
ΑΝΑΣΣΩΝ ΦΟΙΒΕ ΠΑΡΝΑΣΟΥ ΤΕ
ΚΡΑΝΑΝ ΚΑΣΤΑΛΙΑΝ ΦΙΛΕΩΝ

PHAEDRI

AVGVSTI LIBERTI

FABVLAE AESOPIAE

29548. — PARIS, IMPRIMERIE LAHURE
9, Rue de Fleurus, 9

PHAEDRI

AVGVSTI LIBERTI

FABVLAE AESOPIAE

RECENSVIT

VSVS EDITIONE CODICIS ROSANBONIANI

AB VLIXE ROBERT COMPARATA

LVDOVICVS HAVET

INSTITVTI GALLICI SOCIVS

PARIS

LIBRAIRIE HACHETTE ET Cie

79, BOULEVARD SAINT-GERMAIN, 79

1895

MEMORIAE · CARISSIMAE

IVLIANI · HAVET

FRATRIS · VNICI

SODALIS · DISCIPVLI · MAGISTRI

AMICI · IVCVNDI · REVERENDI

HVNC · LIBRVM · DEDICO

LVCEM · PRIMAM · NOCTEM · VLTIMAM · RECORDATVS

MORES · DOCTRINAM · INGENIVM · ANIMO · AMPLEXVS

PRAEFATIO

E ueteribus nemo Phaedrum nominat praeter Martialem et Auianum. Phaedri tamen fabulas apparet iam Quintiliani tempore pueris esse lectitatas.

Byzantinis saeculis facta est prosa oratione fabularum paraphrasis una nunc deperdita, Rufo nesciocui dedicata; ex ea defluxerunt cum Ademari Cabannensis sylloge, tum sylloge gemella ex qua sua hauserunt anonymus Wissemburgensis et pseudo-Romulus.

Aetate Carolina exstabat ipsius Phaedri codex mutilus et perturbatus *Y*, ex quo defluxerunt codices Remenses *PR*. Apud S. Benedictum Floriacensem descriptum est saeculo IX-X ex archetypo aliquo optimo fragmentum *D*. Saeculo XV medio fuit inter manus Nicolai Perotti in Italia Gallicus codex Phaedri non peruetustus, sed multas fabulas continens quae in *Y* perierant.

Per Perottum (1430-1480) innotuit hominibus doctis uniuersis fabula una Phaedri (quam ille incautus « Auieno » tribuerat), III xvii = 61. Per fratres Pithou innotuerunt a. 1596 reliquae codicis *P* fabulae. Per d'Orville et Burman innotuerunt a. 1727 nonnullae lectiones apographi Perottini *N*. Per Iannelli eiusque plagiarium Cassitto innotuerunt a. 1809-1811 fabulae quas solus Perottus seruauerat. — Fragmentum *D* primus adhibuit Rigault a. 1599, pseudo-Romulum Nevelet a. 1610, codicem *R* Rigault

a. 1617, anonymum Wissemburgensem Gude (apud Burman, a. 1698), Ademarum Nilant a. 1709, apographum Perottinum *V* Mai a. 1831. Laus est Leopoldi Hervieux quod paraphraseos πολυμορφοτάτης praesto sunt uno in libro formae omnes, partim ante ipsum incognitae[1]. Laus est Vlixis Robert quod non comparente codice quo Perottus usus est, combusto a. 1774 codice *R*, saltem edocemur certissime simul et facillime de codice illo insigni *P*, qui pretiosissimis marchionis de Rosanbo thesauris litterariis adnumerandus est.

Multi per tria saecula dederunt textui emendando et interpretando operam. In corrigendis mendis singulis nemo superauit primum editorem P. Pithou, multa tamen et optima inuenerunt, ut uetustiores tantummodo nominem, Rittershausen, Bongars, Saumaise, Scheffer, Gude; innumeris coniecturis indulsit inuita plerumque Minerua Nicolaus Heinsius; alias nec fere meliores reliquit moriens adulescentulus Cunningham. — Priorum conamina in corpus redegit a. 1698 Burman; a. 1806 molem inutilem congessit Schwabe; nemo tamen Phaedrum tractauit quin priorum sententias partim ignoraret ueteraque pro nouis imprudens uenditaret. Multis equidem et mihimet ipsi pauoninas pennas detrahere debui bona fide assumptas, uelut ad titulum fabulae 38 nomen meum deleui, quia emendationem meam praeripuit Stowasser; rursus deleui nomen Stowasseri, cui praeripuerat eandem emendationem Riese. Itidem gaudebam inuentis meis *memoria* 134,9, *priuŏs* 77,8, sed *memoria* proposuerat Halbertsma a. 1878, *priuŏs* Scheffer a. 1663. Quare putaui labori non esse parcendum, emendationesque alienas enotaui uel

1. Nuper apud monachos montis Athonis repperit Gregorius N. Bernardakis fragmenta Gualteri Anglici (Hervieux, II² p. 316-351); seruati sunt ibi uersus XLII 9 — XLVI 3, uersus LXII 9-14, uersus LX 1-63.

aperte prauas, non quo sperarem omnia me aut rettulisse aut etiam referre posse (tam difficile est tot editiones inter se comparare, ex quibus multas ne in manibus quidem habui), sed ut saltem fieret additamentis paratum receptaculum.

In rebus metricis diiudicandis caeci fuerunt omnes ante Bentley. Insignis in hac parte fuit, ut solet esse, opera Luciani Mueller. Cuius tamen placita introspicienda duxi et retractanda esse omnia, admotaque, uelut noua luce, ratione quadam arithmetica, confido depulsos esse ex latibulis suis errores nonnullos.

In definiendis temporibus bene meritus est Brotier, qui a. 1783 singulos prologos et epilogos suo quemque libro tribuit firma ratione primus. Ego nouam inuestigandi uiam duce Broterio assecutus ordinem non modo prologorum et epilogorum immutaui, sed etiam fabularum; cumque agnouissem uersus de Seiano non esse libri III, ut uulgo feruntur, sed re uera libri II, eo deueni ut Phaedri uitam longe aliter constituerem ac primum fas putabam. Ordine igitur maxime discrepat editio mea a prioribus.

Gratias ago uiris doctissimis Vlixi Robert, qui et incipiendae editionis auctor fuit et lectiones codicis Rosanboniani nondum ab se editas communicauit, et Leopoldo Hervieux, cuius bibliothecam opulentissimam in usum lectorum compilassem totam, tanta est humanitate, nisi mihi tempus defuisset.

Praeterea in corrigendis plagulis typographicis et ipse Robert et amici alii me adiuuerunt modo acie oculorum, modo mentis acumine.

EDITIONVM ET ADNOTATIONVM CONSPECTVS

Pithou. Ed. Petri Pithoei, 1596, omnium princeps, ex *P.*
Rittershausen. Ed. Rittershusii, 1598, ex *P.*
Schoppe. Schoppius siue Scioppius in ed Rittershusii, ex *P.*
Rigault. Edd. Rigaltii, 1599 (ex *PD*), 1617 (ex *PRD*), 1630.
Nevelet. Ed. Neueleti (cui P. Pithou auunculus, ut ipse ait p. 643) in Mythologia Aesopica, 1610, ex *PD* et Romulo apud Rimicium lecto.
de Meurs. Ed. Meursii, 1610, ex *PD.*
Bongars. Iacobi Bongarsii, mortui a. 1612, adnotationes ad marg. exemplaris Bernensis ed. Pithoeanae, publicatae ab Orelli in ed. a. 1832.
Gebhard. Gebhardus in Crepundiis, 1615.
Barth. Barthius in Aduersariis, 1624.
Saumaise. Adnotationes Salmasii, mortui a. 1653, laudatae in adnotationibus Gudii (i. e. in editione Burmanni a. 1698).
Guyet. Adnotatt. Guyeti, mortui a. 1655, publicatae in ed. Schefferi a. 1663.
Lefebvre. Ed. Tanaquilli Fabri, 1657.
Vrsin. Ed. Vrsini anonyma, Ratisbonae 1657.
Wase. Ed. Wasii, 1658. Non uidi; aliena laudare debui testimonia.
Buchner. Adnotationes Buchneri, mortui a. 1661, publicatae in ed. Freinsh.
Prasch. Ed. Praschii, 1660. Non uidi.
Freinsheim. Ed. Freinshemii, mortui a. 1660, publicata a. 1664.
Scheffer. Ed. Ioannis Schefferi, 1663. (*Scheffer*[a] : edd. recentiores.)
Io. Fr. Gronov. Gronouius pater in ed. Schefferi a. 1663.
Io. Fr. Gronov[f]. Gronouius (mortuus a. 1671) in ed. Iacobi filii, 1703.
N. Heinsius[a]. Adnott. Heinsii publicatae in editione Schefferi a. 1663. *N. Heinsius*[b] : eiusdem uiri, mortui a. 1681, adnotationes in editione Burmanni a. 1698. — Heinsii epistt. ad Schefferum u. in Sylloge epistularum a uiris illustr. scriptarum Burmanniana t. v (1727).
Axen. Ed. Axenii, 1671.
Danet. Ed. Daneti, 1675.
Gude. Adnotationes Marquardi Gudii, mortui a 1689, publicatae in editione Burmanni a. 1698. Primus usus est Gude anonymo Wissemb.
Ouvering. Correctiones ap. Tollium[a].
Tollius. Obseruationes Iacobi Tollii, mortui a. 1696, in ed Hoogstrat. a. 1701. *Tollius*[a] : eiusdem notae ed. a Schwabe in Burmanniana a. 1781.

Burman. **Edd. Burmanni prioris, 1698, 1718, 1727. — Burmanni correctiones ad appendicem Perottinam, ab ipso non editas, sicut Dorvillii testimonia a Burmanno non relata, laudaui ex Chr. D. Beck, Acta seminarii regii et societatis philologicae Lipsiensis, II (1812), p. 213 ss., et ex ed. Dressleri a. 1838 (hauserunt Beck et Dressler e libello Eichstadii, Noui prorectoratus auspicia d. VIII febr. 1812 rite capta ciuibus indic. Academia Ienensis; insunt Phaedri quae feruntur fabulae XXXII in Italia nuper repertae, nunc primum in Germania editae, adiunctis Dorvillii et Burmanni emendationibus, XII p. in-fol.).**

D'Orville (Dorvillius). **Vide *Burman.***

Van Hoogstraten. **Ed. Hoogstratani a. 1701 (ed. a. 1699 non uidi).**

Johnson. **Ed. a. 1708 (ed. a. 1701 non uidi).**

Iac. Gronov. **Gronouius filius in ed. a. 1703.**

Bentley. **Ed. Bentleii (cum Terentio et Publilio Syro), 1726.**

Hare. **Epistola critica (anonyma, in qua Bentleium castigat), repetita ad calcem editionis Burmannianae a. 1727.**

Cunningham. **Ed. a. 1757 (ed. a. 1751 non uidi), ex notis scriptis circa a. 1726 a Cuningamio in margine editionis Johnsonianae.**

Sanadon. **Adnotationes Sanadonis, mortui a. 1733, in quibus perspicuum est iam nosse Sanadonem editionem Burmannianam a. 1727, editae in ed. Broterii a. 1783. Quibus tacitus usus erat Philippe a. 1748.**

Gruner. **Spicilegium obseruationum ad Phaedri priores libros II, 1745.**

Philippe. **Ed. Steph. And. Philippe, 1748. Vide *Sanadon.***

Brotier. **Ed. a. 1783. Adhibuit Brotier ipsum codicem *P* et collationem Vincentianam codicis *R*.**

Croll. **Crollius ap. editores Bipontinos.**

Bipontini. **Ed. Bipontina a. 1784.**

Desbillons. **Ed. a. 1786. Vsus est collatione *R'*, quam laudat ad IV I.**

Bothe. **Ed. prima Bothii, 1803. — *Bothe** : Bothii edita posteriora, quae non uidi, ut Kritische Bemerkungen ueber Phaedrus (in Seebodii Kritische Bibliothek, 1822, p. 648-652).**

Iannelli. **Ed. Iannellii prima, 1809.**

Cassitto. **Edd. plagiarii Cassitti, 1808, etc. (non uidi; lectiones hausi plerumque ex Adry, Examen des nouvelles fables de Phèdre, 1812).**

Beck. **Vide ad *Burman.***

Quicherat. **Ed. Ludouici Quicherat, 1828.**

Zell. **Ed. Zellii, 1828. Non uidi.**

Orelli. **Orellius in ed. a. 1832 (fabb. 104-135 in supplem. eiusdem anni).**

Dressler. **Ed. Dressleri, 1838.**

Duebner. **Ed. Duebneri, 1847.**

Froehlich. **Froehlichii, mortui a. 1849, correctiones editae ab A. Spengel, Philologus XXXIII (1874), p. 722-727.**

Maehly. **Zeitschrift f. die oesterreich. Gymnasien, XXII (1871), p. 809-812.**

A. Spengel. **Andreas Spengel, Philologus XXXIII (1874).**

Kunkel. **Ed. a. 1874.**

Zorn. Blaetter fuer das Bayerische Gymnasial- und Real-Schulwesen XI (1875), p. 1-7.

L. Mueller. Ed. Luciani Mueller maior, 1877.

Nauck. Nauckii emendationes, Bulletin de l'Acad. impériale des sciences de Saint-Pétersbourg, XXVI (1880), p. 251-276. (Quae Nauck a. 1889 p. 322 addidit non uidi.)

Hartel. W. von Hartel in Wiener Studien VII (1885), p. 140-158.

Riese. Ed. a. 1885.

Draheim. Jahrbuecher f. Philol., 139 (1889).

Hartman. De Phaedri fabulis commentatio, 1890. Interpolatori tribuit Hartman promythia et epimythia et fere quidquid apud Perottum deest; quod in singulis locis non significaui; cf. ad 28,1-2.

Stowasser. Ed. a. 1893.

Hervieux, II[a]. Léopold Hervieux, *Les fabulistes latins*, t. II ed. alterae, 1894.

Ellis. The fables of Phaedrus, an inaug. lecture by Robinson Ellis (1895).

TEXTVS FONTES

Z : codex deperditus, in quo exitus libri I periit, pars libri II ante prologum transposita est; §§ 132 *ss.*

Y : codex deperditus, aetatis Carolinae, cuius folia lineas tricenas continebant, descriptus ex Z iam perturbato. Codicis Y folia partim perierunt, partim sunt loco mota; §§ 122 *ss.*

X : codex deperditus, aetatis Carolinae, cuius folia lineas tricenas quaternas continebant, descriptus ex Y iam perturbato. Codicis X folia 18um *et* 19um *inter se permutata sunt*; §§ 105 *ss.*

Codicis X apographum deperditum, aetatis Carolinae. In hoc abolita est distinctio uersuum; § 121.

P : codex olim Pithoei, nunc marchionis Lepeletier de Rosanbo, descriptus in parte saeculi noni priore ex apographo codicis *X*. Remensem esse origine (sicut *R*) censet Vlixes Robert p. XXIII-XXIV; cf. adnot. ad 100,23.

Notae sunt lectiones codicis *P* per librum Vlixis Robert, *Les fables de Phèdre, édition paléographique publiée d'après le manuscrit Rosanbo. Paris, Imprimerie Nationale, MDCCCXCIII.* (Hachette.)

R : codex sancti Remigii Remensis, descriptus ex eodem apographo codicis *X*. Periit a. 1774 in incendio combustus

Notae sunt lectiones codicis *R* per testimonia uaria :

*R*ⁿ : testimonia Nicolai Rigault in editionibus annorum 1617 et 1630.

*R*ᵍ : testim. Marquardi Gude, quae primus edidit Burman in ed. a. 1698.

*R*ʳ : testim. Dionysii Roche Iesuitae in schedis quas possidet Parisiensis *Bibliothèque de l'Université*, publicata ab Aemilio Chatelain, *Revue de philologie*, 1887, p. 81-88. V. p. xi, *Desbillons*.

*R*ᵛ : collatio est Iacobi Claudii Vincent Benedictini, Remigiani bibliothecarii (a. 1769), publicata in editione Iulii Berger de Xivrey a. 1830.

*R*ʷ : *R*ᵛ coniectura nostra correctum. Vbicumque de ordine uocum ternarum agitur, signa transponendi a Vincentio adhibita male intellexit Berger de Xivrey; fuisse in *R* ut in *P* 86,2 *repperire effugium alterius* et 94,5 *libenter tuum prorsus* testis est Gude (Berger autem *alterius repperire effugium* et *prorsus libenter*); fuisse in *R* ut in *P* 43,14 *ego illius porro* testes sunt et Gude et qui Vincentium sequebatur Brotier (Berger *illius porro ego*); itidem fuisse confido in *R* ut in *P* 9,3 *inpune abire deinde* (Berger *abire deinde impune*); 12,13 *tibi uidetur opera* (Berger *opera tibi uidetur*); 14ᵃ,13 *quantum ingenium ualet* (Berger *ualet quantum ingenium*); 15,8 *miscere anthidoto illius* (Berger *illius miscere antidoto*); 27,10 *collum frustra lamberet* (Berger *lamberet collum frustra*). Quibus in locis omnibus ideo errare potuit Berger, quia in editione Brocasiana (ρ) neque ordinem codicis *P* inueniebat, neque illum alterum ordinem, quem fuisse olim in *R* putauit. Cf. 22,2. — Errores leuiores ubi suspicabamur, eodem signo *R*ʷ usi sumus.

ρ : editio est ad usum puerorum facta quae prodiit a. 1743 Parisiis apud uiduam Brocas. Inscripserat Vincent collationem suam in exemplari eius editionis nunc deperdito; ego contuli exemplar Bibliothecae Nationalis *Y. c.* 11706, quod concordat cum *P* etiam in rebus orthographicis, ubicumque neque de ipso ρ neque de *R*ᵛ quicquam affertur.

---

r : correctiones codicis *R* uetustae, ex antiquo exemplari ut uidetur pleraeque (cf. ad 82,19).

Notae sunt correctiones *r* per testimonia Vincentii apud Berger de Xivrey.

D : scheda Petri Daniel, scripta saeculo IX-X, in qua plerumque ɴ pro *n*. Fuerat sancti Benedicti Floriacensis (f. 20ᵛ), post Daniel fuit Pauli et Alexandri Petau, denique reginae Christinae; nunc asseruatur Romae in bibl. Vaticana (Reg. 1616, olim Q. 23). Continet 12,2 — 14,12 et 18,1 — 22,10. In *D* (ut in *NV*) distincti sunt uersus.

Notae sunt lectiones schedae *D* per Lucianum Mueller, qui usus est collatione ab Ludouico Mendelssohn confecta, et per Leopoldum Hervieux. Paginarum 17ᵛ et 18ʳ photographiam mihi dedit Aemilius Chatelain.

Nicolaus Perottus, qui postea fuit episcopus Sipontinus (Manfredonia), *recepit fabulas Phaedri quotquot in codice nunc deperdito inueneral olim* (*p.* 277), *praetereaque fabulas Auiani, in syllogen suam Pyrrho fratris filio destinatam. Eam syllogen composuit ut uidetur inter annos* 1465 *et* 1470

(*utor disquisitione nondum edita Leonis Dorez* ; *obiit a.* 1480. *Verba Perottus hic et illic liberius immutauit* (p. 287), *omisit promythia et epimythia* (*u. p.* XI, Hartman), *pro iis* (*saepe ex iis*) *addidit titulos morales ; simili consilio omisit quidquid ad Phaedrum pertinebat, ut* 42,5-11. *Ipsae fabulae genuinae sunt, quamquam fuerunt qui aliter sentirent ; u. infra p.* 277. — *Hausit Perottus ex codice ut uidetur in Gallia sicut PR conscripto, sed recentiore quam PR* (*u. ad* 54,21). *Is codex descriptus erat aut ex Y nondum mutilato, aut ex codice uetustiore, ex quo Y defluxerit; u.* § 131. — *Perottinae sylloges codices sunt duo, distinctis uersibus :*

N : codex Neapolitanus madore corruptus, qui iam magnam partem legi nequit. Autographus est, quod perspexit Hervieux, inspecto scripturae genere confirmauit mihi Leo Dorez; sed fieri potuit ut corrigeretur diligentius exemplar Pyrrho destinatum ; itaque sibi uindicat fortasse auctoritatem aliquam alter codex, etiam ubi de lectione codicis autographi constat.

Notae sunt lectiones codicis *N* per haec testimonia :

N° : testim. Iacobi Philippi D'ORVILLE in praefatione ed. Burmanni a. 1727.

*N*¹ : testim. Cataldi IANNELLI in editione anno 1809 impressa; eam editionem commodauit mihi Hervieux. In *N*¹ significat (.) unam litteram, (..) duas litteras, (...) tres aut etiam plures, a Iannellio non lectas.

v : editio a. 1809 impressa. Quam laudare debui, ubi de ipso codice inueniebam esse minus aperte relatum.

V : codex Vaticanus (Vrbinas 368), scriptus ante a. 1517 (p. 286), destinatus iudice Leone Dorez duci Vrbinati.

Contulit Angelus MAI fabulas nouas et edidit a. 1831, *Classicorum auctorum* t. III p. 278 ss.; inde pauca hausi, Maii nomen disertim addens. Praeterea notae sunt lectiones codicis *V* per haec testimonia :

*V*ᵐ : collatio est Ludouici MENDELSSOHN in ed. Luciani Mueller a. 1877.

*V*ʳ : collatio est textus Maiani, DU RIEU, *Schedae Vaticanae*, p. 137-139.

*V*ʰ : apographum est quod sibi faciendum curauit HERVIEUX, mecum benignissime communicauit.

Paraphrastes Phaedri exstitit saeculo IV aut V (*ea enim tempora indicat quae fit in fabula* 90 *mentio* comitum, primiceriorum, campiductorum) *unus, qui ordinem fabularum nouum instituit* (*u. infra pp.* 271 *ss.*) *et* Rufo *nesciocui* (*Rom.* IV 23 = *Wiss. praef. et* V 10) *opus suum dedicauit, membrana scriptum, quod uix, puto, post saeculum quartum mentione dignum esset uisum. Is inseruit hic et illic uoces poeticas* (*u.*4,11 et 13,9). *De fonte communi paraphrastae et codicis Y u. ad fabb.* 90-91. *Ex paraphrasta interpolatus est D* 14,12.

Ex paraphrasi unica defluxit cum sylloge Ademari, tum altera sylloge, ex qua sua hauserunt anonymus Wissemburgensis et pseudo-Romulus :

I. *Adem.* : paraphrasis anonyma publicata a. 1709 ab Nilantio, seruata in codice qui nunc est Lugduni Batauorum Vossianus 15 8°. Is codex fuit Ademari Cabannensis, monachi sancti Martialis Lemouicensis, qui monasterio suo reliquit una cum ceteris libris suis cum a. 1030 proficisceretur in Terram Sanctam. Manu Ademari scripta est pars

codicis; autographa esse folia quae fabulas continent multi dixerunt; mihi negauit Leopoldus Delisle affirmari pro certo posse.

Edidit Leopoldus Hervieux, *Les fabulistes latins*, II² p. 131-156.

II. *Wiss.* : paraphr. anon. seruata in cod. Wissemburg., nunc Wolfenbuettel. Gudiano 148. Prologus fuit olim v 6, epilogus v 11 cum v 8 (cf. Rom. I pr., IV 22-23). Conscriptus est codex saec. X.

Edidit Hervieux, II² p. 157-192.

Rom. : pseudo-Romuli pseudo-Tyberino filio missae fabulae, quas se transtulisse impudenter dicit « de Graeco in Latinum ». Seruatus est Rom. in codd. compluribus inde ab saec. X confectis.

Rom. dixi eum textum quem edidit Hervieux, II² p. 195-233. Alios eiusdem sylloges textus praebet idem Leopoldi Hervieux tomus.

De codice Thomae Rawlinson (circa a. 1733), quem dicit Hearne continuisse Phaedri fabulas, u. Ellis p. 36.

Subicimus indicem fabularum quas imitatus est La Fontaine. Multa enim apud eius commentatores inuenire est, quae ad Phaedrum pertineant.

PHAED.	LA FONT.	PHAED.	LA FONT.	PHAED.	LA FONT.	PHAED.	LA FONT.
2	I 10	13	VI 9	40	I 4	74	IV 3
3	III 4	14	I 2	41	IV 21	75	I 14
4	IV 9	16	VI 8	49	XII 22	79	III 18
5	VI 17	20	II 7	50	VII 9	80	III 11
6	I 6	21	VIII 25	51	I 5	81	IV 13
7	VI 12	22	III 14	53	IV 17	82	II 20
8	IV 14	25	I 3	56	I 20	83	IV 6
9	III 9	27	I 18	57	I 21	84	II 1
10	V 17	31	II 4	62	II 17	85	V 16
11	II 3	35	I 17	69	VI 13	86	III 5
12	II 19	37	III 6	73	V 10	87	I 7

Litteris inclinatis significantur in Phaedri textu uoces et uocum partes ex coniectura additae uel immutatae ;

* asterisco uoces ex coniectura aut deletae aut transpositae.

TESTIMONIA DE PHAEDRO

De Phaedro anno 43 uel 44 SENECAE nondum noto u. § 135.

MARTIALIS III 20,1-9 (a. 87-88) ; u. § 163 :

Dic, Musa, quid agat Canius meus Rufus,
Vtrumne chartis tradit ille uicturis
Legenda temporum acta Claudianorum?
An quae Neroni falsus astruit scriptor
An aemulatur improbi iocos Phaedri?
Lasciuus elegis an seuerus herois
An in coturnis horridus Sophocleis?
An otiosus in schola poetarum
Lepore tinctos Attico sales narrat?...

De Martiali Phaedrum imitante u. ad 22,5 et 96,5; fab. 25, fab. 65.

QVINTILIANVS *Instit. orat.* I 9,2 : igitur *Aesopi fabellas*, quae fabulis nutricularum proxime succedunt, narrare sermone puro et nihil se supra modum extollente, deinde eandem gracilitatem stilo exigere condiscant; *uersus primo soluere*, mox mutatis uerbis interpretari; tum paraphrasi audacius uertere, qua et breuiare quaedam et exornare saluo modo *poetae* sensu permittitur; quod opus, etiam consummatis professoribus difficile, qui commode tractauerit, cuicumque discendo sufficiet.

AVIANVS ad Theodosium : ... Huius ergo materiae ducem nobis Aesopum noueris, qui responso Delphici Apollinis monitus ridicula orsus est ut legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas et Socrates diuinis operibus indidit et poemati suo Flaccus aptauit, quod in se sub iocorum communium specie uitae argumenta contineant. Quas Graecis iambis Babrius repetens in duo uolumina coartauit; *Phaedrus etiam partem aliquam quinque in libellos resoluit.* De his e[r]go ad quadraginta et duas in unum redactas fabulas dedi... *Loqui* uero *arbores* [*cf. Phaedr.* 1,6], feras cum hominibus gemere, uerbis certare uolucres, animalia ridere facimus...

De PRVDENTIO Phaedrum imitante u. ad 83,10; 111,13; de auctore Queroli ad 6,11.

Epitaphium *C. Iulii*, cuius filius *C. Iulius Phaeder*, C.I.L. VI 20181 : u. ad 52,16; § 154. — Legitur 76,10 in titulo C.I.L. IX 3473. — De lapide ἐπιταφικῷ suspecto u. 61,12. Suspecta est inscriptio ...MANES PHAEDR... MEMORIAE..., C.I.L. III, SVPPLEM. I,7358 (Dramae in agro Philippensium).

De fabellarum fortasse Aesopiarum exordiis, uelut *Quidam cum peteret alas*, *Dum quidam*, *Quidam quom legeret*, *De nocte multa cu[m] surrexit...proficiscitur*, in titulis Pompeianis (C.I.L. IV 1538, 3067, 3136, 1654, 1902; falso affertur 3063), u. Buecheler, Anthol. Lat., Carm. epigraphica n° 43; cf. § 136. Sic *Cum...quidam* 67,1; *Quidam...cum* 94,1 (*cf.* 54,9; 58,1-2); ...*quondam...cum* 7,3.

[Ite] [Θ] [LIBER FABVLARVM]

[FEDRI AVGVSTI LIBERTI LIBER FABVLARVM]

[PHEDI AVG. LIBER .I. AESOPHIARVM INCIP. FELICITER]

PHAEDRI AVGVSTI LIBERTI

AESOPIARVM LIBRI V

1.

(tit. et 1,1-7 : cod. R imago, Hervieux, II^2 p. 83)

Aesopus auctor quam materiam repperit, I,PR.
Hanc ego poliui uersibus senariis.
Duplex libelli dos est, quod risum mouet
Et quod prudenti uitam consilio monet.
Calumniari siquis autem uoluerit,

In summa pagina Ite P^1 — *postea* Θ P^2

LIB' FABVLARVM P^2 : *om.* P^1 — FEDRI...LIB FABVL'RV *P*; FEDRI... LIBER FABVLARVM R^r (*cf. imag.*) « *alibi passim in uersibus legitur* Phoedri » — PHEDI...FELICITER *D* — AVG. LIBERTI (§§ 153, 157) *secl. L. Mueller p.* 99, *de qua re cf. Hartman p.* 11 *ss.* — PHAEDRI...LIBRI V *add. L. Havet* — AESOPHIARVM *D* (*cf.* 77,11) : FABVLARVM *PR*, *quod si in titulo posuisset Phaeder, aliter opinor u.* 7 *et* 84,22 *conformasset*; AESOPIARVM *uel simile quid legisse conicias in codice suo Perottum, qui in prologo* (*u. p.* 276) *scribit* « *Non sunt hi mei...uersiculi, Sed* Esopi *sunt et Auieni et Phedri* »; *sic Varronis nonnumquam sine substantiuo laudantur modo* Cynicae *modo* Menippeae; FABB. AESOPIARVM *Rittershausen*

1 (*non contulit Vincent*) — **1-2** *itidem R ut P* — **1** : § 148 — **2** Hanc *cum maiuscula P* Hancce *Pithou* — uersibus : *hos in P non distinctos restituit Pithou; de distinctione rarissime dubitari potest* (*ut fit* 2,5-6; 38,16-17; 100,17-18); *cf. ad* 44,9. *Chatelain ad* R^r 77,4-5 : « *Roche avait d'abord écrit sur la même ligne* tituli quo pacto damnabit; *ce qui prouve que les vers ne commençaient pas à la ligne dans R...* »; *cf. ap. Hervieux imagines* (*ad fabb.* 1, 17, 31), *et u.* 84,21; 91,6; 98,18 — **3** duplex libelli dos est quod risum mouet R^r — Duplex *maiusc. PR* — libellis *Rig.* 1599, *Gude, sed libri prologus est primi*; fabellis *Io. Fr. Gronov ad Lefebvre* — dos R^{R^r} *et cod. imago* : os P^1 mos P^2, *Pithou*, mens *docti ap. Freinsheim*, los (= laus) *Heinsius ad Ouid. Met.* XII 430 — **4-7** *itidem R ut P* — **4** prudenti *Bongars*, *Gebhard* II 6, *cf. L. Mueller p.* 100 : prudentis *PR* — fouet *N. Heinsius*[b]

V. pag. 15; § 148

Linea in X 8ª; *hic numeramus lineas* (*siue uersus siūe titulos*) *secundum codicis P textum*

Quod arbores loquantur, non tantum ferae, I,PR.
Fictis iocari nos meminerit fabulis.

TITVLI CODICVM P[*R*], *PARTIM MEDIO AEVO CONFECTI :*

2. *Halm, Fabb. Aesop.* 274. **[LVPVS ET AGNVS]**

Ad riuum eundem lupus et agnus uenerant I,1
Siti conpulsi; superior stabat lupus
Longeque inferior agnus. Tunc fauce improba
Latro incitatus iurgii causam intulit.
« Q*ur* » i*n*quit « turbulentam fecisti mihi
Aquam bibenti? » Laniger contra timens :
« Qui possum, quaeso, facere quod quer*er*is, lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor. »
X 1ª Repulsus ille ueritatis uiribus :
« Ante hos sex menses male » *ait « dixisti mihi. »

6 : Quod : Quod et *Bentley*; *u.* § 24 — arbores : adeo res *Stowasser*
De titulis fabularum in PR u. L. Mueller in libello De Phaedri et Auiani fabulis p. **26** : *eorum mentionem in ipso Phaedri textu restitui* 79,4; *omnes sustulit Rig.* 1617 — *in X uel P demum additus tit.* 81 — *additus tit.* 90 *in codice qui debuit esse uetustior quam Y, recentior quam paraphrastae codex* — *u. ad tit.* 21, 33, 54, 66

2 (*non contulit Vincent*) — *Adem.* III (*Hervieux*, II^2 *p.* 132), *anon. Wiss. I* I (*p.* 157), *Romulus I* II — *an primitus* LVPVS AD AGNVM *et in similibus similiter? cf. tit.* 14; *praepositio* ad *in titulis saepe redit eodem prope sensu quo* cum *Latine, et quo Gallice olim* « *od* » = apud — **3** longeque inferior agnus; tunc fauce improba R^r — Tunc *cum maiuscula P* — fauce R^{Br}, *Adem.*, *Rigault* 1617 : face *P* fame *Rittershausen* uoce *Schoppe* facie *de Groot* (*u.* 10) — improba PR^R — **4** Lucro *Schoppe* — iurgi... huic intulit *Cunningham* — **5** Qur *L. Havet* : Quur (*maiusc.*) *P* (*ut Rom. IV* XXIII); *cf.* 66,6 — inquit P^2? : imquit P^1 — fecisti mihi *Adem.*, *Rig.* 1617 *fort. ex R* : mihi fecisti *P*, § 51 — **6** Istam *initio* (*relicto* aquam *in u.* 5; *u.* § 51) *add. Pithou*, Age hanc *Heinsius*[b] (*qui* aquam *del.*), Obstans *Bentley*, Isthic *Cunningham*, Instans *Croll* — **7** possim *N. Heinsius*[b] — quereris *Pithou* : queris PR^s (quod quereris *om. Adem.*), querere *Burman* 1698, quaeris *Iac. Gronov* — **8** A *maiusc. P* : dum a *Adem.* quae a *Wiss. Rom.* Cum a (...decurrat) *Hare* — **9** Repulsus *maiusc. P* — **10** ante hos sex menses at maledixisti mihi R^r — male ait (§ 22) *Hugo Grotius annot. in libros euang.* (1641), *Luc.* III 14 *p.* 647; *Gude ap. Axen* : ait male PR^s, at male R^r, *Rigault* 1617 (ait *om. Adem.*, *Orelli*; — ajt *Langen Rh. Mus.* XIII, 1858, *p.* 201) — maledixisti ait *de Meurs* — maledixti (§ 104) *Scheffer* (ait at m- *Ouvering*) — Maledixisti mihi ante h- s- m- ait *Richter*, *specimen animadu. criticarum* (1713) *p.* 62

Respondit agnus : « Equidem natus non eram. » I,I
« Pater hercle tuus » *ille* inquit « male dixit mihi ; »
P 2 Atque ita correptum lacerat, iniusta nece.
Haec propter illos scripta est homines fabula
Linea 24a Qui fictis causis innocentes opprimunt.

2. *Halm* 76. **[RANE REGEM PETIERVNT]**

Athenae cum florerent aequis legibus, I,II
Procax libertas ciuitatem miscuit
Frenumque soluit pristinum licentia.
Hic conspiratis factionum partibus
Arcem tyrannus occupat Pisistratus.
Cum tristem seruitutem flerent Attici
(Non quia crudelis ille, sed quoniam grauis
Omnino insuetis), onus et coepissent queri,
Aesopus talem tum fabellam re*t*tulit.
X 2r Ranae uagantes liberis paludibus

11 Respondit *maiusc. P* : Respondet *Bentley* — ne quidem natus tum eram *N. Heinsius*^{b} — ego tunc natus nondum *Nauck* — **12** At pater *de Groot* (*u.* 10), *Hare* — hercule *Rigault* 1617 — tum tuus (§ 10) *Bentley* tunc tuus *Riese* — ille *add. Bothe* (§ 7) : ibi *Langen Rh. Mus.* XIII (1858) *p.* 201 — tuus inq- hercle *de Meurs* — *requiri* tum *uel* ergo *uel* igitur *ait Hartman p.* 107 — male *del. Scheffer* — **13** correptum : locutus *Nauck* — lacerat : mactat *Bentley*, *cf. L. Mueller p.* 100 — *post* lacerat *interpungit Scheffer* — lacerans iniuste necat *Hare* — **14** Haec *maiusc. P*

2 (*cf. Seru. ad Verg. G.* I 378) : *Adem.* XXI (*Hervieux*, *II*^{2} *p.* 138), *Wiss. III* VII (*p.* 175), *Romulus II* I — PETIERVNT : *cf.* LAVDAT 13 (*D*), CONTENDIT 18 (*D*), RESPONDET (?) 63; *sic restitui* MISERE 68; *an prius* PETIERE *ut u.* 11? — **1-11** *non contulit Vincent* — **1** *de sensu cf. Koenigsmann* « *Aequae leges quid? ap. Ph-...* », *Hamburgische vermischte Bibliothek* II *p.* 598-612 (1744) — **3** licentiā *recte Burman* 1727 : licentiā *Scheffer* licentiae *N. Heinsius*^{b} — **4** hic PR^{g} : Hinc *Pithou* — conspiratae factionis *Io. Fr. Gronov* — **6** Attici : *nusquam* Athenienses *Phaeder* — **7** grauis PR^{g} : graue *Pithou aliter interpungens*, graue est *Tollius*^{a}, grauest *L. Mueller* (graue illis pondus erat *Rom.*) — **8** omnino insuetis onus et coepissent queri R^{r} omnino insueti sonus est R^{g} — Omne insŭetis (§ 85) *N. Heinsius*^{b}, *Tollius*^{a} *collato Vrsin* — sonus P^{1}? (*puto* insueti sonus $P^{1}R$) — *post* onus *interpungi e re metrica nefas* (§ 15) — et $P^{1}R^{r}$, *Pithou* : est (*uel* est et?) R^{g}, ēēt (= esset) P^{2} — queri $P^{2}R^{r}$: quer P^{1}, *cf.* 76,33 (coepissent· q- *interpungit P*) — **9** rettulit (§ 84) : retulit P,R^{v}? (*de* R^{v} *cf. Brotier*)

Clamore magno regem petiere a*b* Ioue, I,11
Qui dissolutos mores u*i* compesceret.
Pater deorum risit atque illis dedit
Paruum tigillum, missum quod subito uadi*s*
Motu sonoque terruit pauidum genus.
Hoc mersum limo cum iaceret diutius,
P 3 Forte una tacite profert e stagno caput
Et explorato rege cunctas euocat.
Ill*ae* timore posito certatim adnatant
Lignumque super*a* turba petulans insilit.
Quod cum inquinassent omni contumelia,
Alium rogantes regem misere ad Iouem,
Inutilis quoniam esset qui fuerat datus.
Tum misit illis hydrum, qui dente aspero
Corripere coepit singulas. Frustra necem

11 petere P^1, petierunt (*cf. tit.*) *Rittershausen* — petierunt Iouem *Schoppe* a Ioue petiuerunt *Marcilius ad Horat. Epist.* I 3 (*non uidi*), petierunt regem a I- *Vrsin* — ab *Cunningham* (*cf. N. Heinsius ad Ouid. Fast.* I 236) *ut* 66,1 : a *P*, *Adem.* — **12** *post* 22 *transp. Rigault* 1599 (*non autem* 1617) — Sibi d- m- ut (*uel* qui) *N. Heinsius*[a] — ui *Pithou*, ρ : ut *P* (*u.* 36,5); earum *Adem.; de Atheniensium tyranno* qui inprobos mores aut conpesceret aut forte nimis inprobos puniret *Wiss.*, *cf. Rom.*; iis *Marcilius ibid.* — **14** immissum *Rittershausen* — uadis *Pithou* : uadi $PR^{Rg\,r}$ (leui motu *Adem.*; *Got. Richter, Specim. animadu. crit.*, 1713, *p.* 63) — **15** *itidem* R^r *ut P* — motu PR^r — Totum sonore *de Meurs* Motus sonore *Gebhard* III 10 Moti sonore *uel* Motu sonoro *N. Heinsius*[b] (*u. ed. a.* 1718) — **16** Consparsum *uel* Obsparsum *uel* Obsessum *N. Heinsius*[b] Hoc sparsum *Gruner* — iaceret *P*ρ : lateret *Heusinger* (*non uidi*), *ut* hoc *de* pauido genere (*cf.* 4,11) *intellegatur* (mersae...laterent *Adem.*, se diutius absconderunt *Wiss.*); *sed sensus est : quia tigillum se non mouebat* (ὡς ἀκίνητον ἦν τὸ ξύλον *uel* ὡς ἑώρων τὸ ξύλον ἀκίνητον *Graecae fabulae*), *una ausa est proferre caput; ex Adem.* Immersae...laterent *Bentley*, Hae mersae...laterent *Cunningham* — Mersae laterent cum limo diutius *Croll* — **16-17** limo *cum* stagno *mutat Prasch* — **17** tacite *P eadem manu*, ρ : tacete P^1 — ec *L. Mueller qui p.* 100 : « *uidetur semper hac forma usus esse sequente consona Phaedrus, excepto si sequeretur gutturalis; quamquam etiam legitur* [124,1] ec quadriga »; *ego ec- ante* f *in compositis legitimum puto, alibi barbarum* — **18** uocat *Wiss.* aduocat *Adem. Rom.* — **19** Illae *Pithou*, ρ : ille *P* — **20** Tignum *Gude*, *N. Heinsius*[b] — supera *L. Mueller p.* 100 (supra *Adem.*, *Pithou*, ρ) : super PR^g; *praeter Lucretium et Ciceronem cf. Vergil.* XI 510; § 83 — Lignum superque *uel* Super lignumque *Hartel*, Superque lignum *Riese* — **21** quum ρ — **22** rogantes (*id est* rogaturos *ut* 68,21, *cf. L. Mueller p.* 100) P^2ρ (*similiter Vergil. Aen.* II 114 « *Eurypylum* scitantem *oracula Phoebi* Mittimus ») : rogangantes P^1 rogatum *Bentley* (*cf.* oratum 68,2) — uenere *Cunningham* — **23** quoniam : quod iam *Zorn*, *cf. L. Mueller p.* 100, *nos ad* 43,37; quianam, quando *uel* quod *Heinsius*[b] — **24** ille misit *Nauck*

Fugitant inertes, uocem praecludit metus. I,II
X 2a Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Iouem
Adflictis ut succurrat. Tunc contra deus:
« Quia noluistis uestrum ferre » inquit « bonum,
Linea 56a Malum perferte. » « Vos quoque, *o* ciues, » ait
« Hoc sustinete, maius ne ueniat, malum. »

4. *Halm* 200, 201. **[GRAGVLVS SVPERBVS ET PAVO]**

Ne gloriari libeat alienis bonis, I,III
Suoque *ut* potius habitu uitam degere,
Aesopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani gragulus superbia
P 4 Pennas pauoni quae deciderant sustulit
Seque exornauit. Exi*n* contemnens suos
Inmisc*e*t se pauonum formoso gregi.
Illi inpudenti pennas eripiunt aui

26 fugitant *P*, *Adem.*, ρ : fugiant *R*[s] — inermes *Gude* — percludit *Cunningham* — uoce praeclusa metu *N. Heinsius*[b] — **28** afflictis ρ — Tunc *maiuscula littera P* — **29** inquid *P*[1] — **29-30** ferre...perferte : *cf. Senec. Thy.* 307 Leue est miserias ferre, perferre est graue — **30** o *ante* ciues *add. Rittershausen*, *habet* ρ (§ 35); *sic Graeco more* Infit : o ciues *Ennius*, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι *oratores*, ὦ ἄνδρες Σάμιοι *Aesopus apud Halm* 36 (*sed sine* o, *Latino more*, Quirites, patres conscripti) — **31** ueniat : eueniat *N. Heinsius ad Ouid. Her.* VII 24 *in add.*

4 : *Adem.* XXVI (*Hervieux, II*[2] *p.* 140), *anon. Wiss. II* IV (*p.* 167), *Romulus II* XVI — ET PAVO *om.* ρ — **2** que ut *L. Havet* (*cf. Kunkel, Zeitschrift fuer das Gymnasialwesen* XIII (1859) *p.* 892) : quin *Adem.*, *de Meurs*, que *P*ρ, *Wiss. Rom.* — **3** Nobis Aesopus *van Hoogstraten* — **4** gragulus *P*, *Adem.* : graculus *Pithou*, ρ, gracculus *Rigault* 1617; *cf.* grag- *Varr.* V 76 (*a* gregatim); *Charis.* 57,19; *Quintiliani A* I 6,37 (*a* κεκραγέναι?); *Saluian. Ep.* IV 13; *Plinii H. n. Riccard.* VIII 101 *et* XI 106; *etiam* GRAG- *cognomen Antistiorum*; grag- *confirmant ut uidetur formae Romanicae*, *Gallice* grolle, *Rumanice* graur; *ceterum de* C=G *u. ad* 100,7 — gragulus *uel* graculus *est « choucas »; admonendi sunt nostrates ne lexicis credant quae per « geai » uertunt* — **6** exin *Gruner* : exinde *Adem.* deinde *P*, *Wiss.*; inde *Burman*; *an* unde? — seque exinde ornauit *Adem.*; et se optime ornauit, deinde *Wiss.*; et se ornauit et coepit... *Rom.*; His sese exornat *uel* Seque his ornauit *N. Heinsius*[b] (*u. ed. a.* 1718); Seque inde ornauit *uel* Seque exornauit, inde *Burman* 1718 — **7** Inmiscet se *Marcilius ad Hor. Epist.* I 3 (*non uidi*) : inmiscuit se *P* immiscuit se *R*[v] (inm- *puto scripserat Vincent*), miscuit se *Adem. Rom.*, Immiscuit(*del.* se) *Rittershausen*, Se imm- *Bongars*, *N. Heinsius*[a], se miscuit *Wiss.* (*manu prima in marg.*), *Burman* 1727, *cf. L. Mueller p.* 101 — pauum *Schoppe*, *Bongars* — Form- imm- se pauonum *Guyet* Form- se pauonum imm- *Gude* — Gregi f- se p- imm- *Harc* — **8** Illi (*dat. sing.*)...aues *uir doctus ap. Freinsheim* — impudenti *P*, *Rom.* : imprudenti *Adem.* (*et sic incohauerat Wiss.*)

Fugantque rostris. Male mulcatus gragulus I,III
Redire m*a*erens coepit ad proprium genus;
A qu*is* repulsus tristem sustinuit notam.
X 3r Tum quidam ex illis quos prius despexerat :
« Contentus nostris si fuisses sedibus
Et quod natura dederat uoluisses pati,
Nec illam expertus esses contumeliam,
Linea 73a Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas. »

5. *Halm* 233. **[CANIS PER FLVVIVM CARNEM FERENS]**

Amittit merito proprium qui alienum adpetit. I,IV
Canis per flumen carnem *q*um ferret natans,
Lympharum in speculo uidit simulacrum suum,
Aliamque praedam ab alio *cane* ferri putans
Eripere uoluit; uerum decepta auiditas
Et quem tenebat ore dimisit cibum

9 Figunt *Marcilius ibid.* — male mulcatus « *allitteratio, sed in formula ut II* I 6 rettulit retro pedem; *nam alioqui rarissime ea utitur Ph.* » *L. Mueller p.* 101; *cf.* pretio precibus 100,18; *ceterum in hac re nimii ne simus uetat totus u.* 98,2 — mulcatus *PR*^{g}, *N. Heinsius*^{b} : multatus *Adem.*, *Pithou*, ρ — gragulus *P*, *Adem.*, grac- ρ — **10** merens *P* moerens ρ — **11** A (*uel* Abs, *cf.* 9,10) quis (§ 96) *L. Havet* : a quo *P*, Aeque *Polle*, *Philologus* 50 (1891) *p.* 650; *hoc sensu* A quo *Latine dici posse uix puto; cf.* 3,16, *ubi Phaeder non timuit ne* hoc *de* pauido genere *intellegeretur* — repulsae *Tollius ad Auson. p.* 337 (1671) — tristem *P*, *Wiss.* : luctificam iterum *Adem.* (*poetice, sed u. ad* 13,9; *sic pro* 17,6 *habent Wiss. Rom.* tu quatis ungula campum) — notam P^1, *Pithou*, ρ : noticiam P^2 — **13** sedibus *PR*^{g}ρ, *Adem. Wiss.* : uestibus *Nevelet* (tuas uestes amasses *Rom.*), coetibus *uel* dotibus (*cf.* 62,13) *N. Heinsius*^{b} — **14** potuisses *N. Heinsius*^{b} — **15** expertus P^2ρ : exper P^1 — *de caesura u.* § 13

5 : *Adem.* VII (*Hervieux*, II^2 *p.* 133), *anon. Wiss. I* VI (*p.* 160), *Romulus I* V — CANIS...FERENS *PR*^{v} — **1** appetit ρ — **2** Canis *maiusc.* *P* — cum *Scheffer* qum *L. Havet* : dum *P*ρ (Cum canis...ferret *Adem.* Canis cum flumen transiret *Wiss.*); *cf. Plaut. Bacch.* 304, *ubi* qum *B* qvm D^1 qm̄ *C*, *sed* dum D^3 — dum fert et *Scheffer** — **3** nympharum *Adem.* — **4** alio *PR*^{g}ρ, *Adem.* (*cod. Voss.* 19) : altero *Adem. cod. Lemou.* (*etiam* alteram *Adem.*), *Cunningham; cf.* 31,4; 69,5; 107,17; quis 25,8, *etc.*; *L. Mueller p.* 101; § 25 — cane *add. Bentley*, *Harc*, se *uel* ac se *N. Heinsius*^{b}, quo *Bothe* — perferri *Pithou* offerri *Gude* deferri *Philippe* ferrier *recentiores* — deputans *Marcilius ad Hor. Od.* IV 10 (*non uidi*) — **6** dimisit (*cf.* 103,6; 128,6) : demisit *Rittershausen*

Linea 81[a] Nec quem petebat adeo potuit tangere. I,IV

6. *Halm* 258. **[VACCA ET CAPELLA OVIS ET LEO]**

P 5 Numquam est fidelis cum potent*i* societas; I,V
Testatur haec fabella propositum meum.
Vacca et capella et patiens ouis iniuriae
X 3[a] Socii fuere cum leone in saltibus.
Hi cum cepissent ceruum uasti corporis,
Sic est locutus partibus factis leo :
« Ego primam tollo ; nominor quia *rex meast ;*
Secundam, quia sum *socius,* tribuetis mihi ;

7 *itidem R*[r] *ut P* — *de* e uado *cogitarat N. Heinsius*[b] — potuit *PR*[r]ρ, *Adem.* — non potuit uel extrema tangere dente *Adem.*, *unde* potuit dente attingere *Orelli*, *Grosse* (*Jahrb. fuer Philol.* 105, 1872, *p.* 783); adeo *ineptum iudice Hartman p.* 98; non adeo *mihi est « pas du tout »*, *itaque* 41,11 *restitui* nil adeo *« rien du tout »* — potuit adeo *Rigault* 1617 *p.* 69 p- ideo *Gruner* eo p- *Freinsheim* — tangere (*cf.* 80,3 *et* 110,9) *Adem.*, *Hare* : attingere *PR*[r]; 21,6 contingerent

6 : *Adem.* IX (*Hervieux, II*[2] *p.* 134), *anon. Wiss. I* VII (*p.* 160), *Romulus I* VI; *corrupit Phaeder fabulam Graecam, quia opinor cogitabat de societate aliqua Romana quattuor personarum* (§ 150) — VACCA ET CAPELLA *PR*[r] — *cf. titulum* 22 — **1** Nusquam *N. Heinsius*[b] — est f- cum potente *P*ρ, *Wiss.* (f- cum potente societas sit copulanda *Adem.*, *qui fortasse legerat* potente sit, *ut cogitare possis de* Numquam f- cum potentest) — potenti *Hare* (§ 44) — **2** Testetur *Heinsius*[b] — **4** *itidem R*[r] *ut P* — Sociati iere *N. Heinsius*[a] (*etiam* Sociatim *et* iuere *N. Heinsius*[b]) — **5** Hi *maiusc. P* (*quae uox ap. Phaedrum itidem comprehendit prius enumeratos* 52,4; 82,7) : Hic (*aduerb.*) *de Meurs*, Qui *uel* Ibi *N. Heinsius*[b] — quum ρ — cepissent *Adem.*, *Pithou*, ρ : coepissent *P* (*u.* 76,14) — **7** Ego *maiusc. P* — nominor quia rex (§ 52) meast *L. Havet* (βασιλεὺς γάρ εἰμι *Babr.*; ferarum regem 91,1) : nominor quia leo *P*ρ; quia n- leo *Adem.*, *Heumann* (1713; *non uidi*); ut leo *Wiss. Rom.* (*ortum* leo *ex* 6, *ut* paret 82,42 *ex* 41); nominor rex quia leo *Gude ap. Axen p.* 139; n- leo quia *Santen ad Ter. Maur. p.* 4; nomine hoc quia sum leo *Bentley*; partem quia dominor leo *Burman* 1718; dominor quia uobis leo *Stowasser; cf. L. Mueller p.* 101 — quod nominer *Leclerc ap. Burman* 1727 *in add.* — quoniam *Richter*, *Specimen animadu. crit.* (1713) *p.* 64, *quod quo pacto toleremus sequente bis, quod idem sibi uelit,* quia? *nam post* quoniam 9,2 *semel, nec eodem sensu,* quia *positum est* — leo : basileus *uel* Creon *Gude* — **8** socius (§ 52) *Withof* (*non uidi*) : fortis *P*ρ, *Adem.*, fortior uobis *Wiss.*[2] *Rom.*; *cf. Babrius* LXVII 5 : λήψομαι δὲ κἀκείνην, Ὡς ἐξ ἴσου κοινωνός, fortis *defendit Suster*, *Rivista di filologia* XIX (1891) *p.* 94 — Secundamque isum (= ἶσον) sortis *Stowasser in adnot.* — mea cum sors sit *Gomperz*, *Jahrbuecher* 135 (1887) *p.* 557; furti socio *Hartel*

Tum, quia plus ual*eo*, me sequetur tertia; I,v
Malo adficietur siquis quartam tetigerit. »
Linea 93ª Sic totam pr*a*edam sola improbitas abstulit.

7. *Halm* 77. **[RANE AD SOLEM]**

Vicini*s* furis celebres uidit nuptias I,vi
Aesopus et continuo narrare incipit:
Vxorem quondam Sol cum uellet ducere,
Clamorem ran*ae* sustulere ad sidera.
C*on*uic*i*o permotus quaerit Iu*p*piter
Causam qu*e*relae. Qu*a*edam tum stagni incola:
« Nunc » inquit « omnes unus exurit lacus
Cog*i*tque miseras arida sede emori.
X 4ʳ *Linea 103ª* Quidnam futurum est si crearit liberos? »

9 ualeo *P*, *Adem.* : cucurri *Wiss. Rom.* — **10** Malo [*P* (*maiusc.*), *R*ᵛ] adficietur : male patietur *Adem.*, Male adficietur ρ, *Zorn fortasse recte* (§ 32; *cf. Papinian. Dig.* xxxvii 12,5 « *diuus Traianus filium quem pater* male *contra pietatem* adficiebat *coegit emancipare* »), Malo adfligetur (*cf.* 12,10) *Gude*, Male accipietur *Bentley*, « *fortasse* » Male adfligetur *L. Mueller*, Mala patietur *Hammer*, *Blaetter fuer das bayer. Gymnasial- und Real-Schulwesen* xi (1875) *p.* 200; *cf.* uerberibus afficiebat 115,3 — **11** praedam ρ : predam *P* — solus improbiter *de Meurs*; *cf. Querol. p.* 29,5 *Peiper* omnesque fructus paucorum improbitas capit

7 : *Adem.* x (*Hervieux*, *II*[2] *p.* 134), *anon. Wiss. I* viii (*p.* 161), *Romulus I* vii — R- AD SOLEM *P*ρ — **1** Vicinis *L. Havet* : uicini *P*ρ — uicini furis : uiri *Adem.*; uicini qui erant illi, *sed pro* illi *man. alt.* furi, *Wiss.*; uicini qui erant fures *Rom.* — celebres uidit *P* : frequentare *Wiss.*[1], frequentabant *Adem. Rom. Wiss.*[2] — nuptias uidens *Cunningham* — **1-2** Vicini ut f-...Aesopus sic c- *Bentley* — **2** aesopus *P*ρ, *Wiss.*, sapiens *Adem. Rom.* : *an* Sophus adiens? (interuenit *Adem.* interueniens *Wiss.* cum interuenisset *Rom.*) — en *N. Heinsius*[b] sic *Bentley* — incipit *P*ρ : coepit *Wiss. Rom.* (*om. Adem.*); *an tempore praeterito* orsus est *Phaeder? sed cf.* 29,5; *itidem* narrat 115,5 —*et fortasse collato Hartman p.* 45 *putes intercidisse aliquid* — **3** sol cum uellet *P*[1], *R*ᵛ *teste Brotier* (*cf. Wiss.*), *Rigault* 1599 : solem uelle *P*[2], *Pithou* — quum ρ — **4** ranae ρ : rane *P* (omnis natio *Adem. Rom.*, *lacuna Wiss.*) — sidera : *cf.* astris 39,12 — **5** Conuitio *Pithou*, Conuicio *Rittersh.*, ρ (conuitiis *uel* -ciis *Adem. Wiss. Rom.*) : camuitio *P*[1] cumuitio *P eadem manu* (*cf.* 60,3) — iupiter *P*ρ; *cf.* 68,13 *et* 27; 61,6; 87,1; 101,4 — **6** querelae ρ : quaerere *P*[1] quaerelae *P*[2] — quaedam ρ : quedam *P* — incola : *superscriptum* habi *P*[2] — **8** cogit *Wiss.*, *Pithou* : coget *PR*ᵛ, *N. Heinsius*[b] — emori *PR*ᵍ : mori *Scheffer*, ρ — aridae sedi immori *Heinsius*[b] — **9** Quid iam *Nauck* — crearit *Pithou* : crearet *P*; crearet « *mais c'est un* e *pour un* i, *manière d'écrire très ancienne* » *R*ᵛ (*sic ad* 31,8-9 : « Profugeret paludes. *Puis on a mis* profugerit paludis; *mais on n'a pas compris que notre copiste met ordinairement des* e *pour des* i »); creauerit *Adem. Wiss. Rom.* — *fuerunt qui putarent* Solem *esse Seianum*, *Liuillae matrimonium cupientem*, Iouem *autem Tiberium*

8. *Halm* 17. **[VVLPIS AD PERSONAM TRAGICAM]**

P 6 Personam tragicam forte uulp*e*s uiderat : I,VII
« O quanta species » inquit « cerebrum non habet! »
Hoc illis dictum est quibus honorem et gloriam
Linea 108a Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

9. *Halm* 276. **[LVPVS ET GRVIS]**

Qui pretium meriti ab inprobis desiderat, I,VIII
Bis peccat, primum quoniam indignos adiuuat,
Inpune abire deinde quia iam non potest.
Os deuoratum fauce cum h*ae*reret lupi,
Magno dolore uictus coepit singulos
Inlicere pre*t*io ut illud extraherent malum.
Tandem persuasa est iure iurando gruis,
Gul*ae*que credens colli longitudinem
Periculosam fecit medicinam lupo.

8 : *anon. Wiss. III* VI (*Hervieux, II*[2] *p.* 175), *Romulus II* XV — VVLPIS *PR*[v] — AD P- TR- *P*ρ — **1** uulpes *Pithou*, ρ : uulpis *P* (§ 95), at uulpes *Bentley* — **2** inquit : inquit sed *Wiss.* ait et *Rom.* et *Scheffer* at *N. Heinsius*[b] — habet *P*, *Wiss. Rom.* : habes *Scheffer*[*], *Broekhuyzen ap. van Hoogstraten ad* 56,3; *sed Graece* οἷα κεφαλὴ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει — **3** *fortasse* quis (§ 96)

9 : *Adem.* LXIV (*Hervieux, II*[2] *p.* 154), *anon. Wiss. I* IX (*p.* 161), *Romulus I* VIII — GRVIS *PR*[v] — **1** improbis ρ — **2** indignos *Adem.*, *Pithou* : dignos *PR*[v] — *Publilius* : Bis peccas cum peccanti obsequium commodas — **3** inpune abire; deinde *PR*[w] (abire deinde impune *R*[v], Impune deinde abire ρ); importune, deinde *Adem.* — quia iam : inanis *Gebhard* III 10 quianam *N. Heinsius*[b] — non : nunc *uel* tunc *Barth* XLVII 10, uix *Philippe* — abire non potest : postulat quod implere non possit *Adem.* — **4** deuoranti...lupo *Cunningham* — haereret ρ : hereret *P* — cui haerebat *Bentley in adn.* (*in textu* cum...lupo) — **5** Magno is *Cunningham* — **6** inlicere *PR*[v] — pretio ρ : precio *P* — *post uers.* 6 *lacunam statuit de Meurs* — **8** Gulae ρ : gule *P* — quae *Lefebvre* 1673 — longetudinem *R*[v], *cf. ad* 7,9 — **9** Periculose *Cunningham* — medicinam *P*, *Wiss. Rom.* : medicamen *Adem.*

I, VIII

Abs quo cum *p*actum flagitaret pr*a*emium :
X 4ª « Ingrata es » inquit « ore quae nostro caput
Linea 121ª Incol*u*me abstuleris : e*n* mercedem postulas ? »

10. **[PASSER AD LEPOREM CONSILIATOR]**

Sibi non cauere et aliis consilium dare I, IX
Stultum esse paucis ostend*e*mus uersibus.
Oppressum ab aquila, fletus *et* d*a*n*tem* graues,
P 7 Leporem obiurgabat passer : «Vbi pernicitas
Nota » inquit « illa est ? quid ita cessarunt pedes ? »
Dum loquitur, ipsum accipiter necopinum rapit
Questuque uano clamitantem interficit.
Lepus semianimus : « Mortis *e*n sola*cium*.
Qui modo securus nostra inridebas mala,
Linea 132ª Simili querela fata deploras tua. »

10 a *Adem.*, *Bentley* (*iam* « *critici quidam* » *ap. Richter*, *Specimen animadu. crit.*, 1713, *p.* 64), Abs (*uel* Aps) *L. Havet* : pro *P*ρ ; *cf.* abstuleris 12— qua *Philippe* — quum ρ — pactum *Adem.*, *Gude* : factu *P* factum R^g facto *Pithou*, ρ ; *u.* 100,4 — praemium ρ : premium *P* — **11** ore : ●ri *Adem.* (collo *Wiss.*), *Hartel* — quae *P*, *Wiss.*^{2} *Rom.* : quod *Adem.*; qui *Wiss.*^{1}; quum *Scheffer**; quae e *Bentley*, *cf. L. Mueller p.* 101 ; quum e *Harc* (quae cum ore e *Cunningham*) — **12** incolome PR^v incollome *Wiss.*^{1} — abstuleris *P* (*an ex* abs 10?) : extul- *Adem. Wiss. Rom. fortasse uere* — en *L. Havet* (*cf.* 34,8 ; 84,5) : et *P*, *Rom.*, et... insuper *Adem.*, et nunc *Wiss.* — postolas R^v (*cf.* 34,2 ; 54,34), postules *Rittershausen* (extuleris...postulare uideris *Adem.* extulisti...postulasti *Wiss.* extulit... postulat *Rom.*)

10 : *Adem.* LVII (*Hervieux*, *II*^{2} *p.* 152) — PASSER...CONSILIATOR PR^v — **1** consilium P^2ρ : conlium P^1 — **2** ostendemus *Tollius*° (*cf. L. Mueller p.* 101) : ostendamus *P*ρ his ostendam *Cunningham* — **3** fletus et dantem *L. Mueller* : et fletus dantem *Adem.* fletussedens P^1 fletus sedens P^2 fletus edentem *Pithou*, ρ, *cf. L. Mueller p.* 101, ac fl- ed- *Bentley*, fl- inridens *Stowasser* (*sed cf.* 9) — **4** uelocitas ρ — **4-5** pernicitas? nota inquit illa est · quid *P* — **5** inquit : tua est *Cunningham* — *post* **5** *habet Adem.* hoc uere te fecit insidiari et sustinere. Talibus dum loquitur... — **6** accipiter *P*, *Adem.*: acceptor *L. Mueller De Phaedri et Auiani fabulis p.* 24 (*cf. Adem.* XXXIX, *Wiss. III* IV) — **8** *itidem* R^r *ut P* — semianimus PR^v : semanimis *Bentley et* semanimus *L. Mueller* (§ 92) — en solatium *Sanadon* : in solatio PR^rρ, *ubi mendum notat Schoppe* (*cf.* initio *pro* -tium 10,7, beneficio 76,18), in solatium (*sequente lacuna*) *de Meurs*, cit *uel* init solatium *Gebhard* III 17, in solatiom *Lefebvre*, in solatia *Scheffer*, en solatia *N. Heinsius*^{ab} (-tio *ap. Scheffer errore typogr.*, *nisi forte uoluit* solatio -onis, *ut* consolatio), i solatia *id. ap. Burman* 1718 — **8-9** in solatio qui modo : solatium quod tu *Adem.* — **9** inridebas PR^v — **10** deplores *Barth ad Claudian. Stilich.* I 339 (1650), nunc ploras *Harc* ; *cf.* 124,9 (*et* 122,8 ; *etiam* 40,10)

11. **[LVPVS ET VVLPIS IVDICE SIMIO]**

Quicumque turpi fraude semel innotuit, I,x
Etiam si uerum dicit amittit fidem.
Hoc adtestatur breuis Aesopi fabula.
X 5^r Lupus arguebat uulpem *fu*rti crimine;
Negabat illa se esse culpae *noxi*am.
Tunc iudex inter *partis* sedit simius.
Vterque causam cum perorassent suam,
Dixisse fertur simius sententiam :
« Tu non uideris perdidisse *id* quod petis;
Linea 143^a Te credo subripuisse, quod pulchre negas. »

TITVLI PRIORES EX PR,
POSTERIORES EX D :

12. *Halm* 2:9. **[ASINVS ET LEO VENANTES]**
D 17^r [DE LEONE ET ASINO]

Virtutis expers uerbis iactans gloriam I,XI

11 : *Adem.* XXVIII (*Hervieux*, II^2 *p.* 141), *Romulus II* XIX — L- ET V- I- S- *Pρ* — VVLPIS PR^v — *cf. titulum* 57 — **3** et testatur *Schef[f]er* haec testatur *Cunningham* — **4** furti *Rom.*, *Pithou* : forti PR^v, *Adem.* forte R^s (*sed* forti R^s *ad* 27,10) — **5** culpa R^{1s} — noxiam ρ, *Stowasser* (*cf.* 76,31) : proximam *P* (*fuerat puto in archetypo* culpae pnoxiam, *incohata iterum syllaba* pae, *uel forte* culpap *pro* culpae; *cf. tamen* maximum *pro* pristinum 56,5 *et ap. Rom. II* XX innociua *pro* inproua 23,9), obnoxiam *N. Heinsius ad Ouid. Art.* I 395, *Gude* (*qui uidetur in R legisse* proximam), huic proximam *Bentley* — **6** inter partis sedit *L. Havet* : inter illos sedit *Pρ* (§ 5), sedet *Adem.*; *post* illa *u.* 5 *non exspectaueris* illos — sedit...qui inter presentes reum agnosceret *et mox* iudicauit inter partes (*uel* interpres, *unde illud* inter presentes *explicatur*) eorum *Rom.*; *cf.* partibus 57,5 — *an* sedit inter partis? *suspecta allitteratio* sedit simius (*u.* 4,9) — inter illos iudex *Cunningham* — **8** *cf.* 57,13 — Dixisse hanc f- *Bentley* Hanc dixe f- *Cunningham* — simius P^2ρ : semius P^1 — sententiam *Rom.* (de libello s- legit), *Pithou*, ρ : sentiam *P* sententiam hanc $Heinsius^b$ — **9** id *add. L. Havet* (§ 46) — **10** *itidem* R^r *ut P* — Tu uero *Cunningham* — surpuisse $Heinsius^a$ — quod pulchre : furto quod *uel* id ipsum quod *Nauck*

12, **13**, **14** *et* **18**, **19**, **20**, **21**, **22** *habet D* — *folii* 17^r *codicis D* (**12**,2 — **13**,14) *imago apud Hervieux*, II^2 *p.* 84.

12 : *aliunde petita fabula Romuli IV* X; *hinc tamen eius epimythium* — AS- ET LEO V- *Pρ* — **1** *om. D* — captans *Philippe* — gloria *Bentley*

D 17r (imag. : u. adnot. p. 11) Ignotos fallit, notis est derisui. I,XI
Venari asello comite cum uellet leo,
P 8 Contexit illum frutice et admonuit simul
Vt insueta uoce terreret feras,
Fugientes ipse exciperet. Hic auri*t*ulus
Clamorem subito totis tollit uiribus
Nouoque turbat bestias miraculo.
Quae dum pauentes exitus notos petunt,
X 5v Leonis adfliguntur horrendo impetu.
Qui postquam caede fessus est, asinum euocat
Iubetque uocem premere. Tunc ille insolens :
« Qualis uidetur opera tibi uocis meae? »
« Insignis » inquit « sic ut, nisi nossem tuum
Linea 159v Animum genusque, simili fugissem metu. »

13. *Halm 128.* **[CERVVS AD FONTEM]**

[CERVVS AD FONTEM LAVDAT CORNVA]

Laudatis utiliora quae contemseris I,XII

2 Ignotos *per litt. initialem D*; Ignaros *Rigaltio tribuitur falso* — Ignotus...notus *Barth, Ablegmina critica* (1612) II 5 — derisor D^1 *ut in imagine uidetur* — **3** quum ρ — **5** ut *P*ρ : Vt ille *D* (*cf.* illum 4) — insueta : § 85 — terreret *P* : terreret et *D* — **6** fugientes ipse^{ut} exciperet; hic auriculas R^r — ipse *D*,R^1? *Rigault* 1617 : ipse ut PR^v ut ipse R^6 ipse^{ut} R^r ui ipse *Gude* dum ipse *Froehlich* — ut excipere (*subintell.* posset) *Gruner* — auritulus *Rigault* 1599 : auriculus *D* auriculas PR^rρ auriclas *Rittershausen* auriculans *de Meurs* — **6-7** auriculas hic et Clamorem *Desbillons* — **7** clamorēm subito tollit totis uiribus (*de* clamorēm *u. Chatelain*) R^r — clamorem *D*,P^2R^{6r} : clamor et P^1, Clamore *Pithou*, ρ, Clamores *Scheffer* — subitum *D*, *Rigault* 1617; *an prius* subi, *omisso* -to *ante* to-? — clamores subitos *N. Heinsius*^{b} — totis tollit *D*: tollit totis PR^rρ — **8** miraculo (*cf.* insueta 5) : minaculo *Stowasser* — **9** Quae *D*ρ : Que *maiusc. P* — « pauetnes, *scribae mendum* » *P teste des Aulnays* (*u. ad* 42,10) — nouos *ed. Laurentii* (1667) — **10** *itidem* R^r *ut P* — adfliguntur *D probante Rigault* 1617 : adficiuntur PR^{rv} (*u.* 100,7) — **11** Qui : Hic, Hinc, Ibi *N. Heinsius*^{b} — est *D*, *Pithou*, ρ : *om.* PR^6, *R ap. Brotier* — **12** praemere *D* — tunc *D*,*P*ρ : *om.* R^6, contra *Cunningham* — uoce ceruum premere *uel* uocem premere ea re *Gude* — iste *Philippe* — **13** qualis P^2ρ,*D*: quales P^1 — uidetur opera tibi *D*, *Saumaise* : tibi uidetur opera PR^w opera tibi uidetur R^v uid- tibi opera haec *Rigault* 1617 — opera : opera haec *Pithou*, *cf. Ellis p.* 31 — **14** sic ut *om. D* — **15** *itidem* R^r *ut P* —fugissem *D*, *Saumaise* : fuissem in PR^rρ fuuissem in *Lefebvre* fugissem in *Ellis*

13 : *Adem.* XLI (*Hervieux*, II^2 *p.* 146), *anon. Wiss. III* X (*p.* 177), *Romulus III* VII — *titulus in D post u.* 2, *ut ex promythio fabulae* 13 *factum sit epimythium fab.* 12 — AD FONTEM *D*,PR^v — LAVDAT : *u. ad tit.* 3 — **1-2** *del. Scaliger teste Burman* 1727 — **1** Laudatis *P*ρ : Sepe esse *D*, *cf. u.* 2 — Saepe esse factu utilia *uel* Saepe esse utilia, more *N. Heinsius*^{b} — contemseris P^2 : temseris P^1 contempseris *D*,ρ

Saepe inueniri testis haec narratio est. I,XII
Ad fontem ceruus cum bibisset restitit
Et in liquore uidit ecfigiem suam.
Ibi dum ramosa mirans laudat cornua
Cruruimque nimiam tenuitatem uituperat,
Venantum subito uocibus conterritus
Per campum fugere coepit et cursu leui
Canes elusit. Silua tum excepit ferum,
P 9 In qua retentis inpeditus cornibus
X 6r Lacerari coepit morsibus saeuis canum.
Tunc moriens edidisse uocem hanc dicitur :
« O me infelicem! qui nunc demum intellego
Vtilia mihi quam fuerint quae despexeram,
Linea 175a *D* 17a (*photographiam adhibui*) Et quae laudaram quantum luctus habuerint. »

2 Saepe inueniri. haec erit narratio R^{r} — Saepe (sepe *P*) inueniri *P*R^{r}ρ, *cf.* 48,6 : eius rei *D*, *cf. u.* 1 — Ejusce reji *N. Heinsius*^{b} — haec asserit (*uel* disserit) n- *N. Heinsius*^{a} — testis haec narratio est *D*, *N. Heinsius*^{b} : haec erit narratio *P*R^{sr} (erit R^{rv}) haec exerit n- *Pithou* haec asserit (*uel* disserit) n- *Heinsius*^{a} testis h- n- *Cunningham* h- efficit n- *Bursian, Jahrb. f. cl. Phil.* 85 (1862) *p.* 869 h- testis erit n- *Dressler* h- eruit n- *Riese* — **3** Ad *per litt. initialem D* — quum ρ — **4** ecfigiem *L. Havet* (*cf.* 3,17 ; 32,3 ; 41,2) : effigiem *P*,D^{2}, fagiem D^{1}, ut faciem *Heinsius*^{b} — **5** mirans laudat *P*ρ : laudat mirans *D* nimium (nimis *Wiss.*) laudare coepit *Adem. Wiss. Rom.* — ammirans *Hare*; uidens *Adem.* uidit *Wiss. Rom., ut paraphrasten uox romanica deceperit* — **7** uenantum *P*R^{v} (§§ 44, 95) : Venatum *D* — subitis *Gude* — **8** cursu : gyro *Cunningham* — leuis *Scheffer* — **9** canes elusit *P*ρ : euasit malos *Wiss.* dicitur euasisse molos *Rom.* « *fort.* lusit Molosos » *L. Mueller, cf. eiusdem De Phaedri et Auiani fabulis p.* 24, *sed* molosos *substituit paraphrastes* canibus, *quos iam antea nominauerat* (canes repente latrare ceperunt); *sic idem poetice pro* deus (*Phaedr.* 3,28) *posuit* altitonans, *addito prius* succurre Iupiter morimur (*Wiss. III* VII, *Rom. II* I); *cf. ad* 4,11 — **10** retensis (= *repandis*) *Gude*; praetentis *Maur. Schmidt, Miscellanea philol. p.* 15 (*Ienae* 1876 ; *non uidi*) — inpeditus *D* : impeditus *P*ρ — retentus impeditis *Scheffer* — **11** saeuis *D*,ρ : seuis *P* — **12** tunc *P*ρ : Tum *D*; *cf.* 14,12 — edidisse uocem hanc (§ 43) *Heinsius*^{b} : dedisse (*cf.* quia dederis 93,6) uocem hanc *D*; uocem hanc edidisse *P*ρ (edidisse *etiam* R^{s} *ad* 5,4 ; *cf.* uocem edidit 134,9); hanc dedisse uocem *L. Mueller* — *omissis* hanc *et* edidisse *habent* mortem uidens *Adem. Wiss.* mortem suam uidens *Rom. pro* moriens uocem — uocem hanc *seruaui ut* 52,16 faciem istam, *quamquam solet Phaeder demonstratiuum substantiuo praeponere* — **13** O *maiusc. P* — demum *P*ρ : *uelut* dennum *codicis D imago* — intellego *D*,*P*R^{v}, intelligam *N. Heinsius*^{b} — **14** Vtilia...fuerint *D* : ut illa...profuerint *P*R^{s}ρ Illa mihi quam profuerint *Bongars* — quam $P^{1}R^{sv}$,*D*, *del. r*, *Pithou* : quatum P^{2}, *cf.* quantum 15 — *des Aulnays* (*u. ad* 42,10) *de P* : « pro *attramento nigridiori, sed ueteri, additum est supra* fuerint » (??) — **15** *del. N. Heinsius*^{b} — quae *D*ς : qui P^{1} que P^{2}.

14. *Halm* 204. **[VVLPIS ET CORVVS]**

[VVLPIS AD CORVVM]

Qui se laudari gaudet uerbis subdolis I,xiii
Fere dat poenas turpi paenitentia.
Cum de fenestra coruus raptum caseum
Comesse uellet celsa residens arbore,
Vulpes ut uidit *bla*nde sic coepit loqui :
« O qui tuarum, corue, pennarum est nitor!
Quantum decorem corpore et uultu geris!
Si uocem haberes, nulla prior ales foret. »
At ille, *suauem* dum* uult uocem ostendere,
Lat*o* or*e** emisit caseum, quem celeriter
Dolosa uulp*e*s auidis rapuit dentibus.
X 6[a] *Linea* 188[a] Tunc demum ingemuit corui deceptus stupor.

14 : *Adem.* xv (*Hervieux, II*[2] *p.* 136), *anon. Wiss. II* vii (*p.* 168), *Romulus I* xiv, *cf. Acron ad Horat. S.* ii 5,56, *Apul.* [*De deo Socr. prol.*] — VVLPIS *PR*[v] — **1-2** Quae .. gaudent...dant *D* (*ex paraphrasta fortasse interpol., u. ad* 12), qui...gaudent ferunt *Adem., plur. etiam Rom.*, qui...gaudet... *Wiss.* — **2** fere *Pρ* (*cf.* Solent 18,1 Plerumque 30,1 *et* 60,2) : Serae *D* Sera *Rigault* 1617 Sero *Dressler*, *cf.* demum 12 (ferunt pennas turpi poenitentia indiscretas *Adem.*); *possis* Seras; fere *notat Hare numquam alias apud Phaedrum reperiri, sed reputandum est in promythiis et epimythiis Phaedrum summa industria sequi loquendi uarietatem* — turpes *Rigault* 1599 torpens *Cunningham* — penitentia *P* poenitentia ρ : paenitentiae *D, Burman* 1698, *Hartman p.* 109 — **3** Quum ρ — canistro *N. Heinsius*[b], *sed* de fenestra *coruus caseum ut* ex ara *uulpes facem* 29,8 — raptum coruus *Nauck* — **5** *itidem R*[g] *ut P* — uulpes (§ 95) *D*: uulpis *PR*[gv] — ut *D, Wiss.*[2] : hunc *PR*[gv], *Wiss.*; *quod ortum puto ex compendio* ū (hunc cum fuisset intuita *Adem.* ut haec *uel* ut hunc uidit *Rom.*) — Hunc uidit uulpes *Pithou* Vulpes adiuit *N. Heinsius*[b] — blande *L. Havet* : deinde *D, Wiss.*, dehinc *PR*[g]ρ — coepit *PR*[gv]*,D* : occoepit *Pithou* (alloqui coepit *Adem.*) — **6** O *maiusc. P* — qui *Pρ* : quis *D, Adem.* — pennarum *Pρ* : pinnarum *D* — nitor *P,D, Wiss. Rom.* : uigor *Adem.* (*an legit* nigror? *celebratur apud Apuleium corui color niger; ap.Halm* 204[b] χροιὰν δὲ φέρεις τῇ τῶν ὀρνίθων ἡγεμονίᾳ προσήκουσαν) — **7** decorem *D* (*cf.* 79,4), *Saumaise* : decoris *Pρ* (*cf.* 41,24) — **8** Si : § 63 — prior *D, P eadem manu*, ρ : pror *P*[1] — **9-10** Ad illa, latum (= *qui fertur*), dum uult uocem intendere, Em- ore *N. Heinsius*[b] — **9** suauem dum *L. Havet*: stultus dum *Pρ* (*de* stultus *u. Bentley*), dum etiam *D*, dum...placere...suam *Wiss. Rom.* (dum placere coepit [= *cupit*] et uocem suam ost- *Wiss.* dum uult placere et uocem suam ost- *Rom.*; dum uult ost- uocem *Adem.*); *an propter illud* placere *legendum est* suauis (= *comis, facilis*)? *irrisione satis simili posuit Phaeder* homo meus 100,32 — latum, dum uult uocem intendere *N. Heinsius*[b] dum etiam uocem uult ostendere *Bentley* dum uult et- uocem ost- *Hare* dum uult latiorem (*uel* clariorem) ost- *Ellis* — uoce os tendere *Gebhard* iii 10 — **10** Lato ore emisit *L. Havet* (*La Fontaine « un large bec »*) : Latiorem emisit ore *D* (*in* ore *fortasse* o *expunctum; in marg. signum uelut* X), latiorem emisit *Adem.*, emisit ore *Pρ* — demisit *Saumaise*, amisit *uel* omisit *Burman* 1698, dimisit *Hartel* — Quem *maiusc. P* — **11** uulpes *Pithou*, ρ:

[*Lacuna maxima. Ex libro I desunt multae fabulae* (*omnes ex genere apologorum,* §§ 147-148); *inter alias desideratur fabula in qua* arbores loquantur (1,6), *ut illa de securis manubrio, Adem.* XLIV, *Wiss. IV* X, *Rom. III* XIV, *et aliae Graecae* (§ 148).] [1]

uulpis *D,PR*[r] — auidis *D,P, Wiss.*[2] *Rom.* (*cf.* 83,9) : auidus *Wiss.*[1] auide *Adem.* — **12** Tunc *Adem. Wiss. Rom., D* (*ex paraphrasta fortasse interpolatus*) : tum *P*ρ; *cf.* 13,12 — corui deceptus stupor *P*ρ : coruus *D, Adem. Wiss. Rom.*; coruus delusus dolos *uel* strophas *N. Heinsius*[b] — *sequitur* : cur dolosis *et uersu nouo* Fuisset deceptus fraudibus ut ignauus *D manifesta ex paraphrasta interpolatione* (*scriptus in margine legitur titulus insequentis fab.* 18, *sed ei relicta linea non erat; tamen non ignorauit librarius incipere a u.* 18,1 *nouam fabulam*); quia dolo esset deceptus ut ignarus (*corr. in* ignauus) *Adem.*; stupore deceptus paenituit se *Wiss.*; et stupore detentus deceptum se poenituit *Rom.*

[*Cum exitu libri I deperditus est epilogus, siquidem epilogus aliquis fuit*; § 141.]

13-14, *qui uersus desunt in D, Adem. Rom., ut exitum fabulae deperditae* 14[a] (§ 143) *seposuit L. Havet praceunte Dressler, qui pro epimythio fabulae de cornice et urna habuit (uix recte, cum uitare soleat Auianus argumenta iam a Phaedro tractata); pro epimyth. fab.* 37 *habuit Ouvering; del. Guyet, N. Heinsius*[b]; 13 *del. Gude;* 14 *del. Heinsius*[a]; 13 *et* 14 *et segregat et separatim delet Riese — cf. Auiani fab.* XXVII *de cornice et urna, cui epimythium* Viribus haec docuit quam sit prudentia maior, Qua coeptum uolucris explicuisset opus; *post fabulam de uulpe et coruo legitur in Wiss.* sic multi quod uiribus non possunt sapientia explicant (*de qua re u. L. Mueller, De Ph. et Auiani fabb. p.* 17); *itidem Latine eodem loco pseudo-Dositheus (secundum fragmentum Parisinum, Corpus glossariorum Latin.* III *p.* 98), *qui Graece* οὕτως πολλοὶ ὅ τι δυνάμει οὐ δύνανται φρονήσει ἐκπλέκουσιν; *in fabula de cornice et urna Rom. IV* XIII *deest epimythium, habet pseudo-Dositheus* (*p.* 99) sic uirtus sapientia superatur, *Graece* οὕτως ἀνδρία φρονήσει ὑστερεῖται — *secundum hermeneumata Leidensia* (*C. gloss. Lat.* III *p.* 43) *habet pseudo-Dositheus in fine fab. de uulpe et coruo lacunam, in fine fab. de cornice et urna* sic ergo sapientia uirtutem fallit, *Graece* οὕτως οὖν φρόνησις ἀνδρότητα πλανᾷ — *fabulam sic narrat Rom.* : Cornix sitiens accessit ad urnam dimidiam aquae et eam conabatur euertere; sed, quoniam fortiter stabat, non poterat eam mouere; quod cum uideret, hoc argumentum inuenit : sumens calculos misit in urnam, et ex multitudine calculorum aqua ex urna sursum porrecta est, et sic suam satiauit sitim; *de re cf. Aelian.* περὶ ζώων II 48 (Λίβυες *ait* κόρακες, *non cornices*) — **13** hac re *ut* 87,4; *cf.* haec res 28,1, *item* quare — probabitur *Bongars* — ingenium quantum *Nevelet* — polleat *Dressler* : ualet *PR*[v] (*locum asterisco notat Pithou* quantum ingenium ualet *PR*[w] : ualet quantum ingenium *R*[v] — **13–14** leuet Virtutem *Stowasser* — **14** *itidem R*[r] *ut P* ∸ Virtute (uirtute « *ici est la virgule* » *R*[v]; *non interpungit P*) : Virtuti *Rittershausen*

[*FABVLAE LIBRO II* (*POST* **42** ? §§ 142, 151) *RESTITVENDAE*]

14. . . . .
. . . .
. . . . [I,XIII]
Hac re probatur, quantum ingenium *pol*le*a*t;
Linea 190ᵃ Virtute semper praeualet sapientia.

P 10 **15**. **[EX SVTORE MEDICVS]**

Malus cum sutor inopia deperditus I,XIV
Medicinam ignoto facere coepisset loco
Et uenditaret falso an*t*idotum nomine,
Verbosis adqu*a*esiuit sibi famam stro*ph*is.
Hic cum iaceret morbo confectus graui
* * * * * * * * * * * * *
Rex urbis, eius experiendi gratia
Scyphum poposcit; fusa dein simulans aqua
Miscere an*t*idoto *in* illius se toxicum,
*E*bibere iussit ipsum posito pr*a*emio.
Timore mortis ille tum confessus est
Non artis ulla medic*ae* se prudentia,

Virtutem *Buchner* — *intellegendum est* praeualet uirtute *hoc modo ut uidetur* : potior est uirtute — semper *P*ρ : et semper *Pithou* at semper *Gruner* — *cf. Ausonius, Caesares* 21, *de Septimio Seuero* : qui uirtute probaret Non obstare locum cum ualet ingenium

15 : §§ 147, 149 — *fabula deest D* — EX S- M- *P*ρ — **1** quum ρ — proterritus *Bentley* — **3** antidotum ρ : anthidotum *P* — **4** uentosis *Nauck teste Hartman p.* 110 — adquaesiuit *L. Havet* (*cf.* quesiuit 25,7, conspargere 38,15 *et* 68,4, impartiar 104,5, oppremere 93,2) : adquesiuit *PR*[z v] adquisiuit *Pithou* — *an* ibi? — strophis ρ : strofis *P* — *primus hoc sensu* stropha *Phaeder* (§ 156); *cf. Senec. Epist.* 26,5, *Martial.* XI 7,4, *Plin. Ep.* I 18,6, *Prud.* (*u. ad* 83,10) *Apoth. praef.* 25... — **5** quum ρ — *post* **5** *supple uersum uelut* Dilectus puer, et hominem arcessisset domum; *nam et nunc ordo uerborum iusto impeditior est, et demonstrat fabula tota alium esse regem, alium aegrotum* — **6** urbis : *ciuitatis*, = πόλεως — huius experiendi *uel* reji -endae *Heinsius*[b] — **7** dein (§ 92) P^1ρ : deinde P^2 — **8** anthidoto *P* — in *add. L. Havet* (§§ 9, 26, 89) — miscere anth- illius *PR*[w] illius miscere antidoto *R*[v] — Antidoto miscere illius se *Pithou* M- antidotum i- se toxico *Saumaise* M- i- antidoto se toxicum *Gude* M- a- t- sese illius *uel* M- a- sese i- toxicum *L. Mueller Rh. Mus.* XXX (1875) *p.* 618 Antidoto i- se m- toxicum *Riese* — **9** Ebibere *Richter, specim. animadu. crit.* (1713) *p.* 64 : bibere *PR*[s] (*cf.* 21,5), Hoc bibere *Pithou*, ρ, Obbibere *Heinsius*[b], Tum bibere *Iac. Gronov*, Combibere *Burman* 1718 — praemio ρ : premio *P* — Proposito bibere i- i- pr- *Hare* — **11** medicae *Heinsius*[a] : medicum *P*ρ medicũm *Quicherat*; *cf.* τῆς τῶν ἰατρῶν τέχνης, *Halm* 78[c]

Verum stupore uulgi factum nobilem. I,XIV
Rex aduocata contione 13a
. . . . haec addidit : 13b
X 7r « Quant*ae* putatis esse uos dementiae, 14
Qui capita uestra non dubitatis credere
Cui calc*e*andos nemo commisit pedes ? »
Hoc pertinere uere ad illos dixerim
Linea 209a Quorum stultitia e*st* qu*a*estus inp*u*dentiae*.

16. **[ASINVS AD SENEM PASTOREM]**

In principatu commutando ciuium* I,XV
N*i*l pr*a*eter domini *nomen* mutant pauperes.
Id esse uerum parua haec fabella indicat.
P 11 Asellum in prato timidus pascebat senex.
Is hostium clamore subito territus

13 concione ρ — **13a-13b** *duorum uersuum frustula distinxit L. Havet sic fere restituens*: ...contione [omnem ordine Rem ciuibus narrauit, simul] haec...; *sed fortasse periit pars textus maior* — addidit *P*ρ, *defend. Gude* : edidit *Io. Fr. Gronov et N. Heinsius*^{a} prodidit *L. Mueller* — **14** Quantae ρ : quante *P* — putatis : necessest *Nauck teste Hartman p.* 322 — **15** dubitetis *N. Heinsius*^{b} — **16** calceandos *Pithou*, ρ : calcandos *P* — commiserit *Pithoei operae* (*ipsum u. p.* 67), commissit (= *-miserit*) *de Meurs*, crediderit *uel* committat *N. Heinsius*^{b} — **17** uero *Hare* — ad illos uere *Burman* 1727 — **18** quorum stultitiae questus imprudentia est R^{r} — stultitiā est...inpudentiae *L. Havet* (§ 62) : stultitiae (PR^{rv})...inprudentia (inpr- PR^{v}, impr- R^{gr}) est *PR*, stultitiae...impudentia est *Pithou* stultitia...impudentiae est *Rigault* 1617 stultitiae...imprudentia est *Lefebvre* stultitia...imprudentiae est *Guyet* e stultitia...impudentiae est *N. Heinsius*^{b} — stultitiā *Graeuius ad Lefebvre* — quaestus *Pithou*, ρ : questus PR^{r} quaestui *Freinsheim, Io. Fr. Gronov*

16 : § 145 — *fab. deest D* — ASINVS EGREGIE CORDATVS ρ — **1** ciuium *Rigault* 1617 (*cf. Ellis*) : ciuium sepius *PR* (ciuium R^{g}, c- saepius R^{v}), saepius *r*, *Pithou*; principatu ciuium *ut* 31,5 pr- gregis; *absolute dictum* principatu *seditiosi fuisset* (*ortum* sep- *ex* cib- *pro* ciu-, *cf.* 68,14 ?) — ciuium pauperes *iungit Gude ap. Axen p.* 140 — **2** Nil *Pithou* : nihil PR^{v} — praeter ρ : preter *P* propter *Rigault* 1617 — nomen *Bongars apud de Meurs* : mores PR^{v} sortem *N. Heinsius*^{a} — dominum more *Heins.*^{b} dominum sortes *Hartel* dominum non res *Stowasser* — **3** id esse uerum *P* : to (*sic*) esse uerum R^{v} — fabula *Kunkel* — **4** timidus : tumidus *de Meurs* quidam *Bentley* — senex P^{2}ρ : senes R^{g} (*an et* P^{1}? *u.* 103,1) — **6** asinum *Burman* 1718 — fugeret *Scheffer* — posset *Bentley* — **7** Ad illa *uel* At illi *uel* Huic ille *N. Heinsius*^{b} — quaeso ρ : queso *P* (quaeso *sic primo loco* 53,6 *et* 131,7 ; *cf. L. Mueller p.* 102 *et ad* 4,7 *p.* 101) — **8** impositurum ρ — **10** cum portem (*uel* dum porto) *Bergen, Crit. obseruationes* (1785) ; quin p- *L. Havet* : dum p- *P*ρ (*cf.* 5,2 ; 54,13) — Cum s- cl- cui *Weidner, Philol.* 36 (1877) *p.* 626

17 : § 150 — *fab. deest D* — *Wiss. I* XIII (*Hervieux*, II^{2} *p.* 163), *Rom. II* XII — OVIS...LVPVS *PR* — ET : *cf. tit.* 18 34 37 103, *etiam* 28 — **1-2** *itidem R ut P* — **1** Fraudatur *de Meurs* Vadato *Heins.*^{b} — *post* Fraudator *aster. ponit Pithou* — homines P, R^{gv} *cum imag.* : nomen *esse in D ait Rig.* 1590 (*qui* 1617 nomen quum locat *ed.*)

Suadebat asino fugere, ne possent capi. I,xv
At ille lentus : « Qu*a*eso, num binas mihi
Clitellas inpositurum uictorem putas ? »
Senex negauit. « Ergo quid refert mea
Linea 220[a] Cui seruiam, clitellas *q*um portem meas ? »

(tit. et 1-2 : codicis R imago ap. Hervieux, II[2] p. 83.)

17. **[OVIS CERVVS ET LVPVS]**

X 7[a] Fraudator homines cum a*d*uocat spons*um* improbo*s*,
Non rem expedire, sed † malauidere expetit. I,xvi
Ouem rogabat ceruus modium tritici
Lupo sponsore. At illa praemetuens dolum :
« Rapere atqu*e* abire semper adsueuit lupus,
T*u* de conspectu fugere ueloci impetu ;
Linea 228[a] Vbi uos requiram cum dies aduenerit ? »

18. **[OVIS CANIS ET LVPVS]**

(D 17[a]; photographiam adhibui.)

[CANIS AD OVEM LVPVS TESTIS COMMODASSE CONTENDIT]

Solent mendaces luere poenas malefic*i*. I,xvii

— aduocat (*uel* inuocat) *Heins.*[b] : auocat *P,R*[gv] *cum imag.*; locat *esse in D ait Rig.* 1599; orat *Prasch*; uocat *Burman* 1698 (*ut Hor. Epist.* II 2,67; *cf.* afluens = fluens 98,12), *u. L. Mueller p.* 102; obligat *Heins.*[b] 1727; animat *Iac. Gronov*; aditat *Croll* — sponsum *Burman* 1698 : sponsore *PR*[gv] *cum imag.*, *ex u.* 4, sponsu *Rittersh.* sponso (= *sponsore*) *Saumaise Plin. exercit. p.* 121, sponso (= *sponsu*) *Stowasser* — improbos *Heins.*[b] 1718, *Hare* : improbo *PR* improbum *Heins.*[b] (fidedictores dant improbos *Wiss.*, *Rom. in quibusdam codd.*) — Auarus nomen dum locat *Saum. Pl. ex. p.* 121, Fraudatori n- locans *Saum. De modo usur.* (1639), *p.* 705 — homini quum dat sponsorem improbum *Freinsh.* — Cum fraudulentos aduocas... Non te exp- sed male audire expetis *Heins.*[b] 1718 — *coniectationum specimina haec sufficiant* — **2** mala (§ 34) uidere *PR* : malam dare *Gruter ap. Nev.* malum addere *uel* dare *Gebh. ap. Freinsh.* male credere *Saum. De m. usur.* mala indere *Guyet* mala ridere *Scheffer* mala uitare *uel* uideri *Gude* male audire *Heins.*[b] 1718 male ridere *Iac. Gronov* mala metuere *Hare* mala inferre *Zorn* malum abigere *Langen Rh. M.* XIII (1858) *p.* 203 malum augere *Maehly* malum inferre *L. Mueller* mala audere *I. Chauvin*; *possis* m- ingerere *uel* nil debere *uel* nos decipere — expetit *r cum imag.*, *Pithou* : expedit *P,R*[v] *c. imag.*, *Gude ap. Axen p.* 141 — Non expedire rem sed uideri expetit *Freinsh.* — **3** coruus *Heins.*[b] — **4** dolum (*cf.* 121,3) : doli *Heins.*[b] — **5** atque ρ : atquae *P* — adsueuit : § 85 — adsueuit· lupus tū *interpungit P* — **6** Tu *Pithou*, ρ : tū *P* — Tum...fugiens *uir doctus ap. Freinsh.* — impetu : pede *Nauck* — *pro* **7** *Wiss.* sic et uestrae me decipiunt fallacia (uestrae...-ciae *Wiss.*[2]), *unde uersum* Sic et decipiunt uestrae me fallaciae *fingit Tross ep. ad Fleutelot* (1844) *p.* 13.

18 : §§ 150, 160 — *cf. Adem.* V (*Hervieux, II*[2] *p.* 132), *anon. Wiss. I* II (*p.* 158), *Romulus I* IV, *apud quos fabula ualde immutata legitur* (*nisi contra immutauit Phaeder, ut uult Hartman p.* 6 *et* 43) — ouis *de poeta intellegendum*, lupus *de Seiano calumniatore* (43,17), *repente in* « foueam » *delapso* — OV- C- ET L- *P*ρ — CONTENDIT : *u. ad titulum* 3 — **1** malefici (§ 94) *Rigault* 1617 : maleficii *D,PR*[v], malfici *L. Mueller* (§ 79)

Calumniator ab oue cum peteret canis I,XVII
Quem commendasse panem *ei* se contenderet,
Lupus citatus testis non unum modo
Deberi dixit, uerum adfirmauit decem.
Ouis damnata falso testimonio
P 12 Quod non debebat soluit. Post paucos dies
*B*idens iacentem in fouea conspexit lupum :
Linea 238a « Haec » inquit « merces fraudis a superis datur. »

X 8r (*D 17a*) **19**. *Plutarch. Coniug. praec.* 39 *p.* 143a. **[MVLIER PARTVRIENS]**
[MVLIER PARTVRIENS AD VIRVM]

N *rubra P* (§ 117) Nemo libenter recolit qui laesit locum. I,XVIII
Instante partu mulier actis mensibus
Humi iacebat flebilis gemitus ciens.
Vir est hortatus corpus lecto reciperet,
Onus naturae melius quo deponeret.
D 18r (*photographiam adhibui.*) « Minime » inquit « illo posse confido loco

2-3 panem ab oue quum repeteret Canis q- comm- se *Cunn.* — **3** cummendasse *PR*[g] commendasse *Pithou* (*cf. Dig.* XVI 3,24 ; L 16,186 « commendare nihil aliud est quam deponere » ; *Paul. Sent* .II 31,21) : commodasse *D*, *Rittersh.*, *Bongars*, ρ (dederam mutuo *Adem.* dederat mutuo *uel* -tuum *Wiss. Rom.*; *infra* scio panem canis commodatum *Adem.*, sc- p- commendatum *Rom.*, panes...commodatos *Wiss.*); commend- *pro* commod- *librarii esse potest* (*cf. Plaut. R.* 440), *sed uix apud iudicem petitor* commodare *pro* mutuum dare *dixit* — ei se *L. Havet* (§ 34) : sese *PR*[gv], se *D*, *Pithou* — se panem *Heinsius*[b] — contenderat *Heinsius*[a] praet- *Heinsius*[b] — **5** debere *D*, *Vrsin* — Deb- dixit : Panem deberi *Heinsius*[b] — adfirmauit *PR*[gv] : aff- *D* — **6** Quoius *Heinsius*[b] — **7-8** *cf.* post paucos dies leo in foueam cecidit *Adem.* XVIII (*item u. Wiss. II* XI, *Rom. I* XVII ; *etiam u.* 46,2) — Bidens *Heinsius*[a] : Videns *D* (*in marg. eadem m. nota mendi*), ouis *P*ρ, Forte ut *Bentley* — in fouea conspexit *P*ρ : prospexit in f- *D* (*miro sane mendo* pro-, *quod seruat Burman* 1727 ; *an ex* per- 19,2?) — ut f- *Cunningham* —**9** ab *Cunningham recte ut uid.* ; *cf.* 70,11

19 : §§ 147, 149 — *non habet* ρ; *contulit Vincentius editionem Daneti* — MVLIER PART- *PR*[v] — **1** *fabulae* 18 *addit D* — *cf. Halm* 10 — laesit *D*, *Danet* : lesit *P* — **2** actis *D*, *de Meurs*, *Nevelet* : peractis *PR*[g], *Danet*, *cf.* perterritus 47,5 ; *u.* 18,8 — exactis mulier *Burman* 1718 — **3** Humi *D*, *Heinsius*[a], *Io. Fr. Gronov* : humo *PR*[g], *Danet* ; « *pro* humi » *Rittersh.* — flebilis *D* : flebiles *P*, *Danet* ; *cf.* 21,2 ; 22,10 — gemitus ciens *D*, *P*, *Danet* : gemitu conciens *R*[g] *errore ut suspicor* (sciens *P teste des Aulnays*, *u. ad* 42,10 ; *cf.* 73,1) — **4** lecto corpus *Nauck* — **5** Onus *maiusc. P* — naturae (*cf.* naturae partis 65,5, uocem n- 95,33, n- malum 114,11) *D*,*P*, *Danet* : maturum *Heinsius*[a], *cf. L. Mueller p.* 102 (*legitur* naturae *pro* materiae 76,6) — **6** illo *P*, *Danet* : illa *D*, *Buchner* (illa hoc *olim codici D attributum : u. Heinsius*[b]) — Minime tum illa illo *Cunn.* — confido hoc loco *Heinsius*[b] — confidam *Sanadon* — **7** conceptum *D*,*P*[2], *Danet* : conceptus *P*[1] — inicium *D* : initio *P*, *Danet* (*quod post* quo *prauum ; neque in lecto conceptum est ipsum* malum, *uerum* mali initium ; *cf.* solatio 10,8), primulum *Heinsius*[a] — *Plutarch.* : ἡ...ὠδίνουσα...ἔλεγε· πῶς δ' ἂν ἡ κλίνη ταῦτα θεραπεύσειεν οἷς ἐπὶ τῆς κλίνης περιέπεσον;

Linea 246a Malum finiri quo conceptum est initium. » I,XVIII

20. *Iustin.* XLIII 4,4. **[CANIS PARTVRIENS]**
[CANIS PARTVRIENS AD ALTERAM]

Habent insidias hominis blanditiae mali, I,XIX
Quas ut uitemus uersus subiecti monent.
Canis parturiens cum rogasset. . . . 3a
. . . . alteram, 3b
Vt fetum in eius tugurio deponeret 4
Facile impetrauit; dein reposcenti locum
Preces admo*u*it, tempus exorans breue,
Dum firmiores posset catulos ducere.
Hoc quoque consumto flagitar*i* ualidius
X 8a Cubile coepit*. « Si mihi et turbae meae
P 13 Par » inquit « esse potueris, cedam loco. »

Linea 257a

21. *Halm* 218. **[CANES FAMILICI]**
[. . . . . . .]

S *rubra P* (§ 117) Stultum consilium non modo effectu caret, I,XX
Sed ad perniciem quoque mortalis deuocat.

20 : *Adem.* LIV (*Hervieux*, II^2 *p.* 151), *Wiss. I* x (*p.* 162), *Rom. I* IX — C- PARTVRIENS *Pρ* — *tit. in D post u.* 2 — **1** Habent *D*,P^2ρ : Habentis P^1R^s — hominis *D*, *Wiss. Rom.*, *Pithou*, ρ : homines PR^s, *cf.* 47,13 — *cf. Publil. Syr.* Habet suum uenenum blanda oratio — **2** ut : qui *Heinsius*^{b} — **3** *lacunam statuit L. Havet* (§§ 15,131); *uersus sic fere restituas* : Canis parturiens cum rogasset [callide, Amicam appellans sibi sororemque] alteram — cum rogasset *Pρ*,*D*, rogauit *Adem.*, rogabat *Rom.*; *sed Wiss.* ad alteram dicebat ut fetum suum illa doleret — alteram *Pρ*, *Wiss. Rom.* : scrofam *Adem.* (*cf. fabulam* 122; pastore *regulus Gallorum apud Iustinum* — **4** fetus *D* foetum ρ — tugulio *D* — **5** dein (§ 92) D^2, *Pithou*, *r* : deinde D^1,PR^{sv}. *Wiss. Rom.* — **6** preces *D*,PR^v : prece *r* — admouit *Pithou*, *r* (*cf.* 60,7; 76,20) : admonuit *D*,PR^v — **7** firmiores *D*,*Pρ* — catulos posset *Pρ* — p- c- ducere : posset caula educere *uel* catulos inde abduceret *Heinsius*^{a} catulos post educeret *Heinsius*^{b} (*alia Heins. ap. Burman* 1718) — deducere *D* — **8** consumto PR^v : consumpto *D* — flagitari *D* (§ 43) : flagitare *Pρ* repetere *Adem. Wiss. Rom.* flagitari ut *Bentley* ut flagitari *Bothe* — ualdius *Rittersh.* — **9** Cubile : Vt *Raschig teste Kunkel*, *qui* Cum *mauult*; Vbi *Riese* — coepit *r*, *Pithou* : coepit illa *D*,PR^{sv} (*etiam* illa coepit *Adem. Rom.*; lacerari coepit 13,11, ferri c- 67,6, desiderari c- 100,14), cedat *Cunn.*; *ante* si *posses* coeptumst; *cf. Burman* 1727; 27,1 — turbae *D*,ρ : turbe *P* — ita si mihi turbae et *Iac. Gronov* — **9-10** illa, mihi et t- m- Par si inquit *Heinsius*^{b} — et meae Par esse turbae potueris *Quicherat* — **10** *itidem* R^r *ut P* — caedam *D*

21 : *Adem.* II (*Hervieux*, II^2 *p.* 131); *cf. Hor. S.* II 5,83 — *titulus deest D; a u.* 3 *incipere fabulam credidit librarius* — FAMILICI PR^v; *satis congruit hic tit. cum primis fab. Graecae uocibus* κύνες λιμώττουσαι — **2** pernitiem *D* — *de caesura u.* § 13 — mortalis *D* : mortales *Pρ*

Corium depressum in fluuio uiderunt canes. I,xx
Id ut comesse extractum possent facilius,
Aquam coepere ebibere ; sed rupti prius
Linea 264[a] Periere quam quod petierant contingerent.

22. **[LEO SENEX APER TAVRVS ET ASINVS]**
[LEO DEFICIENS APER TAVRVS ASELLVS]

Quicumque amisit dignitatem pristinam, I,xxi
Ignauis etiam iocus est in casu graui.
Defectus annis et desertus uiribus
Leo cum iaceret spiritum extremum trahens,
Aper fulmineis uenit ad eum dentibus
Et uindicauit ictu ueterem iniuriam.
Infestis taurus mox confodit cornibus
X 9r Hostile corpus. Asinus ut uidit ferum
(*quatern.* II) Inpune laedi, calcibus frontem extudit.
At ille expirans : « Fortis indigne tuli

3 depressum : *ex industria, a coriario*; depssum *D* — flumine *Adem.* — **4** ut... facilius : *cf.* ut...fortius 44,14, ut...melior 58,13; *at* quo...facilius 72,3 — **5** coeperunt bibere *Bentley* (coeperunt lambere *Adem.*) — ebibere...prius *D*, *Bongars*, *Nevelet* (ἐκπίωσιν *fab. Graeca*) : bibere...prius ibi *P* (ibi periere R^g,R^v « *mais* ibi *a été effacé par le copiste, qui a mis vis-à-vis ce signe* : R ») — Ibi *u.* 6 *Pithou* — Periere ibi *Stowasser* — Ebibere aquam coepere *Sanadon* — sed : sic *Adem.* — **6** *cf.* 6,7 (*qui uersus nimis similis, si reuera ex eodem libro*)

22 : *Adem.* xvi (*Hervieux, II*[2] *p.* 136), *Wiss. II* viii (*p.* 169), *Romulus I* xv — *cf. tit.* 6 *et* 103 — **1** SENEX A- T- ET ASINVS PR^v — **2** etiam iocus est *Pithou* : etiam locus est *D* est etiam iocus PR^w (est etiam iocus est R^v) — iocus PR^v : locus *D*,R^g *ad* 33,5 — **3** defectus *P*ρ, *Adem.*; *om. Wiss. Rom.* (*ubi* deceptus *pro* desertus *positum*); *cf.* refecta 69,4; Defessus *Schoppe*; Confectus *Bentley*; « *fortasse* decrepitus, *ut est in Rom. Vlm.* » *L. Mueller; cogitare possis de* Defectus animis (*cf.* 99,2), *sed de uoce* defectus *u. Axen*; uiribus defecta *Seneca Phaedra* 375 — annis *P*ρ : armis R^g — desectus *Heuman* (1713; *non uidi*) — et des- : et desolatus *Adem.* desolatus *Cunn.* — **4** quum ρ — spm *D* — **5** uenit ad eum *D*, *Adem.* : ad eum uenit *P*ρ, *Wiss. Rom.*, *cf. L. Mueller p.* 102; aegrum impetit (*uel* inuadit), *uel* irruit aegrum, *Heinsius*[b] — *de apro* fulmineo ore *Ouid.* (*u. p.* 277), fulmineo dente *Martial.* xi 69,9 — **6** ueterem ictu D^1 — ictu : ita *uel* sic *Heinsius*[b] — **7** infestis *D*,*P* (*utra manu nescio*), ρ, *Nevelet*, *Rig.* 1617 *codicem R nactus* : infestus P^1, *Pithou*; « *R ut uid.* » *L. Mueller, cur nescio* — **7-8** confodit cornibus hostile *P*, *Rom.*, *Wiss. fons* : h- cornibus confodit *Adem.* — *cf.* cadit corpus hostile *in fab. de leone medico*, *Wiss. III* ii *et Rom. III* ii — **8** uidet *Kunkel* — **9** inpune *D* : impune *P* — laedi *D*,ρ : ledi *P* — **9-10** extudit At *D* (extudit *etiam* R^{gv}) ex t t P^1 *ut uidetur* extorxit at P^2 exterit *Pithou* excutit *Croll* — **10** exspirans *D* — fortis *D* : fortes *P*ρ — tuli *P*ρ : fero *D*, *qui in hac uoce deficit*

Mihi insultare ; te, naturae dedecus, I,xxi
*Linea 277*ᵇ Quod ferre *in mor*te cogor, bis uideor mori. »

22. *Halm* 89. **[MVSTELA ET HOMO]**

I,xxii

P 11 (M *rubra* : § 117, 118) Mustela ab homine prensa cum instantem necem
Effugere uellet : « Parce* quaeso » inquit « mihi,
Quae tibi molestis muribus purgo domum. »
Respondit ille : « Faceres si causa mea,
Gratum esset, *et* dedissem ueniam supplici.
Nunc quia laboras ut fruaris reliquiis
Qua*s* sunt rosuri, simul et ipsos deuores, [*gloss.*]
Noli imputare uanum ben[e]ficium mihi. »
Atque ita loq*u*tus improbam leto dedit.
Hoc in se dictum debent illi agnoscere
Quorum priuata seruit utilitas sibi,
X 9ᵃ Et meritum inane iactant imprudentibus.
Linea 290ᵃ

12 *itidem R*ᵛ *ut P* — in morte *L. Havet* (morte *Jacob ap. Dressler*) : certe *PR*ᵛ *quod pro* certo *dici uult L. Mueller p.* 102 ; « *non placet illud* certe » *Bentley* ; certo *uel* inertem *Burman* 1727 eneruis *Eyssenhardt* — certe cogor : cogor certe *de Meurs*, *Nevelet*

22 : *Adem.* xxix (*Hervieux*, *II*² *p.* 141), *anon. Wiss. II* ix (*p.* 169), *Romulus II* xx —M- ET HOMO *P*ρ — quum ρ — instanti *Heinsius*ᵇ ; *cf.* 41,2 — **2** parce quaeso inquit *Bentley* : quaeso inquit parce *P*, *Wiss.* (parce *etiam R*ˢᵛ), rogo parce *Adem.*, rogo inquit ut parcas *Rom.*, quaeso inquit parcas *Pithou*, ρ, quaeso parce inquit *Burman* 1727 — **3** domunt *P*¹ *ut uidetur* — **4** faceres *r*, *Bongars ap. de Meurs* : facerem *PR*ˢᵛ (non mea causa facis *addito* nam si pro [*uel* propter] me fecisses *Adem. Wiss. Rom.*) — causa *P eadem manu*, ρ : causam *P*¹ — **5-6** facerem...aratum *uel* faceres...ratum *Gude* — **5** esset et *Pithou*, ρ : esset *PR*ˢ ; et *om. R ap. Brotier* (gratum haberem et... *Adem.*, gratam te haberem...et *Rom.*) — Esset gratum et *Brotier* Grata esses et *Nauck* — supplici (§ 94) *datiuo casu* : *genetiuo Rittershausen* — **6** Nunc : nam *Adem. Wiss. Rom.* — relicuis (§ 85) *N. Heinsius*ᵇ reliquis *van Hoogstraten* — **7** Quas *Adem. Wiss.*² *Rom.*, *Rittershausen*, ρ : quae *P* quod *Wiss.*¹ — sint *Hare* — et ipsos : totas *Adem.* totum *Wiss. Rom.* — *post* deuores *add. P* : hic intellege soricem esse generis masculini (*cf.* ille fuerant rosurae *de muribus Rom.*) ; *quod signis includit P*², *del. Pithou*, ρ — **8** Noli *maiusc. P* — imputare *r*, *Adem.*, *Pithou* (inputes *Wiss. Rom.*) : me putare *PR*ᵛ — beneficium *P*, benfitium (§ 79) *Adem. teste L. Mueller* (*quod confirmat S.G. de Vries in epistula ad me scripta*), benficium *L. Mueller* — **9** loqutus *L. Havet* : locutus *P* loquutus *R*ᵛ — letho ρ — **12** Vt...iactent *N. Heinsius*ᵇ — iactat *Rittershausen* — imprudentibus *P*ρ : imprudentius *Graeuius ut uidetur* impudentius *Zorn* — iactat impudentia *Nauck*

24. *Cf. Halm* 164. **[CANIS FIDELIS]**

Repente liberalis stultis gratus est, I,XXIII
Verum peritis inritos tendit dolos.
Nocturnus cum fur panem misisset cani
Obiecto temtans an cibo posset capi :
« Heus » inquit « linguam uis meam praecludere,
Ne latrem pro re domini ? Multum falleris,
Namque ista subita me iubet benignitas
Linea 299b Vigilare facias ne mea culpa lucrum. »

P 16 **25.** *Halm* 84. **[RANA RVPTA ET BOS]**

Inops potentem dum uult imitari perit. I,XXIV
In prato quo*n*dam rana conspexit bouem
Et tacta inuidia tant*a*e magnitudinis
Rugosam inflauit pellem ; tum natos suos
Interrogauit an boue esset latior.

24 : *Adem.* XXIII (*Hervieux, II*[2] *p.* 139), *anon. Wiss. III* IX (*p.* 177), *Romulus II* III — C- FIDELIS *P*ρ — **2** Rerum *Bentley* (peritis *nude P, Adem.*) — inritos *PR*[v], *Rittershausen* : intitos *Pithoei operae* — tendit *r*, *Pithou* : ostendit *PR*[gv] (*post* -os) — **3** quum ρ — cum fur : fur cum *Adem. Wiss. Rom.* — **4** temtans *PR*[v] — posset *Rittershausen* : possit *PR*[gv] (*cf.* 39,6 ; 95 6) — **5** Heus : Heus si *N. Heinsius*[a], *cf. L. Mueller p.* 402 — uis *interrogatiue dictum agnouit Scheffer* — l- uis meam : ille l- uis *Bothe* — p̄cludere *P* : percludere *Cunningham* — **6** lätrem : § 83 — **8** *post* mea *littera erasa in P*

25 : *corrupit Phaeder fabulam Graecam* (*Babrius* 28) *et Horatianam* (*S.* II 3,314) ; — *ex Phaedro Martial.* X 79,9 — *Adem.* XXXIII (*Hervieux, II*[2] *p.* 143), *Romulus II* XXI — R- R- ET BOS *P*ρ — **1** *Publilius Syrus* : Vbi coepit ditem pauper imitari perit — **2** quondam *N. Heinsius*[a] (*cf. ad* 107,1) : quodam *P*ρ (*cf.* 35,3), quaedam *Rom.*, *Gude*, codem *N. Heinsius*[b] — **3** tantae ρ : tante *P* — **4** gnatos *Cunningham* — **5** altior *Adem.*, *Scheffer*, flatior *Stowasser* — **7** quaesiuit ρ : quesiuit *P* — **7-8** simul et interrogauit modo Quis maiore *Cunningham* — **8** *del. Bentley* — Quis : *cf.* 57,14 ; 74,3; quaeque 107,8 *pro* utraque ; aliam 5,4 *pro* alteram ; duabus 57,5 *pro* ambabus ; *etc.* — respondere bos *Cunningham* — **10** iacuit : interiit *Adem.*, *Bentley* (rupta pelle mortua est *Rom.*)

26 : § 149 — *Adem.* XXXI (*Hervieux, II*[2] *p.* 142) — CANES ET CORCODRILLI *P* (CANIS ET ρ, CORCODILLVS *R*[v]), *de plurali cf. fab.* 94; CANES ET CROCODILLVS *Pithou* — *de argumento cf. Macrob.* II 2,7 ; *Aelian.* περὶ ζώων VI 53 ; *Plin. H. n.* VIII 148 ; *Solin.* XV 12 — **2** ridentur *Scheffer* — et deridentur : *usitatum in fabb.*

Illi negarunt. Rursus intendit cutem I,XXIV
X 10r Maiore nisu, et simili qu*a*esiuit modo,
Quis maior esset. Illi dixerunt bouem.
Nouissime indignata dum uult ualidius
Linea 310a Inflare sese, rupto iacuit corpore.

26. **[CANES ET CORCODILLI]**

Consilia qui dant praua cautis hominibus, I,XXV
Et perdunt operam et deridentur turpiter.
Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A corcodillis ne rapiantur, traditum est.
Igitur cum currens bibere coepisset canis,
pota; a*bs*ced*o* sedulo;
Sic corcodillus : « Quamlibet lambe otio ;
Noli timere
Noli uereri. » At ille : « Facere*m* mehercule,
Linea 319a Nisi esse scirem carnis te cupidum meae. »

27. *Halm* 34 (*Plutarch.*) **[VVLPIS ET CICONIA]**

Aesopeis, uelut ἅμα γέλωτα παρέχουσαν *Halm* 34, καὶ προ;κτᾶται γέλωτα 8, καὶ γέλωτα ὀφλισκάνουσι 44 — **3** in *P*ρ : ex *Adem.*, *Scheffer*, e *Rittershausen*, ec *L. Mueller* (ἐν τῷ Νείλῳ *Aelian.* iuxta Nilum *Plin.* e Nilo *Solin.*) — **4** corcodill- R^v *ubique recte* (*cf. Archiv f. latein. Lexikogr.* IX, 1894, *p.* 135) : corcodilis R^s corcodrillis *P* crocodillis *Adem.* crocodill- *ubique Pithou* — **4-5** *interpungit P* flumine a corc- ne rapiantur· traditum est igitur cum — traditum est Igitur : rapidius igitur *Adem.* (*an* traditumst ? *u.* 27,1) — **5** quum ρ — **6** corcodrillus *P* corcodillus *R* crocod- *Adem.* — qua lubet *Bentley* — lambere (lamb're) *Buchner* — *cf.* lambere *Plin.* lambitant *Solin.* λάπτουσι δὲ τῇ γλώττῃ *Aelian.* — otio P^1ρ, *Rigault* 1599 : otius P^2 (labio tuo *Adem.*), ocius *Pithou*, otium est *Prasch* — **6-7** *post* 6 *habent* PR^v pota accede noli timere sedulo ait at noli uereri inquit at... ; *post* quodlibet labio tuo *habet Adem. nihil praeter* noli uereri; *ego cum multis cogitaueram de restituendo uersu uelut* Accede, pota, lude si uis et laua, Noli uereri; *sed uetat ratio paginarum in X arithmetica ne addamus lineam; itaque crediderim ortas ex altera Phaedri scriptura uoces* pota, accede, sedulo, timere; *nempe Phaedrum in alio exemplari scripsisse* quamlibet...uereri, *in alio autem* pota...timere, *denique interpolatum esse X uel eius apographum ex aliquo libro diuersae originis* — *pro* accede, *quod neque explicari per se potest neque ab librario nescioquo excogitari potuit*, *repono* abscedo *uel* abscedo ego (*cf* 34,10), *gauisurus siquis melius correxerit* — pota...ait at *et* inquit *primus del. tyrannica uiolentia Rigault* 1630 — ocius, Accede, pota leniter, et noli dolos, Inquit, uereri : at ille *Pithou* (otio *reposuit Rigault* 1599); ...age *uel* huc cede... *N. Heinsius*[b]; lambe, otio Pota ac (*uel* atque) accede Nilo temere, de dolo *Gude*, *et fere sic Ellis*; otio Sed pota (*subst.*) accede Nili temere; at sedulo *Stowasser* — *coniectationum specimina haec sufficiant* — **7** facere me hercule P^1 facerem hercule P^2R^v facerem mehercule *Pithou* facerem *Adem.* — mercules (§ 92) *L. Mueller De Phaedri et Auiani fabulis p.* 25; mehercules *probandum uidetur propter scripturam Perotti constantem et metrum uersus* 61,8

27 : *Adem.* LXIII (*Hervieux*, II^2 *p.* 154), *anon. Wiss. II* III (*p.* 166), *Romulus II* XIV; *cf. Plutarch. Quaestionum conuiualium libro I p.* 614EF — VVLPIS PR^v

P 16 (N *rubra* : § 117, 118) Nulli nocendum*st*; siquis uero laeserit, I,xxvi
Multandum simili iure† fabella ammonet.
Vulp*e*s ad cenam dicitur ciconiam
X 10a Prior inuitasse, et *leu*i liquidam in marmore
Posuisse sorbitione*m*, quam nullo modo
Gustare esuriens potuerit ciconia.
Qu*a*e uulpem cum reuocasset, intrito cibo
Plenam lagonam posuit; huic rostrum inserens
Satiatur ipsa et torquet conuiuam fame.
Quae cum lagonae collum frustra lamberet,
Peregrinam sic loq*u*ta*m* uolucrem accepimus :
Linea 332a « Sua quisque exempla debet aequo animo pati. »

28. *Cf. Halm* 239. **[CANIS ET THESAVRVS ET VVLTVRIVS]**

Haec res auaris esse conueniens potest I,xxvii
Et qui humiles nati dici locupletes student.

1 st *ante* si *add. L. Havet : cf.* 60,13 ; 74,19 ; 84,26 ; 100,13 — quo si quis quem laeser (*sic*) ρ, si quis uerro laeserit R^v — **2** *itidem* R^v *ut P* — Mulcandum *Heinsius*[b], *Gronov*[i], Mactandum *Bentley* — iure fabella : uice f- haec *Bentley* more haec f- *Cunn.* — Multari interdum similiter exemplum admonet ρ — Mutandum simile simili *Nauck*; *malim* Multandum talione; *deest* esse *ut* 47,8 — **3** uulpis *P* (§ 95) — coenam ρ — Ad cenam uulpis *Brotier* — **4** uocasse *Burman* 1727 — lēui *L. Havet* (= πλατείας) : illi *P*ρ, *Adem. Rom.*, ei *Pithou*, eii *Vrsin*, *sed pronomen uacat* (*cf.* 8), *neque recte pro* sibi et illi *accipitur, neque ferri quidem potest propter uocem insequentem* ciconia — marmore *Wiss.* : marmora *Wiss.*[2] patena PR^s scutella *Adem.* catino *Rom.* tryblio *uel* scutula *Hare*; κατὰ λίθου πλατείας *Plut.* — in patina līquidam *contra ius ac fas Rigault* 1617, ρ (*in qua re admonendus uidetur lector pronuntiasse Lucretium* I 351, II 452, IV 1259 *non* līquida *uerum* lĭc-vida *ut etiam* ăc-va VI 552, 868, 1072, *Laeuium quoque* lĭc-vida, *neque umquam quemquam e ueteribus produxisse in uoce* liquidus *ipsam* i *uocalem, quod praesertim ap. Lucr.* IV 1259 *absurdissimum*) — et liquidam in patina fictili *Bentley* et ei liq- in patina breui *Wase* ei liq- illi in p- br- *Ellis* — **4-5** patinam liquidiusculae P- sorbitionis *Cunningham* — **5** sorbitionem *Pithou*, ρ : sorbitione *P* — **6** es- potuerit : posset esuriens *Nauck* — **7** Quae ρ : que *P* — intrato P^1 *ut uidetur* — **8** lagonam PR^v lagen- *Adem. Rom.* languen- *Wiss.* — **9** Se satiat *Cunningham* — et : at *Schoppe*, *del. N. Heinsius*[b] — fames *Hare* — prior sumere coepit, deinde hortatur uulpem; uulpis sensit iniuriam *Adem.* uulpem ortatur comedere, uulpis uero in rostro languenae pauca lincxit et sic ciconia irascitur uulpi *Wiss.* prior coepit sumere cyconia, deinde ortatur uulpem; statim uulpis iniuriam sensit *Rom.*, *ut de auctiore olim Phaedri textu cogitare possis* — **10** lagon- PR^{sv} — collum frustra lamberet PR^w (lamberet collum frustra R^v), frustra collum lamberet *Pithou* — **11** loqutam *L. Havet* : loquuta *P in exitu lineae* loquutam R^v locutam *Pithou*

28 : §§ 30, 144, 150 — *Adem.* XXXII (*Hervieux*, II^2 *p.* 142) — C- ET THES- PR^v — ET V- *P*ρ — **1-2** *in epimyth. conuertit Ouvering; noli delere* (§ 30) *cum Bentleio et L. Mueller*; Haec res *pro* Hoc (*cf.* Hac re 14,13; § 156), *ut* siqua res *pro* siquid

Humana effodiens ossa thensaurum canis I,XXVII
Inuenit, et uiolarat quia Manes deos
Iniecta est illi diuitiarum cupiditas,
Poenas ut sanct*ae* Religioni penderet.
Itaque aurum dum custodit, oblitus cibi
X 11r *P* 17 Fame est consumtus; quem stans uulturius super
Fertur loq*u*tus : « O canis, merito iaces,
Qui concupisti subito regales opes
Linea 344a Triuio conceptus, *educatus stercore. »

29. *Halm* 5. **[VVLPIS ET AQVILA]**

Quamuis sublimes debent *humil*i*s metuere, I,XXVIII
Vindicta docili quia patet sol*l*ertia*e*.
Vulpinos catulos aquila quondam sustulit
Nidoqu*e* posuit, pullis escam ut carper*e*t.
Hanc prosequ*u*ta mater orare incipit

85,4; *uersu 2 tanguntur liberti Claudii Caesaris* (§ 144); *promythia et epimythia genuina sunt omnia, qua de re ne ipse quidem L. Mueller De Ph. et Au. fabb. p.* 7 *recte locutus est; omnia contra ab lectoribus addita uult Hartman p.* 53 — **1** continens *Gebhard* III 10 — **2** Et qui...dici qui loc-... ρ — *de elis. in* qui humiles *u.* § 30 — dici (*cf. Martial.* XII 41), *in quo offendit Bentley, et Trimalchionibus conuenit et odiosiori superbiae qualis fuit Pallantis; immo cauendum est ne de agnomine uel cognomine agatur ut* Crassi Diuitis *et uiri obscuri* C. Venonii Reperti lib. Locupletis (*C. I. L.* V 1444); *u.* § 144 — **3** thensaurum P^1 *ut uid.*, R^6 : thesaurum P^2ρ, *Adem.* — **4** et : at *Scheffer*a — uiolarat P^1 *ut uid.*, R^{6v}, *Burman* 1698 : uiolat P^2, uiolauit *Pithou* — **5** diuitiarum : § 39 — **6** sanctae ρ : sancte *P* — Religio *inter deos numerata ut* 88,4 *et* 111,4; *cf. L. Mueller p.* 103; § 170 — **8** *de* Fame est *u.* § 32 — consumtus PR^v — stans...super : *cf.* 34,1 — **9** loqutus *L. Havet* : locutus *P* loquutus R^{6v} iocatus *N. Heinsius*a — O *maiusc. P* — iaces : luis *Adem.* (*cf.* 88,7?) — **10** Quia *Heinsius*b — **11** Conceptus triuio et *Langen Rh. Mus.* XIII (1858) *p.* 205 — educatus *Bentley* : et educatus *P*ρ (et *etiam Adem.*; *u.* § 15), et nutritus *Nauck* — « *fortasse* concepte et educate » *L. Mueller, cuius u. librum De re metr. p.*417 (*sed u.* § 48) — educatus stercore : *cf.* 68,5; *Martial.* I 83 Non miror merdas si libet esse cani

29 : *Adem.* XIV (*Hervieux*, II^2 *p.* 135), *anon. Wiss. II* II (*p.* 166), *Romulus II* VIII; *immutauit Phaeder fabulam Graecam, quia opinor cogitabat de historia aliqua uera Romana* — VVLPES ρ — V- ET AQ- *P*ρ — **1** sublimes debent *P*ρ (*plural. etiam Adem.*) — humilis *L. Havet* (§ 95) : humiles *Adem.*, *Pithou*, ρ, homines humiles *P* — **2** solertiae *Rigault* 1617 : solertia PR^v solertiā *Brotier* — **4** que *Pithou*, ρ : quae *P* — posuit (*cf.* 94,3)*P*, *Wiss.* : apposuit *Adem.*, *N. Heinsius*b (reponens *Rom.*), imposuit *Philippe* — escam ut pulli *Cunningham* p- ut escam *Philippe* — carperet *N. Heinsius*b : carperent *P* daret *Adem. Wiss. Rom.* conderet *Bentley* — *nec recte construitur* posuit pullis, escam ut carperent, *nec placet allitt.* posuit pullis *sine interpunctione* (*u.* 4,9), *nec per se* carperent *ferendum; nam si carpturi sunt pulli, perierint catuli priusquam uulpes quidquam temptauerit* — **5** prosecuta *Wiss. Rom.*, *L. Mueller*, prosequta *L. Havet* : persecuta *P* persequuta R^v, *cf.* 38,10 — incipit *pro praeterito ut* 7,2; *posuit tamen Phaeder* hanc *ut cum praesenti* (*u.* 95,22)

Ne tantum miser*ae* luctum importaret sibi. I,xxviii
Contemsit illa, tuta quippe ipso loco.
Vulp*es* ab ara rapuit ardentem facem
Totamque flammis arborem circumdedit,
Hosti dolorem damno mi*nita*ns sanguinis.
Aquila ut peric*l*o mortis eriperet suos
Linea 357ᵃ Incol*um*i*s* natos supplex uulpi tradidit.

X 11ᵃ **20.** [ASINVS INRIDENS APRVM]

Plerumque stulti risum dum captant leuem, I,xxix
Graui destringunt alios contumelia
Et sibi *uolentes* conci*e*nt periculum.
Asellus apro cum *tul*isset *se* obuius :
P 18 « Salue » inquit « frater ». Ille indignans repudiat
Officium et qu*a*erit cur sic mentiri uelit.
Asinus d*e*misso pene : « Similem si negas

6 miserae *Pithou* : misere *P* miseriae ρ — luctus importet *Cunningham* luctuum importet *Philippe* — **7** contempsit ρ — **8** Vulpes (§ 95) *Pithou* : uulpis PR^v — Ab ara uulpis *Brotier* — ardenti *N. Heinsius*^{b} — **10** hosti *P*ρ : Hostis *Guyet*, *Prasch*, Proprii *Bentley* — plena dolore *Adem. Rom.* doloribus constricta *Wiss.* — minitans *L. Havet* : miscens *P*ρ (*etiam Adem. Wiss., quorum uterque sensum aliquem elicere studuit*), iniiciens *Iac. Gronov*, ulciscens *N. Heinsius*^{b}, immittens *Hare*, mittens *Stowasser* — Hosti dolose damnum sanguinis ciens *N. Heinsius*^{b}, Dolorem hostilis... *Burman* 1718, Hostis dolore damnum ulciscens *Heusinger* (*non uidi*), Dolorem et proprii damno ulc- s- *Cunningham*, Hostis d- damno miscens sanguinem *Gruner* (*cf. Adem.*), Hostis d- damnum discens s- Aquila *Hartel* — **11** periclo (§ 90) *Pithou* : pericolo *P* periculo R^gρ — **12** incolumis *Wiss.*^{1} : incolomes PR^g, *Adem.*, incolumes ρ, inuolucres *Gude* — reddidit *Adem. Wiss. Rom.*

20 : § 150 — *Adem.* xii (*Hervieux*, II^2 *p.* 134), *anon. Wiss. I* xi (*p.* 162), *Romulus I* xi — ASINVS IRRIDENS APRVM R^v — *fabula in* ρ *in usum puerorum mutata* — **1, 3, 5, 10, 11** *itidem* ρ *ut P* — **1** captent *Riese* — **1-2** *interpungit P* leuem graui· destringunt — **2** distingunt ρ — **3** uolentes *L. Havet* : nociuum *P*ρ (*cf. titulum fabulae* 69), uicissim *Bentley*, nociturum *Burman* 1727, inopinum *Cunningham*, neciuum *L. Mueller De Ph. et Auiani fabulis p.* 25, non paruum *L. Mueller in ed.*, uociuis *Hartel; cogitaueram de* uociuum (= *superuacuum*, *inutile*) — concient *L. Havet* (*cf.* 95,11). concitant *P* congruunt *Wiss.* congerunt *Wiss.*^{2} *Rom.* (1-3 *om. Adem.*); *an* conciunt? — periculum *P* : malum *Rom.* mala *Wiss.* — **4** tulisset se *metri et sensus causa* (§ 46) *L. Havet* : fuisset *P*ρ, *Adem.* (occurrit *Wiss. Rom.*) — **5** frater : *cf. Martial.* x 65 (*et u. ad* 51,4) — indignum *Adem.* indignatus *Wiss. Rom.* — **6** quaerit ρ : querit *P* — *post* **6** dissimulansque agitauit caput *Adem.* compressit iram (*cf. u.* 10) et agitauit caput *Wiss.* tacuit dissimulans agitauitque caput *Rom.* — **7** demisso (demissis *Pithou*) *Rigault* 1617 : dimisso PR^w dimissa R^v emisso *Bothe* — pene P^1R^v, *Rigault* 1599 : pede P^2, *Adem.* (demissis pedibus *Pithou; cf. Plaut. Ps.* 841 *ss.*) — similem si (§ 56) PR^{gv} : si similem *Pithou*

Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo. » I,xxix
Aper cum uellet facere generosum impetum,
Repressit iram, et : « Facilis uindicta est mihi,
Linea 369a Sed inquinari nolo ignauo sanguine. »

21. [RANE METVENTES TAVRORVM PRAELIA]

Humiles laborant ubi potentes dissident. I,xxx
Rana *e* palude pugnam taurorum intuens :
(R imag. : u. adnot.) « Heu quanta nobis instat pernicies ! » ait.
Interrogata ab alia cur hoc diceret,
X 13r De principatu cum illi certarent gregis
Longeque ab i*ps*is degerent uitam boues :
« *St*atio *esto* separata * ac diuersum genus :
Expuls*us* regno nemoris qui profugerit
Paludis in secreta ueniet latibula
Et proculcatas obteret duro pede.

8 simile certe *L. Mueller* — hic rostro tuo similis *Adem.*; *an* hic certe similis est? *an* similis hic? *sic Petron.* 24 « *mox manum etiam demisit in sinum et, pertrectato uasculo tam rudi*, Haec, *inquit*, *belle cras in promulside libidinis nostrae militabit* » — simile est hoc rostro tuo PR^v (est· hoc *interpungit P*)— **9** facere generosum impetum PR^v — **10** *itidem* $R^r\rho$ *ut P* ; « *uersus de*[*c*]*imi initium est* repressit *non* Hosii » R^r (*interrogatum erat de* Hosti 29,10) — en *Cuperus*, *Obseruation.* (1670) II 20

21 : § 146 — RANAE ρ — R- M- T- PR- *P*ρ — **2** e *Bentley* : in *P*; *cf.* longe 6, nemoris 8 ; *primum lectum est puto* ranae, *postea* rana, *denique* rana in — **3-5** (heu... certarent) : *imago codicis R apud Hervieux* II^a *p.* 83 — **3** nobis *om.* R^1— **4** alia : *cf.* 69,5 ; *u. ad* 5,4 — cúr *cum apice codicis R imago* — **5** quum ρ — illi certarent : decertarent *N. Heinsius*^{a} — gregis P^1 ρ, *Pithou* : greges P^2 — boues : *femininum* — **6** ipsis *Bothe** (*itidem posui* 68,3 ipsos ; *cf.* 54,41) : illis *P*ρ uluis *Desbillons* — **7** *itidem* R^v *ut P* — statio *Gude ap. Axen pro* ratio — Statio esto *L. Havet* : est ratio PR^v, Ratio est *Pithou*, *qui p.* 67 Est ratio *mauult*, Ratio esto *Wase* — Est separata ratio *Vrsin* (Est sep- statio *Quicherat*), Natio est *uir doctus ap. Rigault* 1599, Natio ait *Rigault* 1617 — separ *Schoppe* parata *N. Heinsius*^{b} (*qui* en d- g-) — separ ait ac *Wase* separ inquit (*del.* ac) *Ellis* — Esto inquit dispar uita ac *Bentley* — ac *Rittershausen* : inquit ac PR^v ait ac *Pithou* (ac *suspectum L. Muellero p.* 403 ; *non enim recurrit praeter in* simul ac) — diuersum : diuersum est *Rigault* 1617 — **8** expulsus *Pithou* : expulsos PR^v Sed pulsus *Rigault* 1617 — **8-9** profugerit paludis *Pr* : profugeret paludes R^v (*u. ad* 7,9)

I,xxx

Linea 381* Ita caput ad nostrum furor illorum pertinet. » 11

32. [MILVVM ET COLVMBE]

I,xxxi

Qui se committit homini tutandum inprobo,
P 19 Auxilium dum requirit exitium inuenit.
Columb*ae* s*ae*pe cum *ec*fugissent miluum
Et celeritate penn*ae* uitassent necem,
Consilium raptor uertit ad fallaciam
Et genus inerme tali decepit dolo :
« Quare sollicitum potius *ae*uum ducitis,
Quam regem me creatis icto foedere,
Qui uos ab omni tutas pr*ae*stem iniuri*a* ? »
X 12* Illae credentes trad*u*nt sese miluo ;
Qui regnum adeptus coepit uesci singulas
Et exercere imperium s*ae*uis unguibus.
Linea 395* Tunc de reliquis una : « Merito plectimur,

11 ita caput *P*, *Gude ap. Axen* : Caput ita *Pithou*, *procelcusmaticum* (§ 66) *non agnoscens*, ρ (*sed de Vincentio u. ad fab.* 32)

32 : *Adem.* XXII (*Hervieux*, *II*[2] *p.* 139), *anon. Wiss. III* VIII (*p.* 176), *Romulus II* II — *fabulam uidetur non contulisse Vincent* — MILVIVS ET COLVMBAE ρ — **1** improbo ρ — **2** auxilium *Adem. Wiss. Rom.*, *Bentley* : auxilia *P*ρ, *L. Mueller p.* 103 — **3** Columbae saepe ρ : columbe sepe *P* (sepe *P cum Wiss. Rom.* : semper *Adem.*) — quum ρ — effugissent *Bentley* ecfugissent *L. Havet* (*cf.* 13,4 *et* 41,2) : fugissent *P* fugerent *Adem. Wiss. Rom.* — miluum (§ 85) *PR*[s], *Lefebvre*, *Gude* : miluium *et sic ubique Pithou*, ρ — **4** pennae ρ : penne *P* pinnae *L. Mueller* (*cf.* 14,6) — mutassent *Adem.* euitassent *N. Heinsius*[b] — **6** incertum *Adem.* inermum *Hare* — **7** aeuum ρ : euum *P* — **8** creastis ρ — me creatis icto regem *Burman* 1727 — iuncto *P*[2] isto ρ — **9** praestem ρ : prestem *P* — iniuria *P corr.*, ρ, *Pithou* : iniurias *P*[1]*R*[s] (omnibus...iniuriis *Adem.*) — **10** tradunt *Adem.*, *Pithou*, ρ : tradent *PR*[s] (*cf. cre-dent-es*) — **11** uesci singulas *P*[1], *Adem.*, *Rigault* (singulis *P corr.*, *Pithou*, ρ) — **12** saeuis ρ : seuis *P* — **13** reliquis *PR*[s]ρ (= reliqŭis, § 85 ; *cf.* q *ante* u *uocalem in* qum, loqutus) : reliqüis *recte Pithou p.* 67 relicuis *Saumaise* relictis *Nevelet* — De reliquis tunc *Rigault* 1617 De r- t- ait ρ

I,xxxi

Huic spiritum praedoni quae commisimus. » 14

[*Desiderantur aliquot libri II fabulae.*]

14 *add. L. Havet obseruans post* δίκαια πέπονθα *non abrumpi sermonem in Halmii fabulis Aesopicis* 127, 177b, 186, 192, 223, 254, 283, 334b, 362, 373, *neque magis post* δίκαια πάσχω 97, 334, ταῦτα ἐμοὶ καλῶς γίνεται 134, δίκαια πέπονθας 250, *aut in fabula Latina* (*Adem.* XLIV, *Wiss. IV* X, *Rom. III* XIV) *post* digne et iuste (*uel* bene) patimur, *aut in altera* (*Wiss. III* II, *Rom. III* II) *post* digne haec passus sum; *neque apud ipsum Ph.* 28,9 *post* merito iaces; *cf. Cic. Off.* II 28 iure igitur (*non* iure *nude*) plectimur, *Suet. Vesp.* 12 merito se plecti qui...; *Ouid. Met.* VI 687 merito, quid enim...; *atqui in hac fabula* 32 *habet Adem.* qui nostrum spiritum tali credidimus inimico, *Wiss.* qui nos predoni (*cf.* 72,16) commisimus, *Rom.* quae nos tali commisimus — *cf.* spiritum commiseris 41,7 — *ex Ademaro iam addiderat Riese* Quae nostram uitam tali credidimus duci

[† PHEDRI AVG. LIBERTI

Linea 396ª

LIB. SECVNDVS INCIPIT LIBER TERTIVS FELICITER]

libri titulus mendosus, ex titulis singularum paginarum praecedentium ductus, ab rubricatore codicis X (uel apographi) additus (ut libri IV titulus, p. 71), in computandis lineis codicis X (et, puto, codicis Y) non annumerandus; u. §§ 114, 139 — PHAEDRI AVG. LIB. SECVNDVS INCIPIT R^{g} PHAEDRI AVGVSTI LIBERTI LIBER SECVNDVS R^{v} — *uoluerat auctor tituli* : LIB. SECVNDVS EXPLICIT, *tum* INCIPIT L- T- F-

33 : § 149 — AVCTOR PR^{v} (*cf.* 59,19) : *an primitus* AVTOR *ut* 42? *pro quo* PHAEDRVS 44 71 81, POETA 54 75 76 77 79 82 96 97 — *uersuum ordinem statuit*

Y fol. α (§ 129) **33-34.** **[AVCTOR]**

Exemplis continetur *A*esopi genus, II, PR.
Nec aliud quicquam per fabellas qu*a*eritur
Quam corrigatur error ut mortalium
Acuatque sese diligens industria.
Quicumque fuerit ergo narran*tis i*ocus,
Dum capiat aurem et seruet propositum suum,
Re commendat*or*, non auctoris nomine.
P 20 *E*quidem omni cura morem seruabo senis;
Sed si libuerit aliquid interpone*re*,
Dictorum sensus ut delectet uarietas,
Bonas in partes lector accipias uelim,
Ita, s*i* rependet, †Illi, breuitas gratiam.
X 13r Cuiius uerbosa ne sit commendatio,
Attende cur negare cupidis debeas,

de Meurs : 1,7,2-5,8-10,6,11... — **1** esopi *P* Aesopi ρ : humanum *Bentley* hoc scripti *Tollius*[a] apologi *Haupt*, *Opusc.* III *p.* 365 (Aes- stilus *Philippe*, Aes- penus *L. Mueller olim*); *in* Aesopi genus *ut haeserint docti uide ap. Burman* 1727, *qui Heinsii* Aesopi id *laudat et* Aesopi hoc *proponit; utique nominandus est* Aesopus *ante u.* 8; *cf.* genere 77,13 *et u. Hartman p.* 23 — Exempla Aesopi continent hominum genus *Cunningham* — *post* **1** *deperditum uersum* Humanum... *statuit Hare* — **2** aliud q- per fabellas *P*ρ per fab- al- q- *L. Mueller* (§ 66; *potuisset et* q- p- f- al-) — quidquam ρ — quaeritur *Pithou*, ρ : queritur *P* — **5** Quodcunque *N. Heinsius*[b] — narrantis *Graeuius ad Cic. Fam.* XVI 21 (1676), *Io. Fr. Gronov*[f] : narrandi *P*ρ, narranti *Gude*, *Freinsheim*, narrandus *Guyet*, narratus *Hartman p.* 25 — iocus *Rittershausen* : locus *P*ρ, *R*[s] *ut uid.*, genus *Sanadon* (*qui* Quodcumque) — narrandus logus *Guyet* (*Aesopeos* logos *Seneca* : *u.* § 135), narrator ioci *Hartman p.* 24 — **7** commendator *L. Havet* (*post* fuerit *requiritur futurum*) : commendatur *P* commendetur *N. Heinsius*[b] — **8** Equidem ρ : aequidem *P* — morē *P* morem ρ : more *R*[s] — **9-10** : *hos uersus respexit fortasse Perottus in prologo* (*p.* 277) — **9** si libuerit (§ 97) *P*ρ : siluerit *R*[s] ubi lib- *N. Heinsius*[b] si fuerit *Iac. Gronov* — interponere *Pithou*, ρ : interpone *P*, *cf.* scele 84,13 — **10** *iungit Pithou* aliquid Dictorum (*ubi* Factorum *uel* Actorum *Burman* 1727), *non* Dict- uarietas — Dictorum : Diuersum *Bentley* Doctorum *Hartman p.* 26; *de genetiuo ambiguo cf.* 68,28; 84,15 — **11** accipiat *Bentley* — **12** *itidem R*[s] *ut P* (*nisi quod ap. Burman impressum est* rependit *ut utriusque lectio*) — ita *PR*[v] — si *Barth*, *Ablegm. crit.* II 23 (1612) — si rependet Illi *L. Havet* (*possis* Tilli, Cilli, Iuli...; *in hoc prologo adpellari nomine hominem aliquem necesse est propter* accipias 11, attende 14, tuas 43,1 [*u. Hare*] te *et* reddas 43,38-39) : sic rependet illi *PR*[v], *quod asterisco notat Pithou*, si...illam *N. Heinsius*[b], si...ipsa *Burman* 1727 — Sic ista tibi rependet *Rigault* 1617 (*ubi* istam *Perizonius ap. Burman* 1698), Vitae *uel* Rei *uel* Ita sis *uel maxime* Studio rependet illi *Gude*, Paci r- *Iac. Gronov* Meritam r- *Hare* Ita haec rependet illam *Cunningham* Saltem r- ipsa *Sanadon* Sic ea r- illi *Desbillons* Ita hanc r- *Crelli* Sic ut r- *Hartel*; *cogitaueram de* si stili rep- breuitas, *sed nude alibi* breuitas *dicitur* — rependit *Bentley* — **13** cuiius *R*[s], *Barth*, *Ablegm. crit.* II 23 (1612) : cuius *P*ρ Cui *de Meurs* — ne sit *r*, *Rigault* 1617 : nescit (*u.* 72,8) *PR*[v], nec sit *Desbillons* — commentatio *Rittershausen* — *post* 33,13 *ponit Pithou fabulae* 34 *titulum*

[IVVENCVS

Lineae 412a,413a Modestis etiam offerre quod non petierint. **LEO ET**
Super iuuencum stabat deiectum leo. **PRAEDATOR]** II,1
Pr*a*edator interuenit partem postulans.
« Darem » inquit « nisi soleres per te sumere »;
Et improbum reiecit. Forte innoxius
Viator est deductus in eundem locum
Feroque uiso rettulit retro pedem.
Cui placidus ille : « Non est qu*o*d timeas » ait ;
« E*n*, quae debetur pars tuae modestiae
Au*d*acter tolle ». Tunc diuiso tergore
Siluas petiuit homini ut accessum daret.
Exemplum egregium prorsus et laudabile ;
Linea 425a Verum est auiditas diues et pauper pudor.

35. *Halm* 56. **[ANVS DILIGENS IVVENEM ITEM PVELLA]**

X 13a *P* 21 A feminis utcumque e*st* spoliari uiros, II,11

34 : *linea tituli annumeranda est in X, non in Y : cf. tit. fab.* 79 (§§ 127, 129) — IVVENCVS...PRAEDATOR PR^v — **1** iuuencum ut st- *Bentley* i- dum stat *Cunningham* — **2** Praedator ρ : predator *P* — postulans P^2ρ : postolans P^1 (*u.* 9,12) — Praedo int- post- partem lupus *N. Heinsius*[b] — *cf. Plaut. Most. arg.* 5-6 interuenit Lucripeta fenus fenerator postulans ; *u. Opitz, Leipziger Studien* VI p. 279 — **5** delatus *Nauck* — eumdem ρ — **6** rettulit P^1ρ : retulit P^2 — *cf. Senec. Tro.* 1154 non tulit retro gradum — **7** quod *Pithou* (*cf.* 115,9 ; 118,28) : quid PR^v — **8** En *de Meurs* (*u.* 9,12) : et *P*ρ Est *Guyet* At *Scheffer* Quin *Cunningham* Sed *Riese* — **9** Audacter ρ : auedacter *P* — diuiso· tergore *interpungit P* — corpore *Guyet* — **10** siluas PR^v — homini ut (*non* ut homini) : §§ 21, 26 — **12** est...et : hodie...est *Bentley* — et : ut *N. Heinsius*[b]

35 ANVS...PVELLA PR^v — IVVENEM *contra Phaedri mentem, ut notat Freinsheim* — **1-2** *ut in edit. Danetí* R^v (*Danet autem ut P, nisi quod scribit* foeminis *et* utcunque), *sed* a feminis utcunque exspoliari uiros ament R^r — **1** utrinque *Rittershausen* — est spoliari *L. Havet* : exspoliari R^r (*u. Chatelain* ; § 9 ; *cf.* 95,26) ; « MSS. *hic habent* expoliare » *Gude* ; spoliari *P*, *Danet*

II,II

r fol. β Ament amentur, nempe . . . .
. . . . exemplis discimus.
Aetatis medi*ae* que*n*dam mulier non rudis
Te*n*ebat annos celans eligantia,
Anim*o*sque eiusdem pulchra iuuenis c*e*perat.
Amb*ae* uideri dum uolunt illi pares,
Capillos homini legere coepere inuicem.
Qui se putaret *f*ingi cura mulierum,
Caluus repente factus est ; nam funditus
Linea 436ᵃ Canos puella, nigros anus euellerat.

36. *Halm* 221. **[ESOPVS AD QVE*N*DAM DE SVCCESSV INPROBORVM]**

L rubra P (§ 117) Laceratus quidam morsu uehementis canis II,III
Tinctum cruore panem *misit malefico,
Audierat esse quod remedium uulneris.
Tunc sic Aesopus : « Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos uiuos deuorent

1-2 uiros ament· amentur *interpungit P* — **2** *in duos uersus soluit L. Havet, ut uoci* nempe (*quam corruptam putat Riese*) *tribui posset aliquo modo sensus, quoque melius dispiceretur utrum de uiris an de feminis* ament amentur *dictum esset, amissa sic fere restituens* : Ament amentur, nempe [amatos ualidius, Cottidianae uitae] exemplis discimus — exemplis *P* : exemplo hoc *Bentley* exemplo *L. Mueller* — **3** mediae ρ : medie *P* — quendam *Gude, Prasch* : quēdam R^g quaedam R^v quedam *P* (*cf. tit.* 36, quodam 25,2), quaedam *Pithou* cuidam *Rigault* 1599 — rodis R^{gv} — **4** Tenebat *Gude, Prasch* : tegebat *P*ρ (*cf.* dolose *pro* dolone 50,3, inposuit *pro* insonuit 100,26), Degebat *Cuperus, Obseruation.* II 20 (1670), Regebat *Scheffer* * — canos *Scheffer* — eligantia PR^v — *post hunc uersum lacunam notat Pithou* — **5** Animos *Pithou*, ρ : animus *P* Animum *Scheffer* — ceperat *Pithou*, ρ : coeperat *P* (*cf.* coepere 7 *et u.* 76,14) — **6** ambae ρ : ambe *P* — **8** *itidem* R^r *ut P* ; « *principium est* qui se *non* quum se » — qui PR^{rv} : Quum *Rigault* 1617 — Qui se : Qui quum *Tollius** — putarat *Eyssenhardt* — fingi *Schoppe* : pingi *P*ρ, *u.* 100,4

36 : AESOPVS AD...INPROBORVM PR^v — DE...INPROBORVM : *u. ad tit.* 54 — QVENDAM *Pithou* : QVEDAM *P* (*u.* 35,3), QVEMDAM R^v — **1** uehementis *P*ρ (= *de-mentis, rabiosi*), *cf. Hor. Epist.* II 2,28 : uehementi *Bongars, idem trisyll. Rittershausen*, uementi *L. Mueller* — **2** misit *Io. Fr. Gronov, Gude* (*cf.* 24,3 *et* 46,6) : inmisit *P*,R^v *ap. Brotier, Ellis*, imm- ρ, posuit *Riese in praef.* — malfico *L. Mueller* (§ 79) — **5** uiuos *P*ρ : ut uos R^g (*cf.* 3,12 ; ei *reposuimus pro* et 51,10 ; 100,3 ; *contra reperitur* i *pro* t *in* alia 57,1 ; poriant 72,25 ; *etiam u.* diui 61,2 ; iudicio 68,30 ; iam 95,25), cunctos *Riese in praef.*

Cum scierint esse tale culpae praemium. » II,III
X 14^{r} *Linea* 144^{v} Successus inproborum plures allic*it*. 7

37. **[AQVILA FELES ET APER]**

Aquila in sublimi quercu nidum fecerat, II,IV
Feles cauernam nancta in media pepererat,
Sus nemoris cultrix fetum ad imam posuerat,
P 22 *C*um fortuitum feles contubernium
Fraude et scelesta sic euertit malitia.
Ad nidum scandit uolucris. « Pernicies » ait
« Tibi paratur, forsan et miser*ae* mihi ;
Nam fodere terram quod uides cotidie
Aprum insidiosum, quercum uult euertere,
Vt nostram in plano facile progeniem opprimat. »
Terrore *o*ffuso et perturbatis sensibus
D*e*r*e*pit ad cubile setosae suis.

6 Quum ρ — tale scierint esse *Bentley* — p̄miū *P* — **7** inproborum *PR*^{v} — allicit *Pithou* : allicet *PR*^{sv}

37 FELES *PR*^{v} — **1** suprema *Bentley* superna *Cunningham* — **2** feles *animal ferum* (*cf. fab.* 121), *a* catto *medii aeui distinguendum* — feles cauernam *PR*^{v} — nancta *PR*^{sv} — **3-4** *itidem R*^{r} *ut P* — **3** nemoris cultrix *PR*^{r}ρ : nemoricultrix *Rittershausen*, *Bongars*; *cf. L. Mueller p.* 103, *Causeret p.* 22 — cultrix· fetum *interpungit P* — foetum ρ — **4** Cum *L. Havet* (*cf.* 75,22) : tum *PR*^{r}ρ Tam *Pithou* — fortuitum (§ 85) : fortunatum *Lefebvre* — feles *PR*^{rv} — conturbernium ρ — **5** scelesta· sic *interpungit P* — auertit *Philippe; cf.* euertere 9 — **6** escendit *N. Heinsius*^{b} — uolucris sc- nidum et *Cunningham* — **7** miserae *Pithou*, ρ : misere *P* — forsit et paratur mihi *Cunningham* — **8** quem *Philippe* — cotidie *PR*^{v} — **9** insidiosus *Bentley*, *quod uetat lex interpungendi*, § 14; *inde alii* Aper insidiosus — **11** offuso *Rittershausen* : effuso *P*ρ huic offuso *Cunningham* — et *del. N. Heinsius*^{b} — huic et turbatis *Hare* — **12** Derepit *Coler ap. Rittershausen* : diripit *PR*^{sv} Direpit *Pithou*

V fol. γ « Magno » inquit « in peric*l*o sunt nati tui ; II,IV
Nam simul exieris pastum cum tenero grege,
Aquila est parata rapere porcellos tibi. »
X 14a Hunc quoque timore postquam compleuit locum,
Dolosa tuto condidit sese cauo.
Inde euagata noctu suspenso pede,
Vbi esca sese *pa*uit et prolem suam,
Pauorem simulans prospicit toto die.
Ruinam metuens aquila ramis desidet ;
Aper rapinam uitans non prodit foras.
Quid multa ? inedia sunt consumti cum suis
Fel*i*que *et* catulis largam pr*a*ebuerunt dapem.
P 23 Quantum homo bilinguis s*a*epe concinnet mali,
Linea 471a Documentum *hinc* *k*a*p*ere stulta credulitas potest.

•

28. **[*TIB.* CAESAR AD ATRIENSEM]**

13 inquit et ait *Cunningham* — periclo (§ 90) *Rittershausen* : periculo *P*ρ — **16** timore *P*ρ : tumore *P*[1] *ut uid.* — **17** tuto *r*, *Rigault* 1617 : toto *PR*[s v] (*ut* 20; *cf.* 39,16), *Hare ;* noto *N. Heinsius*[a], *sic in fab. de muribus* urbanus nota facile se abscondit cauerna *Adem.* XIII, mus urbanus notis cauernis cito (*uel* citius) se abscondit *Wiss. II* I *et Rom. I* XII ; *aliter* 119,21 — sese condidit *Vrsin* — **18** suspenso *P*[2]ρ : suspensa *uel* suspensu *P*[1] (*cf.* 41,19 magna) — **19** Vt *Cunningham* — sese *PR*[v] : se *Pithou* — pauit *L. Havet* : repleuit *P*ρ ; *neque placet* ubi repleuit *post* postquam compleuit, *neque iure* se *pro* sese *reponas* (*nisi fortasse hic oriri potuit* sese *ex* se re- ; *cf.* 18,3) ; *ipsum quoque* repleuit *suspectum est, nam* repletis *quid opus* larga dape ? — **21** Ruinae *N. Heinsius*[b] — **21-22** desidet· aper· rapinam *interpungit P* — **23** Inedia *maiusc. P* — sunt : sic *Bentley*, *om.* ρ — consumpti ρ — cons- sunt inedia *Cunningham* — **24** Felique et *Hare*, *Cunningham* : felisque *P*ρ, « *à la chatte et à ses petits chats* » *uersio Isaaci Lemaître de Saci*, Feli atque *Bentley ; prius puto fuit* felique, *omisso* et — praebuerunt ρ : prebuerunt *P* — **25** saepe ρ : sepe *P* — concinnet *PR*[v] : continet ρ — **26** hinc *hic add. L. Havet*, *post* habere *add. Bentley*, hoc *N. Heinsius*[b] (*qui etiam* id *proponit*) — capere *Cunningham* kapere *L. Havet* : habere *P* ; *cf.* 70,8 ; *Plaut. Amph.* 267 ; *etiam puto paraphrastes habuit* kapere 93,2 ; *Cic. Phil.* XI 5 « ex quo *nimirum* documentum *nos* capere *fortuna uoluit quid esset uictis extimescendum* » — stulta *P*[1]ρ, *Pithou*, stulte *P*[2] ; *cf.* 54,6

28 TIBERIVS *Riese* : ITEM *PR*[v] (ITĒ *pro* TIB), *Rigault* 1599 (« *forte praecesserat aliquid de Caesare* » *Rigault*) ; *del. Pithou ; dissimile est* ITEM 35, IDEM 65 76 97 — **1** Ἀρδἄλίων : *ut uid.*, *comoediae persona* (*Bréal*, *Revue de philologie* 1885 *p.* 137) *ut* Euclio, Ballio, Curculio. Trachălio, Ἀγκὔλίων, Βοτρυλίων,

Est Ardalionum quaedam Romae natio, II,v
Trepide concursans, occupata *in* otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta et aliis odiosissima.
Hanc emendare, si tamen possum, uolo
X 15ʳ Vera fabella ; pretium est oper*ae* attendere.
Caesar Tiberius cum petens Neapolim
I*n* Mis*e*nensem uillam uenisset suam,
Quae monte summo posita* Luc*ul*li manu
Prospectat Siculum et *de*spicit Tuscum mare,
Ex alticinctis unus atriensibus,
Cui tunica ab umeris linteo Pelusio
Erat destricta, cirris dependentibus,
Perambulante laeta domino uiridia*,
Alueolo coepit ligneo conspargere

Καμπυλίων, Cordălio, Simălio, Turbălio, Βουταλίων, Δευκαλίων, *uel persona mimi; ab* ἄρδα « μολυσμός », ἄρδαλος « μόλυσμα »; *cf.* Βαμβαλίων, πνιγαλίων — ardalionum PR^v, *Saumaise* : ardelionum *Pithou; cf. Martial.* II 7,8 *et* IV 78,10; Ardalion *nomen iuuenis impudentis, Hist. Apollonii regis Tyrii* 21 (*ibid.* 39 *interpol.*); *de* ardal- ardel- ardul- *u. Fisch, Archiv fuer lat. Lexikogr.* V (1888) *p.* 61; *Georges, ib. p.* 486 — **2** in otio (§ 41) *Pithou* : notio PR^v — **3** multum *Hare* — nil *Langen Rhein. Mus.* XIII (1858) *p.* 201 — *eodem fere tempore Seneca, De tranq. animi* XII 2 : semper aliquid agentibus similes (*cf. ibid.* concursatio) — **4** sibi (§ 64) *P*ρ : Et sibi *Hare, Cunningham* Ac sibi *Tollius*ᵃ — **6** Vera hac *Cunningham* — operae *Pithou*, ρ : opere *P* — **7** Caesar Tiberius : §§ 134, 137 — **8** In Misenensem *Pithou*, ρ : immisiniensem PR^w (misinensem R^v miseniensem *PR teste Gude*), In Misenensi ad *N. Heinsius*ᵇ — **9** posita *Pithou*, ρ : posita est *P* (*cf.* 114,11); *Phaedri subest error, si recte Plutarchus, Mar.* 34, *Plinius, H. n.* XVIII 32 — Luculli *Pithou* (*cf. Tacit. A.* VI 34) : Lucili P^1 (*maiusc.*), R^{gv}, Lucilii *P eadem manu* — **10** prospectat siculum. Et prospicit Tuscum mare R^r — *cf. Tac., Ann.* XIV 9 uiam Miseni propter et uillam Caesaris dictatoris quae subiectos sinus editissima prospectat; *Sen. Ag.* 562-563 — despicit (*uel* praespicit) *Guyet, cf. Sil.* XII 488 : perspicit P,R^g (*deceptus Gude notae pro forma? cf.* 29 5); prospicit R^rρ, *Pithou* (prospicit et *Tollius*ᵃ); respicit *Io. Fr. Gronov* — Prospicit infernum, respicit T- m- *Graeuius apud Burman* 1698 Respectat S- respicit *Heinsius*ᵇ — **11** alti (*in exitu lineae*) cinctis *P* : alti cinctus R^g alticinctis ρ (*cf.* « ανεσταλμενος alticinctus » *Corp. gl. Lat.* II *p.* 226); alte cinctus *Saumaise; sic metro coactus Hor. S.* II 8,10, altius c- *Petron.* 126 — **12** humeris ρ — *cf. Suet. Gai.* 26 quosdam summis honoribus functos...sibi...cenanti modo ad pluteum modo ad pedes stare succinctos linteo passus est — **13** districta *Dempster* (*ut uid., in Antiquit. Rom. Corp.*, 1613), *Io. Fr. Gronov*ᶠ, ρ — cirris : *fimbriis lintei, ut uidetur, potius quam ipsius hominis capillis in linteum dependentibus; sic Trimalchio gerit circa ceruices* laticlauiam mappam fimbriis hinc atque illinc pendentibus (*Petron.* 32) — **14** *itidem* R^r *ut P* — Domino amb- laeta per uiridaria *Desbillons* — laeta : alta *Gude*, sacra *Iac. Gronov, del. Lefebvre* — uiridia *Bongars, Saumaise ad Hist. Aug.* (1620) *p.* 268 : uiridiaria *P*, « uiridiaria *non* uiridaria... » R^r, uiridaria *de Meurs*, ρ — **15** conspargere PR^g (*cf.* 68,4; impartiar 104,5; *tamen* dispersus 95,11)

Y *fol.* 8 Humum aestuantem. Iactans officium comes II,v
Vt deridetur, inde notis flexibus
Praecurrit alium in x*y*stum, sedans puluerem.
P 24 Agnoscit hominem Caesar *ia*mque intellegit
Sibi ut puta*r*it esse nescioquit boni.
« Heus! » inquit dominus. Ille enimuero adsilit,
Donationis alacer cert*a*e gaudio.
X 15ᵃ Tum sic iocata est tant*i* maiestas ducis :
« Non multum egisti et opera nequiquam perit;
Linea 497ᵃ Multo maior*i*s alap*a*e mecum uen*e*unt. »

39. *Cf. Halm* 419. **[AQVILA ET CORNEX**

Contra potentes nemo est m*u*nitus satis; II,vi
Si uero accessit consiliator maleficus,
Vis et nequitia quicquid oppugnant ruit.
Aquila in sublime sustulit testudinem.

16 iactans officium PR^{v} — iactat *Hare* — **16-17** comes Vt *L. Havet* (*cf.* 100,8) : come· sed *P* (come *etiam* R^{v}) comae; Sed *Pithou* comes; Sed *Wase ap. Hare* suum; Sed *Cunn.* — come officium iactitans *Rigault* 1617 iactans comem offuciam *Heinsius*[b] iactans opificium comae *Desbillons* iactans officio comam *Orelli* coram off- iactitans *Zorn* — *pro* come *scr.* leue *Bentley* nouum *Burman* 1727 choae (= τῆς χοῆς, *fundendi*) *Stowasser* — **18** alium *P*ρ : illum *Pithou* — xystum *Saumaise*, ρ : xistum *P* — **19** hominem Caesar iamque *L. Havet* : hominem· caesaremque *P* (caesaremque R^{g}), h- Caesar remque *Pithou*, ρ (remque intellegit R^{v}) — **20, 22, 24** *om. Rig.* 1630 — **20-21** : 21-20 *Rig.* 1599, 21-22-20 *Stowasser* (20-25 *eodem ordine* R^{g} *quo P*) — **20** *itidem* R^{gv} (*nisi quod* quid) *ut P* — Sibi *add. L. Havet*, Id *add. Pithou*, Inde *Burman* 1727, Is *Brotier*, *Desbillons*, Ille *Riese* — Et id *Rig.* 1617 Igitur *Hare* — ut : Vbi *Stowasser* — putarit *L. Havet* (*cf.* 114,14) : putauit PR^{gv} putaret *Riese* — nescio esse quid *Scheffer* — Sibi ut imputari et esse n- q- boli *uel* doli *Heinsius*[b] Ita ut putauit is esse... *Croll* Vt qui putaret... *Hartel* — **21** *itidem* R^{g} *ut P* — adstitit *Gude* — **22** *itidem* R^{gv} *ut P* — alacris *Cunn.* — alapae certe *Gude* — certae *Pithou* : certe PR^{gv} — **23** *itidem* R^{g} *ut P* — Tunc *Gude* — iocata PR^{g}ρ, *Rig.* 1617 : locuta *Pithou* (*cf.* 78,9) — tanti *Pithou* : tanta PR^{gv}; *cf.* tanto duce *Martial.* XI 8,6 — **24** *itidem* R^{g} *ut P* — Non : Tu *Hare* — Nae tu m- e- opera nec quidquam parit *Cunn.* — nequiquam perit (§ 103) PR^{gv} — **25** multo maiores alapae mecum uenerunt R^{gr} — maioris *Rig.* 1617, ρ : maiores PR^{gr}; *ex* 24 *subintell.* operae? — alape *P* — mi cum *Heinsius*[a] meae *Scheffer* apud me *Cunn* — ueneunt *Pithou* : uenerunt PR^{rgv} ueneant *Scheffer*[*] — Aliquanto pluris alapae nostrae (*uel* regum) u- *Nauck*

39, 40, 41, 42 : *habet Perottus; etiam ex libro II crediderim fab.* **124** *hausisse* — **39** : *Wiss. II* v (*Hervieux, II*[2] *p.* 167), *Rom. I* XIII — AQ- CORNIX ET TEST- ρ — CORNIX P^{2} — POTENTIBVS NON FACILE RESISTI POSSE : QVOD SI NEFARIVS CONSILIATOR ACCESSERIT OMNIA PESSVMDARI *Perottus* — **1-3** *om. Perottus* — **1** potentem *Wiss.* — est munitus *Pithou* : est monitus *P et puto X*; tutus est R^{g}, *Iac. Gronov* (*credidit Bentley fuisse* tutus est nemo *et probauit*); tutus R^{v}, *sed eadem manu in marg.* est mu (tutus *Wiss.* tutus et [*uel* ac] munitus *Rom.*; *cf.* 46) — **2** malficus *L. Mueller* (§ 79) — *post* **2** *lacunam statuit de Meurs* — **3** quicquid PR^{v} — oppugnat *et actiue* ruit *Schoppe* — ruunt *Ouvering* — **4** sublime

II,vi

Quae cum abdidisset cornea corpus domo
Nec ullo pacto laedi posset condita,
Venit per auras cornix et propteruolans :
« Opimam sane praedam rapuisti unguibus;
Sed nisi monstraro quid sit faciendum tibi,
Graui nequiquam te lassabit pondere. »
Promissa parte suadet ut scopulum super
Altis ab astris duram inlidat corticem,
Qua comminuta facil*em* uescatur cib*um*.
X 16' *P* 25 Inducta uerbis aquila *ut anui* paruit,
* * * * * * * * * * * *
Simul et magistr*ae* large diuisit dapem.
Sic tuta quae natur*ae* fuerat munere,
Linea 515' Impar duabus occidit tristi nece.

(*Cod. V imago, Hervieux II*[2] *p.* 83.)

40. **[MVLI DVO ET VECTORES]**

Muli grauati sarcinis ibant duo ; II,vii

v*V*, *Pithou*, ρ (alto caelo *Wiss. Rom.*) : sulime *P* — **5** Quaecunque (-mque *V*[b]) abstulisset *V* (*cf.* 106,4), Quae quum abdidisset v — **6** Pacto nec ullo *Bentley* — ledi *V* — posset v*V*, *Pithou* : possit *PR*[6v] (*u.* 24,4) — **7** propter *P*ρ : praeter v preter *V*; *cf.* 134,4 *et u. L. Mueller p.* xxvii ; § 93 — **8** opimam *P*ρ,*N*[o]v : opinam *P*[1] optimam *V*, *Wiss. Rom.* — sane *P*ρ : inquit *N*[oi]*V* (inquid *uel* inquit fers predam *Wiss. Rom.*) — predam *V* — **9** faciundum *N. Heinsius*[b] — **10** nequiquam *PR*[v] : nequidquam v nequicquam *V*[m] nequaquam V[b] — lassabit *PR*[6v] : lassauit *N*[oi]*V* -bis *Pithou* — **11** suadet *P*ρ : uadens *N*[oi]*V* (consilium dedit *Wiss. Rom.*) — ut : haec *Cunn.* — scopulum *P*ρ : scopulos *N*[oi]*V* (*u.* 70,22) — **12** Altis *om. N*[oi]*V* — altis· ab *interpungit P* — astris : *u.* 7,4 — inlidat : illidat ρ ill- monet *N*[oi]*V*[b] ill- mouet *V*[m] — *de re cf. Val. Max.* ix 12 *ext.* 2, *Aelian.* περὶ ζώων vi 16 — **13** facilem...cibum (*cf.* 32,11) *L. Mueller* : facile...cibo *P*ρ,v*V*, facili...cibo *Burman* 1718 — **14** ueris *Io. Fr. Gronov*, *Diatribe in Stat.* (1637) ii 13, his uerbis *Cunn.* — ut anui *L. Havet* : monitis *P*ρ,v (*cf.* 1), monitus *V* (*cf.* 49,8 ; 111,7), monito *Heinsius*[b] ; *cf.* laniger, bidens, auritulus, barbatus ; *quid aliud* monita *uel* monitum *quam* uerba *iam significata*? — *post* **14** *deest uelut* Nullo labore carnem discerpsit sibi — **15** et *P*ρ : *om. N*[oi]*V ut* 72,10 — magistrae ρ : magistre *P* — larga *Heins.*[b] largam *Burman* 1698 ; *cf.* 37,24 — diuisit *P*ρ : dimisit *N*[oi]*V* — **16** tuta *P ead. manu*, v*V*, *Pithou*, ρ : tota *P*[1] (quae [quam *Wiss.*[2]] natura muniebat *Wiss.* quam natura munierat *Rom.*, *ubi uerbum ex* munere *ortum*) — quae *V*,ρ : que *P* — naturae ρ : nature *P* natiuo *Heinsius*[b] — n- fuerat *P*ρ : fuerat n- *N*[oi]*V* — **17** duobus ρ — tristi nece : iniquo consilio *Wiss. Rom.*

40 : *continuauit Perottus iambis suis, quos u. ap. Herv., II*[2] *p.* 198 — *codicis V ipsam mihi Hervieux photographiam commodauit* — MVLI...VECTORES *PR*[v] (SECTORES *Stowasser*) — ET *PR*[v] : *an delendum? contra addendum uid. tit.* 95

V fol. 1 Vnus ferebat fiscos cum pecunia, II,VII
Alter tumentis multo saccos hordeo.
Ille onere diues celsa *it* ceruice eminens
Clarumque collo iactans tintinabulum,
Comes quieto sequitur et placido gradu.
Subito latrones ex insidiis aduolant [*lac.*?]
Interque caedem ferro mulum sauciant,
Diripiunt nummos, neglegunt uile hordeum.
Spoliatus igitur casus cum fleret suos,
« Equidem » inquit alter « me contemtum gaudeo;
Nam nil amisi nec sum l*a*esus uulnere. »
X 16ᵃ Hoc argumento tuta est hominum tenuitas;
Linea 530ᵃ Magnae peric*l*o sunt opes obnoxiae.

41. [CERVVS AD BOVES]

Ceruus nemorosis excitatus latibulis, II,VIII

2 phiscos $N^{b}V$ — pecunia v*V*, *Pithou*, ρ : peccunia *P* (*cf.* 82,38) — **3** tumentis $N^{b}V$: tumentes *P*ρ — multo *P*ρ : multos $N^{b1}V$ — ordeo *V* (*cf.* 9; 94,3) — **4** Ille : It *Nauck*, *cf. L. Mueller, ueber A. Nauck's Phaedrusstudien p.* 11 — onere : oncat *Stowasser* — it *add. post* celsa *Bentley* (*recte allitterationem uitans, u.* 4,9), *post* onere *L. Mueller* — It propere diues *Nauck* — *etiam* dis it *L. Mueller* (§ 90) — eminens *P*ρ : eminet $N^{1}V$, *Richter* (*non uidi*) — **5** iactans *P*ρ : iactat $N^{b1}V$, *Richter* — tintinabulum *P*,*V* (*cf.* tintinant *Catulli*; § 41) : tintinnabulum *Pithou*, ρ, v — **6** Comes hic *Heinsius*, *Epist.* XIX *ad Scheffer* — quieto *P*ρ,vV^{1} : quiete V^{2} quietus *Bentley* — **7** subito latrones *P*ρ : Latrones subito $N^{1}V$ (*p.* 287) — **8–9** : 9-8 *de Meurs* (*quod uetat* Spoliatus 10) — **8** *itidem* R^{r} *ut P* — cedem *V* praedam *de Meurs* se dum *N. Heinsius*, *Epist.* XIX *ad Scheffer* sepem *Heins. ap. Burman* 1718 (Vterque [Vtrumque?] foede *idem*) praedam hunc *Ouvering* — mulum : multum *de Meurs uel eius operae*, in illum *Riese*; mulum *utrum dici debuit; an* mulcant, *ut in* trucidant (*uel* rucidant) *lateat accusatiuus qualis* principem? *potius crediderim ante* 8 *excidisse uersum uelut* Priorem sistunt, ui custodes opprimunt — sauciant $N^{b1}V$, *Heinsius*[b] : trucidant PR^{Rrg}ρ tonsitant *Pithou* trusitant *Rig.* 1599 tunditant *Bongars* tunsitant *uel* tuditant *de Meurs* tusitant *Saumaise* incursitant *praefert Heins.* lancinant *Burm.* 1727 proruunt *Riese* — **9** neglegunt R^{v} : neclegunt *P* negligunt v*V* — ordeum *V* — Prior spoliatus *Nauck*, *cui* igitur *suspectum* — quum v — **10** casus... suos : *cf.* 10,10 — **11** equidem *P*ρ,vV^{2} : Et quidem V^{1} — contemtum PR^{v},v : contentum *V* — **12** nam *P*ρ : Quod $N^{1}V$ — nil *P*ρ : nihil v*V* (§ 91) — laesus (lesus *P*) uulnere *P*ρ : passus uulnera $N^{b1}V$ — **13-14** *om. Perottus* — **14** Magno *Danet* — periclo (§ 90) *Pithou* : periculo *P*ρ

41 : *Adem.* XLVIII (*Hervieux*, II^{2} *p.* 148); *Wiss. IV* VI (*p.* 181) *et IV* XVI (*p.* 186), *u. ad fab.* 51; *Rom. III* XIX — C- AD B- PR^{v} DOMINVM IN REBVS SVIS VIDERE PLVRIMVM *Perottus* — **1** nemorosis *P*ρ : nemorum $N^{b1}V$ — Nemorosis ceruus *Riese* — excitatus *P*ρ, N^{b} *errore Burm. ut uid.* : exagitatus N^{1} exagitatis *V*; *cf. L. Mueller p.* XXVIII

Vt uenatorum e*c*fugeret instantem necem, II,VIII
P 26 Caeco timore proximam uillam petit
Et in b*u*uili se* o*p*portuno condidit.
Hic bos latenti : « Quidnam uoluisti tibi,
Infelix ultro qui ad necem cucurreris
Hominumque tecto spiritum commiseris? »
At ille supplex : « Vos modo » inquit « parcite 8
Spatium diei; noctis excipi*e*nt uices; 10
Occasione rursus erumpam data. » 9
Frondem bubulcus adfert, n*i*l *a*deo uidet. 11
Eunt subinde et redeunt omnes rustici,
Nemo animaduertit; transit etiam uilicus,
Nec ille quicquam sentit. Tum gaudens ferus
X 17^{r} Bubus quietis agere coepit gratias,
(*quatern. III*) Hospi*t*ium aduerso quod praestiterint tempore.

2 uenatorum...necem, *cf.* fati miseria 78,3 : *sic* graui uenantum uulnere *Verg. A.* XII 5 (uolnere Vlixi *id.* II 436), μίμνων μόρον ἀγρευτῆρος *Oppian. Halieut.* III 116 (uenatorem...instantem neci *uel* uenatores...instantes neci *uel* uenatore...instanti necem *Heinsius*^{b} 1727, A uenatore ut... *Bentley*, A uen- inst- ut fug- *Cunningham*) — ecfugeret *L. Havet* (*cf.* 13,4; 32,3) : fugeret *P*ρ, effugeret *V*^{h} (*confirm. L. Mueller p.* XXVIII; *in N legi nequit*), *Adem.*, *Pithou*, *ut* 133,1; euaderet *Wiss. Rom.* — instantum *Hare fort. uere* — **3** Ceco *V* — petit : § 103 — **4** in buuili se opportuno *L. Havet* : oportuno bobili se *X* (*sine* in *ut* 37,17), inter bubulos rusticus (*igitur* osrusticus = opportuno) *Perottus*, se in bouile *paraphrastes*; b- se *PR*^{v} se b- *Pithou*; bobili *R*^{gv} bouile *P*^{2} *in ras. Adem. Wiss.* stabulum *Rom.* bouili *Pithou* buuili (*u.* 82,38) *L. Havet*; oportuno *P* opport- ρ, rust... *N*^{o} rusticus *N*^{1} rustice *V* (*u.* 72,13), *om. Adem. Wiss. Rom.* — condidit : coniecit *ex suo puto paraphrastes* (*qui ex* opportuno condidit *hic casu omissis fecit infra* obscuro se condidit loco), credidit *Burman* 1727 — *lac. suspic. Prasch* — **5** Hic bos *P*ρ : Huic eo *N*^{o1}*V* — quidnam *P*ρ,*N*^{o}v : quodnam *V*^{h} — **6** Infoelix *V* — qui neci occucurreris *uel* q- necem incuc- *Heinsius*^{b} — **7** hominum *P*ρ : Hominis *N*^{o1}*V* (« *non male* » *Burman* 1727) — *post* **7** *habet Adem.* silua te melius celares aut ungula secares campum quam hic deuorareris; *Wiss.* silua te melius celabat aut ungulam leui (leuare *Wiss.*^{2}) per campum quam hic (huc *Wiss.*^{2}) uenires; *Rom.* melius te silua celasset aut ungula quateres campum quam huc deuenires — **8** uos *N*^{1}*V*, *Wiss. Rom.*, *Pithou* : bos *PR*^{gv} — *de lacunis post* **7** *et* **9** *cogitat Riese* — **10-9** *transp. L. Havet ducibus Adem. Wiss. Rom.* : et cum uenerit sero, ibo qua uoluero parte securus; haec cum dixisset, obscuro se condidit loco *Adem.* cum dies abierit, uespere cum coeperit, ibo securus; haec cum illis diceret, obscuro se condidit (secum dedit *Wiss.*^{1}) loco *Wiss.* dum erit sero, eo ubi uolo securus; haec cum loquitur, obscuro se condidit loco *Rom.* — *ante* 11 *deesse uersum collato Rom. putauit Nevelet; quem sic fere restituere possis* : Haec ubi locutus, caeco se occuluit loco (*La Fontaine : Il se cache en un coin...*); *sed de* obscuro se condidit loco *u. ad* 4; *neque post* latenti *u.* 5 *de latibulo fieri mentio debet* — **10** spacium *V* — diei *P*ρ : dein *N*^{o1}*V* — excipient *L. Havet* : excipiunt — **11** *itidem R*^{r} *ut P* — adfert *P*,*N*^{1} : affert *V* affertur *N*^{o} *errore Burm. ut uid.* — nil *Siebelis* : nihil *N*^{o1}*V* nec *P*ρ et nihil *Iannelli* — adeo (*cf.* 5,7) *Saumaise*, *Heinsius*^{b} : ideo *P*ρ, *om. N*^{o1}*V* (uero *habet Adem.*) quidquam *Langen*, *Rh. Mus.* XIII (1858) *p.* 208 ceruum *Zorn* — **12** et *del. Cunn.* —

r fol. 5 Respondit unus : « Saluum te uolumus quidem; II,VIII
Sed ille qui oculos centum habet si uenerit,
Magno in pericl*o* uita uertetur tua. »
Haec inter ipse dominus a cena redit
Et quia corruptos uiderat nuper boues,
Accedit ad pr*a*esepe : « Cur frondis parum est,
Stramenta desunt? tollere haec aranea
P 27 Quantum est laboris ? » Dum scrutatur singula,
Cerui quoque alta conspicatur cornua;
Quem conuocata iubet occidi familia
Praedamque tollit. Haec significat fabula
Linea 559a Dominum uidere plurimum in rebus suis.

42. **[AVTOR]**

Aesopi ingenio statuam posuere Attici (II,EP.)
Seruomqu*e* collocarunt aeterna in basi,

omnes : homines *Nauck* — **13** animaduertit $P\rho$: eum aduertit $N^{ol}V$ — etiam *P*,ν : et V^{h} *om.* V^{1m} — uilicus PR^{v} : uillicus ν*V* — **14** ille : ipse *Adem. Rom.* — quicquam P^{2} *in ras.*, R^{v},*V* : quidquam ρ,ν — sentit : cernit *Nauck* — ferus $P\rho$, *Adem. Rom.* (*uar.* fera) : ceru *Wiss.* ceruus *Wiss.*^{2}, N^{ol}, coruus *V* — **15** bubus R^{sv},$N^{ol}V$, *Adem. Wiss.* : bobus *Pithou*, bouibus *uel* bobus *Rom.*, boues P^{2} *in ras.* — quietis $P^{1}\rho$,$N^{ol}V$, *Pithou* (*dat. pl.; gen. sg. Rittersh.*) : quietos P^{2}, *om. Adem. Wiss. Rom.*, quietus *Bentley* quietum *Cunn.* (*partic. puto : qui ut ruminarent procubuerant*) — cepit *V* — **16** Hospitium ρ : hospicium *P* ospicium V^{h} — quia $N^{ol}V$ — praestiterint ρ : prestiterint *P* praestarent $N^{ol}V$ — tempora V^{h} — **17** uolumus *et* $N^{ol}V$ *et Adem. Wiss.*, *Romuli fons* : cupimus $P\rho$ — **18** *de elis.* qui oculos *u. L. Mueller De re metr. p.* 427 ; § 30 — oculos qui *Giovenazzi ap. Iann.* — habet centum ρ — **19** *om.* $N^{ol}V$ — magno P^{2} : magna P^{1} — periclo (§ 90) *Pithou* : periculo $P\rho$ — uertetur PR^{v} (« *pro* uertitur » R^{v}) : uersatur ρ — **20** coena ρ — **21** corruptos : macilentos *Adem. Rom.* maculentus *Wiss.* — nuper boues ν*V*, *Pithou*, ρ : boues nuper *P* (et quia nuper uiderat... *Adem. Rom.* et auia [*sic*] uiderat nuper... *Wiss.*) — **22** accedit $P\rho$: Accepit *V* (*in N legi nequit*) accessit *Adem. Wiss. Rom.* — presepe *P* praesepe ρ : prosepia V^{h} prasepia V^{m} (*in N legi nequit*) praesepia *uel* presepia *Adem. Wiss. Rom.* — **23** desinit V^{h} — *fortasse* aranaea *P* — **24** Quanti *N. Heinsius*^{a} — scrutat V^{h} — **25** alta conspicatur $N^{ol}V$, *Philippe* : est alta conspicatus *P* (est alta R^{v}), *cf.* 48,4 ; alta est consp- *Pithou*, ρ — **27** Praedam ρ, *Pithou*, Predam *V* : praedum *P* — tolli *Heinsius*^{b} (*minus prope uellem* tollere 23) — haec...fabula (§ 14) : quam parauerat casus *Perottus* (*cf. L. Mueller p.* XXIX) — **28** *om. Perottus, sed cf. tit.*

42, **1-4** : *Wiss. V* XI (*Herv.II*^{2} *p.* 191), *Rom. IV* XXII — *fab.* 42 *nec prologus est nec epilogus* (*cf.* 71, 84, 105); *distinxit ab epil. L. Havet* (§ 110); *totius sylloges epil. faciunt Rom. Wiss.* — AVCTOR R^{v} — INGENIO ET VIRTVTI VERAM GLORIAM TRIBVI *Perottus* — **1** Aesopi $P^{1}R^{sv}$,N^{o}ν : Aesopo P^{2} Esopi *V* — ingenio $N^{oi}V^{2}$, *Gude* : ingento P^{1} ingentem $P^{2}\rho$, *Pithou*, ingenii V^{1} (scripta et ingenia Aesopi... *Wiss.* scripta et ingenium Aesopi... *Rom.*) — **2** Seruum N^{o}ν*V*, *Pithou*, Seruom *L. Mueller* (*cf.* 77,8) : seruolum R^{v} seruulum *P* — que *Pithou* : quae *P* — colloc- *P ead. manu* : collacarunt P^{1} — aeterna in $P\rho$: aeternae $N^{oi}V^{h}$ aeterne V^{m} aenea *uel* extrema *Guyet*

X 17a Patere honori*s* scire*nt* ut cuncti uiam (II, EP.)
Nec generi tribui, sed uirtuti gloriam.
Quoniam occuparat alter *ut* primus foret,
N*e* solus esset stud*ui*, quod superfuit;
Nec h*ae*c inuidia, uerum est *ae*mulatio.
Quodsi labori fauer*it* Latium meo,
Plures habebit quos opponat Gr*ae*ciae.
Si li*u*or ob*tr*ectare curam uoluerit,
Linea 571a Non tamen eripiet laudis conscientiam.

[*Hic reponendae uidentur fabulae* **14a-32**]

43. *Epilogus*. [. . . . .]

* * * * * * * * * * * * * * II, EP.
Si nostrum studium ad aures peruenit tuas (42,12)
Et arte fictas animus sentit fabulas,
Omnem querelam submouet felicitas.
Sin autem ra*uu*lis doctus occurrit labor,
P 28 Sinistra quos in lucem natura extulit
Nec quicquam possunt nisi meliores carpere,

3 patere $P\rho$,v : Parere *V* — honoris (§ 48) *Pithou* : honori $N^{ol}V$, *Bentley*, homini PR^{rv} — scirent nomini *Heinsius*[b] scires ut cunctis *Prasch* — scirent ρ : sciret P^1 sciretnt (*sic*) *P eadem manu* — **4** generi v*V* (*cf. tit.*), $P^2\rho$: generit P^1 genere R^r — *statuae titulum afferunt Wiss. Rom.* — *post hunc u. lacunam notat Pithou* — **5** *ss. om. Perottus* (*p.* XIV) — **5** Quod iam *Rigault* 1599 — ut *Bentley* : ne $P\rho$ — foret PR^{rv} : forem *Rittersh.* — **5-6** Quum iam occuparit alter nae is primus fuit; Ne s- e- studui ego *Cunn.* — **6** Ne *Rittersh.* : nec (*cf.* 7) $P\rho$ — Nec s-, ecce studii *Iac. Gronov* — studui *Rittersh.* : studii PR^{rv} studiis *Gude* scripsi *Richter, specim. animadu. crit. p.* 67 — quid *Saumaise* — **7-19** *del. Guyet* — **7** haec ρ : hec *P* — aemulatio ρ : emulatio *P* — **8** fauerit *Pithou* : faueret *P* (*fortasse* falleret P^1 : *an* faberet ?) faberet R^{rv} — **9** Graeciae ρ : greciae *P* — **10** Sin *de Meurs* Vt *Heinsius, Epist.* XXI *ad Scheffer* — liuor *Pithou* : labor *P* libor R^{rv} (*etiam opinor* P^1, *nam in collatione adscripta a.* 1779 *ab des Aulnays margini ed. Burm. a.* 1727, *Bibl. Nat. Y* 6579A, *adnotatum est* « si labor oblectare. *antiquitus*, libor ») — obtrectare (*cf.* 77,15) *Pithou* : oblectare PR^{rv} (« *fort.* objectare » R^v) obiectare *Gude* — **10-11** laudem uoluerit...curae conscientiam *Machly* — *post* **11** *non interpungit P, quia fabulae exitus olim hic fuit; sic non interpungitur post* 1 4 14a 21 23 31 32 33 45 48 50 52 84 85 67 74 76 97

43 : **1-8** *a praecedente fabula disiunxit L. Havet* (§ 110), *hinc uerum libri II epilogum ordiens* — **1** *excidisse quaedam ante hunc u. opinatur Hare; cf.* § 142 — Si nostrum ad aures peruenit studium tuas *Cunningham* — peruenit tuas $P\rho$: cultas peruenit *L. Mueller uerae lectionis codicis P ignarus*, tritas p- *Zorn*, peruenit suas (= *idoneas*) *Hartel* — **2** apte (*u.* 75,9) *Heinsius*[b], forte *Heinsius, Epist.* XXI *ad Scheffer* — animus sentit : *cf.* animus sentiat 44,3 — **4** rabulis *Baehrens, Rh. Mus.* XXVI (1871) *p.* 144, rauulis *L. Havet* (*non ab* rabie, *uerum ab* raua *uoce*) : ab illis PR^{rv} illis *uel* et illis *Rittersh.* (autem; ac illis *Schoppe*) ab illis *uel* asellis *Rigault* 1599 — in illos d- incurrit *Prasch* ubi illis d- occurret *N. Heinsius*[b] ad illos d- decurrit *Io. Fr. Gronov*[t]

Y fol. η Fatale ex*i*lium corde durato feram II, EP.
Linea 579ᵃ Donec fortunam criminis pudeat sui. (42,19)
X 19ʳ (*P* 29); 14; *lin.* 613ᵃ Nunc fabularum q*u*r sit inuentum genus (III, PR., 33)
Breui docebo. Seruitus obnoxia,
13 *habet Perottus, u.p.* 47 *et* 277 : *imago codicis N, Hervieux, II*² *p.* 86) Quia quae uolebat non audebat dicere, (44,35)
Affectus proprios in fabellas transtulit
Calumniamque fictis elusit *i*ocis.
* * * * * * * * * * *
Illius porro semita*m* *ego feci uiam;
P 30 E*x*cogitaui plura quam reliquerat,
In calamitatem d*e*ligens qu*a*edam meam. (40)
Quods*i* accusator alius Seiano foret,
Si testis alius, iudex alius denique,
Dignum faterer esse me tantis malis
Nec his dolorem d*e*l*e*nirem remediis.
Suspic*i*one siquis errabit sua (45)

et illis doctis... *Cunningham* et illos d- offendet *Sanadon* ab illis d- occiderit *Croll* — Sin minus ac illis *Hare* — doctus illis *Rigault* 1617 — occurret *uel* acuerit (*ab* acesco) *N. Heinsius*ᵇ arguitur *uel* arcetur *id. ap. Burman* 1727 obteritur *Bentley* — **6-8** *del. Nauck* — **6** *del. Bentley* (*lacunam suspic. Hare*) — Nec qui quidquam audent nisi *Cunningham* Ne...possunt ni *Stowasser* — quidquam ρ — meliores *P*ρ (§§ 39,77) : maiores *Zorn* (*possis* maiiores, *cf.* cuiius 33,13 *et u.* 79,2 ; *sed obstat sensus*) — nec quicquam docuit nisi bonos ut carperent *Riese qui mutatum putat uersum « in sermonem pedestrem »* — **7** exilium (§ 158) *Gruner* : exitium *P*ρ (*qui* exilium *reiciet, cum neque* exitium *neque* uitium *ferri possit, poterit ille scribere* saeclum), uitium *Io. Fr. Gronov*, *Tollius*ᵃ (*cf. L. Mueller, ed. min. p.* XII), euentum *Bentley*, edictum *Cunningham* — Tale exitum etiam c-d- feram *Hare* Fatalem c- d- exitum feram *Burman* 1727 — d$\overset{v}{o}$rato *R*ᵍ

9-39 : *codicis X folia* 18 19 *transposuit L. Havet* (§§ 105-112); *Wiss. V* VIII, *Rom. IV* XXIII — **9** Nunc *respondet illi* feram Donec... (7-8); *hic autem de origine fabularum tractat Phaeder, ut in prol.* 33 *de earum natura* — qur *L. Havet ut* 2,5 : cur *P* quur *Rom.* — **10** Breuiter *N. Heinsius*ᵇ — **11** quae : que *Perotti N* qua *Heinsius*ᵇ — hiscere *N. Heinsius*ᵇ — **13** Calumniaeque *N. Heinsius*ᵇ — fictis elusit *Perottus* (elusiet *N*), *Pithou* : fiet (*u.* 103,6) scelus it *PR*ᵛ (scelus it *R*ᵍ, seclusit *Gude*, adlusit *uel* illusit *N. Heinsius*ᵇ, sic lusit *Iac. Gronov*) — iocis *Perottus*, *Pithou* : locis *PR*ᵍᵛ ocis *V*² cocis *V*¹ *ut uidetur* — *lacunam agnouit Rigault* 1599 — **14** : *cf. Martial.* VII 64,4 — Illius porro semitam ego *L. Havet* : ego illius porro (pō *R*ᵍ) semita *PR*ᵍʷ, *R ap. Brotier* (illius porro ego *R*ᵛ; § 10), Ego porro illius s- *Schoppe*, Exili porro e *N. Heinsius*ᵇ, Illius ego porro e s- *Tollius*ᵃ, Aesopi illius s- *Gude* Ego illius post *Iac. Gronov*, Ego illius pro s- *Johnson* — semitam *Guyet*, *Scheffer* : semita *P*ρ, *cf. Wiss. V* XI (quod multorum semitas amplissimas faceret uias, *Hervieux, II*² *p.* 191), *Rom. IV* XXII; e semita *Heinsius*ᵇ, *Tollius*ᵃ — **15-19** : § 133 — **15** : § 148 — Excogitaui *Scheffer* : et cogitaui *P*ρ, *cf.* 45,2 — « *fortasse* concinnaui » *L. Mueller* concitaui *Stowasser* — quam : quae *Machly* — Excogitando...relicta erant *N. Heinsius*ᵇ — **16** calamitati *alludit supra* (omnem querelam *u.* 3) — deligens *Pithou*, ρ :

(III, PR., 46)

Et rapiet ad se quod erit commune omnium,
Stulte nuda*b*it animi conscientiam.
Huic excusatum me uelim nihilo minus ;
Neque enim notare singulos mens est mihi,
X 19ª Verum ipsam uitam et mores hominum ostendere.
Rem me professum dicet for*s* aliquis grauem. [*gloss.*]
Si Phr*y*x *A*esopus potuit, Anachars*is* Scyth*es*
*A*eternam famam condere ingenio su*is*,
Ego litteratae qui sum pro*p*ior Graeciae
Cur somno inerti deseram patriae decus,
Threissa cum gens numeret auctores *de*os,
Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,
Qui saxa cantu mouit et domuit feras
He*br*ique tenuit impetus dulci mora ?
P 31 Ergo hinc abesto, li*u*or, ne frustra gemas

diligens *P* dirigens, seligens *uel* inde eligens *N. Heinsius*[b] — quaedam ρ : quedam *P* — *hic suspicatur « eine groessere Luecke » L. Mueller Berl. philol. Wochenschrift* 1890 *p.* 1302 — **17** si *Pithou*, ρ : sit *P* — *de Seiani calumnia u.* § 160 — **18** index *Schoppe* — **20** delenirem *Burman* 1698 : dilinirem *P* delinirem *Pithou*, ρ — **21** suspic- (*cf.* 54,36) R^{g}ρ : suspitione *P* suspectione *Bongars*, *Gude* — suspiciones quis R^{g} — aberrabit *N. Heinsius*[b] — errabit· sua et *interpungit P* — **23** nudabit *Pithou* : nudauit PR^{gv} — **24** nilo *Lucianus Mueller* — **25** : § 170 — mens est P^{2}ρ : mense P^{1} — **26** uitam *P eadem manu*, ρ, *Pithou* : uiam P^{1} — **27** *itidem* R^{r} *ut P* — fors *Schoppe*, *Bongars* (*cf.* 92,11) : forsan (*cf.* 37,7) *P*, forsitan R^{g}, forte ρ — aliquis PR^{r}ρ : quis (§ 57) *N. Heinsius*[a] — **27-28** : *interponunt* frigem (R^{g}; phrygem R^{v}, frige *P*) fuisse aesopum PR^{gv}, *del. Pithou* — **28** Phryx *Pithou*, ρ : phrix *P* — Aesopus ρ : esopus *P* — Anacharsis *Schoppe* : anaharsae *P* anacharsae R^{gv} Anacharsi *Pithou* — Scythes *Stowasser* : scythae PR^{v} schytae R^{g} Scytha *Schoppe* — Phrygibus si Aes- p- si An- Scythis *Bentley* Si patriae Aes- p- si An- suae *Cunningham* Phrygi si fas Aesopo si Anacharsi Scythae *Quicherat* — *coniectationes uarias uide ap. Burman* 1727 — **29** aeternam ρ : eternam *P* — suis *L. Havet* : suo *P* — **30-31** *et uersibus* 44,17-20 *ita similes et post eos positi ita debiles, ut eiusdem prologi esse uix possint* (§ 107) — **30** propior *Pithou* : proprior PR^{gv} — **31** deteram *N. Heinsius*[b] sepeliam *Nauck* — patriae : § 155 — **32** deos *Rittershausen* : suos *P*ρ duos *Burman* 1718; *cf. Cic. N. d.* III 40 « *singulas enim stellas* numeras deos », I 33 « *si* numeramus *etiam caelum* deum », *Leg.* II 16 « *hunc* hominem *omnino* numerari *qui decet?* », *Pis.* I 23 « consulem numerem », *etc.* — **34** et domuit : edomuit *Bentley* qui domuit *Cunningham* — *cf. Seneca Med.* 229 *de Orpheo* : Qui saxa cantu mulcet et siluas trahit — **35** Hebri *Rigault* 1617, ρ : hereb P^{1} herebi *P eadem manu* (§ 155) — **36** *itidem* R^{r} *ut P* — liuor *Pithou* : libor PR^{v} « libor, *non* liuor... » R^{r} — *comma ante* liuor *sustulit L. Mueller* — **37** Quum iam *Hare* Quom iam *L. Havet* : quoniam *P*ρ Quod iam *Freinsheim* — solemnis ρ — solemnis mihi *Bongars*, *Scaliger ap. Burman* 1727, *Guyet*, perennis mihi *Bentley*, mihi similis illis *Hare*, solida mihi *Cunningham* — dabitur *Scheffer*[a] : debetur *P*ρ debentur R^{g} detur *Freinsheim* —

Y fol. 6 Quo*m* iam mihi sollemnis d*a*bi*t*ur gloria. (III,PR.,61)
Induxi te ad legendum; sincerum mihi
Linea 643a Candore noto reddas iudicium peto.

X 18r (§ 114); *an in Y una linea uacua?*

PHAEDRI AVG. LIBERTI
LIBER TERTIVS

(*P* 28) *Linea* 580a **44.** [PHAEDRVS AD EVTYCHVM]

Phaedri libellos legere si desideras, III,PR.
Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
Vt liber animus sentiat uim carminis.
« Verum » inqui*s* « tanti non est ingenium tuum
Momentum ut horae pereat officii*s* mei*s*. »
Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non conuenit.
Fortasse dices : « Aliquae uenient feriae,
Quae me soluto pectore ad studium uocent. »
Legesne qu*a*eso potius uiles nenias,
Impendas curam quam rei domestic*ae*,

38-39 *suspecti Guyeto* — **38** Induxi te : *minime hoc dicere potuit negotioso illi et inlitterato homini Eutycho, a quo se lectum iri uix sperat ; neque ab eodem* sincerum indicium *expetiuisse credendus est* — Induxi *interrogatiue Bentley* — Condixi *N. Heinsius*[b] — **39** : § 106

Libri tit. add. docti, cui in X relictum erat spat. linearum 3 (*uel* 4); § 112

44 : §§ 105-112 — *anon. Wiss. V* VIII (*Hervieux, II*[2] *p.* 190) *et* VI (*ibid.*), *Romulus praef. et IV* XXIII — **44** *et epilogi* **43** *partem poster. habuit Perottus, qui* (*u. p.* 277) *suos fecit* 44,30, *mox* 31-32 *et* 43,9-13 ; *inde nomen Phaedri Perotto notum, etiam ut puto ex titulis librorum et pagin.*; *cf. L. Mueller De Ph. et Auiani fabb. p.* 9

44 PH- AD EVT- *PR*[s]ρ, PHAEDRVS *hic et fab.* 71 *et* 84 *ut apud Auianum* (§ 154), *uix Latine puto*; PHAEDER *C. I. L.* III 5802, VI 8562, 9958, 24057, IX 466, XIV 1232 ; PAEDER X 128 ; *poetae fortasse filius aut nepos fuit* C. IVLIVS C. F. PHAEDER, *C. I. L.* VI 20181 (*u. ad fab.* 52); Phaeder (Φαῖδρος *Socratis*) *M. Aurelius ad Front. p.* 254 *Naber ; tamen* o Phaedre *Cic. Or.* 41 *Platonis* ὦ Φαῖδρε *uertens* — **2** Eutyche : §§ 159-160 — *utrum nominatiuus sit* Eutychus *an* Eutyches *dubitat L. Mueller, Berliner philol. Woch.* 1890 *p.* 1301 — **4** inquis *Pithou*, ρ : inquit *PR*[s], *Burman* 1718 *credens « solitos ueteres a secunda ad tertiam personam transferre orationem »* ; *cf.* 84,17, impendat *P*[1] *u.* 11 — **4-5** tanti...tuum Momenti, ut hora p- officii mei *Machly* — **5** officiis meis (*uel* officio meo) *Io. Fr. Gronov*[t] (*a.* 1667), officiis meis *Heinsius*[a], *Tollius*[a] : officii mei *P*ρ officls m- *Scheffer* — **6** causa : fas *Vauck* — tangit uis *R*[s] — **9** soluto *r*, *Pithou* : solito *PR*[sr] — uocent *ligatis* nt *P*, *quia olim in uersus exitu* — **10** quaeso ρ : queso *P* — aniles (*del.* quaeso) *Heinsius*[b] — nenias *R*[r] (naenias *Pithou*) : uenias *P* — **11** impendas *P eadem manu*, ρ : impendat *P*[1] — domesticae ρ : domestice *P*

Reddas amicis tempora uxori uaces, III, PR.
Animum relaxes otium des corpori,
Vt adsuetam fortius pr*a*estes uicem?
Mutandum *id* tibi propositum est; *a*t uitae genus,
X 18ᵃ Intrare si Musarum limen cogit*es*.
[*X* 18ᵃ?] Ego quem Pierio mater enixa est iugo,
P 29 In quo tonanti sancta *M*nemosyne Ioui
F*e*cunda nouies Artium peperit chorum,
Quamuis in ipsa natus sim P*hoebi* schola
Curamqu*e* habendi penitus corde eraserim
Et laude in uita*m* hanc *haut in*uit*a* incubuerim,
Fastidios*e* tamen in coetum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quaerit omni uigilia,
[*Y fol.* 1? § 129] Docto labori dulce praeponens lucrum?

14 ut : *u.* 21,4 — adsuetam (§ 85) *Rittershausen* : ad suetam *Pithou* — praestes *Rigault* 1617, ρ : prestes *P* perstes *Pithou* perstet *N. Heinsius*[b] praestet *Nauck* — **15** id t- pr- est at uitae *L. Havet* : tibi propositum est ut uitae *P*, t- pr- est et u- ρ (ut *R*[sv]; uitae *etiam R*[v]) — et *pro* ut *Pithou*, aut *Gude* — est ut : istud *Gude* — propositae id est uitae *N. Heinsius*[b] — **16** cogites *L. Havet* : cogitas *P* — **17** Pierio iugo (§ 155) *recte accepit L. Schwabe Rhein. Mus.* XXXIX (1884) *p.* 476-477, « *Phaedrus doch in Pierien geboren* » — **18** Tonanti *maiusc. Riese* — Mnemosine *Pithou* : ne (*expunctum eadem manu*) *et altera pagina* ta (*expunctum eadem manu*) nemosyne *PR*[s] (memosyne *R*[v]), *cf. L. Mueller p.* 104 — **19** Foecunda *Pithou* : facunda *PR*[sv] — artificem *N. Heinsius*[b] — chorum *P* : « *sic* : char? » *R*[v] (*an* char[9] = charus?) — **20** Phoebi *L. Havet* (*cf.* poebo 61,3; *prius fuit puto* peui, pene) : pene *P*ρ poenae *N. Heinsius, Epist.* VIII *et* X *ad Scheffer* — natus sim pene *P*ρ : paene sim natus *N. Heinsius*[b] p- n- sim (§ 53) *Heumann* (1713; *non uidi*); *cur* paene, *si* ipsa? *cur* ipsa, *si* paene? PAENE MVSARVM MANV (*sine* IPSA) *C. I. L.* I 1009 — natus sim = *adoleuerim iudice Hartel* — **21** que *Pithou*, ρ : quae *P* — eraserim *P*[2]ρ : eraseram *P*[1] — **22** in uitam hanc haut (*cf.* 46,16) inuita *L. Havet* : inuita in hanc uitam *P*ρ (*etiam possis cum Philippe* Nec l- inuita uitam in hanc) — inuita : nuda *Io. Fr. Gronov* multa *Gude* ductus *Tollius*[a] inuitatus *Johnson* insueta *Best ap. Burman* 1727 inuicta *Desbillons* (*cf. L. Mueller p.* 104) inuenta « *censor Lipsiensis* » *ap. Orelli* inuitante *Hartel* — uitam in hanc *Prasch* — Nec laude inuita in hanc uitam incubūuerim *uel* Et l- i- in h- u- haud i- *N. Heinsius*[b] Et solam ob laudem *Harc* Et l- una actus hanc in u- *Cunningham* Nec laudis inuidia in h- u- *Croll* Et laudis auidus h- in u- i- Fastidio si *Wakefield, Silua critica* (1789) *p.* 64 Et haud inuite in hancce *Bothe* — incubuuerim *Rittershausen* — **23** Fastidiose ρ : fastidiosae *P* — *de illo* fastidio *u.* § 156 — coetum : *fortasse in* schola poetarum (*Martial.* III 20,8 *et* IV 61,3) — **26** dulce : uile *Riese* (*sed cf.* uiles 10) — p̄ponens *P*

V fol.: Sed iam quodcumque fuerit, ut dixit Sinon III,PR.
Ad regem cum Dardaniae perductus foret,
Librum exarabo tertium Aesopi stilo
(codicis N imago ap. Hervieux. II² p. 85) Honori et meritis dedicans illum tuis.
Quem si leges laetabor; sin autem minus,
Linea 612a Habebunt certe quo se oblectent posteri. 32

(33-63: p. 45-47)

N 20r (P 31) *Linea 644a*

45. [ANVS AD AMPHORAM]

rubra P (§ 117) Anus iacere uidit epotam amphoram, III,1
Adhuc Falerna faece *ex* testa nobili
Odorem quae iucundum late spargeret.
Hunc postquam totis auida traxit naribus :
O suauis anima! quale *in* te dicam bonum
Antehac fuisse, tales cum sint reliquiae?
Linea 651a Hoc quo pertineat dicet qui me nouerit.

46. [PANTHERA ET PASTORES]

27-32 *transposuit post uersum* 44 (43,20) *Rigault* 1599 (*non autem* 1617) — **27** iam *praue dictum, si sequerentur uersus* XXXVI — fuerit quodcumque *Verg. A.* II 77 — **27-28** dixit· sinon ad *interpungit P* — **28** quum ρ — **29** stylo ρ — **30** *itidem R^r ut P* — Honori et meritis dicaui illos tuis *Perottus in prologo* — **31-32** Hos si...posteri *Perottus ibid.; sequuntur u.* 33-37 (43,9-13) *sicut in P, quos casu, puto, coniunxit Perottus* (*de paraphrasta u.* § 114) — **31** Quem *maiusc. P* — autem : tamen haud *uir doctus ap. Freinsheim* — minus habebunt· certe *interpungit P*

45-52 *et* **54-63** *habet Perottus* (*qui etiam* **53** *nouit*)

45 ANVS AD AMPHORAM *P*ρ — LVXVRIOSOS ET (ETIAM *V*) SOLA LVXVRIAE COGITATIONE DELECTARI *Perottus* — **1** iacere *om. V^b* — **2** salerna *V^b* — faece ρ : faecae *P²* fece *V* (*et P¹* ?) e faece *Bentley* — e *Gude ex L. Havet* (*cf.* 43,15; 82,47) : et *P*ρ, *N¹V*, *del. Tollius^a*, *Philippe*, ec *L. Mueller* — a faece et e *Cunn.* — Falernae faecis testa e *Heinsius^b* — **3** iucundum v*V*,ρ : iocundum *P* : *cf.* 7ᵇ 21 — spargeret *P*ρ : sparserat *N^{ol}V* — **4** auida *r*, *Pithou* : auita *PR^{er}* aude *V* (*legi nequit in N*), *N. Heinsius^b* — attraxit *N. Heinsius^b* — **5** *itidem R^r ut P* — quale in *Gude ap. Scheffer, Io. Fr. Gronov¹* (in te *ita collocatum in uersu ut* per te 54,58; *u.* § 38) : qualem *PR^r*ρ quale *N^{ol}V*, *N. Heinsius^b* quantum *Io. Fr. Gronov, Obseruatorum in scriptoribus eccl...* (1651) *c.* XV *p.* 158 — quam te dicam quam b- *Guyet*, quam te praedicem *uel* dedicem bonam *Io. Fr. Gronov¹* (*a.* 1667; *ibi* praedicam *Wakefield, Silua critica p.* 65, 1789), qualem d- et quam b- *Burman* 1727 — quam tete *Prasch* — bonum *N^{ol}V*, *Gude ap. Scheffer, N. Heinsius^b* : bonam *PR^r*ρ bona *Lefebvre* amfora *Bentley* — **6** Anthac *L. Mueller* (§ 92), Ante has *V* — talens *V^b* — quum v — reliquiae *P eadem manu*, ρ : requiae *P¹* relique *V* — **7** *om. Perottus* — Hoc *Pithou*, ρ: hunc *P ex* 4 — *epotam, sed uel memoria iucundam, significat Phaeder libertatem publicam; recte interpretatur Loebker, N. Jahrb. f. Philol.* 74 (1856) *p.* 301, *cf.* § 162; *obscaenis fabb. hanc adnumerat Ellis p.* 8 *adn.* 1 (*cf. Perotti tit.*)

46 : § 168 — *anon. Wiss. V* v (*Hervieux, II² p.* 189), *Romulus IV* v — P- ET P- *P*ρ NON ESSE FACIENDAM ALICVI INIVRIAM *Perottus* (*cf.* 60)

Solet a despectis par referri gratia. III,11
Panthera inprudens olim in foueam decidit
Videre agrestes; alii fustes congerunt,
Alii onerant saxis; quidam contra miseriti
Periturae quippe quamuis nemo laederet,
Misere panem ut sustineret spiritum.
Nox insecuta est; abeunt securi domum,
Quasi inuenturi mortuam postridie.
X 20^{a} *P* 32 At illa uires ut refecit languidas,
Veloci saltu fouea sese liberat
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpositis prouolat,
Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
Et cuncta uastans s*a*euit irato impetu.
[*V fol.* x?] Tum sibi timentes, qui fer*a*e pepercerant

1 *om. Perottus* — despectis *de se Phaeder ut* 29,1 humiles (*cf.* § 158); *sententia autem iusto breuior, ut conicias uersum unum ex duobus esse conflatum* (sole aspectus perferri cuilibet gratiam *Wiss.*) — respectis *Stowasser* — **2** inprudens PR^{v} : imprudens v*V* — decidit : ut d- *Bentley* — **3** Ali *Pithou* — cogerunt *Wiss.* ingerunt *Bentley* — **4** Quidam o- s- alii *Richter* (*non uidi*), Alii o- s- contra alii *Heumann* (*non uidi*), Illi *Burman* 1718 (§ 67) — quidam v*V*, *Wiss. Rom.*, *Pithou* : quidem PR^{v} — miseriti *P*ρ : miserati P^{1} miseriam $N^{o1}V$ — **5** periturae *P eadem manu*, ρ : peturae P^{1} Periture *V* — lederet *V* — « *fortasse* cum laesisset neminem » *L. Mueller, sed ipsum uide p.* 105; neminem quae laeserat *Riese* (parcite innocenti qui neminem laesit *Wiss. Rom.*) — **6** panem *P*,N^{o}v : pariem *V* — ut sustineret *P*ρ : ut retineret *Wiss.* sustinentes $N^{o1}V$ — **7** insequuta v : *an* insequta? — **8** postridie v*V*,ρ : post tridie *P ut* 95,24 — **9** ut *P*ρ,V^{b} : ui $N^{o1}V^{m}$ suas *Wiss.* (*et Rom., qui etiam praeponit* ut) — refecit *r*,v*V*, *Wiss. Rom.*, *Pithou* : reficit PR^{sv} — **10** fouea *om. V* — **13** Pecus : pecudes *Wiss. Rom.* — trucidat *P*ρ,v : trudat *V* — ipsius $N^{o}V$ — pastores *P* (N^{o} *errore Burmanni*) : pastorem $N^{1}V$ (*u.* 70,22) — **14** uastans *P* : uertens $N^{o1}V$ (cunctas uastat *Wiss.* multa...deuastando *Rom.*) — saeuit ρ : seuit *P*,V^{r} — irato *P*ρ : irati $N^{o1}V$ iratus *Wiss.* in aratores *Rom.* iterato *N. Heinsius*[b] innato *Sanadon* — *Seneca Tro.* 1158 *de Polyxene : « cecidit, ut Achilli grauem Factura terram, prona et* irato impetu »; *idem Herc. fur.* 975 dementem impetum, *Phaedra* 283 furibundum impetum, *Ag.* 127 feroces impetus — **15** ferae *Pithou*, ρ : fere *P*,*V* — pepercerant *P*ρ,v : pepercerint *V*

V fol. x Damnum haut recusant, tantum pro uita rogant. III,II
At illa : « Memini quis me saxo petierit,
Quis panem dederit ; uos timere absistite ;
Linea 671a Illis reuertor hostis qui me laeserunt. »

47. *Plutarch.* : *u. adn.* **[AESOPVS ET RVSTICVS]**

Vsu peritus hariolo ue*ra*cior III,III
Vulgo *esse* fertur, * causa sed non dicitur,
Notescet qu*ae* nunc primum fabella mea.
Habenti cuidam pecora pepererunt oues
Agnos humano capite. Monstro territus
X 21r Ad consulendos currit m*ae*rens hariolos.
Hic pertinere ad domini respond*e*t caput
Et auertendum uictima periculum.
Ille autem adfirmat coniugem esse adulteram
P 33 Et insitiuos significari liberos,

16 haut *PR*^{v} : haud v*V*^{m} aut *V*^{h} hoc *nescioquis* — haut recusant : non curant *Wiss. Rom.* — pro uita v*V*, *Rom.* (uitam *Wiss.*), *Pithou*, ρ : prumta *P* prumpta *R*^{g} promerita *Gude* — **17** At *N*^{ol}*V*, *N. Heinsius*^{a} : et *P*ρ, *Wiss.* — quis *Wiss. Rom.* qui *P*ρ,v*V* — saxo *P*, *Wiss. Rom.* : saxis *N*^{ol}*V* (*u. ad* 70,22) — petierit *N*^{ol}*V*, *Wiss.*, *Saumaise* : petierat *PR*^{gw}, *R ap. Brotier* (petierant *R*^{v}) petierint *Pithou* — **18** quis *PR*^{v}, *Wiss. Rom.* : Qui v*V* — panem dederit *PR*^{v} — timore *Gude* — **19** : §§ 158,160 — laeserunt *N*^{ol}, *Rittershausen*, *Bongars* : lesererunt *V*^{h} lescrant *P* laeserant ρ laeserat *R*^{g} laeserint *Quicherat*

47 (*non habet* ρ; *contulit Vincentius Danetum*) — AESOPVS ET R- *P*, *Danet* — RATIONE POTIVS QVAM ORACVLIS AGENDVM *Perottus* — **1-3** *om. Perottus* — **1** ueracior *Bongars*, *Rigault* 1630 : uelocior *PR*^{g}, *Danet*, sagacior *uel* uel doctior *N. Heinsius*^{b}, felicior *Gude*, solertior *Harc* — **2** *itidem R*^{v} *ut P* — esse fertur causa *Pithou* : causa fertur *PR*^{gv} — adicitur *N. Heinsius*^{b} — **3** quae *Pithou*, *Danet* : que *P* — primum : *scilicet, quoad pertinet ad prouerbium Latinum ; nisi forte* Aesopo *primus attribuit Phaeder idem fere quod Thaleti Plutarchus*, *Septem sap. conuiu. p.* 149 E (*sic pro Diogene* Aesopus *fab.* 63, *pro Biante* Simonides *fab.* 72, *pro Themistocle* Socrates *fab.* 53) ; *an hic in Graeco fonte nude* ὁ σοφός ? — hac fabella *Cunningham* — **4** Alenti *Bentley* — pepererunt *P*, *Danet* : peperunt *R*^{g} pererunt *V*^{h} pererernnt *V*^{m} (*legi nequit N*) — oues *P*, *Danet* : aues *V* (*legi nequit N*) — **5** territus *V*, *Gude* : perterritus *PR*^{v} (*ut* peractis 19,2), exterritus *Pithou*, v — **6** consulendos *Pithou*, *Danet* : consolendos *PR*^{g} (*contra* 67,2), consultandos *N*^{ol}*V* — cucurrit *V*^{h} — merens *P*,*V* moerens *Danet*, v — hariolos *Pithou*, *Danet*, v : hariolus *PR*^{g} ariolos *V* — **7** domum *V*^{h} — respondet *Rigault* 1599 : respondit *PR*^{g}, *Danet*, respondent *V* (*legi nequit N*) — **8** et auertendum *P*, *Danet* : Auertendum esse *N*^{ol}*V* — **9** autem *P*,v, *Danet* ; *om. V*^{h} — adfirmat *PR*^{g} : aff- *Danet*, v*V* — **10** insitiuos *P*, *Danet* : illegitimos V^{a}v -gittimos *V*^{h} -gunnos *V*^{m} — significari *P*, *Danet* : significat *N*^{ol}*V* indicari *Harc*

Sed expiari posse maiore hostia. III,III
Quid multa ? uariis dissident sententiis
Hominisque curam cura maiore adgrauant.
Aesopus ibi stans, naris emunctae senex,
Natura numquam uerba cui potuit dare :
« Si procurare uis ostentum, rustice,
Linea 689ª Vxores » inquit « da tuis pastoribus. »

48. **[LANIVS ET SIMIVS]**

Pendere ad la*n*ium quidam uidit simium III,IV
Inter reliquas merces atque opsonia ;
Quaesiuit quidnam saperet. Tum lanius iocans :
« Quale » inquit « caput est, talis pr*ae*statur sapor. »
X 21ª Ridicule magis hoc dictum quam uere *a*estimo ;
Quando et formosos s*ae*pe inueni pessimos
Linea 697ª [*V fol.* λ?] Et turpi facie multos cognoui optimos.

11 expiari *P*, *Danet* : expiare $N^{d}V$ — maiore $N^{o}vV$ (*cf.* 13) : maiori *P*, *Danet* (*ut Sen. Phaedra* 513) — **13** Hominis *vV*, *Pithou*, *Danet* : homines *P* (*cf.* 20,1), Homini *Bentley* — adgrauant *P*,v : adgrabant R^{g} augent $N^{o}V$ aggrauant *Danet* — **14** ibi $N^{o}vV$, *Pithou*, *Danet* : sibi PR^{g} — astans *Rittershausen* tum *Bentley*; *u.* § 48 — ibi stans : obstans *Bothe* — naris...senex : narrare incipit $N^{d}V$ (*iam sic fortasse in fonte Perotti, ex* 7,2 ; *cf. p.* 287); narrare illis inc- *Iannelli* — **15** natura *P*, *Danet* : Naturam $N^{d}V$ — nunquam *Danet* nequaquam $N^{oi}V$ — cui potuit *P*, *Danet* : cuiquam $N^{oi}V$ — Sciens naturam uerba nequaquam dare *Burman* 1727 *in praef.* (*ubi* Gnarus *Sanadon pro* Sciens), Nat- cuiquam n- neq- dare *Iannelli*

48 SIMII CAPVT ρ — ASPECTV HOMINVM SAEPE IVDICIVM FALLI *Perottus* — **1** lanium ρ,v : lauium *V* (*cf.* 59,14); la̦nium *cum rasura P* — quidam : Aesopus *Polle*, *Jahrbuecher fuer Philol.* 145 (1892) *p.* 712 — uidit : ut uidit *N. Heinsius*[b] — simium *P*ρ : simiam *V* sim... N^{1} — simium uidens *Cunningham* — **2** *itidem* R^{r} *ut P* — reliquas PR^{r}ρ,v*V* (= reliqũās : *u.* 32,13 ; § 85) reliqũas *Pithou* relicuas *Rittershusii amicus* rellicuas *Lefebvre* relictas *N. Heinsius*[b] reliquias *Gude* — opsonia : obsonia *P*ρ obsonium N^{o} opsonium N^{i} ops ouium *V* — **3** Quesiuit *V* — quinam *Rittershausen* quianam *N. Heinsius*[b] — **4** praestatur *Pithou*, ρ,v, prestatur *V* : prestatus *P* praestatus R^{g}; *cf.* 41,25 *et* 60,12 — *sensus « est garanti », in quo errauerunt complures; cf.* 32,9 — **5-7** *del. Bothe* — **5** magis *del. Cunningham* — magis hoc dictum $N^{i}V$, *Pithou* : hoc dictum magis PR^{gr} d- h- mage *Iac. Gronov* h- d- mage *Bentley* — aestimo ρ (N^{o} *errore*) : estimo *P* existimo $N^{i}V$ (*p.* 287), *Bentley* — extimo *Scheffer* eximo *Tollius*[a] — **6** formosos v*V*, *Pithou*, ρ : formosus PR^{g} — saepe ρ : sepe *P* — **7** facie *P*ρ,v : facies *V* — multos : *an* saepe (*cf. uers.* 6 *et* 49,1)?

Y *fol.* λ **49** **[AESOPVS ET PETVLANS**

Successus ad perniciem *multos deuocat. III,v
Aesopo quidam petulans lapidem impegerat.
« Tanto » inquit « melior ! » Assem deinde illi dedit,
P 34 Sic prosecutus : « Plus non habeo mehercule[s],
Sed unde accipere possis monstrabo tibi;
Venit ecce, diues et potens; huic similiter
Inpinge lapidem, et dignum accipies praemium. »
Persuasus ille fecit quod monitus fuit;
Sed spes fefellit inpudentem audaciam;
Linea 708ᵃ Comprensus namque poenas persoluit cruce.

50. **[MVSCA ET MVLA]**

Musca in temone sedit et mulam increpans : III,vi
« Quam tarda es ! » inquit « non uis citius progredi ?
Y 22ʳ Vide ne dolo*n*e collum conpungam tibi. »

49 : AES- ET PET- *P*ρ — MALE AGENTES PROCESSV TEMPORIS PVNIRI *Perottus* — **1** *om. Perottus* — ad perniciem...deuocat : *cf.* 21,2 (*et* 90,3)— multos *r*, *Pithou* : saepe multos *PR*^{6v} (*ut* multis saepe 132,2); stultos *Bentley; cf.* saepe et multos 48,6 *et* 7, *unde ortam corruptelam suspicari possis* — **2** Aesopo : Aesopo ut *Bentley* — lapidem *P*ρ : lapides *N*^{3}*V* (*u. ad* 70,22) — **3** Tanto : Fio *N*^{3}*V* — inquit *P*,*N*^{1}*V* (quo inquit *N*^{3} *errore*) — Dabo i- meliora *Bursian Jahrbuecher fuer Philol.* 85 (1862) *p.* 869 — **4** prosequutus ν : *an* prosequtus ? — mehercule *P*ρ : mehercules *N*^{3}*V* mercules *L. Mueller* (§ 92) — **5** non strabo *V*^{b} — **5-6** *ita interpungendi sunt, ut ne pro substantiuis accipiantur* diues *et* potens, *quod fieri non licet nisi requiritur in nostris linguis articulus definitus* (« le riche », *nam* « un riche » *est* diues homo) — **6** Venit *maiusc. P* — ecce *P*ρ : etiam « *M.* » *ap. Gude* — **7** Impinge ρ,ν*V* — premium *V* — **8** ille; fecit *interpungit Iannelli* — **9** *itidem R*^{r} *ut P* — spes *P*,ν (*cf* 99,7) : res *V* — imprudentem *Scheffer*^{1} — **10** Comprensus (§ 91) *N*^{1}, *Scheffer* : comprehensus *P*ρ,*V* — persoluit cr- *P*ρ : soluit celeris *V*^{1} soluit sceleris *N*^{3}*V*^{2}

50 : § 160 — *anon. Wiss. II* vi (*Hervieux, II*^{2} *p.* 168), *Romulus II* xvii — *de hac fab. scripsit M. Mohr* (*Quaestiones philol.*, 1855), *quem non uidi* — M- ET MVLA *P*ρ — VANAS MINAS SINE VIRTVTE PARVM MOMENTI HABERE *Perottus* — **1** temone ν*V*, *Wiss.*^{2} (*ut Vergilii codd. uetustissimi*) : timone *PR*^{3v}, *Wiss.* — **2** tarda es *P*ρ,ν*V* : tarde *R*^{6} tardius (*add.* ambulans) *Wiss.* tarde (*add.* ambulas) *Rom.* tarde is *Gude* — inquit ν*V*,*r*, *Pithou* : inquit et *PR*^{v} (*cf.* sedit et *u.* 1) — non uis *PR*^{v},ν*V* : non quis *N. Heinsius*^{a} — **3** dolone *Pithou* : dolose *P* dolos *R*^{v} (*de mendo cf. ad* 35,4), dolosa *N*^{3}*V*, dolone hoc *Bentley* — compungam ρ,ν*V*, pungam *Wiss.*, *Burman*, pungo *Rom.* — V- dolone ne collum pungam *Burman* 1718

Respondit illa : « Verbis non moueor tuis ; III,vi
*Mag*ist*r*um timeo sella qui prima sedens
*Ter*gum flagello temperat lento meum
Et ora frenis continet spumantibus.
Quapropter aufer friuolam insolentiam ;
Satis ubi tricandum et ubi *sit* currendum scio. »
Hac derideri fabula merito potest
Linea 720ᵃ Qui sine uirtute uanas exercet minas.

51. *Cf. Hglm* 278,321. **[LVPVS AD CANEM]**

Quam dulcis sit libertas breuiter proloquar. III,vii
P 36 Cani perpasto macie confectus lupus
Forte oc*cu*currit. Dein salutat*um* inuicem
Vt restiterunt : « Vnde sic quaeso nites ?
Aut quo cibo fecisti tantum corporis ?
[*V fol.* μ?] Ego, qui sum longe fortior, pereo fame. »

5 Magistrum *L. Delaruelle* : sed istum *P*ρ,v*V* sed istius *Wiss.* (sed huius *Rom.*) *quod ferri nequit, cum recte uti Phaeder demonstratiuo secundae personae soleat* (24,7 ; 52,16 ; 88,5 ; 92,8 ; 121,4 ; *cf.* 94,5 *et* 70,9) ; *nec* sed *per se placet* ; magistra (*cf.* 39,15) *musca hic et u.* 9 *reicitur* — **6** Tergum *Burman* 1718 : iugum *P*ρ,$N^{ol}V$ (dorsum *fortasse ille fons unde* cursum *Wiss.*, tortum *Rom.; uide ad* 7) ; cursum *Burman* 1727 — flagellans $N^{ol}V$ — lento *P*ρ : collo $N^{ol}V$ — lugo flagellans (*uel* ac flagello)... collum *Iannelli* — meum *P eadem manu*, ρ,N^{o}v*V*, *Pithou* : meo P^{1} — lentum meo *Graeuius, Lection. Hesiod. c.* 17 ; lento, mihi *Cunningham* — **6-7** continet *et* temperat *inter se commutat Iannelli* — 7 *ante* 6 *legit paraphrastes* — **7** ora $N^{ol}V$, *Wiss. Rom., Prasch, Huet in adn. manu scr. exemplaris Rigalt.* 1630 (*Bibl. Vat. : Y* 6566A). *cf. Horat. Od.* I 8,7 : lora *P*ρ — ora frenes (-is *Wiss.*²) temperet (-at *Wiss.*²) et loris intercursum regit *Wiss.* frenis ora temperat et loris inter (*uar.* iter, tortum) flectit (*uar.* flectitur) *Rom.* — fraenis ρ — **8** Quaptor V^{h} — **9** *itidem* R^{g} (*ad* 5,4) *ut P, praeter quod ad* tricandum *attinet* — Satis (§ 66) *L. Havet sensus causa* (*quod enim ad metrum attinet, licet legas* Năm ŭbī, § 28) : nam PR^{g}, *R apud Brotier, om.* $N^{l}V$, Namque *Rigault* 1617, ρ, Nam et *Bentley*, Namque et *Quicherat* — ubi : Vbi sit $N^{ol}V$ — tricandum PR^{gv}, *Bentley* (*cf.* 120,2 ; § 156 ; tricosus « αχρειος; λαγγωνευς; » *Corp. glossar.* II *p.* 201 ; pertricosus *Martial.* III 63,14, trico nummarius *Lucil. ap. Non.* 22) : tardandum N^{ol} saltandum *V*, strigandum *Gruter ap. Nevelet, Saumaise Plin. exercit. p.* 40 (*qui se primum restituisse ait*), stritandum *Croll* — ubi sit *L. Havet* (§§ 21, 25) : ubi PR^{g}ρ ultro $N^{ol}V$ — currendum $N^{ol}V$: currendum est PR^{gv} (*cf.* 144,11), c- erit *Buchner*, c- sit (§ 53) *Bentley* — est et ubi currendum scio *Rigault* 1617 sit ubi c- scio *Cunningham* — **10-11** *om. Perottus, sed cf. tit.*

51 : *Adem.* XLV (*Hervieux*, II^{2} *p.* 147), *anon. Wiss. IV* VII (*p.* 182), *Romulus III* XV — LVPVS AD CANEM PR^{v} QVAM DVLCIS SIT LIBERTAS *Perottus* — **1** *om. Perottus* — *cf. Wiss. IV* XVI *init.* (*apud quem fabulae libri IV transponendae sunt ordine prorsus diuerso, u. pag.* 273) — dulce *Bentley* — **2** praepasto *Saumaise, Plinian. exercitation. p.* 26 — confectus *P*ρ,v : coniunctus *V* — **3** occucurrit (§ 98) *Bentley* : occurrit *P*ρ,$N^{l}V$, *Wiss.* — Occurrit forte *Guyet ap. Gude* — dein PR^{v},$N^{l}V$: deinde *Gude*, N^{o} *errore ut uidetur* — salutatum *Orelli* (*cf. L. Mueller p.* XXX) : salutantes PR^{v} salutati $N^{ol}V$ (cum...salutarent *Wiss.*) se salutant *Saumaise* salu-

V fol. μ Canis simpliciter : « Eadem est condicio tibi, III,vii
X 22a Praestare domino si par officium potes. »
« Quod ? » inquit ille. « Custos ut sis liminis ;
A furibus tuearis *ei* noctu domum. 10
Adfertur ultro panis ; de mensa sua 21
P 36 Dat ossa dominus ; frusta iacta*nt* familia 22
Et, quod fastidit quisque, pulmentarium. 23
Sic sine labore uenter impletur meus ; 24
* *
* »
P 35) « Ego uero sum paratus ; nunc patior niues 11
Imbresque in siluis, asperam uitam trahens ;
Quanto est facilius mihi sub tecto uiuere
Et otiosum largo sa*t*iari cibo ? »
« Veni ergo mecum. » Dum procedunt aspicit 15
Lupus a catena collum detritum cani.
« Vnde hoc, amice ? » « Nihil est. » « Dic sodes tamen. »

tant *uel* salutando *N. Heinsius*[b] salutans *Bentley* salutant se *Hare* salutat *Giovenazzi apud Iannelli* — dein s- PR^v, N^1V : salutantes dein *Pithou* — **4** restiterunt : restitere, hic *Ouvering* — quaeso $P^2ρ$: ...so N^1 quero *V* quae P^1 — frater *et hic pro* quaeso *et passim Adem. Wiss. Rom.; male, cf.* amice 17 (*aliter* frater 30,5) — nites *Pρ, Wiss.* : nit.. N^1 uires *V* mitis *Adem.* nitidus *Rom.* — **5** Et *Cunningham* — **7** conditio ρ — condicio est *V* en conditio *N. Heinsius*[b] (*qui etiam* conditio et tibi est) — **8** Prestare *V* — officcium V^h — **9** quod *Pρ* : Quale $N^{01}V$ — inquit. Ille *Scheffer* — ut sis *Pρ* : si fueris $N^{01}V$ si sis *Iannelli* — luminis V^h — *cf. Adem. Wiss. Rom.* — **10** tuteris *Cunningham*; § 97 — ei (*u.* 36,5 ; § 34) *L. Havet* : et *Pρ, om.* $N^{01}V$, ut *N. Heinsius*[b] — noctu : uecti *de Meurs* — **21-24** *transp. L. Havet ducibus Adem. Wiss. Rom.* (*et La Fontaine*); *eos post* 4 *transp. Philippe, post* 14 *Nauck ap. Hartman p.* 114, *post* 5 *Riese* — **21** Affertur ν*V* effertur *Adem.* offertur *uaria lectio ap. Rom.* — **22** dat *P eadem manu*, ρ,ν*V*, *Rom.*: datur P^1R^s donat *Wiss.* (dantur *Adem.*) — Dat rosa *Saumaise* — frusta *P*,ν : frustra *V* — iactant familia (*cf.* 54,21) *Burman* 1727 : iactat familia *Pρ* iactant famuli $N^{01}V$ (proiiciunt familia... *Adem.* proiiciunt; similiter et familia *Wiss.* similiter et...tota familia ; proiciunt *Rom.*) — **23** pulmentarii *N. Heinsius*[b] — porrigitur *add. Adem.* porrigent *Wiss.* porrigit *Rom.* — **24** *add. Adem.*: me blandiuntur omnes. mihi aqua abunde est, otiosus uita fruor. *Wiss.*: securus intra tecta cubo (cibo *Wiss.*[1]). aqua non deficit mihi. *Rom.*: me blandituri, sub tectis cubo, aqua non deest mihi, sic otiosus uitam gero. *Vnde uersus sic fere restituas* : Aqua est abunde, tecto iaceo tugurio. Mihi blandiuntur, uitam securus fruor (§ 116) — **12** Imbresque, in *contra legem Phaedri interpungit Iannelli* — syluis ρ — **13** *uel* Quando (*et* 14 cur patiar) *uel* utilius *Bentley* — placidius *Cunningham* — **14** *uersus sensu caret nisi praeiuit* 24 (*cf. Hare*) — ociosum *V* otiose *N. Heinsius*[b] — otioso large *Cunningham* — satiari *Adem.*, ρ,ν : saciari *P, Wiss.*, sociari *V* (saturarer *uel* saturer *Rom.*) — **15** Veni ergo : § 32 — mecum : in cubile ne timeas *add. Adem.* nihil est quod timeas *add. Wiss. Rom.* — **16** a *del. Tollius*[a]; *cf.* 76,31 — cani $N^{01}V$, *Adem. Rom.* (*om. Wiss.*), *Heinsius*[b]: canis *Pρ* — **17** nihil *P*,ν*V* : nil *L. Mueller* — sodes $N^{01}V$ (*cf.* Dic sodes

« Quia uideor acer, alligant me interdiu, III,vii
Luce ut quiescam, et uigilem nox cum uenerit;
Crepusculo solutus qua uisum est uagor. »
N 23r (*P* 36) « Age, siquo abire * est animus, est licentia ? »
« Non plane est » inquit. « Fruere quae laudas, canis ;
Linea 748a Regnare nolo, liber ut non sim mihi. »

52. **[SOROR AD FRATREM]**

Praecepto monitus saepe te considera. III,viii
Habebat quidam filiam turpissimam
Idemque insign*em** facie* pulchra filium.
H*i* speculum in cathedra matris ut positum fuit
Pueriliter ludentes forte inspexerunt...
Hic se formosum iactat; illa irascitur
Nec gloriantis sustinet fratris iocos,
[*V fol.* v?] Accipiens, quid enim, cuncta in contumeliam.

114,5), *Philippe* : quaeso *Pρ ut* 4; *cf. L. Mueller p.* 109 — **18** Quia uideor : *de proceleusm. u.* § 66 — uideor acer : sum acrior *Adem. Wiss. Rom.* — **19** et uigilem : inuig- *uel* euig- *N. Heinsius*b ut uig- *Cunningham* — cum *P,V* quum ρ,ν — cum nox *N. Heinsius*b — uenerit *Pρ,V* : uenit N^{oi} — **20** uager $N^{oi}V$ — **25** *itidem* R^{r} *ut P* — siquo abire est (§ 29) *Bongars, Lefebvre, Buchner* : si quo est abire PR^{r} (quo est abire animus R^{v}), siquo fert ire *N. Heinsius*a (Age ire quo fert *N. Heinsius*b), siquo erit abire *Guyet*, abire siquost *L. Mueller De re metrica p.* 427 — adire *Vrsin* — est animus : uis $N^{oi}V$ tu uis *Iannelli; cf.* 60,13 — **26** quae *Pρ, Wiss. Rom.* : his quae N^{oi} his que *V* ista quae *Adem.* istis *uel* ipsis quae *uar. lect. ap. Rom.* — **27** *Satiari Machly* Saginari *Stowasser* — Beare noli *Hartel* — nolo *Pρ*,$N^{oi}V^{h}$: uolo V^{m} — liber...mihi : nisi libertatem habeam $N^{oi}V$, *cf. L. Mueller p.* xxxi ; *u. p.* 287 — libertatem nisi h- *Iannelli*

52 : S- AD FR- PR^{v}, DE SPECVLO AB ADOLESCENTIBVS ASPICIENDO *Perottus* — **1** *om. Perrotus* — Praecepto hoc *Scheffer* Hoc dicto *Cunningham* — saepe : ipse *N. Heinsius* **2** turpissima *N. Heinsius*b — **3** Itidemque *Bentley* — insignem N^{o} (*errore*), *Hare* (*cf. Vergil. Aen.* IX 336, 583) : insigni et *Pρ* insignem et *N* (*ap. Iannelli* 1811) *V* ingenua et *Bentley* — facie pulchra *L. Havet* : pulchra facie *libri ; sed conferas* 118,17, *et memor sis Phaedrum raro uti allitteratione* (*u.* 4,9) — **4** his speculum in cathedra matris subpositum fuit R^{r} — Hi *Saumaise, Lefebvre* : his $PR^{r}ρ$, *om.* $N^{oi}V$ Qui *N. Heinsius*b — Hi speculo cathedra m- supposita ut f- *Hartman p.* 115 — ut positum $N^{oi}V$, *Saumaise, Lefebvre* : suppositum *Pρ* subp- R^{gr} suspensum *Guyet* appositum *Scheffer*a app- *uel* opp- *N. Heinsius, Epist.* xxi *ad Scheffer* ubi positum *Cunningham* — fuit (*legi nequit N*) : suae *Tollius*a, *Bentley* — **5** inspexerunt PR^{gv},*V* inspe... *N* : inspexerant *Pithou* — **7** fratris sustinet $N^{oi}V$ — **8** *itidem* R^{r} *ut P* — arripiens *N. Heinsius*b — quid enim $PR^{r}ρ$,ν*V* (= « *sans doute* » ; *cf. Verg. A.* v 850, *Hor. serm.* II 3,132) : quid ni *Rittershausen* quid non *Saumaise* quippe *Bentley* (*cf.* tuta quippe 29,7, periturae quippe 46,5)

V fol. v Ergo ad patrem decurrit laesura inuicem III,VIII
Magnaque inuidia criminatur *futtilem*
Vir natus quod rem feminarum tetigerit.
Amplexus ille utrumque et carpens oscula
Dulcemque in ambos caritatem partiens :
X 23a P 37 « Cotidie » inquit « speculo uos uti uolo,
Tu formam ne corrumpas nequitiae malis,
Linea 765a Tu faciem ut istam moribus *pingas* bonis. »

53. **[SOCRATES AD AMICOS]**

Vulgare amici nomen, sed rara est fides. III,IX
Cum paruas *a*edes sibi fundasset Socrates
(Cuius non fugio mortem, si famam adsequar,
Et cedo inuidiae, dummodo absoluar cinis),
E*x* populo sic nescioquis, ut fieri solet :
« Quaeso, tam angustam talis uir ponis domum ? »

9 decurrit *PR*[sv],*N*[oi]*V* : cucurrit *Pithou* — lesura *V* — inuicem *P* : iuuenem *N*°*V* (inuicem *Iannelli*) — **10** que v*V*, *Pithou*, ρ : quae *P* — criminatur *Pithou*, ρ : crimanatur *P* — futtilem (*cf.* 68,33; 92,10) *Iulius Chauvin* : filium *P*ρ,v*V*; *cogitaueram de* trossulum, bellulum, *Chauvin etiam de* friuolum — **11** *om.* *N*[oi]*V* — femininam *N. Heinsius*[b] — **12** Ille amplexus *N*[oi]*V* — ille utrumque *PR*[sv] : utrumque ille *Rigault* 1630 — **13** charitatem ρ,*V* — **14** cotidie *PR*[v] : Continue *N*[vi]*V* Cotidie hoc *Bongars* — inquit *P*,v*V* : inquit ille *N*° *errore ut uid.* — speculo *P*ρ : speculis *N*[oi]*V*, *u.* 70,22 — **15-16** Te...Te *Bentley* — **15** corrumpis *V* — nequitiae *P*ρ : nequitia *N*[oi]*V* — maclis (= maculis) *Scheffer* — **16** pingas *D. W. Triller, Obseru. crit.* (1747) III 27 *p.* 279 : uincas *P*,*N*[i]*V* penses *Bentley* — *Socraticum dictum est* (*ut in fab. insequenti; cf.* 130); ἐκέλευε τῶν ἐσοπτριζομένων νεανίσκων τοὺς μὲν αἰσχροὺς ἐπανορθοῦσθαι τῇ ἀρετῇ, τοὺς δὲ καλοὺς μὴ καταισχύνειν τῇ κακίᾳ τὸ εἶδος (*Plutarch. Coniug. praecepta* 25 *p.* 141D), ἠξίου δὲ καὶ τοὺς νέους συνεχῶς κατοπτρίζεσθαι, ἵν' εἰ μὲν καλοὶ εἶεν ἄξιοι γίγνοιντο, εἰ δ' αἰσχροὶ παιδείᾳ τὴν δυσείδειαν ἐπικαλύπτοιεν (*Diog. Laert. Socr.* II 33); *imitatus fortasse Phaedrum Seneca, Q. n.* I 17,4 « *formosus ut uitaret infamiam, deformis ut sciret* redimendum *esse uirtutibus quicquid corpori deesset, iuuenis...* »; *cf. epimyth. fab.* 48; *hic uidetur Phaeder hoc praedicare, faciem humanam fieri moribus bonis formosiorem, malis turpiorem, itaque aut* corrumpi *aut* pingi — *filiam unam et filium unum Phaedrum habuit quidam C. Iulius, quo tempore nescio* (*C. I. L.* VI 20181 : C. IVLIVS. C. F. || PHAEDER || ET. IVLIA. C. F. CAPRE-*ola* || PATRI. OP-*timo* || D. S. *p*); *cf.* § 154

53 : SOCRATIS DICTVM ρ SOCRATES DE AMICIS *Riese* — *in elegos, quos u. p.* 282, *uertit Perottus* — **2** Quum ρ — aedes ρ : edes *P* — Socrates (*u. ad* 52,16) : *cf.* Aesopum *pro Thalete uel Diogene positum* (*fab.* 47 *et* 63); *Athen.* XII 45 Κλέαρχος δ' ἐν πρώτῳ περὶ φιλίας τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ τρίκλινον οἰκοδομησάμενον περικαλλέστατον, ἀγαπᾶν ἔφησεν εἰ τοῦτον φίλων πληρώσει — **3-4** : § 161 — **3** adsequar *PR*[v] — **4** Accedo *uel* Et me do *Scheffer* — **5** Ex *Pithou*, e ρ (e turba *Perottinus pentameter*) : est *P* Ec *L. Mueller*; *cf.* 63,7 *et u. ad* 3,17

III,ix

Linea 773a « Vtinam, » inquit « ueris hanc amicis impleam! » 7

54. **[POETA DE CREDERE ET NON CREDERE]**

Periculosum est credere et non credere. III,x
Vtriusque exemplum breuiter *ut* ponam rei,
H*i*ppol*y*tus obiit, quia nouercae creditum est;
Cassandrae quia non creditum, ruit Ilium.
[Ergo exploranda est ueritas multum prius
X 24r Quam stulte pr*ona* iudicet sententia.]
Sed fabulosa ne uetusta*s* *e*leue*t*,
Narrabo tibi memoria quod factum est mea.
Maritus quidam cum diligeret coniugem
P 38 Togamque puram iam pararet filio,
Seductus in secretum a liberto est suo,
Sperante heredem suffic*i* se proximum.
Y fol. ξ?] Qui *q*um de puero multa mentitus foret

54 : §§ 156, 161, 167 — POETA DE CREDERE (CREDE P^1) ET NON CREDERE PR^v : *an olim* DE CREDENDO? *sed* DE...NON CREDERE *titulo additum est, cf. tit.* 36 *et* 62 (DE...*per se titulus nouicius in fab.* 90; *cf. praeterea tit.* 67 *et* 87, 58, 66, 72, 80, *etiam* 12 *in D*) — DE FIDE NON ADHIBENDA TEMERE ET ADHIBENDA OPORTVNE *Perottus* — **1** est : et *Bentley* — et cr- et non cr- est *Cunningham* — **2** breuiter *om.* V^h — ut ponam *L. Havet* : exponam *P*ρ ponam $N^{o1}V$ (breu- exemplum ponam *Burman* 1727 *in praef.*; ponam br- exemplum *Nauck* Ponam utriusque breuiter exemplum *L. Mueller, quem uide p.* 105; § 89) — **3** Hippolytus ρ : hyppolitus *P,V* Hippolitus v — obiit (§ 103) v*V*, *Pithou* : obit PR^{gv} — nouerce *V* — **5-6** *primitus puto inter u.* 50 *et* 51 *collocati erant* — **5** est : § 53 — multum *P*ρ : semper $N^{o1}V$, *Philippe* — prius : et diu *Bentley* — **5-6** prope Quum *Cunningham* — **6** Quam : Ne *Bentley* — stulte prona *L. Havet* (*cf.* 95,1) : stulta praue *P*ρ stulte praua $N^{o1}V$, *Burman* 1727 *in praef.* — iudicet *P*ρ,v : uindicet V^h iudices *Guyet*, *N. Heinsius*^{b} — **7** fabulosa *P*ρ : fabulosam $N^{o1}V$, *Guyet* — uetustas eleuet *Tollius*^{a} : uetustatem leuem PR^{gv}, *Ellis*, uetustate eleuem *r*, *Pithou*, uetustatem asseras $N^{o1}V$, uetustatem eleues *uel* eleuent *Guyet*, u- eleuent *Io. Fr. Gronov*^{t}, u- eleuer *N. Heinsius*^{b}, uetustate eam eleuem *Croll*; *cf.* eleuant 80,5 — ne haec uetustate *Prasch* — **8** memoria quod *P*ρ : quod memoria $N^{o1}V$; *cf. ad* 63,1 — **9** Maritus : *ex ipsa fabula apparet fuisse illum ciuem Romanum in* oppido (19) *degentem* — quidam *P*ρ : castam $N^{o1}V$ (*ex* 14) — quum ρ,v — **10** *itidem* R^r *ut P* — iam pararet *P*ρ : compararet $N^{o1}V$, *Philippe* — **11** *itidem* R^r *ut P* — seductus PR^r,N^1V (*olim male lectum in* PR^v sed uetus : *u. ad* 103,6) : Seductu'st *Rittershausen* — in secretum *P*ρ : insertetom R^g infert letum *Gude* — est N^oV, *Bentley* : *om.* PR^rρ — **12** *itidem* R^r *ut P* — haeredem ρ — suffici se *r*, *Saumaise*, *Io. Fr. Gronov*^{t} : sufficisse PR^{grv} fieri se $N^{o1}V$ se fecisse *Pithou*; *lacunam notat Lefebvre* — **13** *itidem* R^r *ut P* — Qui *P* : Hic $N^{o1}V$, *N. Heinsius*^{b}, Cui *Bongars* — cum N^oV, *Rittershausen*, ρ, qum *L. Havet* : dum PR^r quum v; *cf.* 5,2; 16,10

¹ fol. ξ Et plura de flagitiis castae mulieris, III,x
Adiecit id quod sentiebat maxime
Doliturum amanti, uentitare adulterum
Stuproque turpi pollui famam domus.
Incensus ille falso uxoris crimine
Simulauit iter ad uillam clamque in oppido
Subsedit; deinde noctu subito ianuam
Intrauit, recta cubiculum in*t*eri*u*s petens,
In quo dormire mater natum iusserat
N 24ᵛ *A*etatem adultam seruans diligentius.
Dum quaerunt lumen, dum concursant familia,
Irae furentis impetum non sustinens
Ad lectum uadit, temtat in tenebris caput.
Vt sentit tonsum, gladio pectus trans*i*git,
Nihil in*tro*spiciens, dum dolorem uindicet.

14 *del. Hartman p.* 115 — flagitiis *V*ρ : flagiciis *P* — caste *V* — **15** adiecit *P*ρ,ν, Adierit *V* — **16** amanti *P*ρ : amantem *$N^{o1}V$* — **18** illo *Gude* — Inc- illico ille ux- *Cunningham* — uteris *V* — **19** in oppido : § 41 — *de* oppido *u.* § 156 — **20** subsedit *P*ρ : Suo (*cf.* 98,4) sedit *$N^{o1}V$* — deinde *P*ρ : dehinc *$N^{o1}V$* — dein de nocte *Bentley* — ianuam *P*ρ,ν : ianua *V* — **21** tecta *V* — interius *L. Havet* : uxoris *P*ρ (*ex* 18); infelix *$N^{o1}V$*, *quod de uiro intellegit Iannelli* (-x *post uocalem* = -us, *ut Gallice persaepe, Latine c. g.* frax *in cod. saec.* XII *ap. Hagen, carmina medii aeui p.* 181; *ex Gallia igitur Perottinus liber, cf.* 100,23); de infer- *pro* inter- *cf.* 79,7, *de* li *pro* ri 20,4 — **22** mater natum *P*ρ: natum mater *$N^{o1}V$* — **23** Aetatem ρ : etatem *P* — diligentia *V* diligen... *N^1* — **24** quaerunt ρ : querunt *P,V* — concursant *PR^{6v}* : concursat *$N^{o1}V$*,*r*, *Bongars*, *Rigault* 1617 — **25** non : ille haud *Sanadon* — **28** uadit *$N^{o1}V$* *prob. Burman et Iannelli* : accedit *P*ρ, *quod ortum ex* uccdit — temtat *PR^{6v}* : tentat ν*V* — **26-27** tenebris, caput Vt *interp. Coler ap. Rittersh.* — **27** sentit *P*ρ : sensit *$N^{o1}V$* — transigit *Rittershausen*, *Bongars* : transfigit *PR^{6v}*,*N^1V* transicit *Saumaise* — **28** nihil *PR^{v}*,ν*V* : Nil *L. Mueller, quem uide p.* 105 — introspiciens dum *L. Mueller* (*uide ibid.*) : in respiciendum *PR^{6v}* respiciens dum *r*,ν*V*, *Pithou* — uindicat *L. Mueller* — **29** adlata *P*,ν : alata *V*; illata *N. Heinsius*ᵃ, *cf. Ouid. F.* II 350 (*sed opinor non dicitur* inferri *in cubiculum lucem perclaram, uerum* adferri *ad ipsum lectum et ad uultum occisi pueri quam primam lucernam famuli trepidantes reppererant obuiam*) — adspexit *P*,ν : aspexit *V*,ρ, ac spexit *Saumaise* — **30** que ν*V*, *Pithou*, ρ : quae *P* — cubiculo *suspectum Hartmanno p.* 116 — **31** quae ν*V*, *Pithou*, ρ : que *P* — nil ν*V* (§ 91), *Pithou*, ρ : nihil *PR^{6}* — **34** postularunt, *Pithou*, ρ,ν : postolarunt *P* postolorunt *R^{6}* (*cf.* 9,12) popularium *V* (*u.* 72,13) — **35** protraxerunt *Burman* 1727 — **36** maligna insontem *P*ρ : Magna insolentem *N^1V* Magna insontem *N^o* *errore ut uid.* — dein premit *N. Heinsius*ᵇ — suspicio *P*, *cf.* 43,21 : suspitio *V* suspectio *Bongars*, *Saumaise* — **37** Quae *N. Heinsius*ᵇ — possidit *L. Havet* : possideat *P*ρ (*alio sensu* 82,10 *et* 15), possidet *$N^{o1}V$*, possidat *Saumaise* — **38** femine *P* foeminae ρ,*V* — **39** A diuo...petierunt : Pontificem maximum (§ 98) rogarunt *$N^{o1}V$*; *cf. L. Mueller p.* XXXIII, *De Ph. et Auiani fabulis p.* 10, *contra cuius opinionem persuasissimum mihi est confecisse Perottum uersum*

Lucerna adlata simul adspexit filium III,x
Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
P 30 Sopita primo quae nil somno senserat,
Repraesentauit in se poenam facinoris
Et ferro incubuit quod credulitas strinxerat.
Accusatores postularunt mulierem
Romamque pertraxerunt ad centumuiros.
Maligna insontem deprimit suspicio,
Quod bona possid*i*t. Stant patroni fortiter
Causam tuentes innocentis feminae.
X 25r (quatern. IV); maiusc. rubr. (§ 116) A Divo Augusto tunc petier*unt* iudices
Vt adiuuaret iuris iurandi fidem,
Quod ipsos error implicuisset criminis.
Qui postquam tenebras dis*p*ulit calumniae
[V fol. o?] Certumque fontem ueritatis repperit :

syllabarum tredecim (ceterum cauit Perottus ne syllabae fierent plures, cum pro tunc petierunt poneret rogarunt); inaequalitas enim senarii quomodo fugere potuit hominem qui tot ex Phaedro fabulas exscripserat ? cf. p. 287 et uide de senarii pedibus et de dactylo, ut hic, primo quid scripserit Perottus circa annum 1454, postquam fortasse iam descripserat fabulam 64 manu sua, sed multis annis (ut mihi comprobatum est disquisitione nondum edita Leonis Dorez) antequam reciperet in syllogen fratris filio destinatam. Locum excerpo ex opusculo De generibus metrorum ad Iacobum Schioppum Veronensem, textum sequens satis corruptum editionis Parisiensis Ascensianae Grammaticae Nicolai Perotti (Jehan Petit, 1511) folio 87a; docet me Dorez legi opusculum in cod. Vaticano 3027 inde a folio 100a : « Iambicum metrum et trimetrum. Huius duo genera sunt : alterum apud uetustissimos comicos tragicosque in usu fuit, quod testatur Horatius... [A. P. 80], imprimisque hoc carmine scribere cepi[t] Archilochius de quo idem Horatius... [ib. 79]; altero uero iuniores usi sunt. Vetus comicum iambicum ac tragicum; dicitur autem proprium purum trimetrum appellatur, suscipitque tres pedes inuicem mut[at]os iambicum pyrrichium et spondeum, nec nisi raro apud ueteres in usu fuit. Atque uetus iambicum in disparibus sedibus, hoc est prima tertia et quinta, quinque pedes suscipit, dactilum, spondeum, chorium, anapestum et a quo denominatur iamb[u]m; in secunda uero et quarta anapestum, chorium et iambum; sexta sedes, etsi uarie usurpetur, proprie tamen iambum uel pyrrichium requirit. Nouum autem iambicum in primo et tertio et quinto pede iambum aut spondeum capit, in secundo et quarto semper iambum, in sexto iambum siue pyrrhichium. Veteris iambici genera quinque sunt, comicum tragicum satyricum hiponactum et ananicum. Tragicum est cum pedem trissyllabicum suscipit. Comicum cum tris plurisu[e] trissyllabos. Satyricum cum duos. Hyponactium cum in ultimo pede spondeum siue trocheum habet. Ananicum cum post quartum pedem quinque syllabe producte metrum perficiunt. Illud diligenter hoc loco animaduertendum est metrum ab eo pede ex quo precipue constat uocari; neque tamen eo solo perfici : sed alios quoque pedes suscipere. Optimum tamen esse metrum quod uno dumtaxat pedum genere a quo denominatur constat, si iambicus sex iambis constet : ut apud sicut Horatium [epod. 11] B- i- q- p- n- P- r- b- apta propriis. Alie quoque metrorum species a[b] iambicis

r fol. 0 « Luat » inquit « poenas causa libertus mali; III,x
Namque orbam nato simul et priuatam uiro
Miserandam potius quam damnandam existimo.
Quodsi delata perscrutatus crimina
Paterfamilias esset, si mendacium
Subtiliter limasset, a radicibus
Non euertisset scelere funesto domum. »
[5-6?] Nil spernat auris, nec tamen credas statim,
P 40 Quandoquidem et illi peccant quos minime putes,
Et qui non peccant inpugnantur fraudibus.
Hoc ammonere simplices etiam potest,
Opinione alterius nequid ponderent;
X 25a Ambitio namque dissidens mortalium
Aut gratiae subscribit aut odio suo;
Erit ille notus quem per te cognoueris.

fluunt... Nam quae actenus dicta su[nt], dumtaxat ad senarium iambicum pertinet Igitur iambicorum omnium... » *Haec puto demonstrant potuisse Perotto* Pontificem *pro sesquipede esse; quidni? qui ex sese uel talem excogitauit senarium* (*in sexta modo sede* « *uarie usurpari* » *ne oblitus sis!*) Ingenium cui diues et ubertas lingue (*Ad Antiocam Contrarium Venetum : u. codicis V imaginem ap. Hervieux, II*[2] *p.* 90) — petierunt *L. Mueller metri causa* (*cf.* 72,18; §§ 39,44,100, 103) : PETIERE *Pρ culpa rubricatoris codicis X, non ipsius librarii; rubricator autem deceptus compendio, quale est in P* legere 61,2 — **40** adiuuaret : aduocarent *Bentley* eiurarent *Cunningham* — **41** quod *Pρ* : Quando *N*[d]*V* — istos *Froehner teste Riese* — terror *N*[i] — **42-43** tenebras...certumque *om. N*[d]*V* — **42** dispulit *Pithou, ρ* : distulit *PR*[c] — **43** repperit *Pρ* : reperit v*V* — **44** causa libertus mali *Pρ* : pessimus libertus *N*[oi]*V* — L- p- libertus i- pessimus *Iannelli* — **45** et *Pρ* : ac *N*[oi]*V* — **47** delata *Hoadley ap. Johnson* : damnanda *Pρ* (*ex* 46) delatum *N*[o]*V* clam tanta *Scheffer* enodanda *N. Heinsius*[b] tam infanda *uel* temnenda (*uel* damnandae) *Gude* cunctando *Bentley* penitius *Hare* donanda, nefanda, commenta *Burman* 1727 tam uana *Bothe* — perscrutatus *Pρ* : bene scrutatus *N*[oi]*V* (*p.* 287) — crimen *N*[oi]*V* (*u.* 70,22) — **48** familias v*V*,ρ, *Pithou* : familiae *P* — mendatium *V* mendacia *Hare* — **49** limasset *Pρ*,v*V* : rimasset *Schoppe*, rimatus *Bentley*; *cf. Cic. Off.* II 35 « *alia est illa, cum* ueritas *ipsa* limatur *in disputatione*, subtilitas, *alia cum...* », *Cod. Theodos.* XIII 6,32 (*a.* 409) « *quae tuae cognitionis* limauit *examen* »; *Symm. Ep.* I 60 « *amicus* limatae *probitatis* » (*sic et Martial.* VII 51,6?) — *iungit Pithou* limasset a radicibus, *corr. Rittershausen* — ac radicitus *N. Heinsius*[b] — **50** domum : dentum *V*[1] — *cf.* ...caede funesta domum *Sen. Phaedra* 1275 — **51** Nil *Pithou*, v*V*[m] : nihil *PR*[v],*V*[b] — credas *L. Mueller* : credat (§ 48) *Pρ*,v*V* (*L. Mueller prius* animus n- t- credat) — **52** putes *Pρ* : putas *N*[oi]*V* — **53** impugnantur ρ,v*V* — **54-60** *om. Perottus* — **54** ammonere *PR*[cv] — **55** Opiniones *Pithoei operae* Opinionem *Saumaise* — altrius *L. Mueller* (§ 89) — nequid ponderent *r, Rigault* 1617 : nequis ponderet *PR*[v] (qui sponderet *R*[c]; *P teste des Aulnays, u. ad* 42,10) neq- pendeat *Prasch* — **58** ille : hisce *N. Heinsius*[b] — per te quem *Nauck; saepe sane poetae praepositionem cum nomine coniungunt, quasi una esset uox; sic fortasse ipse Phaeder in promythio fab.* 119 praeter-spem; *sed cf.* § 38

Haec exsequtus sum propterea pluribus III,x
*Linea 834** Breuitate nimia quoniam quosdam offendimus.

55. **[EVNVCHVS AD IMPROBVM]**

Eunuchus litigabat cum quodam inprobo : III,xi
Qui super obscena dicta et petulans iurgium
Damnum insectatus est amissi corporis.
« En » ait « hoc unum est, cur laborem ualidius,
Integritatis testes qu*asi* des*i*nt mihi.
Sed quid fortunae, stulte, delictum arguis ?
*Linea 842** Id demum est homini turpe quod meruit pati. »

56. **[PVLLVS AD MARGARITAM]**

In stercuili*n*o pullus gallinacius III,xii
Dum qu*a*erit escam margaritam repperit.
P 41 « Iaces indigno quanta res » inquit « loco!
X 26r[Y fol. π?] Hoc siquis pretii cupidus ui*s*isset tui,

59 exsequtus *L. Havet* : exsecutus *P* exsequutus R^{v} — *de caesura u.* § 13 — **60** quoniam nimia *Philippe*

55 : § 157 — *non habet* ρ; *contulit Vincentius Danetum* — EVN- AD IMPROBVM *PR*^{v} HAVD INSECTANDVM ESSE FORTVNAE VICIVM *Perottus* — **1** improbo *Danet, V* (*legi nequit N*) — **2** Qui N^{c}v*V*, *Rittershausen* : cui PR^{sv}, *qui saepe in archetypo* qu *pro* cu *inuenerint; u.* 93,7; 94,2 — obscoena *Danet,* v — **3** *de caesura u.* § 13 — amissi *P, Danet, V* am... N^{i} : abscissi *Prasch* accisi *Scheffer* — corporis *P, Danet, V* (*legi nequit N*) : roboris *Prasch* (*si* amissi *serues*) — **4** en *P, Danet* : Et *Scheffer* Quin *N. Heinsius*^{b} — uni *N. Heinsius*^{b} — **4-5** labores...tibi *Burman* 1718 — **5** integritatis...mihi *P, Danet* : Integritati...meae $N^{i}V$, *Nauck* (Integritati N^{b}, *N. Heinsius*^{b}) — quasi (*cf.* 77,12) desint *L. Havet* : quia desunt *P, Danet,* v*V*, puta desunt *Cunningham*, quod desunt *Nauck* — **6** delictum v*V*, *Pithou* : delectam P^{1}; delectum *P eadem manu*, R^{sv}; defectum *N. Heinsius*^{b} — fortunae delictum : *cf.* 43,8

56 : *Adem.* I (*Hervieux,* II^{2} *p.* 131), *anon. Wiss. V* VII (*p.* 190), *Romulus I* I — PVLLVS AD MARGARITAM *PR*^{v} CONTRA EOS QVI RES OPTIMAS NON GVSTANT *Perottus* — **1** stercuilino *L. Havet* (*ut in Plauti A, Cas.* 114, *ubi ceteri* -culino) : stercuilinio R^{v} sterquilinio *P,*v*V*, *Adem. Wiss. Rom.* sterquilino *uel* sterculino *Saumaise* (*Plaut. Pers.* 407 sterculinum *A* -cilinum *ceteri; Terent. Ph.* 526 stercilinium *A,DG,EF* -culinum *P* -cilinum *C; Vlpian. Dig. XIX* I 17,2 sterculinum; *Caper in Keilii Gr. Lat.* VII *p.* 111 sterquilinium, *uar.* -quilinum; *Senec. Apocol.* 7 sterquilino; *Cat. Agr.* II 3 *et Varro R. r. I* XIII 4, XXXVIII 3 *antiquissimus codex* stercilinum *teste Victorio, quamquam in Cat.* stercilinium *enotauit Politianus; Corp. glossar.* II *p.* 188 sterculinum, *itidem p.* 353, *ubi codex deterior* -culinium; IV *p.* 175 sterclinia, *uar.* sterquilinia; *alia aliorum loca u. in Georgii lexico*) — gallinaceus v*V*,ρ, -atius *Wiss.*, -acius *uel* -aceus *Rom.* — **2** quaerit ρ : querit *P,V* — reperit v*V* ut repperit *Bentley* reperiens *Cunningham* — **3** quanta : quantas V^{b} o quanta *Rittershausen* — **4** Hoc(= huc)...uisisset *L. Havet* : hoc...uidisset *P,r,*$N^{i}V$, hoc...uidisses R^{v} (hoc

V *fol.* π Olim redisses ad splendorem pristinum. III,xii,5
Ego qu*r* te inueni, potior cui multo est cibus?
Nec tibi prodesse nec mihi *id* quicquam pot*is*. »
Linea 851* Hoc illis narro qui me non intellegunt.

57. **[APES ET FVCI VESPA IVDICE]**

Apes in alta fecerant quercu fauos ; III,xiii
Hos fuci inertes esse dicebant suos.
Lis ad forum deducta est uespa iudice.
Qu*ae* genus utrumque nosset *q*um pulcherrime,
Legem duabus hanc proposuit partibus :
« Non inconueniens corpus et par est colos,
In dubium plane res ut merito uenerit.
Sed ne religio peccet inprudens mea,
Aluos accipite et ceris opus infundite,
Vt ex sapore mellis et forma faui,

etiam R[6], inuenisset *Adem. Wiss. Rom. omisso* hoc), O...uid- *Rigault* 1599, Te...uid- *Bentley*, Te hic si preti quis *Cunningham*, Hic *Bothe*, O si te *Giovenazzi ap. Iannelli* — precii *V* — tui *om. N*[o1]*V* — cup- te inuenisset hic *Guyet* — **5** Colli *N. Heinsius*[b] — pristinum *N*[o1]*V*, *Rom.* (tuum pristinum *Wiss.*), *Nevelet* : maximum *P*ρ tuum *Adem.* — **6** qur *L. Havet* (*cf.* 2,5) *ut* 58,6 (*cf.* 117,4 ; qui *aduerb. Scheffer*, *Gude*) : qui *P*ρ, *Wiss.*, quod *N*[o1]*V*, *Tollius ad Auson. p.* 490 (1671), quum *de Meurs*, quia *uel* quod *N Heinsius*[b], quo *Burman* 1727 *in praef.*, *del. Bongars* — te *P*, *V*[1]*V* : *om. N*[o] *errore* — potior cui *P*ρ : cui potior *N*[o1]*V*, *u.* 63,1 — multo *om. N*[o1]*V* — **7** id *add. L. Havet* : tu *add. Vrsin* (tu mihi *Sanadon*) — potis *L. Mueller quem uide p.* 105 : potes *P*ρ potest *N*[1]*V*, *N. Heinsius*[b] (nec tu mihi...nec ego tibi *Adem.* nec ego sum tibi prode nec tu mihi necessaria *Wiss.* nec tibi ego prosum nec tu mihi *Rom.*) — **8** : § 162 — *om. Perottus* — Hoc *maiusc. P* — narro *P*[2]ρ : narra *P*[1]

57 : § 161 — *fabula bis scripta in N* (*numero* 27, *hic N*, *et numero* 46, *hic n*); *priore tantum loco in V*, *quamquam alterius loci memoria in indice seruatur* — A- ET F- V- IVDICE *P*ρ (*cf. tit.* 11), VBI DVBIA EST SENTENTIA ASTU VTENDVM ESSE *Perottus* (PVLCHER MODVS IVDICANDI *n*) — **1** alta *vV*,ρ, *Pithou* (Apes multa *V*[b]) : alia *PR*[5]; *u.* 36,5 — fecerant quercu *N*[o1]*Vn*[1] : quercu fecerunt *P* (fecerunt *R*[6v]), q- fecerant *Pithou*, q- ut fecerunt *Bentley* — **2** fuci : « *bourdons* » ; *male La Fontaine* « *frelons* » — suos *P*ρ,*vV* : suis *R*[5] — **3** ad forum deducta *P*ρ,*N*[1]*V* : deducta ad forum *n*[o1] — **4** Quae ρ : que *P*,*V* — nosset *P*,*N*[1]*n*[1] noscet *n*[o] *errore* — qum *L. Havet* : cum *P* quam *Vn*[o] quum *v* — **5** duabus « *aux deux* », *ut* tribus 82,8 « *aux trois* » : *u. ad* 25,8 — hancce posuit *N. Heinsius*[b] — **6** colos *R*[6]*R*[1v]: color *P*, *R*[v] *eadem manu*, *vV* — **7** uenerit *P*,*vV*[2]: nouerit *V*[1] — **8** inprudens *PR*[v] : imprudens *vV* — **9** aluos *PR*[6v], *Guyet* : Alucos *N*[1]*Vn*[1], *Pithou* (*quod in iambis nefas*) — accipiter *V* — coris *V* — infundit *V*

De quis nunc agitur, auctor horum appareat. » III,xiii
V 76a Fuci recusant, apibus condicio placet.
Tunc illa *hac lit*em sustulit sententia :
« Apertum est quis non possit aut *consueu*erit.
P 42 Quapropter apibus fructum restituo suum. »
Hanc praeterissem fabulam silentio,
Linea 869a Si pactam fuci non recusassent fidem.

58. [DE LVSV ET SEVERITATE

III,xiv

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
Aesopum nucibus cum uidisset, restitit
Et quasi delerum risit. Quod sensit simul
Derisor potius quam deridendus senex,
Arcum retensum posuit in media uia :
« Heus ! » inquit « sapiens, expedi qu*r* fecerim. »
[*V fol.* ρ?] Concurrit populus. Ille se torquet diu

11 quis ν, *Pithou* (qs̄ *V*) : quibus PR^v ; § 96 — adpareat ν — **12** conditio ρ,ν*V* — **13** tunc illa talem sustulit sententia R^r — illata rem *uel* lata litem *Gude* — hac litem *Bentley* : talem PR^rρ,ν*V*, litem *N. Heinsius, Epist.* xiv *ad Scheffer* (*cf. Scheffer*) — pertulit $N^{oi}V$ (72,13), *Cunningham* protulit n^{oi} *probante Burman* istis tulit *uel* in hos tulit *Scheffer* eis tulit *Scheffer* his t- *Ouvering* stis tulit *Hartel* lis tulit *N. Heinsius*[b] tulit iis *Stowasser* — sententia R^{sr} : sententiam *P*ρ,ν*V* — tali ius tulit sententia *L. Mueller* — **14** quis : *u. ad* 25,8 — aut *P*ρ : et N^iVn^{oi} — consueuerit (§ 85) *L. Havet* : quis fecerit — qui non possint et qui fecerint *Cunningham* — **15** fructum : fauum *Scheffer* — **16-17** *om. Perottus, del. Nauck* — **16** praeterissem (*de qua forma u.* § 102) *P*, *R ap. Brotier* : praeteriissem *Burman* 1698, ρ — **17** pactam...fidem (*nempe ut sententiae uespae parerent*) : legem...datam *Bentley* — pacta...recessissent fide *Cunningham*

58 : § 163 — DE...SEVERITATE PR^v RELAXANDVM INTERDVM ESSE IOCIS [AC LVDIS] ANIMVM *Perottus* — **1** *fortasse* turna P^1 — quondam V^b — **2** Aesepum V^b — quum ν — **3** delerum PR^{sv} : delirum ν*V* — simul ut derisorem *V* — **4** derisor *P*ρ : Vt derisorem N^{oi},*V iterum* — quam...senex *P*ρ : ridendum (derid- N^{li}, N^o) ostenderet N^oV — Derisorem ut p- r- ost- *Iannelli* — **5** detensum *Gude* — **6** Heus : Deus V^b — qur *L. Havet ut* 66,6 : quid *P*,*V* quod *de Meurs siue eius operae* quo (*aduerb.*) *Prasch* qui id *Scheffer*

V fol. o Nec quaestionis positae causam intellegit. III,xiv
Nouissime succumbit. Tum uictor σοφος :
« Cito rumpes arcum semper si tensum habueris ;
X 27r At si laxaris cum uoles erit utilis.
Sic lusus animo debent aliquando dari,
Linea 883a Ad cogitandum melior ut redeat tibi. »

59. **[CANIS AD AGNVM]**

Inter capellas agno *p*alanti canis : III,xv
« Stulte, » inquit « erras ; non est hic mater tua ; »
Ouesque segregatas ostendit procul.
P 43 « Non illam quaero quae cum libitum est concipit,
Dein portat onus ignotum certis mensibus,
Nouissime prolapsam effundit sarcinam ;
Verum illam quae me nutrit admoto ubere
Fraudatque natos lacte, ne desit mihi. »

8 *om. V* — positae ρ : posite *P* poiae *lincola suprascr.* N^o poitae *lin. suprascr.* N^1 — intellegit PR^v : intelligit v — **9** nouisseme R^v Nouissime *maiusc. P* — uictor *P*ρ : uero $N^{o1}V$ — sophus *Fr. Pithou ap. Rigault* 1599, *Bongars*, σοφος *L. Havet* (*cf.* 67,8 ; 116,2 ; 120,15) : aesopus PR^{gv}, N^{o1}, *quod asterisco notarat P. Pithou*, Esopus *V*, senex *Iannelli* — **10** Corrumpes *Bentley* — semper si tensum *P*ρ : si tensum *V* si tensum semper N^1 (arcum si... N^o) semper tensum si *Bentley* — habueris *P*ρ,v : tenueris *V* — **11** laxaris *P*ρ : laxaueris $N^{o1}V$ — quum v — **12** ludus *Guyet*, *Burman* 1698 — debent *P*ρ (*recte, quo facilius audiatur* redeat *de animo ; tamen cf. tit.*) : debet v*V*, *Rittershausen* — **13** melior ut *P*ρ : ut sic melior (molliter *V*) $N^{o1}V$; *u.* 63,1 ; *de* ut *cf.* 21,4 — redeas *N. Heinsius ap. Burman* 1718 — tibi *P : om.* $N^{o1}V$, sibi *Tollius ad Cic. Pro Archia* (*non uidi*), ρ — sic ut melior rēdeat *Iannelli*

59 : § 160 — *Romulus II* vi — CANIS AD AGNVM (ANVM P^1, G P^2) PR^v OBSTARE SEPE HOMINES NATVRALIBVS LEGIBVS MERITIS CAPI *Perottus* — **1** palanti *Saumaise*, *Prasch* : ballanti PR^v, balanti v*V*, *Pithou*, uaganti *Rom.* — **2** Stultĕ *potius, ut* 116,6, nasutĕ 84,1, stulta 85,6 — hic N^1V, *Rom.*, *Gude*, *Scheffer*[2] : haec *P*ρ hac *Riese* — matre *V* — *post* **3** *lacunam statuit de Meurs* — **4** quero *V* — quum v — libitum est : § 97 — **5** Dein N^1V, *Pithou* : deinde PR^v — portat *P*ρ : fert $N^{o1}V$ (portauit *Rom.*) — ignotum (*cf.* sciuit 10) : incertum *Heinsius ad Ouid. F.* III 718 (*non uidi ; non est in ed. a.* 1661), ingratum *Bentley* — **6** *de caesura u.* § 9 — **7** admoto *P*ρ : admodum $N^{o1}V$ (admotum uberi *Burman* 1727 *in praef.*)

III,xv,9

« Tamen illa est potior qu*a*e te peperit. » « Non ita est.
Beneficium sane magnum natali dedit, 13
Vt expectarem lanium in horas singulas! 14
Vnde illa sciuit niger an albus nascerer? 10
X una linea, § 116; an iam Y? § 129 Age porro : parere si uoluisset f*e*minam, 11
Quid profecisset, *q*um crearer masculus? 12
X 27ᵃ Cuius potestas nulla in gignendo fuit, 15
Cur hac sit potior, quae iacentis miserita est
Dulcemque sponte praestat beniuolentiam?
Facit parentes bonitas, non necessitas. »
His demonstrare uoluit auctor uersibus
Linea 903ᵃ Obsistere homines *dogmatis*, meritis capi. 20

60. **[CICADA ET NOCTVA]**

Humanitati qui se non accommodat III,xvi
Plerumque poenas oppetit superbiae.

9 est *P*ρ, *Rom.* : *om.* $N^{o1}V$ *fortasse recte* (*u.* 114,11) — potior : fortior *Rom.*, propior, proprior, uera, uerior *alii* (*unde Burman* 1727 uerior quae peperit), melior *Philippe*; *cf.* 16 — quae ν, *Pithou*, ρ : que *P* quam V^{b} (*cf.* 16) — te *P*, *Rom.* : *om.* $N^{o1}V$ — Non *maiusc.* *P* — **10** Vnde : Anne *Philippe* — nasceretur $N^{1}V$ — **10-11** sciret... scisset *uel* sciuit...scierit *Tollius*ᵃ — **11** foeminam *V* — **11-12** *sic* $N^{o1}V$; *at* parere... quid pro- *om.* *PR post* porro (*unde* porro scisset *Pithou*; p- scisse *N. Heinsius*ᵇ); *iterum uno uersu Bursian*, *Jahrbuecher fuer Philol.* 85 (1862) — **12** -fecisset *P* : fuisset R^{v} — qum *L. Havet* : cum *P*,*V* : quum R^{v},ν, num *Prasch* — **13-14** *transp. L. Havet* — **13** *cani tribuit Scheffer* — Benficium *L. Mueller* (§§ 69, 79) — saue magnum $N^{o1}V$: magnum sane *P*ρ sat m- *Johnson* — natali ν*V*, *Pithou* : natale PR^{v} nato *Saumaise* — sine natali *uel* uitali *Gude* — m- s- n- : natalis an m- *Heinsius*ᵇ — **14** expectarem ν*V*. *Pithou* : spectarem PR^{v} — lanium *P*ρ,ν : lauium *V* (*cf.* 48,1) — horas *P*ρ,ν : oras N^{o} ora *V* — **15** *uersum miro modo tribuit cani Schuetze*, *Criticae in Ph. obseruationes p.* 3 (1770); *ponit post* 17 *Sanadon scribens* Quamuis potestas — in *om.* ρ — gignendo ρ,*V* : gygnendo *P* — in g- : gignendi *uel* gignentis *N. Heinsius*ᵇ — **16** haec *Barth*, *Aduers.* XLII 14 — sit PR^{g}ρ — Cur hac sit : Hac illa *Philippe* — quae *P*ρ,ν : quam V^{b}, *cf.* 9 — potior? quod *Scheffer* — miserita *P*ρ : miserta N^{o1} miseria *V* — Cur hac s- p-? Quod *N. Heinsius*ᵇ — Cur haec? sit...est *Gude* — **17** prestat *V* praebet *Philippe* — praestat sponte *Bentley* — beniuolentiam PR^{v},$N^{1}V$ — **18** parentes *P*ρ, *Rom. in titulo* : parentem $N^{o1}V$, *u.* 70,22 — necessitas *P*,ν*V* : natiuitas *Rom. in tit.*, *Nevelet* — **19-20** *om. Perottus* (*sed cf. tit.*), *del. Eyssenhardt* — **20** obsistere homines legibus meritis capi R^{r}ρ — dogmatis (*ut* poematis) *L. Havet* : legimus *P* legibus R^{r}ρ, *codex Perottinus teste titulo*, *Pithou cum doctis permultis*, *sine sensu opinor*

60 C- ET N- *P*ρ NON ESSE SPONTE ALICVI FACIENDAM INIVRIAM (*cf.* 46) NAM QVI HVMANITATI SE NON ACCOMMODANT PLERVMQVE POENAS DANT SVPERBIAE *Perottus* ($N^{o}V$, ACCOMMODAT *et* DAT ν) — **1-2** *om. Perottus* — **2** appetit *Scheffer* — superbiā *Vrsin*

Y fol. σ P 44 Cicada acerbum noctuae conuicium III,XVI
Faciebat, solitae uictum in tenebris quaerere
Cauoque ramo capere somnum interdiu.
Rogata est ut taceret. Multo ualidius
Clamare occepit. Rursus admota prece
Accensa magis est. Noctua ut uidit sibi
Nullum esse auxilium et uerba contemni *inri*ta,
Hac est adgressa garrulam fallacia :
X 28r « Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Son*os* e cithara quos putes Apollinis,
Potarest animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donauit ; si non fastidis, ueni ;
Vna bibamus. » Illa, qu*a* arebat siti,
Simul cognouit uocem laudari suam,
Cupide aduolauit. Noctua obse*pt*o cauo

3 conuicium *Pρ,V* conuitium *N*[1] — **4** faciebat *Pρ* : Agebat *N*[ol]*V* — querere *V* — **5** rami *N. Heinsius*[a] muro *Guyet* trunco *Bentley fortasse uere* — **6** est ut : uti *Bentley* tum *Cunningham* — **7** Clamore ρ — occepit *N*°*V* (occoepit *N*[1]), *Philippe, Orelli* : coepit *Pρ* — **9** Nihil esse auxilii *Cunningham* — inrita *L. Havet* : sua *Pρ* data *N*[ol]*V*, *Iannelli* (*utrumque puto ortum ex* rita, *omissis* in- *post* -mni) — **10** adgressa *P*,v : aggressa *V* — garulam *V* — fallacia v,ρ : fallatia *P* falacia *V* — **11** quia me *Pρ* : quoniam *N*°*V* (quum *N*[1] *errore puto pro* qm̄) — **12** *om.* *N*[ol]*V* — Sonos e *L. Havet* (*de* r=s *u.* 41,25 ; 48,4 ; 68,14 ; 71,1 ; 77,8) : sonare *Pρ* Sonare e *Buchner* Sonari *Heinsius*[a] — cithara *Pρ* : citharam (*uel* Apollinem) *Guyet, Prasch* — putes *Pρ* : putas *Bongars* quis putet *Scheffer* — apollinis *P*[2] : apollonis *P*[1], *cf. L. Mueller p.* 105-106 — **13** Potarest *Orelli, cf.* 27,1 : potare est *Pρ* Potare si *N*[ol] Potaret si *V* — **15** bibamus *Pρ*,v : bibam *V* — qua *L. Havet* : quae *Pρ*,v*V*, que *L. Mueller*, ut *Nauck* — arebat *N*[ol]*V* : ardebat *Pρ* (*cf. Burman* 1727) — **16** Simul : = *quando, ubi ; cf.* 95,10 — cognouit *Pρ* : gaudebat *N*[ol]*V* — **17** obsepto *L. Havet* : obsesso *V* (*u.* 72,13), egressa *P male* (*nam nec* graditur *uolucris nec* consectatur *qui obuiam it nec* caui *fieri debet mentio nisi ibi capitur cicada*), egressa e *Pithou*, *N*[1] *errore ut uidetur*, egressan. *Gude* — ingressam cauum *Saumaise* — **18** Crepitantem *N. Heinsius*[b] — leto : laeto *P* letho v,ρ lecto *V*[h]

61 : A- IN D- T- *Pρ* — NIHIL AGENDVM ESSE QVOD NON PROSIT *Perottus* — *totam dedit fabulam* (*Auieno tribuens*) *Perottus in Cornucopiae ad Martial.* CV (*nobis* I 76); *ea igitur omnium prima post medium aeuum* (*cf. u.* 12) *lectitari est solita* ; « *allusit* » *inquit Perottus* « *ad fabulam quam nos ex Auieno in fabellas nostras adolescentes iambico carmine transtulimus* » ; *ego contuli ed. Cornucopiae Venetia-*

Trepidantem consectata est et leto dedit. III,xvi
Linea 923* Sic uiua quod negarat tribuit mortua. 19

61. [ARBORES IN DEORVM TVTELA]

Olim quas uellent esse in tutela sua III,xvii
D*i*i u*t* legerunt arbores, quercus Ioui,
*A*t myrtos Veneri placuit, Phoebo laurea,
Pinus C*y*bebe*, populus celsa Herculi.
P 46 Minerua ammirans quare sterilis sumerent
Interrogauit. Causam dixit Iuppiter :
« Honorem fructu ne uideamur uendere. »
X 28* « At mehercules narra*b*it quod quis uoluerit,
Oliua nobis propter fructum est gratior. »
Tunc sic deorum genitor atque hominum sator :
« O nata, merito sapiens dicere omnibus.
Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria. »

nam a. 1470 (π) — **2** Dii *uel* Dei (§§ 28, 32, 94) ut *L. Havet, cum et* diui *uix aptum uideatur, ubi non opponitur natura diuina humanae, et post semipedem octauum rarissime collocetur interpunctio grauior* (*ut uulgo fit u.* 2; *u.* § 16) : diui *Pρ,vVπ* (*cf. L. Mueller p.* 106) — **3** At *N. Heinsius*^{b} : et *Pρ,vVπ* (*cf.* 63,7) — myrtos PR^{gv} : myrtus *vVπ, Pithou* — At m- : Myrtetum *Nauck* — Cythereae m- placuit *Cunningham* — phoebo *vVπ, Pithou* (Phoebus N^{o}) : poebo PR^{v} — laurea *Pρ* : laurus $N^{o1}V\pi$ laurus et *Bernardus Moneta ap. Iannelli* — **4** Cybebae populus *r* (*cf. Ouid. Met.* x 104, *Martial.* xiii 26, *Arnob.* v 7) : cibebe· neptuno populus *P* cybebae populus *supra scr.* neptuno R^{v} Neptuno (-unno *V*) populus $N^{o1}V\pi$; *conferendus Gude* (Cibele *Pithou*; Cybebe *Gude, cf.* 78,4) — cersa V^{b} — **5** ammirans PR^{gv} : admirans *vVπ* mirans *Hare* — sterilis $N^{o1}V\pi$: steriles *Pρ* — **6** Interr- causam, dixit *interp.* $N^{o}V\pi$, *Scheffer* (*cf.* 69,5; 89,6) — iuppiter PR^{v},π : Iupiter *vV* — **7** Honorem fructu $N^{1}V\pi$ (fructus N^{o} *errore ut puto ex* 9), *Rigault* 1599, *Guyet, Vrsin, Lefebvre, Buchner* : honore fructum PR^{v} — uideamur *P*,N^{o}*vV* : uideantur π — pendere *Guyet* — **8-9** : *u. Hare* — **8** mehercules $N^{o1}V\pi$, *N. Heinsius*^{a} : mehercule *Pρ* mi hercules *Scheffer** mercules (§ 92) *L. Mueller ; satis mira uox in ore et femineo* (*Gell.* xi 6,3) *et diuino* — narrabit *Pithou* : narrauit PR^{v} inquit $N^{o1}V\pi$ narrarit *Scheffer* — me narrabit hercule *Guyet* haec m- narret *Vrsin* m- illa narret *Bentley* m- inquit narret *Sanadon* — mehercle narret quisque quicquid *uel* m- probarit (*uel* pararit) quod quis *uel* m- carum habebit (*uel* cari habeat) quod quis *Heinsius*^{b} m- narrarit quod quisquis *Cunn.* mehercule inquiat quod quisque *Iann.* — quis : quisque $N^{o1}V\pi$, *cf.* 106,4 — **9** oliua $P^{2}\rho$: olua P^{1} — fructum *r, Rittersh.*, N^{o} *err. puto ex* 7 : fructus PR^{gv},$N^{1}V\pi$; *contra* factum est *pro* factus est 72,6 — fructust *Buchner* — **10** tunc *Pρ* : Tum $N^{o1}V\pi$ — genitor *vVπ, Pithou* (*cf.* 68,22) : gentium PR^{gv} ingentium *Gude* coepit *L. Mueller, quem u. p.* 106 — hominis V^{b} — **11** O *maiusc. P* — dicĕre *recte Pithou* (§§ 49, 99), dicĕre *Guyet*, dicta es *uel* diceris *Heinsius*^{b}; audis *Nauck* — **12** *hunc u. anno* 1593 *ed. Zamosius tamquam Albae Iuliae in Dacia in lapide* ἐπιταφιχῷ *inscriptum* (*C.I.L.* iii *p.* 8* *n.*58*); *qui uidetur hausisse ex Cornucopiae*

Y fol. τ
Linea 937ᵃ

Nihil agere quod non prosit fabella ammonet. III,XVII

62. **[PAVO AD IVNONEM DE VOCE SVA]**

Pauo ad Iunonem uenit, indigne ferens III,XVIII
Cantus luscinii quod sibi non tribuerit;
Illum esse cunctis auibus ammirabilem,
Se derideri simul ac uocem miserit.
Tunc consolandi gratia dixit dea :
« Sed forma uincis, uincis magnitudine;
Nitor smaragdi collo pr*ae*fulget tuo
Pictisque plumis gemmeam caudam explicas. »
« Quo m*i* » inquit « mutam speciem, si uincor sono ? »
« Fatorum arbitrio partes sunt uobis datae;
X 29ʳ *F* 16 Tibi forma, uires aquilae, luscinio melos;
Augurium coruo, l*ae*ua cornici omina;
Omnesque propriis sunt contentae dotibus.

13 *om. Perottus* (*NV*π), *sed cf. tit.; del. Eyssenhardt; cf.* 74,1 — nihil *P*ρ : Nil *Scheffer* (§ 66) — ammonet R^{v} (*cf.* 27,2) : monet *P* admonet *Pithou* (indicat *repositum a lectore male memori* 74,1)

62 : *anon. Wiss. V* IV (*Hervieux*, II^{2} *p.* 188), *Romulus IV* IV — PAVO...SVA PR^{w} (IVNONEN R^{v}), OPORTERE OMNES CONTENTOS ESSE SORTE SVA *Perottus* — DE...SVA : *u. ad tit.* 54 — **1** ad Iunonem uenit *P*ρ, *Wiss. Rom.* : Iunonem conuenit $N^{oi}V$ (*omisso puto in codice* ad *consuluit sensui Perottus*) — **2** luscinii P^{2} : luscini $P^{1}R^{gv}$ lusciniae N^{oi} luscinie *V*, *cf.* 11 (*femin. etiam Wiss. Rom.; sed* Illum 3) — **3** illum PR^{v},N^{i} *in Addendis*, *V* — esse e c- *Scheffer* — auibus $N^{oi}V$, *Pithou* : auribus PR^{gv} (*quod si seruetur*, cunctorum *Giovenazzi ap. Iannelli*) — ammirabilem PR^{v} : admirabilem ν*V* mirabilem *Hare* — **4** Sed V^{h} — simul ac : simulato *V* simul *Scheffer* — emiserit *Rittershausen* — **5** Huic *N. Heinsius*ᵇ Tum hanc *Ouvering* — hanc solandi *Cunningham* — gratia *r*,ν*V* : graciam P^{1} gracia *P eadem manu* gratiam R^{gv} causa *Wiss. Rom.; cf.* 67,2 — dixit *P*ρ,ν*V* duxit R^{g} — gratia induxit *Gude* — **6** uincis uincis *P*ρ : tu uincis et $N^{i}V$ (uincis et N^{o}), uincis atque *Iannelli* — **7** praefulget ν,ρ : prefulget *P* perfulget V^{h} — **8** que *P*, *r ut uidetur*, ν*V* : quae R^{v} — plumis *P*, *Rom.* : flammis *Wiss.*, pinnis *Riese* (*cf.* 4,5) *fortasse uere* — caudam P^{2} : cauda P^{1} — **9** Quo *P*ρ, *Wiss.* : Cur $N^{oi}V$ — mi (§ 91) *Pithou* : mihi PR^{v}, $N^{oi}V^{m}$ tibi V^{h} — mutam *P*ρ (*om.* $N^{oi}V$) : mutae *uel* cultam *Burman* 1718, tanta (species) *Sanadon*, nitidam *Cunningham*, nudam *Duebner*, istam *L. Mueller contra Latinorum et Phaedri usum* (*cf.* 50,5); *cf. Ouid. Medic. f.* 33 Laudatas homini uolucris Iunonia pennas Explicat et forma muta superbit auis — speciem *P*ρ : species $N^{oi}V$, *Sanadon* — Mihi cur species inquit si *Iannelli* — **10** sunt uobis *P*,ν*V* : uobis sunt N^{o} — **11** lusciniae $N^{oi}V$, *cf.* 2 — melos *P*ρ,ν : nelos *V* — **12** leua PR^{v},*V* — omina *r*,ν, *Pithou* : homina PR^{v} omnia *V* — **13** omnesque propriis sunt contentae uocibus R^{r} — que PR^{r},$N^{i}V$,*N. Heinsius*ᵇ : quae *Pithou*, N^{o} *errore* — propriis R^{r}ρ,$N^{i}V$, *Pithou* : propiis *P* — sint *Eyssenhardt* — dotibus $N^{oi}V$, *et diuinarat N. Heinsius*ᵇ : uocibus PR^{r}ρ : *an prius fuit* otibus *sine* d ? *cf.* 68,3

Noli adfectare quod tibi non est datum, III,xviii
Linea 953a Delusa ne spes ad querelam reccidat. »

63. [AESOPVS $\overline{RP}$ GARRVLO]

Aesopus domino solus cum esset familia, III,xix
Parare cenam iussus est maturius.
Ignem ergo qu*a*erens aliquot lustrauit domus,
Tandemque inuenit ubi lucernam accenderet.
Tum circumeunti fuerat quod iter longius
Effecit breuius, namque recta per forum
Coepit redire. *A*t quidam e*x* turba garrulus :
« Aesope, medio sole quid tu *lumine ? »
« Hominem » inquit « quaero, » et ab*i*it festinans domum.
Hoc si molestus ille ad animum rettulit,
Sensit profecto se hominem non uisum seni,
X 29a *Linea* 966a Intempestiue qui occupato adluserit.

14-15 *per Leonem Dorez habui photographicam codicis V imaginem* — **14** adfectare *P*,v : affectare *V* — **15** delusa *P*ρ,N^1 : Delusam *V* Densa... N^o *errore* — reccidat P^1, *Saumaise*, *Guyet* : recidat P^2ρ,v*V*

63 $\overline{RP}$ = RESPONDET : *u. ad fab.* 3 ; AES- RESPONDET GARRVLO R^v ; IN TANTA MORTALIVM MVLTITVDINE PAVCOS ESSE HOMINES *Perottus* — **1** Aesopus : *u. ad* 47,3 — solus cum esset *P*ρ : cum (quum v) esset solus $N^{ol}V$; *cf.* 94,1 ; 54,8 ; 56,6 ; 58,13 — esset· familia *interpungit P* — familiā *Rittershausen ; melius Gude* — **2** coenam v*V*,ρ — **3** quaerens *Pithou*, ρ : querens *P*,*V* — aliquot lustrauit domus *P* (domus R^v) : domos al- lustr- $N^{ol}V$ — **4** que v*V*, *Pithou*, ρ : quae *P* — accenderet P^2ρ,v*V*, *Pithou* : accederet P^1 accenderat R^s — **5** circumeunti *P*,N^1 (§ 39) : circueunti *docti* circum eunti *Hare* (*u.* § 92) — Circum tum eunti *Cunningham* — **7** Cepit *V* — redire *P*,N^o : ridere *V* — at *Ouvering* : et *P*ρ (§ 14 ; *cf.* 46,17 ; 61,3) ; *om.* $N^{ol}V$, *Philippe* ; ei *Tollius*[a] (*cf.* 51,10) ; hic *N. Heinsius*[b] (*etiam delet uel in* hic *mutat Tollius*[a]) — quaedam V^h — ex : est *P* e v*V*, *Pithou*, ρ ; ec *L. Mueller* (*u. ad* 3,17 ; *cf.* 53,5) — **8** *itidem* R^r *ut P* (quid tu cum R^v) — Aesopo V^h — soli *N. Heinsius*[b] — quod V^h — tu *L. Havet* (*quod « non debet existimari superesse » iudice de Meurs*) : tu cum PR^{rv} cum N^ov*V*, *Rittershausen*, *Bongars ; subintellegendum* facis (*cf.* 78,8-9 delicio suo Quidnam fecissent) — **9** Hominem *maiusc. P* — inquit quaero PR^v,v, i- quero *V* : quaero inquit *Rigault* 1617 — abiit (§ 103) *Rittershausen*, *V* : abit *P*ρ,N^1 — **10** rettulit *P*ρ : retulit v*V* — **11** sensit *P eadem manu*, ρ,v : sentit P^1 — **12** *om. Perottus* — illuserit *Gude*

Y fol. deperd.

Linea 967ᵃ (*X lin.* 11)

[† PHEDRI AVG. LIBERTI
LIBER III EXPL. INCIPIT LIBER IIII]

PHAEDRI AVG. LIBERTI LIB. III EXPLICIT. INCIPIT LIBER IIII *R*ᵛ (*u. p.* 91)

[*In foliis codicis Y ante fol.* H *deperditis fuit olim ut uidetur fabula de Prometheo* 108; *cf.* § 128 *adn.*]

64 [*De Prometheo, cf.* 65,3; *de eodem fabb.* 65 *et* 108; *Halm* 155; 261; 383; *etiam u. ad* 87,1.]

* IV,xv
* * * * * * * * * * * * * * * * * * * *
* *
* * * * * * * * * * * * * *formauit recens*

64 : *non habent* ρ, *Danet — ex eadem textus parte prouenisse uult L. Mueller p.* 109 *fabb.* **106**, **110**, **111**; *rectius tamen, opinor,* **110** *iungas cum* **101**, *quae fabula libri est V — de argumento cf. L. Mueller p.* 106 — formauit recens *exempli gratia restituit L. Havet*

(P 57) (imago : uide ad 91,6) *I fol.* ■ (§ 126) A fictione ueretri linguam mulieris. IV,xv
Linea 1182ª Adfinitatem traxit inde obscenitas. [IV,xiv, IV,xiii]

65. **[IDEM]**

Rogauit alter tri*b*adas et molles mares IV,xvi
Quae ratio procreasset. Exposuit senex : [IV,xv, IV,xiv]
X 36ʳ « Idem Prometheus, auctor uulgi fictilis
Qui simul offendit ad fortunam frangitur,
Naturae partis uest*e* quas celat pudor
Cum separatim toto finxisset die
Aptare mox ut posset corporibus suis,
cf. 67,5 Ad cenam est inuitatus *subito a Libe*r*o;
Vbi inrigatus multo uenas nectare
Sero domum est reuersus titubanti pede.
Tum semisomno corde et errore ebrio
*In*plicuit uirginal*e* generi masculo

1 *itidem Rʳᵛ ut P* (uereri *Rʳ*) — A fictione *PRᵍʳᵛ cf.* fictilis 65,3; finxisset 65,6; finxit 108,9 (*u. Io. Fr. Gronovᶠ praef.*); Affrictione *Bongars, Saumaise, Guyet, N. Heinsius*[b]; Affictione *Rigault* 1617; Afflictione *Funccius ap. Dressler*; Affixione *Lefebvre*; Adfictione *Cunningham* — lingua *N. Heinsius*[b] linguae *Eyssenhardt* — *uersum omnino mutauit Dressler* — **2** *itidem Rʳᵛ ut P* (obscoenitas *Rʳ* obscaenitas *Rᵛ*; *de* œ *u.* 88,8) — *de re cf. exempli gratia Martial.* VII 67

65 : § 163 — *non habent* ρ, *Danet* — *de ebrio Prometheo cf. Martialis* XIV 182 — IDEM *P,Rᵛ ap. Brotier* — **1** *itidem Rᵛ ut P* — tribadas *Pithou* : triuadas *PRᵛ* — **3-4** *itidem Rᵛ ut P* (*reliqua in R inuenit, sed ut obscena non transcripsit, Dionysius Roche*) — **3** « *puto* futtilis » *L. Mueller* — **4** Quod *N. Heinsius*[b] — **5** partis *P* — ueste *Pithou* : uestae *PRᵍ* — uelat *N. Heinsius*[b] — **8** subito *Pithou* : ut subito *P* (subito *in initio lineae* 11 *in P*) *ex* 67,5; *cf.* aegre 83,4 *et* aegrea 84,19 — a : *puto* ab — Libero *Pithou* : liberto *P* — **12** Inplicuit *L. Havet* : adplicuit *P; prius puto fuit* plicuit *additumque est* ad-; *nam si ex* 13 *ortus esset error, scriptum esset* applicuit — uirginale (§ 95) *Pithou* : uirginali *PRᵍ; sic restitui* animale 93,8; *contra* natale 69,13 *pro* natali

Et masculina membra applicuit feminis. IV,xvi
Linea 1197* Ita nunc libido prauo fruitur gaudio. »

66. **[DE CAPREIS BARBATIS]**

Barbam capellae cum impetrassent ab Ioue, IV,xvii
Hirci m*a*erentes indignari coeperunt [IV,xvi, IV,xv]
Quod dignitatem femin*a*e aequassent suam.
P 58 « Sinite » inquit « illas gloria uana frui
X 36* Et usurpare uestri ornatum muneris,
Pares dum non sint uestr*um* fortitudine. »
Hoc argumentum monet ut sustineas tibi
Linea 1206* Habitu esse similes qui sint uirtute impares.

67. *Halm* 367. **[DE FORTVNIS HOMINVM]**

Cum de fortunis quidam qu*e*reretur suis, IV,xviii
Aesopus finxit cons*o*landi *haec* gratia : [IV,xvii, IV,xvi]
Vexata saeuis nauis tempestatibus,

13 adposuit *L. Mueller*

66 DE CAPREIS BARBATIS PR^v — CAREIS P^1 — *auctori titulorum, ut uid., mas* CAPER (86), *femina* CAPREA ; *cui errori fauere potuit iocus ap. Sueton. Tib.* 45 hircum uetulum Capreis naturam ligurrire — **1, 2, 4, 5, 7, 8** *itidem* R^r *ut P* — **1** cum $PR^{gr}\rho$ — **2** Hirci *maiusc. P* — merentes PR^r moerentes ρ — coeperunt PR^{grv}, *Gude, N. Heinsius*[b] : ceperant (*sic*) *Pithou* — **3** quod dignitatem feminae aequassent suam R^r — femine *P* foeminae ρ — « *fortasse* femina aequasset » *L. Mueller* (*sed cf.* illas 4) — aequasset suae *Hartman p.* 118; *an* aequassent marum ? — **6** pares dum non sint uestrae fortitudinis R^r — uestrum *L. Havet* : uestae P^1 uestrae *P eadem manu*, $R^r\rho$, *quod post* uestri 5 *prauum esse patet ; cf.* similes tui 77,17, similis tui 70,15 — fortitudine R^{gv} (« *il paraît que* fortitudine *est ici pour* fortitudini » *Vincent,* « *scribe* fortitudini » *Gude*) : fortitudinis *P*, R^r *errore*, fortitudini *Rittershausen* — **7** Hoc *maiusc. P* — **8** sint *P*ρ : sunt *Bentley* — *fabula de Romanis qui ornamenta ex. gr. consularia acceperint, scripta aut a.* 52 *aut ante* 48; *cf.* § 164

67 DE FORTVNIS HOMINVM PR^v, *cf. tit.* 87 — **1** Quum ρ — quereretur *Pithou*, ρ : quaereretur *P* quererentur *Quicherat* — **2** finxit : dixit (*possis* DEIXIT) *uel* infit *Buchner* — consolandi *Pithou* : consulandi PR^{gv} (*u.* 47,6), hoc solandi *Guyet* — haec *add. L. Havet* (hoc *Bentley*) — gratiam *Gude* — *cf.* consolandi gratia[m] 62,5 — **3** est *subaudire iubet Hare* — nauis PR^{gv} : naui *Rig.* 1617 — **3-6** Vexatae s- naui t-, I- u- l- et m- m-, F- ad s- s- mutatum diem. F- s- tuta ut c- fl- *Bothe* — **4** lacrymis ρ — metus *Cuperus, Obseruation.* (1670) II 20 — **5** *post* **7** *transp. Gude* — ut subito *N. Heinsius*[b] (*u.* 65,8) : subito *P in initio lineae* 10, ρ, subito ut *Bongars, Gude* — serenam ubi commutatur *de Meurs* — mutato die *Rittershausen* mutatus *uel* mutat ut dies *Schoppe* dum mutat dies *Cunningham* — **6** tuta : uti *uel* tuta ut *N. Heinsius*[b] —

Y fol. 1 Inter uectorum lacrimas et mortis metum IV,XVIII
cf. 65,8 Faciem ad serenam *ut* subito mutatur dies,
Ferri secundis tuta coepit flatibus
Nimiaqu*e* nauta*e* s*e* hilaritate extollere.
Factus peric*l*is tum gubernator σοφος :
« Parce gaudere oportet et sensim queri,
Linea 1217[a] Totam qu*is* uitam miscet dolor et gaudium. »

68. *Cf. Halm* 319. **[CANES LEGATOS *MISERE* AD IOVEM]**

Canes legatos olim misere ad Iouem IV,XIX
X 37[r] Melior*a* uitae temp*ora* oratum su*ae* : [IV,XVIII, IV,XVII]
*Ips*os *e*riperet *d*omin*i* contumeliis,
Furf*u*ribus sibi consparsum quod panem daret
P 59 Fimoque turpi maxim*e* explerent famem.
Profecti sunt legati non celeri pede.
Dum naribus scrutantur escam in stercore,

coepit : *u. ad* 20,9 — **7** que *Pithou*, ρ : quae *P* ecce *N. Heinsius*[b] — nautae se *N. Heinsius*[b] (§ 30) : nautas *P*ρ, *cf.* 8 (*etiam* nautas hilaritas *Heinsius* ; § 68) — **8** : § 161 — factus periculo sis tum gubernator sophos *R*[r] — Functus *Stowasser* — periclis (§ 90) *Orelli* : periculosis (os *ortum ex corr. u.* 7 ?) *PR*[grv], periculo *r* (« *il y a un trait sur* sis » ?), *Pithou*, periclo *Rittershausen*, *Bongars* — σοφος *L. Havet* (*u. ad* 58,9) : sophus *P*ρ, sophos *R*[gr] *ut Martial.* VII 32,4, *Auson. Epigr.* XXII 2,26 — **9** *itidem* *R*[r]ρ *ut P* — **10** : *cf. Halm* 23 — quis (§ 96) *L. Havet* : quae *P*, que *R*[g], *Rigault* 1599 *in adn.*, quia *Pithou*, ρ (*non R* : *Berger de Xivrey p.* 103), *cf. L. Mueller, De re m. p.* 417, aeque *Heinsius*[b], quod *Riese* — miscet *PR*[v]

68 : § 163 — CANES LEGATOS AD IOVEM *PR*[v] MISERE *add. L. Havet; cf. tit.* 3 — CANVM LEGATI *Pithou* — *comparandus Martialis* XII 77 *de Aethone* — **2** *Guyeto suspectus* — Meliora...tempora *Vrsin* : melioris...tempus *P*ρ (*uidetur fuisse olim* temporatum) — sue *P* suae ρ : suos *N. Heinsius*[a] suis *Scheffer* sibi *N. Heinsius*[b] — **3** Ipsos eriperet *L. Havet* (*cf.* 31,6 *et* 54,41) : uti sese abriperet *P* (abr- *PR*[v]) — uti *P*ρ, *quae forma ap. Ph. non recurrit* : Vt *Heinsius*, *sed omnino superflua est coniunctio* — sese *PR*[g] : se *Rigault* 1617, ρ — eriperet *Gude* : abriperet *PR*[v] ariperet *R*[g] — se subriperet *N. Heinsius*[b]; *sed, puto, fuit in uetustiore codice* ipsose riperet — domini (*cf.* 34) *L. Havet* : hominum *P*ρ hominum e *Scheffer* (*fuitne in archetypo* omini, *ut in P* os *pro* dos 1,3? *cf.* 62,12 homina; *etiam u. ad* 62,13) — *an ut admonet L. Delaruelle significatur proconsul a prouincialibus accusatus?* — **4** furforibus (*u.* 82,44) *PR*[v]; *Festi epit.* 46 « canicae *furfures de farre a cibo canum uocatae* », *unde* cănīcas *ut uid. Lucilius ap. Non.* 88 — consparsum *PR*[v] (*cf.* 38,15) : confartum *N. Heinsius*[b] acerosum *Nauck* — qui *Heinsius*[b] — daret *PR*[v] : darent *Pithou* — **5** maxime *L. Mueller* : maximam *P*ρ; *cf.* 113,3; 119,21 — *de re cf.* 28,11 — **6** Profecti *maiusc. P* — sunt : *malim* sic — celeri pede : *cf.* 131,1 — **6-8** : *sic interpungunt pauci; uulgo interpungitur post* 6 *leuiter, post* 7 *grauius* — *post* 7 *lacunam statuit de Meurs; itidem post* 12, 13, 16

Citati non respondent. Vix tandem inuenit IV,xix
Eos Mercurius et turbatos adtrahit.
Tum uero uultum magni ut uiderunt Iouis, 10
Totam timentes concacarunt regiam.
Propulsi *iccirc*o fustibus uadunt foras;
Vetat dimitti magnus illos Iuppiter.
Mirari *ciues igitur* non reuertier; 14
Post aliquod tempus alios adscribi iubent, 16
Turpe aestimantes aliqu*id* commi*ss*um a*b* suis. 15
Rumor legatos *crudi*ores prodidit. 17
Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
X 37[a] Odore canibus anum se*mius*to replent,
Mandant dimitt*i* *ut curent et redeant* statim.
A*b*eunt rogantes; aditum continuo impetrant.
Cons*i*dit genitor tum deorum maximus 22

8 Citatis *N. Heinsius*[b] — **9** Reos *Heins.*[a] — sed *Burman* 1718 — **12** iccirco *L. Havet* : uero *P* (*cf.* 10), ut uero *Heins.*[b], ne sint *Hare*, « fero » *Ouvering*, retro *Nauck*, merito *I. Chauvin* — ruunt *Cunningh.* euadunt *Bothe* — **13** Vetat et d- *Duebner* — Iupiter ρ — *post* **13** *add. Riese* : Canes interea qui illis rem mandauerant — **14** mirari *PR*[v] : Mirati *Pithou* Mirari hi *Heins.*[b] Mirati illi *Tollius*[a]; *unus hic infin. ut Ter. Andr.* 147 — ciues igitur *L. Havet* (*cf.* sepius 16,1) : sibi legatos *P*ρ (*ubi iudice Scheffer* sibi *elegantissime abundat*); *sic* l *pro* s 19, s *pro* l 100,13, l *pro* r 47,1; *de* r = s *u.* 60,12 — reuertier (§ 98) P^1ρ : reuerti P^2 — **16-15** *transp. L. Havet* (16-14-15 *Bothe*) — **15** *del. Guyet* — Turpe quid existimantes *Cunn.* — extimantes *Scheffer* autumantes *Bentley* aestimarunt *Sanadon* — aliquid *Pithou* : aliquod *PR*[v], *cf.* 16 — commissum *Pithou*, ρ : commisum *P* (*cf.* 100,23) — ab *Cunn.* : a *P*ρ, *cf.* 70,11 — ut suos (*seq.* 17) *Bothe* — **16** aliquot *Pithoei operae* — adscribi *P*ρ, *Scheffero suspectum* : adsciri *R*[s], *Heinsius*[b], acciri *uel* adscisci *Gude* — iubet (*Iuppiter*) *Bentley* — **17** Rumor *maiusc. P* : Venter *Bentley* — crudiores *L. Havet* : superiores *P*ρ ut priores *Burman* 1718 — **18** nequid simile rursus *N. Heinsius*[b] — **19** Adore *Heinsius*[b] — semiusto (§ 92) *L. Havet* (*cf.* ab ara 29,8; *Martial.* XI 54,2 Turaque de medio semicremata rogo) : sed multo *P*ρ (*ex* setmulto?) sed spurco *Bentley* sed nimio *Hare* sedulo *Bothe* sat multo *Baehrens, Rhein. Mus.* XXVI (1871) *p.* 154; *cf. L. Mueller p.* 107; *certatim mirantur docti uocis* sed *elegantiam*, « *magnam* » *Io. Fr. Gronov elegantiam; diuersa sunt quae collegit Mayor ad Iuuenal.* V 147 *et t.* II *in ind. de* sed, ἀλλά, mais, ma, *et de* sed *Friedlaender ad Martial.* I 117,7, *in quibus per coniunctionem augentur priora, non inducuntur posteriora* — replent sedulo *Langen, Rhein. Mus.* XIII (1858) *p.* 207 — anum iucundo *uel* anūs occulto *Riese* — **20** *itidem R*[v] *ut P* — *lacunam notat Pithou* — mandant ut : *cf.* 75,25 — et orent ut *add. L. Mueller* — dimitti ut curent et redeant *L. Havet* : dimittuntur *PR*[v] — Mandata dant, dein dimittuntur *uel* deinde mittuntur *Rittershausen* Mandata dant, legati mittuntur, statim *Rigault* 1617 Mandant priores ut dimittantur *Saumaise* Mandant eadem, dein dimittuntur *Vrsin* Mandata dantur et dimittuntur *Heinsius*[b] Mandantur antro non dimittuntur *Gude* (*qui post* 34 *transp.*) Mandant dent operas ut dimittantur *Bentley*; *coniectationum specimina haec sufficiant* — **21** Abeunt *Scheffer* (*cf.* 100,2) : adeunt *P*ρ Vadunt *Heinsius*[b] — rogantes : *u.* 3,22 — **22** Considit *Tollius*[a] : consedit *P*ρ —

Y fol. x Quassatque fulmen ; tremere coepere omnia. IV,xix
Canes confus*i*, subit*us* quod fuerat fragor, 24
Repente odorem mixt*im* cum merdis cacant.
P 60 *Di* clamant omnes uindicandam iniuriam.
Sic est loq*u*tus ant*i*poen*on* Iuppiter : 27
« Non* est difficile poenas culpae imponere ; 28-29
Sed hoc feretis pro *turibul*o praemium : 30
* *
Nec* est legatos regis non dimittere, 29-28
Non ueto dimitti ; uerum crucia*ui* fame, 31
Ne uentrem continere non possint suum.
Illi autem qui miserunt *bi*s tam futtiles
Numquam carebunt *d*omin*i* contumelia.
Ita nunc, legatos expectantes posteros, 35
r. 1254[v]. *X* 38[r] Nouum *ut* uenire *quis* uidet, culum olfacit.

69. *Halm* 97. **[SERPENS MISERICORD*I* NOCIVA]**

tum : ut *uel* dum *Heinsius*[b] — **24** canes *P*ρ : canis *R*[1s] — confusi (confusi *etiam Scheffer*) subitus *Gude* : confusus subito *P*ρ effusus s- *Harc ; cf.* 123,3 ; *Quintil. Decl.* II 20 « *neminem...quem non* fragor *ille* confuderit » — ruerat *Saumaise, N. Heinsius*[a], fieret *Cunningham* — confusos subitus fecerat *Io. Fr. Gronov add. ad Liu.* XXXI 45 (1664), *cf. Scheffer* ; Canes (confusos subitus f- f-) Repente... *idem ibid.*; confusi (subitus terruerat...) *Bentley* — **25** mixtim *L. Havet* : mixto *PR*[s], mixtum *Pithou*, ρ, mixtis *Bentley* — odores mixtos *Nauck* — **26** Di (§ 94) clamant *Burman* 1718 : reclamant *P* (re *opinor ex* repente 25; *ubi construitur* re-clamare *cum infinitiuo, idem est atque* clamare contra, *u. Suet. Aug.* 37, *Iustin.* XXIV 2,10), Exclamant *uel* Procl- *N. Heinsius*[b], Vt clamant *Bentley*, Proclamant tum *Cunningham* — **27** Sic *maiusc. P* Hic *de Meurs* (Hic ast *Gude*) His *Tollius*[a] Hinc *Walch ap. Burman* 1727 — loqutus *L. Havet* : locutus *P* loquutus *R*[v] — antipoenon *L. Havet* : ante poenam *P*ρ autem p- *Bothe* — Tum sic l- a- p- est *Tollius*[a] At sic l- a- p- est *Cunningham* — Iupiter ρ — **28-30** *transp. L. Havet*; 30 *post* 31-32 *transp. Rigault* 1617; *in PR*[v] *ordo* 29-30-31; non est legatos...dimittere· nec est difficile...imponere· sed...p̄mium non ueto...fame· ne uentrem... *P*; 29 *Guyeto suspectus* — **28** *de genetiuo ambiguo u.* 33,10 — non est legatos regis non *P*ρ Leg- non est regis non *Gude* Non regis est leg- non *Bipontini* — **29** nec est difficile *P* — res difficilis *N. Heinsius*[b] — culpae *P*[2]ρ : cupae *P*[1] — **30** sed hoc feretis *PR*[v], Stet hoc, f- *Gude*, Id uos f- *Ouvering. Philippe*, Et hoc f- *Desbillons* — ferent ii *de Meurs* feretur *Vrsin* paretur *Heinsius*[b] — turibulo *L. Havet* : iudicio *P*ρ delicto *uel* uindicta *Heinsius*[b] iustitia *Gude* immunditia *Harc* — praeiudicio *Guyet* — p̄mium *P* — **30**[a] *amissum post* 30 *uersum sic fere restituerim* : Remanebitis Capitoli custodes mei; *de Capitolinis canibus cf. Cic. Rosc. Am.* 56 *cum adnot. Gustaui Landgraf* — **31** Nunc *Guyet* — ueto : cito *Gude* uolo *Bentley* — cruciaui *L. Havet* : cruciari *P*ρ (*u.* 114,14), cruciantor *N. Heinsius*[b] — Vos ueto d- uerum hos cr- f- *Burman* 1727 — **32** Nam *Guyet* — **33** miserunt (*an* -re?) : § 100 — bis *L. Havet* : uos *P* hos *de Meurs* — futtiles *PR*[s]; *cf.* 92,10 — **34** Nunquam ρ — domini c- *L. Havet ut u.* 3 : hominis c- *P*ρ (*de* sc *pro* c *in P*; *u.* 72,8); *cf. L. Mueller p.* 107; hominum c- *Scheffer*; omni c- *N. Heinsius*[b] — contumeliis *Bothe*

Qui fert malis auxilium post te*m*pus dolet. IV,xx
Gelu rigentem quidam colubram sustulit [IV,xix, IV,xviii]
Sinuque fouit; se ipse* contra misericors,
Namque ut refecta est n*e*cuit hominem protinus.
Hanc alia cum rogaret causam facinoris,
*Linea 1261*ᵃ Respondit : « Nequis discat prodesse improbis. »

70. **[VVLPIS ET DRACO]**

Vulpes cubile fodiens dum terram eruit IV,xxi
P 61 Agitque pluris altius cuniculos, [IV,xx, IV,xix]
Peruenit ad draconis speluncam ultimam,
Custodiebat qui thesauros abditos.
Hunc simul aspexit : « Oro ut inprudentiae
(5-15 : *c. V imago, Hervieux II² p.* 89) Des primum ueniam; deinde si pulchre uides
Quam non conueniens aurum sit uitae meae,
Respondeas clementer : quem fructum *k*apis

ut 3 — **35-36** *del. Burman* 1727 — **35** *post* legatos *asteriscum ponit Pithou* — expectantes PR^v : expectant et *Rigault* 1617 — exspectans ex posteris *Saumaise* exspectans et posteros *Gude* — exspectat qui *Burman* 1727 usque exspectans *Langen, Rhein. Mus.* XIII (1858) *p.* 200 — posteros PR^w : posteri $R^v\rho$ (*silet Gude*), *Bongars, Rigault* 1617 (*prauo sensu me quidem iudice, nam nisi aetates Phaeder confundit uolens, nihil intellegitur; neque scire possunt* posteri *quid fecerint maiores, neque defunctis maioribus iam exspectandi sunt legati aequaeui; atque non omnibus legatis culus olfaciendus est, sed posterioribus tantum, quibus solis anus odore repletus erat*) — quisque expectans posterum *Bentley* — **36** ut *add. L. Havet* : que *Rigault* 1617, ρ, et *Cunningham* — quis *L. Havet* (§ 13) : cum PR^v qui *Rigault* 1617, *Hare lacunam statuens* — uident...olfaciunt *Bongars* (olfaciunt *de Meurs*) — Venire cum uident n- olfaciunt c- *Vrsin*

69 : *Adem.* XI (*Hervieux, II² p.* 134), *anon. Wiss. IV* II (*p.* 179) *Romulus I* X — SERPENS...NOCIVA PR^v — SERPENS : *cf. tit.* 85 — MISERICORDI *Riese* : MISERICORDIA PR^v, *cf. u.* 3 — NOCIVA *ex* 30,3 *iudice Luciano Mueller, De Ph. et Auiani fabulis p.* 26 ; *sed* nociuus *dicitur anguis Lernaeus in libro de monstris* III 2 (*Vlixes Robert p.* 176); *etiam Phaedri* (23,9) *mustela* inproba *facta est apud Rom. II* XX *ut uidetur primum* inproua, *deinde* innocua, *postremo* innociua — **1** qui fert malis auxilium post tempus dolet $R^r\rho$ — Malis qui fert *Bothe* — tempus $R^r\rho$, *Pithou* : tepus *P* — **2-3** *itidem* $R^r\rho$ *ut P* — *melior interpunctio si legeretur* Sinu quam — **3** se ipse contra *metri causa* (§ 47) *L. Havet* : contra se ipse $PR^r\rho$; *de uocis* contra *anastrophe cf. Lewis et Short in lexico; etiam possis* contra se ipse is — ipsum *Hare* (*aliter dictum* ipsum 70,19) — **4** namque ut refecta est necuit hominem (*non* -num) protinus $R^r\rho$, *sed postea « scribitur in fine uersus* nocuit hominem *et in aliis libris* necuit » — necuit *Pithou* : nocuit PR^{grv}, *Saumaise* (*ad Hist. Aug. p.* 54, *Plin. exerc. p.* 22), *unde* coepit esse iniuriosus et ueneno multa foedare *Adem. Wiss. Rom.* — **5-6** *itidem* R^r *ut P* — *del. Bothe* — Hic (*uel* Hinc) aliquis...Respondi *Burman* 1727 — **5** alia cum rogaret : *cf.* 31,4 — rogasset ρ — **6** dicat ρ

70-75 : *habet Perottus* — **70** : *fab. in V a Mendelssohn non collata* — *uersuum ordinem immutauit Perottus : u.* 16 — VVLPIS PR^v — IN AVARVM *Perottus* (*seq.* 16)

Y fol. 1 *X* 38ᵃ Hoc ex labore, quodue tantum est praemium IV,xxi
Vt careas somno et aeuum in tenebris exigas ? »
« Nullum » inquit ille, « uerum hoc ab summo mihi
Ioue adtributum est. » « Ergo nec sumis tibi
Nec ulli donas quicquam ? » « Sic fatis placet. »
« Nolo irascaris libere si dixero :
Isaac II, *XV* Dis est iratis natus qui est similis tui. » **[IN AVARVM]**
16 Abiturus illuc quo priores abierunt,
Quid mente caeca miserum torques spiritum ?
Tibi dico, auare, gaudium heredis tui,
Qui ture superos, ipsum te fraudas cibo,
Qui tristis audis musicum cithar*a*e sonum,
Quem tibiarum macerat i*u*cunditas,
P 62 Obsoniorum pr*e*tia cui gemitum exprimunt,

V- ET DR- IN AV- *Brotier* — **1** Vulpes *N*ᵒv*V* : Vulpis *PR*ᵛ — ruit *Guyet* — **2** pluris *N*ᵒⁱ*V* : plures *P*ρ — **3** ultimam *P*ρ, *quod post* pluris *rectissimum* : intimam *N*ᵒⁱ (intima *V*), *Bentley*, ultimo *N. Heinsius*ᵃ, ultimum *Gudii amicus* — **4** Custodiebat *maiusc. P* — **5-15** *codicis V ipsam mihi Hervieux photographiam commodauit* — **5** aspexit *P*ρ, *V*, adsp- v — ut : ait *Ouvering* — inprudentiae *PR*ᵛ : imprudentie v*V* — **6** ueniam *P*²ρ,v*V* : ueneam *P*¹ — pulchre v*V*,ρ : pulchrae *P* — **7** conueniens *P*ρ,v : muniens *V* — uitae *P*ρ : uite *V* — tuae *Prasch* — **8** Respondeas *maiusc. P* — kapis *L. Havet* (*u.* 37,26) : capis *P*ρ,*V*ʰ ; rapis *N*ᵒⁱ — **9** Hoc *P*ρ,*V*. Isto *malim*, *cf.* 50,5 ; *sic tamen* hoc 112,8 ; 129,3 ; hanc 132,7 — e *Cunningham* — ue tantum *P*ρ,v : uentum *R*ᵍ — tanti *Schoppe* — est *del. Bentley* — premium *V* — **10** aeuum : *legi nequit N* — **11** utrum *V* — ab summo *N*ᵒ*V* (a s- v), *Cunningham*, sommo *P*¹, a summo *P eadem manu*, ρ — **12** attributum v*V* — sumis *P*ρ : summis *V* (*legi nequit N*) — **13** ullis ρ — quicquam *PR*ᵛ,*V* : quidquam v — **15** dis *PR*ᵛ,v : Diis *V*, *Pithou* — est *del. Quicherat* — tui *V ut* 77,17 (*cf.* 74,10 ; 66,6) : tibi (*ex* 12 ?) *P*ρ,v

16 *ante* Abiturus *tituli instar* IN AVARVM *PR*ᵛ, *item N*ᵒⁱ*V*, *in quibus* 16-26 *ante* 1-15 *collocati*, *intercedente inter* 26 *et* 1 *uersu Perottino* Fabellae nostrae parum aures accomoda ; *ex his apparet exstitisse titulum* IN AVARVM *non modo in X*, *uerum etiam in Y* — illic *V*ʰ — **17** caecus *Cunningham* — **18** haeredis ρ — **19** ture *PR*ᵍᵛ, v, tʰure *V*ʰ — ipse *van Hoogstraten* — te ipsum defraudas *Tollius*ᵃ — **20** citharae ρ : cithare *P* citare *V* — **21** iucunditas v*V* : iocunditas *PR*ᵛ ; *cf.* 45,3 ; 114,2 — **22** Opsoniorum v — pretia ρ : praetia *P*,*V* (*ae P in exitu lineae et paginae*) — gemitus *N*ᵒⁱ*V*ʰ (*Perottus plural. pro sing. etiam* 39,11 ; 46,17 ; 49,2 ; 52,14 ; 75,5 ; *contra sing. pro plur.* 46,13 ; 54,17 ; 59,18 ; 95,28)

Qui dum quadrantes agger*is* patrimonio IV,xxi
Caelum fatigas sordido periurio,
X 39r Qui circumcidis omnem inpensam funeri
Linea 1289a Libitina nequ*o*d de tuo faciat lucrum.

71.-72. **[PHAEDRVS]**

Quid iudicare cogit*as*, li*u*or, modo? IV,xxii
— Licet dissim*u*let, pulchr*e* tamen intellego. [IV,xxi, IV,xx]
Quicquid putabit esse dignum memoria,
Aesopi dicet; siquid minus adriserit,
A me contendet fictum quouis pignore.
Quem uolo refelli iam nunc responso meo.
Siue hoc ineptum siue laudandum est opus,
Inuenit ille, nostra perfecit manus. — **[DE SI-**
Lineae 1299a *et* 1300a Sed exsequamur coept*i* propositum ordinem. **MONIDE]**

23 quadrante $N^{i}V$ — aggeris *L. Havet* : aggeras *P*ρ augeas $N^{oi}V$ aggeres *Scheffer* aggeras *subiunctiuo modo Burman* 1698 adaugeas *Iannelli* — patrimonio *P*ρ : patrimonia $N^{oi}V$ — **24** Coelum ρ — horrido *Cunningham* — Cellam (*uel* aluum)... sordida penuria *N. Heinsius*[b] — **25** Quem circumuadis V^{h} — impensam ρ,v*V* — funeri $N^{oi}V$, *Cunningham* : funeris *P*ρ — **26** libitina ne quid de tuo faciat lucrum R^{r} — Libitina ne v, *Pithou* : libet inane PR^{g}; « *uersus ultimus incipit* libitina » R^{r}, *sed* libetina R^{v}, Libitura ne V^{h} — quod *Rittershausen* : quid PR^{r}ρ,v*V*, qui *Schoppe* (*qui tamen* quid *defendit*) — lucri $N^{oi}V$, *Rittershausen si seruetur* quid

71 PHAEDRVS PR^{v}, *u. ad* 44 — MVLTVM SEMPER INVIDIE INTER HOMINES ESSE *Perottus* — **1-3** *sic Perottus* : Heu (Heus V^{h}) quantus est semper mortalium liuor! Sunt qui quicquid putant dignum memoria — **1** quid iudicare cogitur liuor modo R^{r} — Quid...modo : Quo...modo *Bothe*, *cf. L. Mueller p.* 107 — praedicare *Bentley* — cogitas *L. Havet* (*cf.* 43,36) : cogitur PR^{gr}ρ cogitet *Pithou* conetur *Gude* cogitat *Stowasser; cf.* intrare cogitas 44,16; *de* r = s *u.* 60,12 — liuor *Pithou*, ρ, R^{r} : libor PR^{g} — modo PR^{gr}ρ : malus *L. Mueller* — **2** dissimulet *Pithou*, ρ : dissimilet *P; commutantur personae ut* 84,16-21 — pulchre *Pithou*, ρ : pulchrae *P* — intellego PR^{v} — **3** quicquid *P,V* : Quidquid N^{o}v,ρ — memoria $N^{oi}V$ (*u. supra*), *Rittershausen, Bongars* : memorie *P* memoriae R^{g}ρ, *cf.* 43,19 *et* 77,19 (*qui uersus nisi huius esset simillimus, fragmentum* 71 *praefationi illi ad Particulonem addendum esse uideretur*); § 126 *adnot.* — **4** : *cf. Catull.* XLIV 4 — dicet *P*ρ : dicunt $N^{oi}V$ — sin quid *Giovenazzi ap. Iannelli* — adriserit *P*ρ,v : artis erit *V* — **5** contendet *P*ρ : contendunt $N^{oi}V$ — **6** Quem *P*ρ,N^{1oi} : Quos $N^{2oi}V$ — responsu *Cunningham* — **7** siue l- est *P*ρ,v : fuit l- est *V* — **8** nostro V^{h} — **9** *om. Perottus* — exequamur ρ — coepti *Johnson* : coeptum *P*ρ — propositum PR^{gv} : propositi *Pithou* — coepto...ordine *Gude*

71-72 *coniunxit Cunningham* — **72** DE SIMONIDE PR^{v} DE SIMONIDE [POETA ET QVOD HOMO VIRTVTE ET DOCTRINA PREDITVS OMNIA SECVM HABET] *Perottus*

V fol. x Homo doctus in se semper diuitias habet. IV,XXIII
Simonides, qui scripsit egregium melos, [IV,XXII; IV,XXI]
Quo paupertatem sustineret facilius,
Circumire coepit urbes Asiae nobiles,
X 89a Mercede accepta laudem uictorum canens.
P 63 Hoc genere qu*a*estus postquam locuples factus est,
*Remea*re in patriam uoluit cursu pelagi*o*;
Erat autem natus, ut a*i*t, in *C*ia insula.
Ascendit nauem; quam tempestas horrida
Simul et uetustas medio dissoluit mari.
Hi zonas, illi res pretiosas colligunt
Subsidium uitae. Quidam curiosior :
« Simonide, tu ex opibus n*i*l sumis tuis ? »
« Mecum » inquit « mea sunt cuncta. » Tunc pauci enatant,
Quia plures onere degrauati perierant.

1 *om. Perottus* — **2** egregia mele *Guyet* — **3** Quo : *u.* 21,4 — **4** Circumire *L. Mueller* (*de elis.* § 92) Circuire *alii* — cepit *V* — **5** accepta : pacta *Heinsius*[a] (*cf. Quintil.* XI 2,11) — laudem *P*,v : laudes *V* — uictorum *P*,v : uirorum *V* — **6** quaestus *Pithou*, ρ : questus *P*,*V* — factus v*V*, *Pithou* : factum PR^{gv}; *u.* 61,9 — **7** Remeare (*uel* Meare) *L. Havet* : uenire *P*ρ, Redire $N^{o1}V$, *Tollius*[a] (*an prius fuit* Reare ?) — pelagio *Bongars*, *Rig.* 1617 : pelagi PR^{v},*V* (*legi nequit N*) — **8** *om. Perottus*, *del. Orelli coll.* 43,27-28; *cf. L. Mueller p.* 107 *et p.* XXXI — autem : enim *Ouvering* — ut aiunt natus *Bongars*, *Bentley* — ait *L. Havet* : aiunt *P*ρ *ut* 99,6 (*formula est etiam infimis temporibus uulgatissima; cf. ex. gr. Gregor. Turon. H. Fr.* X 31 *p.* 444,25 *Arndt*) *sed alio nec bono sensu; itidem errauerunt librarii Terentii Hec.* 393 ; *an* aiit? — Cia *Lachmann ad Lucr. p.* 160: schia *P* (*sic* sc *pro* c 68,34; *contra* obcuro 79,12 *in P*, in chena 100,5 homini *uel* honori scirent *pro* honoris 42,3; anaharsae scythae 43,28; manu calomo *pro* maiius calamo 79,2; *cf. etiam* sc *pro* s *in* nescit 33,13; c *pro* s 82,19; s *pro* c *in* sibi 68,14, sepius 16,1), chia R^{v}, Ceia *Saumaise* « *ex ueteri libro* », Caeo *Pithou*, Ceo *Rittershausen*, Cea *Gude*, *N. Heinsius*[b] — **9** Escendit *N. Heinsius*[b] Adscendit v — **10** et *P*ρ : *om.* $N^{o1}V$ *ut* 39,15 — dissoluit *P*,v : dissiliunt *expuncto* n V^{m} dissoluunt V^{h}, *N. Heinsius*[b], ut dissoluit *Bentley*, dum soluit *Cunningham* — **11** *lacunam suspicatur de Meurs* — Hi v*V* : hii PR^{v} — zona et *N. Heinsius*[b] — p̅tiosas *P* — legunt *V* colligant *Cunningham* — **13** tu *P*ρ : inquit tu $N^{o1}V$; *cf.* 14 — nil : nihil *P*ρ,N^{o}v*V* — ex...tuis : nihil ex istis (istos *V*) sumis $N^{1}V$ (ex... N^{o}), ex istis nil sumis tibi *Iannelli*; *ego libens* istis *retinuissem* (*u. adn. ad* 50,5), *nisi putassem errore scripturae ortum ex* opib; , *sicut* pertulit 57,13 *ex* sust-, popularium 54,34 *ex* postularunt, *uel contra* -os rust- 41,3 *ex* opport-; *cf.* obsesso *pro* obsepto 60,17 — *interrogandi signum add. Rittershausen* — **14** *cf. Biantis* omnia mecum porto mea, *Cic. Parad. stoic.* 8 — tunc *P*ρ : tum v tam *V* — cuncta. Pauci ut en- *deleto u.* 15 *Bothe* — **15** Quia *P* (*maiusc.*), ρ : Nam $N^{o1}V$; *similiter* 93,7 — perierant *P*ρ : perierunt N^{1}, *Saumaise*, *Guyet*, periere *V*

IV,xxiii

Praedones adsunt, rapiunt quod quisque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomen*ae* prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hic litterarum quidam studio deditus,
Simonidis qui saepe uersus legerat
Eratque absentis admirator maximus,
X 40r Sermone a *ter*so cognitum cupidissime
Ad se recepit; ueste, nummis, familia
Hominem exornauit. Ceteri tabulam suam
P 64 (*paginae imago apud Ulix. Robert*) Portant rogantes uictum; quos casu obuios
Simonides ut uidit : « Dixi, inquit, mea
Linea 1327* Mecum esse cuncta; uos quod rapuistis perit. »

72. **[MONS PARTVRIENS]**

Mons parturibat, gemitus inmanes ciens, IV,xxiv
Eratque in terris maxima expectatio. [IV,xxiii;IV,xxii] [*gloss.*]

16 Predones *V* — **17** Nudos v*V*, *Pithou*, ρ : nudo *P* — Clazomenae *Pithou*, ρ : clazomene *P*,R^v *ap. Brotier*, $N^{o1}V$ — **18** Antiqua v*V*, *Pithou*, ρ : nati qua PR^s — petierunt : §§ 39, 100, 103 — **19** Hac *V* — literarum v — quondam V^b — **20** Simonidi *N. Heinsius*[b] — uersus v*V*, *Pithou*, ρ : uerus PR^s — **21** Fueratque *Ouvering* — que v*V*, *Pithou*, ρ : quae *P* — **22** a terso *L. Havet* : ab ipso *P*ρ (*ablatiuo ambiguo*), ipso $N^{o1}V$ — **23** recepit *P*ρ : receptum $N^{o1}V$ — nummis *P*ρ,v : nimis *V* — **24** exornauit *immutat Giovenazzi ap. Iann.* — caeteri ρ — **25** Portant v*V*, *Rigault* 1617, ρ : poriant P^1, R^s (*u.* 36,5), porrigunt P^2, *Pithou*, porgunt *Rittershausen*, *Bongars* — **25-26** obuios Sim- $N^{o1}V$, *Saumaise* : obuius· simonides *P*ρ — **26** dixi v*V*, *Pithou*, ρ : dixit PR^s — dixi...cuncta? *Prasch* — **27** uobis...raptum est *Saumaise* — rapuistis *P*ρ, N^1V (16 *sensus alius*) : habuistis *Bentley* retulistis *Cunningham* — perit *P*ρ (§ 103) : periit $N^{o1}V$ perijt *Pithou* perjt *Rigault* 1617

73 : *anon. Wiss. IV* xiv (*Hervieux, II*[2] *p.* 185), *Romulus II* v — *non habet Perottus* (*consulto puto omisit ut argumenti parum noui, cf. Hor. AP.* 139) — *sotadico uersu Tachos ad Agesilaum ap. Athen.* xiv 6 Ὤδινεν ὄρος, Ζεὺς δ' ἐφοβεῖτο, τὸ δ' ἔτεκεν μῦν — MONS P- *P*ρ — **1** parturiebat ρ (§§ 39, 98) — in mane sciens R^v *et P* (*u. Vl. Robert imag.*), imma ne sciens R^s; *cf.* 19,3 — **2** expectatio : expectatio · quod ille (i *et* e *fortasse ex corr.*) pareret *P*, e- Quid ille pareret *Pithou*, *qui post* peperit *significat lacunam* (*quam explere conatur Rittershausen*); Q- i- p- *del. Rigault* 1630 *geminam lacunam admittens* (*quod castigat Huet, u.* 50,7), ρ; *corr. Io. Fr. Gronov; uix crediderim restituendum esse ex Graeco* Quid ille pareret, quin timebat Iuppiter — **3** *de epimythio u.* § 14 — Hoc *maiusc. P* — **4** cum minaris *P*ρ : comminaris *Rigault* 1617 cum mineris *Nauck p.* 262

74 : *Adem.* xxvii (*Hervieux, II*[2] *p.* 141), *Rom. II* xviii — F- ET M- *P*ρ — MVSCA P^2 : MVS P^1 — NEMINEM DEBERE SE EXORNARE FALSIS LAVDIBVS *Perottus* — **1** *itidem* R^v *ut P : om. Perottus, Rigault* 1617 ; *uersus additus ex* 61,13, *ubi tamen* ammonet *pro* indicat — Nil *Pithou* — **2** Formica *maiusc. P* — **3** Quae : *cf.* 25,8 — musca· sic *P* — cepit *V* — **4** conferre v*V*, *Pithou*, ρ : conferri PR^s (comparari *Adem.* comparare *Rom.*) — tu : num *Walch ap. Burman* 1727 qui *Nauck* — **5-6** *ita optime L. Mueller in apparatu* (*cf. De Ph. et Auiani fabulis p.* 28; Moror...perlustro omnia, Vbi...praegusto deum *idem in textu*) : ubi...praegusto deum, moror...perlustro omnia

Y fol. x At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi, IV,xxiv
Linea 1332ᵃ Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

74. [FORMICA ET MVSCA]

[Nihil agere quod non prosit fabella indicat.] IV, xxv

Formica et musca contendebant acriter [IV,xxiv; IV,xxiii]
Quae pluris esset. Musca sic coepit prior:
« Conferre nostris tu potes te laudibus? 4
Moror inter aras, templa perlustro* deum; 6 5
Γ¹ una linea Vbi immolatur, exta praegusto* omnia; 5-6
X 40ᵃ In capite regis sedeo *q*um uisum est mihi, 7
Et matronarum casta delibo oscula.
Laboro nihil atque optimis rebus fruor.
Quid horum simile tibi contingit, rustica?» [*lac.*?]
« Est gloriosus sane conuictus deum,
Sed illi qui inuitatur, non qui inuisus est. 12

*P*ρ,v (-a p- omnia *legi nequeunt N*),*V* — aras, templa, perlustro omnia *interp. Scheffer* — *in Adem. Rom. nihil seruatum est ex* 5-6 *nisi haec* : ubi immolant episcopi prima gusto *Adem.*; ubi immolantur *uel* immolatur exta primum ego gusto *Rom.* — **6** exta *P*ρ,v : esca *V*ʰ — pregusto *V* — **7** qum *L. Havet* : cum *P*,*V*, quum *R*ᵛ,v — uisum *PR*ᵛ — **8** delibo : pungo *Adem.* figo *uel* pungo *Rom.* (*an scripserat paraphrastes* defigo?) — *excidisse putat Hartman p.* 119 *uersum cui respondeat* 18 — **9** nil *L. Mueller* — Nihil laboro atque *Heinsius*ᵇ (*cf.* 17), Nihil laborans *Nauck*; *cf.* § 6 — **10** contingit *P*ρ,*V*ʰ : contigit *N*ᵒˡ*V*ᵐ contra infit *Bentley* — **10** *bis* (?) *sic fere in paraphrasi* : ET FORMICA CONTRA HAEC (*sic Adem.*; et f- sic ait contra haec *Rom.*) : QVAE DICIS, IMPROBA BESTI...? (q- d- i- pestis *Adem.*, *u.* 19; tu diceris i- hominibus et bestiis esse *Rom.*; *hinc fort. restituendus uersus qualis* At illa contra: Quid ais, bestiola improba? *cf.* 93,8; *lacunam significat Riese*) — **11-21** : LAVDAS (at tu laudas *Rom.*) IMPORTVNITATEM TVAM (= 18); NVM (numquid *Rom.*) OPTATA VENIS (= 12)? REGES NOMINAS ET MATRONARVM OSCVLA (r- autem n- et matronas castas *Rom.*, r- et matronas nominas et castas *Adem.* : = 13); TV IMPORTVNA AD ARAS (tu imp- adoras *Adem.*, tu infortune ades *Rom.*: = 16ᵃ); ET DICIS TVA (tui *Adem.*) ESSE OMNIA (et o- d- t- e- *Rom.*); *tum* 16ᵇ, CVM ACCEDIS FVGATA, VNDIQVE QVASI INIVRIOSA ABIECERIS (*sic Adem.*; cum ubicunque effugaris, undique importuna pellaris, quasi iniuriosa abiceris *Rom.*); AESTATE VALES, BRVMA (pruina *Adem.*) VENIENTE PERIS (19); EGO (ego uero *Rom.*) SVM DELICIOSA (*cf.* copiosa 21); HIEME (*quae uox est pro toto uersu* 20) SECVRA SVM MIHI (m- s- s- *Rom.*); ME INCOLOMEM HABET TEMPVS, ME GAVDIA SEQVVNTVR (21 : *sic Rom.*; me i- habeo, tempus meum g- s- *Adem.*); *iterum*, CVR VENTVATA A FLABELLO PELLERIS SORDIDA (*sic Adem.*; tu cum uentoso fl- p- s- *Rom.*; *haec fortasse ex* 15, *si legit paraphrastes* pelli stercore); *ordo igitur* 10 *bis* (?) 18 12-13 16 19-21 15 (*omissis* 11 14 17) — 10 13 18 17 14 15 *transposuit Rigault* 1599; *eodem modo Bongars* (*Guyeti ordo* 13 18 16-17 14-15; *Bentleii ordo* 13 18 14-17; *Bothii ordo* 16 18 13 17 14-15; *Wagneri ordo, Rhein. Mus.* XXII 1867 *p.* 156, 13 16 18 14-15 17); 20 21 19 *transp. L. Havet*; *mauult Iannelli « un beau désordre »* — **11** gloriosus *R*ᵍ — sane *P*ρ : plane *N*ᵒˡ*V*, *Sanadon* — conuictus *P*,v, coniunctus *V* — **12** illi *P eadem manu*, ρ,v*V* : illa *P*¹ — inuitantur *V*ʰ inuitatus *Bentley*, *Ouvering* — **13** commemoras et *P*ρ,v*V* : commemorasset *P*¹*R*ᵍ (nominas et *Adem.*

IV, XXV

(*P* 65) Aras frequentas? nempe abigeris, quo*m* uenis. 16
P 65 Reges commemoras et matronarum oscula? 13
Super etiam iact*a* tegere quod debet pudor. 18
Nihil laboras? ideo, *q*um opus est, nihil habes. 17
Ego granum in hiemem cum studiose congero, 14
Te circa murum pasci uideo stercore; 15
Mori contractam cum te cogunt frigora, 20
Me copiosa recipit incolumem domus. 21
Aestate me lacessis; *q*um bruma*s*t siles. 19
Satis profecto rettudi superbiam. » 22
  Fabella talis hominum discernit notas,
X 41r Eorum qui se falsis ornant laudibus,
Linea 1358v Et quorum uirtus ex*h*ibet solidum decus. 25

75. *Cicero, De or.* II 352. **[POETA]**

Quantum ualerent inter homines litterae IV, XXVI

Rom.), commemorans *Bothe* (*praecunte u.* 18) — **14** Ego *maiusc. P* — hyemem *V* — quum v — congrego V^{1} — **15** murum (*ego intellego : oppidi moenia*): triuium *Burman* 1698 — circum rura *Bentley* — pasci uideo $N^{o1}V$: uideo pasci *P*ρ — **16** abigeris *P*ρ : abieris N^{o1} aburis *V* (abieceris *Adem.* abiceris *Rom.*) — quom *Scheffer* (*u.* 77,8) : quo *P*ρ,v, quoque *V* (*cf.* 106,4) — **17** Laboras nil (§ 91 ideoque *L. Mueller* — ideo cum opus est *P*ρ : ideoque $N^{o1}V$ et ideo tu *Iannelli* — qum *L. Havet* : cum *P* quum R^{v} (*cf.* -que *NV*) — nil habes *Pithou* (nihil *P*ρ,N^{o}v*V*) — **18** Super etiam (§ 66) PR^{gv},$N^{o1}V$: Superba *Pithou* S- et iam (*uel* hoc) *N. Heinsius*[b] Stupor etiam *Gude* — iacta *L. Havet* : iactas *P*ρ,v *sine sensu, cf. ad* 8 — debet *Pithou*, v : debes PR^{gv} decet *V* iubet *Bentley* — **19** Estate *V* — aestatem el- *Gude* — qum *L. Havet* — brumast *L. Mueller*; *u.* 27,1 — Cum (*maiusc.*) bruma est *P* (quum bruma R^{v}, est ρ) : cur bruma $N^{o1}V$ (*excidisse puto* st *ante* si- *et correxisse egregio modo Perottum*), bruma (pruina *Adem.*, *ut* 10 *bis* pestis *pro* bestiis) ueniente *Adem. Rom.*, at bruma *Sanadon* — **20** contractam (*cf. Suet. Aug.* 80) : contracta *Scheffer*, *ut* contracto frigore *Verg. G.* IV 259 (*aliter Seneca, De ira* II 19,2), contactam *Heinsius ap. Burman* 1727 — quum v — **21** Me *maiusc. P* — incolumem *V* (*legi nequit N*) : incolomem PR^{v} — **22** Satin *Burman* 1727 — rettudi PR^{gw} (profector et tudi R^{g} rettrudi R^{v} retrudi ρ) : retudi $N^{1}V$ (« *euanuerat* » N^{o}) — **22-23** retundit...discernens *Burm.* 1727 — **23-25** *om. Perottus* — **23** Fabella *maiusc. P* — **24** Et horum *Cunningham* — **25** exhibet ρ : exibet *P*; *cf.* 76,9

75 : *cf. Val. Max.* I 8 *ext.* 7, *Quintil.* XI 2,11 ; *etiam Martial.* I 82, *Solin.* I 120 — POETA PR^{v} — QVANTVM MOMENTI HABEAT PIETAS ET RELIGIO DIVINA *Perottus* — **1-3** *om. Perottus* — **2** dixi· superius· nunc *interpungit P* — nunc : etiam *Ouvering* — **3** Ab *Cunningham recte ut uid.* — tradam *Pithou*, ρ : et tradam *P* (*an fuit prius* it = id tradam? *an uersus ex duobus conflatus est? cf.* 82,44 summaetradat *pro* summa tradet?) — **4** idem ille *P*ρ, ille supra $N^{o1}V$, *Philippe*; idem ille *corruptum iudicat Draheim propter accentus* (§ 7) — rettuli (§ 84) ρ : retuli *P*,N^{o}v*V* — **5** *itidem* R^{r} *ut P* — Victori $N^{o1}V$, *Rittershausen* : uictoris PR^{r}ρ, *cf.* 1,4; 76,8 — iaudem *P*ρ : laudes $N^{1}V$, *u.* 70,22 — cuidam : *u. Quintilian.* XI 2,11 — pictae PR^{rv} picte *V* ficte *Coler ap. Rittersh.* — *lacunam statuit L. Havet*;

V fol. o Dixi superius; quantus nunc illis honos IV,xxvi
A superis sit tributus *tradam memoriae. [IV,xxv; IV,xxiv]
Simonides idem ille de quo re*t*tuli,
Victori laudem cuidam p*y*ctae ut scriberet

* *

Certo conduxit pr*e*tio, secretum petit.
P 66 Exigua *q*um frenaret materia impetum,
Vsus poet*a* moris est licentia
Atque interposuit gemina *e* Lede sidera,
Auctoritatem similis referens gloriae.
Opus adprobauit; sed mercedis tertiam
Accepit partem. *Q*um reliqu*o*m posceret :
« Illi » inquit « reddent quorum sunt laud*i*s duae.
Verum ut ne irate te dimissum sentiant,
X 41v Ad cenam mihi promitte ; cognatos uolo
Hodie inuitare, quorum es in numero mihi. »

conduxit *enim et* secretum (*quod uulgo solitudinem explicant, satis ridicule*) petit *non Simonides, uerum pycta, ideoque additur* poeta *uersu* 8; *atque in deperditis uersibus moneri legentes debuerunt* (*ut fit apud La Fontaine*) *cur materia fuerit* exigua; *sic fere fortasse* : In se recepit, generis abiecti uiro, Per se uix noto; qui praeconem gloriae — **6** Certo *maiusc. P* — conduxit *PR*^{6v},*N*^{1}*V* : condixit *de Meurs, Scaliger ap. Burman* 1727, conductus *Bentley* — pretio ρ : praetio *P* — decretum *Gude* — petit *P* (§ 103) : petiit ρ — **7** qum *L. Havet* : cum *P,V* quum *R*^{v},v — fraenaret ρ — **8** *cf. Quintil.* XI 2,11 more poetis frequentissimo — poeta *Rittershausen* : poetae *P*ρ, *N*^{01}*V*; *ortum e, opinor, ex correctione u.* 9; poetae ut *Rigault* 1599 (ut *om. PR*^{v}) — moris *PR*^{v} : more *N*^{01}*V* mos is *Bongars* — est licentia *P*ρ : et licentia est *N*^{01}*V* (licentiae *V*) — poetici est moris *Heinsius*^{a} poetis ut mos est l- est *Cunningham* — poeta (*uel* -tae) more est et licentia *Burman* 1727 *in praef.* (*idem* mos erat) — Vsu poetae, ut moris est, licentiae *Walch ap. Burman* 1727 — **9** Apte *Guyet* (*cf.* 10; 43,2) — e *add. L. Havet, cf.* 8 — Lede (§ 95) *V* : laede *PR*^{6v} Ledae *Pithou*, v (*abl.* Leda *Sen. Ag.* 234, *sed* Alcide *HF.* 398, Thyeste *Thy.* 901) — sidera *P*ρ, v, sydera *V* : pignera *L. Mueller* — **10** auctoritatem *P*ρ : Auctores apte *Perottus* (aptae *per* ac *N*^{1} apte *V*), *Burman* 1727 *in praef.*, *Iannelli* — Auctoritatis illa r- gratia *Bentley* Auctoritatis similem r- gloriam *Cunningham* Auctores apte similis r- gratiae *Sanadon* — **11** adprobauit *P*^{2},v*V* (appr- *V*), *Pithou* : adprobabit *P*^{1}*R*^{v} — **12** *fortasse* accedit *P*^{1} — qum *L. Havet* : cum *P,V* quum *R*^{v},v, cumque *N. Heinsius*^{b} — relicuom (*u.* 77,8) *L. Mueller*, reliqŭom (§ 85) *L. Havet*: reliquam *PR*^{v}, reliquum *N*^{1}*V*, *Tollius*^{a}, reliqüam *Pithou*, -quas *uel* -quum *uel* -qua *Gude* — **13** *itidem R*^{v}ρ *ut P* —reddant *Bentley* — laudis *Scheffer* : laudes *PR*^{v}ρ; partes *N*^{01}*V*, *Bentleii adnot.* — duo *Lefebvre* — **14** uerum *PR*^{v},v*V* — ut *PR*^{6v},v*V* : *del. Rigault* 1617 — ne irate te *P* : sine ira te *N*^{01}*V* ne iratum te *Rittershausen* ne ingrate te *N. Heinsius*^{b} (te *om. Pithoei operae, u. p.* 69) — te dimissum *PR*^{v} : dimissum te *Rigault* 1617, *N*^{0} *errore*, demisisse *uel* te misisse *Iannelli ad* 18 — sentiant (*Castor et Pollux*) *N*^{01}*V*, *Hare, Cunningham* : sentiam *P*ρ sentias *Scheffer* censeas *N. Heinsius, Epist.* VIII *ad Scheffer* — **15** coenam ρ,*N*^{0}v — mihi promitte *P*ρ : mecum ueni *N*^{01}*V* — **16** esto *N. Heinsius*^{a} eris *id. ap. Burman* 1718 (*qui* in *del.*)

Fraudatus quamuis et dolens iniuria, IV,xxvi
Ne male di*ssimul*a*ns* gratiam corrumperet,
Promisit, rediit hora dicta, recubuit.
Splendebat hilare poculis conuiuium,
Magno apparatu laeta resonabat domus,
Repente duo cum iuuenes sparsi puluere,
Sudore multo diffluentes *tem*pora,
Humanam supra formam, cuidam seruolo
Mandant ut ad se prouocet Simonidem;
Illius interesse; ne faciat moram. 26
n. X^1? Homo perturbatus excitat Simonidem. 28
P 67 Vnum promorat uix pedem triclinio, 27
Ruina camarae subito oppressit ceteros; 29
Nec ulli iuuenes sunt reperti ad ianuam.
Vt est uulgatus ordo narratae rei,

17 iniuriam *Cunningham* — **18** *in duorum uersuum frustula discerpit Hare* — dissimulans *L. Mueller, De re metr. p.* 425 : dimissam *P*ρ,N^1V (*ex* 14), dimissus *N. Heinsius*^{a}, commissam *Io. Fr. Gronov ap. Scheffer*^{a}, dimissus *uel* dis missam *Gude*, diuisam *Burman* 1718, dimissi *Cunningham*, demessam *Bothe*, demensam *Duebner* — **19** *itidem* R^v *ut P* — rediit (§ 103) PR^v,v : redit N^oV — *post* rediit, *non post* dicta *interpungunt* PR^v — **20** hylare *V* — poculis *P*ρ : populis $N^{oi}V$ — **21** *om.* $N^{oi}V$ — lacte *Rigault* 1630 late *Guyet* lauta *N. Heinsius*^{b} — **22** eccum *N. Heinsius*^{b} — duo cum N^o, duo quum v, *Gude* : cum duo *P*ρ (§ 10), domino cum *V* — iuuenes quum duo *Bongars* — iuuenes duo *Guyet* — Quum duo repente *van Hoogstraten* Duo quum rep- *Schwabe* 1780 — iuuenes sparsi PR^v,v*V* — iuuenes duo aspersi *N. Heinsius*^{b} — **23** diffluentes *P*ρ,*V*, *Rittershausen*, diffl... N^i : defluentes *Pithou* ; sudore diffluunt *Plin. H. n.* xxi 75 — tempora *L. Havet* : corpora *P*ρ,*V* (*legi nequit N*); *prius opinor fuit* diffluentespora; corpore *Scheffer; cf.* « *Frigida de tota* fronte *cadebat aqua* » *Propert.* iii 15,12 (ii 22,12), « *in sudore* uultus *tui* » *Genes.* i 3,19; *tergendae* fronti *uulgo utebantur sudario; ceterum hic non refert ubi sit sudor, uerum ubi conspiciatur; neque significari debuisset* corpus, *sed* totum corpus; *interpunctione suspecto loco posita* (§ 14) corpora *ad* iuuenes *appositum esse uult L. Mueller p.* 107 — **24** « *fortasse* supera » *L. Mueller* (§ 83) — formam *P*ρ,V^h (*quod silentio firmat* V^m) : speciem N^i — seruolo P^1R^v : seruulo P^2,v*V* — **25** prouocet v*V*, *Pithou* : prouocent PR^{sv} — **26-28-27** *Pithou* : 26 27 28 PR^v, 27 $N^{oi}V$ *omissis* 26 28 — **26** Illius : Ipsius *L. Mueller, sed est, puto* : *Simonidis* interesse; *seruolus* ne faciat moram — **27** unum PR^v Vnum is *Bothe* — promorat v, *Pithou* : promouerat PR^v (mouerat R^s) premoret V^m premeret V^h — triclinio P^2ρ,v*V*, *Pithou* : triclino P^1 triclinio et *Bothe* — **28** homo perturbatus PR^v — perturbatum *Scheffer* — **29** camarae *P* camerae ρ : domus $N^{oi}V$ — subita *de Fransz ap. van Hoogstraten* — caeteros ρ,*V* — **30** reperti P^2,v*V* : repperti P^1R^v, § 84 — **31** ordo : rumor *Nauck* — narratae *P*ρ,v : uariate *V* patrate *Philippe*

Y fol. r Omnes scierunt numinum praesentiam IV,xxvi
Linea 1382 Vati dedisse uitam mercedis loco.

X 42r **76.** **[IDEM POETA]**

Sub ra P (§ 117) Supersunt mihi qu*a*e scribam, sed parco sciens; III, EP. [IV,xxvi; IV,xxv]
Primum ne uidear * esse tibi molestior,
D*i*stringit quem multarum rerum uarietas;
Dein siquis eadem forte conar*i* uelit
Habere ut possit aliquid operis residui;
Quamuis *ma*te*ria*e tanta abundet copia
Labori faber ut desit, non fabro labor.
Breuitat*i* nostrae *prae*mium ut reddas peto
Quod es pollicitus; ex*h*ibe uocis fidem.
Nam uita morti propior fit cotidie,
Et hoc minus *per*ueniet ad me muneris
Quo plus consumet temporis dilatio.

32 scierunt (§ 103) $P\rho$, *quod a* sciscendo *ducit Scheffer* : sciuerunt (*a* sciscendo) *N. Heinsius*[b] (*cf.* comprobarunt 119,33), dixerunt $N^{o1}V$, *Sanadon* — numinum P^2,vV, *Pithou* : nominum P^1R^v — præsentiam *per* æ *P*

76 *et* **77** *Brotier cum recentioribus editoribus a fabb. cohaerentibus disiunxit* (§ 122); *cf. Rothstein, Deutsche Litteraturzeitung* XII (1891) *p.* 91-92 — **76** IDEM POETA PR^v : EPILOGVS AD EVTYCHVM ρ — **1** quae *Pithou*, ρ : que *P* — **2** *itidem* R^g (*ad* 5, 4) *ut P* — ne uidear esse tibi (§ 18) *Hare, Langen, Rhein. Mus.* XIII (1858) *p.* 202 : esse tibi ne uidear PR^{gv} (uidear· molestior *P*); *an* esse tibi nunc uidear ne? — tibi esse *Gude* — ne tibi uidear *Pithou* uidear ne tibi *Bentley*; *cf.* ne tibi molestiam 84,24 — immodestior *Iac. Gronov* ego molestior *Hare* — **3** Distringit *Rittershausen* : destringit $P\rho$ (R^v *teste Brotier, ut fortasse apud Bergerum exciderit aliquid de Vincentianis*) — **4** conari *Pithou*, ρ : conare PR^g — **5** residuum *Hare* — **6** materiae *Pithou* : nature *P* naturae R^{gv} — materia tantâ...copiâ *Philippe* — **7** labori $P^1\rho$: laboris P^2 — **8** Breuitati *Saumaise, N. Heinsius*[b] : breuitatis $P\rho$ (R^v *teste Brotier*); *u.* 75,5 — praemium *Pithou*, ρ : mium P^1 (*excidit* prae *post* trae, *a qua syllaba linea incipit*), nimium P^2, nimirum *Saumaise*, mutuum *Iac. Gronov* — ut *del. Cunningham* — *lac. suspic. Hare* — **9** pŏlicitus *Rittershausen* — exhibe ρ : exibe *P*, *u.* 74,25 — uotis ρ — **10** *C. I. L.* IX 3473 (*Peltuini Vestinorum, litteris aeui sequioris*) : ...MENTEN. HABAE. QVOD LEGERIS QVARE. VITA ‖ MORTI PROPIOR. FIT. COT. TI. DI. AE. VALE — propior *inscr., Pithou*, ρ : proprior *P* (*ut uidetur*, propriorem P^1 proprior est P^2) — fit *Buecheler ex inscr.* : est P^2 (-em P^1?) — cotidie PR^v — **11** *itidem* R^r *ut P* — Et *maiusc. P* — perueniet *Vrsin* : ueniet PR^{rv}, deueniet *Guyet, Buchner*, usu ueniet *Gude* (minus hoc usu u- *Bothe*), tui ueniet *Cunningham*; § 12 — minus et minus ad me ueniet *uel* minus tui ad me ueniet *Lefebvre* — **13** Si cito *P eadem manu*, ρ : scito P^1 — **14** *del. Riese* — diu tum *Ellis* — citius *Guyet* — cepero *Rittersh.* : coepero PR^v, *cf.* 6,5; 35 5 (*contra* 91,6) — **18** Cum *maiusc. P* — iam PR^v : in me ρ — desierit (§ 103) *Pithou* : desideret PR^w desiderat R^v (-deret *teste Brotier*); *uix cogitandum de* desirit; *cf.* desierint 82,11 —

Si cito rem perages, usus fiet longior ; III,EP.
Fruar diutius, si celerius cepero.
P 68 Languentis aeui dum sunt aliquae reliquiae, 15
Auxilio locus est ; olim senio debilem
X 42ª Frustra adiuuare bonitas nitetur tua,
Cum iam desier*i*t esse ben[e]fici*um* util*e*
Et mors uicina flagitabit debitum.
Stultum admouere tibi preces exis*timo*. 20
Tuae sunt partes ; fuerunt aliorum *prius* ; 24
Dein simili gyro uenient aliorum* uices. 25
Decerne quod rel*i*gio, quod patitur fides, 26
Et gra*uiter* me t*uta*re iudicio tuo. 27
Procliuis ultro *q*um sit misericordia, 21
S*a*epe impetrauit ueniam confessus reus ; 22
Quanto innocenti iustius debet dari ? 23

benficium *L. Mueller uix recte* (§ 79) — beneficium utile *Pithou* : beneficio utilius *PR*gʷ (*R*ᵛ *teste Brotier*), beneficium utilius *R*ᵛ, -ficio locus *Heinsius*ᵇ (*cf.* 16), -ficio utilis *Gude*, -ficio utili *Ellis* — **19** flagitarit *Ouvering*, *Bentley* — **20** admoueri *Heins.*ᵃ — preces *R*ᵍρ, *Pithou* (*u.* 20,6) : preceps *P* — existimo *Guyet*, *Scheffer* : exis *PR*ᵛ (« *le copiste a omis le reste du mot* » *R*ᵛ), exes *R*ᵍ, existima *Pithou*, ρ, sexcenties *Gude*, est Eutyche *Bentley*, perspexeris *Desbillons* — aduoueri...existimes *Hare* admouere...enixius *Cunningham* — **21** qum *L. Havet* : cum *P* quum *R*ᵛ — sit *om. Johnson uel operae* — sis misericordiae *Scheffer* — **22-27** : § 159 — **22** Saepe ρ : sepe *P* — **24** *itidem R*ᵛ *ut P* — **24-27** *transp. L. Havet*, *ut* 20 *explanetur per* 24, 28 *per* 23 (*eum terminum sibi se proposuisse ait Phaeder, ut de innocentia sua taceret*) — **24-25** *del. Sanadon* (25 *del. Philippe*) — aliorum...aliorum : illorum ...aliorum *Bentley* — sunt : sint *Heinsius*ᵇ nunc *Burman* 1727 — fuerant *Bentley* — prius *transpon. post* aliorum *alterum* (25) *PR*ᵛ, *del. r*, *loco legitimo reposuit Gude* — Tuae prius sunt partes, aliorum dein : Simili...aliorum uices *Pithou* — Tuae prius s- p-, post aliorum erunt *Cunningham* — **25** simili *PR*ᵛ : Similique *Rig.* 1617 — **26-27** *transp. Rig.* 1599 *post* 19, *et post* 27 *lac. indicat* (*nihil tale Rig.* 1617) — **26** religio *P*² : relegio *P*¹ — poscit *Bentley* — **27** grauiter *nescioquis* : gratulari *P*ρ (*cf.* pueri 33), gratulare *Bongars*, gratari *Gude* — tutare *nescioquis* : tatere *P*¹*R*ʷ tacere *P*² latere *R*ᵛ (tacere *teste Brotier*) tatare *R*ᵍ, fac *Pithou*, patere (*sed cf.* patitur 26) *Heinsius*ᵇ, dato mi *Cunningham*, face me *Ellis* — Me grat- *Heinsius*ᵇ Me et grat- *Stowasser* — Vt gratuler me stare *Johnson* Patere me grat- *Brotier* — iudicio *casu datiuo Ellis* — **28-31** : § 158 — **30** sincere *Scheffer* sibi uerae *Heinsius*ᵇ — **31** a : *cf.* 51,16 — noxiorum : §§ 158, 160 — insolentiis *Pithou* : insolentis *PR*ᵛ — **32** requiris *Bentley* : requires *P*ρ, *cf.* 94,9 — **33** Ego *maiusc. P* — puer *Pithou* : pueri *PR*ᵍᵛ (*contra* quer *pro* queri 3,8 ; *cf.* 77,18) — **34** *uersus Ennii* (§ 107) *ex Telepho, laudatus a Festo p.* 145 — muttire *P*, *Festi epit.*, mutire ρ, *Festi codex*, mutture *R*ᵍ ; *u. Mém. de la soc. de ling.* VI *p.* 240 — plebei *Nauck* ; § 37 — piaculum *Festus* (*cf. Rittersh.*) : periculum *P*ρ (« *num poeta ipse memoria lapsus est ?* » *Riese*) — **35** sana mens *Heinsius*ᵇ — meminero *Rittersh.*, *Bongars* : memini *P*, *quod aster. notat Pithou* ; « R.memin. » *R*ᵍ, memin. *cum signo requir. R*ᵛ, meminerim *Buchner*, rememini *Freinsheim*

Y fol. Q Excedit animus quem proposuit terminum ; III, EP.
Sed difficulter continetur spiritus,
Integritatis qui sincerae conscius
A noxiorum premitur insolent*i*is.
Qui sint requir*i*s; apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam pue*r* sententiam
X 43r? « Palam muttire plebeio piaculum est »,
Linea 1428* Dum sanitas constabit pulchre memin*ero*.

PHAEDRI AVG. LIBERTI
LIBER QVARTVS

77. **[POETA AD PARTICVLONEM]**

P 69 Cum destinassem terminum operi s*tatu*ere, IV, PR.
In hoc, ut aliis esset materiae satis, [IV, XXVII; V, PR.]
Consilium tacito corde damnaui *meum*.
Nam siquis talis etiam *studii est particeps*,
Quo pacto d*iui*nabit quidnam omiserim ?

hic (§ 122) *titulus reponendus, qui in P scriptus est inter* 63 (AESOPVS RP. GARRVLO) et 78 (ASINVS ET GALL*I*) — INCIPIT LIBER V. *Rigault* 1599

77 : *habuit Perottus, u. ad* 15 — V PROL. *iudice de Meurs* — P- AD PART- *PR*[v] — **1** Quum ρ — terminum *PR*[v] — operi (§ 48) statuere *Scheffer*, *Gude* : operis habere *PR*[v] (*aster. notat Pithou*) op- addere *Rittersh.* op- tradere *Saumaise* op- heic addere *Barth*, *Ablegm. crit.* (1612) II 23 — operis h- terminum *Bong.*, *de Meurs* (operis statuere *Io. Fr. Gronov* operis facere *anon. ap. Hoogstr.*) operi t- figere *Cunn.* — Operis c- d- habere terminum *Hare* — Operis c- habere d- terminum *Stowasser* — **3** meum *add. Rittersh.*, *Bongars*, prius *Iac. Gronov*, statim *Bentley*, leue *Cunn.*, tamen *Buecheler*, *Rh. Mus.* 37 (1882) *p.* 334 : *om. PR*[v]; *aster. ponit Pithou* — **4-6** *itidem R*[r] *ut P* — Nam si quis reliquus est etiam tituli locus, Q- p- damnet si quid hic omiserit *Heinsius*[b] — tituli mi inuidus Quo p- clamitabit...Vt illud ipse cupiam *Buecheler p.* 335 etiam titilli est, uti Vel illud ipsum..., Quoquo damnabit pacto *Stowasser* — *alia Melis ap. Burman* 1727 *p.* 233 — **4** nam...tituli *R*[r] — etiam : itidem *Riese* — studii *Gude* : est tituli *PR*[rv] stili *Walch ap. Burman* 1727 — *post* tituli *aster. ponit Pithou* — est particeps *add. L. Havet* (*uitans* κακόφωνον est st-) : *post* est (erit *Guyet* sit *Hare*) tituli *uel* tituli est *add.* liber *Bongars* diligens *de Meurs* honor *Barth*, *Abl. crit.* II 23 artifex *Rig.* 1630 appetens *Freinsh.* auidus *Io. Fr. Gronov*[t] locus [*Heinsius*[b] aemulus *Iac. Gronov* — etiam tituli talis auidus est *Vrsin* — studioli amans *Johnsoni amicus* — **5** *duobus u. L. Mueller sic* : Quo pacto [mihi petitast materia undique, Iam sedulo in]dagabit, quidnam om- (*idem olim* Quo non pacto indagabit...); *quae interpretatur ipse Berl. phil. Woch.* 1890 *p.* 1304 — Quouis *Riese* — diuinabit *Rig.* 1617 : damnabit *PR*[rv] demonstrabit *Orelli* examinabit *Bursian*, *Jahrb. f. cl. Phil.* 85 (1862) *p.* 869; *cf.* 3 damnaui — quidnam : quod quidquam *Bongars*, *de Meurs*, quicquam *uel* qui quicquam *Barth*, *Abl. crit.* II 23, si quidquam *Vrsin* — *omissa posset alius inuestigare et reperire, si nihil Phaeder praeter Aesopi fabulas soleret* famae tradere; *at quae aliunde hausit, ut narrationes de Aesopo* (82), *de scurra et rustico* (95), *item quae ipse repperit, ut fab.* 88 *argumentum, ea, si omisisset, omissa esse diuinaturus erat nemo*

An alii it ipsum cupia*nt* famae tradere, IV, PR.
Sua cuique *q*um sit animi co*nc*itatio
C*a*lorque pri*uos*? Ergo non leuitas mihi,
Sed certa ratio causam scribendi dedit.
Quare, Particul*o*, quoniam caperis fabul*is*
(Quas Aesopias, non Aesopi, nomino,
Qu*ia* paucas ille ostendit, ego plur*is* *f*ero,
Vsu*s* uetusto genere, sed rebus nouis),
Quartum libellum, *q*um ua*car*i*t*, perleges.
X 43^{a}? Hunc obtrectare si uolet malignitas,
(*u.* 16–19 : *codicis N imago ap. Hervieux II*^{2} *p.* 86) Imitari dum non possit, obtrectet licet.
Mihi parta laus est quod tu, quod similes tui
Vestras in chartas uerba transfe*r*tis mea,
Dign*a ut* qu*a*e longa iudic*e*tis memoria;
Linea 1449^{a} Inlittera*t*um plausum *nec* desidero.

6 An alii it (= id)...cupiant *L. Havet* (§§ 26, 66) : ut illum...cupiam (*cf.* sentiam 75,14) *PR*^{r}ρ, Vt illum et illum cupiam *Barth ib.*, Aut non illum...cupiam *Vrsin*, Vt illud...cupiat *Guyet*, *Lefebvre*, Vt ille id...cupiat *Hare* — cuipiam f- traderem *sequente lac. de Meurs* — **7** qum *L. Havet* : cum *P* quum *R*^{v} — sic *R*^{v} (?)— animo *Heinsius*^{b} — concitatio *L. Havet* : cogitatio *P*ρ conscientia *Bentley* — **8** *itidem R*^{r} *ut P* — Calor *Freinsh.* : color *PR*^{r} Dolor *Bentley* — priuus *Lefebvre*, priuos *Scheffer* (*cf.* seruom 42,2, quom 74,16, quoius 83,2, seruolo 75,24, friuolus *plus semel; u.* 75,12) : prior *PR*^{rv} propior *Pithou* proprius *Rittersh.* purior *Saumaise* — **9** Causam *maiusc. P* — **10** Particulo *Pithou* : particula *PR*^{v} — fabulis *Pithou* : fabulae *PR*^{v} fabulae *casu dat. Stowasser* — **11** Quas *maiusc. P* — aesopias *P*ρ (*R*^{v} *ap. Brotier*) : Aesopeas *Gude* — Aes- quas *Buchner* — **12** *suspectus Guyeto, del. Sanadon* — Quia *Bentley* (*cf.* 55,5) : quasi *PR*^{gv} quas *r* (*cf.* quas 11), Quum *Cunningham*, Qui *Burman* 1727, Nam is *Desbillons*, Si *Orelli*, *del. Bipont.* — Quia paucas ostendit is *Ouvering* Quia is ostendit paucas *Tollius*^{a} — paucas ille *PR*^{gv} : paucas *Pithou* — ostendit ille *Bipont.* — pauca...plura *Melis ap. Burman* 1727 — ostendit *PR*^{g} : ostenderit *Pithou*, ρ, ostendirit *R*^{v} -derit *R*^{v} *ap. Brot.* (*puto* ostenderit *R* ostendit *r*) — Ego *maiusc. P* — plures fero *Bongars*, *Bentley*, pluris (§ 95) fero *L. Havet* : plures dissero *P*ρ plures sero *Orelli* — Paucas ost- ille, ego plures disseram *Gude* — *hinc Wiss. V* VIII : nam et ueteres et pauce olim fuisse fabulae et maius fieret corpus adieci ex me nouas... — **13** Vsus *Pithou*, ρ : Vsu *maiusc. P* — Vsu uetusto generis *Stowasser* — **14-13** *Tollius*^{a} — **14** quartum libellum dum uarie perleges *R*^{Rr} — Quartum *maiusc. P* Quintum *Vrsin* Quarum *Gude* Harum *Burman* 1727 (§ 122) — cum *Bentley* qum *L. Havet* : dum *PR*^{Rrv} tu *Guyet* nunc *Vrsin* ductum *Iac. Gronov* dein *Burman* 1727 — uacarit *Bentley* : uariae *P* uarie *R*^{Rgrv} uaciue *Pithou* tu uarie *Rigault* 1617 uaciuus *Io. Fr. Gronov*^{f} ualide *Hare* uacabit *Riese* — Paruum dum feriae libellum *Richter*, *Spec. obss. crit.* (1713) *p.* 67 cum feriae erunt *Cunn.* tu dumtaxat *Bipont.* tu dum Variae (= *Vico-Varo*) *Brotier* dum tu rite *Desbillons* — perlege *Burman* 1727 perlegis *Schuetze*, *Crit. in Ph. obss. p.* 12 (1770) perlegas *Stowasser* — *post* 14 *lac. stat. de Meurs* — **15-17** *et* **19** *habet Perottus in prol.* — **15-16** : § 164 — **15** Huic *Bentley* — obtrectare *P eadem manu*, ρ : obtraectare *P*^{1} — **17** parta *P*ρ : magna *Perottus*, *quem conicias inuenisse in cod.* parua — *post* est *punctum ponit Guyet* — **18-19** : *de sensu u. Burman*

(*P* 46) [*Praepositus huic fab. in P titulus libri IV : u. p.* 71]

fol. A (§ 127) **78–79.** *Halm* 290. *Halm* 15. **[ASINVS ET GALLI]**

Linea 968^a

P 47 (*X* 29^v) Qui natus est infelix non uitam modo IV,I
Tristem decurrit, uerum post obitum quoque [III,XX]
Persequitur illum dura fati miseria.
Galli Cybebes circum *in* qu*a*estus ducere
Asinum solebant baiulantem sarcinas.
Is cum labore et plagis esset mortuus,
Detracta pelle sibi fecerunt t*y*mpana.
Rogati mox a quodam, delicio suo
Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo :
« Putabat se post mortem securum fore ;
Lin. 979^a, 980^a Ecce aliae plag*a*e congeruntur mortu*o*. » **[POETA]**
Ioculare tibi uide*m*ur, et sane leu*i*, IV,II
X 30^r Dum nihil habemus ma*ii*us, cal*a*mo ludimus; [IV,PR. ; IV,I]
Sed diligenter intuere has nenias ;

1727 — **18** chartas uerba t- mea : capsas chartas t- meas *Nauck teste Hartman p.* 106 — transfertis *Pithou* : transferetis *PR*^{v} (feretis *R*^{g}) *cf.* 95,25 *et* 36 (*et* 76,33) — **19** : *cf.* 71,3 — Digna ut quae...iudicetis *L. Havet* : Dignumque...iudicatis *P* Dignosque... iudicent *Perottus* (*qui u.* 18 *refinxit ; p.* 277) — Dignaque quod *Cunn.* — me mora *Stowasser* — **20** *itidem R*^{r} *ut P* — Inliteratum *Schoppe* : in litterarum *PR*^{r}ρ In literatum *Rittersh.* — nec *Freinsh.*, *Scheffer* : ire *PR*^{r}, *R*^{v} *ap. Brotier*, ire ego ρ, cur *uel* non *Schoppe*, ire o *Buchner*, ne *Johnson* — ire plausum *Gude* — ne...desiderem *Heinsius*^{a} (nec *Heinsius*^{b}) — nae derideo *Iac. Gronov* mire desero *Stowasser* — Vt literati in plausum eant desidero *Cunningham*

78 : *libro III tribuit Rigault* 1599 — *Adem.* XLVII (*Hervieux, II*^{2} *p.* 148); *anon. Wiss. IV* V (*p.* 180) *et IV* XIII (*p.* 184), *u. ad fab.* 51 ; *Romulus III* XVIII — AS- ET GALLINA *PR*^{v} (GALLI *Pithou*) — **3** fati miseria : *cf.* uenatorum necem 41,2 — **4** *itidem R*^{r} *ut P* — cybebes *PR*^{gv}, *Gude* (« Cybebes *non uero* Cybeles » *R*^{r}) : Cybeles *Pithou* — in *add. N. Heinsius*^{a}, *Gude* — quaestus *de Meurs* : questus *PR*^{rv} quaestŭi *Vrsin* quaestu *Hare* coetus *Io. Fr. Gronov* uicos *uel* pagos *Bentley* festis *Cunningham* — quaestus sarcinas *intellegit Schuetze, Criticae in Ph. obseruationes p.* 5 (1770) — **6** Is : Huic *Bentley* Cui *Cunningham* — **7** pelle : e pelle *Rittershausen* — tympana ρ : timpana *P* — **8** delicio suo *P*^{1}ρ, *Pithou* : delicioso *P*^{2} — *pessime plerique* quodam, delicio suo *coniungunt ; recte interp. Saumaise ad H. Aug. p.* 493 (1620) — **9** Quianam *Rittershausen* — Quianam *uel* Quid ita necuissent *N. Heinsius*^{b} Quid ita f- *Baehrens, Rh. M.* XXVI (1871) *p.* 164 — locuti *P*ρ : iocati *N. Heinsius*^{b} (*cf.* 38,23), *quod uetat* Ioculare 79,1 — sunt : § 53 — **11** plagae ρ : plage *P* — mortuo *Pithou*, ρ : mortui *PR*^{g} (*an ex* i *litt. in apogr. codicis X adscripta in usum rubricatoris* ?)

INCIPIT LIBER IV *Rigault* 1599 — **79** (*Rittershusio* IV PROL.) : *Romulus IV* II — POETA *PR*^{v} (*nondum ut uid. Y* : § 127) — **1-2** *itidem R*^{r} *ut P* : 2-1 *de Meurs* — **1** *uix potuit recte intellegi uersus, quamdiu creditum est incipere hic libri IV prologum ; u. Hare* — Ioculare...uidemur *L. Havet* ; *cf.* « ioculare ευτραπελισαι· προπηλακισαι » *Corp. gloss.* II *p.* 91, ioculantes *Liu.* VII 10,13 ; § 97 — uidemur : uidetur *P* — Ioculare hoc t- u- *Scheffer* (*sed recurrit* Hoc 8) Ioculares t- uidemur *N. Heins.*^{a} Ioculares t- uidentur *Burman* 1727 Ioculari t- uidemur *Tzschucke ap. Dressler*

Quantam sub ti*tu*lis utilitatem re*p*eries! IV,11
Non semper ea sunt quae uidentur d*i*spici;
. . . . *decipit*
Frons prima multos; rara mens intellegit
Quod in*t*eriore condidit cura angulo.
Hoc ne loq*u*tus sine mercede existimer,
Linea 989* Fabellam adiciam de mustela et muribus.
P 48 Mustela cum an*us* e*x* senecta debilis [IV,1,1]
Mures ueloces non ualeret *iam* adsequi,
Inuoluit se farina et ob*s*curo loco
Abiecit ne*g*legenter. Mus escam putans
Adsiluit et compre*n*sus occubuit neci;
Alter similiter, deinde perit et tertius.
Post aliquo*t*, uenit saeculis retorridus
Qui saepe laqueos et muscipula effugerat;
Proculque insidias cernens hostis callidi:

Iocari t- uidemur *Nauck* — sit sane *uel* insane *N. Heinsius*[b] — I- hoc t- u- et est sane leue, et *Tollius*[a] — Ioculare t- u- et sane : leue Dum *Iac. Gronov* — leui *Scheffer* : leue *PR*[rv] bene *Rigault* 1617 rei *Bentley* — **1-2** leue est Quod nil dum *Cunningham* — **2** nil *L. Mueller* — maius *Pithou*, maiius *L. Havet* (*cf.* cuiius 33,13) : manu *PR*[rv] in manu *N. Heinsius*[b] manui *Gude* magnum *Stowasser* — calamo *Pithou* : calomo *PR*[rv] « calomo ludimus *non* calamo » *R*[r] (*cf. ad* 72,8) — **3-7** : § 162 — **3** Si *Tollius*[a], *Bentley*, Sin *Cunningham* — intueare *Tollius*[a] (§ 97) — nenias *P* : naenias ρ — **4** sub titulis utilit- *L. Havet* : subtilis utilit- *PR*[gv] — sub illis *Pithou* (*quod post* has *nefas*), in fabellis *uel* in uilibus *N. Heinsius*[b] — reperies *Pithou* : repperies *PR*[v] (§ 84) — Quantum sub his utilitatis *Cunningham* — **5** ea...quae : res...quod *Bentley* — dispici *L. Havet lacunam statuens* . despici *PR*[v] despicit *R*[g]; decipit *corr. Pithou*, *sed rarissime collocatur apud Phaedrum interpunctio post semipedem nonum* (§ 15), *neque per se ueri simile est mendum* despici *pro* decipit, *neque* (*nisi durissime subaudieris* esse) *post* uidetur *deesse infinitiuus potest* — *periit puto uersus unus qualis hic* : Vt saepe in uita sic in libris decipit — **6** raro ρ — intellegit *PR*[v] — **7** interiore *Rittershausen* : inferiore *PR*[gv] (*cf.* 54,21) — conditur curae *N. Heinsius*[b] condat natura *Bentley* cura condat *Cunningham* — cor *de Meurs* — **8** hoc ne loquutus sine mercede existimer *R*[r] — loqutus *L. Havet* : locutus *P* loquutus *R*[rv] — **9** Fabulam *Philippe* — adjiciam ρ — **10** Mustela *maiusc. P*; « *cette fable n'est point séparée du texte* » *R*[v] — anus *cum hiatu legitimo L. Havet* (§ 27) : annis *P*ρ (mustela quae fuerat senex *Rom.*); *sic* cerua anus *Ouid. AA.* I 766, cornix anus *Priap.* 61, γραῦν *uulpem Babr.* LIII; *cf.* 39,14; senex 103,7 — ex : et *P*ρ ec *L. Mueller* — senecta *P*[2]ρ : semecta *P*[1] — **11** iam *sensus et metri causa* (§ 45) *add. L. Havet* (iam non sequebatur *Rom.*) — **12** obscuro *Pithou*, ρ : obcuro *P* — **13** nec legenter *PR*[gv] — **14** *itidem R*[r] *ut P* — at *Heinsius*[b] — comprensus (§ 91) *Rittershausen* : compressus *PR*[r]ρ *quod pro* comprensus *habet Tollius*[a] — **15** perit et *PR*[v] (perit : § 103); periit *Rig.* 1617 (alter similiter capitur, deinde et tertius *Rom.*) — periit perit et *Tollius*[a] periit, deinde et *Bentley* — **15-16** periit at tertius Alios uenit secutus *de Meurs* — **16** *del. Prasch* — Post *add. L. Havet* : postea *Rom.* — aliquot ρ : aliquod *P* (*cf.* 88,14); *scil.* mures — uenit saeculis *PR*[v] (seculis *R*[g]) : uenit post *uel* aduenit saeclis *Schoppe*, secutis uenit et *Rigault* 1617, tunc

Y fol. 3 *X* 30ᵃ *Linea* 999ᵃ « Sic ualeas » inquit « ut farina es quae iaces! » IV,II

80. *Halm* 33. **[DE VVLPE ET VVA]**

Fame coacta uulp*e*s alta in uinea IV,III [IV,II]
Vuam adpetebat summis saliens uiribus ;
Quam tangere ut non potuit, discedens ait :
« Nondum matura est; nolo acer*b*am sumere. »
Qui facere quae non possunt uerbis eleuant,
Linea 1006ᵃ Adscribere hoc debebunt exemplum sibi.

om. *Y* (§ 127) **81.** *Halm* 175. **[*EQVVS ET APER*]**

Equus sedare solitus quo fuerat sitim, IV,IV [IV,III]
Dum sese aper uolutat turbauit uadum.
Hinc orta lis est. Sonipes iratus fero
P 49 Auxilium pet*i*it hominis ; quem dorso leuans
Red*i*it ad hostem. *Iactis hunc telis eques
Postquam interfecit, sic loq*u*tus traditur :
« Laetor tulisse auxilium me precibus tuis,

uenit saeculis *Stowasser* — Post *uel* Mox uenit aliquot saeculis *Ellis* — saeculis (§ 90) : *cf.* saeclis effeta senectus *Verg. A.* VIII 508 ; maior annis *Rom.; non significari aetas non potest* — dieclis *Buchner* sepultis *Vrsin* necatis *Tollius*ᵃ — retorridus *R*ᵍ, *R*ᵛ (*eadem manu, teste Vincent, quem errasse putauerim*), *Rigault* 1617 : reterritus *P*¹*R*¹ᵛ rete territus *P*² recte territus *de Meurs* — Venit peritus aliquot retro saeculis *Nevelet* — **17** *itidem R*ᵛρ *ut P* — **19** necas *uel* neces *Heinsius*ᵃ — farina mi places *Heinsius*ᵇ — *deest epimythium iudice Brotier, sed ad* intellegendum (*ut* 56,8) *prouocat Phaeder* raram mentem, *neque ex* interiore angulo *ipse quae condidit uult promere*

80 : *anon. Wiss. V* III (*Hervieux, II*² *p.* 188), *Romulus IV* I — DE VVLPE *PR*ᵛ — **1** uulpis *PR*ᵛ — altam *Scheffer* — **2** appetebat ρ — **4** es *Johnson* — aceruam *PR*ᵍʷ (acerbum *R*ᵛ; *puto Bergerum male intellexisse Vincentii correctionem* acerbᵃam, *et pro* b *mutasse in* u *litteram quae sequebatur*) — **5** eleuant (*cf.* 54,7) : uellicant *A. Spengel p.* 723

81 : *aliunde petita fabula Romuli IV* IX *de equo et ceruo; cf.* Hor. *Epist.* I 10,34 *ss.* — EQVVS ET APER *P*²ρ : *om. codicis P rubricator ut prius Y, et reposuit atramento alius librarius* — **2-1** *Ouvering* — **2** *corruptum iudicat Draheim p.* 431 *propter accentus* — **4** petiit *Pithou* : petit *PR*ᵛ — **5** Rediit *Pithou* (*pronuntiandum est* rediīt; § 103) : redit *PR*ᵛ, *quod uersui* 4 *tribuit Gude* — It in hostem laetus, iactis *Bentley*; Adit hostem l-, iactis *Cunningham* — Ad h- rediit *Harc* — iactis *Pithou* : laetus· iactis *P*, laetus iactis *R*ᵛ (*de* et *et* et *cf.* 103,6), laetus *Rigault* 1617 ; *cf.* laetor 7 — laetus, iaculis hunc eques *A. Spengel p.* 723 — **6** loqutus *L. Havet* : locutus *P* loquutus *R*ᵛ — **7** me praesens tibi *Cunningham*

Nam pr*a*edam cepi et didici quam sis utilis. » IV,iv
X 31r Atque ita coegit frenos inuitum pati.
Tum m*a*estus ille : « Paruae uindictam rei
Dum qu*a*ero demens, seruitutem repperi. »
Haec iracundos admonebit fabula
Linea 1020a Impune po*t*ius laedi quam dedi alteri.

82. **[POETA]**

Plus esse in uno saepe quam in turba boni, IV,v
Narratione posteris tradam breui. [IV,iv]
Quidam decedens tres reliquit filias,
Vnam formosam et oculis uenantem uiros,
At alteram lanificam et frugi rusticam,
Deuotam uino tertiam et turpissimam.
Harum autem matrem fecit heredem senex
Sub condic*i*one totam ut fortunam tribus

8 praedam ρ : predam *P* praedam et *Cunningham* — 9 frenos *P* : fraenos ρ — 10 mestus *P* moestus ρ — 11 quaero ρ : quero *P* — 13 potius ρ : pocius *PR*g malle *Cunningham* — admonebit potius laedi *eodem modo dictum est quo* 113,23 committi satius arbitror

82 : § 167 — POETA *PR*v ; « AENIGMA *uel* PROBLEMA *inscribere malim* » *Riese* — 1 in (*post* quam) *del. Scheffer* — 2 breui : graui *Gude* hac breui *Cunningham* *cf.* 115,5 — 3 relinquit *Cunningham* — 5 laneficam *R*v — frugi et *N. Heinsius*b *male* (*nam* rustica *pro substantiuo est ut* 35 ; *cf.* 74,10 ; rusticus 47,16 ; 95 *passim*). frugi *uel* et frugi et *Buchner* — frugi *P*ρ : fruci *R*g (*u.* 100,7) — 7 Harum autem Earum *uel* Istarum *Nauck* — fecit : facit hac *Cunningham* — haeredem ρ — 8 conditione *P*ρ ; *cf.* 51,7 *et* 57,12 — tribus : *u.* 57,5

Y fol. c Aequaliter distribuat, sed tali modo: IV,v
P 50 « Ni data possideant aut fruantur; » tum : « simul
Habere res desierint quas acceperint,
X 31r Centena matri conferant se*s*tertia. »
Athenas rumor implet. Mater sedula
Iuris peritos consulit; nemo expedit,
Quo pacto « *ni* possideant » quod fuerit datum,
Fructumue capiant; deinde quae tulerint nihil
Quanam ratione conferant pecuniam.
Postquam consumta est temporis longi mora
Nec testamenti potuit sensus colligi,
Fidem aduocauit iure neglecto parens.
Seponit moech*ae* uestem, mundum muliebrem,
Lauationem argenteam, eunuchos, glabros;
Lanificae agellos, pecora, uillam, operarios,

10 *itidem* R^r *ut* *P* — ni PR^{vr} (« ni data *non* ne data » R^r) : Ne *Pithou; reuera intellegendum est* ne, *non* nisi, *cf.* 98,8 — Aut *maiusc.* *P* — tum simul PR^v : dum simul *supra scriptis* i.usquequo *et* i.ut *r* — *post* tum *interpunxit Riese recte, ex eo enim, quod laudantur ipsa testamenti uerba, fit ut contra Phaedri morem* (§§ 14, 61) *collocetur in eodem uersu interpunctio post semipedem nonum* — **11** haberi *r* — **12** Centena $P^2\rho$: Centenea (*maiusc.*) P^1 — conferant $P^1\rho$, *Pithou* : conferunt *P eadem manu* ut conferant *N. Heinsius*[b] — sestertia *Pithou*, ρ setertia *P*, *ubi priorem* t *litteram rursus finxit* P^2 (*an prius scriptum* secertia, *quod medio aeuo sonuerit* setsertsia?) — **13** sedulo *Baiter ap. Orelli* — **15** pacto PR^v — ni *L. Havet* : si non PR^{vr} non *Pithou* — fuerat *Burman* 1698 (*an primus?*) — **16** ue : nec *Scheffer* — deinde (§ 92) PR^v : uel de hiis (= dehinc?) *r in marg.* — habuerint *Bentley* — dein quasi tenuerint *Cunningham* — **18** consumta est PR^v (§ 53) — **19** sensus *P* : census R^v (*errore ut uidetur Bergeri aut Vincentii*); *Gude* « *inter lineas in MS. Remensi, eadem antiquissima manu, notatur* : in alio codice fuit census » — conici *Nauck* — **20** *interpolatori tribuit Nauck* — neclecto PR^v nec lecto *Gude* — **21** *et senarius et hexameter* (§ 1) — moechae ρ : moeche *P* — **22** *de caesura u.* §§ 8-9 — eunuchos· glabros PR^v — **23** pecora $P^2\rho$: pecorra P^1

Boues, iumenta et instrumentum rusticum; IV,v
Potrici plenam antiquis apotecam cadis,
Domum politam et delicatos hortulos.
Sic destinata dare cum uellet singulis
titulum nondum habuit Y (§ 127) Et adprobaret populus, qui illas nouerat, [AESOPVS]
X 32r (§ 116) Aesopus media subito in turba constitit:
P 51 « O si maneret condito sensus patri,
Quam grauiter ferret quod uoluntatem suam
Interpretari non potuissent Attici! »
Rogatus deinde soluit errorem omnium :
« Domum [et] ornamenta cum uenustis *h*ortulis
Et uina uetera date lanificae rusticae;
Vestem, uniones, pedisequos et cetera
Illi adsignate uitam quae luxu trahit;
Agros, *b*u*u*il*e* et pecora cum pastoribus

25 apotecam *P sine* h (*ut Cic. Vat.* 12 *P*, *Non.* 146 *W*[1], *in uoce uulgari per se ueri similius; ab homine nimis docto* APOTHÉCA' *C.I.L.* VI 9797,11) : apothecam ρ — **26** *post* 22 *transp. Rigault* 1599 (*non autem* 1617) — **28** approbaret ρ — **29** *ante* Aesopus (*atram.*) *tituli instar* AESOPVS (*rubr.*) *P*, *del. Pithou*, ρ (§§ 116, 127) — in turba ut constitit *Bentley* e t- prosilit *Nauck* — **30** O *maiusc. P* — **32** interp̄tari *P* — pote essent *Scheffer* potuerint *Bentley* « *fortasse* » potissunt *L. Mueller*, *quem uide p.* 106 — **34** et (§ 24) *del. Langen, Rhein. Mus.* XIII (1858) *p.* 203; *uereor ut recte comprobauerit* et *Causeret p.* 81; *cf.* 36; *item* 38, *ubi nos* bubile, *alii* et uillam *uel* uillamque — hortulis *Pithou*, ρ : ortulis *P*, *cf.* 26 — **36** Vestem uniones : *cf.* 120,3 — caetera ρ — **38** Agellos uillam *Burman* 1727 — buuile *L. Havet* (§ 11) : utiles *PR*[6v] (*post* agros, *unde explicatur* -s), *cf. L. Mueller, De re metrica p.* 424, uites *Pithou*, auitos *N. Heinsius*[b], uillas *Gude*, et uillam *Bentley*, cum uilla *Froehlich*, instructos *Cunningham*, uillamque *laudat Causeret p.* 85, uitesque *Langen, Rhein. Mus.* XIII (1858) *p.* 199, utilia (=*utensilia*) *Ellis; itidem scripsi* buuili 41,4; *cf. Varro* VIII 54 : « *cum dicatur, ut ab* oue *et* sue, ouile *et* suile (ouille *et* suille *F*[1]), *sic a* boue bouile *non dicitur* »; *Charisius p.* 104, 28 *Keil* : « bouile *uetat dici Varro...et ipse semper* buuile *dicit* »; *hic male reponunt docti* bubile (*et* 41,4 bubili *uult Gude*), *uocem nihili; in Plauti enim palimps. Pers.* 319 bubile *eiusdem generis est atque* iubabo *Pseud.* 19; *ex recentioribus autem codicibus non recipitur* bubile *meliore iure quam* bobile; *neque comparandum est* buu-ile *sine malis* bub-ile, *quod itidem informatum est ac* su-ile, ou-ile, *cum* bu-bulcus *et* su-bulcus — pecora ρ : peccora *P*; *cf.* peccunia 40,2

Y fol. D Donate moechae. ·Nulla poterit perpeti IV,v
Vt moribus quid teneat alienum suis.
Deformis cultum uendet ut uinum paret;
Agros abiciet moecha ut ornatum *occupet*;
At illa gaudens pecore et lanae dedita
Quacumque summ*a* trad*e*t lux*u*riae domum.
Sic nulla possidebit quod fuerit datum,
X 32a E*t* dictam matri conferent pecuniam
E*x* pretio rerum quas uendiderint singulae. »
Ita quod multorum fugit inprudentiam
Linea 1071a Vnius hominis repperit sollertia.

83. *Halm* 291. **[PVGNA MVRIVM ET MVSTELARVM]**

P 52 · Cum uicti mures mustelarum exercitu*m*, IV,vi [IV,v]
Historia quo*i*us in tabernis pingitur,
Fugerent et artos circum trepidarent cauos,

40 *de caesura u.* §§ 12-13 — **41** paret *Pρ* (*cf. ad* 12) : petat *Io. Fr. Gronov*, impetret *uel* comparet *Gude*, bibat *Bentley* — uetera ut uina emat *Hare* — **42** abiciet PR^v — occupet (*uel* augeat) *L. Havet* : paret *Pρ ex u.* 41, parem (*uel* par et) *Gude*, imperet *Bothe*, gerat *Dressler; omnino post* paret 41 *exspectanda uox trisyllaba* — ornatus emat *Cunningham* — **44** summa *Pithou* : summae PR^v; *cf. ad* 75,2 — tradet *Pithou* : tradat PR^v — luxoriae PR^{gv} (*an Pr?*) licituris *N. Heinsius*[a] luxuriam et *Hare; cf.* furforibus 68,4 — demum *r* — **46** Et dictam *Pithou*, ρ (*cf.* 47) : edictam PR^g — **47** Ex *Pithou*, ρ : et *P* (*cf.* 46; 45,2), ec *L. Mueller* (*u. ad* 3,17) — p̄tio *P* — **48** inprudentiam PR^v — **49** solertia ρ

83 P- M- ET M- |*Pρ* — **1** Quum ρ — mures uicti a *Hare* — exercitum *Bentley* : exercitu *P* — **2** *itidem* R^v *ut P; item* R^g (*ad* 5,4) *nisi quod* fingitur; *del. Rigault* 1630, *Hare*; quorum in tabernis pingitur R^r — quoius (*u.* 77,8) *Dressler* : quorum PR^{rv}, nunc quorum *Nevelet*, quorum haec *N. Heinsius*[a], quorum et *uel* eorum *N. Heinsius*[b], quorum omni *Zorn*; § 25 — in : uel *uel* in tot *Ellis* — Quorum in tab- hist- depingitur *Rigault* 1617 (*locum asterisco notat Pithou*) — pingitur PR^{rv} : fingitur R^g — **3** arctos ρ

Aegre recepti tamen euaserunt necem. IV,vi
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conspicuum in proelio
Haberent signum quod sequerentur milites,
Haesere in portis suntque capti ab hostibus;
Quos immolatos uictor auidis dentibus
Capacis alui mersit tartareo specu.
Quemcumque populum tristis euentus premit,
Periclitatur magnitudo principum;
X 33r *Linea* 1085a Minuta pleb*e*s facili praesidio latet.

84. **[FEDRVS]**

Tu qui, nasute, scripta d*e*stringis mea IV,vii [IV,vi]
Et hoc iocorum legere fastidis genus,
Par*ua* libellum sustine patientia,
Seueritatem frontis dum placo tuae.

4 aegre *PR*2v (*u. ad* 84,20-19) : aegri *R*1v (*corr. eadem manu*) — tamen: tandem *Machly* — **5** Eorum : At horum *N. Heinsius*b Horum *Cunningham* — **6** ligarant capitibus *noue dictum*; *in fabula Graeca* κέρατα κατασκευάσαντες ἑαυτοῖς συνῆψαν; capiti solitus religare capillos *Auianus* x 1 — praelio ρ — **8** ăb hostibus : § 41 — **9-10** *uersuum tragicorum parodia? unde explicat Burman* 1727 immolatos dentibus — **9** auidis dentibus : *cf.* 14,14 — **10** *cf. Prud. Cathem.* vii 115 Alui capacis uiuus hauritur specu (specus *de aluo Silius* vi 276, *de aluo equi Troiani Petron.* 89 *u.* 7; Tartari specu *Seneca*, *Ag.* 2) — capacis· alui *P* : Alui capacis *Vauck p.* 253 *fortasse uere* — tartareo mersit *Nauck p.* 253 — **11** Quicunque *Tollius*a Quumcumque *Hare* — p̄mit *P* : premat *N. Heinsius*a — **13** plebes *Pithou* : plebis *PR*v (*ut semper* uulpis, *R*6v 89,3 herculis), plebs *r*

84 : § 166 — PHAEDRVS *R*v; *u. ad* 44 — **1** nasutĕ : *u. ad* 59,2; nasutus *Bentley* — destringis *Rittershausen* : distringis *P*ρ (*cf.* 30,2) — **2** iocosum *Nauck p.* 263 — **3** Parua *Rigault* 1617, ρ : par *P in exitu lineae*, Parum *Pithou* (Paruum lib- *Rittershausen*, *Rigault* 1599), Pare *Stowasser* — labellum *Bongars*, *Bentley*, *qui « a naso ad* labellum *poetam nostrum cogit hic descendere »* (*Burman*); libellam *Rittershausen* — sustine, *ut puto*, = *perfer animo* (*non* = *tene manu*) — patientia *PR*v : prudentia

Y *fol.* E E*n* in coturnis prodit Aesopus no*u*is. IV, VII
Vtinam ne*c* umquam Pel*ii* *in* nemoris iugo
Pinus bipenni concidisset Thessala,
P 53 Nec ad profess*ae* mortis audacem uiam
Fabricasset Argus opere Palladio ratem,
Inhospitalis prima quae ponti sinus
Patefecit in perni*c*iem Graium et barbarum!
Namque et superbi luget Ae*eta*e domus,
Et regna Peliae scele*re* Medeae iacent,
Quae s*ae*uum ingenium uariis inuoluens modis
Illi*nc* per artus fratris explicuit fugam,
X 33ᵃ Hic caede patri*a* Peliadum i*n*fecit manus. —
Quid tibi uidetur? « Hoc quoque insulsum est » ait
« Falsoque dictum; longe quia uetustior,
Iust*i* qu*i* uindicauit exempl*um* imper*i*,

5 En *de Meurs* : et *P*ρ, *u.* 9,12 — coturnis *sine* h *recte* PR^{v}, *Pithou* — nouis *Pithou* : nobis PR^{v} nouus *Cunningham* — **6-16** : § 165 — **6** nec *Bongars*, *Rigault* 1617 (*cf.* 8 ; necunquam *iunctim Scheffer*) : ne PR^{grv} (« *non* utinam nec unquam » R^{r}) non *L. Mueller* — Pelii *Saumaise* Pelii in *N. Heinsius*[a] : pelei PR^{r}ρ in Pelii *Tollius*[a] (ἐν νάπαισι Πηλίου *Eurip.* in nemore Pelio *Ennius*) — **8** professae ρ : professe *P* — **9** opere Palladio (*dictum non de sola arte sed de labore*, *cf. Claudian. Bell. Pollent.* 16) : opera Palladia *L. Mueller ; uix recte*, *cum in* 6-16 *tot sint in secunda et quarta sede iambi puri* — **10** quae PR^{v} — **11** perniciem ρ : pernitiem *P* perniciem et *Cunningham* — Achiuum *puri pedis causa Birt* (*Das antike Buchwesen p.* 418) — **12** Namque : Nunc *Nauck* — Aeetae *Pithou* : aetate P^{1} aete *P eadem manu* Aëtae ρ — **13** scelere *Pithou*, ρ : scele *P*,R^{g} *ad* 38,25 ; *cf. ad* 33,9 — medeae PR^{v} — **14** saeuum ρ : seuum *P* — inuoluens *P*ρ : euoluens *Guyet*, *N. Heinsius*[a] ; *an* conuoluens? — saeua uariis ingenia uoluens *Cunningham*, saeua uariis animum et inuoluens *Birt* — modis *P*ρ : dolis *Heinsius*[a] — **15** illic per astus (*u. Chatelain*) fratris explicuit fugam R^{r} — artus fratris *puri pedis gratia* (*non* fratris artus); *de genetiuo ambiguo u.* 33,10 — Illinc *Hartman p.* 118 : illic PR^{r} — expediit *Nauck fortasse recte* — **16** patria *N. Heinsius*[b] : patris (§ 83) *P*, *quod ferri nequit pro* patris earum, *cum* fratris 15 *sit* fratris sui — infecit *Pithou*, ρ : intfecit *P* interfecit R^{g} — **17** hoc? Quoque hoc insulsum ais *Cunningham* — ait PR^{v} : ais *Pithou*, *cf.* 44,4 ; *commutantur personae ut* 71,1-2 — **18** dictum est *Cunningham* — **20-19** *L. Havet* : 19 20 ; *fortasse olim omissus est uersus corruptus* 20 *et in margine parum dilucide restitutus ; in Y similiter collocata in fol.* D Aegre 83,4, *in fol.* E Aegrea 84,19 (*cf. ad* 65,8 *et* 67,5) — **20** *itidem* R^{r} *ut P* — *uersus Guyeto suspectus* — Iusti...exemplum imperi (§ 94) *N. Heinsius*[b] : iusto...exemplo imperium *PR* (iusto...exemplo PR^{r}ρ, imperium PR^{grv}), Iusto...exemplo imperi *Stowasser ; cf. Verg. Aen.* I 522-523 *O regina, nouam cui condere Iuppiter urbem* Iustitiaque *dedit gentis frenare superbas* — qui *L. Havet* : que *P* — Imperium iusto sic exemplo uindicans *Cunningham* — impetum *Pithou*, *Hare lacunam statuens*, impium (*scelus interfectorum Androgei*) *Iulius Chauvin et ipse lacunam statuens*, improbos *Riese collato Thucyd.* I 8

IV,vii

Aeg*a*ea Minos classe perdomuit freta.
Quid ergo possum facere tibi, lect*o*r *C*ato,
Si nec fabella*e* te iu*u*ant nec f*a*bulae?
Noli molestus esse omnino litteris,
Maiorem exhibeant ne tibi molestiam.
  Hoc illis dictum*st*, qui stultiti*a* nausiant
Linea 112a Et ut putentur sapere caelum uituperant.

83. *Halm* 146. **[SERPENS AD FABRVM FERRARIVM]**

  Mordaciorem qui inprobo dente adpetit IV,viii
P 54 Hoc argumento se describi sentiat. [IV,vii]
  In officinam fabri uenit uipera.
Haec cum temtaret siqua res esset cibi,
Limam momordit. Illa contra contumax :
X 34r « Quid me, » inquit « stulta, dente captas l*a*edere,
Linea 120a Omne adsueui ferrum quae conrodere
* ? »

Y folia deperd.? [*Hic desunt ut uidetur aliquot fabulae.*]

19 aegea P^1ρ : aegrea *P* (*eadem manu*?), *u. ad* 20-19; Aegaea *Pithou* — **21** ergo : ego ergo *Bentley* — tibi : dic *Saumaise* — lector Cato *Pithou* : lecte reato PR^v (lecte re *in exitu lineae* R^v); *cf.* 100,17 — **22** fabellae *Pithou* : fabella PR^v — iuuant P^2 : iubant P^1R^v — fabulae *Pithou*, ρ : fubulae *P* — **23-24** literis Maiorum *Saumaise* — **24** exhibeam *Gude* — **25** Hoc *maiusc.* *P* — est *Bongars*, st *L. Mueller* : est si *P*ρ; *u.* 27,1 — stultitia *Rittershausen* : stultitiam PR^{tv}, stulti *r*, *Rigault* 1617, stulte has (*uel* hic stulte) *N. Heinsius*^{b}, consulto *Bentley*, malitia *Cunningham*, stulti etiam *Desbillons* (stulti *qui in R pro* stultitiam *posuit soloecismum correxit, non rei metricae consulere uoluit; ceterum cf. epimythia fab.* 8 *et fabb.* 2, 23, 56, 73, 92, 93) — nauseant R^t (*sed ita ut rei orthographicae parum hic attentus uideatur Gude*), ρ — **26** caelum : nil non *Bentley* saeclum *Cunningham*

83 : § 166 — *Adem.* XLII (*Hervieux*, II^2 *p.* 146), *anon. Wiss. IV* VIII (*p.* 182), *Romulus III* XII; *cf. Hor. s.* II 1,77-78 — SERPENS...FERRARIVM PR^v — **1** mordatiorem PR^v — inprobo PR^v — **2** Hoc *maiusc.* *P* — discribi R^{tv} — **3** uipera *ex correctione P* — **4** Heic *Scheffer* Et *Burman* 1727 — temtaret PR^{tv} — ecqua *Harc unde nescio* — spes *Heinsius*^{b} — cibi *P*ρ (*ut Plaut. Amph.* 633 parua res est uoluptatum; *hic* dum quaereret aquam et cibos *Adem.* cum q- aliquo [aliquem *Wiss.*^{2}] cybum *Wiss.* dum q- aliquid ciborum *Rom.*) : cibo *Bentley* sibi *Hartel* — **5** illa contra c- : *cf.* 129,1 — **6** captas : cupida es *Machly* — laedere ρ : ledere *P* — **7** Homini *Bothe* — assueui ρ (§ 85) — conrodere PR^v — *hunc u. om. Adem.* — *add. Adem.* : ipsumque siquid forte est...lene asperi...fricando; facile namque frangeris dentibus si angelo torsero. *Wiss.* : sed (et *Wiss.*^{2}) quodcumque asperum frigando facere laenem; quod si angulum torsero siquidem ipsa praecedo (praecido *Wiss.*^{2}). *Rom.* : sed et siquid forte est asperum fricando facio lene, quae si angulum torsero siquidem ibi (*uar.* siquid ibidem est) ipsa praecido. *Vnde mutilatam crediderim*

Y fol. ɪ *(quaternionis primus? §128); X lin.* ɪɪ? **86.** *Halm* 45.

[IN PERICVLVM SIMVL AC VENIT CALLIDVS VVLPIS ET CAPER]

Homo in peric*l*um* simul ac uenit callidus, IV,ɪx
Re*p*erire effugium quaerit* alterius malo. [IV,vɪɪɪ]
Cum decidisset uulp*e*s in puteum inscia
Et altior*e* cl[a]uderetur margine,
Deuenit h*i*rcus sitiens in eundem locum;
Simul rogauit esset an dulcis liquor
Et copiosus. Illa fraudem moliens:
« Descende, amice; tanta bonitas est aquae
Voluptas ut satiari non possit mea. »
Inmisit se barbatus. Tum uulp*e*cula
Euasit puteo nixa celsis cornibus,
Linea 1133ᵃ H*i*rcumque clauso liquit haerentem uado.

87. *Halm* 359. **[DE VITIIS HOMINVM]**

X 34ᵃ Peras imposuit Iuppiter nobis duas; IV,x [IV,ɪx

fabulam, deperdito codicis Y folio (§ 128); *initio restituerim fere* Ipsumque facio siquid forte est asperi Fricando lene...; *postea putauerim* « angelum » *uel* « angulum » *illum esse fortasse serpentium dentem, unicum ut quibusdam uidebatur et aduncum. de quo Plin. H. n.* xɪ 163; uncum *Phaeder dicere potuit uel fort.* unculum

86 : IN PERICVLVM...CALLIDVS *PR^r; in P litteris capitalibus rubris, in R^r « d'une autre encre; mais peu différent, pour l'écriture, de celle des autres vers »* — VVLPIS ET CAPER *PR^r* — **1** Homo simul (§ 64) ac uenit in magnum (§ 37) periculum *PR^r*ρ *mendo originis obscurae* (*cf.* 41,19; *itidem* periclum magnum *pro simplici* periclum *scriptum inuenitur ap. Plaut. As.* 530); *u. fabulae tit.* — ac *del. Schoppe* — periclum *Scheffer* (§ 90) — **2** repperire (reperire *R^g*; § 81) effugium alterius *PR^w,R^g* (*ad* 5,4 *et* 83,2), alterius repperire effugium *R^r* (*ad u.* 1, *id est ad titulum, referas testimonium Gudii de R*) — Effugium reperire *Pithou* — altrius *L. Mueller* (§ 89) — quaerit alterius *Bentley* : alterius quaerit *P,R^g ibid.* (§ 37) — *Sen. Phoen.* 381 : quodcumque alteri Optabo nato, fiet alterius malo — **3** uulpis *PR^r* — **4** altiote (*sic*) ρ : altioræ (*sic*) *P*, altiori *N. Heinsius*[b] — clauderetur *P*ρ : cladcretur *R^g*, *ut olim fuisse suspiceris* clᵃuderetur; *cf.* clude, clusum *etc. Senec. Phoen.* 148, 467. *Thy.* 916, 1041, *HO.* 1441; clauso 12 — **5** hircus ρ : hyrcus *P* — eumdem ρ — **6** Simul et *Cunningham* — **8** bonitas est : § 53 — **9** non possit satiari *Bentley* — Vt atiari uoluptas *Cunningham* — Vt n- u- s- p- *Quicherat* — **10** Immisit ρ — uulpecula *Pithou* : uulpicula *PR^{gr}*, *ut semper* uulpis; *cf.* 135,3 — **11** innixa *Scheffer* — **12** hïrcumque clauso liquit haerentem uado *R^r* — hyrcum *P* hurcum *R^g* hïrcum *R^r* (*an* hircum, *scripto supra* u?)

87 : *cf. Catull.* xxɪɪ 21, *Hor. S.* ɪɪ 3,299 — DE VITIIS HOMINVM *PR^r*. *cf. tit.* 67 — **1** iuppiter *PR^r* — Προμηθεύς *Babrius; quem deum Phaeder in libro III, non uero ut uulgo creditur in libro IV induxit* (§ 128 *adn.*)

P 55 Propriis repletam uitiis post tergum dedit, IV,x
Alienis ante pectus suspendit grauem.
Hac re uidere nostra mala non possumus;
Linea 1139^{a} Alii simul delinquunt censores sumus.

88. **[FVR ET LVCERNA]**

Lucernam fur accendit ex ara Iouis IV,xi [IV,x]
Ipsumque compilauit ad lumen suum.
Onustus qui sacrilegio *q*um discederet,
Repente uocem sanct*a* misit Religio:
« Malorum quamuis ista fuerint munere
Mihi *us*que inuisa, ut non offendar subripi,
Tamen, sceleste, spiritu culpam lues
Olim cum adscriptus uenerit poena*e* dies.
Sed ne ignis noster facinori praeluceat,
Per quem uerendos excolit pietas deos,

88 : § 163 — FVR ET LVCERNA *PR*^{v} — **1-2** : *cf.* 118,6 — **3** onustus qui sacrilegio (§ 70) *P*ρ : Quĭ ŏnustus sacrilegio *incipiente anapaesto* (*cf.* § 28) *Riese* — Qui onustus *Vrsin* — Qui sacrilegio onustus *Cunningham* — qui *del. aut post* sacrilegio *ponit Johnson* — qum *L. Havet* : cum *P* quum *R*^{v} — **4** sancta *Pithou* (*cf.* 28,6) : sanctam *PR*^{rv} hanc sancta *Cunningham* — *de Religione u.* 28,6 *et* § 170 — **5** munere *PR*^{v} : munera *Pithou* — **6** usque *L. Havet* (§ 64) : que *P*ρ — offenderer abripi *Cunningham* — **7** *itidem R*^{r}ρ *ut P* — scelesto *N. Heinsius*^{a} — lue *R ap. Desbillons* (?) — **8** poenae *Pithou* : poena *PR*^{sw} paena *R*^{v} (*ubi saepe confunduntur* æ *et* œ) — **9** facinoris ρ — **10** colendos (*quod uulgo credebatur in P legi*) extulit *N. Heinsius*^{b}, colendos censuit *Bentley*, colendos excitat *Cunningham*

Y fol. 6 Veto esse tale luminis commercium. » IV,xi
X 35r Itaque hodie nec lucerna*m* de flamma deum
Nec de lucerna fas est accendi sacrum.
Quo*t* res contineat hoc argumentum utiles
Non explicabit alius quam qui repperit.
Significat prim*um* saepe quos ipse alueris
Tibi inueniri maxime contrarios ;
Secundum ostendit scelera non ira deum,
P 56 Fatorum dicto sed puniri tempore ;
Nouissime interdicit ne cum malefico
Linea 1161a Vsum bonus conso*c*iet ullius rei.

89. *Halm* 160. **[MALAS ESSE DIVITIAS]**

Opes inuisae merito sunt forti uiro, IV,xii
Quia diues arca ueram laudem intercipit. [IV,xi]
Caelo receptus propter uirtutem Hercules

11 lumini *N. Heinsius*[b] — **12** Itaque *PR*[εν] (§ 67) : Ita *Bongars*, *Rigault* 1617 — lucernam *Pithou* : lucerna *PR*[εν] — **14** Quot *Pithou* : quod *PR*[εν] (*cf.* 79,16 ; 100,11 ; inquid 3,29) — *de epimythio triplici u.* § 30 *adn.* — argumentum hoc *Machly* — **15** Nemo explicabit melius *Nauck* — explicauit *Saumaise* explicarit *N. Heinsius*[b] — repererit *Cunningham* — **16** primum *L. Havet* : primo *P* ; *cf. Varro ap. Non. p.* 149 animaduertendum primum quibus de causis...secundum qua fide... ; *ap. Cic. Planc.* 50 *pro* primum...secundo *libens reposuerim* primum...secundum ; *saepius puto librarii in his aduerbiis* -o *pro* -um *quam* -um *pro* -o *posuerunt* — **19-18** *transposuit Pithou* : 18 19 *PR*[εν] — *opponitur diis fatum etiam* 99,5 — **19** secundum *PR*[ε] : Secundo *Rigault* 1617, *p* — **20** malfico *L. Mueller* (§ 79) — **21** consociet *ρ* : consotiet *PR*[ε]
89 HERCVLES ET PLVTVS *ρ* — **3** coelo *ρ* — herculis *R*[εν] *ut passim* uulpis *et* 83,18 plebis

Cum gratulantes persalutasset deos, IV,XII
Veniente Pluto, qui Fortunae est filius,
Auertit oculos. Causam quaesiuit pater.
X 35^{a} « Odi » inquit « illum, quia malis amicus est
Linea 1170^{a} Simulque obiecto cuncta corrumpit lucro. »

90. *De hominibus II et simia. In C. Caligulam.* [† DE LEONE REGNANTE]

Vtilius homini nihil est quam recte loqui. IV,XIII
Probanda cunctis est quidem sententia, [IV,XII]
Linea 1171^{a} Sed ad perniciem solet agi sinceritas.
* *

91. *De leone regnante et simia.* [.........]

* *

Cum se ferarum regem fecisset leo IV,XIV
Et aequitatis uellet famam consequi, [IV,XIII; IV,XII]
A pristina deflexit consuetudine,
Atque inter illas tenui contentus cibo
Sancta incorrupta iura reddebat fide.
Linea 1180^{a}; *P* 57 (*paginae, usque ad* 65,10, *imago ap. Berger p.* 259 *et Herv. II*^{2} *p.*82) Postquam labare coepit paenitentia [IV,XIV]

4 Cum *maiusc. P*ρ — **5** Veniente *Pithou* : uenienti PR^{rv} (§ 95) — Pluto *Pithou*, ρ : plutone *P in exitu lineae* (*sed si Bergero fides adhibenda est, prius scripserat librarius* Pluto, *quod ipse correxit; de qua re et omnino tacent Vlixes Robert et des Aulnays* [*u. ad* 42,10], *et post* uenienti *sic factum quis crediderit* ?) — **6** quaesiuit : ut q- *Bentley* — **7-8** : § 30 *adn.* — **8** Semel *N. Heinsius ap. Burman* 1727 — que : cum *N. Heinsius*^{b} — ostenso *Maehly*

90 91 64 *efficiunt in* PR^{g} *fabulam unam* (*de* 91 64 *testatur etiam* R^{v}) — **90 91** : *Adem.* LI *et* XLIX (*Hervieux, II*^{2} *p.* 150 *et* 149), *anon. Wiss. V* II (*p.* 187), *Romulus IV* VIII *et III* XX — 90 *a* 91 *distinxit L. Mueller* — DE LEONE REGNANTE *titulum nullo pacto antiquum* (*supra p.* 2 *adn. l.* 4 *ss.*), *habent* PR^{v} *ante* 90; *fabulae* 91 *tribuit L. Mueller, quem u. De Ph. et Au. fabb. p.* 18; *ibi reliquimus, ubi posuerat qui primus excogitauit — in quodam codice, ex quo Y defluxit, scriptum erat* 90,3 *in ultima folii linea; loco motum est insequens folium neque tamen periit; unde factum est ut in Adem. et Rom. seruaretur memoria fabulae* 90, *promythio quidem deficiente; contra in Wiss., sicut in P, coniungeretur cum fab.* 91 *idem promythium* (*quod recto iudicio usi omiserunt Adem. Rom.*)

90 : § 128 *adnot.* — **1** Vtilius nihil est homini quam recte loqui R^{r} (nihil est homini R^{v}, « *mais le copiste a averti de la transposition* ») — nihil esse homini *Bentley* (§ 8) — **2-3** *itidem* R^{r}ρ *ut P, sed* 3 pernicem R^{g} — **2** Probanda...est : Probata...haec *N. Heinsius*^{b} — *post* **3** *add. quidam ap. Riese* Eadem pariter arte atque infidelitas — *textum paraphrastae u. p.* 105-106, *post fab.* 91

91 — **1** cum se ferarum regem fecisset leo R^{r}ρ — Cum *littera maiuscula P* — regem R^{r}ρ, *Adem. Rom., Pithou,* rege⁻ *cum lineola* R^{g} : rege *P, Wiss.* — ferarum... fecisset *P, Wiss.* : sibi ferae...fecissent *Adem. Rom.* — **2-5** *itidem* R^{r}ρ *ut P* — **4** Vtque *N. Heinsius*^{b} — *inter* **5** *et* **6**, *id est inter folia codicis P, lacunam statuit*

l. deperd.
*
*
* * * * * * * * * * * * * * * * * * * *

[*Fabulas* IV, xv-xxvi *quaere p.* 73 *ss.*]

Pithou (*in* R[v] *desinit folium in* lauare, *incipit alterum a* coepit) — **6** postquam lauare coepit poenitentia R[rv] (*uersum non habet* ρ; *de* œ *u.* 88,8) — Post haec *uel* Postea *Io. Fr. Gronov*, Post quae *id. ad Plin.* xxxiv 14 — labare *Rittershausen*, *Bongars*: lauare *PR*[rv] — cepit *P* coepit R[rv] — penitentia *P* poen- R[rv]; *a* pene *et* tendere *Rigault* 1599; penitentio *Gude*, penis tentio *N. Heinsius*[b] — *recte lacunam locauit Nevelet collato Rom.* — *sic pergit paraphrastes* (*Adem. in init.*, *Wiss. Rom.*): Postea quam (ut *Rom.*) habere coepit de hac (hanc *Wiss.*) re penitentiam (potentiam *Rom.*; Ex hac re postea quam poenituit *Adem.*) et (*om. Wiss.*) mutare naturam non potuit (m- n- potuit natura *Wiss.* m- n- posset naturam *Rom.*; patientia *add. Adem.*), coepit aliquos ducere in secretum, fallacia quaerere an os foetens haberet (c- a- d- in secretam fallaciam et q- si ei os puteret *Rom.*, et c- d- in secreto singulos ad fallacia et os sibi putire narrabat *Wiss.*). Qui dicerent Putit et qui Non putit, omnes laniabat et saturabatur eorum carnibus (Illos q- dicebant Putet et q- dicebant Non putet, o- tamen l- ita ut saturaretur sanguine *Rom.*; Verum mendacium dicente laniebatur ut saturaretur *Wiss.*). Cum de multis hoc faceret (Cum m- h- fecisset *Rom.*, Haec c- m- fecisset *Wiss.*), nocat simiam ad se (*haec om. Wiss. Rom.*). Interrogat si putidum haberet os (postea simium i- si foetitum h- os *Wiss.*, postea symium interrogabat si putorem haberet in ore *Rom.*). Ille uero cinnamomo suauius olere dixit (I- u- cinnamum o- d- *Wiss.*, I- quasi cynnamomum d- fragrare *Rom.*), et quasi deorum altaria. Leo uero (Leo *Rom.*, Tunc *Wiss.*) erubuit laudatorem ut lederet auens fraude (cum sederet mutauit fidem *Adem.* sed ut deciperet inuitauit fidem et quaesiuit fraudem *Rom.*); — *reliqua praeter epimyth. om. Adem.*; — atque languere se simulauit (esse fincxit in languidum *Wiss.*). Continuo (-e *Rom.*) uenerunt (quaerunt *Wiss.*) medici (potius clini uberi passim ullique genus *add. Wiss.*). Qui ut uenas considerauerunt, pulsum sanum ut uiderunt (Tantis autem uenius erat pulsus inenarrabilis *Wiss.*), suaserunt ei (suadetur *Wiss.*) sumere cibum aliquem qui leuis esset et tolleret fastidium pro digestione (s- c- a- in quietem et qui ei leuaret fastidium *Wiss.*). Vt regibus omnia lice[n]t: Ignota est, inquit, mihi caro simii (I- est m- i- s- c- *Wiss.*). Hanc uellem, ignoro quid sit hanc sapor (Vellem illam probare *Rom.*). Vt est locutus statim rap*itur* (rapuit *Wiss.*, necatur *Rom.*) beniloquus (bene loquens *Wiss.*) simius. Offeretur ut regi erat iussum et statim laniatus ab eo (*pro his* ut eius carnem cito aescam sumeret *Rom.*). — *Epimyth. Ademari*: Quia loqui poena est et tacere tormentum; *titulus Romuli*: ET LOQVI POENA EST ET TACERE TORMENTVM VT PROBAT HEC SVBIECTA FABVLA. *Epimyth. Romuli*: Vna enim est poena loquentis et non loquentis.

90: *sic paraphrastes* (*Adem. Rom.*): SOLET AB ANTIQVISSIMIS ET NEFARIIS HOMINIBVS FALLATIA ET ADVLATIO LIBENTER HABERI, HONESTAS AVTEM ET VERITAS BONITASQVE REPROBARI, DE QVA RE INSTRVIT NOS SVBIECTA FABVLA. (*tit. non habet Adem.*) Duo homines, unus fallax et alter (alius *Rom.*) uerax, iter simul (s- i- *Rom.*) agebant, et (*om. Rom.*) cum ambularent uenerunt in prouinciam simiarum (ad pr- symiorum *Rom.*, *qui constanter masculino utitur*). Quos homines (*om. Adem.*) ut uidit una ex multitudine simiarum, ipse (*om. Rom.*) qui prior esse uidebatur (qui se aliis priorem constituerat *Rom.*) iussit eos teneri et interrogat (-ari *Rom.*) quid de illo homines dicerent (q- illi h- de illo dixissent *Rom.*), iussitque omnes (et iubet o- symios *Rom.*) sibi similes adstare ante se ordine longo dextra l[a]euaque et sibi sedile (ad sedendum contra *Rom.*) parari, et (*om. Adem.*) sicut[i] uiderat iam (*om. Adem.*) imperatorem aliquando

[*Fabulae deperditae.*]

92. [. . . . .]

Duo cum incidissent in latronem milites, V,II
Vnus profugit, alter autem restitit [IV,xxx]

facere (*om. Adem.*), taliter sibi adstare (ante se eos stare *Rom.*) fecit. Iubentur homines adduci (I- ergo a- illi h- *Rom.*) in medio. Ait maior (At ille maior symius *Rom.*) : Quis (Quid *Rom.*) sum ego? Fallax dixit : Tu es imperator. Iterum interroga[ui]t : Et isti quos uides ante me stare (q- a- me uideris stare quid sunt *Rom.*)? Respondit (Idem fallax r- *Rom.*) : Hi sunt comites tui, primicerii, campiductores (-doctores *Rom. Mus. Britann. et Florent.*), militares officii (milites et cetera oficia *Rom.*). Et quia mendacio (Et pro hoc ille qui in m- *Rom.*) laudatus est cum turba sua, iubet illum [re]munerari, et quia adulatus est (q- a- est et *Rom.*) omnes illos fefellit. Verax autem apud se cogitabat (Ille autem uerax homo haec a- se aiebat *Rom.*) : Si iste mendax qui omnia mentitur sic accepit (Si i- qui m- est et o- m- sic est acceptus atque remuneratus *Rom.*), quid si ego uerum dixero? (ego si u- d- magis munerabor *Adem.*). Tunc ait maior simia (Cum haec secum deliberaret ait symius ille qui se imperatorem dici uolebat *Rom.*) : Dic et (*om. Rom.*) tu, quis (quid *Rom.*) sum ego et hi quos ante me uides? At ille qui semper ueritatem amabat (uer- a- s- *Rom.*) et loqui uerum (*om. Adem.*) consueuerat respondit : Tu es uere simia, et omnes hi similes tui simiae semper sunt (Tu symius es et hii o- symii sunt similes tibi *Rom.*). Iubetur continuo (C- iub- *Rom.*) lacerari dentibus et unguibus, eo quod uerum dixisset (quia quod uerum fuit dixit *Rom.*). Malis hominibus qui fallaciam et malitiam amant, honestatem et ueritatem lacerant (Hoc modo fieri et a malis hominibus solet ut fallacia et malitia ametur et honestas uel ueritas laceretur *Rom.*) — *Dio Cassius* LIX 26,8 (*a.* 40) καί ποτέ τις ἀνὴρ Γαλάτης ἰδὼν αὐτὸν (*C. Caligulam*) ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ ἐν Διὸς εἴδει χρηματίζοντα ἐγέλασεν· ὁ δὲ Γάιος ἐκάλεσέ τε αὐτὸν καὶ ἀνήρετο· Τί σοι δοκῶ εἶναι; καὶ ὃς ἀπεκρίνατο, ἐρῶ γὰρ αὐτὸ τὸ λεχθέν, ὅτι μέγα παραλήρημα· καὶ οὐδὲν μέντοι δεινὸν ἔπαθε, σκυτοτόμος γὰρ ἦν. *Sueton. Gai.* 22 : « *diuinam... maiestatem asserere sibi coepit; datoque negotio ut simulacra numinum...*, inter quae Olympi Iouis, *apportarentur e Graecia, quibus capite dempto suum imponeret, partem Palatii ad forum usque promouit, atque aede Castoris et Pollucis in uestibulum transfigurata, consistens saepe inter fratres deos*, medium adorandum se adeuntibus exhibebat; et quidam eum Latiarem Iouem consalutarunt »

92 93 94 95 96 *habet Perottus*

96 MVLTOS IN REBVS SECVNDIS FORTES ESSE QVI IN DVBIIS SVNT TIMIDI *Perottus* — **1-2** *sic* *N*°¹*V* (quum v), *qui uersus cum titulo et fabulae* 96 *exitu deperditi sunt et in X et in eius a ographo* (*archetypo codicum PR*); *lacunam notant P²*, *Pithou* — « *après ces mots* mutatus statim [96,17], *suit dans la même ligne* Et uindicabit... » *R'*

(*X* 11ᵃ? *P* 71) *fol.* 9 (§ 125) *Linea* 1479ᵃ
Et uindicauit sese forti dextera. V,II
Latrone ex*cus*so timidus accurrit comes
Stringitque gladium, dei*n* reiecta p*ae*nula :
« Cedo » inquit « illum ; iam curabo sentiat
Quos adtemtarit. » Tunc qui depugnauerat :
« Vellem istis uerbis saltem adiuuisses modo, —
Constantior fuissem uera existimans ; —
Nunc conde ferrum et linguam pariter futile*m*.
Fors possis alios ignorantes fallere :
Ego qui sum expertus quantis fugias uiribus,
Scio quam uirtuti non sit credendum tuae. »
  Illi adsignari debet haec narratio
Linea 1491ᵃ Qui re secunda fortis est, dubia fugax.

93. **[CALVVS ET MVSCA]**

Calui momordit musca nudatum caput; V,III [IV,XXXI]

3 et *PR*ᵛ,*N*ᵒν*V* — uindicauit *N*ᵒν*V*, *Pithou* : uindicabit *PR*ᵛ — dextera (§ 90) *P*ρ,ν : dextra *V* — Seseque f- u- *van Hoogstraten* — **4** excusso *Iulius Chauvin* : exciso *N*¹*V* ; occiso *P*ρ, *N*ᵒ (*errore*), *quam uocem damnant* illum *et* cedo *et* sentiat *et totum responsi genus ; neque* occiso *corrupisset Perottus ; temptaueram* extruso — tumidus *de Meurs* — **5** dein (§ 92) *Pithou* : deinde *PR*ᶠᵛ,*N*ᵒ¹*V* — reiecta *PR*ᵛ,*N*¹ *ut uid.* : eiecta *V* — penula *P*ρ,ν*V* — **7** adtemtarit *PR*ᶠʷ (adtentarit *R*ᵛ, *de qua re iure dubitat L. Mueller*) : attentarit ν,ρ attentauit *V* — **8** adiuuisses : aduenisses *V*ᵇ — **9** *om.* *N*ᵒ¹*V* — **10** futilem *Pithou*, ρ,ν : futile *PR*ᶠ, *om.* *V* (*an et N?*) ; *cf.* 68,33 — *hic interpungit Hartman p.* 120 — **11** Fors (*cf.* 43,27 ; *hic ante* poss-) *L. Havet* : Vt *P*,*N*¹*V* (*quod fortasse ex littera* m *uocis* futilem, *in margine restituta, ortum est*), Tu *Iannelli* — posses *Iannelli* — ignoranter *V* — **12** Ego *maiusc. P* — quantis...uiribus *P*ρ,ν : quae sint uires tuae *V* (*an et N?*) — fugeris *Cunningham* — **13** Scio *maiusc. P* — quam *N*ᵒ¹*V*, *Io. Fr. Gronov* : quid *PR*ᶠᵛ quod *Pithou* — non *P*ρ : *om.* *N*¹*V*, nunc *Gude* — **14-15** *om. Perottus* — **14** Illi *maiusc. P* — **15** *itidem R*ᵛρ *ut P*

93 : *Adem.* LXVI (*Hervieux*, *II*² *p.* 155), *anon. Wiss. I* XIV (*p.* 164), *Romulus II* XIII — C- ET M- *P*ρ — HIS QVI CASV PECCANT DANDAM ESSE VENIAM, QVI VERO CONSVLTO DELINQVVNT EOS ESSE PVNIENDOS *Perottus* — **1** *et* **3-12** *R*ᵛ *itidem ut P*, **2** *itidem ut P*¹ — **1** Caluum *V* Calui ν (*sed in N legi nequeunt* momordit musca nu-)

V,III

X 45r? *P* 72 Quam opprimere captans alapam sibi duxit grauem.
Tunc illa inridens : « Punctum uolucris paruulae
Voluisti morte ulcisci ; quid facies tibi,
Iniuriae qui addideris contumeliam ? »
Respondit : « Mecum facile redeo in gratiam,
Quia non fuisse mentem laedendi scio.
Sed te, contemti generis animal*e* inprobum,
Quae delectaris bibere humanum sanguinem,
Optem necare uel maiore incommodo. »
   Hoc argumento *ei mo*do *de*cet* ueniam dari
Qui casu peccat ; qu*in* qui consilio est nocens,
Linea 1505* Illum esse qu*a*uis dignum poena iudico.

94. [ASINI ET PORCELLI]

Quidam immolasset uerrem *q*um sancto Herculi, V,IV
Cui pro salute uotum debebat sua, [IV,XXXII]

2 opprimere P^{2} (*cf.* 2,15 ; 37,10 ; *etiam* 54,36 ; 70,22 ; 95,33) : oppremere $P^{1}R^{grv}$ (*cf.* -dederis 5 ; 15,4), opprime *V*, oppri... N^{1}, rapere *Adem.*, capere *Wiss. Rom.* (*u.* 37,26), premere *L. Mueller* (§ 63) — duxit *suspectum Hartmanno p.* 120 — **3** Tunc *P* (*maiusc.*), ρ : Hunc $N^{o1}V$ (*u.* 121,2), *Philippe* — inridens PR^{rv} : irridens N^{o1} illudens *V* ridens *Adem. Wiss. Rom.*, *Scheffer* — paruule *V* — **4** facias *Heinsius*[b] — **5** qui addideris v*V*, *Rig.* 1599 : quia dederis PR^{grv} (*ortum ex* qui addederis ; *u.* 13,12), eam qui dederis *Pithou*, cui dederis *Schoppe* — **6** Respondit *maiusc. P* — **7** quia PR^{r}ρ,V^{h} : Nam N^{1} (*u.* 72,15) ; Cui *Bentley* (*cf.* Qui *pro* Cui 94,2, Cui *pro* Qui 55,2) — ledendi *V* — **8** contemti v : contempti *Pithou*, ρ, contemsi PR^{gr} contenti V^{1} contenpti V^{2} — animale *L. Havet metri causa* (§§ 44, 95) : animal PR^{r},v*V* — inprobum R^{v} : improbum PR^{r},v*V* — **10** necare PR^{r}ρ : carere $N^{o1}V$ (*prius puto fuit* care), enecare *Heinsius*[b] — **11-13** *om. Perottus, sed cf. tit.; de his uide L. Mueller, De Ph. et Auiani fabulis p.* 29 — **11** Hoc argumento *ne mutare uelis cf.* 40,13 — Hoc *maiusc. P* — argumento PR^{gv} : argumentum *Pithou* — ei modo decet ueniam dari *L. Havet* : ueniam dari docet PR^{gr} (ueniam dari *etiam* R^{v}, *cf. Perotti tit.* ; docet ρ), ueniam mage dari docet *Pithou*, uen- ei dari docet *Rig.* 1599, ueniam deberi docet *Saumaise*, uenia dignari *uel* ueniam indulgeri docet *Heinsius*[b], ueniam tam dari docet *Gude*, ueniam dandam illi docet *Bentley*, uenia debet huic dari *Hare*, ueniam donari decet *Cunningham* (*cf.* 82,38-39 agros... donate moechae ; 70,13 ulli donas quicquam), ueniam modo docet dari *Burman* 1718, uenia donari docet *Desbillons*, ueniam iam dari docet *Bipontini*, ueniam tam dari decet *Quicherat*, uenia impertiri docet *Langen*, *Rh. Mus.* XIII (1858) *p.* 208, ueniam ei potius dari *Zorn*, uenia mage dignum docet *uel* ueniae magis aptum docet *L. Mueller*, *quem uide p.* 108, docet ei ueniam dari *Stowasser* — **12** quin *L. Havet* (*cf.* 135,12) : quam PR^{r}ρ nam *Rig.* 1599 quia *de Meurs* at *Bipontini* non *Iannelli* — quin qui : quum quis *Bothe* — **13** illum esse quamuis poena dignum iudico R^{r} — *secl. L. Mueller* (quauis *scribens*) — Istum *Iannelli* — quauis *Rittershausen* : quamuis PR^{grv} — dignum poena PR^{g}, *Rigault* 1599 : poena dignum *Pithou fortasse imprudens*, R^{r}ρ (*an liber impressus induxit Dionysium Roche in errorem, neque etiam animaduertit Vincent?*) — iudica *Giovenazzi ap. Iannelli* — quiuis...iudicet *Cunningham*

94 ASINI ET PORCELLI PR^{v}, *cf. tit.* 26 (*an* ASINVS ET PORCELLI HORDEVM?)

V *fol.* 1 Asello iussit reliquias poni hordei ; V,iv
Quas aspernatus ille sic loq*u*tus est :
X 45a ? « Libenter t*ale*m prorsus adpeterem cibum,
Nisi qui nutritus illo est iugulatus foret. »
  Huius respectu fabulae deterritus
Periculosum semper uitaui lucrum.
P 73 Sed dicis : « Qui rapuere diuitias, ha*u*ent. »
Numeremus agedum qui depr*e*nsi perierunt :
Maiorem turbam punitorum re*p*eries.
Linea 1518a Paucis temeritas est* bono, multis malo.

95. *Plutarch. Quaest. conuiu.* v *p.* 674 c. **[SCVRRA RVSTICVS]**

  Pr*ono* fauore labi mortales solent, V,v [IV,xxxiii]
Et, pr*ae*iudicio dum stant erroris sui,
Ad paenitendum rebus manifestis agi.
  Facturus ludos diues quidam nobilis

— VITANDVM SEMPER ESSE PERICVLOSVM LVCRVM *Perottus* — **1** qum *L. Havet* : cum *P,NoV*, quum *Rv* — immolasset uerrem cum *Pρ* : cum immolasset uerrem *NoV* (uerem *No*, *operarum puto culpa*), quum i- uerrem *N1*; *u.* 63,1 — Sanco *Coler ap. Rittershausen* — **2** Cui *vV*, *Pithou* : qui *PRgv*, *quod fortasse seruandum, quamquam casus est datiuus ; u.* 93,7 — **3** Asello *maiusc. P* — reliquias *Pρ,vV* : relliquias *Rg,No* — ordei *No,V* (*cf.* 40,3) — *lac. suspic. Scheffer* — **4** aspernatus *P,V* : adspernatus v — loqutus *L. Havet* : locutus *Pρ,vV* loquutus *Rv* — **5** libenter *P eadem manu* : liberi ter *P1* — talem *A. M. Desrousseaux* : tuum *P*, istum *No1V*, *Bentley* (*neutrum propter* illo *ferri potest ; praeterea necesse est aliquam significari similitudinem insoliti* cibi *cum* lucro *et* diuitiis ; *atque secum puto asellus loquitur, non cum domino a quo periculum reformidat*), Nouum *Burman* 1727 — libenter tuum prorsus *PRgw* ; Tuum libenter prorsus *Pithou*, ρ ; « prorsus libenter » *Rv*, *ut fuerit* tuum pr- lib- — adpeterem *P*,v, appeterem *NoV* — **6** illo *P,NoV* : eo *Laurentius* (1667) — **7-12** *om. Perottus, sed cf. tit.* — **7** Huius *maiusc. P* — **8** uitaui *Pρ* (*cf. Perottinum tit.*) : reputaui *Pithou* (*unde* recusaui *Burman* 1727), reputato *Heinsiusb* — *post* **8** *et* **9** *lacunas statuit de Meurs* — **9** dicis *Pρ* : dices *Heinsiusb*; *cf.* 76,32 — latuere *Bentley* — hauent *Stowasser* · habent *Pρ* uigent *Cunningham* latent *Wakefield*, *Silua critica* (1789) *p.* 65, *Baehrens*, *Rh. M.* xxvi (1871) *p.* 350 — **10** quot *Heinsiusa* — deprensi (§ 91) ρ, *Rigault* 1617 : deprehensi *P*, depressi *Riese in praef.* — perierunt *PRgρ* : perierint *Pithou* — **11** reperies *Pithou*, ρ : repperies *P* (§ 84) — **12** auiditas *Hare* — est bono (§ 32) *Pithou* : bono est *PRv* — *possis* Paucis bono temeritas, est m- m-

95 : § 167 — SCVRRA RVSTICVS *PRv* : SC-ET RVSTICVS *docti*, *u. ad fab.* 40 ; PRAVO FAVORE SAEPENVMERO HOMINES LABI *Perottus* — **1-3** *om. Perottus* — **1** Prono *L. Havet* (*cf.* 54,6) : Paruo *PRgv* ; PRAVO *vV*, *et sic Rig.* 1599 — LABI *vV*, *et sic Pithou* : laui *PRgv* — lapsi *Nauck*, *u.* 2 *delens* — **2** praeiudicio *Saumaise* : pro iudicio *Pρ* — pro iudicii st- err- dum *Cunningham* — **3** poenitendum ρ — **4** diues quidam : quidam diues *Pρ* diues quidam et *No1V*, *Philippe* ; q- dis et *L. Mueller* (§ 90), *sed* nobilis *accusatiuus est num. plur.* (§ 95), *quod non uiderat Perottus, uidit siue Scheffer siue Heinsiusb*; *cf. u.* 100,16 (*quem, huic tam similem, eidem libro tribuere uix fas fuit*); *aliter C.I.L.* i 1009 *et* vi 10096 NOBILIVM LVDOS

V, v

Proposito cunctos inuitauit praemio
Quam quisque posset ut nouitatem ostenderet.
Venere artifices laudis ad certamina;
Quos inter scurra, notus urbano sale,
X 46[r] ? Habere dixit se genus spectaculi
Quod in theatro numquam prolatum foret.
Dispersus rumor ciuitatem conci*e*t.
Paulo ante uacua turbam deficiunt loca.
In scena uero postquam solus constitit
Sine apparatu, nullis adiutoribus,
Silentium ipsa fecit expectatio.
Ille in sinum repente demisit caput
Et sic porcelli uocem est imitatus sua,
P 74 Verum ut subesse pallio contendere*n*t
Et excuti iuberent. Quo facto simul

5 p̄mio *P* — **6** posset *N*[i]*V*, *Pithou* : possit *PR*[r]ρ (*u.* 24,1) — ostenderet *P*ρ : faceret *N*[oi]*V* — **8** scurra *PR*[r],v*V* — notus *PR*[r] : unus *N*[oi]*V* — **10** nunquam ρ — **11** conciet *L. Havet* : concitat *P* conuocat *N*[oi]*V*; *cf.* 26 *et* 30,3 — **12** : *cf. Hartman p.* 120 — Paullo v — uacua v*V*, *Pithou* : uacuam *PR*[r] (*sequitur* turbam) — turba *N*[oi]*V*, *de* turbae *cogitat Iannelli* — **13** scena *P*,v*V*; *cf.* 100,5 — consistit *V*[b] — **14** adparatu v — **16** demisit v*V*, *Pithou* : dimisit *P*ρ — **17** porcelli uocem *P*ρ : porcellum uoce *N*[oi]*V* — est imitatus *P* (imitatus sua *R*[r]) : imitatus est *N*[oi]*V* — suem *Batauus quidam ap. Gude* — **18** Verrem *N. Heinsius*[b] — contenderent v (*ex N*?) : contenderet *PR*[r],*V* — **19** Idque *N. Heinsius*[b] — excutere *N*[i] — iuberent *PR*[r],v (*ex N*?) : iuberet *V* — simul : *u.* 60,16

Y fol. v Nihil est repertum, multi *h*on*o*rant lancibus, V,v,
*O*m*n*es*q*ue plausu prosecuntur maximo.
Hoc uid*e*t *ut* fieri rusticus : « Non mehercules
Me uincet » inquit; et statim professus est
Idem facturum melius se postridie.
Fit turba maior, *t*am fauor mentes tenet
X 46a ? Et derisuros, non spectaturos *ci*et.
Vterque prodit. Scurra degrunnit prior
Mouetque plausus et clamores suscitat.
Tunc simulans sese uestimentis rusticus
Porcellum obtegere (quod faciebat scilicet,
Sed, in priore quia n*i*l comperera*nt*, latens)
Peruellit aurem uero, quem celauerat,
Et cum dolore uocem naturae exprimit.
*Suc*clamat populus scurram multo similius

20 nihil *Pρ,vV*^{h} : Nil *V*^{m}, *L. Mueller* — multi honorant *L. Havet* : multis onerant *P,vV* — lancibus *PR*^{gv}, *N. Heinsius*^{b}, *Gude; cf. Martial. Spect.* XXXIX 6 (*neque librarii* laudibus *in* lancibus *mutare potuerunt*) : laudibus *N*^{1}*V*, *Pithou* — **21** Omnes *L. Havet* : hominem (*quod aut utrique uerbo iungi debebat aut neutri*) *P,N*^{1}*V*; *cf.* 68,3 — Plausuque pros- hominem *Giovenazzi ap. Iannelli* — prosequuntur *vV,ρ* : pers- *Philippe* — **22** uidet ut *N. Heinsius teste Bentley* : uidit (ut *postulant et sensus et recta uersus interpunctio*; hoc *autem cum tempore praesenti coniungi debet ut* hic, huic, *alia* 12,6 ; 27,8 ; 29,5 ; 41,20 ; 100,34) — Vidit ut hoc *Cunningham* — fieri *V* — mehercules *N*^{ol}*V* : mehercule *Pρ* (*cf.* 61,8), mercules *L. Mueller* (§ 92) — **23** uincet *Pρ* : uincit *N*^{1}*V* — **24** postridie *ρ,vV* : post tridie *P ut* 46,8 — **25** tam *L. Havet* : iam *P,vV*, nam *Vrsin*; *u.* 36,5 — fauor *vV*, *Pithou* : fauore *PR*^{v} (*u.* 77,18) — **26** derisuros *PR*^{gv}, *Saumaise* : derisurus *N*^{ol}*V* — spectaturos *R*^{g}, *Saumaise* : expectaturos *P*, exspectaturos *R*^{v} (*cf.* 35,1), secuturus *N*^{ol}, sequuturus *V* — derisores...spectatores *van Hoogstraten* — ciet *Johnson* : sit et *PR*^{gv} (*ante* sit *interpungit R*^{v}), sedet *N*^{ol}*V*, stitit *Saumaise*, citat *etiam Johnson* (*cf.* 11), silet *Orelli* — Vt...scias *N. Heinsius*^{b} — derisuri non spectaturi sedent *Pithou* — **27** degrunnit *N*^{ol}, *Rittershausen* : digrunnit *Pρ* degenerat *V* — **28** clamorem *N*^{ol}*V* (*u.* 70,22) — **29** Tum *N*^{ol}*V* — simulans *non proprie dictum* (*Hartman p.* 98); simulat *Rittersh.* — rusticus *vV* : rusticis *PR*^{gv} — **31** *om. N*^{ol}*V* (*del. Perottus ut sibi obscurum*), *del. Vrsin* — Dic priore *Riese in praef.* — nil (§ 91) *Pithou* : nihil *PR*^{v} — compererant *Rigault* 1617 : compererat *PR*^{v} — tacent *Io. Fr. Gronov*^{t} — *post hunc uersum lacunam notat Pithou* — **32** aurem uero : aure utraque *Gruter ap. Nevelet* — uero *Pρ* : porco *N*^{ol}*V* uerri *N. Heinsius*^{b} — **33** dolore *P eadem manu*, *ρ* : *om. P*^{1} — Et ui dolosa *uel* Atque ita dolose u- natiuam *N. Heinsius*^{b} — natura *Bongars* — **34** Succlamat *A. M. Desrousseaux* (*cf.* 98,4) : adclamat *P* Acclama *V* At clamat *Scheffer* — scurram *vV*, *Pithou* : scurra *PR*^{v} — multos *V*^{h}

V,v

Imitatum, et *capite* rusticum trudi*t* foras. 3
At ille profert ipsum porcellum e sinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans :
*Linea 1557*ᵃ « En hic declarat quales sitis iudices ! »

P 75 **96.** **[POETA AD PARTICVLONEM]**

Adhuc supersunt multa quae possim loqui, IV,EP. [IV,xxxiv; V,v]
Et copiosa abundat rerum uarietas ;
Sed temperat*ae* suaues sunt argutiae,
X 47r ? Inmodica*e* offendunt. Quare, uir sanctissime,
Particulo, *ch*artis nomen ui*c*turum meis
Latinis dum manebit pretium litteris,
Si non ingenium, certe breuitatem adprob*a*,
Quae commendari tanto debet iustius
*Linea 1567*ᵃ Quanto poetae sunt molesti ualidius.

Hic in Y (et in X?) linea uacua?

35 capite...trudit *L. Havet* (*cf.* 100,39) : cogit...trudi *P*ρ,ν*V*; *ante* et *interpunctio contra morem Phaedri locata, quare etiam cogitaueram de onomatopoeia aliqua restituenda* (*fere* Imitatum κοοΐ, rusticum...; *cf.* κοΐ κοΐ *ap. Aristoph. Acharn.* 800, *et ibid.* 746 *uerbum* κοΐξετε) — **36** profert ν*V*, *Pithou* : proferet *PR*ᵛ, *cf.* 77,18 — e *P*ρ : de *N*ᵒⁱ*V*, ec *L. Mueller* — sinu *N*ᵒⁱ*V*, *Pithou* : sino *PR*ᵛ (*cf.* gresso 98,13) — **37** aperto : certo *Burman* 1727 — probans *P*ρ : exprobrans *N*ⁱ*V*, *Philippe*, exprob... *N*ᵒ, ἐξελέγχοντα *Plutarchus* — **38** en *P*²ρ,ν*V* : eni *P*¹

96 (*ut* **76 77**) *Brotier* (*cum recentioribus*) *male a fabulis cohaerentibus disiungit*; § 122 — *posuerunt Ouvering, Sanadon post fab.* 103 — POETA AD PARTICVLONEM *PR*ᵛ — **1** possem *Scheffer* — eloqui *N. Heinsius*ᵇ — **3** temperatae ρ : temperate *P* — suaue *Bentley* — **4** Immodicae *Rittershausen* : Inmodica *maiusc. P* immodica *R*ᵍᵛ — **5** Particulo chartis *Pithou* : particu *et linea insequenti* artis *P*¹, particulo artis *P*² (artis *etiam R*ᵍᵛ) — uicturum *Pithou*, ρ : uirturum *P*¹, uiturum *P eadem manu* — *cf. Ouid. Am.* III 1,65 *Altera das nostro* uicturum nomen *amori*, *Martial.* VII 44,7 *Si* uictura meis *mandantur* nomina chartis *Et fas est cineri me superesse meo; etiam* uicturae chartae *Martial.* I 25,7; III 20,2; XI 3,7; *praeterea* aeterno uicturum carmine nomen X 26,7 — **6** p̄tium *P* — **7** adproba *Pithou* : adprobat *PR*ᵛ adprobo *Burman* 1718 proba *Sanadon* — **8-9** *Nauckio suspecti* — **9** poetae : loquaces *Nauck*

INCIPIT LIBER V *add. Pithou : titulum non habet P*

97 : *habuit Perottus, qui in prologo* (*textum u. infra p.* 277) *suos fecit uersus* 8-9 — IDEM POETA *PR*ᵛ — **2** reddidi *Pithou* : reddi *PR*ᵛ — quicquid *P eadem manu* : quidquic *P*¹ quidquid ρ — **4** seculo *P* — **5** nouis *N. Heinsius*ᵇ : nouo *P*ρ, suis *Guyet*, *Sanadon*, *Nauck* (*u.* 6 *scribens* nouo *pro* suo) — **6** adscripsere (§ 100) *Bentley* inscripserunt

fol. a (§ 124) *linea uacua?*

PHAEDRI AVG. LIBERTI
LIBER QVINTVS

(*X* 13ᵃ *P* 69) *Linea* 1450ᵃ **97-98.** **[IDEM POETA]**

Aesopi nomen sicubi interposuero, V,PR.
P 70 Cui red*di*di iam pridem quicquid debui, [IV,xxviii]
Auctoritatis esse scito gratia;
Vt quidam artifices nostro faciunt s*a*eculo,
Qui pretium operibus maius inueniunt nou*is*,
Si marmori adscripserunt Praxitelen *scabro*,
Trito Myronem argento, *t*abul*ae* *Zeuxidem*.
(u. 8-9 : *cod. N* ap. *Hervieux* *II*² *p.* 86) Adeo fu*c*atae plus uetustati fauet **[DEMETRIVS**
Inuidia mordax quam bonis praesentibus. **REX ET MENANDER**
X 14ʳ? *Lineae* 1460ᵃ, 1461ᵃ. Sed iam ad fabellam *haut* talis exempli feror. **POETA]**

Demetrius, qui dictus est Phalereus, V,I
Athenas occupauit imperio improbo. [IV,xxix]

Nauck — praxitelen PR^v — **6-7** scabro (§ 82) Trito *L. Havet* (Trito *Bongars*, *Saumaise ad Hist. Aug. p.* 204, *Plin. exercit. p.* 289) : suo detrito PR^v suo (*deleto* detrito) *Rigault* 1630 suo Extrito *Tollius*ᵃ luto Boethum *Iac. Gronov* Scopan Aeri *Bentley* suo Trito et *Desbillons*; *ideo* fucata uetustas (8) *quod ex industria* scabrum *marmor et* tritum *argentum uenditatur* — sui Dempto, mirum! argumento *de Meurs*; Myos Nomen detrito argento *Hare* (nouo, Detrito Myn *Bergk*) — **7-8** *itidem* R^v *ut P* (fabulae R^v) — fabulae...fugatae *del. van Hoogstraten* — argento : aeri *Guyet* — tabulae Zeuxidem *Bentley* (*cf.* 75,25 *et* 28; « *fortasse* Zeuxida » *L. Mueller*) : fabule exaudiant *P* fabulae ex- R^v fabulae exempla audiat *Gude* tab- Pausian *Bergk*, *Philologus* XVI (1860) *p.* 621 — fabulae exulant Ideo fugatae *Saumaise*, *Plin. exercit. p.* 289 ne exaudiant Adeo uulgata *Vrsin* et fabulae audeant Odio fugatae *Scheffer* fabulae exeant Item fucatae *Io. Fr. Gronov* fabulae Exodiarius Addor togatae (*uel* exodiaria Addo iugatae) *N. Heinsius*ᵇ fabulas aequo audient Animo fucatas *Buchner* tabulae et Zeuxidem Ideo fuscatae *Desbillons* — *coniectationum specimina haec sufficiant; cf. Martial.* IV 39 — **8-9** Semper fugatae...presentibus *habet Perottus in prologo ad Pyrrhum* — **8** fucatae *Io. Fr. Gronov* (fucatas *Buchner*, *u. supra*) : fugatae PR^v, *Perottus* (*u.* 100,7) — Aut Phidiam ebori *Hare* — uetustati *Perottus*, *et diuinarat Bentley* : uetustis PR^v — fauet PR^v, *Perottus* : nam fauet *Pithou* his fauet *Gude* — **9** inuidia PR^v — p̄sentibus *P* — **10** haut (*cf.* 46,16) *add. L. Havet; hoc enim sibi uult Phaeder, bonis praesentibus fauisse olim Demetrium, contra ac nunc Romae fiat ab inuidis* — ad f- iam tali exemplo *Gude* — talis : « *qualis?* » *iure rogat Johnson* — exempli *Pρ* : exemplo R^e — *in* **97** *exitu et* **98** *initio lacunarum signa add. L. Mueller, cf. De Ph. et Au. fabb. p.* 28-29; **97-98** *coniunxit L. Havet* — **98** *et* **92, 93, 94, 95** *habet Perottus*

98 DEMETRIVS...POETA PR^v (§ 127); QVOMODO SAEPE| FALLATVR HOMINVM IVDICIVM *Perottus* — **1** Demetrius *P,r,vV* : Demetrius rex R^{ev} — est R^v,N^iV, *Pithou* : *om. Pr* — Phalerĕus (*ut* Tyndarĕus *Ouid. Her.* VIII 31, Persĕus *Manil.* I 350, Orphĕus *in Culice* 268; *cf.* Orphĕo 43,33) : Phaloreus *V* Phalerius *N. Heinsius ap. Scheffer*ᵃ *et epist.* LXXXI *ad Scheffer* (*confudit Phaeder, ut uidetur, Phalerea cum Poliorceta. u. u.* 10) — Phalereus qui dictus est *Burman* 1718 — **2** Athonas V^m Vbi Athenas *Cunningham* — occuparat *N. Heinsius*ᵇ cum occupauit *Bentley*

* * * * * * * * * * * * * * V,1

Vt mos est uulgi, passim et certatim ruit;
« Feliciter! » succlamant. Ipsi principes
Illam osculantur qua sunt oppressi manum,
Tacite gementes tristem fortunae uicem.
Quin etiam resides et sequentes otium,
Ni defuisse noceat, repunt ultimi;
In quis Menander, nobilis comoediis
Quas ipsum ignorans legerat Demetrius
Et admiratus fuerat ingenium uiri,
P 71 Vnguento delibutus, uestitu fluens,
Veniebat gressu delicato et languido.
Hunc ubi tyrannus uidit extremo agmine :
« Quisnam cin*ae*dus ille in conspectu meo
X 44v ? Audet ue*nari*? » Responderunt proximi :
Linea 1478v « Hic est Menander scriptor. » Mutatus statim :

16-18 : imago codicis N ap. Herv., II^2 p. 87

ante **3** *lacunam statuit L. Havet, quia requiritur mentio dici alicuius certi ; possis fere sic* : Rex (*cf. tit.*) nuptias dum celebrat, turba ignobilis, Vt mos est uulgi... — **3** uulgi *P*ρ,ν*V* : uulgus *Bentley* — ruit *PR*^{sv},*N*^{oi}*V* : ruunt *Pithou* — **4** Foeliciter *V* — succlamant *R*^{sv},*N*^{i}*V* : suo (*cf.* 54,20) clammant *P*^{1} subclamant *P*^{2} subclamat *de Meurs* succlamans *Burman* 1727 (*si seruetur* ruit) — principes *P*^{2},*N*^{i}*V* : principis *P*^{1}*R*^{sv} — *de interpunct. u. Rittershausen* (*nihil habet P; post* principes *interp. N*^{i}, *Pithou*) — **5-6** : 6 5 *de Meurs* — **5** Ipsam *de Meurs* Palam *Nauck* — **6** tacite *P*ρ : taciti *N*^{oi}*V* — **7** ocium *V* — **8** *itidem R*^{r} *ut P* — ni *PR*^{srv} : Ne ν*V*, *Pithou*, *cf.* 82,10 — repunt *N*^{oi}*V*, *Io. Tarin apud Ménage ad Diogen. Laert. p.* 130 (1664), *Guyet* : repetunt *PR*^{r}ρ reptant *Rittershausen* adreptant *Scheffer* — **9** quis (§ 96) *PR*^{v},*N*^{o}ν*V* — comediis *V* — **10** Demetrius *maiusc. P* — **11** admiratus *P*^{2}ρ,ν*V* : miratus *P*^{1} — **12-13** : 13 12 *Nauck* — **12** Vnguento *P*^{2} : Vngoento (*maiusc.*) *P*^{1} *ut uid.* — delibutus ν*V*, *Pithou*, ρ : dilibutus *P* — fluens *N*^{oi}, *Heinsius*^{b} (*qui et* uesti affl-) : afluens *P* affluens *R*^{v} florens *V*, adfluens *Pithou*, effluens *Io. Fr. Gronov*, *Obseruationes* II 7, ac fluens *Scheffer* — **13** gressu ν*V*, *Pithou*, ρ : gresso *PR*^{r}; *cf.* sino 95,36 — et *del. de Fransz ap. van Hoogstraten* — *cf.* ambulando molliter 113,2 — **14** Hunc *maiusc. P* — **15** *itidem R*^{r} *ut P* (quisnam cinedus ille *R*^{v}) — quisnam *PR*^{srv}, *N*^{oi}*V* : Quinam *Pithou* Quianam *uel* Quinam *aduerb. Rittershausen* — Quidnam? cin- *Cuperus*, *Obseruation.* (1670) II 20 ; Quid? nam cin- *Scheffer** — cinedus *P* (*ubi littera* u *refecta*), *R*^{rv},*V* — *post* ille *interrogandi notam ponit Gude* — conspectu meo *PR*^{r}ρ : conspectum meum (*cf.* 100,22) *N*^{i}*V*, *Philippe*, conspectus meos *Harc* — **16** uenari *Iulius Chauvin* (*cf.* uenantem uiros 82,4) : uenire *P*,ν*V* ; uenire *Stowasser* ; *nimis uicinum* Veniebat 13 ; *non* uenire *dicere debuit Demetrius Menandrum, sed ad se tendere ut salutaret ; neque ubi uulgus* ruit *tantae est audaciae in conspectum* uenire — Responderunt *maiusc. P* : respondere *Cunningham* respondere ut *Bothe* — **17** Menauder *N ut in imagine uidetur* Menander *N*^{o} ; — mutatus statim *P*ρ,ν : mutato statu *V* (m... *V*^{o})

Y fol. deperd. « Homo » inquit « fieri non potest formosior. » V,1

* *

[*Fabulas* V, II-V *quaere p.* 106 *ss.*]

(**98**,18 — **92**,2) *NV*: *om.* *PR*[v](§ 121), *lacunam notant P*[2], *Pithou* — « *après ces mots* mutatus statim, *suit dans la même ligne* Et uindicabit... » *R*[v] — **98,18** Homo inquit f..eri non potest *N*[o] Homo inquit fieri non potest f..m.s... *N*[1] — fieri : fingi *Nauck* — formosior *V*, *Iannelli* — *comparanda est fabula de Demetrio Poliorceta Protogenis picturae parcente, Plutarch. Dem.* XXII (*cf. Gell.* XV 31) — *epimythium, non promythium, cum uersu* 18 *periisse uidetur mutilato codice Y* — *quod fuerit in f bula* 98 *epimythii argumentum, id ex* 97,10 *suspicari licet*

[Fabulae deperditae.]

(X 47[r] *P* 75)
Y fol. x
Linea 1568[a] **99** **[CALVVS ET QVIDAM PILIS DEFECTVS]**

Inuenit caluus forte in triuio pectinem. V,VI
Accessit alter aeque defectus pilis. [IV,XXXV]
« Heia! » inquit « *in* commune! quodcumque est lucri. »
Ostendit ille pr*a*edam et adiecit simul :
« Superum uoluntas fauit; sed fato inuido
Carbonem, ut aiunt, pro thensauro inuenimus. »
Linea 1575[a] Quem spes delusit, huic querel*ae* con*cin*et.

100. **[PR*INCEPS* TIBICEN]**

Vbi uanus animus aura captus friuola V,VII
X 47[v] ? A*r*ripuit insolentem sibi fiduciam, [IV,XXXVI]
Facile ad derisum e*i* stulta leuitas ducitur.
P 76 Princeps tibicen notior *f*au*n*o fuit,
Operam Bathyllo solitus in *sca*ena dare.
Is forte ludis, non satis memini quibus,

99 CALVVS...DEFECTVS *PR*[v] — **1** in *del. Cunningham* — **2** Accedens *Bentley* — **3** inquit commune *PR*[v] — in *add. Io. Fr. Gronov ad Senec. epist.* 119 (quoties aliquid inueni, non exspecto donec dicas « In commune! »), *N. Heinsius*[b], *Gude* : est *add. Rigault* 1617 — **4** praedam ρ : predam *P* — **5** sed : at *van Hoogstraten* — Superum...fato : *u.* 88,19-18 — **6** thensauro *R*[g] : thesauro *P*ρ; *cf.* 28,3 — **7** *del. Bothe* — haec *Rittershausen* ei haec *Tollius*[a] — hoc querelae *Quicherat* — querele *P* : querela *Pithou*, ρ (querelae *R*[v] *apud Brotier*), querela haec *Bentley* — concinet *L. Mueller* : conuenit *P*ρ competit *Rittershausen*

100 PRINCEPS T- *Bongars* : PROCAX TIBICEN *PR*[v], *docti complures* (*cf.* Procax libertas 3,2; *rectius tamen conferas* GRAGVLVS SVPERBVS *fab.* 4) — **2** Arripuit *Bongars*, *Rigault* 1630, ρ : abripuit *P*; *in codice X fortasse litteris capitalibus* ARRIPVIT; *contra* adeunt *pro* abeunt 68,21 — **3** derisum *PR*[v] — ei *L. Havet* (*u.* 36,5; § 34) : et *PR*[v], *del. Pithou* — stulta *PR*[v] — **4** Princeps *maiusc. P* — L. MINI. TIBICINIS || CASSIA. VXOR || L. CASSI PRINCIPIS TIBICINIS || CAPPAE (*sic*) *tit. Amerinus ap. O. Jahn, specimen epigraph. p.* 138; *cf. Buecheler, Rhein. Mus.* XXXVII (1882) *p.* 332; *etiam u. C.I.L.* V 3539 (*Veronae*) L. CASSIVS MANLIANI L. PRINCEPS. SIBI — fauno (= *Marsyae statua in foro posita*) *Fridericus Polle, Neue Jahrbuecher fuer Philologie* CXLVII (1893) *p.* 778 : paulo *P*ρ (*fortasse suspecta esse debet allitteratio* fauno fuit, *u. ad.* 4,9; *an* Paulo *nomen proprium? inuenitur* f *pro* p 9,10; p *pro* f 35,8 *et* 102,3); populo *Froehner teste Riese*; fatuos *Iulius Chauvin* — **5** in scaena *Pithou* : in chena *PR*[v], *u. ad* 72,8 — **6** non satis memini quibus : *qui* aliquot mensibus (*u.* 11) *anteriores fuerunt ludis a. post Chr. n.* 9 *notiuis* (*u. ad* 16)

Dum pegma rapitur concidit casu graui V,vii
Necopin*us*, e*t* sinistram fregit tibiam,
Duas *q*um dextras maluisset perdere.
Inter manus sublatus et multum gemens
Domum refertur. Aliquo*t* menses transce*u*nt,
Ad sanitatem dum uenit curatio.
Vt spectatorum mo*ll*est et lepidum genus,
Desiderari coepit, cuius flatibus
Solebat excitari saltantis uigor.
Erat facturus ludos quidam nobilis.
*V*t incipiebat Princeps *pe*d*e* cir*c*um ingredi,
*Is ui*cit pretio precibus, ut tantummodo
X 18r Ipso ludorum ostenderet sese die.
Qui simul aduenit, rumor de tibicine
Frem*i*t in theatro. Quidam adfirmant mortuum,

7 pegma : pecma *PR*^{gv} (*ut litteris capitalibus exaratas fuisse putes primas paginae syllabas in codice Y ; cf. tamen* adficiuntur *pro* adfliguntur 12,10, fruci *in R* 82,5, *contra* fugatae 97,8 ; *etiam u.* 41,1 ; 78,7) — **8** Necopinus et *Nevelet* : nec opia sed *PR*^{g} (ne copia *etiam R*^{v} ; « *il semble qu'il y avait quelque chose au-dessus de ce mot, et qu'on l'a effacé* »), Nec opinans et *Pithou* — opia *defendit Gude* — **9** duas *PR*^{v} — qum *L. Havet* : cum *P* quum *R*^{v}; *an* quei? — **11** aliquot *Pithou*, ρ : aliquod *P*; *u.* 88,14 — transeunt *Pithou*, ρ : transent *P* — **12** uehit *Stowasser* — **13** Mollest (*u.* 27,1) *L. Mueller, qui p.* 108 « molle *i. e. misericors* » (come est *Zorn*) : mos est *P*ρ; *u.* 68,14 — moris est lepidum *Guyet* mens est ad lepidum *Cunningham* — et *P*ρ : en *Coler ap. Rittersh.* ad *Io. Fr. Gronov*^{f} id *Bergen*, *Criticae obseru.* (1785); *etiam* id *L. Mueller olim et u.* 14 desiderare — cupidum *N. Heinsius*^{b} — genus *PR*^{v} — **16** *cf.* 95,4 — ludos : *ut agnouit Brotier significantur ludi uotiui* pro salute Diui Augusti (*Plin. H. n.* VII 158) *dati C. Poppaeo Q. Sulpicio coss.* (9 *p. Chr. n.*), *in quibus praeter Principem reducta est etiam Galeria Copiola emboliaria annum agens centesimum quartum; u.* §§ 153, 157 — nobiles *N. Heinsius*^{b} — **17** Vt *Burman* 1727 : et *P*ρ — **17-18** pede circum...Is uicit *L. Havet* (re *pro* re *ut* 84,21) : abduci reum...a se reducit *PR*^{w} (reduci *R*^{v}, reducit *R*^{v} *apud Brotier*, abduci *R*^{g}), *quod asterisco notat Pithou* (*itidem notans uersus* 18-19 Ingredi...precibus ut, Tantummodo...die) — Et...adducier, ...ingredi a se..., Reducit...tantummodo, Ipso...die *Loisel ap. Rigault* 1599; Princeps ingredier, eum Reducit *Rigault* 1617; Et inc- ingredi Pr-, eum Reducit *Vrsin*; Et ut inc- posse Pr- ingredi *Bentley* (*cf. Plancus ad Cic. Epist. fam.* x 17,2); Vt inc- per se Pr- i- *Burman* 1727; a duce ingredi *Dressler*; Et inc- rursum Pr- ingredi *Quicherat*; Vt rursus inc- Pr- ingredi *L. Mueller*; Vt publicum inc- Pr- ingredi *Riese*; Et inc- Pr- adduci rei Ingredia (*substantiuum nouum*) se reducit ut *Stowasser* — ingredi *PR*^{gv} — **18** Reducit *Loisel* Adducit *Saumaise*, *Prasch* Deducit *Guyet* Inducit *N. Heinsius*^{b} — p̄tio *P* pretio *R*^{v} : pretio et *N. Heinsius*^{b} — **19** sese ostenderet *Quicherat* (§§ 9, 41) — **21** Fremit *Pithou*, ρ : fremet *P* — affirmant ρ

V fol.? Quidam in conspectum proditurum sine mora. V,VII
Aul*ae*o mi*s*so, deuolutis tonitribus
P 77 D*i* sunt locuti more translaticio.
Tunc chorus ignotum mo*do* reducto canticum
Ins*on*uit, cuius haec fuit sententia :
« Laetare, incol*u*mis Roma, saluo principe ! »
In plausus consurrectum est. Iactat basia
T*i*bicen, gratulari fautores puta*ns*.
Equester ordo stultum errorem intellegit
Magnoque risu canticum repeti iubet.
Iteratur ill*u*d. Homo meus se in pulpito
Totum prosternit. Plaudit inludens eques ;
Rogare populus hunc c*h*oro *ueni*am *a*estimat.
Vt uero cuneis notuit res omnibus,
X 48^v? Princeps, ligato crure niuea fascia,

* *

23 aulaeo ρ : auleo *P* — misso *Pithou*, ρ : miso *P*, *cf.* 68,16 ; *culpa est homini Galli, qui uernaculo sermone* mis, mise *dicere solitus sit* ; *cf.* 54,21 — Demisso aulaeo *Sanadon* — tonitribus *P eadem manu*, R^v : tronitribus P^1 — **24** Di : Dii *P* (*maiusc.*), ρ — Diis collocutis *N. Heinsius*^{b} — translatitio ρ — **25** *itidem* R^v *ut P* (ducto R^v) — en *uel* id notum *N. Heinsius*^{b} et notum *Burman* 1727 et ignotum *Brotier* — modo reducto *Gude* : more ducto *P eadem manu*, R^{6v} (dicto P^1), moro educto *nescioquis*, amore ductus *Gruter ap. Nevelet*, mox reducto *Saumaise*, *Freinsheim*, ac reducto *Scheffer*, more docto *Bentley*, et modo reducto *Desbillons*, modo reuerso *Riese in praef.* — Chorus reducto tunc et notum canticum *Rigault* 1617 ; Tunc chignoto more, ludo c- *Prasch* ; Chorus tunc ignotum ore docto c- *Cunningham* — **26** Insonuit *Freinsheim* : inposuit *P* imposuit ρ, *u. ad* 35,4 — cluit *N. Heinsius*^{b} — **27** incolomis *P*R^v — *similia u. ap. Suet. Gai.* 6, *ap. Lamprid. Alex. Seu.* 57 — **28** iactant *Schryver ad Martial.* I 3, *N. Heinsius*^{b} — **29** Tibicen ρ : tybicen *P* — putans *Walch ap. Burman* 1727 (*quod probandum sensus et legitimae interpunctionis causa* ; § 16) : putat *P*ρ — **30** intellegit *P*R^v — **32** illud ρ : illyd *P* ilico *N. Heinsius*^{b} illic *Bentley* — **33** inludens *P*R^v — **34-35** *post* 38 *transp. Rigault* 1599 — **34** hunc *P*ρ : hinc *van Hoogstraten* ; *u.* 95,22 — choro ueniam *L. Havet* : coronam (*metro corrupto, sensu nullo : nam nondum agnouerant plerique Principem ; neque, siqui iam agnouerant, quo iure* coronam *uel rem qualemcumque sibi canente choro ille rogaret intellecturi erant*) ; *cf.* chorona *Quintil.* I 5,20, *Ter. Scaur. p.* 14, *C.I.L.* VI 22102, *Orelli* 1735, choronarius *C.I.L.* X 5372 — aestimat R^v : estimat *P* existimat *Pithou* ; *cf.* aestimo 48,5 aestimantes 68,15 — **36** ligato P^2ρ : legato P^1 — crure niuea P^2 : cruremuea P^1 *ut uid.* ; crure, niuea *interpungit Quicherat* — *cf. Ammian.* XVII 11,4 *de Pompeio* : quodque aliquandiu tegendi ulceris causa deformis fasciola candida crus colligabat (candida fascia *Val. Max.* VI 2,7) ; *de fasciolis aegrotantium Hor. S.* II 3,255 ; *Quintil.* XI 3,144 : palliolum, sicut fascias quibus crura uestiuntur, et focalia et aurium ligamenta sola excusare potest ualetudo — *cf. Martial.* IV 2 — *deest uersus qualis* Nitidissime uestitus niueo pallio

Niueisque tunicis, niueis etiam calceis, V,VII
Superbiens honor*e** diuin*a*e domus,
Linea 1615ᵃ Ab uniuersis capite est prot*r*usus foras.

101. [TEMPVS]

Curs*or* uolucri pendens in nouacula, V,VIII
Caluus comosa fronte, nudo *occipitio* [IV,XXXVII]
(Quem si occuparis teneas; elapsum semel
Non ipse possit Iuppiter repr*e*hendere),
P 78 Occasionem rerum significat breuem;
Effectus impediret ne segnis mora,
Linea 1623ᵃ Finxere antiqui talem effigiem Temporis.

102. [TAVRVS ET VITVLVS]

Angusto in aditu taurus luctans cornibus V,IX
*Q*um uix intrare posset ad praesepia, [IV,XXXVIII]
Monstrabat uitulus quo se pacto *f*lecteret.

37 Niuea...tunica *Gude* — niueis etiam...Superbiens *iungit Gude* — *post* **37** *lacunam notat Pithou* — **38** honore *de Meurs* (*orto* uidit *ex* diuinae), *Gruter ap. Nevelet* : honorem uidit PR^v honorem inuidit *Rigault* 1599 h- ut det *Scheffer* — diuinae R^v : diuine *P* — domus PR^v — **39** capite (*cf.* 95,35) *figurate dictum ut* expellam et capite agam *Seneca, De benef.* VI 1 (*quod iniuria damnat Gertz*), *nam qui* protrudere capite *potuerunt Principem ex suo quisque loco* uniuersi? — protrusus *Pithou*, ρ : protusus *P*

101 TEMPVS PR^v — **1** *itidem* R^rρ *ut P* — Cursor *L. Havet* : Cursu *P* — Cur sit *Pithou, unde* Vir sit *Rittershausen*, Cur sic *Buchner* (*qui et* pendet), Cursu ille *Bentley*, Cursu sic *Cunningham; omnino necessarius nominatiuus* — pendens in nouacula : *aliter Anthol. Pal.* XVI 275, Χειρὶ δὲ δεξιτερῇ τί φέρεις ξυρόν; *apud Auson. epigr.* 11 insistit rotulae *Occasio* (*pro qua rotula posita hic* nouacula uolucris) — pendens, in nou- *interpungit Saumaise ad Hist. Aug.* (1620) *p.* 323 — nouaculam *Desbillons* — **2** occipitio *Bipontini* (*cf. Auson.*) : corpore *P*ρ — **3** elapsum· semel *interpungit P* — **4** Iupiter ρ — reprehendere ρ : repraehendere *P* reprendere *Nevelet* (§91) — **5** : *u.* 110,6 — **6** impediatur...segni *N. Heinsius*[b]

102 : § 168 — *anon. Wiss. V* X (*Hervieux*, II^2 *p.* 191) — T- ET V- *P*ρ — **2** Qum *L. Havet* : cum *P* quum R^v — uix PR^v — p̄sepia *P* — **3** flecteret *Rittershausen, Bongars* : plecteret *P*ρ, *Wiss.*, plicteret *Barth* XLIV 6, inflect- *N. Heinsius*[b], *u.* 100,4 — **4** Tace inquit : *u.* § 32 — quam PR^v — tu *Wiss.*, *Pithou* : *om.* PR^v — es *P* : esses R^{rv}, *Wiss.*, *del. r* — **5** Qui *maiusc. P* — dici : dictum hoc *Cunningham*

103 : § 168 — *Adem.* LXII (*Hervieux*, II^2 *p.* 153), *anon. Wiss. V* I (*p.* 187), *Romulus II* VII — CANIS PR^v — SENEX (*u. ad* 79,10) SVS *L. Havet* (*cf. tit.* 22) : ET SERVVS PR^v, *del. Pithou*, ET SVS *Orelli* — *pro* sue *posuit paraphrastes* leporem; *inde error, quod u.* 5 *lectum est* auritum *pro* aurem (auditum *Wiss.* auritum leporem *Rom.* leporem *Adem.*) — ET VENATOR *P* VENATOR R^v — **1** fortis *Pithou* :

« Tace » inquit ; « ante hoc noui quam *tu* natus es. »
Qui doctiorem emendat sibi dici putet.

103. [CANIS *SENEX* SVS ET VENATOR]

Aduersus omnes fort*i*s et uelo*x*s feras V,x
Canis *q*um domino semper fecisset satis, [IV,xxxix]
Languere coepit annis ingra*u*antibus.
Aliquando obiectus hispidi pugnae suis,
Adripuit aurem, sed cariosis dentibus
Praedam dimisit hi*etans*. Venator dolens
Canem obiurgabat. Cui senex contra La*con* :
« Non te destituit animus, sed uires meae.
Quod fuimus laudas, *si* iam damnas quod sumus. »
Hoc cur, *Phi*l*e*te, scripserim pulchre uides.

[PHAEDRI AVG. LIBERTI LIBER QVINTVS EXPLICIT FELICITER]

fortes PR^{gv} — et PR^{gv} : *del. Pithou* — uelox *N. Heinsius*[a] (*cf. L. Mueller p.* 108), ueloxs *L. Havet* (*cf.* 16,4 senex, senes) : ueloces $PR^{g}\rho$ (*uersum om. Adem. Wiss. Rom.*), leues *Cunningham* — **2** cum *Adem. Wiss. Rom.*, *Pithou*, qum *L. Havet* (*cf.* 5,2) : dum PR^{v} (tum R^{g}) — **3** coepit : ut c- *Bentley* — ingrauantibus *Pithou* : ingrabantibus PR^{gv} (angustia grauatus *Adem.* annis iam grauatus *uel* -tis *Wiss.Rom.*), ingrauent- *Rittershausen* — **4** Aliquando is *Cunningham* — **5** aure *N. Heinsius*[b] — cariosis d- : sunt [mihi] scabrosi dentes *Adem. Rom.*; *u. Heydenreich, Philologus* xv (1885) *p.* 423 — **6** Praedam dimisit : *cf.* 128,6 — demisit *Cunningham* — hietans *L. Havet* (*cf.* hians *Verg. A.* xii 754) : Hic tunc *P* (*cum maiusc.*), R^{g}, hic tum *Rigault* 1617, ρ, hoc tunc *L. Mueller*; *in archetypo* et = et (*u.* 43,13 *et* 81,5); *sic etiam in P* (*cf. Vlixis Robert adnot. p.* 113 *ad* 54,11) *et in R, in quo ibid. legit* sed uetus *Vincent*, seductus *Roche* — **7** obiurgare *N. Heinsius*[b] — Lacon *Bentley* : latrans *P*ρ (*sed* la- *natura longa est*, § 83 ; *cf. L. Mueller, De re metrica p.* 315), hirriens *Hare*; *apud Trimalchionem ubi affertur* aper *pilleatus* (*Petron.* 40), « *ecce canes* Laconici *etiam circa mensam discurrere coeperunt* »; *Seneca, Phaedra* 35 « *At* Spartanos (*genus est audax Auidumque ferae*) *nodo cautus Propiore liga* » — cui latrans contra senex *van Hoogstraten* latrans cui c- s- *Cunningham* contra cui latrans senex *L. Mueller, De re m. p.* 424 — **8** non te PR^{v} : N- me *Huet* (*u. ad* 50,7), *de Fransz ap. van Hoogstraten*, N- nos *N. Heinsius*[b] — **9** *itidem* R^{r} *ut P* (iam damnas quod sumus R^{R}, quod sumus *etiam* R^{gv}) — Quod *maiusc. P* — laudas si *L. Havet* : laudas $PR^{r}\rho$ laudasti *Adem. Wiss. Rom.* lauda si *Gude* (l- quod fui mihi, iam damnas quod sum *Adem.*; l- q- fuimus et iam d- q- sumus *Wiss.*; l- q- fuimus, nunc d q- sumus *Rom.*) — quod non sumus *Pithou* id q- sumus *Rigault* q- nunc sumus *Guyet* — iam dedamnas q- sumus *Barth* xliv 6 damnas q- iam nos s- *Lefebvre* non damna q- iam s- *Heinsius*[a] dum damnas q- nunc s- *Heinsius*[b] damnas q- iam nunc s- *Tollius*[a] laudasti damnas iam q- s- *Burman* 1718 dum damnas q- non s- *Philippe* etiam damnans q- s- *Desbillons* iam damnas q- non s- *Bipontini* — **10** Hoc *maiusc. P* — Philete *Rigault* 1617 : filite PR^{R} « *sed recentiore manu superlitum* fili descripserim » R^{R} (file te scripserim R^{v}, fili descripserim *r*) — *cf.* Tiberios Claudios Philetos *C.I.L.* vi 15195-15197, x 6601; *Phaedri* Philetus *uidetur fuisse Claudii principis libertus*; *u.* 159 *adn.* — pulchre R^{v}, *Pithou* : pulchrae *P* — uides PR^{v}

PHAEDRI...FELICITER R^{v} (*om. P*); *nihil ex R periisse testatur Vincent*

[*Fabulae ex Phaedri libris II-V, ab Nicolao Perotto descriptae. promythiis et epimythiis omissis; sylloges Perottinae conspectum u. p.* **278** *ss.*]

104. *Vulpes et simius.*

(104 : *cod. N imago, Hervieux, II*[2] *p.* 86)

Vulpem rogabat partem caudae simius, APP., I
Contegere honeste posset ut nudas nates.
Cui sic maligna : « Longior fiat licet,
Tamen illam citius per lutum et spinas traham
Quam tibi part*iculam* quamuis par*uam* * impartiar. »

105. A., XXXI

Hoc qualecumque est Musa quod ludit mea,
Nequitia pariter laudat et frugalitas;
Sed haec simpliciter, illa tacite irascitur.

106. *Animalium dotes.*

Arbitrio si natura finxisset meo A., II
Genus mortale, longe foret instructius;

104 : *Adem.* XLVI (*Hervieux, II*[2] *p.* 147), *anon. Wiss. IV* XII (*p.* 184), *Romulus III* XVII — *epimythium* de diuite et pauperem increpat [...aua]re qui non das id quod tibi superat *Adem.*, nunc (haec *Wiss.*[2]) fabula increpat (illum *add. Wiss.*[2]) qui non dat quod sibi super habundat *Wiss.*, o auare te nunc increpat fabula q- n- das q- tibi superat *Rom.*; Auarus etiam quod superest non dat libens *Dressler*, Auarus et quod superest non donat]- *L. Mueller; malim* Auare (*cf.* 70,18), te nunc fabula [Aesopi] increpat, Etiam tibi quod superest qui non das (§ 52) libens — AVARVM ETIAM QVOD SIBI SVPEREST NON LIBENTER DARE *Perottus* — **1** sim... *N*[1] simia *Burman* 1727 — **2** posset *V*[e]v*V*[b] : posse *V*[mr] — **2-3** « *lacunam egregie explet Romulus* » *Hartman p.* 48 (quid enim m...e inquit ita sit cauda tantae longitudinis quam per terram trahis? *Adem.*; quid enim inquit utile est tibi ut sis ponderosus sine causa tantaeque longitudinis cauda tua quam per terram trahis *Rom.*; quod est opus sine causa tanta longitudine *Wiss.*); *sed, si tam longam simii orationem interposuisset Phaeder, u.* 3 *non scripsisset* Cui — **4** potius *Riese; sed cf. Sen. Med.* 548 spiritu citius queam Carere — **5** Tibī (*quod uetitum*, § 64) quam paruam quamuis partem (*ubi* partem q- paruam *L. Mueller*) impartiar *Iannelli* — particulam (*displicente* partem *propter u.* 4) quamuis paruam impartiar *L. Havet* : impartiar (*u.* 38,15) paruum quamuis... *N*°, imp- paruam quamuis bonum (*uox deleta*) pa... *N*[1], imp- paruum quamuis pilum *Burman* 1727, impartiar paruum quamuis partem *V* — *etiam* Quam paruam quamuis partem impertiar tibi *Iannelli* (*ubi* partem q- paruam *Cassitto*), Quam quamuis paruam tibi particulam imp- *Riese in praef.*

105 : *sine iusta causa loco mouit Iannelli* — DE HIS QVI LEGVNT LIBELLVM *Perottus* — **1** qualescumque *V*[b] — **3** tacite v : tacita *V*; *cf.* 98,6

106 : *uide ad* 64 — NON ESSE PLVS AEQVO PETENDVM *Perottus* — **1** A... si .a..r. f....sset *N*[1] Arbitrio si natura finxisset *uel* formasset *Iannelli* — **2** foret v : feret *V*

Nam cuncta nobis attribuisse*m* commoda A.,II
Quae cu*i* Fortuna indulgens animali dedit,
Elephanti uires, et leonis *cum* impet*u*
Cor*nicis* *a*euum ; *spiritu*m tauri trucis,
Equi uelocis placidam mansuetudinem ;
At esset homini sua tamen so*l*lertia.
Nimirum in caelo secum ridet Iu*p*piter,
Haec qui negauit magno consilio homini*bus*,
Ne sceptrum mundi raperet nostra audacia.
  Ergo contenti munere inuicti Iouis
Fatalis annos decurramus temporis,
Nec plus conemur quam sinit mortalitas.

107. *Mercurius et mulieres.*

  Mercurium hospitio *contubernales* duae A.,III
Illiberali et sordid*o* receperant,
Quarum una in cunis paruum habebat filium,

3 Na... nobis N^1 — cuncta (*uel* cetera) *suppl. Iannelli* — **3** attribuissem *L. Havet* : attribuisset (*quod si integrum esset, pro* natura *non induceretur u.* 4 Fortuna) — **4** Quae cui *L. Mueller, Rhein. Museum* xxx (1875) *p.* 618 : Q......que N^1 Quaecunque V^m Quaecumque V^h, *Iannelli* (*cf.* 110,15; 39,5; 61,8; 74,16), Quaequae *Iannelli* — indulgens Fortuna *Iannelli* — Quae cuique Fors i- *Hartman p.* 120 — animali indulgens *A. Spengel p.* 724 — **5** Elephanti *V*, *Cassitto* : El..ha... N^1, Elephantis *d'Orville*, *Iannelli* — cum impetu *L. Havet metri et sensus causa* (§ 46) : impetum — *etiam possis* El- uires cum leonino impetu, Cornicis...; *ceterum cf. Causeret p.* 406 — **6** Cornicis (*uel* Phoenicis) *d'Orville*, *Iannelli* : Corpus in (C.rpus.. N^1) — euum *V* — spiritum *L. Havet* (*quod scriptum* spm *iam in D* 22,4) : gloriam N^1V; *hausit Perottus ex Taciti Germania* 5 (ne armentis quidem suus honor aut gloria frontis), *quem librum etiam in Cornucopiae adhibuit* (*initium enim ad uerbum exscribit col.* 328,41 *ed. Aldinae a.* 1513, *ubi de uoce* Germanus *agit*); cornua et *L. Mueller, Rhein. Mus.* xxx (1875) *p.* 619; robora et *Riese in praef.*; duritiam *Stowasser* — **7** Equi uelocis *d'Orville*, *Iannelli* : Equ. u...cis N^1 Eq. uelocis *V* — **8** At esset (§ 24) *L. Havet* : Et adesset v*V*; « *fortasse* » Et esset *L. Mueller* — solertia — **9** Iupiter — **10** qui N^1 : quae V^b quia *Iannelli* — hominibus (§ 73) N^1 : hominis *V* homini *Cassitto* — consilio magno *Dressler* — omnibus *L. Mueller, De re m. p.* 419 — Magno haec c- qui n- numinis *L. Mueller* — **13** decurramus v : decurrimus *V* — **14** *del. Nauck teste Hartman p.*120 — sinit v : sicut *V*

107 DE EODEM ALIA FABELLA *Perottus* (*u. p.* 278) — **1** quondam *ante* hospitio *add. Froehlich, ante uel post* hospitio *Iannelli* — hospicio *V* — contubernales *L. Havet* : mulieres (§ 98) *Perottus; post* mul- *add.* olim *uel* quondam *Iannelli* (*cf.* 7,3; 25,2; 29,3; 46,2; 61,1; 68,1; 108,1); *addideram* unā, *sed redit* unā 3; *add Iulius Chauvin* uiduae — duae *a d'Orville non lectum restit. Burman* — **2** sordido v sordida *V*

Qu*a*estus placebat alteri meretricius. A., III
Ergo ut referret gratiam officiis par*em*,
Abiturus et iam limen excedens ait :
« Deum uidetis ; tribuam uobis protinus,
Quod quaeque optarit. » Mater suppliciter rogat
Barbatum ut uideat natum quam primum suum ;
Moecha ut sequatur sese quidquid tetigerit.
Volat Mercurius, intro redeunt mulieres.
Barbatus infans ecce uagitus ciet.
Id *d*um *port*e*ntum* meretrix ridet ualidius,
Nares repleuit *u*mor, ut fieri solet.
Emungere igitur se uolens prendit manu
Traxitque ad terram nasi longitudinem,
Et ali*a*m ridens ipsa ridenda extitit.

108. *Veritas et Mendacium.* (*Ex libro III.*)

Olim Prometheus s*a*eculi figulus* noui A., IV
Creta subtili Veritatem fecerat,

* *

Vt iura posset inter homines reddere.
Subito accersitus nuntio magni Iouis
Commendat officinam fallaci Dolo,
In disciplinam nuper quem receperat.
Hic studio accensus facie simulacrum pari,

4 Questus *V* — **5** referret v : preferret V^{mr} praef- V^{b} — parem *Iannelli* : par.. N^{1} om. *V* — **8** quaeque *pro* utraque : *u. ad* 25,8 — suppliciter *V*, *Bothe** : supplicat N^{1} — rogat *Bothe** : regat V^{m} ro.. N^{1} rogans *Iannelli* — **10** tetig... N^{1} (tetigerit *d'Orvile*, *Iannelli*) — **12** ciet vV^{2} : erit V^{1} — **13** Ideo *uel* Ob id *Iannelli* — dum *laudatum a Beck p.* 214 : cum $N^{1}V$ quum v quoniam *A. Spengel p.* 724 — portentum *Froehlich* : forte $N^{1}V$ — cum, *puto*, *partim ex* dum *partim ex* -tum (*in* portetum) *ortum*, *cf.* 63,1 ; 113,28 — meretrix N^{1} : metrix V^{m} — ridet $N^{1}V$ — forte meretrix quum rideret *Iannelli* cum r- f- meretrix *L. Mueller* meretrix f- cum r- *Ellis* — **14** N... reple... N^{1} (Nares repleuit *Iannelli*) — umor *L. Havet* : humor — **15** E..ngere .g... s. ...ns ...ndit N^{1} (Emungere igitur se uolens prendit *Iann.*) — **16** ...gitudinem N^{1} (longitudinem *Iann.*) — nasi longitudinem : *u. p.* 277 — **17** Et (§ 66) : Sic *L. Mueller* Ita *Nauck* — aliam *Burman* : al... N^{1} alium *V*, *Iann.*, *Nauck* (*u. ad* 5,4)

108 : *u.* § 163 *et p.* 72 — DE VERITATE ET MENDACIO *Perottus* — **1** seculi vV^{m} — figulus noui *Iannelli* : noui figulus $N^{1}V$ — **2** Creta v : Cura *V*, *Cassitto* — **3** iura v : uita V^{b} — *lacunam statuit L. Havet* — **4** acersitus V^{m} — nuntio *per* n *minusculam* N^{1} : miritio V^{b} — **5** officcinam V^{b} — **7** pari v : pati V^{b}

Vna statura, simile et membris omnibus, A.,IV
Dum tempus habuit ca*l*lida finxit manu.
Quod prope iam totum mire cum positum foret,
Lutum ad faciendos illi defecit pedes.
Red*i*it magister; quo festinante*r* Dolus
Metu turbatus in suo sedit loco.
Mirans Prometheus tantam similitudinem
Propriae *di*uider*e* uoluit artis gloriam.
Igitur fornaci pariter duo signa intulit;
Quibus percoctis atque infuso spiritu
Modesto gressu sancta incessit Veritas;
At trunca species haesit in uestigio.
Tunc falsa imago atque operis furtiui labor
Mendacium appellatum est; quod negantibus
Pedes habere *philosophis* consentio.

109. *Halm* 333 *uel* 336 (= *Auian.* 5)? *an* 201? 363?

(A.,IV[a])
Simulata interdum *merit*a prosunt hominibus,
Sed tempore ipso tamen apparet ueritas.

110. *Poenae inferorum.*

I*x*ion, qui uersari narratur rota, A.,V

9 callida v : calida *V* — **10** mire v*V*[2] : misere *V*[1] — quum v — *cf.* ponere totum *Hor. AP.* 34 — **11** defecit v : deficit *V*[h] — **12** Rediit (§ 103) *Iannelli* : redit *N*[1]*V* (*quod temporis praesentis esse uult L. Mueller p.* 407 *ad* 72,27) — festinanter *Bothe** : festinante v*V* (festinante quo *Iannelli* festinans re *uel* re festinans *Cassitto*) — **15** Propriae v : Prope *V*[h] — diuidere *L. Havet* : uideri *libri* — **20** imago v : mago *V*[mr] — *corruptum locum indicat Draheim p.* 431 *propter accentus — de caesura u.* § 6 — **21** ne... (*uelut* neget *aut* negat) *N*[1] nequiuerit *Iannelli* — **22** philosophis *L. Havet* : facile ipse *V*, *Iannelli* : f...le ipse *N*[1] f- et ego *Duebner* f- et ipse *Riese in Anthol.* f- ipse ego *Stowasser* — consentio *V*, *Iann.* c..s.n... *N*[1] adsentio *Riese in Anthol.* — facilis est consensio *Dressler*

109 *cum* 108 *iunxit iniuria Bothe**, *duce Iannelli* — **23** NIHIL DIV OCCVLTVM *Perottus* — merita (m'ita, *u. p.* 287; *cf.* metrix 107,13; dicaui *Perottus prologi u.* 6, *unde* dicam *apogr. V*; *u. p.* 277) *L. Havet* : uitia v*V*, uicia *Perotti index* (*p.* 279), uitio *Bothe** (*cf. L. Mueller, De Ph. et Auiani fabulis p.* 29), initio *L. Mueller ibid.*, *sed cf. ipsum in Phaedro p.* 409. — **109-110**,6 : *per Leonem Dorez habui photographicam codicis V imaginem*

110 : *uide ad fab.* 64; *de re cf. Petron. fragm.* XXV *Buecheler* (*iam Lucret.* III 978 *ss.*) — SENSVM EXTIMANDVM ESSE NON VERBA *Perottus* — **1** Ixion v : Ixion *V* — qui v : quod *V* — uersatus *uel* uersata *Iann.* iactari *Cassitto* uersanti *Quicherat* — narratur rota *Cassitto* : .actat...o.. *N*[1] iactatur rota *Iannelli*. *cf.* iactari 2

Volubilem fortunam iactari docet; A ,v
Aduersus altos Sisyphus montes agit
Saxum labore *ut* summo, quod de uertice
Sudore semper irrito reuoluitur,
Ostendit hominum *fine *cassas* miserias.
Quod stans in amne Tantalus medio sitit,
Auari describuntur, quos circumfluit
Vsus bonorum, sed nil possunt tangere.
Vrnis scelestas Danaides portant aquas,
Pertusa nec complere possunt dolia?
Immo luxuriae quicquid dederis perfluet.
Nouem porrectus T*ity*os est per iugera,
Trist*i* renatum suggerens p*oena*e iecur;
Quo quis* maiorem possidet terrae locum,
Hoc demonstratur cura grauiore affici.
Consulto inuoluit ueritatem antiquitas,
Vt sapiens intell*e*geret, erraret rudis.

111. *Delphicum oraculum.*

« Vtilius nobis quid sit dic, Phoebe, obsecro, A.,vi
Qui Delphos et formosum Parnasum incolis. »
*Subit*o sacratae uatis horrescunt comae,

2 fortuna *N*¹ — uersari *Cassitto* — **3** agit *V* : ag.. *N*¹ agens *Iannelli* — **4** ut *add. L. Havet* — **4-5** labore *cum* Sudore *commutat Nauck* — **6** hominum : omnium *uel* ambitus (*cf. Lucr.*) *Iannelli* — fine cassas miserias *L. Havet*, *subintellegens* esse *ut* 104,5 : sine fine miserias *N*¹*V* — Ost- hom- sine fine esse miserias *Zell* — Ostendit hominum esse (§ 8) infinitas miserias *L. Mueller* (non finiri m- *Rhein. Mus.* xxx (1875) *p.* 619), sine fine ostendit esse humanas miserias *idem in apparatu*, ostendit infinitas hominum miserias *Nauck*, Ost- esse s- f- h- m- *Stowasser* — **7** si... *uel* sit.. *N*¹ (sitit *Iannelli*) — **9** nil v*V*ʳ (§ 91) — possunt tangere : *cf.* 5,7 — **10** scelestae *Cassitto* — **12** Immō (§ 87) : Imo v — quidquid v — dederis v : deris *V* — perfluet v : profluit *V* — **13** Tytios *V* — **14** Tristi...poenae *Iannelli* : Tristis...pene *N*¹*V* — **15** quis *Iannelli* : quisque *N*¹*V*, *cf.* 106,4 — **16** adfici v : effici *V*ᵇ — **18** intelligeret — enaret *V*ᵐ enarret *scripsit qui apographum V*ᵇ *confecit, et correxit* : enarat

111 : *uide ad* 64; *scripta fabula ante a.* 67, *quo Nero Delphis* τὸ μαντεῖον κατέλυσεν, ἀνθρώπους ἐς τὸ στόμιον ἐξ οὗ τὸ ἱερὸν πνεῦμα ἀνῄει σφάξας (*Dio Cass.* LXIII 14,2); *cf. Iuuenal.* VI 555 — *codicis V apographum a se factum* (*V*ᵈ) *mihi commodauit Leo Dorez* — DE ORACVLO APOLLINIS *Perottus* — **1-2** *del. A. Spengel p.* 724 *n.* 3 Quid o sacrata uates *scribens* — **1** Vtilius n- quid sit *N*¹*V* (*cf. Nauck*) : Vtilia n- quae sint *Froehlich* Ius utile...quod sit *Stowasser* — **2** nemorosum *uel* nuosum *Bergk*, *Philologus* XVI (1860) *p.* 621, famosum *Stowasser* — **3** Subito (*cf. Verg. A.* VI 47)

Tripodes mouentur, mugit adytis Religio, A.,VI
Tremuntque lauri et ipse pallescit dies.
Voces resoluit icta P*y*t*h*on numine :
« Audite, gentes, Delii monitus dei :
Pietatem colite, uota superis reddite ;
Patriam, parentes, natos, castas coniuges
Defendite armis, hostem ferro *as*pellite ;
Amicos subleuate, miseris parcite;
Bonis fauete, subdolis ite obuiam ;
Delicta uindicate, *s*tig*m*ate impios,
Punite turpi thalamos qui uiolant stupro;
Malos cauete, nulli nimium credite. »
Haec eloq*u*ta concidit uirgo furens;
Furens profecto, nam quae dixit perdidit.

112. *Aesopus et scriptor.*

*A*esopo quidam scripta recitarat mala A.,VII
In quis inepte multum se iactauerat.
Scire ergo cupiens quidnam sentiret senex,
« Numquid * sum *uer*bis uisus *tibi* superbior,

Riese : Qu.d o N^i, Quid o *V* Quid ó V^4 (*an ex* Qui d[elphos *u.* 2? *ceterum cf.* Quis *pro* Auis 135,1), Qui modo, Quum modo, Quando *Iannelli*, Quaeso id *uel* Quid o *Cassitto*, Quid en *Quicherat*, Quid est ? *L. Mueller*, Viden ut *Hartel*, Quode *cunctanter Stowasser* — sacratae comae (*non* sacratae uatis) *ut Vergil. A.* III 371 sacrati capitis, *Senec. Ag.* 693 sacratas infulas (*quamquam Oed.* 291 sacrate diuis) — **3-5** horrescunt comae, tremunt lauri : *cf. Senec. Oed.* 230, 228 — **4** Tripodes v : Tripodis *V* — adytis v : aditis *V* adyti *Bergk, Philologus* XVI (1860) *p.* 622 — **6** V...s ..s.luit .cta N^i (Voces resoluit *Iannelli*) — acta *Iannelli* — Python *L. Mueller* (*olim* Pytho, *cf. Tibull.* II 3,30) : Phyton N^i phiton *V* Pythia *Iannelli* Phoeto *Bergk* — **7** Audite *V* : D... N^1 Docetque *Iannelli* — gentes : *hoc plurali tuteris, quod suspectum fuit*, populi *C.I.L.* IX 1548 — monitus v : montis V^1 monitis V^2 — **8** P...atem N^1 (Pietatem *Iannelli*) — **9** P...am N^1 (Patriam *Iannelli*) — **10** Defendite; armis hostem et ferro *Iannelli* — ferroque hostem *Cassitto* — aspellite *L. Havet* : que pellite N^1V pellite *Iann.* — **13** stigmăte *Stowasser* : castigate N^1V cohibete *Cassitto* adflictate *uel* punite *Ellis; cf. Prud. Perist.* X 1080 *et u.* 83,10 *et* § 156 — **16** eloquta *L. Havet* : eloquuta v elocuta V^4 (locuta V^b) — **17** namque...perditis *Hartel*

112 DE MALO SCRIPTORE SE LAVDANTE *Perottus* — **1** Esopo *V* — recitat V^b — ma.. N^1 (mala *d'Orville, Iannelli*) — **2** quis (§ 96) N^1 — **4** Numquid : Quid *Burman* — Numquid sum uerbis (*cf.* 12,1) *L. Havet* : Numquid inquit sum tibi N^1V (*redit* inquit 7), N- tibi inquit sum *Cassitto* — tibi (*ut propter alterum* tibi *a Perotto deletum*) *add. L. Havet* — ait s- t- uisus *Iannelli*, *reiciens* tibi inquit uisus sum — uerb... N^1 (superbior *uel* -biens *Iannelli*)

A.,VII

Aut uana nobis ingen*i* fiducia est? »
Confectus ille pessimo uolumine :
« Ego » inquit « quod te laudas uehementer probo,
Namque hoc ab alio nunquam continget tibi. »

112. *Pompeius et miles.*

Magni Pompeii miles uasti corporis A.,VIII
Fracte loquendo et ambulando molliter
Famam c*i*naedi traxerat certissim*i*.
Hic insidiatus nocte iumentis ducis
Cum ueste et auro et magno argenti pondere
Auertit mulos. Factum rumor dissipat ;
Arguitur miles, rapitur in praetorium.
Tum Magnus : « Quid ais? tune me, commilito,
Spoliare es ausus? » Ille continuo excreat
Sibi in sinistram et sputum digitis dissi*ci*t.
« Sic, imperator, oculi extillescant mei,
Si uidi aut tetigi. » Tum uir animi simplicis
Id dedecus castrorum propelli iubet,
Nec cadere in illum credit tantam audaciam.
Breue tempus intercessit, et fidens* manu
Vnum de *nostris* prouocabat barbarus.
Sibi quisque metuit ; primi mussant *ordin*es.

5 Aut *L. Havet* : Haud v*V* — ingeni (§ 94) *L. Mueller, De re metrica p.* 424 : ingenii v*V* (§ 37) — **7** uementer *L. Mueller* — **8** hoc : *u.* 70,9 — nunquam V^m « *ut semper* », numquam V^b *et* v

112 QVAM DIFFICILE SIT HOMINEM NOSSE *Perottus* (*epimythium Luciani Mueller p.* 98 : Difficile quam sit hominem nosse, hinc discimus; *cf. Sen. Med.* 203 Difficile quam sit animum ab ira flectere) — **1** Pompeii vV^m : Pompei V^b — **2** mol... N^1 (molliter *Iann.*); *cf.* 98,13— **3** cynedi *V* — certissimi *L. Havet* : certissime V^1 certissimam N^1V^2; *u.* 68,5— **5** po... N^1 (pondere *Burman, Iannelli*) — **6** factum : furtum *Burman* — dissipat : *cf.* 10 (*de* distulit *cogit. Iannelli*) — **8** quid ais *sollemnem in colloquendo formulam* (*Gallice* « *dis donc* ») *ne mutaueris* : quid, ait *Eichstaedt ap. Beck p.* 217 — **9** excredit *V* — **10** dissicit (§ 84) *L. Havet* : dissipat (*cf.* 6) *Perottus*, disiicit *Iannelli* — **12** tum v : tunc *V* — **13** I. ...s .as..o... N^1 (Id dedecus castrorum *Iannelli*) — *cf.* naturae dedecus 22,11 — popelli v *operarum culpa* (propelli *Burman, Cassitto*) — **14** *post* 21 *transp. Hartman p.* 121 — ..de...um N^1 (cadere in illum *Iannelli*; cadere *iam Burman*) — Non...credens *Nauck p.* 272 *adn.*, *u.* 14 *ante* 13 *ponens* — **15** Breue...intercessit : ...ars...recessit N^1 — fidens manu *Iannelli* : manu fidens — **16** Vnum de Romani- *in N legi nequit* — de : e *Orelli ec L. Mueller* (*cf.* 95,36) — nostris *L. Havet duce Iannelli* : Romanis *V* (*consulto, puto, Perottus immutauit* : § 98) — **17** ..bi ...sque N^1 (Sibi quisque *Iannelli*) — primi

Tandem c*i*naedus habitu, sed Mars uiribus A., VIII
Adit sedentem pro tribunali ducem,
Et uoce molli : « Licet... ? » Enimuero eiici*
Vt in re atroci Magnus stomac*h*ans imperat.
Tum quidam senior ex amicis principis :
« Hunc ego committi satius fortunae arbitror,
In quo iactura leuis est, quam fortem uirum,
Qui casu uictus temeritatis te arguat. »
Assensit Magnus et permisit militi
Prodire contra ; qui mirante exercitu
Dicto celerius hosti*cum* abscidit caput
Victorque red*i*it. His tum Pompeius super :
« Corona, mil*e*s, equidem te dono libens,
Quia uindicasti laudem Romani imper*i* ;
Sed extillescant oculi sic » inquit « mei »
Turpe illud imitans ius iurandum militis,
« Nisi tu abstulisti sarcinas nuper meas. »

et primi *Iannelli* primi quin *L. Mueller* primum *Riese in praef.* — mussitant *d'Orville, Orelli* (mussitant primi *d'Orville ap. Dressler*), mussabant *A. Spengel p.* 724, mussarunt *Buecheler teste Riese* — ordines (primi ordines = *centuriones*) *L. Havet* : duces *Perottus ; consultone ille immutauit, an* -ant or- *in* -ant^2 (= -antur) *corruptum fuerat ?* — **18** Tandem *in N legi nequit* — cynedus *V* — uiribus : arabus *V*^{1} — **19** Adit *in N legi nequit* : Adiit *Iannelli* — **20** Et *in N legi nequit* (*restit. Burman, Iannelli*) — licet (§ 14) *om. V*^{b} — eum uero *Iannelli* — eiici *Iannelli* : eiici uirum *N*^{1}*V contra sensum* (*orto* uirum *fortasse ex* 24 ; *etiam uide ad* 21), *unde u.* 21 Virum atroci *Cassitto* Virum ut in re (§ 24) *Zell* — licet enim ? uerum *Stowasser* — **21** V. .n *N*^{1} (Vt in *Iannelli*) — « in *fortasse delendum* » *L. Mueller* (*qui* Virum ut in re... *scribit*) — atroci *prima producta L. Mueller, De re metrica p.* 427 (§§ 29,83) *ut* re *iure elidi possit ; uide ne scribendum sit* Vt rĕ ĭn (§ 27) *et id ipsum in illo* uirum *lateat* — *intellegendum est, ita stomachans ut par erat stomachari cum ageretur de pugna atroci* — stomacans *V* — **23** committi satius *N*^{1} : comitis satis *V* — fortune *V* — arbitror : « *fortasse* aestimo » *L. Mueller, quem uide p.* 109 — committi satius arbitror : *u. ad* 81,13 — **24** leuis : iocus *Cassitto* (*qui etiam* leuior quam fortis uiri) — **25** casu v : casum *V* — **27** quem *V*^{b} — execratu *V* — **28** hosticum *L. Havet* (cum *puto pro coniunctione habuit Perottus*) : hosti *N*^{1}*V ; de* hostibus, *non de* hoste *dici solet* hosticus, *ex. gr. Sen. Oed.* 737, *Ag.* 603, *sed hic pugnat unus pro omnibus ; cf.* hostile corpus 22,8, caede hostili *Sen. HF.* 919, dextra hostili *Tro.* 1097 — praecidit *Burman* — *uel* hostis *uel* recidit *Iannelli* — « *fortasse* » Abscidit hosti celerius dicto *L. Mueller* — **29** rediit (§ 103) *Iannelli* : redit *N*^{1}*V* — hic tunc *Burman ut* 103,6 — tum v : tunc *V* — **30** Coronam *V* — miles *Iannelli* : militis *N*^{1}*V* — **31** Quia v*V*^{b}, *etiam V apud Mai* : Quod *L. Mueller unde nescio ; an* Qui ? *cf.* 114,14 — imperi (§ 94) *Iannelli* : imperii *N*^{1}*V* (*hanc uocem suspectam habet Vanderbourg* [1815] *Mém. de l'Acad. des inscr.* VIII *p.* 341) — **33** *del. Nauck* — ...ns *N*^{1} (imitans *Iann.*) — ius i- m- *in N legi nequeunt* — **34** sarcinas nuper *in N legi nequeunt : restit. d'Orville* (sarcinis opes *Iann.* sarcinas furto *Cassitto*) — me.. *N*^{1} (meas *d'Orville, Iannelli*)

114. *Iuno, Venus et gallina.*

Cum castitatem Iuno laudaret suam, A.,IX
* *
* *
I*u*cunditatis causa non re*nu*it Venus;
Nullamque ut affirmaret esse illi parem,
Interrogasse sic gallinam dicitur:
« Dic sodes quanto possis satiari cibo. »
Respondit illa : « Quicquid dederis satis erit,
Sic, ut concedas pedibus aliquid scalpere. »
« Ne scalpas » inquit « satis est modius tritici? »
« Plane, immo nimium est, sed permitte*s* scalpere? »
« Ex toto, nequid scalpas, quid desideras? »
Tum denique illa fassa est naturae malum :
« Licet horreum m*i* pateat, ego scalpam tamen. »
Risisse Iuno dicitur Veneris iocos,

114 : *anon. Wiss. III* XI (*Hervieux, II² p.* 177), *Romulus III* VIII — DE MVLIERVM LIBIDINE *Perottus* (*cf.* 118) — **1** Quum v — *intercidisse uersum unum uel plures indicant Wiss.* (castitatem laudans Iuno dis deabus precantibus persuadebat esse melius ut femina unum esset propriumque suo sufficeret : *Wiss.²* deabusque presentibus p- c- m- ut f- uno esset uiro contenta proprioque suo s-) *et Rom.* (diis deabusque presentibus Iuno laudauit castitatem persuadebat et melius esse ut femina uni esset coniuncta proprioque suo sufficeret); *sic fere restitueris* Dis et deabus asserens praesentibus Mari coniungi melius uni feminam; *lacunae indicium praeterea dat nimia textus Perottini breuitas, item* iucunditas *nimis uicina* castitati — **2** Iucunditatis *Iannelli* : Iocunditatis *V*ᵐ, ...nditatis *N*¹, iocundi *Wiss.*, iocandi *Wiss.² Rom.* (*cf.* iocos 13), Iocum agitandi *Orelli; cf.* 70,24 — causa *V*, *Wiss. Rom.* (caussa v), *Cassitto* : causam *Iannelli*; causa, hanc *Dressler* — non r- : haud reppulit *Maehly* interpellat *A. Spengel p.* 725 depellit *uel* hanc depellit *Hartel* — renuit *L. Havet* : repellit *N*¹*V*, repulit *d'Orville*, *Iannelli*, spreuit *L. Mueller* — Iuc- ansam repperit Venus *Haupt opusc.* III *p.* 366 — **3** N..l..que *N*¹ (Nullamque *Iannelli*) — illi parem (*cf.* 35,6) · illic parem *Eichstaedt ap. Beck p.* 249 sibi imparem *Orelli* ipsi (*cf.* 34,6) inparem *L. Mueller, De Ph. et Auiani fabb. p.* 30 — **4** ....rrogasse *N*¹ (Interrogasse *Iannelli*) — gallinam *faciunt Wiss. et Rom. unde nescio* patientem et taciturnam — **5** Dic *in N*¹ *legi nequit* (*restituit Iannelli*) — sodes : *cf. L. Mueller p.* 109 — possis v : posses *V* (possit *Wiss.* posset *Wiss.²*, *utrumque traditur in Rom.*) — **6** R...ndit *N* (Respondit *Iannelli*) — quidquid v — **7** S.. .t *N*¹ Sed ut *Iannelli* — **9** immo v : uno *V* — permittes *L. Havet metri causa* (§ 48) : permitte v*V* — **11** est *libens deleuerim; cf.* 38,9; 41,25; 50,9; 59,9 — naturae : *u.* 19,5 — **12** mi *Iannelli* : mihi v *V* (§§ 10,70,91) — mihi *deleto* patescat *siue* patefiat *L. Mueller, quem uide p.* 109; *ego malim* ipsum *uel* usque *uel* (*deleto* est 11) inquit pateat (si horreum mihi patefacias *Rom.; omnino uox in Wiss. deest*) — ego sc- : § 48 — **13** ioco (*uel* iocis) *Iannelli*

Qu*ae* per gallinam denota*r*it feminas. A.,IX,14

115. *Iuuencus et bos uetulus.*

Paterfamilias s*ae*uum habebat filium. A.,X
Hic e conspectu cum patris recesserat,
Verberibus seruos afficiebat plurimis
Et exercebat feruidam ad*u*lescentiam.
*A*esopus ergo narrat hoc breuiter seni :
Quidam iuuenco uetulum adiungebat bouem.
Is cum refugiens impari collo iugum
Aetatis excusaret uires languidas :
« Non est quod timeas » inquit illi rusticus ;
Non ut labores facio, sed ut istum domes,
Qui calce et cornu multos reddit debiles ; 11
Atrocitati mansuetudo est remedium. » 15
S*ic* tu ni* tecum assidue retines *filium* 12
Feroxque ingenium comprimis clementia,
Vide ne querela maior accrescat domus.

14 Quae *L. Havet* : Quia v*V*; *cf.* 113,31 — per *om.* *V*[b] — denotarit *L. Havet* (*cf.* putarit *pro* putauit 38,20; *contra* cruciari *pro* -aui 68,31) : denotauit v*V* denotarat *Burman*

115 : *anon. Wiss. IV* xv (*Hervieux, II*[2] *p.* 185), *Romulus III* xi — QVOMODO DOMANDA SIT FEROX IVVENTVS *Perottus* — **1** seuum *V* — **2** « *fortasse* ec » *L. Mueller* — quum v — patris quum *Iannelli* — **3** afficciebat *V*[b] — **4** Et v : *om.* *V* — adolescentiam v*V* — feruida adolescentia *Cassitto* — **5** Esopus *V* — hoc br- narrauit *Riese* (*u. ad* 7,2) — **6** iuuenco uetulum...bouem v*V* : uitulum...boui *Wiss. Rom.* — **9** ...as *N*[1] (timeas *Iannelli*) — **10** l.b... *N*[1] (labores facio *Iannelli*) — « *fortasse* » uti stum *L. Mueller*, *quod uel propter rem metricam nefas* (§§ 21, 55) — **11** ...ce...nu *N*[1] (Qui calce et cornu *d'Orville*, *Iannelli*) — reddit v : reddis *V* — *cf.* asinum faciunt debilem membris costisque fractis, *Adem.* XVII, *Wiss. II* x, *Rom. I* XVI — **12** S.. tu ..si ..tum *N*[1] Et tu nisi istum *V* — Sic *Iannelli* Set *Riese* — ni *L. Havet* : nisi istum *V*, *quod ortum uidetur ex* ni filium (*nimis prope* istum 10, *neque coram adulescentulo locutus Aesopus*), nisi natum *uel* ni gnatum *Iannelli* (*unde L. Mueller, De re metrica p.* 417 nisi tu natum) — detines *Cassitto* — filium *add. L. Havet ex illo* -si istum ; *u. p.* 287 — **13** Feroxque *V*, *Orelli : in N legi nequit* — ..genium *N*[1] (ingenium *d'Orville*, *Iannelli*) — **14** ..de *N*[1] (Vide *d'Orville*, *Iannelli*) — « *fortasse* » domu *L. Mueller* — **15** *transp. L. Havet ; de quadrupede* mansuetudo *ut* 106,7, *non de homine ; atque displicet totus uersus si post* 13 *legitur* — *Publilius* Cuiuis dolori remedium est patientia ; *alibi similia*

116. *Aesopus et uictor gymnicus.*

Victorem* forte gymnici certaminis A.,XI
Iactantiorem *Phryx* cum uidisset σοφος,
Interrogauit a*n* p*l*us* aduersarius
Valuisset *ner*u*i*s. Ille : « Ne istud dixeris;
Multo fuere uires maiores meae. »
« Quod » inquit « ergo, stulte, meruisti decus,
Minus ualentem si uicisti fortior?
Ferendus esses, *a*rte si te diceres
Superasse, *quam tu* qui esset melior uiribus. »

117. *Asinus et lyra.*

Asinus iacentem uidit in prato lyram. A.,XII
Accessit *et* temptauit c*h*ordas ungula ;
Sonuere tact*ae*. « Bella res *est* mehercules;
Male cessit, *ego* » ait « artis quia sum nescius.
Si re*p*perisset aliquis hanc prudentior,
Diuinis aures oblectasset cantibus. »
Sic saepe ingenia calamitate intercidunt.

116 QVOMODO COMPRIMATVR ALIQVANDO IACTANTIA *Perottus* — **1** Victorem forte *Iannelli* : Forte uictorem *N^1V* (*similiter immutati a Perotto u.* 40,7, *sed ut minor fieret syllabarum numerus, p.* 287, *et* 52,12) — **2** Phryx cum uidisset σοφος *L. Havet* : cum uidisset Esopus *NV* (*cf.* 58,9); c- u- uir sophus, Phryx sophus, Phryx senex (§ 52) *Iannelli*; c- u- philosophus *Iannelli* 1811; quum esse uidisset sophus *Cassitto*; Aesopus ut uidit, statim *Riese in praef.* — quum *et* Aesopus v — **3** an plus *Iannelli* : ampliusne (*de* ne *u.* 4) *N^1V*, amplisne *Cassitto*, an plusne *Ellis* — **4** neruis *L. Havet* (n'uis? *an cf. illud* ne *in* 3?) : suus *N^1V* (suis *primum legerat in V qui Leopoldo Hervieux apographum confecit*), eius *Iannelli* (*etiam* Suus ualuisset *Iannelli*), humeris *Cassitto*, stultus *A. Spengel p.* 725 — **6** stulte : *u.* 59,2 — **7** fortior v*V^2* : fortiter *V^1* — **8** arte *Halbertsma, Mnemosyne* 1878 *p.* 107 : forte v*V* fortem *Eyssenhardt* — **8-9** fortem si te d- Superasse qui esses inualidior uiribus *A. Spengel p.* 725 fortem si te d- Minus sup-... *uel* si te d- minus Fortem sup-... *uel* furto si te d- Illum sup-... *Ellis* — **9** quam tu *add. L. Havet ante* qui (*ante* uiribus *Studemund teste Riese*) : talem *Dressler* — Astu *Cassitto ante* Superasse — qui esset melior : qui fuisset melior *Iannelli* m- qui esset *Bothe** melior qui fuisset *L. Mueller*

117 QVOMODO INGENIA SEPE CALAMITATE INTERCIDANT *Perottus* — **2** et *add. Iannelli* ac *Cassitto* — cordas *V* — **3** tacte *V* — est *add. L. Havet* : sed *add. L. Mueller* — mercules *L. Mueller* (§ 92) — **4** ego ait *L. Havet* (*u.* § 22) : ait *N^1V* inquit *Iannelli* addit *A. Spengel p.* 725 mihi ait *Bothe** — quia *N^1V* : *an* quod? *cf.* 56.6 — **5** repperisset (§ 84) : reperisset v*V*

118. *Vidua et miles.*

A.,XIII

P*ost* aliquot annos qu*a*edam dilectum uirum
Amisit et sarcophago corpus condidit;
A*bs* quo reuelli nullo cum posset modo
Et in sepulchro lugens uitam degeret,
Claram asseq*u*ta est famam cast*o* ui*duuio*.
Interea fanum qui compilarant Iouis
Cruci suffixi luerunt poenas numini.
Horum reliquias nequis posset tollere,
Custodes dantur milites cadauerum
Monumentum iuxta mulier quo se incluserat.
Aliquando sitiens unus de custodibus
Aquam rogauit media nocte ancillulam,
Quae forte dominae tunc assistebat suae,
Dormitum eunt*em* ; nam *illa* lucubrauerat
Et usque in serum uigilias p*ro*duxerat.
Paullum reclusis foribus miles prospicit
Videtque egr*egi*am* facie pulchra feminam.
Corr*e*ptus animus i*l*ico succenditur,
*O*riturque sensim *ut* impo*t*entis cupiditas,

118 : § 167 — *Romulus III* IX — *cf. Petron.* 111 *de matrona Ephesia* (*rem narrat Eumolpus ut sua memoria factam*); *Iohannes Sarisber. Policrat.* VIII 11 (*ex Flauiano*) — QVANTA SIT INCONSTANTIA ET LIBIDO MVLIERVM *Perottus* (*cf.* 114) — **1** Post *L. Mueller, De Ph. et Auiani fabulis p.* 30 : Per (§ 66) — a.iquot .nnos N^1 (*restit. Iannelli*) — quedam *V* — **2** .misit N^1 (Amisit *Iannelli*) — **3** Abs quo *L. Havet* : quo N^1, A quo *V*, *Iannelli; cf.* 9,10 — ..uelli N^1 (reuelli *Iannelli*) — quum v — **4** sepulcro v sepurchro V^1 — lugens uitam v (*cf. L. Mueller p.* 110) : uitam lugens V^2 u- degens V^1 — **5** : *cf.* 113,3 — assequta *L. Havet* : assequuta v assecuta *V* — casto uiduuio (§ 156; *uel* -i -i) *L. Havet* : caste (-tae v) uirginis v*V*, *Riese*, c- mulieris *L. Mueller* — **6** : *cf.* 88,1-2 — **13** adsistebat v — **14** euntem *L. Havet* : eunti v*V*, *quod explicari nequit, cum se matrona in monumento* incluserit (10); *etiam ex* 25 *perspicuum fit solere uiduam sine ancilla ibi remanere* — illa *L. Havet* : ut *V*, que v (*ex N*?); *sequitur* luc- — **15** uigilias *v* : uigilans *V* — produxerat *Bothe** : perduxerat v*V* — **16** Paullum v : Paululum V^h — **17** egregiam *Riese* (egregiam et *Buecheler teste Riese*) : egram⁷et *V* aegram sed *Iannelli* et aegram et *L. Mueller, De re metrica p.* 424 thecam et *A. Spengel p.* 725; *cf.* 62,3 insignem pulchra facie filium (*secundum Harii emendationem*) — **18** Correptus *L. Mueller ibid.* 425 : Corruptus v*V* — illico v*V* — **19** Oritur (§ 97) *Froehlich* : Vritur N^1V Et uritur *inter alia Iannelli* (*deleto* sensim) — sensuum *Froehlich* sensus *L. Mueller in ed.* — ut *add. L. Havet* — inpotentis *L. Mueller in ed.* : impudentis *V* — impud... cupid.. N^1 improbus cupidine *Cassitto* impotens cupidine *L. Mueller, De re m.*

A.,XIII

So*l*lers acumen mille causas inuenit,
Per quas uidere possit ui*du*am saepius.
*C*otidiana capta consuetudine
Paulatim facta est aduen*ae* summissior;
Mox ar*t*ior *d*euinxit animum copula.
Hic dum consumit noctes custos diligens,
Des*i*deratum est corpus ex una cruce.
Turbatus miles factum exponit mulieri.
At sancta *uidua* : « Non est quod timeas » ait;
Virique corpus tradit figendum cruci,
Ne subeat ille poenas negl*e*gentiae.
Sic turpitudo laudis obsedit locum.

119. *Virgo et proci duo.*

Vnam expetebant uirginem iuuenes duo; A.,XIV
* *
* *
* *
* *

20 Sollers v : Solers *V* — ..ussas *N*[1] causas *V* « *ut semper* » (caussas *Iannelli*) — ...it *N*[1] (inuenit *Iannelli*) — **21** possit v : posset *V* — uiduam *Dressler* : uiam *N teste Mai*, *V*, ..am *N*[1], illam *Iannelli*, eam *Mai* — saep... *N*[1] (saepius *Iannelli*) — **22** Quotidiana v*V* — Quae quot- c- *uel* Quot- c- haec *Iannelli* — **23** Paullatim v — adu... *N*[1] aduene *V* (aduenae *Iannelli*) — **24** artior deuinxit *Bursian*, *Jahrb. f. cl. Philol.* 85 (1862) *p.* 860 : arctiore uinxit v*V* — ..imum ..pula *N*[1] (animum copula *Iannelli*) — **25** custos *V*, *Iannelli* : miles v (*an ex N? cf.* 27) — **26** desyderatum *V* — cr... *N*[1] (cruce *Iannelli*) — **27** mul... *N*[1] (mulieri *Iannelli*) — **28** sancta uidua *L. Havet ut* sanctam uxorem 54,30 : sancta mulier v*V*[2] (mulier sancta *V*[1]), *illi* mulieri *iusto propius* — tim... *N*[1] (timeas ait *Burman*, *Iannelli*) — **29** corpus v : corporis *V* — **30** neglígentiae v*V*

119 : § 167 — FORTVNAM INTERDVM PRAETER SPEM ATQVE EXPECTATIONEM HOMINIBVS FAVERE *Perottus* — *promythium Luciani Mueller p.* 98 Fortuna interdum contra ac speratumst cadit (*possis* hominibus praeter spem fauet; *u. ad* 54,58 *et* §§ 38, 52; *sic in uersus exitu Seneca* propter quod patrem *Phoen.* 336, infra me stetit *Med.* 520, propter me sacro *HO.* 1298) — **1** Vnam v*V*, *Cassitto* : Vna v — expetebant *Iannelli* (expeteb... *N*[1]) : expectabant *V* — uir...em iuuenes *N*[1] (uirginem *Iannelli*) : uirgines *V*[b] — *post* **1** *lacunam significauit Machly; restituit ille* Deformi diues, pulchro pauper corpore, *sed etiam indicari debuit diuitem fuisse inferiorem* genere (*sic perstringit Phaeder in fabula* 28 *libertos ditissimos* triuio conceptos); *praeterea exspectes aliquid de pauperis* quaestu (*u.* 12) *ex* hortulis (*u.* 5) *et de ipso asello; atque multo narratio expeditior, si dictum erat degere pauperem extra urbis portam* (*u.* 12) *ad uiam hanc uel illam*

Vicit locuples genus et formam pauperis. A., XIV
Vt nuptiarum dictus aduenit dies,
Amans dolorem quia non poterat perpeti,
M*a*erens propinquos contulit se in *h*ortulos,
Quos ultra paulo uilla spon*si* diuitis
Erat acceptura uirginem e matris sinu,
Parum ampla in urbe uisa quod fuerat domus.
Pompa explicatur, turba concurrit frequens,
Et coniugalem pr*ae*f*er*t Hymen*a*eus facem.
Asellus autem, qui solebat pauperi
Qu*a*estum *horti* ferre, stabat port*a*e in limine.
Illum puell*a*e casu conducunt su*i*,
Viae labores teneros ne l*a*edant pedes.
Repente caelum Veneris misericordia
Ventis mouetur, intonat mundi fragor
Noctemque densis horridam nimbis par*i*t :
Lux rapitur oculis et simul uis grandinis
Effusa trepidos passim comites dissipat,
Sibi quemque cogens petere praesidium fuga.
Asellus notum proxim*e* tectum subit
Et uoce magna sese uenisse indicat.
Procurrunt pueri, pulchram aspiciunt uirginem
Et admirantur; *ta*nde*m* domino nuntiant.

2 locuples : locuples et *Iannelli* — pauperis vV^2 corperis V^1 — aduenit dies : *cf.* 17,7 — **5** Merens *V* — se in : § 41 — ortulos *V; sic* ortulis *P* 82,34 (*sed* hortutos 82,26) — **6** paullo v — sponsi diuitis *L. Havet* : splendidi diuitis N^1V (*ortum puto ex* sponsididiuitis), splendida diuitis *Burman*, *Iannelli*, ditis splendida *Bothe**; *quod Latine dici uix crediderim, nam* splendida luxu *fieri potest domus, per se* splendida *non est nisi propter marmor uel citreas in foribus fascias*; diues splendidi *Ellis* — **7** ec *L. Mueller* — **8** in urbe : *id est ut uid.* ἐν ἄστει, *Athenis* (*cf. ad* 32) — quae V^h — **10** praefert *Burman*, *Cassitto* : praebet v prebet *V* — hymeneus *V* — **12** Questum *V* — horti *add. L. Havet* — ferre N^1V : referre *Iannelli* deferre *Cassitto* — porte *V* — **13** puelle *V* — sui *Eyssenhardt* (1867) : suae vV — **14** ledant *V* — **16** mouet V^h — **17** parit *L. Mueller* : parat vV — **18** rapitur V^h — **19** E.fusa ..ep.d.s ... d.s..p.. N^1 (Effusa trepidos *et* dissipat *Iannelli*) — **20** pet.r. praesi.iu. fug.. N^1 (petere praesidium fugae *uel* fuga *Iannelli*) — **21** proxime *Cassitto recte* (*aliter enim* 41,3) : proximum *V*, *Iannelli*, p..xim.. N^1; *u.* 68,5 — tectum subit *V*, *Iannelli* : ... s.b.. N^1 — **22** uenisse indicat *V* : ueni... em... N^1 (uenisse *Burman*, indicat *Iannelli*) — **23** p..c..am N^1 (pulchram *Iannelli*) — aspiciunt *V* adspiciunt *Cassitto* : ...ffi... N^1 affirmant *Iannelli* — uirginem *in N legi nequit* (*restit. Iannelli*) — **24** tandem *L. Havet* : deinde *V*, *Iannelli*, ...de N^1

Inter sodales ille paucos accubans A.,xiv
Amorem crebris auocabat poculis.
Vbi nun*t*iatum est, recreatus gaudiis
Hortante Bacc*h*o et Venere dulcis perficit
Aequalitatis inter plausus nuptias.
Qu*a*erunt parentes per pr*a*econem filiam;
Nouus maritus coniuge amissa dolet.
Quid esset actum postquam populo innotuit,
Omnes fauorem conprobarunt caelitum.

120. *Aesopus et domina.*

Aesopus turpi cum seruiret feminae, A.,xv
Quae se expingendo totum *t*rica*re*t diem,
Veste*m* uniones, aurum argentum su*m*eret,
Nec inueniret digito qui se tangeret :
« Licetne paucis ? » inquit. « Dicas. » « Censeo,
Quiduis efficies, cultum si deposueris... »
« Adeone per me uideor tibi *uen*us*t*ula ? »
« Immo *aes* n*i* dederis, sponda cessa*b*it tua. »
« At non cessabunt latera » respondit « tua »,
Et obiurgari iussit *f*eru*lis* garrulum.

25 adcubans v — **26** amouebat *Machly; cf. Senec. ad Polyb.* xvii 36 « *luctum suum intempestiuis* auocare *lusibus* »; *ad Marc.* ii 4 « *ne* auocari *quidem se passa est* » — **27** nunciatum *V* — recreatis *V* — gaud... N^{1} (*ubi potius* -iis *quam* -io) — **28** bacco *V* — dulcis *V*, *quod ad* nuptias *referendum* : dulces v — proficit V^{b} perf... N^{1} (perficit *Iannelli*) — **29** Aequalitatis plausus *coniungit Iannelli recte*; § 170 — **30** Querunt *V* — preconem *V* — **32-33** : *cf.* 75,31-33; *ex eodem fonte Graeco esse adductas conicias fabulas* 75 *et* 119 — **32** *an* notuit? *cf.* 100,35 — **33** comprobarent V^{b}

120 QVAM NOCEAT SAEPE VERVM DICERE *Perottus* — **1** foeminae V^{b} — **2** expingendo N^{1} : expungendo V^{b} — totam...domum *Cassitto* — tricaret *L. Mueller* (*cf.* 50,9; § 156) : intricabat $N^{1}V$ intricaret *Beck p.* 224 — **3** Vestem *d'Orville, Iannelli* : Vestes $N^{1}V$, *cf.* Vestem uniones 82,36 — summeret *V* (*cf.* 70,12) sum... *N* (sumeret *d'Orville, Iannelli*) — **4** *cf. Martial.* i 73,1 « Nullus *in urbe fuit tota* qui tangere uellet *Vxorem* gratis, *Caeciliane, tuam* » — **6** efficcies V^{b} — *interrumpitur a domina Aesopi sermo* — **7** uideor tibi per me *L. Mueller* (*sic collocatum in uersu* per te 54,58) — uenustula *L. Havet* : meliuscula v*V* (§ 80), mellitula *A. Spengel p.* 726 — **8** Imo v — aes *add. L. Havet* (§ 87), *cf. Martial.* vii 75, xi 62 — ni *L. Mueller, quem uide p.* 110 : nisi v*V* (§ 34) — « *fortasse* » Immo ista nisi des *L. Mueller* — **9** cessabit *Burman, Iannelli* : cessauit $N^{1}V$ — respondet *Cassitto* — **10** uerberari *A. Spengel p.* 726 — ferulis *Bothe** (*cf.* flagris 16 *et* ferulis obiurgari *Suet. Gaius* 20; flagris, ferulis, colaphis uapulantem *Senec. Apocoloc.* 15; *inter apophoreta* ferulae *Martial.* xiv 80) : seruum v*V* ferula *L. Mueller*

Paullo post tollit* *fur* armillam argenteam. A.,xv
Quam *iam* non apparere ut dictum est mulieri,
Furore ad* *se* omnis plena uocat, *et* uerbera
Proponit grauia uerum si non dixerint.
« Aliis minare ; me » *inquit « non falles » σοφος ;
« Flagris sum *ca*esus, uerum quia dixi modo. »

121. *Gallus et feles lecticarii.*

Feles habebat gallus lectic*a*ri*o*s. A.,xvi
Quem glorios*um* uulpes ut uidit uehi,
Sic est locuta : « Moneo pr*a*ecaueas dolum ;
Istorum uultus namque si cons*i*der*e*s,
Pr*a*edam portare iudices, non sarcinam. »
* *

11 Post paullo *Orelli* — Paullo v*V*[m] : Paulo *V*[b] — tollit fur armillam *L. Havet* : armillam tollit v*V* arm- tollit is *Cassitto* arm- tollit fur *Orelli* arm- tollit quidam *L. Mueller* (tollunt *Iannelli*) ; fur *malo quam* quidam, *quod uix dici posse puto de eo qui in fabula non recurrat; cf. fab.* 124, *in qua post* quidam *u.* 2 *legitur* scelesta furis manus, *neque quicquam Phaedro magis cordi est quam proprium et capitale in illum* quendam *odium* — Arm- tollit (= *sumit*) paullo post *Iannelli*, Arm- is t- p- p- *Bothe*' — **12** Quam : Eam *Iannelli* — iam *add. L. Havet* — est ut dictum *L. Mueller, Rh. Mus.* xxx (1875) *p.* 619 ; § 8 — **13** F..ore *N*[1] (Furore *Iannelli*) — ad se omnis plena uocat et *L. Havet* : plena uocat omnis (omnis *V*[b] .m.es *N*[1] omnes *Iannelli*) ad *N*[1]*V* pl- uocat omnes et *Cassitto teste Orelli; de* ad se § 38 — Omnes furore...uocat et *L. Mueller* (uocat omnes ac *Cassitto*) — uerb... *N*[1] (uerbera *Iannelli*) — F- pl- uocat ad se omnes, uerbera *Ellis* — **13-14** uocat Aesopum et uerbera... dixerit *A. Spengel p.* 726 — **14** Proponit *Iannelli* : Preponit *V* Pro..nit *N*[1] — gr... ...um *N*[1] (grauia uerum *Iannelli*) — *inter* **14** *et* **15** *lacunam statuit L. Mueller* — **15** me inquit *A. Spengel p.* 726 : inquit me *V*, .nq... me *N*[1] (inquit *Iannelli*), nam me *Riese* — falles *V*, *Orelli* : fallis v — σοφος *L. Havet* (*u. ad.* 58,9) : certe *N*[1]*V* (*u. p.* 277), quidem *Iannelli*, ait *Cassitto*, era *Orelli* — me quidem (certe *olim*) haud falles, ait *L. Mueller*; me non falles, ait, hera *Maehly*; me equidem non falles, ait *Ellis* — **16** cesus *V*

121 NIMIAM SECVRITATEM SEPE IN PERICVLVM HOMINES DVCERE *Perottus* — **1** feles : *u.* 37,2 — lecticarios *Burman, Iannelli* : lecticarius *N*[1]*V*; *etiam* lecticarias *Iannelli*, *sed cf.* Istorum 4 — **2** Quem *L. Havet* : Hunc v*V* (*nusquam Phaeder* hic *pro* is, *nisi uerbum praesenti tempore adhibetur*, *u.* 95,22 ; *itidem* Hic *pro* Qui *Perottus* 54,13, Hunc *pro* Tunc 93,3 ; *etiam u.* 80,3) — gloriosum (*uel* -se) *Iannelli* : gloriosa *N*[1]*V* gloriose *Burman; cf. Petron.* 78 « *ego* gloriosus *uolo* efferri, *ut totus mihi populus bene imprecetur* » — **3** precaueas *V* — **4** consideres : -eras v (consyd- *V*[m]) — **5** Predam *V* — *inter* **5** *et* **6** *lacunam significauit L. Mueller et p.* 97 *suppleuit; in parte amissa dici debuit quo pacto constituta esset* societas (*u.* 6), *cui ut illis supra sociis* (*fab.* 6) partes fierent

Postquam esurire societas* coepit fera, A.,XVI
Discerpsit dominum et fecit partes facinoris.

122. *Scrofa parturiens et lupus.*

(**122** : *cod. N imago, Herv., II² p. 88*)

*P*remente partu scro*f*a cum gemeret iacens, A.,XVII
Accurrit lupus et obstetricis partibus
Se posse fungi dixit, promittens opem.
Quae uero nosset pec*t*oris fraudem improbi,
Suspectum officium repudiauit malefici
Et : « Satis est » inquit « si recedis longius. »
Quodsi perfidiae se commisisset lupi,
Raptos dolo*s*e f*e*ta deflesset su*os*.

123. *Aesopus et seruus profugus.* A.,XVIII

Seruus profugiens dominum naturae asperae
[*A*esopo occurrit] notus e uicinia.
« Quid tu confusus ? » « Dicam tibi clare, pater
(Hoc namque es dignus appellari nomine),

6 societas coepit fera *L. Mueller* : coepit fera societas *N*¹*V* c- s- f- *Iannelli* (sero s- *Cassitto*) — **7** facinoris *suspectum* (*cf. Vanderbourg, Mém. de l'Ac. des inscr.* VIII *p.* 342) : facinore *Bothe*¹ ; sarcinae *Iulius Chauvin ; an* iocinoris, *ut cibi delicati ? — de dominis a seruis occisis Tac. Ann.* XIII 32 (*a.* 57), XIV 42 (*a.* 61)

122 : *anon. Wiss. IV* IV (*Hervieux, II² p.* 480), *Romulus II* IV — FACIENDVM PRIVS DE HOMINE PERICVLVM QVAM EIVS TE COMMITTAS (COMMENDES *V*¹) FIDEI *Perottus* — **11** Premente *Rom., Iannelli* : praeuente *Wiss.*, Tremente *NV*, *Rom. breuiatus* (*Hervieux², II p.* 253), *Rom. Vindob.* 901 (*ib. p.* 463), Sumente *Rom. Vindob.* 303 (*ib. p.* 428) — scropha *NV* (scrofa v) — cum *N* (quum v) — **2** Lupus qui accurrit *Nauck* — **4** Quae : Quia *Burman* Cum *Riese in praef.* — nosset : quum nosset *Iann.* (*cf.* 57,4) — Quae cum cognosset *Nauck* — pectoris (*uel* raptoris) *Orelli* : pecoris *NV* pecoris quum *Quicherat ; prius puto fuit* peccoris, *cf.* 82,38 — fraudes *Cassitto* — **5** officium *N* : officum *V*ᵐ officcium *V*ʰ — off- repudiauit : *cf.* 30,5-6 — malfici *L. Mueller* (§ 79) — **6** : *cf. Halm* 16 — recedis *NV* (recedas v) : recesseris *Wiss. Rom.* — **7** Quae *Quicherat* — *post* **7** obsecro ut des mihi honorem *Wiss.* obsecro da mihi honorem *Rom., tum* et tu olim matrem habuisti *Wiss.*² fuit etiam et tibi mater *Rom.* — **8** Raptos (*an* Rapi ?) dolose feta d- suos *L. Havet* : Pari dolore fata d- sua *NV* (*ultima Perottus ex* 124,9), Partus dolore fata conplesset sua *L. Mueller olim* (infelicissima periret *Wiss.* infelicissime pareret *Wiss.*² infelicissime peperisset *Rom.*) — Parens dolori *Bothe*¹ Priuata prole *Nauck* Impar dolori *Hartel*

123 NON ESSE MALO ADDENDVM MALVM *Perottus ; epimythium Luciani Mueller p.* 98 : Malo inconsulte non est addendum malum — **1-2** : 2 1 *Nauck* — **1** Seruum *V*ʰ — **2** Esopo *V* — Aes- occurrit : § 98 — ec *L. Mueller* — **4** *de interpungendi ratione cf. L. Mueller, De Ph. et Auiani fabulis p.* 31 — appe...ri nom... *N*¹ (appellari nomine *Iannelli*)

Tuto querela* quia apud te deponitur. A.,XVIII,5
Plag*ae* supersunt, desunt mihi cibaria ;
Subinde ad uillam mittor sine uiatico;
Dom*inus* si *praebet,* totis persto noctibus,
Siue est *u*ocatus, iac*e*o ad lucem in semita;
Emerui libertatem, canus seruio
(Vllius essem culpae mihi si conscius,
Aequo animo ferrem) ; numquam sum factus satur,
Et super infelix saeuum patior domin*i*um.
Has propter causas et quas longum est pro*mere*
Abire destinaui quo tulerint pedes. »
« Ergo » inquit « audi : cum mali n*i*l feceris,
Haec experiris, ut refers, incommoda ;
Quid si peccaris ? quae te passurum putas ? »
Tali consilio est a fuga deterritus.

124. *Halm 174. Equus abactus.* *Ex libro II ?* § 160.

Equum e*x* quadrig*a* multis palmis nobilem A.,XIX
Abegit quidam et in pistrinum uendidit.
Productus ad bibendum cum foret a molis,

5 querela quia...te *Iannelli* : quia...te querela N^1V; quia apud te (§§ 22, 38) *ita collocatum in uersu ut* quem per te 54,58 — **6** Plage *V* — desunt mihi *in N legi nequeunt* — cibaria : ...b.r.. N^1 — **7** u...m m... N^1 (uillam mittor *Iannelli*) — sine uiatico *in N legi nequeunt* — **8** coenat vV^h — to... N^1 (totis *Iannelli*) — ...sto N^1 (praesto *d'Orville*; persto *Burman*; persto *uel* adsto, praesto *Iannelli*) — **8** Dominus *Ludouicus Delaruelle* : Domi *Perottus* — praebet (ἐλλειπτικῶς) *L. Havet duce Delaruelle* : cenat *Perottus, quod cum* totis persto noctibus *non congruit* — **9** est uocatus *Burman, Iannelli* : estu (estu V^m aestu vV^r) uocatus — Si estum (*uel* estu, *quod supinum*) uocatur *Stowasser* — iaceo *Mai* : iacio *V*...o N^1 — sem... N^1 (semita *Iannelli*) — **10** *post* seruio *grauius interpungit Iannelli* 1811 (*non post* ferrem) — **12** A quo V^h Aeque *Quicherat* — ferrem v : fortem V^{mr} sortem V^h — **13** infoelix V^h — dominium *Orelli* : dominum *V* dom... N^1 (dominum *Iannelli* « *quod plane exploratum est* ») — saeuum dominum patior infelix super *Iannelli* — **14** caussas v — promere *Iannelli* : pro... N^1, *om. V*, proloqui *Stowasser* (prodere *uel* promere *Iannelli*, « *sed hoc potius ex uestigiis tenendum est* ») — **15** tulerunt V^h — *cf. Hor. Epod.* 16,21 Ire pedes quocumque ferent — **16** quum v — nil (§ 91) *Iannelli* : nihil N^1V — fec... N^1 (feceris *Iannelli*) — **18** quae te : te esse *Nauck*

124 FERENDVM ESSE EQVO ANIMO QVIDQVID ACCIDERIT *Perottus* — *epimythium Luciani Mueller p.* 98 : Aequo ferendumst animo quodcumque accidit, *fortasse contra mentem Phaedri* — **1** e *Burman, Iannelli*, ex *L. Havet* : et N^1V ec *L. Mueller* a *Stowasser* — quadriga *Burman, Iannelli* : quadrigam N^1V — **3-4** forte a molis...conspexet suos *A. Spengel p.* 727 (forte *Froehlich*)

In circum *ae*quales ire conspexit suos, A.,XIX
Vt grata ludis redderent certamina.
Lacr*i*mis obortis : « Ite felices » ait ;
« Celebrate sine me cursu so*l*lemnem diem ;
Ego quo scelesta furis a*bs*traxit manus,
Ibi sorte tristi fata deflebo mea. »

125. *Vrsus et cammari.*

Siquando in siluis urso desunt copiae, A.,XX
Scopulosum ad li*t*us currit et prendens petram
Pilosa crura sensim d*e*mittit uado ;
Quorum inter uillos simul haeserunt ca*mma*ri,
In terram a*b*ripiens excutit pr*a*edam ma*nu*
Escaque fruitur passim collecta uafer.
Ergo etiam stult*is* acuit ingenium fames.

126. *Coruus salutator.*

Quidam per agros deuium carpens iter A.,XXI
« Aue » exaudiuit et moratus paululum,

4 equales *V* — **5** laudis *Cassitto* — certam... N^1 (certamina *Iannelli*) — **6** Lachrymis V^m Lacrymis vV^h — ite : uiuite *Cassitto* — foelices V^h — **7** m. .ursu N^1 (me cursu *Iannelli*) — solemnem v*V* — **8** f...s N^1 (furis *Iannelli*) — fur *puto Seianus est, equus ipse Phaeder ab officio suo deiectus, exsul ut uidetur* (§ 158), *et per annos multos a Musarum cultu et a gloria prohibitus ; in Graeca uenditur* γέρων ἵππος *non a fure, uerum ab domino* — abstraxit *Bothe** : attraxit *V* .ttraxit N^1

125 FAMEM ACVERE ANIMANTIBVS INGENIVM *Perottus* — **2** littus vV^m lutus V^h ; *an intellegenda fluminis ripa ?* — prendens petram *V*, *Iannelli* : p̄ndens petr.. N^1 pendens petra *Burman*, *cf. L. Mueller p.* 110. — **3** demittit *Iannelli* : dimittit N^1V — **4** simul *om.* V^h — cammari *L. Havet* (*de qua uoce cogitauit Iannelli* ; « *crevettes* » *puto non* « *homards* », *siquidem marina sunt animalia*) : cancri N^1V canceres *Iannelli* — haeserunt cancri simul *uel* c- simul ac h- *Iannelli* c- simul adhaeserunt (*olim* ut haeserunt) *L. Mueller* (cancri *uel* canceres *si in textu posueris, intellegendi sunt, admonente uiro doctissimo De Lacaze-Duthiers, inter nostros* « *crabes* » *praecipue qui dicuntur* « *grapses côtiers* », *in mari Mediterraneo minime rari, quosque escae sponte adhaerentes pueri extrahere solent*) — **5** abripiens *Bothe** : arripiens v*V* — predam *V* — manu *Cassitto* : maris ; *Latine non dicitur* praeda maris ; *ne hoc quidem certum est, maritimum designari u.* 2 litus ; *ursi* manus *dicit Plin. H. n.* VIII 130, χεῖρας *Graeci quos laudat Thesaurus Stephanianus*, δεξιάν *Aelianus* VI 3 ; experrectus leo celeri manu miserum murem apprehendit *Adem.* XVIII (*cf. Wiss. II* XI, *Rom. I* XVII) — **6** que *om.* V^h — uafre *Iannelli* — *cf. Aelian.* περὶ ζώων VI 24 *de uulpibus in flumine demissa cauda pisciculos captantibus* : ἐλθοῦσαι δὲ ἐς τὰ ξηρὰ χωρία διασείουσι τὰς οὐρὰς, καὶ ἐκπίπτει τὰ ἰχθύδια, καὶ ἐκεῖναι δεῖπνον ἁβρότατον ἔχουσιν — **7** *om. V* — stultis *Iannelli* : stulto N^1

126 VERBIS SEPENVMERO HOMINES DECIPI SOLERE *Perottus* — **1** d.u... carpens ...r N^1 (deuium carpens iter *Iannelli*) — **2** *de* Aue *u.* § 32

Adesse ut uidit neminem, cepit gradum. A.,XXI
Iterum salutat idem ex occulto sonus.
Voce hospitali confirmatus restitit,
Vt quisquis esset par officium reciperet.
Cum circumspectans *aequor* h*a*esisset diu
Et perdidisset tempus aliquot milium,
Ostendit sese coruus et superuolans
« Aue » usque ingessit. Tum se lusum intell*e*gens
« At tibi *quidem* » inquit* « male sit, ales pessime,
Qui festinantis sic detinuisti pedes. »

127. *Halm 17. Cornu fractum.*

Pastor capellae cornu baculo fregerat; A.,XXII
Rogare c*o*epit ne se domino proderet.
« Quamuis indigne l*a*esa reticebo tamen;
Sed res clamabit ipsa quid deliqueris. »

128. *Serpens et lacerta.*

Serpens lacertam forte *a*uersam prenderat; A.,XXIII
Quam deuorare patula cum uellet gula,
Arripuit illa prope iacentem surculum,

3 cepit : citat *van d. Meys ap. Hartman p.* 123 celerat *L. Mueller*, *Berliner philol. Wochenschrift* 1890 *p.* 1304 — carpit uiam *Nauck ap. Hartman ib.* — gr... N^1 (gradum *Iannelli*) — **4** sonus *V*, *Cassitto* : sonat v — **5** co.f..matus rest... N^1 (confirmatus restitit *Iannelli*) — **6** officcium V^h — recip... N^1 (reciperet *Iannelli*) — **7** Quum v — aequor *L. Havet* : orrore *V*, errore v (§ 37), ore ita *L. Mueller*, *Rhein. Mus.* XXX (1875) *p.* 619, omnia *Hartman p.* 123, horrore *Stowasser* — hesisset *V* — **8** aliquot vV^2 : aliquos V^1 — mill... N^1 (millium *Iannelli*), illico *Cassitto* — **9** superuolans (§ 93) : *cf.* propteruolans 39,7 (*etiam uide* 134,1), stans super 28,8 — **10** intelligens v*V* — **11** quidem inquit *hic L. Havet pro* inquit, *quod habet* v *post* sit, *V post* pessime — male tibi *Iannelli* — malum *A. Spengel p.* 727 — **12** festinantes *Cassitto* — sic v : male *V* (*ex* 11) — *Martial.* III 95,1 : *Numquam dicis haue sed reddis, Naeuole, semper*, Quod prior et coruus saepe dicere solet; XIV 74 : corue salutator; *Macrob. Saturn.* II 4,29

127 NIHIL (NIL v) ITA OCCVLTVM ESSE QVOD NON REVELETVR *Perottus imitatus euang. Luc.* VIII 17 — **2** coepit v : cepit *V* — **3** *deest aut* inquit *aut* At illa, *ut excidisse uersum suspiceris; lacunam notat Riese* — lesa *V* — reticebo : *cf.* Reticuit *p.* 275 — **4** quod *Iannelli* 1811 — deliqueri' *V*

128 VBI LEONIS PELLIS DEFICIT VVLPINAM INSVENDAM ESSE, HOC EST VBI DEFICIVNT VIRES ASTV VTENDVM *Perottus*; *cf. Plutarch. Apophth. Lac. p.* 229B ἔλεγεν (*Lysander*), ὅπου μὴ ἐφικνεῖται τῇ λεοντῇ, προςραπτέον εἶναι τὴν ἀλωπεχῆν — **1** auersam *Hartman p.* 124 : aduersam *Perottus* — prenderat v : prenderit *V* — **2** quum v

Et pertinaci morsu transuersum tenens A.,XXIII
Auidum so*l*lerti rictum frenauit mora.
Pr*ae*dam dimisit ore serpens irritam.

129. *Cornix et ouis.*

Odiosa cornix super ouem consederat; A.,XXIV
Quam dorso cum tulisset inuita et diu:
« Hoc » inquit « si dentato fecisses cani,
Poenas dedisses. » Illa contra pessima:
« Despicio inermes, eadem cedo fortibus;
Scio quem lacessam, cui dolos*e* blandiar;
Ideo senectam mille in annos prorogo. »

130. *Socrates et seruus moechus.* (*Ex libro III?*)

Cum seruus nequam Socrati male diceret, A.,XXV
Vxorem domini qui corr*u*p*i*sset sui,
Idque ille sciret notum circumstantibus:
« Places tibi » inquit « quia cui non debes places;
Sed non impune, quia cui debes non places. »

4 tenens vV^2 : teneris V^1 — **5** solerti vV — **6** Praedam dimisit : *cf.* 103,6 — dimisit ore : *cf.* 5,6 — Predam V

129 : *Adem.* LV (*Hervieux, II² p.* 151), *Romulus IV* XXI — MVLTOS LACESSERE DEBILES ET CEDERE FORTIBVS *Perottus* — **1** Annosa *Nauck, Bulletin...de St-Pétersb.* XXV (1879) *p.* 113 — cornix v, *Adem. Rom.* : coniunx V — **2** Quae *Nauck ib.* — quum v — **3** Hoc V : I... N^1 Id *Iannelli; u.* 70,9; *cogitaueram de* Ita — ...it si... N^1 (inquit si dentato *ex uestigiis Iannelli*) — **4** illa contra p- : *cf.* 85,5 — pessima v : pessimam V — **5** *del. Nauck* — Despecio V^b — ..d.. N^1 (eadem *Iannelli*) — **6** q... lacessam ... N^1 (quem l- cui *Iannelli*) — dolose (§ 47) *Nauck* : dolosa vV ; « dolosa *iungendum cum* scio » *L. Mueller p.* 110; *cogitaueram de* dolo subblandiar — **7** senectam m... in annos N^1 : mihi s- in annos *Iannelli inter alia* — *epimythium* qui ab infimis sua innocentia iniuriantur *Adem.*, haec fabula in illos dicta est (*cf.* 2,14; 23,10...) qui infimis et eorum innocentiae iniuriantur *Rom.; unde restituere possis fere* In illos talis dicta est homines fabula Insultant infimorum qui innocentiae

130 NVLLVM MALEDICTVM ESSE GRAVIVS CONSCIENTIA *Perottus* — *epimythium Luciani Mueller p.* 98 : Nullum maledictum grauius conscientiast; *equidem* (§§ 40, 62) *scribo cum Dresslero* Maledictum nullum est grauius conscientia — **1-2** Cum s- n- qui c- sui Vx- d- S- m- *Nauck p.* 268 *adn.* — **1** nequam...diceret : n... s... n... N^1 — **2** qui : qu. N^1 — corrupisset *Iannelli* 1811 : corripuisset N (*teste Mai*), V, ...puisset N^1, constuprauisset *Cassitto* — **3** notum : ...m N^1 — **4** *corruptum indicat Draheim p.* 431 *propter accentus* — inq... N^1 (inquit *Iannelli*) — quia cui *in N legi nequeunt* — **5** qu.a N^1 (quia *Iannelli*) — cui *in N legi nequit* — *pronuntiandum* cuj : § 34 — *inducitur Socrates in lib. III* (*fab.* 53; *etiam u. ad* 52,16)

181. *Halm* 35. *Lupus et bubulcus*.

A.,XXVI

Cum*celeri *urgentem* pede *uirum* fugeret l*u*pus
Et a bubulco uisus ueprem irreperet :
« Per *te oro* superos perque spes omnes tuas
Ne me indices, bubulce; nihil umquam mali
Huic, *iu*ro, feci. » *A*t rusticus : « Ne tim*u*er*is* ;
Late securus. » Iamque uenator sequens :
« Qu*a*eso, bubulce, numquid huc uenit l*u*pus ? »
« Venit, sed abiit hac ad l*a*euam » ; et dexteram
Demostrat nutu partem. Venator citus
Non intellexit seque e conspectu abstulit.

181 : *Adem.* L (*Hervieux*, II^2 *p.* 149), *Romulus IV* III — MVLTOS VERBIS BLANDOS ESSE PECTORE INFIDELES *Perottus* — bilinguibus et qui habent blanda uerba et infidelis est [qui] peccat corde *Adem.*, qui habet blanda uerba infidelis peccator est ut haec fabula narrat *Rom.*, *unde Dressler* Qui uerbis blandus, pectore infidelis est... (*malim* infidelis pectore est) — **1** Cum *in N legi nequit* — celeri urgentem pede uirum *L. Havet* (*statuens omisso* uirum *immutatum esse participium et a Perotto et a paraphrasta*) : uenatorem celeri pede (§ 80) *V*, *Iannelli*,...torem celeri pede N^1, persecutorem *Adem.*, persecutorem...celeriter *Rom.*; celeri pede (*ut* 68,6 *et Senec. Phaedra* 902 ; *leonis* celeri manu *Adem.* XVIII, *Wiss. II* XI, *Rom. I* XVII) *de homine dictum, non de bestia ; sic Babr.* 60 κυνηγὸς ἐτρόχαζεν — Cum celeri fugeret pede uenatorem *L. Mueller* Cum uenatorem celeriter fugeret *idem in apparatu et p.* 410 Celeri cum f- p- uenatorem *Stowasser* — celeripes *Bothe*² ; *cf. L. Mueller p.* 403 *ad* 37,3 — lupus *ubique Adem. Rom.* (*hic* impius lupus *Rom.*), *Iannelli* : lepus N^1V *culpa fortasse Perotti, quem in errorem induxerint et* uenator 6, *et* uenator citus 9 *collato Horat. Carm.* I 37,18-19, *et* agro 5 ; *malae bestiae conuenit* nihil mali huic feci, *et in eam ueri similior perfidia est ; fabula Graeca* ἀλώπηξ καὶ δρυτόμος (*Latine dici nequit* δρυτόμος); *alio argumento, quamuis uicino*, ἀλώπηξ καὶ ποιμήν ; *optime e latibulo exire dicitur uulpes* σεσηρὸς αἰκάλλουσα) — ..reperet N^1 (irreperet *Iannelli*) — **3** te oro *add. A. Spengel p.* 727 *hic uel post* perque (oro *post* superos *add. Iannelli* ; oro per omnes spes tuas *Adem.* oro te per o- sp- t- *Rom.*) — **4** Ne v, *Adem. Rom.* : Non *V* — indices : innues *Adem.* tradas *Rom.* — nil *L. Mueller* — **4-5** nihil...feci : cui (*pastori*) non se facere iurat malum *Adem.*, cui (*uenatori*) nihil me fecisse iuro *Rom.* ; *Graece nihil tale, sed eodem prorsus loco, ap. Babrium* 50, ὁ δ' οὐ προδώσειν ὤμνυ' (ἀλώπεκα δρυτόμος), *ut non desit iurandi uerbum* — **5** iuro *L. Havet ex Adem. Rom.* : agro v*V* (§ 82), *quod perinde suspectum siue lupum* (*aut leporem*) *respicias siue* bubulcum — at (§ 44) *Adem.*, *Burman teste L. Mueller* : et v*V*, *Rom. cf.* Et 2 — timueris *Iannelli* : timeret N^1V timeas *Rom.* timeas ait *Burman* (ait ne time *Iannelli* ne time retro *Cassitto*) — **6** esto securus, ostendam aliam partem *Adem.*, esto securus, in aliam ei partem te fugisse dicam *Rom.* — **7** Queso *V* — lupus lepus N^1V — **8** hac : hinc *L. Mueller* — leuam *V* — dexteram (§ 90) v : dextram *V* (dextra *Adem.* dextera *Rom.*) — **9** Demostrat V^m : Demonstrat vV^b; demonstr- 59,19 *et* 110,16 — **10** «*fortasse*» ee *L. Mueller* (*u.* 3,17)

A.,XXVI

Tunc sic bubulcus: « Ecquid est gratum tibi
Quod te celaui ? » « Lingu*ae* prorsus non nego
Habere atque agere gratias* me maximas;
Verum oculis ut priueris opto perfidis. »

132. *Meretrix et iuuenis.* A.,XXVII

Cum blandiretur iuueni meretrix perfida,
Et ille l*ae*sus multis saepe iniuriis
Tamen pr*ae*beret sese facilem mulieri,
Sic insidiatrix : « Omnes muneribus licet
Contendant, ego te plurimi facio tamen. »
Iuuenis recordans quotiens deceptus foret :
« Libenter, » inquit « mea lux, hanc uocem audio,
Non quod fidelis, sed quod i*u*cunda e*s* mihi. »

133. *Halm 189. Feber siue castor.* A.,XXVIII

Canes effugere cum iam non possit feber
(Gr*ae*ci loquaces quem dixerunt Castorem,
Et indiderunt bestiae nomen dei
Illi qui iactant se uerborum copia),

11 ecquid est v : haec quid est *V* et quidem *Rom.* — **12** Qui *V*[h] — lingue *V* — **13** gratias me maximas *Froehlich* : me max- gr- *N*[1]*V* maximas me gr- *Iannelli* — **14** perfide *Cassitto*

132 : *anon. Wiss. IV* 1 (*Hervieux, II*[2] *p.* 179), *Romulus III* x — MVLTA ESSE IVCVNDA QVAE TAMEN SVNT INCOMMODA *Perottus* — **1** Quum v — **2** lesus *V* — multis saepe : *cf. ad* 49,1 — **3** T... ...et s.s. f... ...eri *N*[1] (Tamen praeberet sese facilem mulieri *Iannelli*) — preberet *V* — **4** S.. inf... licet *N*[1] (Sic *et* muneribus *Iannelli*) — **5** ...dant *N*[1] (Contendant *Iannelli*) — **6** deceptus v, *Wiss. Rom.*: direptus *V* — **7** Lubenter v — ...ux *N*[1] (mea lux *Iannelli*) — hanc : *u.* 70,9 — **8** iocunda *V*[m] iucunda *V*[h]); *cf.* 114,2— es *Rom., Iannelli* : est *N*[1]*V* sis *Wiss.; cf.* § 53

133 MVLTI VIVERENT SI SALVTIS GRATIA PARVI FACERENT FORTVNAS *Perottus* (MVLTI TVTI *Buechcler teste Riese, cf. u.* 11) — **1** Canes v : Eanes *V* — quum v — possit v*V* : potis est *Burman teste L. Mueller* — feber *V* (fiber v) *cf.* febros *Vergil. schol. Bern. G.* I 59; « fiber » *Varro* V 79 *ducit a* febro « *extremo* »; *uocalem e tuentur Sanscritice* babhrus, *Lithuanice* bébrus, *Slauice* bebrŭ, *Celtice* Bebr-iacum (*Herr, Revue de philol.* 1893 *p.* 211), *unde Latine* beber *et Gallice* bièvre, *Anglo-sax.* beofor *et Anglice* beaver, *Batauice* bever; *nec contra facit Theotisce* bibar *pro* *bebru, *immutata uocali propter* u *insequens, ut fit in* swigar (= socrus), widar « *aries* » (= *Anglo-sax.* wedher, *Goth.* withrus), *et in multis aliis, quod me docuit uir in his rebus peritissimus V. Henry* — **2** Greci *V* — **4** Illi : .i *N*[1] — iactant se *V* : se iactant v se iactant de *Iannelli* iactant se de *Cassitto* — copiam *V*[h]

Abripere morsu fertur testiculos sibi, A.,XXVIII,5
Quia propter illos sentiat se*se* peti.
Diuina quod ratione fieri non negem;
Venator namque simul inuenit remedium,
Omittit ipsum persequi et *re*uocat canes.
Hoc si praestare possent homines ut su*o*
Vellent carere, tuti posthac uiuerent;
Haud quisquam insidias nudo faceret corpori.

134. *Papilio et uespa.*

A.,XXIX

Papilio uespa*e* pr*o*p*t*eruol*it*ant*i* *in*uide*ns* :
« O sortem iniquam! dum uiuebant corpora
Quorum ex reliquiis animam nos acc*e*pimus,
Ego *e*loquens in pace, fortis proeliis,
Arte omni princeps inter *ae*qualis fui;
En *cass*a leuitas putris et uolito cinis.
Tu qui fuisti mulus clitellarius,
Quemcunque uisum est l*ae*dis infixo aculeo. »

5 fertur v : ferunt *V* — *de re cf. Plin. Hist. nat.* VIII 109, XXXII 26, *Aelian.* περὶ ζώων VI 34 — **6** sese *Iannelli* : se $N^{i}V$ (§ 54; *uoluit Perottus uersum* 12 *syllabarum, p.* 286-287) — **7** fieri quod ratione *Cassitto* — negem v (*cf.* consentio 108,22) · negent *V* neges *L. Mueller* (*cf.* 54,7) — **9** reuocat *Froehlich, L. Mueller, De re metr. p.* 414 : uocat $N^{i}V$ (*uoluit Perottus uersum* 12 *syll.*) — **10** Haec V^{h} — suo v : sui V^{h} (*etiam teste Mai*) — **11** carere tuti *Iannelli* : careret, uti $N^{i}V$

134 NON PRAETERITAM SED PRESENTEM ASPICIENDAM ESSE FORTVNAM *Perottus* — **1** uespae *et* uolitanti inuidens *L. Havet* : uespam *et* uolantem uiderat *V*, uespam *et* ...ui... N^{i} — propter *L. Mueller* (*cf.* 39,7) : preter *V* pr... N^{i} (praeter *Iannelli*); § 93 — praeuolantem *Stowasser* — uolitans *Orelli* uolitantem *Iannelli* — uidens *Iannelli* : ui... N^{i} uiderat *V* — **2** iniquam *in N legi nequit* (*restit. Iannelli*) — d... m. ba.. t...s N^{i} — **3** « *puto* » ee *L. Mueller, u.* 3,17 — re... ...m. .os a... N^{i} (reliquiis animam nos accepimus *Iannelli*) — accepimus *Iannelli*, V^{h} *quamquam parum distincte* : accipimus V^{m} a... N^{i} — **4** eloquens *Iannelli* : loquens $N^{i}V$ — p... N^{i} (pace *Iannelli*) — plūs *V* — **5** inter aequalis : ...qualis N^{i} inter equales *V* — **6** cassa *L. Havet* : cuncta v*V* (En cuncta! *interiectiue L. Mueller*) — uol... ...is N^{i} (uolito cinis *Iannelli*) — **7** Tu vV^{2} : O tu V^{1} — quae *Iannelli* 1811 — mulus : *Plin. H. n.* XI 70 *de apibus* « *amissas reparari uentribus bubulis recentibus cum fimo obrutis, Vergilius iuuencorum corpore exanimato, sicut* equorum uespas *atque crabrones, sicut asinorum scarabaeos* » ; *Seru. Aen.* I 435 « *proprie tamen apes uocantur ortae de bubus, fuci de equis, crabrones* de mulis, uespae *de asinis* »; *Aelian.* περὶ ζώων I 28 « ἵππος ἐρριμμένος σφηκῶν γένεσίς ἐστιν· ὁ μὲν γὰρ ὑποσήπεται, ἐκ δὲ τοῦ μυελοῦ ἐκπέτονται οἱ θῆρες οὗτοι » — **8** Quemcumque V^{h} — ledis *V* — fixo *Cassitto* — acu... N^{i} (aculeo *Iannelli*)

At uespa dignam *me*mori*a* uocem edi*d*it : A.,xxix
« Non qui fuerimus, sed qui nunc simus uide. »

135. *Terraneola et uulpes.*

Auis quam dicunt terraneolam rustici, A.,xxx
In terra nidum quia componit scilicet,
Forte oc*cu*currit improbae uulpecul*ae*;
Qua uisa pennis altius se sustulit.
« Salue » inquit illa; « cur me fugisti, obsecro,
Quasi non abunde sit mihi in prato cibus,
Grilli, scarab*a*ei, l*u*custarum copia ?
Nihil est quod metuas; ego te multum diligo
Propter quietos mores et uitam probam. »
Respondit : « *Nos*tra tu quidem bene pr*a*edicas;
Quin sequere : tibi * salutem committo meam. 12
Non su*eui* in campo pa*sci*, sed s*u*su*m* *uol*o. » 11

9 At *Siebelis* : Et v*V* — memoria *Halbertsma*, *Mnemosyne* 1878 *p.* 107 : moribus v*V*; *an* memoriae? *cf.* 71,3 *et* 77,19 — edidit *Iannelli* : edulit *V* edi... N^1 extulit *L. Mueller* — **10** : *cf.* 103,9 — quid f- V^h — simus v : sumus *V* — ..de N^1 (uide *Iannelli*)

135 PRAVIS NON ESSE FIDEM ADHIBENDAM *Perottus* — **1** Auis v : Qnis *V* — terraneolam N^1 : terantulam V^{mh}, *etiam teste Mai* — **3** occucurrit *Burman*, *Iannelli* (§ 98) : occurrit N^1V — Occurrit forte *Quicherat* — uulpecule *V*; *cf.* 86,10 — **4** pennis v*V* : pinnis *L. Mueller* — **7** scurabei *V* — lucustarum *L. Havet*: locustarum ; *recte Phaeder et Corippus* II 196 lūcusta, *ut Iuuenalis* I 71 *et Turnus apud eius commentatorem* Lūcusta; *male* lŏc- *Quicherat ex poetis aeui infimi* — **8** Nihil *in N legi nequit* : Non *Iannelli* Nil *L. Mueller* — m..uas N^1 (metuas *Iannelli*) — ego *V*, *Bothe'* : rogo v — ...um N^1 (multum *Iannelli*) — **9** quietos *V* : .s..tos N^1 — **10** Respondit nostra *L. Havet* : Respondit contra; *abundat aut* contra (*cf.* 93,6 *et* 120,9; *praeterea* 2,11; 41,17; 50,4; 98,16; 114,6) *aut* respondit (*cf.* 3,28; 85,5; 103,7; 129,1) — t. N^1 (tu *Iannelli*) — quidem *V*, *Iannelli*, ..idem N^1 : fidem *Bothe'* — bene quidem *Cassitto* — predicas *V* — **12-11** *L. Havet* — **11** s... ...p..p...tibi N^1 (sum *Iannelli*) — sueui...pasci *L. Havet* : sum...par tibi *V* (§ 31) — In c- non sum par tibi *Dressler* — susum uolo *L. Havet* : sum sub dio N^1V^m (diuo V^h), subuolo *Cassitto*; *prius fuit puto* susum bolo — Quia non sum in campo (*olim* In campo non sum) sed sub dio par tibi (§ 52) *L. Mueller*, Par non sum in campo sed sum sub dio tibi *A. Spengel p.* 727 — **12** sequere tibi salutem *L. Mueller* : sequere salutem tibi *V testibus Mai*, V^h, *d'Orville* (*de V tacet L. Mueller*), sequ..et... tibi N^1

DISQVISITIONVM CRITICARVM

PARS PRIOR

DE RE METRICA

IN PHAEDRI SENARIIS

In textu poetae constituendo nihil constantius utile est quam cognitio legum metricarum. Nam in toto opere non uersus est, non uox, non uocis syllaba ulla quin per eas probari debeat, uelut in aerario quemcumque aureum arcarius accipit, statim imponit staterae. Quare priorem disquisitionum mearum partem rei metricae attribui. In altera parte examinabuntur quaestiones de fabularum ordine et de temporibus, per se sane grauiores, sed ad quas respicere non cogimur omni tempore et omni puncto temporis.

§ **1**. — Aesopias fabulas Phaeder Ennii lector (76,33), comicorum et ut uidetur (§ 156) Publilii Syri imitator, *poliuit* ut ipse ait *uersibus senariis*, qui sunt generis iambici. Casu euenit ut uersus 82,21, cuius syllaba paenultima anceps est, possit efferri et ut senarius iambicus et ut hexameter dactylicus.

Simillimi sunt ii *senarii* sic proprie dicti *trimetris* aequaeui poetae L. Annaei Senecae. Sane in trimetro oportet semipedes tertium et septimum constare ex syllabis breuibus singulis,

in senario saepe constant ex longis singulis aut breuibus binis. Sed hanc differentiam si sustuleris, fere nihil inter utrumque uersum supererit discriminis. Nos ergo cum in Phaedri libello, propter exemplorum paucitatem, difficile saepe esset diiudicare quid ab re metrica liceret quid non, comparatione continua instituta adhibuimus uersus Annaeanos uelut subsidium studii locupletissimum[1]. Sunt enim Senecae in tragoediis genuinis nouem et Apocolocyntosi trimetri 7883, Phaedri senarii tantummodo 1945 (at $1945 \times 4 = 7780$); sic igitur fit numerus uersuum examinatorum plus quam quincuplex.

Non solum quaesiuimus quae uersuum formae in codicibus Phaedri traditae essent, sed etiam quae iure possent aut in locis corruptis restitui aut ex paraphrasi fabularum deperditarum, ubi tot adhuc delitescunt senariorum frustula, in diem elici. Quare arguemur fortasse temeritatis; quae tamen temeritas eo nos deduxit, ut in locis compluribus fieremus aliis cautiores et lectiones codicum tutaremur. — Id etiam, quod nonnumquam ad rationes arithmeticas descendimus, neque exempla tantummodo computauimus, uerum etiam quas nunc uocant mathematici « probabilitates », uereor ne aliquos offendat. Anne tu in operibus mentis humanae aggrederis metiri probabilitatis decimas partes? Sane ita est, neque causa est cur diffitear, neque me paenitet, si uerum hic et illic probabilitas mea recuperauit, quod pessumdederat certitudo aliena.

§ 2. — Disceptationem nostram ita instituimus ut semipedes plerumque, non integri pedes examinarentur. Non enim pedes, uerum semipedes sunt in uersibus pangendis uelut elementa; atque sicut legere docentur pueri litteras, postea demum syllabas, ita in re metrica decet pedum partes primum habere exploratas, postea demum, sicubi necesse erit, earum partium iuncturam. Multae sunt leges quae ad solos semipedes spectent. Velut in his uersibus, *Nouis-st-me indignata*...

1. Vti solemus numeris Friderici Leo (Berolini, 1879).

(25,9) et *Obsis-tĕ-re homines..* (59,20), breuem esse conuenit semipedem tertium, nec quidquam refert sequaturne syllaba longa et pes fiat iambus, an sequantur breues geminae et pes fiat tribrachys. In his autem, *...uer-si-bus senariis* (1,2), *...tugu-rĭ-o deponeret* (20,4), per se debet esse breuis semipes septimus, siue praeit longa siue duae breues.

Vbi autem considerantur semipedes bini, coniungi in disquisitione metrica debent partes modo unius pedis, modo duorum pedum. Velut inquirendum est nobis utrum seruari possint necne breues bis binae deinceps positae in *...con-sĭlĭo hŏmĭ--nibus* (106,10), quae « pedem » efficiunt proceleusmaticum ; sed idem inquirendum est de breuibus bis binis in *...nĭsĭ mĕlĭores...* (43,6), ex quibus priores sunt « pedis » pars dactyli, posteriores « pedis » pars anapaesti. Eas nos quaestiones facillime potuimus comprehendere sub uno titulo (*De concursu semipedum bibreuium*), uix potuisset cui mentem obscurasset et sermonem impedisset sollemnis illa et fere inutilis pedum notio.

§ **3**. — Constant Phaedri senarii ex semipedibus duodenis. Fit semipes duodecimus ex una syllaba qualilibet (⏓), undecimus ex una breui (⏑). — Ex ceteris semipedibus fieri potest unusquisque ex longis singulis uel breuibus binis (⏖). Praeterea possunt, qui sunt impares, fieri ex breuibus singulis (⏑).

De caesura.

§ **4**. — Inciditur omnis uersus, ut fit apud Senecam, aut post semipedem quintum aut post septimum aut post utrumque :

1,2 Hanc ego poliui — uersibus senariis.
2,9 Repulsus ille — ueritatis uiribus.

1,6 Quod arbores loquantur, — non tantum ferae.
2,5 Qur, inquit, turbulentam — fecisti mihi.

3,11 Clamore magno — regem — petiere ab Ioue.

§ **5**. — Dubium uidetur (§ 38) utrum admittenda sit caesura post praepositionem an post substantiuum uel pronomen in

75,24 Humanam *supra formam*, cuidam seruolo.
87,3 Alienis *ante pectus* suspendit grauem.
11,6 Tunc iudex *inter illos* (uel, *inter partes*) sedit simius.

Ceterum nos uersum 11,6 aliter constituerimus libentes. Talia leguntur apud Senecam Tro. 940, Oed. 63, Thy. 740, 1019. Qui Phoen. 145 uidetur collocare caesuram inter *ultra* et *Tartarum est*. Cf. § 8 et § 13.

§ **6**. — *De elisione in caesura.* — Potest fieri semipes quintus ex *atque* eliso :

74,9 Laboro nihil *atque* optimis rebus fruor.
108,20 Tunc falsa imago *atque* operis furtiui labor.

Quam uocem Terentius uel in exitu uersus elidere non ueretur (Ad. 217, 375, 465).

§ **7**. — Praeterea fieri potest ex uoce semipedum duorum, quae elidatur ante alteram uocem semipedum duorum cum ea arte cohaerentem, ita ut agnoscenda sit caesura semiseptenaria :

75,4 Simonides *idem ille* — de quo rettuli.
3,23 Inutilis *quoniam esset* — qui fuerat datus.

Quibus exemplis tutari possumus coniecturam Bothii :

2,12 Pater hercle tuus, [*ille*] *inquit*, — male dixit mihi.

Similiter Seneca Tantum potest *quantum odit*... (Thy. 484), Veniam dabit *sibi ipse*... (HF. 1267 ; cf. HO. 899), Vbi membra sunt, *ubi illa*... (HO. 1343 ; cf. HF. 1149), Vbi natus est ? *ubi Hector*... ? (Tro. 571), In quibus recte uoces cohaerent.

§ **8**. — Alia condicione non fit elisio post semipedem quintum ; id est, in caesura semiquinaria numquam eliditur. Quare noluimus scribere 90,1 *Vtilius nihil* esse *homini*..

(pro *est*), uel in corrupto loco 110,6 *Ostendit hominum* esse *infinitas miserias*, uel 120,12 *Quam non* apparere *ut*... Neque admisisset Phaeder quod posuit Lucianus Mueller in fabula sua p. 94 : *Cui telum : Me* quidem *unus*... Ceterum etiam a caesura semiseptenaria excluditur elisio ; nam 82,22 agnoscenda est caesura non semiseptenaria, post syllabam elisam *-am*, uerum semiquinaria, post syllabam elidendam *-nem* (§ 9). Caesura igitur et elisio sunt res inter se apud Phaedrum inimicae, praeter quod ad uoculam *atque* attinet.

Liberius Seneca, sed locis paucissimis : *Captiua* Pergama *et diu*... (Ag. 206); *Eripere*, rectique *in pedes*... (Phaedra 1084) ; *Pietas uetat*, namque *istud ut possim pati* (Med. 545, qui locus num prorsus sanus est ?) ; in hephthemimere *Vtinam quidem* rescindere *has*... (Phoen. 226), *Et siquid ultra* Tartarum *est*... (Phoen. 145, ubi fortasse post praepositionem collocanda caesura est ; § 5). — HF. 634-635 (*Mactetur* hostis, *hanc ferat uirtus notam Fiatque summus* hostis *Alcidae Lycus*) corrigi non debebat prior uox *hostis* in *hostia*, sed pro altera reponenda erat uox quae ad laborem uel gloriam pertineret, uelut *Fiat triumphus summus*, *Fiatque summa laurea*, fortasse *Fiatque summus testis Alcidae Lycus*.

§ 9. — Tribus in locis collocatur caesura semiseptenaria uel semiquinaria post syllabam elidendam :

59,6 Nouissime *prolapsam* effundit sarcinam.
100,19 Ipso *ludorum* ostenderet sese die.
82,22 *Lauationem* argenteam, eunuchos, glabros.

Quibus addenda puto tria exempla :

54,11 Seductus in *secretum* a liberto est suo.
9,1 Qui pretium *meriti* ab inprobis desiderat.
15,8 Miscere *antidoto* [in] illius se toxicum.

Caue autem similem caesuram semiseptenariam admittas cum codice *R* in 35,1 : *A feminis utcumque exspoliari uiros*.

§ **10**. — *De uocula bibreui.* — Neque semipes septimus (infra § 34) neque quintus umquam constat ex uocula bibreui. Deperdito codici *R* peculiaris esset, si quod non credo esset reuera a Vincentio tradita, lectio corrupta

43,14 Illius porro *ĕgŏ* semita....

Corruptum item est in *PR* :

75,22 Repente cum *dŭŏ* iuuenes sparsi puluere;

in Perottino enim codice certum est lectum esse meliore ordine *duo cum*.

Vides reiciendam esse Bentleii coniecturam 2,12 *Pater hercle* [*tum*] *tŭŭs inquit*... Atque in Appendice Perottina seruari non debet :

114,12 Licet horreum *mĭhĭ* pateat, ego scalpam tamen.

Ideo dictus est Seneca anapaesti tertii parum amicus, quod eandem regulam sequitur atque Phaeder. Ibi uterque semipedem quintum bibreuem esse sinit, ubi de caesura semiquinaria cogitare non licet :

27,7 Quae uulpem cum *rĕuŏcasset*, — intrito cibo. (Cf. 28,4; 51,10; 86,9; 94,9; 133,7. Seneca HF. 332 et passim.)

13,1 Laudatis *utĭlĭora* — quae contemseris. (Cf. 11,10; 16,8; 27,5).
3,23 Inutilis *quŏnĭam* esset — qui fuerat datus.
88,3 Onustus qui *săcrĭ-legio* — qum discederet.
} Sic Seneca nusquam.

§ **11**. — *De uocula monosyllaba*. — In uersibus qui solam caesuram habent semiseptenariam fieri non potest semipes septimus ex coniunctione monosyllaba nisi praeeunte syllaba elisa :

120,12 Quam [iam] non *apparere ut* — dictum est mulieri.

31,7 [Statio esto] *separata* ac* — diuersum genus.

52,12 Amplexus ille *utrumque et* — carpens oscula.
79,12 Inuoluit se *farina et* — obscuro loco.
82,5 At alteram *lanificam et* — frugi rusticam.

Itidem fit saepe, in uersibus qui caesuram habent semiquinariam, semipes quintus :

46,6 Misere *panem ut* — sustineret spiritum.
88,6 Mihi [us]que *inuisa, ut* — non offendar subripi.

63,7 Coepit *redire*; [*at*] — quidam [ex] turba garrulus.
131,5 Huic, [iuro,] *feci. At* — rusticus: Ne tim[ueris].

26,2 Et perdunt *operam et* — deridentur turpiter.
37,11 Terrore [*o*]*ffuso et* — perturbatis sensibus.
82,24 Boues, *iumenta et* — instrumentum rusticum.
82,26 Domum *politam et* — delicatos hortulos.
113,2 Fracte *loquendo et* — ambulando molliter.
124,2 Abegit *quidam et* — in pistrinum uendidit.
38,10 Prospectat *Siculum et* — [de]spicit Tuscum mare.
107,2 *Illiberali et* — sordido receperant.
49,7 Inpinge *lapidem et* — dignum accipies praemium.
113,5 Cum ueste et *auro et* — magno argenti pondere.

Cf. quae de interpunctione dicuntur infra § 14. Sicubi forte introducitur coniunctio monosyllaba sine elisione, praeit uocula unius semipedis :

122,2 Accurrit *lupus, et* — obstetricis partibus.

Igitur in uersu corrupto 82,38 *Agros utiles et pecora*... reponi potest pro *utiles* uox quae elisionem patiatur, ex. gr. *uillamque* uel quod scripsimus *buuile*, non uero uox qualis est *boues*.

§ **12**. — Omnino, ubi caesura admitti aut debet aut potest semiquinaria, nequit constare semipes quintus ex uocula monosyllaba, non praeeunte syllaba elisa, nisi praeit altera uocula unius semipedis :

21,6 Periere, *quam quod* — petierant contingerent.
32,11 Vir natus *quod rem* — feminarum tetigerit.
34,13 Adiecit *id quod* — sentiebat maxime.
81,3 Hinc orta *lis est*; — sonipes iratus fero.

34,4 Cassandrae *quia non* — creditum, ruit Ilium.
72,18 Antiqua *fuit urbs*, — quam petierunt naufragi.

Talia non habet Phaeder qualia sunt apud Senecam HF. 939

Monstrum, meum sit; *sed quid hoc...*, Tro. 334 *Quod non* uetat lex, *hoc uetat fieri pudor*, Phoen. 104 *Meae* penes me est; *regna...*, 158 *Totus* nocens sum; *qua uoles mortem exige*, Thy. 39 *Quam sibi* nihil sit..., etc., uel quale posuit L. Mueller p. 93 in fabula sua: *Omnes* simul qui *sectabantur...* Respiciendum est hoc in corrigendo uersu 76,11 *Et hoc minus ueniet...* Semiseptenaria est caesura in his uersibus:

82,40 Vt moribus *quid* (§ 13) teneat — alienum suis.
134,4 Ego [e]loquens *in* pace, — fortis proeliis.
114,12 Licet horreum *m[i]* pateat, — ego scalpam tamen.
72,2 Simonides, *qui* scripsit — egregium melos.
72,20 Simonidis *qui* saepe — uersus legerat.
72,26 Simonides *ut* uidit: — Dixi, inquit, mea.
72,13 Simonide, *tu ex* opibus — n[i]l sumis tuis?
98,1 Demetrius, *qui* dictus — est Phalereus.

§ **13**. — *De separandis quibusdam uocibus*. — De praepositione cum substantiuo u. § 5. In uersu modo laudato separatur per caesuram *est* ab *dictus*. Eadem ratione alibi legimus

54,59 Haec *exsecutus* — *sum* propterea pluribus.
55,3 Damnum *insectatus* — *est* amissi corporis.

Ergo nihil impedit quominus admittatur caesura semiquinaria in *Nec illam expertus esses contumeliam* (4,15).

Eodem modo separantur a uoce praecedenti *quoque* et, siquidem recte textum restitui, *quis* encliticum (ut 82,40 *quid*, § 12):

21,2 Sed ad *perniciem* — *quoque* mortalis deuocat.
68,36 Nouum [ut] *uenire* — [*quis*] uidet culum olfacit.

De interpunctione.

§ **14**. — Incipiunt omnia epimythia una cum nouo uersu, praeter in fabulis 41 et 73. Vna cum uersu desinunt omnia promythia.

Saepe interpungitur aut in fine uersus aut in caesura siue semiquinaria siue septenaria:

2,1 Ad riuum eundem lupus et agnus uenerant
Siti *conpulsi*. — Superior stabat lupus
Longeque inferior *agnus*. — Tunc fauce improba
Latro incitatus iurgii causam *intulit*.
« Qur » inquit...

Quae sollemnis interpunctio aliquando retrahitur, sed ita ut praeeat syllaba elidenda, sequatur uocula monosyllaba (cf. § 11):

88,6 Mihi [us]que *inuisa*, — *ut* non offendar subripi.
63,9 « Hominem » inquit « *quaero* » ; — *et* abiit festinans domum.
51,19 Luce ut *quiescam*, — *et* uigilem nox cum uenerit.
49,7 Inpinge *lapidem*, — *et* dignum accipies praemium.
27,4 Prior *inuitasse*, — *et* [leui] liquidam in marmore.
30,10 Repressit *iram*, — *et* : Facilis uindicta est mihi.

Coniunctio *at* ubi nouam personam introducit, semper aut semipedem primum efficit (14,9; 16,7; 22,10; 41,8; 46,17; 73,3; 82,43; 108,19; 134,9) aut praeeunte elisione semipedem quintum :

17,3 Ouem rogabat ceruus modium tritici
Lupo *sponsore*. *At* illa praemetuens dolum.
26,7 Noli *uereri*. *At* ille : Facere[m] mehercule.

Seruauit Ademarus *at* (habet Perottus *et*) in

131,5 Huic, iuro, *feci*. *At* rusticus : Ne timueris.

Similiter restituendum est *at* pro *et* (cf. etiam 46,17) in

63,7 Coepit *redire*. [*At*] quidam ex turba garrulus.

Perraro admittitur in medio hemistichio interpunctio grauior :

82,10 « Ni data possideant aut *fruantur* » ; tum « simul
Habere res desierint... » (u. § 61)
59,9 « Tamen illa est potior quae te *peperit*. » « Non ita est. »
?75,23 Sudore multo *diffluentes*, corpora
Humanam supra formam...

3,25 Corripere coepit *singulas*; frustra necem Fugitant...
49,6 Venit ecce, diues et *potens*; huic similiter Inpinge...
82,14 Iuris peritos *consulit*; nemo expedit Quo pacto...

54,20 *Subsedit*; deinde noctu subito ianuam Intrauit...

Insolita interpunctione significatur nisi fallor oratio interrupta (cf. *Licetne paucis* 120,5) :

113,20 Et uoce molli : « *Licet...* ? » Enimuero eiici.

Neque persaepe intra hemistichium collocatur interpunctio leuis :

26,4 A corcodillis ne *rapiantur*, traditum est.

131,8 « Venit, sed abiit hac ad *laeuam* » : et dexteram.

43,33 Linoque Apollo sit *parens*, Musa Orpheo.
92,15 Qui re secunda fortis *est*, dubia fugax.
59,20 Obsistere homines [*dogmatis*], meritis capi.
?94,12 Paucis temeritas [est *bono*,] multis malo.
121,5 Praedam portare *iudices*, non sarcinam.
12,11 Qui postquam caede fessus *est*, asinum euocat
68,36 Nouum [ut] uenire [quis] *uidet*, culum olfacit
54,4 Cassandrae quia non *creditum*, ruit Ilium.
20,10 « Par » inquit « esse *potueris*, cedam loco. »
14,10 [Lato ore] emisit *caseum*, quem celeriter.
35,9 Caluus repente factus *est*; nam funditus.
?120,13 Furore [ad se omnis plena *uocat*,] et uerbera

82,22 Lauationem *argenteam*, eunuchos, glabros.

16,10 Cui *seruiam*, clitellas qum portem meas.
72,2 *Simonides*, qui scripsit egregium melos.
98,1 *Demetrius*, qui dictus est Phalereus.

9,2 Bis *peccat*, primum quoniam indignos adiuuat.
?15,6 Rex *urbis*, eius experiendi gratia.
72,11 Hi *zonas*, illi res pretiosas colligunt.
75,19 *Promisit*, rediit hora dicta, recubuit.
59,11 Age *porro* : parere si uoluisset feminam.
102,4 « Tace » *inquit* ; « ante hoc noui quam [tu] natus es »
135,12 Quin *sequere* : [tibi salutem] committo meam.
54,21 *Intrauit*, recta cubiculum [interius] petens.
60,4 *Faciebat*, solitae uictum in tenebris quaerere.
10,6 Dum *loquitur*, ipsum accipiter necopinum rapit.
100,26 *In*[*son*]*uit*, cuius haec fuit sententia.
30,8 Tibi me *esse*, certe simile est hoc rostro tuo.
132,5 *Contendant*, ego te plurimi facio tamen.
23,5 Gratum *esset*, [et] dedissem ueniam supplici.

28,4 *Inuenit*, et uiolarat quia Manes deos.
100,8 *Necopi*[*nus*, et] sinistram fregit tibiam.
47,12 Quid *multa* ? uariis dissident sententiis.

37,23 Quid *multa* ? inedia sunt consumti cum suis.
95,35 *Imitatum*, et [capite] rusticum trudi[t] foras.

83,3 *Fugerent*, et artos circum trepidarent cauos.

Interpunctiones non adnumerauimus quales sunt « uos *quoque*, o *ciues*, ait » (3,30), « *Tum*, quia plus ualeo, me sequetur tertia » (6,9), « *Ita*, si... » (33,12), « At *illa* : Memini quis... » (46,17). Quae adcommodatae sunt consuetudini nostrae, non uero pronuntiationi ueterum.

§ **15**. —

79,5 Non semper ea sunt quae uidentur despici
Frons prima multos ; rara mens intellegit...

Ingeniosissime reposuit Petrus Pithou :

79,5 Non semper ea sunt quae *uidentur* ; [decipit]
Frons prima multos....

Sed restant suspecta, neque in textu coniecturali arridet interpunctio insolentissima. Itaque Pithoei *decipit* comprobauimus, sed ita ut collocaremus in uersu proprio, fere sic :

79,5 Non semper ea sunt quae uidentur *d*[*i*]*spici* ;
[Vt saepe in uita, sic in libris decipit]
Frons prima multos...

Damnant interpunctionis leges coniecturas quales [*Omne*] *insuetis* onus, *et coepissent queri* (3,8).

§ **16**. —

61,1 Olim quas uellent esse in tutela sua
Diui legerunt *arbores*. Quercus Ioui,
Et myrtos Veneri placuit...

Suspectum est *diui* pro *dii* positum. Quod cum corrigere conarer, intellexi posse sic interpunctionem fieri leuiorem :

61,1 Olim quas uellent esse in tutela sua
[Dii ut] legerunt *arbores*, quercus Ioui,
[A]t myrtos Veneri placuit...

Eodem modo durum est

100,28 In plausus consurrectum est. Iactat basia
Tibicen; gratulari fautores putat.

Vbi et mollior uocum structura et leuior fit interpunctio, si pro *putat* reponitur *putans*.

§ **17**. — Haud magis quam Phaeder Seneca temere interpungere solet. Sed dissimiles et aliquanto liberiores regulas sequitur; uelut saepe ponit interpunctionem grauiorem post semipedem tertium (HF. 52, 251, 277, 408, 426, 1030, 1281, 1317, Tro. 290, 476, 680, 924, 1066, 1134, Phoen. 10, 37, 38, 110, 190...), non ueretur interpungere post semipedem secundum (HF. 402, 914, 1208, Tro. 937, Phoen. 65...), aut post semipedem decimum (Phoen. 205, 234...) Neque per se exspectandum uidebatur ut eodem modo interpungeretur in dialogo scaenico, eodem in narrationibus.

De genere semipedum bibreuium.

§ **18**. — Vbi fit semipes ex breuibus binis (◡◡), breuium prior numquam est ultima uocis polysyllabae uel disyllabae. Excluduntur igitur semipedes quales ca-*pŭt ĭ*-ta, il-*lĕ tŭ*-os, cade-*rĕ tŭ*-os, medita-*rĭs ă*-uena. Falso traditur 72,8 na-*tŭs ŭt* -aiunt, pro ait; item falso 28,11 conce-*ptŭs ĕt* -educatus..., ubi uidetur *et* ex repetito *ed-* ortum. Versum 76,2 si recte constituimus, pronuntiandum est *essĕ tĭbĭ* cum pede tribreui, non *essĕ tĭbī* cum anapaesto. Disyllabum est *deinde* 9,3. Ne id quidem reperitur quod Seneca admisit Oed. 263 Quid-*quĭd ĕ*-go...

§ **19**. — Numquam fit semipes ex paenultima et ultima uocis polysyllabae. Excluduntur igitur semipedes quales ca-*dĕrĕ*, cre-*dĕrĕ*, oui-*lĭbŭs*, mulie-*rĭbŭs*.

Etiam in primo pede, casu incertum an proprio Phaedri consilio, non reperitur uox dactylica, quam eo loco quasi

priuilegio quodam admittunt ceteri, admisit Seneca uicies ter (HF. 995, 1163, Tro. 204, 808, 809, 1101, Phoen. 52, 283, Med. 447, 706, Phaedra 148, 697, 1077, Ag. 509, 660, 918, 993, Thy. 85, 486, 741, 891, HO. 273, 1263). Numquam recipitur apud Phaedrum uox qualis *crēdĕrĕ* ante consonantem, numquam uox qualis *crēdĕrĕt* ante uocalem uel *h*.

§ **20**. — Solos ergo solutos admittit Phaeder semipedes tales: *ĕgŏ*, *cădĕ*-re, *dĕdĕ*-ris, *dŭbĭ*-tatis, u-*tĭlĭ*-tatem, *ăuĭ*-ditas (5,5), a-*uĭdĭ*-tas (34,12; exempla u. § 65), *săcrĭ-lĕgĭ*-o (88,3), uel disiunctim *sĕd ŭt*, *quĭd ĕ*-nim, *ĭn ĕ*-undem, *măle ă*-it.

§ **21**. — Vno in loco fit semipes ex uoculis duabus integris:

115,10 Non ut labores facio *sed ut* istum domes.

Suspectum fuit hoc exemplum Luciano Mueller; sed quod uir doctissimus proposuit *sed uti stum*, id et Latinitas propter *stum* et Phaedri usus propter *uti* et res metrica ipsa propter pronomen demonstratiuum in decimo semipede (§ 55) monosyllabum respuit. Fit autem hic ex *sed ut* semipes octauus, ut apud Senecam Oed. 330 ex *sed in*, HO. 1441 ex *et ab*.

Vbi uoculam breuem uocula sequitur bibreuis, tribrachys fit trochaicus ◡◡,◡. Vbi autem sequuntur breues binae, quae partes sint uocis longioris, tribrachys fit iambicus ◡,◡◡ :

◡◡,◡ 10,5 Nota, inquit, illa est; *quid i-ta* cessarunt pedes? (Sic 18.2; etiam cf. 72,8 et 79,10.)

◡,◡◡ 63,10 Hoc si molestus ille *ad -ani*-mum rettulit. (Cf. 39,14.)

10,1 Sibi non cauere *et -ali*-is consilium dare. (Cf. 5,4; 31,4; 38,4; 38,24; 63,9; 82,4.)

10,3 Oppressum *ab -aqui*-la, fletus... (Cf. 23,1; 38,12; 74,14; 77,2; 102,1; 112,8; 131,8.)

33,2 *Nec -ali*-ud quicquam... (Cf. 77,6; 107,17; § 66.)

Trochaice Seneca *sed uter* Thy. 640, sed iambice *quid opus est* Tro. 899, quo exemplo posui apud Phaedrum iambice *et ubi sit* 50,9. Iambice Seneca *Quid anime* et similia in pede primo

(§ 68); in secundo pede *quod auidus* Thy. 1040 et similia Tro. 953, Phoen. 336, Med. 499, 555, Ag. 250, 301, HO. 264, 369, 547, 1255; sed trochaice post caesuram semiquinariam *sed animus* Oed. 766, *quod oculos* Thy. 415, *ubi Helena est* Ag. 795. Talia uidetur Phaeder uitauisse, quare scripsit 34,10 *homini ut*, non *ut homini*.

§ **22**. — Fiunt compluries semipedes octauus, sextus, quartus ex uocula cum uocis longioris initio :

34,5 Viator est deductus *in eundem* locum. (Cf. 63,5. 86,3.)
22,5 Aper fulmineis uenit *ad eum* (uel : *ad eum* uenit) dentibus.
10,5 Nota, inquit, illa est; *quid ita*... (Cf. 18,2; 43,22; 72,8.)
52,8 Accipiens, *quid enim*, cuncta... (Cf. 113,8; 79,10?)

Pro uocula monosyllaba inuenitur uocula bibreuis elisa in tribus locis coniectando correctis :

2,10 Ante hos sex menses [*male ait*] dixisti mihi.
123,5 Tuto [querela *quia apud* te] deponitur.
117,4 « Male cessit, [*ego*] » *ait* « artis quia sum nescius ».

Casu factum est ut numquam inter duas uoces diuideretur semipes secundus, utputa « Tu *quid ita* cessas... ».

§ **23**. — Ex semipedibus imparibus diuisi non reperiuntur quintus aut nonus, non tertius aut septimus, qui omnes raro soluuntur. Id casui tribuerim potius quam uoluntati poetae.

§ **24**. — Diuisus reperitur semipes primus in codicibus ter :

43,25 *Neque* (§ 90) *enim* notare singulos mens est mihi.
106,8 *Et adesset* homini sua tamen sollertia.
82,34 *Domum et* ornamenta cum uenustis hortulis.

Sed *domum et* pro pyrrhichio quo pacto tolerabit, qui animaduerterit talem pyrrhichium non inueniri apud dactylicos? Atque multo minus ferre possis 113,21 *Virum ut in re*... quae lectio ex coniectura pessima orta est. Quod autem attinet ad Perottinum *Et adesset*..., parum Latine adhiberi uidetur hic compositum pro simplici ; itaque uix dubium est quin

restitui debeat aut *Et* aut *At esset* (quod si per *d* scriptum fuit, *Ad esset*, coniunctionem non addere non poterat Perottus).

Igitur unum restat exemplum semipedis primi inter duas uoces diuisi, cumque nos in loco perdifficili 100,17 coniecissemus olim *Is ut incipiebat...*, alio confugere debuimus. Consilio enim abstinere solet Phaeder a similibus initiis, quae Senecam delectant: *Et opima* HF. 48 (cf. 236, 661, 978...), *Nec adulta* HF. 699 (cf. Tro. 609, Phaedra 108, 168), *Sed uterque* Tro. 1064 (cf. Phoen. 110, 383, Phaedra 119...), *Vt inultus* HF. 1187 (cf. HO. 548), *Quid agis* Tro. 686 (cf. Ag. 279, Thy. 221 et 322), *Vel Achillis* Tro. 940, *In utramque* Phoen. 461 (cf. Oed. 680), *Per inauspicatum* Oed. 1022, *Per ego auspicatos* Med. 285, *Fer opem* Phaedra 726 (cf. 948); -- *Nec in astra* HF. 66, *Nec ad omne* 247, *Sed et ille* 1341 (cf. Tro. 616? Thy. 784, HO. 963), *Et in alta* Phoen. 255, *Vt et hostem* Phoen. 370 (cf. HO. 1808?), *An et ipsa* Phoen. 577; — *Bene habet* HF. 1035 et Oed. 998, *Ego utrumque* Phoen. 449 et 489, *Male agis* Thy. 324, *Vbi enim* HO. 1821; -- *Vide ut animus* Tro. 945.

De genere elisionis et hiatus.

§ **25**. — Numquam admisit Phaeder hiatum post uocem non monosyllabam, quod fecisse putabant ueteres editores; sic exempli gratia 5,4; 50,9; 83,2; u. Gude ad I IV 4.

§ **26**. — Apud iambicos elidi potest syllaba longa ante breuem unicam, quod numquam fit apud dactylicos. Sic *meritī ăb inprobis* 9,1, *captī ăb hostibus* 83,8, *uerē ăd illos* 15,17, *egistī ĕt opera* 38,24, *laurī ĕt ipse* 111,5, *hominī ŭt accessum* 34,10; sic apud Senecam *uidī ĭnaccessa* HF. 606, *dextrā Achilli* Tro. 306, *uidī ĕt ostendi* HF. 613, *cultū ĕt* 764, *tacitō ĕt* Phaedra 362, *asportā ăb oculis* Ag. 301, *Aiacī Vlixes* 513, *gratarī ămico* 920... Nihil igitur ab elisione suspectum habent coniecturae *antidotō ĭn illius* 15,8, *aliī ĭd ipsum* 77,6.

§ **27**. — *De hiatu uoculae monosyllabae ante breuem.* — Apud multos poetas, sed in paucis plerumque locis, per hiatum fieri potest semipes ex uocula et syllaba breui. Sic *quĭ ămat* Plautus Merc. 20, *quĭ ămant* Terentius Andr. 191 et Vergilius Buc. VIII 108, *quăm hŏmo* Lucilius, *cŭm ŏdore* Lucretius II 681, *tĕ ĭn* Catullus LV 4, *nŭm ădest* Horatius S. II 2,28. Equidem uix dubito quin talem hiatum apud Phaedrum quoque recte restituerim, quamquam deest apud Senecam :

79,10 Mustela *cŭm ăn*[*u*]*s* e[x] senecta debilis.

Etiam proposui in adnotatione alteram eiusmodi lectionem :

113,21 Vt [*rĕ ĭn*] atroci Magnus stomachans imperat.

§ **28**. —

50,9 *Nam ubi* tricandum et..... scio.

Hic si eliditur *Nam*, corripitur necessario *ubi* (§ 64) neque stat metrum. Itaque pronuntiandum erit anapaestice *Năm ŭbī*, si seruabitur lectio codicum. Sed cum uox *Nam* uideatur sensui parum apta, pro ea reponendum censui *Satis*. — 61,2 postquam pro *Diui legerunt* correxeram *Dĭ ŭt elegerunt*, uisum est potius esse scribendum *Dii* uel *Dei ut legerunt* (de sensu cf. ex. gr. Senec. Tro. 497 « Miser occupet praesidia, securus *legat* »). — *Quĭ ŏnustus* voluit Riese 88,3. De *se in* 119,5 u. § 41.

§ **29**. — Ante breuem unicam numquam elidit Phaeder uoculam uere monosyllabam. Quod ex coniectura admisimus *siquo ăbire* 51,25, id regulae (si regula est) nullo modo contrarium haberi debet. — 113,21 (*Vt in re atroci...*, § 27) si seruatur lectio codicum, pronuntiandum est *ăt-roci* - - - prima syllaba producta, non *ă-troci* ◡ - - ; sic *ăt-rox* - - Seneca Tro. 289. Voculas uulgariores sine religione elidit ante breuem Seneca : *me ăb hac* Phoen. 6, *te ĭn infernas* 207, *tam ĭnextricabile* 133...

§ **30**. — *De elisione uoculae monosyllabae ante breues.* — Ante breues geminas suspecta non est illa elisio :

74,17 Nihil laboras? ideo *qum ŏpŭs* est nihil habes.
63,11 Sensit profecto *se hŏmĭnem* non uisum seni.
5,1 Amittit merito proprium *qui ălĭenum* adpetit.
41,18 Sed ille *qui ŏcŭlos* centum habet si uenerit.
28,2 Et *qui hŭmĭles* nati dici locupletes student.

Etiam 67,7 admisimus Heinsii coniecturam *se hĭlărĭtate*. Sic apud Vergilium *Nec sum ănĭmi*, *Nec me ădĕo*. Sic etiam apud Senecam Aut *si ălĭquod* Phoen. 413 (ubi sane traditur etiam *siquod*), Et *si ŏdĭa* seruas Phaedra 1121, Iam *iam ălĭquid* Oed. 28 (in quibus sane scribi possunt iunctim *Etsi*, *Iamiam*). Aliter Lucianus Mueller (De re metr. ed. II. p. 339), qui de poetis classicis agens elidi posse *sum* uel *qui* numeri singularis ait, *sim* autem uel *qui* numeri pluralis negat. Sed saepius eliduntur quae saepius usurpantur; quae autem saepius eliduntur, exemplis elisionis inter se dissimilioribus possunt illustrari. Nihil igitur demonstrat, quod in perlegendis poetis obseruauit uir doctissimus, nisi in his minutioribus rebus tribuendum esse casui nonnihil. Fac autem omnes locos, in quibus Latine alterutrum *qui* legitur, esse in unum congestos atque deferri ad uirum rationum arithmeticarum peritum ; fac eum uirum re probe perpensa annuere Muellero, aliam causam agnoscere quam casum, pro caeco atomorum ut ita dicam concursu ponere prudentem, uelut deorum, poetarum uoluntatem : quid inde ad Phaedrum ? Et apud deos sua cuique mens, ut in fab. 61, et apud poetas. *Qui humiles* non scripsit, scribere fortasse noluit Vergilius in hexametris ; at in senariis scribere potuit qui illa aetate genus uersuum uetus recoluit. Praesto erant exempla, ut apud Terentium *qui ădĕrant* Eun. 432.

Seruaui igitur, qualem librarii tradiderant, uersum illum optimum 28,2 ; neque seruaui modo, sed etiam in praefatione censui esse tenaciter defendendum. Eum enim cum praecedenti, ut ait Lucianus Mueller, « contra Bentleii suspitionem

qui tutaretur nondum extitit[1] ». Leuissimus fuit in hoc Bentley, cuius dicta in editione refutaui ; neque magis audierim Muellerum in elisione rariore offendentem. Versum composuit interpolator, esto : at callebat ille interpolator artem metricam, ab regula tamen discessit quam non apud Valerium Flaccum, ne apud Auienum quidem, uix apud unum et alterum poetam Christianum uult Mueller uiolatam confiteri. Quid nos lucraturi sumus, ubi ab homine certo, quem nouimus esse in uersibus pangendis usum arte quadam propria et singulari, ad interpolatorem nescioquem transtulerimus siue culpam siue rectius dixerim crimen ? Bentley et Mueller dum Phaedri textum nimis sedulo purgant, fabulam truncant fortasse non pulcherrimam, sed qua uix alia clarius ostendit Phaedri animum. Hanc poeta fabulam non ab Aesopo mutuatus est, sed nisi fallor ipse « repperit », ut fabulam de fure et lucerna[2]; in hac euomuit quidquid bilis solebant intra praecordia concitare diuitiae furciferorum repentinae ; in hac se quamuis in argumento subabsurdo eloquentem praebuit. Cauendum ergo est summopere, ne propter calumniam metricam restinguamus sincerum et gratum iracundiae ardorem. Atque ex loco maxime genuino ditandi sunt libri hoc saeculo conscripti, si forte supplemento egent, non uero, quibus poematis aetas et barbaries pepercit, ea spolianda sunt atque mutilanda, quo aptius cum nostris congruere cogantur opiniunculis et ratiunculis.

§ **31**. — *De elisione in iambicis*. — Post semipedem breuem eliditur satis raro uocalis longa ; ut mihi persuasum est, non quo refugerint poetae id elisionis genus, sed quia in iambicis longum post breuem semipedem plerumque expedit seruari. Ita elidit Phaeder uocem aut monosyllabam aut creticam :

1. De re metr. ed. 1. p. 427. Abest hic locus, ut uidetur, ab editione altera.

2. Id quoque proprium inuentum redolet, quod promythium duplex est, uelut in fabula de fure epimythium triplex ; cf. duplex fabulae 54 epimythium. Duplex etiam Herculis responsum de Pluto 89,7-8 factum est ; simplex idem in fabula Graeca. — Petitus est ille mirus *uulturius* (28,8) ex alia fabula Graeca (Halm 239), in qua similiter λάρον alloquitur ἰχτῖνος.

41,18 Sed *illĕ qui* oculos centum habet si uenerit.
60,15 Vna bibamus. *Illă qu*[*a*] arebat siti.
11,5 Negabat *illă se* esse culpae [noxiam.]
120,15 Aliis *minarĕ*: [*me* inquit] non falles....
116,4 Valuisset [neruis]. *Illĕ*: *Ne* istud dixeris.

66,3 Quod dignitatem *femĭnae* aequassent suam.
133,9 Omittit ipsum *persĕqui* et [re]uocat canes.
68,5 Fimoque turpi *maxĭm*[*e*] explerent famem.

Sic Seneca, praeter alia loca complura, *Quocumque me ira* Ag. 142, *Non ipse si in* HO. 1385, *ipsa se in* Phoen. 84, *media se opponit* Phoen. 457, *parua me abscondat* Phoen. 593, *unde me ulcisci* Med. 124, *siste ne in* Oed. 1051, *esse qui inuisus* Phoen. 654, *redeo qui auexit* Med. 197, *fare quo excipias* Oed. 805, *nate quo auertis* Oed. 1011, *ora quae exoptas* Thy. 978, *uicta quae in* HO. 766; — *pertuli intrepide* HF. 417, *coniugi occurram* 429, *uulneri et* 485, *impii Oedipodae* 496, *Caucasi abruptum* 1209, *Cerbero ignotum* 1224, *aduoca astus* Tro. 613, *debui infans* Phoen. 33, *corripi igne* 563, *hispidae aures* Phaedra 1038, *feruido aliquis* Oed. 928; — praeterea *reliquiae auxilium* HO. 1829, *incognita igitur* Oed. 695, *accommoda ignes* HO. 1660.

§ **32**. — Elidi possunt etiam uoces iambicae. Probandi uim non habet exemplum *Famĕ est* 28,8, ubi scribi potest *Famest* (u. 27,1); neque tuto legas siue *bonŏ est* siue *bonost* 94,12. Atque in *Aue exaudiuit* et *Aue usque* 126,2 et 10 corripi potest *Aue* (Quintil. I 6,21; C.I.L. VI 22102). Ex coniectura nostra est *Dĭi ut legerunt* 61,2. Fidei denique habet parum locus

6,10 *Malŏ* adficietur siquis quartam tetigerit;

etenim et melius erus seruo quam pecudibus leo minitari solet *malum*, et posuit paraphrastes *male patietur*, et alibi legitur *male adficere*, ut uix a memet impetrauerim ne in textum reciperem emendationem ueterem *Malĕ*. Traditam igitur lectionem seruaui et nimis fortasse cautus fui, dum uideo et

in dactylicis Vergilii uersibus et in Senecae iambicis nihil obstare quominus elidantur *manū*, *meā*, *suō*.... Praeterea inueniebam apud ipsum Phaedrum duo exempla mihi certissima :

102,4 *Tacē*, inquit ; ante hoc noui quam [tu] natus es.
51,15 *Veni* ergo mecum ; dum procedunt aspicit.

Sed ecce utrumque suspectum erit, si audieris aut uirum summae confidentiae Carolum Lachmann aut uirum summae auctoritatis Lucianum Mueller. Ait enim Lachmann (ad Lucr. p. 196) communem poetarum tantum non omnium esse « regulam », ne post uocabulum iambicum in uocalem desinens syllaba acuta[1] ponatur, nisi cum hiatu, uelut *Hyla ómne sonaret*, *uale ínquit Iolla*... Cautius L. Mueller (De re metr. ed. II. p. 340) non pronuntiat esse « regulam », sed de facto tantum loquitur et pro affirmatione sententiam ponit negatiuam ; « nec uero » inquit « poterit probari » a classicis poetis uoces iambicas umquam in acuta syllaba esse elisas. Sane non poterit; nam, ne possit, conturbat Mueller modo textum poetarum (uelut apud Senecam pro *mea ípse* scribi iubet barbarismum *meapse*), modo legitimam uocalium prosodiam (uelut apud Phaedrum corripi uult *tacĕ*, *uenĭ*), modo ipsum quode agitur accentum (uelut uoci *hâc* sine auctore antiquo detrahit accentum circumflexum, quem Graece non amiserunt τῷ, τῇ, τοῖς, τοῦ, τῆς, τῶν ; etiam puto ἄτονον factum esset *inquit* ut φησι, *ergo* autem ut τοι uel νυν, nisi de *ergo* obstaret disertum Velii Longi p. 53 testimonium). Ex ipsis tamen uerbis perspicuum est uiro inter metricos primario suspectam fuisse Lachmanni regulam ; iure quidem, nam cum in uersibus pangendis nemo ueterum respicere solitus sit accentum, non Plautus uel Terentius, non Vergilius, Horatius, Ouidius, non Seneca, non ipse Commodianus, qui fieri potuit ut in sola uocum iambicarum elisione consueuerint accentuum meminisse ? Sed fraudi

1. Ex consuetudine doctorum Germanorum *acuta* dicitur hic de omni syllaba accentu praedita, siue acuto siue circumflexo. Quod admonendi erant siqui legentes recta citius intellegunt quam mendacia.

fuit Muellero Lachmanni fama apud ciues paene diuina. Oraculo credidit et adhuc credit aliquatenus uir egregius, toto animo et diu credet multitudo imperitorum. Nam pertinax est mortalium superstitio neque eradicatur ex pectore ui rationis. Ratio securiorem non faciet, siquis horret in conuiuio numerum animarum tredecim uel in itinere feriam hebdomadis sextam; ratio non cohibebit, siquis quaerit et amplectitur leges in re metrica non metricas. Vaticinium utinam adesset uaticinio contrarium, Γλάνιδος, ἀδελφοῦ τοῦ Βάκιδος γεραιτέρου!

Videndum tamen est ecquid in illa lege tonica insit boni. Nam quamquam ipse legislator excepit ex poetis Phaedrum, ex uocibus iambicis excepit Lucianus Mueller eas quae sunt modi imperatiui, nos excipiendo fieri securi non possumus. Tunc demum dormiemus in utramuis aurem, ubi compertum erit nihil esse quod exceptione egeat, atque regulam Lachmannianam non modo uideri per se iam primo aspectu absurdam et ridiculam, sed carere omni specie, omni fundamento, et esse ex festinatione et temeritate, ex decernendi, iubendi, audendi consuetudine ortam.

Nempe fugerat summum illum, praeclarissimum, in Germanica, Graeca, Latina poesi uersatissimum grammaticum, uocum Minoa uel Lycurgum iambicarum, nihil interesse inter iambicas uoces et pyrrhichias, neque ante accentum facilius reperiri solere *tuă* quam *meā*, quamquam exemplo apto neutra uox omnino caret. Cuius acies Lyncea detexerat, quod ad rem non pertinebat, in hiatu post uocem iambicam admitti acutam apud Vergilium bis, is non perspexit ducenties uel trecenties *egŏ*, *sată*, *locŭm* et similia eodem prorsus modo apud eundem poetam elisa esse quo elidebatur *manū* uel *genae*. Melius putidae de hiatu diligentiae pepercisset (in qua etiam caecuttiebat, nam nihil differt inter *ualē-uălĕ inquit Iolla* et *Pēlĭŏ Ossam*, nihil inter *Hylā-Hylă ómne* et *Insŭlaĕ Iónio*), de elisione incredibilem uitasset neglegentiam. Neque sine fructu impertiuisset partem horae quartam cogitationi; qui si tantulum rem secum agitasset, intellexisset id in uersu hexametro

fieri necessario, et debere fieri etiam inuitis poetis, quod poetarum uoluntate factum pronuntiabat.

At uide quaeso quam periculosum sit nimis esse doctum : exempla affert ex Seneca suae regulae contraria, nec regulam labefactari confitetur; rursus tamen munit ac firmat exemplis aliis... — Vnde petitis? inquies. — Sane non ex Rossico uel Iapanico poemate, sed non multum afuit; uulgari sermone conscriptos laudat uersus Petrarchae, neque tantummodo ibi fieri elisionem comprobat ante Italicam syllabam accentu priuatam, sed etiam saepe fieri hiatum ante omnis generis syllabas. In qua pagina, quo festiuius legenti os sublinatur, confunditur accentus Italicus cum Latino, quamquam ex testimoniis grammaticorum constat longe aliter Latinum fuisse pronuntiatum; simul confunditur idem iam confusus accentus Italicus cum Latina syllabarum productione. O miras Italici accentus atque diuersas et fortasse inter se inimicas uirtutes! compellimur similitudinem agnoscere modo inter Petrarchae *avvólge* et Vergilii *inuádunt*, modo inter Petrarchae *così alto* et Vergilii *uále inquit*. Qualis nux sub praestigiatoris acetabulo, talis accentus inter manus doctissimas; abit, redit, nec uola nec uestigium est; auis fit, aut lebes cum aqua et piscibus; plaudunt Germani pueri, plaudunt matres, Vniuersitatum dico professores; sed hic omnium primus decipitur Lachmann, et bona fide miracula ostentat multis hostiis procuranda, si crederemus.

Sed non credimus, nam ipsis rebus nihil inest portentosi. Quas ut inuestigemus, Petrarcham cum uenia lectoris relinquemus; auctores eligemus in dactylicis Vergilium, in lyricis Horatium, in iambicis Senecam.

Igitur Vergilius elidit in penthemimere uoces *nouă*, *tuă*, *ciē*, *iubē*, *famē*, *sequī*, *patī*, *humī*, *leuī*, *polī*, *uirī*, *cauī*, *solō*, *torō*, *forō*, *tholō*, *crocō*, *deō*, *manū*, *diū*, *sacrae*, *genae*, *Dahae*, sequentibus *et*, *aut*, *in primis*, *atqu*[*e*]. In trihemimere elidit *amă*, *ferē*, *uenī*, *querī*, *sequī*, *locī*, *iugō*, *dolō*, *piō*, *solō*, sequentibus *et*, *aut*, *id*. In hephthemimere elidit *uirī*, *deī*, *sitī*,

solō, *metū*, *ferae*, *comae*, *cauae*, sequentibus *et*, *ad*, *hunc*, *atqu*[*e*]. Praeterea elidit in penthemimere *aquā* ante *inuól-uens*, in trihemimere *tonā* ante *elóquio*, *cauō* ante *inuádunt*. Semper igitur illis quidem locis sequitur aut uocula monosyllaba aut *atque* elisum aut uox a syllaba graui incipiens. Hactenus recte Lachmann; sed si conatus esset fingere ipse uel unum uersum, qualem uitatum a Vergilio putat, uidisset se impediri legibus hexametri communibus, neque sic licere sibi incipere : Aere *cauō óra* sonat...; Obruit auster *aquā árma* uiri...; Obstupuit steteruntque *comae*, *hórruit* agmina... Qua causa ubi elidit Vergilius in penthemimere *meă*, *uadă*, *sinĕ* imperatiuum, *egŏ*, *modŏ*, *duŏ*, *rotam*, *uiam*, *moram*, *fugam*, *rosam*, *ducem*, *larem*, *gruem*, *grauem*, *famem*, *fidem*, *enim*, *parum*, *cibum*, *pirum*, *thymum*, *uirum*, *equum*, *tuum*, *gradum*, *iugum*, *locum*, *forum*, *domum*, *manum*, sequuntur *et*, *aut*, *ac*, *at*, *in*, *is*, *hoc*, *hunc*, *has*, *atqu*[*e*]; ubi elidit in trihemimere *locă*, *sată*, *tuă*, *iubă*, *moră*, *quoquĕ*, *nequĕ*, *darĕ*, *serĕ*, *petĕ*, *egŏ*, *modŏ*, *aquam*, *molam*, *rotam*, *uiam*, *traham*, *quidem*, *Iouem*, *ducem*, *pirum*, *humum*, *solum*, *locum*, *aprum*, *malum*, *domum*, *opum*, sequuntur *et*, *aut*, *ut*, *in*, *ad*, *a*, *haud*, *huic*, *haec*, *hoc*, *atqu*[*e*]; ubi elidit in hephthemimere *egŏ*, *fugam*, *uiam*, *gregem*, *solum*, *deum*, *globum*, *sonum*, sequuntur *et*, *hanc*, *atqu*[*e*]. Rursus posuit Vergilius cum elisione in penthemimere *uiam intérea*, *sacram effígiem*, *facem attóllens*, *locum insídiis*, *manum Aenéae*; in trihemimere *nouă ingréssus*, *moră ignáros*, *quoquĕ infésto*, *forĕ inlústrem*, *nequĕ insídiis* uel *obtúnsis*, *egŏ inuísum* uel *audéndi* uel *ingéntis*, *modŏ Aenéas*, *uiam inuénient*, *locum aériae*, *deum antíquam* uel *inférnam*, *humum exspírans*; in hephthemimere *aquă eluctábitur*, *neque exsaturábile*. Neque aliis legibus eliduntur uoces prosodiae ambiguae *uale*, *mihi*, *tibi*, *sibi*, *ubi*, *ibi*, *fero*, *gero*, *ago*, *colo*, *dabo*, *uoco*, *homo*, *Rapo*, quas in iisdem locis semper subsequuntur aut monosyllaba *et*, *aut*, *e*, *ad*, *in*, *hoc*, *haec*, *hic*, *hanc*, *has*, *huc*, aut polysyllaba qualia *ingénti*, *exánimi*, aut elisum *atque*, aut etiam cum elisione *ante álios*, *ante álias*, *ante*

ómnis, *ante áras*, *ante óculos*, ubi accentu carere praepositionem notum est.

Semel apud Vergilium in penthemimere eliditur ante accentum uox disyllaba a breui incipiens : Accepere *nequĕ ípse* manus feritate dedisset (A. xi 568). Qui uersus et est formae insolentioris et esse debebat necessario. Quod autem uocalis quae eliditur breuis est, id inde repetendum est quod ex indeclinabilibus multo usitatius est *nequĕ* quam *ferē* uel *diū*. Neque quidquam indicio est, si pro *neque* elisurus fuisset poeta aliquam adiectiui *malus* formam, fuisse cur eligeret *mală* potius quam *malō*. — Ter in quinti pedis initio eliditur ante accentum uox eiusmodi indeclinabilis, ne semel quidem nomen uel uerbum : in uno exemplo eliditur uocalis breuis (...*nequĕ índuit* arma, A. ix 180), in altero syllaba in *m* desinens (...*enim ánte* dehiscent, A. vi 52), in tertio uocalis anceps (...*ubi ígnea* uenis, G. iii 482); nihilo magis nomen uel uerbum, siue id productum sit, quod uetat Lachmann, siue quod sinit correptum. Atque in sexti etiam pedis initio non eliduntur aliae uoces quam indeclinabiles. Itaque tales uersuum exitus reperimus, *sinĕ úllis*, *nequĕ aúras*, *ibi ómnis*, *ibi ígnem*, *ubi íngens*. Ex industria fortasse cauit Vergilius, ne interposita uoce sensus plenioris rumperetur, hoc praesertim loco, metri decursus; sed etiam si ille non cauit, etiam si sola in his rebus uelut in talorum ludo uersata est fors fortuna, numquid mirandum est euenisse ut in uersu uno et altero poneretur *ibi* uel *ubi* potius quam quae corripi nequeunt declinabilia, *erae*, *acū*, *aquā*, *equō*, *humī* uel *harā*?

At in secunda pedis parte elisit Vergilius *tibĭ érunt*, *ubĭ ápes* (*i* enim correpte efferri et potest et hic debet), non *humī érunt*, *humī ápes*. Sane, ut etiam *striderĕ ápes*, *nomină érunt*, numquam *optimō ápes* uel *érunt*, numquam *siue mē ápes* uel *érunt*. Talibus quoque in exemplis eliditur syllaba breuis, numquam longa : *rapĕ in ómnia*, *tibĭ amárior*, *sciŏ acérba*, *gurgitĕ in álto*, *inciderĕ amóres*. Haec lex est communis, pertinens ad omnem in medio choriambo elisionem; propter quam legem ante

breuem syllabam non modo acutam, uerum etiam grauem elidi nequit uox non modo iambica, uerum etiam cretica uel monosyllaba. Indidem pendet quod in lyricis Horatius posuit *tibĭ ámor*, *nequĕ érat*, *forĕ énim*, *egŏ ápis*, ut etiam *marĕ Vlíxei*, *marĕ Apúlicum*, *iugă aénea*, *nisĭ eríle*, *Iouĕ et*, *nequĕ in*. — Ad quem poetam nunc transeundum est, tamquam ad lyricorum Romanorum exemplar.

Elisit ille *piō* (c. III 23,20). Eam uocem subsequitur *et*, quo loco uersus alcaici decasyllabi stare nullo modo potest uox dactylica (ut *álite*), numquam nisi sine elisione stat uox trochaica (ut *óra*). Necessitate igitur effectum est, siue mauis casu, non uero uoluntate poetae, ut elideretur uox iambica ante syllabam non acutam. Quod autem ante *ípse*, *árcu*, *áltum*, *úno*, *últra*, *hárum*, *éligit*, *íllis*, nonnumquam eliduntur *egŏ* et *nequĕ*, id non demonstrat, si pro coniunctione uel pronomine admittatur eodem uersus loco uerbum uel nomen, posse ibi elidi *pedĕ* potius quam *pedī*, *piă* potius quam *piō*, *agĕ* potius quam *agī*. Immo uide quam aequus talium uocum arbiter fuerit Horatius : ante grauem syllabam elisit *piō*, ante grauem syllabam *marĕ*, *petĕ*, *dolum*, *uirum*, *domum*, *Cyprum*, quasi prouidus cauisset ut apud posteros Lachmanniana regula posset derideri.

Neque minus aequaliter egit in iambicis Seneca. Qui in secundo pede saepe ante syllabam acutam elisit uocem bibreuem (Nemo est *nisĭ ípse*...), sed fere semper uocem indeclinabilem, *sinĕ*, *egŏ*, *quoquĕ*, *modŏ*, *quidem*, rarius uerbum imperatiuo modo (*agĕ* Med. 976, *petĕ* HF. 600), numquam nomen. Illo igitur loco neque umquam elisit *Iouĕ*, neque magis *Iouī* uel *specū*; nonnullis in uersibus elisit *tibi*, *sibi*, *ubi*, quae prosodiae sunt ambiguae. Similiter fit in pede tertio. In quinto et sexto locum habere nequit elisio quae ad rem nostram pertineat. Examinandi restant igitur pedes primus et quartus.

In pede quarto ante uocem monosyllabam *at*, *hoc*, *hac* elisit Seneca *suō* Phaedra 1268, *Iouī* HF. 489, *manū* HO. 813; sed idem ante *et*, *aut*, *a*, *in*, *ex*, *ad*, *hoc*, *hunc* elisit *meă* Tro. 996,

Stygă HF. 90, *marĕ* Med. 166, *agĕ* Med. 905, *grauĕ* Phoen. 311, *propĕ* passim, *malĕ* Oed. 939, *quotă* Oed. 67 et HF. 383, *patrĕ* Phoen. 333, *famem* Tro. 583, *nouum* Phoen. 549 et HF. 491, *uirum* Oed. 1039, *fugam* HF. 1012, *uiam* HF. 318, *diem* HO. 1187; praeterea *fretum* ante *ubi* Phoen. 117. Ante uocem a dactylo incipientem, ut *excútient*, elisit *ferae* HO. 1394, *suprā* HO. 349, sed etiam *precĕ* Phoen. 307, *benĕ* Phaedra 590 et HO. 1446, *plagă* HO. 1362, *darĕ* HO. 1844, *feram* HF. 1311. Ante uocem a spondeo incipientem, ut *imménso*, elisit *graui* HO. 1833, *suā* Thy. 979, *sinū* Ag. 187, *specū* HO. 262, *meae* Thy. 463 et Tro. 973, *tuae* Med. 128, sed etiam *propĕ* Tro. 575, *trabĕ* Med. 962, *marĕ* Phaedra 700, *nouă* Ag. 302, *mală* Thy. 783, *agĕ* HO. 1717, *facem* HO. 1660, *famem* Thy. 97, *patrem* HO. 1246, *diem* HF. 653 et 824 et HO. 770, *suum* Phaedra 1090 et Thy. 102, *deum* HO. 539, *domum* Phaedra 142 et HO. 884, *manum* HF. 1319, *suam* Oed. 963, *tuam* Thy. 1014, *decem* Tro. 337, *petam* HO. 1796. Ante syllabam acutam semel non plus elisit uerbum (*agè ómnes* Med. 562), numquam omnino nomen siue productum siue correptum. Quae autem Seneca obseruare solet in pede quarto, ea minime pendent a forma uocum bibreui aut iambica, nam eodem prorsus modo eliduntur ibidem uoces creticae aut dactylicae. Quas subsequitur in Troasin uox monosyllaba locis 28, uox qualis *excútient* locis 9, uox qualis *imménso* locis 19, uox *atqu*[*e*] locis 2, uox ab acuta incipiens loco uno (*pectorè ástus* 523), cui exemplo in illa fabula unico addi possunt ex ceteris fabulis octo omnibus tantummodo exempla duo (*prosperă ánimos* Ag. 252, *fallerĕ álium* Thy. 320).

In pede primo elisit Seneca *Diū* ante *expetítos* Thy. 1022, sed etiam ante uoces eiusmodi *Patrem* HF. 379, Phaedra 1252, Phoen. 98, *Regam* Phoen. 62. Elisit *Patrī* ante *es* (nisi pronuntiandum est *Patrīs*) HO. 1028, sed etiam ante uoces monosyllabas *Capĕ* Ag. 935 et HO. 562 et 571, *Datĕ* HF. 1230, *Forĕ* HF. 349, *Fugĕ* Ag. 910, *Manum* Phoen. 61. Posuit in uersus initio *Tuă ílla* Med. 500, *Iouĕ ésse* HF. 118, *Leuè ésse*

HO. 447, *Datĕ árma* Phoen. 358, *Benĕ ánimus* Phoen. 155, *Agĕ ánime* Thy. 192, *Deum ésse* Phaedra 195, *Meum ésse* Thy. 535, *Suum ésse* Thy. 195, *Parum álta* Phoen. 144, *Parum ípse* Oed. 24, sed similiter collocauit *Meā ípse* Thy. 1065, *Silē óbsecro* Med. 150, ut confiteri debuerit Lachmann regulam a se inuentam non poetarum esse omnium, sed « tantum non omnium ». Quam nos confessionem non accipiemus grato animo, quasi tandem liceat per eam accedere ad ueritatem paulo propius. Nam dicendum erat poetae nullius; immo nullam esse regulam, nullam regulae umbram; neque hic quidquam inesse nisi doctissimi quidem sed incautissimi uiri somnium, inter cetera illa metricorum de accentu somnia relegandum, obliuione et contemptu dignum; de quo tamen fusius disseruimus, ut auctoritati per superbiam quaesitae aliquando resistatur.

Iam nihil impedit quominus Phaedri *Tacē inquit* et *Venī érgo* comprobemus. Neque audituri sumus uiros doctos quibus, ne uideri posset Lachmann peccauisse, acceptum fuit aut *Tacĕ* aut *Venĭ*, qui sunt barbarismi.

De semipedibus tertio et septimo.

§ **33**. — In his semipedibus discrepat ab Senecae trimetro senarius Phaedri. Apud Senecam enim, ut apud tragicos Graecos, puri esse debent necessario pedes secundus et quartus; id est, ex una syllaba breui constare debet semipes tertius, ex una breui semipes septimus. Contra apud Phaedrum admittuntur promiscue syllaba breuis, longa, par breuium (cf. § 100):

1,2 Hanc ego *pŏliui* uersibus senariis.
2,8 A te *dēcurrit* ad meos haustus liquor.
41,1 Ceruus *nĕmŏrosis* excitatus latibulis.

4,13 Contentus nostris si *fŭisses* sedibus.
3,9 Aesopus talem tum *fābellam* rettulit.
15,15 Qui capita uestra non *dŭbĭtatis* credere.

§ **34**. — *De uocula bibreui non admissa.*— Vocula bibreuis quamquam admittitur in semipede primo uel nono, ut

34,38 *Erĭt* ille notus quem per te cognoueris,
38,11 At si laxaris cum uoles *ĕrĭt* utilis,

tamen excluditur tertio et septimo. Nisi cui forte placeat pro facillima correctione *ni* scriptura illa Perottina *nisi*,

120,8 Immo [aes] *nĭsĭ* dederis sponda cessabit tua;

aut uersum ex omni parte corruptum sic libeat informare

133,11 Non sum [cum] in campo par *tĭbĭ* sed [susum uolo].

Etiam *mălă* 17,2 per se ferri nequit, nisi altera syllaba eliditur. Pronuntiandum est *cuj*, non *cŭĭ*, 130,4-5; *ej* restitui 18,3; 51,10; 100,3. Sic *cuj uenia* Sen. Ag. 267, *Cuj ultima* syllabis quattuor (attamen sine elisione et sine hiatu) Ag. 146.

§ **35**. — Ergo, ubicumque post semipedem secundum aut sextum ponitur uox bibreuis, eius uocis exitus eliditur :

41,23 Cerui *quoque* alta conspicatur cornua.
130,4 Places *tibi*, inquit, quia cui non debes places.

23,3 Interrogauit an *boue* esset latior.
84,17 Quid tibi uidetur? — Hoc *quoque* insulsum est, ait.
3,30 Malum perferte. — Vos *quoque*, [o] ciues, ait.
21,1 Stultum consilium non *modo* effectu caret.
41,8 At ille supplex: Vos *modo*, inquit, parcite.
20,9 Cubile coepit*; — si *mihi* et turbae meae.
133,6 Quasi non abunde sit *mihi* in prato cibus.

Sic eliditur et *sicubi* 97,1.

§ **36**. — Voces *mĭhī mĭhĭ*, *tĭbī tĭbĭ*, *sĭbī sĭbĭ*, quae in primo pede fere corripiuntur (§ 64), producuntur semper in pede secundo aut quarto :

43,37 Quo[m] iam *mihi* sollemnis d[abi]tur gloria.

?36,7 Nec tibi prodesse nec *mihi* quicquam pot[i]s.
84,24 Maiorem exhibeant ne *tibi* molestiam.
62,14 Noli adfectare quod *tibi* non est datum.
62,2 Cantus luscinii quod *sibi* non tribuerit.

§ **37**. — *De parte uocum paenultima.* — Semipedem tertium aut septimum, qui sit uocis pars paenultima, neque longa neque breuibus geminis effici fas est; at saepissime efficitur breui singulari, ut

16,5 Is *hostĭum* clamore subito territus.
16,10 Cui *seruĭam*, clitellas [q]um portem meas.
61,12 Nisi *utĭle* est quod facimus stulta est gloria.
80,3 Quam *tangĕre* ut non potuit, discedens ait.
97,6 Si *marmŏri* adscripserunt Praxitelen [scabro].

58,9 *Nouissĭme* succumbit; tum uictor σοφος.
82,9 *Aequalĭter* distribuat, sed tali modo.
52,5 *Puerilĭter* ludentes forte inspexerunt.
25,9 *Nouissĭme* indignata dum uult ualidius.
59,20 *Obsistĕre* homines [dogmatis], meritis capi.

65,10 Sero *dŏmum* est reuersus titubanti pede.
44,31 Quem si *lĕges* laetabor; sin autem minus.
52,9 Ergo ad *pătrem* decurrit laesura inuicem.
87,5 Alii *sĭmul* delinquunt censores sumus.
81,2 Dum sese *ăper* uolutat turbauit uadum.

In quibus animaduertendum est, ubi pes secundus iambus sit una uoce constitutus, pedem primum numquam esse iambum. Sed hoc casu opinor; *Lĭbet mĕum*... Seneca HF. 1156, itidemque Tro. 451, 760, Phoen. 134, 201, 337, Med. 288, 539, 897, 911, Phaedra 637, Oed. 334, Ag. 991, Thy. 263, 442, 454, 526, 720, 898, HO. 911, 1333, 1830, 1855; praeterea HF. 1149, 1193, Phoen. 219, Oed. 373, Ag. 524...

1,2 Hanc ego poliui *uersĭbus* senariis.
14,7 Quantum decorem *corpŏre* et uultu geris.
2,2 Siti conpulsi; *superĭor* stabat lupus.
54,21 Intrauit recta *cubicŭlum* in[terius] petens.
17,7 Vbi uos requiram cum *dĭes* aduenerit ?
100,19 Ipso ludorum *ostendĕret* sese die.
82,22 Lauationem *argentĕam*, eunuchos, glabros.

Ennii est, non Phaedri, uersus ille clarissimus (in quo molossus inter duas breues, ut creticus 24,7; 77,15; 82,17; 110,5; 112,6) :

76,34 Palam muttire *plebeio* piaculum est.

Perotti est 112,5 « ...*ingenii* fiducia est », pro *ingeni*, ut in exitu uersus *imperii* 113,31. Librarii est 86,1 « ...in *magnum* periculum » ; item uersu insequenti « ...*altĕrĭus* quaerit malo » ; atque corrigere par erat locum corruptum

126,7 Cum circumspectans *errōre* (uel *orrore*) haesisset diu.

§ **38**. — Plerisque poetis quasi uocem unicam efficit praepositio cum substantiuo uel pronomine suo arte coniuncta. Vnde Vergilius ex. gr. *inter-se* in fine hemistichii collocat; ipse Phaeder in uersus exitu *ab-hostibus* (83,8; § 41) et fortasse *praeter-spem fauet* (119 promyth.; § 52). At Phaeder ibi *per te* admittit, ubi uocem spondeacam numquam admisit :

54,58 Erit ille notus quem *per te* cognoueris.

Ergo cum arte non pugnant hae emendationes :

45,5 O suauis anima! quale [*in*] *te* dicam bonum.
123,5 Tuto [querela quia *apud te*] deponitur.
120,13 Furore [*ad se* omnis plena uocat et] uerbera.

§ **39**. — *Qua lege admittatur semipes bibreuis*. — Effici potest semipes tertius uel septimus syllabis duabus breuibus, dummodo sequantur duo semipedes ad eandem uocem pertinentes, ut

6,10 Malo *adficietur* siquis quartam tetigerit.
41,1 Ceruus *nemorosis* excitatus latibulis.

Sic *insidiosum* 37,9, *insidiatus* 113,4, *insidiatrix* 132,4, *ardalionum* 38,1, *in*[*t*]*eriore* 79,7, *condicione* 82,8, *incipiebat* 100,17, *circumeunti* 63,5 (nisi eliditur -*cum*-); — *ratione* 82,17, *faciendos* 108,11, *scarabaei* 135,7. At 73,1 scripsit Phaeder *parturibat* (non *parturiebat*; u. § 98).

15,6 Rex urbis, eius *experiendi* gratia.
15,15 Qui capita uestra non *dubitatis* credere.
95,6 Quam quisque posset ut *nouitatem* ostenderet.

Sic *consiliator* 39,2, *significari* 47,10, *implicuisset* 54,41, *utilitatem* 79,4, *attribuisse*[*m*] 106,3, *afficiebat* 115,3, *diui-*

tiarum 28,5 (ubi uix pronuntiare licet ut apud Terentium *ditiarum*, nam choriambus est *diuitias* 72,1 et 94,9; cf. § 90); — *rapiantur* 26,4, *uoluisset* 59,11, *uideamur* 61,7, *potuissent* 82,32, *sequerentur* 83,7, *pretiosas* 72,11, *faciebat* 95,30, *cariosis* 103,5, *meliores* 43,6, quod nonnullis suspectum fuit (§ 77). *Petierunt* 72,18 et *petier*[*unt*] 54,39 utrum ◡◡ - - an ◡ ◡◡ - efficiant incertum est.

Animaduertit Lucianus Mueller non inueniri binos deinceps anapaestos. Quod consilio factum uix est. Anapaesto enim quarto nullo modo potest subici anapaestus quintus, nisi in eadem uoce (uelut *laetĭfĭcābĭmĭnī*). Neque propter caesurae leges licet anapaestum tertium conficere qui aut anapaesto quarto praeeat aut anapaesto secundo succedat. Anapaesto secundo praeire potest quidem anapaestus primus (uelut *Minimo adficietur*..., *Sine condicione*..., *Timidus nemorosis*...), sed anapaesti primi inueniuntur fere in uersibus denis singuli, anapaesti autem secundi sunt in toto Phaedro duodecim aut tredecim.

§ **40**. — Quamquam post semipedem secundum uel sextum ponitur sine offensione uox ionica qualis *nĕmŏrosis*, numquam tamen iisdem locis admittitur uox composita qualis *pătĕ-feci*, *mălĕ-dixi*, *săcrĭ-legium* (cf. *Patefecit* in uersus initio 84,11, *malediceret* post semipedem octauum 130,1, *sacrilegio* post semipedem quartum 88,3). Videtur igitur Phaeder uitauisse certis locis bibreuem non modo uocem, sed etiam uocis umbram. Quare in epimythio fabulae 130 scripserim *Maledictum nullum* potius quam *Nullum maledictum*.

De semipede nono.

§ **41**. — Potest hic semipes constare ex syllaba una breui, sed ea lege ut una uoce contineantur semipedes nonus, decimus, undecimus :

3,3 Frenumque soluit pristinum *lĭcentia*. (Sic passim.)

3,21 Quod cum inquinassent omni *contŭmelia*. (Sic 40,5 et passim.)
39,17 Dulcemque sponte praestat *beniuŏlentiam*. (Cf. 76,21; 108,14; 119,15.)
89,7 Odi, inquit, illum quia malis *ămicus* est. (Cf. 94,4; 95,23.)

Eandem legem sequitur Seneca, apud quem reperiuntur in uersus exitu *căcumine* Tro. 1080, *nĕpotibus* Med. 512, nomina eiusdem formae propria Tro. 195, Med. 709, Thy. 115, HO. 804. At Phaeder nonnumquam pro uoce singulari ponit praepositionem cum substantiuo (§ 38):

38,2 Trepide concursans, occupata [*ĭ*]*n-otio*.
54,19 Simulauit iter ad uillam clamque *ĭn-oppido*.
83,8 Haesere in portis suntque capti *ăb-hostibus*.

Vim probandi non habet 119,5 *se in-hortulos*, ubi quin *sĕ ĭn* pronuntiemus uetitum non est (§§ 27-28).

§ **42**. — Versus numero 798 terminantur apud Phaedrum uoce semipedum trium, uelut *dīcĕrem*, *cĕlĕrĭter*. Ei uoci qui praeit semipes nonus constat fere semper aut ex una longa aut ex binis breuibus: sic *innocentēs* opprimunt, *certātim* adnatant, *ĕrĭt* utilis, *progĕnĭem* opprimat; — *luctūs* habuerint, *decepta* auiditas. Itidem Seneca: *carī* corporis, *promissa* occupet, *dărĕt* Hercules, *desĕrŭi* aetheris; — *omnis* memoria, *Phrixēi* arietis. Neque aliter conformatur semipes nonus, ubi subsequuntur uocula unius semipedis et uox semipedum duorum (*natus non eram*, *inuīta et diu*, *fŏrĕt a molis*, *dederis satis erit*), uel contra uox duorum semipedum et uocula semipedis unius (*locuples factus est*, *iacentis miserita est*); etiam 59,9 legitur *peperit non ita est*; praebet Seneca uersuum exitus huiusmodi, *si stat nefas*, *immite ac ferum*, *sătĭs est tibi*, *coniŭgĭum ut nihil*, *moliri ausus est*, *uindicta in manu est*, *ancĭpĭti in loco est*. Atque apud Senecam quidem constat inter doctos nullo modo posse effici ex una syllaba breui semipedem nonum, post quem noua uox incipiat. A cuius tragoediis absunt in uersus exitu etiam illae compositiones praepositionum cum substantiuis quas modo laudabamus, *ĭn otio*, *ĭn oppido*, *ăb hostibus*.

Minus firmo Phaeder consilio usus esse uidetur, si codicum testimonio confidimus. Nam non modo, de qua re dubitandum non est, praepositioni suo substantiuo iunctae quoddam esse uoluit priuilegium, sed etiam, quod facilius suspectum est, in aliquot locis breuem semipedem sine causa aperta aut poeta posuit aut saltem librarii tradiderunt. Incertus haesit Lucianus Mueller, emendandane essent an seruanda illa rariora semipedis noni exempla; plerumque tamen in lectione codicum acquieuit. Ego me quoque confiteor magna diu dubitatione fuisse perturbatum, cum neque omnes locos coniectura temptare auderem, neque tamen reciperet mens quae et oculi uidebant et manus adhuc attingere uerebatur.

Aliquando tamen diiudicanda res in alterutram partem erat. Itaque cum me sentirem ad credendum adduci non posse, praetereaque locum unum (20,3) agnouissem esse procul dubio mutilatum, quem uix ulli prius putaueram obnoxium suspicioni, intellexi esse ex pectore exigendam, qua prius obtorpuerat animus, criticam ignauiam. Atque modo litterulas modo uoculas aut loco moui aut addidi aut leuiter immutaui, donec instaurata est in toto Phaedro seuerissima illa regula, quae in toto Seneca inuiolata conspicitur. Itaque nunc examinandae sunt ex ordine omnes lectiones quotquot illa causa emendandas esse decreui.

§ **43**. — Facillime omnium hae corriguntur codicum *PR* lectiones :

13,12 Tum moriens uocem hanc *edidissĕ* dicitur.
20,8 Hoc quoque consumto *flagitarĕ* ualidius.

Nam seruauit Danielis schedula *D* pro *uocem hanc edidisse* meliorem uocum ordinem *dedisse uocem hanc*, pro *flagitare* passiuum *flagitari*. Cuius testimonium deficit ceteris locis praeter 20,3 omnibus: at omnes fortasse praeter 20,3 possent nullo negotio emendari, si integer exstaret optimus ille textus fons, cuius schedula Danielis particula tantilla est.

§ **44**. — Rubricator, non ipse librarius, tertio in loco ὑπεύθυνος est :

54,39 A diuo Augusto tunc *petierĕ* iudices.

Quod corrigendum est ex 72,18 ...*quam petierunt naufragi*; cf. ...*fecerunt tympana* 78,7; ...*responderunt proximi* 98,16; ...*dixerunt Castorem* 133,2. Versum reficiens posuit pro *petiere* Perottus *rogarunt* ut numerus syllabarum fieret quam minimus (p. 287).

Teste et Perotto et *PR* legitur quarto loco

93,8 Sed te, contemti generis *animăl* improbum.

Hic uix dubium est quin reponi debeat *animāle*. Eam substantiui formam non defendam ex Lucretio III 635, sed nouit qui apud Phaedrum fortasse lectum damnat Plinius, laudatus a Charisio p. 119,5. Adhuc scriptum inuenitur in codicibus *animale est* apud Cic. fin. II 31, quamquam ipse Cicero fortasse *animal* posuerat. *Animale*, *tribunale*, *bidentale* « multi » uoluerunt teste Charisio p. 25,17. Atque Phaeder extulit syllabis quattuor *uirginale* 65,12 (ubi traditur *uirginali*).

Arrepto Harii remedio orthographico sanauit Lucianus Mueller quintum locum

6,1 Numquam est fidelis cum *potentĕ* societas.

Quid enim procliuius, quam una uocali immutata scribere *potentī*? Sane legitur apud Quintil. VI 1,6 « a uili aliquo contemptoque, uel ex contrario *a potente* nimium », atque notum est dici solere *cum homine sapienti*, substantiui autem sensu *cum sapiente*. Sed in huiusmodi distinctionibus aliter, puto, grammatici cumque grammaticis librarii sentiebant, aliter ipsi bonae aetatis scriptores. Illud Quintiliani *a potente nimium* pro certo uix habebis, si reputaueris apud eundem legi VIII 3,55 « ut *a diligenti* curiosus et a religione superstitio distat ». Substantiui etiam sensu Vergilius A. XII 519 « *potentum* Munera », cogente metro, ut alii dactylici *amantum*; item Phaeder 13,7 *uenantum; amantium* tamen teste metro Terentius Andr.

555, *turba fauentium* Hor. C. III 24,46 et *dona nocentium* IV 9,42.

§ **45**. — Non solum propter metrum, sed etiam propter sensum suspectus est sextus locus

79,11 Mures ueloces non *ualerĕt* adsequi.

Dicendum enim erat nullo pacto id quod traditur, mustelam anum *non* ualere, sed propter aetatem *iam non* ualere. Atque aduerbium ab librario omissum seruauit paraphrastes : « *iam non* sequebatur ». Itaque restituto *iam* ante *adsequi* consului et claudo pedi et mancae sententiae.

Etiam septimus locus per se suspectus esse debebat, qui sic traditur et in *PR* et in *D* :

20,3 Canis parturiens cum *rogassĕt* alteram.

In quo, ut supra dixi, haesi diu, plurimos secutus caecos et ipse caecus. Sed reuera nihil corruptius esse potest. Nam non modo uocum structura in uersu insequenti impedita est, sed, quod maioris momenti esse concedas, *blanditiarum* mentio non fit, quamquam factam olim esse testatur promythium. Itaque lacuna laborat textus noster.

§ **46**. — Corruptelae indicium prae se fert et locus hic octauus :

11,9 Tu non uideris *perdidissĕ* quod petis ;
Te credo subripuisse quod pulchre negas.

Hic *perdidisse* et *subripuisse* opponuntur, ut ἀπολωλεκέναι et κεκλοφέναι in ore Diogenis cynici ap. Diog. Laert. VI 2,54 (δυοῖν ποτε νομικοῖν ἀκούσας τοὺς δύο κατέκρινεν, εἰπὼν τὸν μὲν κεκλοφέναι τὸν δὲ μὴ ἀπολωλεκέναι). Hactenus bene, sed alteri uerbo additur *quod petis*, alteri *quod pulchre negas*, quae adulterina dicenda est concinnitas. Nam aut sine ullo aduerbio scribi debebat *quod petis*, *quod negas*, aut cum duobus aduerbiis *quod audacter petis*, *quod pulchre negas* ; quin ipsa per se male opponuntur *petis*, quod iudiciorum est, et *negas*, quod uitae communis ;

atque peti solet res aliqua, negari solet aliquem aliquid fecisse. Igitur ut Latina fiat oratio, dissimilibus structuris uti decet, interpunctione distinguere ante *quod pulchre negas*, non distinguere ante *quod petis*; hic enim sensus erit « tu eam rem domi habes quam petis; tu fur es, quam rem negas ». Quod si Phaeder sibi uoluit, non potuit discrimen nullum facere inter prius *quod*, positum pro *eam rem quam*, et posterius *quod*, positum pro *quam rem*. Reponendum est igitur *id quod petis*, quo facto et semipes nonus sanatur et structura fit perspicua et simii sententia magis redolet loquendi consuetudinem iurisconsultorum. Exempla enim prorsus similia produci spero, siquis iurisprudentiae Romanae peritus auctores idoneos excusserit; nunc ego satis habebo commemorasse qualia praebeant aetate liberae rei publicae lex repetundarum et lex Rubria (C. I. L. I 198 et 205), *eum unde petet*, *is unde petetur*, *is quei petet*, *de eo a quo ea res ita petetur*..., imperitante autem Vespasiano lex Malacitana (C. I. L. II 1940), *is ad quem ea res qua de agitur pertinebit*....

Praeterea, nisi fallor, addito *id* restituitur obscuratum pristini textus acumen. Secum pugnet uolo in illa mira sententia simius, secum tamen pugnare nec confiteatur sese nec profiteatur. Pueris saepe nostris, dum fabulas Fontanianas ediscunt, odiosi sunt, neque iniuria, uersus illi notissimi (II 3) « Car toi, loup, tu te plains quoiqu'on ne t'ait *rien* pris, Et toi, renard, as pris *ce que l'on te demande* »; iam improbabant « quelques personnes de bon sens » saeculo septimo decimo « l'impossibilité et la contradiction qui est dans le jugement de ce singe ». Quibus ut sese purget, ait La Fontaine « je ne m'en suis servi qu'après Phèdre » : at Gallico poetae auctor fuit non ipse Phaeder, uerum Phaedri librarius qui *id* omisit adulterinamque quam dixi concinnitatem primus in textum intulit. Correcta ab nobis uerba qui nondum perpenderit, dubitabit aliquandiu an non inter se componi possint uersus 9, in quo de re subrepta, et u. 10, in quo de persona agitur; postquam cum cura in omnem partem examinauerit, tum demum intelleget non esse uocibus

uoces, sed rebus res contrarias; « c'est en cela que consiste le bon mot, selon mon avis ». Melior est tamen, et quia breuius et quia ordine iusto exprimitur, cynici sententia τὸν μὲν κεκλοφέναι, τὸν δὲ μὴ ἀπολωλεκέναι; etiam ideo melior, quod hominis est, non iudicis.

Nonus quoque locus corruptus per se uidetur esse :

30,4 Asellus apro cum *fuissĕt* obuius.

Obuius enim apro asellus non *fuerat*, sed *erat*. Igitur restitui *tulisset se*, quod et grammaticae conuenit et rei metricae. Aut omisso per merum casum *se* correctum est TVLISSET in FVISSET, aut non intellexit librarius accusatiuum *se* nominatiuo *obuius* iunctum.

Frustra cogitares de prosodia uetere *fuissēt* (aut 79,11 de *ualerēt*, 20,3 de *rogassēt*). Nam apud Phaedrum sunt 49 exitus uersuum quales hi, *sentiret calamitas*, *laudat cornua*, *sentit fabulas*, in quibus syllabae primitus productae *-at*, *-et*, *-it* postponitur consonans; itaque eiusmodi syllabas non habuit ille pro ancipitibus.

Aliud inest uitium loco decimo, sed tamen uitium. Qui locus sola Perotti fide nititur :

106,5 Elephanti uires et *leonĭs* impetum,
[Cornicis] aeuum, [spiritum] tauri trucis,
Equi uelocis placidam mansuetudinem ;
[At] esset homini sua tamen sollertia.

Sane primo aspectu uidentur hi uersus emendationem qualemcumque ne admittere quidem. Nam sanum esse ab omni parte *leonis* comprobant tum ceteri genetiui, tum quae illi maxime animali conuenit dos impetus. Rursus ipse *impetus* suspectus esse nequit, cum praeeat nomen leonis. Neque patitur sensus inseri aduerbium, quale § 45 in 79,11 inseruimus *iam*. Neque propter metrum deesse potest post *leonis* adiectiuum, qualia sunt in u. 6 *trucis*, in 7 *uelocis* uel *placidam*. Sed corruptela fiet manifesta si coniunctionem *et* consideraueris. Qua cum leonis *impetus* iungatur *uiribus* elephanti, simul

iungatur propter addita adiectiua tauri *spiritus mansuetudini* equi, cumque elephanto et leoni tribuatur uersus integer, tauro et equo tria hemistichia, inter utrumque par animalium uno exili hemistichio comprehenditur sola cornix, cuius *aeuum* neque cum *uiribus* aut *impetu* neque cum *spiritu* aut *mansuetudine* ullo pacto comparatur aut coniungitur; itaque aures simul et mens ipsa offenditur, neque credibile est tam inepte sese hic gessisse scriptorem, quem commendare solet ars eximia et singularis dicendi felicitas. Conieci igitur *et leonis cum impetu Cornicis aeuum*, ut artius inter se iungantur longaeuitas et propria iuuentae dos, laxius utraque conectatur cum robore corporis, ab his tribus separentur et inter se cohaereant et ampliore uerborum ambitu significentur pecudum uirtutes animi, per quas transiri possit ad sollertiam humanam. Qua emendatione contigit ut hemistichiis tribus responderent in enumeratione tria, et simul etiam ut formam legitimam reciperet uersus corrupti semipes nonus.

§ **47**. — Locum undecimum uix dixerim esse nisi a metro suspectum :

69,3 Sinuque fouit, contra se *ipsĕ* misericors.

Attamen animaduertendum est parum usitate dici *sum misericors contra aliquem*. Itaque putaui excusari saltem posse iuncturam duriusculam, si acrius intendi animum iuberet praepositio insolenter collocata (*se ipse contrā misericors*). Non quo soleam comprobare emendationes quae fiant ordine uerborum inuerso; sed hic fuit cur anastrophen aegre paterentur librarii. Reieci autem illud ab Hario propositum *ipsum* : quod si uerum esset, numquam esset corruptum; atque Latinitati magis conueniebat *ipse*. — Duodecimum locum correxi propter solum metrum (quamquam minus placet hic *dolosa blandiar*, uel ut uoluit L. Mueller *dolosa scio*, quam 37,17 *dolosa se condidit*) :

129,6 Scio quem lacessam, cui *dolosă* blandiar.

Sed metro satisfacit *dolosē*, quod proposuit Nauck; Perotti

solius fide nititur quod uulgo legitur *dolosa*, qui homo etiam 50,3 *dolosa* tradidit pro falsa lectione *dolose* ex *dolone* orta.

§ **48**. — Generis fortasse diuersi est locus decimus tertius:

114,9 Plane, immo nimium est; sed *permittĕ* scalpere.

Perinde tamen nos correximus, *permittes sc-* pro *permitte sc-* scribentes ut 42,3 *honoris sc-* pro *honori sc-*; etiam 54,51 quod legitur *credat st-*, pro *credas st-*, oriri potuit ex *creda st-*.

Produci *permitte* ui consonantis *s* impurae uix credibile est, quamquam codices tribuunt Senecae (Phaedra 1026) « Immugit, omnes *undique scopuli* astrepunt[1] » ipsique Phaedro (44,20) « Quamuis in ipsa natus sim *p[a]ene schola*[2] ». Nam correpte posuit Phaeder 47,14 « Aesopus *ibi stans...* »; 114,12 « Licet horreum mi pateat *ego scalpam* tamen ». Atque ubicumque semipes decimus incipit ab littera *s* impura, praeit aut uocalis longa ut 45,3 *latē spargeret*, 74,15 *uideō* (uel *pascī*) *stercore*, 108,17 *infusō spiritu*, aut consonans ut 28,11 *educatus stercore* (ubi caue ne cum Luciano Mueller *educatĕ* scribere uelis), 46,6 *sustineret spiritum*, 76,29 *continetur spiritus*, 95,30 *faciebat scilicet*, 114,7 *aliquid scalpere*, 135,2 *conponit scilicet*, 75,5 *ut scriberet*[3], aut utrumque ut 54,33 *credulitās strinxerat*, 70,17 *torquēs spiritum*; 77,1 bene restitutum est *operī statuere*, 54,51 *credās statim*. Exempla idonea uix reperire est apud Senecam, qui inter semipedes nonum et decimum elisione uti solet (§ 50); legitur tamen *firmā spiritum* Tro. 951, *sī stat nefas* Thy. 744.

§ **49**. — Locus non adnumerandus est decimus quartus:

61,11 O nata, merito sapiens *dicere* omnibus,

1. Tutius puto legas *undique en scopuli*, adscito in u. 1026 illud *en* quod in 1025 praue collocatum est post *quaerimus*; praesertim cum dubium sit (§ 61) possitne ita u. 1025 corrigi ut uocula *en* efficiat semipedem decimum. — Ante *s*-correptas syllabas habet Seneca HF. 916, Ag. 433, Thy. 845.

2. Pro *pene* reposui *Phoebi*.

3. Probandi uim non habet 68,7 *in stercore*: cf. enim 38,2 *in otio*, 54,19 *in oppido*; § 41.

in quo *dicere* futuri est (§ 99). Neque erit qui tutetur uersum corruptum 110,6 ...*sine finĕ miserias*.

§ **50**. — *De elisione*. — Elisionem post semipedem nonum libenter a Phaedro esse adhibitam, ubi quidem sinebat uocis insequentis forma, ex ea tabula apparet quae datur infra § 73. Nam ex 173 + 11 (= 184) uocibus incipientibus a uocali uel *h*, quibuscum incipit semipes decimus, sequuntur 134 syllabam elisam, 50 syllabam non elisam. Sed elisionem post semipedem nonum uehementius quam Phaeder adamauit Seneca. Qui in textu multo longiore uix saepius admisit uersuum exitus quales *omnes aduoca* Med. 562 (sunt loci fere 61), contra permultos habet exitus quales *consilia adiuua* Med. 569, *aude incipe* Med. 566. Atque inter utrumque poetam insignis est discrepantia in uocibus a consonante incipientibus. Quae cum ante se elisionem non recipiant, in fine uersus Phaeder nulla religione impeditus posuit locis 556 + 97 (= 653) uoces quales *līminis*, *făcĭnoris*, *nōn habet*, *grātus est*, *sătĭs erit*; Senecae religio fuit, qui uersus tantummodo 132 eo modo finiuit. Itaque si has tres exituum formas consideraueris, *cunctas* (uel *bene*) *liminis* (uel *facinoris*), — *cunctas* (uel *erit*) *utilis* (uel *hominibus*), — *natura* (uel *consilio*) *utilis* (uel *hominibus*), numero exemplorum multo superat apud Phaedrum prima summam secundae et tertiae, apud Senecam tertia summam primae et secundae.

De semipede decimo.

§ **51**. — *De elisione non admissa*. — Nusquam post eum semipedem admittunt elisionem Phaeder et Seneca, quamquam locis 32 apud Phaedrum, locis 253 apud Senecam, incipit undecimus cum noua uoce et initialis est uocalis uel *h*. Itaque cum legatur in *P*

2,5 Quur inquit turbulentam mihi *fecisti* aquam,

praeponendus est ordo Ademari *fecisti mihi*, et reicienda uox *Aquam* in uersum 6, qui si a *bibenti* incipit mancus est.

§ **52**. — *De uocula unius semipedis.* — Constare potest semipes decimus ex una uocula, siue monosyllaba erit ut *per* siue bibreuis ut *sĭnĕ*, sed in hac re cautissimos esse decet editores. Nam numquam eo loco ponit Phaeder uerbum non substantiuum (uelut *sto*, *lĕgĕ*), numquam nomen (uelut *mons*, *lĕuĕ*). Qui tales uoces libens in semipede nono admittit, uelut *des* 44,13, *ruit* 54,4, *mens* 43,25, *uim* 44,3, *uis* 119,18, *par* 57,6, *res* 100,35, *Mars* 113,18. De *praeter-spem fauet* in promythio fabulae 119 uide et ibi et ad 54,58 et § 38.

In corrigendo igitur non licet reponere tales uersuum exitus, *par tibi* 135,11, *Phryx sophus* 116,2. Quod pro *Phryx cum uidisset sophus* posuit Perottus *cum uidisset Esopus*, id consilio factum puto; u. § 98.

Neque tamen recte damnes coniectationem, per quam uocula eiusmodi subiciatur alteri unius semipedis uoculae. Nam apud Senecam, qui Phaedri regulam summa diligentia obseruauit, legitur in uersus exitu *ut scis opes* Med. 540, *non uult amor* Phaedra 251, *quo spes feret* Ag. 142, *si stat nefas* Thy. 744, *dum fit miser* 907, *non fit ferit* HO. 427. Iure igitur scripsit L. Mueller in fab. sua p. 89 *quam sors dedit.* Sic nos *non das libens* 104 epimyth. Vixque uidetur emendari posse uersus quidam uexatissimus nisi ante iambum ultimum reponitur *quia rex* :

6,7 Ego primam tollo; nominor *quia* [*rex* meast.]

Nam regiae dignitatis mentio abesse non potest. Neque sensus magis quam metrum legitimum elicitur ex corrupta (repetito uersus praecedentis exitu) codicum lectione *nominor quia leo*. In qua re diiudicanda cauendum est ne nos impediat auctoritas uel ut rectius loquar familiaritas Fontanii nostri, qui uir ut ingenii fuit iucundissimi et subtilissimi, ita se in aestimandis ueterum operibus nimis praebuit candidum. Velut illi

fabella 82 uidetur esse « une histoire des plus gentilles », de qua uerius dixisset « des plus niaises ». Pari commoditate comprobauit in fabula 6 et nugas ipsius Phaedri, de pecudibus carniuoris, et nugas librariorum, qui *fortis* scripserant pro *socius*, *leo* pro *rex*. Sic La Fontaine (I 6) : « et la raison, *C'est que je m'appelle lion*; A cela l'on n'a rien à dire. » At cum tam insulsa scriberet, sensit ipse tamen sana deesse, melioraque ex sese addidit quam quae apud Phaedrum legebat : « Prit pour lui la première *en qualité de sire* ».

Fere similiter Romulus Bernensis (Hervieux, II² p. 759) : « quod leo *rex* sum *animalium* »; Gallice *rois* poetria Maria. Quas lectiones non tribuerim memoriae textus nostri in codice nescioquo incorruptius seruatae; sed partim, uel in medio aeuo, acumini mentis humanae, quae uera sponte quaerit et interdum inuenit, partim fortunae cuidam felici. Nam praeter fabulam Phaedri de leone et tribus pecudibus (id est, nisi fallor, de Seiano uel Seiani amico et tribus humilioris ordinis ciuibus), seruata est altera fabula Latina de leone, bubalo et lupo (Hervieux II² p. 516, 568, 658, 717), quae propior est Babrianae fabulae 67 de leone et onagro. In ea autem non modo *rex* (p. 516, 718; pro quo *primus* p. 568, *regno* p. 658), sed etiam seruatum est illud, unde librarii effecerunt *fortis*, Phaedro restituendum *socius* (*socius* p. 568; « quia *uobiscum* illum occidi » p. 516; minus bene p. 658 et 718). Mixtis autem inter se uicini argumenti apologis remigrarunt bonae lectiones etiam eo unde diu exsulauerant : « primam partem tollo ut *dominus*, secundam ut *socius*, tertiam quia omnes deffendo » (Hervieux p. 306). Bona cum malis una Alexander Nequam (Hervieux p. 397) : « Iure *sodalicii* pars summa datur michi cerui Et *regi* dabitur altera iure michi; Sumo prior partem quoniam *leo* nuncupor unam, Et quia sum *fortis* altera iure mea est ». Cf. « quia *rex* sum ego prima pars erit mea, secundam uendico quia uobis sum forcior » (Hervieux p. 568).

§ **53**. — Vbi ponitur ante iambum ultimum uocula *est*, fere

semper pronuntiari potest *st* : *uindicta est* 30,10, *enixa est* 44,17, *rara est* 53,1, *quodcumque est* 99,3, *uisum est* 51,20 et 74,7, *factum est* 54,8, *insulsum est* 84,17, *laudandum est* 71,7, *scriptum est* 73,3, *pennarum est* 14,6, *multo est* 56,6, *consilio est* 93,12, *liberto* [*est*] 54,11; minus fidei habent *currendum est* 50,9, *bruma est* 74,19; neque scribemus 51,7 *eadem condicio est* cum *V* potius quam *eadem est condicio* cum *PR*. — Phaeder cum uocem *est* nominatiuo potius quam alii casui uel aduerbio subicere soleat, longe a semipede decimo posuit uerbum in *Ergo exploranda est ueritas multum prius* 54,5; *Postquam consumta est temporis longi mora* 82,18. — Vbi non potest pronuntiari *st*, uoculae *est* praeit altera uocula unius semipedis : *mens est* 43,25, *par est* 57,6, *non est* 62,14. Etiam subiunctiuo praeit uocula unius semipedis (*non sim* 51,27). Admisimus *iucunda es* (quod pronunties licet *iucundäs*) 132,8.

Igitur ante iambum ultimum, quotiescumque licet, ponitur potius *sit credendum* (92,13) quam *credendum sit*, *sunt nati* (37,13) quam *nati sunt*, *sum factus* (123,12) quam *factus sum*; sic *sunt uobis* 62,10, *sunt forti* 89,1, *sunt laud*[*i*]*s* 75,13, *sit inuentum* 43,12, *sit faciendum* 39,9, *sit uitae* 70,7; etiam *est quod timeas* 34,7 et 118,28. Praue emendatum est olim coniectando *natus sim schola* 44,20; item *currendum sit scio* 50,9. Ibi tantummodo uidemus semipedem decimum constare ex uocula *est*, *sunt*, praeeunte uoce longiore, ubi transponi uoces non possunt :

78,9 Quidnam fecissent, hoc *locuti sunt* modo.
86,8 Descende, amice; tanta *bonitas est* aquae.

Neque tales uersus Seneca usquam habet. Apud quem semper aut *est* ita collocatur in semipede decimo ut pronuntiari possit *st* (similiter pro *es* pronuntiari potest *s* Phoen. 105, 483, Phaedra 1184, HO. 446, 1260), aut uerbo substantiuo praeit uox unius semipedis : *non est* Phoen. 410, Med. 279, 447, Thy. 215, 720, *mens est* HF. 1243, *mors est* Phoen. 75, *pars est* Phaedra 1267, Thy. 641, *mos est* Oed. 214, 639, *laus est* Thy. 527, *fas est* Phaedra 214, *haec est* Tro. 960, *nihil est*

Phaedra 558, *satis est* Phoen. 354, Med. 126, 897, Oed. 970, HO. 246, *uetus est* Tro. 43, *scelus est* HO. 481 (sic *quod sum* Phoen. 367, *non sum* Phaedra 699, Ag. 722, *non sunt* HF. 338, Med. 934, *cui sim* Med. 171, *fas sit* HF. 266, *quid sit* Thy. 269, *mala sit* Thy. 1088).

§ **54**. — Numquam apud Phaedrum constat semipes decimus ex pronomine proprie dicto (uelut *te*, *tibi*). Quod admittit Seneca, si praeeat aut praepositio aut uox unius semipedis : *infra me* Med. 520, *propter me* HO. 299, 1298, *in me* Oed. 931, *in nos* Med. 536, *ex me* Phoen. 82, 287, *pro te* Med. 479, 503, *nec tu* Phoen. 201, *mors me* HO. 13, *quis me* Oed. 807, *quid te* Oed. 1009, *quod me* Thy. 1101. Etiam tamen *horum te* Ag. 196.

Recte uides apud Phaedrum restitutum esse 133,6 *sese* pro *se*, quod in semipede decimo ferri uix deberet, etiam si praecederent semipedes nouem.

§ **55**. — Numquam posuit Phaeder in semipede decimo adiectiuum uel aduerbium demonstratiuum (uelut *hinc*, *ea*). Casu fortasse id factum est, nam leguntur eo loco apud Senecam *hic* Oed. 1003, HO. 1421, *hunc* Oed. 1038, Ag. 533, HO. 1703, *haec* Phoen. 143, Med. 1009, *hoc* HF. 952, Tro. 276, 608, Med. 204, Thy. 782, 996, 1069, *hinc* Phoen. 393.

Sed utut de casu cogitari debet, nusquam Phaeder, qui toties scripsit *haec fabella* uel *narratio*, *hoc argumentum* uel *exemplum*, ullum uersum reliquit qualem confecit Lucianus Mueller in fabula sua p. 88 « Nequis minores spernat exemplum *hoc* uetat ». Neque (§ 21), — ut Phaedro cognita fuerit illa mira Germanior quam Latinior uox *stum*, in qua Lachmann *i* fecit lucri, — emendandum est cum Muellero

115,10 Non ut labores facio, sed uti *stum* domes.

Sed spernenda est et hic et alibi uox « *stum* » pariter cum *strumentis* et *Spania* ceteraque multitudine ἀκεφάλων.

§ **56**. — Constare potest semipes decimus ex adiectiuo uel aduerbio relatiuo :

11,9 Tu non uideris perdidisse [id] *quod* petis.
79,19 Sic ualeas, inquit, ut farina es *quae* iaces.
103,9 Quod fuimus laudas [si] iam damnas *quod* sumus.
74,16 Aras frequentas ? nempe abigeris *quo*[*m*] uenis.
133,10 Hoc si praestare possent homines *ut* suo
Vellent carere.. .

Sed ea in hac re lex est, ut alio transferri uox relatiua nequeat. Vbicumque liber fuit ordo uocum, iambo ultimo praemisit Phaeder *qui prima* (50,5), non *prima qui; scirent ut cuncti* (42,3), non *cuncti scirent ut*; sic *quae luxu* 82,37, *quae ponti* 84,10, *quas celat* 65,5, *quod panem* 68,4, *quod fuerat* 119,8, *quod fuerit* 82,45, *ut nudas* 104,2, *ne segnis* 101,6, *ne laedant* 119,14, *cum fleret* 40,10, *dum captant* 30,1, *si causa* 23,4. Contrarium exemplum reperitur unum

30,7 Asinus d[e]misso pene : *Similem si* negas
Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo.

in quo Pithoeum sequi nolui reponentem *Si similem*. Nam et sensui aptius est *Similem* in initio collocatum, et euphoniae syllabae *sĭ-*, *sī* non contiguae. Atque solent librarii uoces relatiuas ex enuntiato medio retrahere ad initium, non uero ab initio traducere aliorsum.

In fine uersus habet Seneca *haec quae dare* Tro. 268, *hoc quod uolo* Phaedra 604, *cum quo uelis* Ag. 203, *propter quod patrem* Phoen. 336, *ut libet* HF. 395 (cf. Tro. 596, Med. 398, 848, Oed. 72, 353, 678, Ag. 245, HO. 1861). Interrogandi est *in te quid potest?* Thy. 484.

Exitum uersus 6,7 *quia leo* eo certius agnosces esse corruptum, quo curiosius quaesieris de uoculis bibreuibus iambo sexto praepositis. Quarum exempla sunt duo non plus quibus confidas (*sine mora* 100,22, *satis erit* 114,6); nam in *nihil agens* 38,3 et *nihil habes* 74,17 ignoratur utrum praestet *nihil* pronuntiare an *nil*. Talia nusquam habet Seneca, qui (§ 68, p. 201) perraro utitur dactylo quinto.

§ **57**. — Constare potest semipes decimus ex enclitico *quis* :

38,20 [Sibi] ut puta[r]it esse nescio*quid* boni.
?43,27 Rem me professum dicet forsan [*quis*] grauem.

In posteriore tamen loco cum traditum sit *forsan aliquis*, melius cogites de *fors aliquis*. Corruptum pro *fors* legitur *forsan* Sen. HO. 574, *fortasse* Terent. Ht. 715. — Cf. apud Senecam *siquod* HF. 938, *siquas* HO. 555, 1854, *siquis* HO. 1783, 1787, *nescioquod* HF. 1147, *nescioquid* Med. 917, Phaedra 858, Oed. 925, HO. 1346.

§ **58**. — Constare potest semipes decimus ex uoce *non* :

130,4-5 Places tibi, inquit, quia cui non debes places,
Sed non impune, quia cui debes *non* places.

Cf. 2,11; 8,2; 9,3; 131,12; 133,7. In exitu uersus *non ita est* 59,9; *non rudis* 35,3. Sic Seneca *tu non fores* Phoen. 523 (cf. Ag. 799), *non potest* Med. 567, *haud queo* Phoen. 146 (cf. 338, 377, Phaedra 941).

§ **59**. — Constare potest semipes decimus ex praepositione :

3,22 Alium rogantes regem misere *ad* Iouem.
100,22 Quidam in conspectum proditurum *sine* mora.

Sic *ad* (3,27; 68,1), *a* uel *a*[*b*] (3,11; 66,1; 68,15; 124,3), *e* (95,36; ex coniectura 60,17), *in* (42,2), *cum* (37,23), *per* (63,6). Neque tamen scripsit Phaeder *paucos post dies* 18,7, uerum *post paucos dies*. — Eodem modo Seneca *in* HF. 344 et passim, *ad* HF. 1143, Phaedra 669, 1164, Thy. 900, HO. 1738, *a* Phoen. 49, 493, *e* Med. 949, Ag. 741.

§ **60**. — Semel constat semipes decimus ex coniunctione *et*, praeeunte syllaba elisa :

129,2 Quam dorso cum tulisset *inuita et* diu.

Sic Seneca, facta elisione, *et nitor* HF. 813 (cf. 1011, 1224, Tro. 520, 686, 704, 909...), *ac fera* HF. 19 (cf. 358, 381, 936,

1280, Tro. 1098, 1167...), *aut meam* HF. 428 (cf. Tro. 281, Ag. 269, Thy. 221, HO. 1730), *an patri* Phoen. 496; sine elisione, sed praeeunte uocula unius semipedis, *et metus* Phoen. 631, *et socer* Med. 546, *ac nefas* Oed. 1023, *et fides* Thy. 47, *uel scelus* Med. 515.

§ **61**. — Constat semipes decimus ex aduerbio *tum* in loco uno nulli alii comparando

8 2,10 « Ni data possideant aut fruantur »; *tum* « simul
Habere res desierint... »

Ante iambum ultimum apud Senecam scribi debet *etiamnunc* (ex. gr. Tro. 500), non *etiam nunc*. Vocibus *nunc*, *iam*, *tum*, praeit uox unius semipedis Tro. 562, 661, Ag. 177, 699, Thy. 1075. Tamen desinit uersus in *olim iam tuum* Phoen. 35, ubi sensu coniungitur *iam* cum *olim*, non cum *tuum*.

Nihil habet Phaeder quod conferas cum *o ferae* Phaedra 718, *ei mihi* HO. 1024, 1172, 1181, 1205 (de *en mare* Phaedra 1025 u. § 48).

De semipede duodecimo.

§ **62**. — Vox monosyllaba nulla in fine uersus collocatur praeter *est* uel *es* suo nominatiuo (uel aduerbio) artissime coniunctum :

15,10 Timore mortis ille tum *confessus est* (cf. 74,12).
102,4 Tace, inquit; ante hoc noui quam [tu] *natus es*.
59,9 Tamen illa est potior quae te peperit. — Non *ita est*.

Sic *amicus est* 89,7 (cf. 94,4; 95,23), *factus est* 72,6 (cf. 24,1), *fiducia est* 112,5, *miserita est* 59,16, *traditum est* 26,4, *parum est* 41,22...; dubitari potest de *narratio est* 13,2. — Traditur

15,18 Quorum *stultitiae* quaestus *inprudentia* (= *inpud*-) *est*,

ubi postulat sensus nominatiuo casu *stultitia*, datiuo casu *inpudentiae*. Ego igitur *est* reposui in medio uersu : *stultitia est quaestus inpudentiae*. Fatendum est tamen posse uoculam *est*

etiam in ultimo pede coniungi cum casu obliquo, ut ex Seneca fit perspicuum. Apud Senecam habemus in exitu uersuum *ausus est* HF. 1162, HO. 939, *tempus est* Med. 692, *ignorantia est* Oed. 515, *incredula est* HO. 1979, *Ilium est* Tro. 911, *Herculem est* HO. 940, *ultio est* Med. 25, *hostia est* Thy. 718, *Tartara est* Thy. 1013, *incluta est* HO. 882; — *bona est* Phoen. 378, *noua est* Med. 448, *uia est* HF. 55, Phaedra 1239, Ag. 109, 154, *fera est* HO. 236, *data est* HO. 1820, *mea est* HF. 383, Phoen. 55, HO. 1242, *mora est* HF. 1171, Tro. 787, Ag. 426, *quota est* HF. 1191, Med. 896, *parum est* Thy. 257, *bonum est* Thy. 205, 449, *malum est* HF. 952, Phaedra 637, 697, HO. 824, *datum est* Thy. 899, HO. 1806, *meum est* HF. 1268, Med. 230, 1004, *tuum est* Med. 921, *graue est* Tro. 909, Phoen. 598, *leue est* Phoen. 368, HO. 59, 405, *homo est* Tro. 298, *domo est* Ag. 924, *loco est* Tro. 997, Phoen. 629, Phaedra 358, Oed. 274, 834, Ag. 152, *meo est* Phaedra 711, *manu est* Phoen. 454, Oed. 865, *statu est* Phaedra 435, *mei est* Thy. 906, *mori est* Phoen. 79, *tibi est* Phoen. 288, Med. 976, HO. 1258; — *quid est* Phoen. 205, *quis est* HO. 1206, 1351, *sat est* Tro. 56, 475, Oed. 938, HO. 870, 1354, 1826, *sat es* HO. 1858. Etiam leguntur qualia Phaeder non adhibuit : *quid hic* Phoen. 234, *et hic* Phaedra 713, *et hinc* Phoen. 495, *ad hos* Tro. 42, *in hanc* Med. 125, *sub hoc* Oed. 1016.

De pede primo et de concursu semipedum bibreuium.

§ **63**. — *De elisione ante pedem primum.* — Obseruauit Lucianus Mueller in uersus initio apud Phaedrum elidi non solere uocem monosyllabam. Itaque cum habeant codices

93,2 *Quam opprimere* captans alapam sibi duxit grauem,

restituit uir doctissimus *Quam premere*, sed uix recte ut opinor. Paucos enim post uersus pro *qui addideris* legitur *quia dederis*, quod ex *qui addederis* ortum ostendit simplicius corrigi posse, immo cum Perotto legendum esse *Quam opprimere*. Vnicum sane illud elisionis exemplum, ut in toto Vergilio (si catalecta excipis) unicum est *Si ad uitulam* Buc. III 48. At sic non

modo in scazontibus Catullus, *Me una* 37,8, *Si urbanus* 39,10, uerum etiam in trimetris Seneca sedecies : *Si aeterna* HF. 362, *Si incesta* Phaedra 1185, *Cum occidis* Phoen. 35, *Cum examen* Oed. 602, *Dum extrema* Med. 289, *Dum et mater* 948, *Tum effossa* Oed. 550, *Num audita* 697, *Iam erepta* Tro. 418, *Iam et matris* Phoen. 37, *Iam exisse* Med. 281, *Te imperia* Phaedra 618, *Qui alterna* HF. 593, *Qui aduexit* 604, *Quae Europam* Ag. 274, *Quam in luce* HO. 990. Ita multae sunt hae elisiones, ut amoueri nequeant; simul ita paucae, ut apud scriptorem alterum, cuius pars operis nobis seruata breuior sit, unam tantummodo reperiri non mireris. Praestat ergo mutare aut nihil (u. ad 15,4), aut solam uocis *opprimere* uocalem.

Inconsultius tamen nolui in coniectando agere. Quare cum primum propter illud *etiam* codicis *D* (14,9) scribere uoluissem

14,8 *Si* [*et*] uocem haberes nulla prior ales foret,

opinionem reieci quamuis arridentem.

§ **64**. — *De uoculis prosodiae ancipitis.* — Vbicumque uox modo iambica modo bibreuis, qualis *tĭbī tĭbĭ*, in uersus initio ponitur, ea semper corripitur ante longam, producitur ante iambum. Ante longam corripitur, quia puto Phaeder imitabatur morem non necessarium sibi, sed necessarium illis qui (ut Seneca) secundum pedem non admittebant nisi purum. Coactus Seneca scripsit ex. gr. *Tibĭ* HF. 1231, *Vidĕn* Phoen. 394, *Sciŏ* 303, *Patĕ-facta* HF. 55; non coactus Phaeder

10,1 *Sibĭ* non cauere...
113,17 *Sibi* quisque metuit...
119,20 *Sibi* quemque cogens...
30,8 *Tibĭ* me esse, certe...
62,11 *Tibi* forma, uires...
70,18 *Tibi* dico, auare...
13,5 *Ibĭ* dum ramosa...
124,9 *Ibi* sorte tristi...
17,7 *Vbĭ* uos requiram...
100,1 *Vbi* uanus animus...
119,27 *Vbi* nuntiatum est...

77,17 *Mihĭ* (nisi fuit *Mi*) parta laus est...
22,4 *Leŏ* cum iaceret...
72,1 *Homŏ* doctus in se...
75,28 *Homo* perturbatus...
92,13 *Sciŏ* quam uirtuti...
129,6 *Scio* quem lacessam...
50,3 *Vidĕ* ne dolo[n]e...
115,14 *Vide* ne querela...
84,11 *Patĕ*-fecit in perniciem...

Ante iambum producitur uox anceps, ex necessitate et in senario et in trimetro eadem :

37,7 *Tibi* paratur, forsan et miserae mihi.
38,4 *Sibi* molesta et aliis odiosissima.

Rectius igitur L. Mueller in fabula sua p. 95 *Dabō repletum*... quam in ipso Phaedro 104,5 *Tibī quam partem*....

Ab re metrica suspectum non est

88,6 *Mihi*-que inuisa, ut non offendar subripi,

nam sic Seneca *Sibī-que* Oed. 767. Aliae causae fuerunt cur *Mihi usque* reponerem.

Ante breues duas corripuisset puto Phaeder uoces ancipites; sic *Vbĭ dŏmĭnus* Seneca Ag. 280 (cf. Tro. 572, Apocol. 7), *Tĭbĭ pătrĭa* Med. 488. Sed exempla desunt genuina; fide omnino caret codicum proceleusmaticus *Hŏmŏ sĭmŭl ac uenit*... 86,1.

§ **65**. — *De proceleusmatico et pede tribreui in sede prima.* — Proceleusmaticum pedem ueteres editores ne prima quidem sede admittebant, itaque pro *Ită căpŭt* 31,11 repositum est olim tribrachys uitiosissimus *Căpŭt ĭ*-ta. Contra Lucianus Mueller tribrachyn ab hac sede prorsus alienum iudicat, in qua re metuo ne non minus praue quam priores egerit uir summus.

Sane per leges omnibus pedibus communes excluditur tribrachys qualis *Căpŭt ĕt* uel *Căpŭt ĕ*-rit, item tribrachys qualis *Căpĭtĕ*. Atque non habent *PRNV* in uersus initio *Mŭlĭĕ*-re, *Mŭlĭĕ*-rem, quamquam facile inuenire est tales eodem in loco iambos, *Rĕdī*-re, *Păuō*-rem, et in sede secunda ipsum eiusdem formae tribrachyn, *lĭbŭĕ*-rit 33,9, *ăuĭdĭ*-tas 34,12, *ĭnĕdĭ*-a 37,23, *Tĭbĕrĭ*-us 38,7, *făcĭlĭ*-us 51,13, *sŭpĕrĭ*-us 75,2, *dĭŭtĭ*-us 76,14, *sĭmĭlĭ*-ter 79,15, *tĕmĕrĭ*-tas 94,12, *ŏpĕrĭ*-bus 97,5, *cĕlĕrĭ*-us 113,28, *rĕfŭgĭ*-ens 115,7; item eundem tribrachyn in sede tertia, *mĕmŏrĭ*-a 54,8, et in quarta, *mĕmĭnĕ*-rit 1,7, *rĕmĕdĭ*-um 36,3, *ăbĭgĕ*-ris 74,16, *cĕlĕrĭ*-us 76,14, *căpĭtĭ*-bus 83,5 (relinquo incertiora : in secunda sede *relicuis* uel fortasse *rellicuis* 32,13, *relicuas* 48,2, *reliquias* 118,8, *religio* 57,8, *Pater-familias* 54,48

et 115,1; in quarta sede *petierunt* 54,39 et 72,18, *relicuom* 75,12). Sed quod aliqua pedis forma uel casu uel propter poetae consilium non apparet, non ideo comprobatur ipsum pedem ex industria excludi. Itaque uidendum est annon tribrachyn aliter conformatum admiserit Phaeder.

§ **66**. — Tribrachyn constantem ex uocula monosyllaba breui et syllabis breuibus aliis binis praebent codices in tribus locis. Quorum exemplorum unum recte, opinor, Lucianus Mueller sustulit correcto Perottino *Per* in *Post* :

118,1 *Per aliquot* annos quaedam dilectum uirum
Amisit et sarcophago corpus condidit.

Suspectum enim *Per* propter sensum. Sed remanent duo exempla per se optima et inter se simillima :

33,2 *Nec aliud* quicquam[1] per fabellas quaeritur.
107,17 *Et ali*[*a*]*m* ridens ipsa ridenda extitit.

Quibus ego ex coniectura libens addiderim tertium :

77,6 [*An alii* id] ipsum cupia[nt] famae tradere.

Talem tribrachyn cur fugiat Lucianus Mueller, qui tolerat proceleusmaticum, equidem non uideo. Vt enim Phaeder modo incipit ab iambo modo ab anapaesto, ut *Et explorato* 3,18, *Prior inuitasse* 27,4, quid uetat quin iambo soluto et anapaesto soluto promiscue utatur? Sic Plautus modo *Quid igitur* (Amph. 62), modo *Propera igitur* (Ep. 515); Terentius modo *In Asiam* (Heaut. 117), modo *Sed in Asiam* (Heaut. 111). Sic Seneca modo *Mouet animus* (Tro. 1146) uel *Vide ut animus* (Tro. 945), modo *Quid anime* (passim), *Bene animus* (Phoen. 155). Anne res per numerum exemplorum diiudicanda est? Duplex ut dixi seruatus est in codicibus tribrachys (*Nec aliud*, *Et aliam*); unicus in iisdem codicibus exstat proceleusmaticus, qui iure comparari possit :

74,18 *Super etiam*[2] iact[a] tegere quod debet pudor.

1. Sic incipit u. Plauti Stich. 257.
2. Similes proceleusmaticos habemus apud Senecam Tro. 36, 168, 1146, Phoen. 352, Med. 670, Phaedra 161, HO. 1743.

Nam incertissimus est uocis *Nihil* uel *Nil* sonus in

61,13 *Nihil agere* quod non prosit fabella... (cf. 74,1),

ubi ipse Mueller, ut semper, *Nil* scribere maluit. Atque sicut ille tertius tribrachys *An alii*, ita ex coniectura secundus proceleusmaticus est nostra :

50,9 [*Satis*] *ubi* tricandum et ubi [sit] currendum scio.

Sunt quidem alii proceleusmatici, sed qui in eandem rationem arithmeticam deduci non debeant:

31,11 *Ita caput* ad nostrum furor illorum pertinet.
51,18 *Quia uideor*[1] acer, alligant me interdiu.

Hic enim incipit altera uox a consonante; at tribrachys, qui similiter sit conformatus, nullus fieri potest Latine. Nempe in ea lingua nulla uocula monosyllaba breuis desinit in uocalem, qualia sunt monosyllaba Graeca τό, τά, ὅ, ἅ, μά.

§ **67**. — Tribrachys constans ex uoce disyllaba elisa et duabus syllabis breuibus, ut puta *Ita hŏdĭ*-e, nusquam reperitur; bis contra traditur, qui apud Senecam sine exemplo est, proceleusmaticus incipiens a uoce trisyllaba elisa :

46,4 *Alii onerant* saxis ; quidam contra miseriti.
88,12 *Itaque hodie* nec lucerna[m] de flamma deum.

Quod fortasse quis fauere putabit seueritati Muelleranae sententiae, praesertim cum in initio uersuum, sequente syllaba longa, aliquanto plura sint exempla elisae uocis iambicae aut bibreuis quam uocis anapaesticae aut tribreuis. Sed qui in prima sede non tribrachyn hunc uel illum uult esse proscriptum, uerum omnino cuiuslibet generis tribrachyn, necesse est statuat ipsum per se exstare ut ita dicam pedem, eiusque fuisse in Phaedri mente imaginem ac uelut ἰδέαν informatam absolutam et unicam, quod neque credo neque ante demonstrationem

1. Similes proceleusmaticos habemus apud Senecam Tro. 572, Phoen. 44, 221, Med. 488, Ag. 280, Thy. 289, Apocol. 7 u. 11 (incerta sunt exempla a *Mihi* incipientia, Tro. 413, 457). Nusquam reperitur apud Senecam in uersus initio uocula bibreuis post bibreuem, ut *Ita caput*.

factam sum crediturus. Atque idem necesse est lectionem codicum immutet in gemino illo exemplo *Nec aliud...*, *Et aliam...* Quanto ueri similius est per merum casum esse effectum ut semipedi bibreui, incipienti a uocali uel *h*, praeiret bis uocula monosyllaba breuis (*Nec*, *Et*), semel uox anapaestica (*Alii*), semel uox tribreuis (*Itaque*), semel uocula bibreuis in consonantem desinens (*Super*), ne semel quidem uox aut bibreuis aut iambica desinens in uocalem!

§ **68**. — Ceterum, ut de Phaedro recte iudicetur, comparandi sunt ut uidetur uersus comicorum ueterum. Apud eos saepe incipit uersus iambicus (siue senarius siue septenarius siue octonarius) a pede tribreui inter duas uoces diuiso, quem nos etiam apud Phaedrum fuisse legitimum putamus : sic *Vt alius* Curc. 378, *Quid aliud* Merc. 568, *Quid alias* Andr. 529, *Et alia* Rud. 8, *In aliud* Eun. 846, *Per alium* Heaut. 470, *Quid igitur* Amph. 62, Mil. 532, Most. 668, St. 253, Ad. 746, Eun. 46, Heaut. 818, Ph. 924, *Vt abigas* Amph. 979, *In Ephesum* Bacch. 776, *Is Helenam* Bacch. 948, *Is etiam* Ep. 524, *Sed etiam* Capt. 53, Most. 995, *Is hodie* Poen. 121, *Et operam* Rud. 24, *Quot adeo* St. 212, *Quod habui* Andr. 39, *Vt animum* Andr. 56, *Vt animus* Andr. 303, *Is obiit* Andr. 223, *Sat habeo* Andr. 705, *In animo* Ad. 818, *Quid agitur* Ad. 901, *Id equidem* Eun. 323, *At etiam* Eun. 1011, *Vt aliqua* Heaut. 42, *In Asiam* Heaut. 117, *Quot homines* Ph. 454, *Vel oculum* Ph. 989, *Quid oneris* Merc. 673, *Id ego* Amph. 933, Andr. 508, *Quid ego* Most. 531, *Quid ita* Poen. 705, *Is adulescentis* Aul. 35, *Vt adoriatur* Mil. 1390, *Sed aperiuntur* Persa 80, Trin. 400, *Et id ego* As. 76, *Vt ad id* Mil. 400; — *Dabo aliam* Ps. 525, *Neque aliud* St. 257, *Cedo alios* Eun. 776, *Vbi alii* Eun. 780, *Nisi etiam* Amph. 902, *Tibi habeas* Amph. 907, *Bono animo* Amph. 1131, Rud. 872, Ad. 511, *Bonum animum* Ps. 867, Rud. 687, *Scio equidem* As. 842, *Ego adeo* Bacch. 829, *Ego animo* Bacch. 1015, *Vbi habitat* Cist. 578, *Vbi habitet* Ep. 505, Merc. 561, *Neque adeo* Men. 21, Ps. 398, Trin. 181,

Meum animum Merc. 572, *Date operam* Mil. 98, Eun. 44, Ph. 30, *Neque equidem* Mil. 831, *Bonam abeat* Mil. 1126, *Ita animus* Mil. 1261, *Quia hodie* Most. 1004, *Sibi habeat* Persa 164, *Domum abeant* Poen. 25, *Dabo hodie* Poen. 169, *Mihi emere* Ps. 89, *Ego hodie* Rud. 1195, *Probe. :: Hodie* Andr. 418, *Seni animam* Ad. 314, *Domi habuit* Ad. 413, *Fore animi* Ad. 666, *Heri aliquot* Eun. 539, *Neque edepol* Eun. 867, *Probe* uel *Bene edepol* Eun. 916, *Ea obiit* Heaut. 271, *Nisi aliquid* Heaut. 670, *Ego hominem* Ph. 591, *Putem ego* As. 838, *Idem ego* Men. 484, St. 644, *Item ego* Ps. 872, *Famem ego* St. 155, *Homo ego* Trin. 447, *Bene ita* Eun. 1037, *Dari ut eum* St. 444, *Quasi ad adulescentem* Trin. 771, *Vbi initiabunt* Ph. 49.

At multo rarior est tribrachys una uoce formatus. Nam praeter composita ut *Ab-alienarit* As. 765, *Ab-alienare* Trin. 513, *In-opia* Merc. 30, Andr. 71, *Pro-pitiam* Poen. 454, *Re-pudio* Andr. 733, *Re-cipere* Eun. 898, *Re-licuom* Eun. 996, *Re-trahere* Ph. 2 (de prosodia in *re-* semper subdubitare licet), et nomina propria *Diabolus* As. 751, *Gelasimo* uel *-me* St. 174 et 239, *Sagarinus* St. 441, *Myconium* Hec. 433, *Epidicazomenon* Ph. 25, *Macedoniensem* Ps. 1041, perpauca exempla supersunt : *Facilius* Cist. 715 et Rud. 26, *Sequimini* Curc. 461 et Merc. 782, *Miserior* Merc. 700. In *Mediocriter* Heaut. 286 primum pedem puto esse anapaestum, nam *mediŏcris* nisi fallor contractum est ex *mediŏ-ŏcris*. Ille autem tribrachys, qui apud comicos ita rarus est, in Phaedri *PRNV* nusquam inuenitur.

Apud Senecam constat tribrachys primus paulo saepius ex binis uocibus quam ex uoce singulari. Exempla sunt *Vt alia* Tro. 234, *In alia* Oed. 1017, *Stat auidus* Tro. 22, *Quid agimus* Tro. 642, *Et Hecuba* Tro. 908, *An aliqua* Tro. 973, *Quid anime* Med. 895 et 937, Oed. 1024, Ag. 915, Thy. 423, HO. 842, 1828, *Et odia* Phaedra 575, *Vt agilis* Phaedra 644, *Quis habitus* Phaedra 1035, *Sed agere* Ag. 959, *Quid odia* HO. 298, *Quid agis* Tro. 607 ; — *Bene animus* Phoen. 155, *Vbi animus* Ag. 144, *Age anime* Thy. 192 ; — *Per-*

agite Tro. 680, *Repudia* Med. 53, Ag. 283, *Profugere* Med. 172, 272, *Remedia* Med. 433, *Perimere* Med. 490, *Memoria* Med. 556, Oed. 818, *Trigemina* Oed. 278, Ag. 14, et secundum Senecae prosodiam *Obicere* Med. 497[1].

Vides, ubi diuiditur tribrachys inter duas uoces, multo saepius priorem esse monosyllabam, ut *Stat*, quam disyllabam cum elisione, ut *Ben*[e]. Vnde perspicuum fit casu tantummodo effectum esse, ut apud Phaedrum inueniatur *Et aliam*, non *It*[a] *aliam*. Sed ex numero exemplorum ex Seneca petitorum aliud quoque de Phaedro discendum est.

Solet Seneca per uocem disyllabam claudere trimetrum: sic *mihi*, *Iouem*, *poli*, *face*. Raro igitur collocat in uersus exitu uocem qualem *aetheris*, *caelites*, *exsequi*, *pectore*, perraro uocem eiusdem mensurae tetrasyllabam; nam exempla non reperiuntur alia quam *memoria* HF. 408, Med. 268, Oed. 847, *facinorum* Med. 266, *arietis* Med. 471. At Phaedri leguntur senarii plus minus centum tali uoce terminati. Ergo minime mirum est incipere a uoce simili apud Senecam uersus 14, in Phaedri *PRNV* ne unum quidem uersum. Neque inde colligendum est fuisse Phaedro odio, ut putauit Lucianus Mueller, tribrachyn primum, neque magis fuisse eundem pedem delectationi Senecae, uerum ab utroque poeta collocatas esse quasdam uoces ibi, ubi facillime poterant collocari. Vltima sede alter potius usus est, prima alter, prout haec praesto erat aut illa. Nam saepius pendet poetarum consuetudo (quod metricos nostros plerumque fugit) aut ab necessitate aliena, aut ab legibus ab re diuersis, quam a uoluntate sui conscia et in rem ipsam intenta.

Ceterum seruauit Ademarus (u. infra p. 275 et cf. *rĕticebo* 127,3) integrum ut uidetur exemplum illius pedis tribreuis, quem in textu codicum *PRNV* (nisi forte uelis legere 67,7 *Nĭmĭăque...hilaritas*) frustra quaeras:

Rĕtĭcŭ-it ille, gemitu testatus deos.

1. Paulo incertius est *Pelopĭa* Ag. 194: cf. *Pelopĭae* Ag. 7, Thy. 641, *Pelopĭa* Ag. 165, *Pelopēa* Med. 891, Thy. 22. De *Disicite* Phoen. 343, *Disicere* Ag. 896, u. § 84.

§ **69**. — Vox *beneficium* ubi in uersus initio legitur, ut

59,13 *Beneficium* sane magnum natali dedit,

sunt qui pro proceleusmatico (*bĕnĕ-fĭcĭ-*) uelint dactylum (*ben-fĭcĭ-*) : u. § 79. Sed similiter informatus est proceleusmaticus apud Senecam Phaedra 1275, *Pătĕ-făcĭ-te*.

§ **70**. — *De proceleusmatico extra sedem primam.* — Pes proceleusmaticus, qui in sede prima plerumque incipit a uoce bibreui (*Ita* caput, *Super* etiam), in tertia sede eodem modo informari nequit. Corruptus enim, ut § 10 diximus, legitur in *PR* uersus

75,22 Repente cum *dŭŏ iŭuĕ*-nes sparsi puluere.

Talem proceleusmaticum scribere nec Phaedro nec Senecae per suas leges licuit. Etiam de emendando *mĭhĭ pătĕat* 114,12 u. § 10.

Sed haerendum non erit, siquando apud Phaedrum siue ex paraphrasta siue ex codice nunc ignoto proferetur uersus talis, *Inutilis quŏnĭam ădĕrat...*, in quo constet proceleusmaticus tertius ex uoce anapaestica uel tribreui elisa et altera uoce.

Potest contineri proceleusmaticus tertius in una uoce composita (uelut in initio uersus scripsit *Pătĕ-făcĭte* Seneca Phaedra 1275) :

88,3 Onustus qui *săcrĭ-lĕgĭo* qum discederet.

Hanc optimam lectionem corruperunt plerumque editores, quia neque apud Phaedrum neque apud Senecam alterum reperitur proceleusmatici tertii exemplum ; exempla enim metrici libentius quaerere solent quot sint quam quot exspectentur.

Sed facile quiuis uidet, modo considerarit quales in tertia sede anapaesti uel dactyli in proceleusmaticos conuerti possint (uelut si reponamus 3,23 *quoniam aderat* pro *quoniam esset*, uel 3,27 *sacri-legio* pro *Mercurio*), felici casu euenisse ut

etiam uno in uersu praesto sit pes rarissimus. Qui etsi in textu omnino deficeret, non deberet existimari a poetis consulto exclusus. — Publilius modo prorsus simili : *Ingrata sunt bĕnĕfĭcĭa qui*[*s*] *comes est metus.*

§ **71**. — In sede quinta proceleusmaticus fieri potest si uoci paeonicae praeponatur aut uocula bibreuis sine elisione (sic, *sĭnĕ mĕmŏ*-ria ; item, *ĕrĭt hŏmĭ*-nibus) aut uox longior cum elisione (sic, con-*sĭlĭo hŏmĭ*-nibus). Neutrum proceleusmatici genus reperitur apud Senecam, qui in exitu uersuum non posuit *mĕmŏrĭa* uel *făcĭnŏrum* nisi post uocem semipede longiorem, *ărĭĕtis* autem in exemplo unico syllabae longae subiecit (u. § 68).

§ **72**. — Apud Phaedrum quod prior proceleusmatici forma in codicibus reperitur nusquam, id effecit casus. Nam constat semipes nonus ex uocula non elisa in uersibus fere 89 ; ex iis habent 6 uoculam bibreuem, 83 uoculam monosyllabam longam[1] ; ex his 83 uoculis monosyllabis sunt 54 quae tantummodo ante consonantem produci possint (ut *uim*, *me*, *ĭn*), sunt 29 quae etiam possint poni ante uocalem uel *h* (ut *sīs*, *Mars*). Semipes autem decimus, ubi cum noua uoce incipit, constat ex una syllaba longa aut ex breuibus geminis ; incipit illa syllaba longa a consonante locis fere 557, a uocali uel *h* locis 173[2] ; incipit illud breuium par a consonante locis 97[3], a uocali uel *h* locis 11. Per artem igitur arithmeticam facile computatur quomodo uersus illos 89, in quibus constat semipes nonus ex uocula non elisa, inter uaria genera distributos inueniri oporteat, si solus in hac re uersatus sit casus. At ex tabula subiecta apparet paulo plures esse spondeos et anapaestos quam exspectemus, paulo contra pauciores dactylos et proce-

1. Locos non adnumeraui in quibus potest confundi *est* cum uoce praecedenti, uelut *tantum est* uel *tantumst praemium* 70,9, *mansuetudo est* uel *mansuetudost remedium* 115,15. — Vellem sic factum etiam in altera tabula (p. 205).

2. Non adnumeraui 38,2 ; 54,10 ; 83,8 ; 110,5, ubi semipes nonus corripitur.

3. Non adnumeraui 38,3 et 74,17, ubi incertum est utrum proferri debeat *nĭhĭl* an *nil*.

leusmaticos ; proceleusmatici pedis tamen non exspectari plus quam, si ita loqui fas est, dimidium exemplum ; itaque tum demum reperiri debere integrum exemplum, ubi nouo Phaedri codice inuento numerus uersuum erit duplicatus.

GENERA VERSVVM	EXEMPLA		EXEMPLA EXSPECTATA	
...*mē līminis*	50	54	$54 \times \frac{557}{557 + 97}$	= 46.0
...*mē făcĭnoris*	4[1]		$54 \times \frac{97}{557 + 97}$	= 8.0
...*sīs līminis*	18	29	$29 \times \frac{557}{557 + 173 + 97 + 11}$	= 19.3
...*sīs ūtilis*	6		$29 \times \frac{173}{557 + 173 + 97 + 11}$	= 6.0
...*sīs făcĭnoris*	5[2]		$29 \times \frac{97}{557 + 173 + 97 + 11}$	= 3.3
...*sīs hŏmĭnibus*	0		$29 \times \frac{11}{557 + 173 + 97 + 11}$	= 0.4
...*mălĕ līminis*	3[3]	3	$3 \times \frac{557}{557 + 97}$	= 2.6
...*mălĕ făcĭnoris*	0[3]		$3 \times \frac{97}{557 + 97}$	= 0.4
...*ĕrĭt ūtilis*	3[4]	3	$3 \times \frac{173}{173 + 11}$	= 2.8
...*ĕrĭt hŏmĭnibus*	0		$3 \times \frac{11}{173 + 11}$	= 0.2

1. *Quem celeriter* 14,10, *quis uoluerit* 61,8, *ne tim[ueris]* 131,5, *cum malefico* (§ 79), 88,20.
2. *Sint reliquiae* 45,6, *uult ualidius* 25,9, *non petierint* 33,15, *non tribuerit* 62,2, *huic similiter* 49,6.
3. *Bene praedicas* 135,10, *male diceret* (uel *malediceret?*) 130,1, *quia [rex meast]* 6,7. — Corruptum est *fera societas* 121,7.
4. *Ruit Ilium* 51,4, *erit utilis* 58,11, *foret a molis* 124,3.

§ **73**. — Altera proceleusmatici forma, id est proceleusma-

ticus elisione distinctus, exstat in exemplo uno, quod seruare debuerant editores :

106,10 Haec qui negauit magno con-*sĭlĭo hŏmĭ*-nibus.

Neque enim exspectari plus exemplo uno docet ars arithmetica. Supra diximus esse uersus 173 tali exitu : *ŭtĭlis* ; 11 autem tali exitu : *hŏmĭnibus*. Reliquos numeros quibus hic utendum est satis erit indicasse in ipsa subiecta tabula :

GENERA VERSVVM	EXEMPLA		EXEMPLA EXSPECTATA	
...natūra ŭtilis	116	120	$120 \times \frac{173}{173 + 11}$	= 112.8
...natūra hŏmĭnibus	4 [1]		$120 \times \frac{11}{173 + 11}$	= 7.2
...cunctās ŭtilis	44	50	$50 \times \frac{173}{173 + 11}$	= 47.0
...cunctās hŏmĭnibus	6 [2]		$50 \times \frac{11}{173 + 11}$	= 3.0
...consĭlĭo ŭtilis	13 [3]	14	$14 \times \frac{173}{173 + 11}$	= 13.2
...consĭlĭo hŏmĭnibus	1		$14 \times \frac{11}{173 + 11}$	= 0.8

1. *Decepta auiditas* 5,5, *tensum habueris* 58,10, *ipse alueris* 88,16, *infixo aculeo* 134,8.
2. *Luctus habuerint* 13,15, *conceptum est initium* 19,7, *cautis hominibus* 26,1, *macrens hariolos* 47,6, *priores abierunt* 70,16, *prosunt hominibus* 109,1.
3. *Asinum euocat,* 12,11, *simile accidat* 68,18, *gemitum exprimunt* 70,22, *puteum inscia* 86,3, [*ueniam*] *aestimat* 100,34, *exitium inuenit* 32,2, *progeniem opprimat* 37,10, *continuo impetrant* 68,21, *continuo excreat* 113,9, *propositum ordinem* 71,9, *materia impetum* 75,7, *imperio improbo* 98,2, *benefici*[*um*] uel *benfici*[*um*] *util*[*e*] 76,18.

§ 74. — Diximus numquam constare semipedem tertium aut septimum ex bibreui uoce (ut *mălĕ*) aut etiam uocis umbra (ut *mălĕ*-dixi). Vnde sequitur hoc, neque secundum pedem neque quartum esse posse proceleusmaticum. Ea enim

proceleusmatici esse uidetur lex, ut breues quaternae diuidantur in bis binas, siue geminae ponuntur uoces ut *ita caput*, siue uox una composita ut *sacri-legio*; itaque nullo modo Phaeder uerum proceleusmaticum poterat locare sede secunda uel quarta. Qui si scripsisset tales uersus, *Mores mŭlĭĕrĭbus non sunt alii quam uiris*, uel *Num tu secreta uis mŭlĭĕrĭbus credere*, breues sane quaternas agnouissent, nullo modo tamen pedem proceleusmaticum, qui legitimum sonum aure callebant. — Proceleusmaticum secundum *nĭsĭ dĕdĕ*-ris dixi § 34 esse manu Perotti illatum.

§ **75**. — Phaeder igitur non magis quam Plautus aut Terentius attribuit pedi proceleusmatico sedem certam, sed ibi eum posuit ubi ponere poterat, id est in sedibus imparibus omnibus; in paribus proceleusmatico ideo abstinuit quia eo uti nequibat. Itidem Seneca reiecit eum pedem a sedibus paribus, quia sic iubebat lex Graeca de pedibus puris. In sedibus autem imparibus omnibus paratus erat, opinor, Seneca ut sine dubitatione admitteret, quamquam reuera in sola sede prima admisit; neque enim ulla ratio excogitari potest cur aliter informari aequum sit pedem primum, aliter tertium aut quintum. Haec credo intellegent qui sciunt inuestigandas esse non res tantummodo, sed etiam rerum causas.

§ **76**. — *De dactylo ante anapaestum collocato.* — Apud Senecam prohibet lex, quae binos deinceps impuros pedes reicit, ne anapaesto umquam praeeat dactylus, unde fiat qui huius temporis hominibus dicitur trochaicus proceleusmaticus. Auribus tamen non displicuisse sonum breuium quaternarum, semipedes binos aequantium, testis est uersus Thy. 1052, ubi praeit anapaesto quinto tribrachys : « Sceleri modus debe-*tur ŭbĭ făcĭas* scelus. »

In qua re Seneca solus non fuit. In senario subicit dactylo anapaestum ille qui argumentum Cistellariae conscripsit : « *Comprĭmĭt ădŭle*-scens Lemnius Sicyoniam ». Qui ueteres

imitabatur, uelut Asin. 634 « *Quas hŏdĭe ădŭle*-scens Diabolus ipsi daturus dixit »; Rud. 941 « *Nil hăbĕo, ădŭle*-scens piscium, ne tu mihi esse postules »; Bacch. 148 « *O bărătrum ŭbĭ nunc* es; ut ego te usurpem lubens »; Trin. 804 « *Contĭnŭo ŏpĕri*-to denuo; sed clanculum »; Heaut. 502 « Continuo *hic ădĕro. Ită quae*-so : di uostram fidem »; Rud. 43 « Eam uidit ire e lu-*do fĭdĭ-cĭnĭo* domum »... Neque a uersibus trochaicis alienus erat olim pes proceleusmaticus : Aul. 168 « Clamores, im-*pĕrĭa, ĕbŭ*-rata uehicla, pallas, purpuram »; Capt. 493 « Qui con-*cĭlĭum ĭnĭ*-ere quo nos uictu et uita prohibeant »... Haec et alia exempla dicet quis forsitan esse corrupta, aut ita pronuntiari debere ut pro breuibus binis substituantur singulae longae; sic pro *bĕnĕfĭcium* multi efferri uolunt *benficium* (§ 79); sic cum legatur Most. 383 in trochaicis « *Cĕdŏ sŏlĕas* mi ut arma capiam, iam pol ego occidam patrem », item in iambicis Truc. 363 « Vellem si fieri posset. *Cĕdŏ sŏlĕas*, puer », cogitari potest aut de disyllabo *soleas* aut etiam de monosyllabo *ced* pro *cedo*, cui uoci respondeat numero plurali uetus illa forma *cette*. Sed fac omnia exempla esse ab ipso Plauto abiudicata; in Plautinis tamen libris inueniebantur; praesto erant auctori argumentorum, praesto erant Senecae; etiam incredibiliora inuenerat in ueteribus tragoediis Cicero (Or. 153) et pro genuinis habuerat. Ergo cauendum est ne nos apud poetas recentiores id emendemus praepropere, quod illi a uetustioribus aut mutuati sunt aut sibi saltem uisi sunt mutuari. Seneca cur quaeso in genere iambico abstinuerit ab anapaesto post tribrachyn collocato, qui contra morem Graecorum, secundum morem autem Plauti, Ennii, Attii, admittit in genere anapaestico atque in uno eodemque monometro anapaestum dactylo subiectum (HF. 1064, HO. 186, 1883)? nam Aeschylus Eum. 950 posuit in fine unius monometri dactylum, in alterius initio anapaestum.

§ 77. — Vt in Seneca, itidem in Phaedro decet esse cautiores qui ex mente sua mentem alienam solent diuinare. Itaque

non sollicitandus est uersus unicus, in quo dactylus praeit anapaesto quarto :

43,6 Nec quicquam pos-*sunt nĭsĭ mĕlĭō*-res carpere.

Quem uersum multi aut corrigere conati sunt aut etiam ex textu eiecerunt, nulla causa nisi quod anapaesto praeibat dactylus. Sed ipse se uersus tuetur, siquis de rebus metricis sine ira et studio iudicare consueuit. Neque ideo suspectus est quod est unicus. Nam ante anapaestum quartum reperitur uocula bibreuis hoc solo loco, uocula monosyllaba octies (*ne* 26,4; 61,7; *si* 59,11; *non* 82,32; *quod* 83,7; 95,30; *sed* 103,5; *res* 72,11); at etiam in quolibet alio semipede facile inuenias uoculas monosyllabas octonas pro bibreuibus singulis; exempli gratia in fabulis 1-32 in initio uersuum sunt uoculae 12 quales *ĭtă*, 106 quales *haec*; in uniuersis fabulis habent 37 uersus semipedem octauum qualem *ĭtă*, 335 qualem *mens*.

§ **78**. — Anapaesto secundo aut tertio quod nusquam praeit dactylus, hoc casu factum crediderim. Nam cum ante anapaestum secundum reperiatur uocula monosyllaba semel (Lutum *ad făcĭendos*... 108,11), ne semel quidem seruatam esse uoculam bibreuem itidem collocatam quis miretur? Ante anapaestum tertium reperitur quinquies uocula monosyllaba, numquam uocula bibreuis. Sed ut opinor suspicio non erit legitima, siquando inuento deperditarum fabularum codice proferetur uersus talis: *Nunc ĕgŏ făcĭen*-dos..., Quae uul-*pem mŏdŏ rĕuŏcas*-set..., Secu-*ris mălă quŏnĭam es*-set....

§ **79**. — Nunc uidendum est utrum admittatur necne apud Phaedrum praeeunte dactylo (uelut apud Senecam praeeunte pede tribreui) anapaestus quintus. Suspectum erit multis exemplum unum uoce composita informatum

23,8 Noli [im]putare ua-*num bene-ficium* mihi,

in quo Luciano Mueller partim obsecutus scripsi cum uncis *ben*[*e*]*ficium*, quia describens paraphrasin Ademarus *benfitium*

posuit. Illo tamen loco ut memorabilem scripturam obscurare nolui, ita ei minimum equidem fidei tribuo. Nam fac pronuntiatum esse reuera Plauti tempore *benficium* et *malficium*, ut uisum est Ritschelio (Opusc. II p. 716), Muellero, aliis. Fac eundem uocibus mansisse sonum usque ad tempora Tiberii et Neronis; fac Phaedrum non modo dixisse *benficium* sed etiam scripsisse (quamquam nusquam sic scriptum est in titulis, nusquam alias in codicibus, ne in Plauti quidem palimpsesto). Tamen erit cur denique de Ademari testimonio summopere dubites. Qui enim fieri potuit ut in paraphrasi primum seruaretur modus scribendi rarissimus curiosius quam ipsae plerumque seruabantur uoces? paraphrasin deinde qui descripsit Ademarus quomodo contigit ut a corrigendo abstineret? an uero timidiores fuerunt in hoc uno loco et paraphrastes et iterum eius descriptor quam in multis aliis omnes librarii Plauti, Terentii, ipsius Phaedri? — Cf. *bengnam* aperto mendo scriptum in B^1, Plaut. Rud. 261. — Accedit res satis miranda : Nisum enim grammaticum Phaedro fere aequalem ait Velius Longus (p.76,12 Keil) praecepisse ut scriberetur *benificus* potius quam *beneficus*. Quem de tertio scribendi genere aliquid dixisse non refertur, quamquam hic praecipue dicendum fuit, neque magis quam Nisus uidetur Longus de *benf-* cogitasse, sed in memoria tantummodo habuisse *benef-* et *benif-*.

Benficium, *malficium* dactylici certe poetae non agnouerunt, uoces heroico uersui aptissimas, qui nomina eiusdem sensus *benefactum*, *malefactum* non refugiunt, qui libenter uerbis utuntur similiter contractis *olfacio*, *calfacio; benf-*, *malf-* tamen haud magis usurpant quam illud cascum in epistula consulari de Bacchanalibus (C. I. L. I 196,19) OINVORSEI pro *uniuersi*. Atqui, utut solitae erant pronuntiari, usitatissimae in sermone Latino erant uoces *beneficium*, *maleficium*, ut uidere est ex lexicis Ciceronianis : eas uix intellegas a poetis alienas esse factas, nisi prohibuerit metrum.

Nihilominus, ut dixi, duxi esse Muellero morem aliquatenus gerendum in dactylo 23,8, atque praeterea in pede tribreui

76,18 Cum iam desi[eri]t es-*se bene-fici*[*um*] *u*-til[e].

At *beneficium* reliqui intactum in uersus initio (59,13). Item seruaui *malefico* 36,2, *maleficus* 39,2, *malefici* (a maleficio) 18,1; *malĕficae* tetrasyllabum habet Seneca Tro. 752.

Ceterum rarae sunt uoces compositae quales *bĕnĕ-fĭcĭum*, *săcrĭ-lĕgĭum* (88,3), *fĭdĭ-cĭnĭus* (quod Plautus in senario collocauit Rud. 43 itidem ut Phaeder *beneficium*). Itaque transeundum est ad exempla aliter conformata.

§ 80. — Leguntur in appendice Perottina hi duo uersus:

120,7 Adeone per me uide-*or tĭbĭ mĕlĭu*-scula?
131,1 Cum uenatorem cele-*ri pĕdĕ fŭgĕret* l[u]pus.

Ex quibus alterum a re metrica suspectum ego non haberem (cur enim abiudicandum sit a Phaedro *pede fugeret* potius quam ab Seneca *ubi facias*?), sed suspicionis aliae sunt causae. Nam si genuina est Perottina lectio *uenatorem*, intellegi nequit quo pacto scribere potuerit paraphrastes *persecutorem*; interpolauit igitur Perottus uersum ex 6 et 9, ubi legitur *uenator*. Atque *celeri pede* de bestia accipi non debet, quae si nimis celeris depingetur, latibulo non egebit neque silentium bubulci requiret; celerem dixerat Phaeder (ut Babrius) non quae iam de fuga desperabat defessam aut sauciam feram, uerum illum, cuius ea oculos uitare cogebatur, uenatorem uel « persecutorem ». Itaque adhibendum erat huic loco remedium solito acrius. Nos pro substantiuo *uenatorem* restituimus participium et interposito *uirum* disiunximus *pĕdĕ* a *fŭgĕret*. Quae emendatio ut incerta est, ita esse uera potest; contra lectioni codicum neque fides est neque ut ita dicam spes fidei.

Priorem uersum fuit cum tolerare conaremur; qui enim seruaramus *nĭsĭ mĕlĭores*, non offendebamus in *tĭbĭ mĕlĭuscula*. Sed re bene perpensa accessimus, non propter breues quaternas, uerum propter loquendi genus insolitum, sententiae Andreae Spengel, qui *meliuscula* reiciendum putauit. Nam Aesopi domina dici potuit sine suo cultu pulchrior, decentior,

speciosior, non uero *melior* aut *meliuscula*. Item potuit coniungi *adeo* cum adiectiuo (*adeo bona*, *adeo pulchra*), non cum comparatiuo, etiam deminutiua forma praedito; id quoque argumento conueniens est ut moecha stultissima, dum ab seruo suo laudem formae expetit, sese per se pulchram uel pulchellam uideri postulet, non per se aliquanto pulchriorem. Bene igitur cogitauit Spengel de *mellitula*. Pro qua tamen emendatione posuimus *uenustula*, ne in emendando deleretur illa littera *s* (quae in corruptelis rarius obscuratur), neue inter *e* et *tula* pro quinque calami ductibus tres tantummodo comparerent. Simul uisum est sensui paulo aptius esse *uenustula* quam *mellitula*, quod adiectiuum de corpore uel de sauio proprium esse potest, hic de ipsa muliere dictum uix placet.

Nullum igitur superest exemplum anapaesti quinti post dactylum collocati, qui cum uoce noua incipiat. Atque concedendum est doctis uiris, qui breuium quaternarum concursum anxie refugiunt, casu non esse effectum ut illi exemplo singulari *ŭbĭ făcĭas* deficiat exemplum gemellum et apud Senecam et apud Phaedrum. Ita enim saepe uterque poeta constituit semipedem octauum ex uocula bibreui, ita saepe semipedem nonum ex uoce a breuibus binis incipiente, ut compluribus locis exspectari possit quod semel tantummodo factum est.

De prosodia.

§ **81**. — Habet Phaeder quae inter se pugnent, ut *uoluc-ri uolu-crem*, *insŭeta insvetis*, *tibī tibĭ*, *unīus utrĭusque*, *periculum periclo*, *mĭhī mī*, *iurgii ingeni*, *deum deorum*, *libuerit libitum est*, *queri reuertier*, *parturibat custodiebat*, *fuĕrunt fuere*, *haesērunt haesere*, *fauerit promorat*, *celauerat laudaram*, *petiit petit*. Qua autem inaequalitate iam insignis est sermo Homericus, eam nos apud Augusti libertum toleramus facillime. Itaque secuti non sumus editorem doctissimum Lucianum Mueller, ubi constantiae gratia quasi Procrustes modo *nihil*

mutilabat, modo *utriusque* in ponderosam epitriti quarti longitudinem diducebat.

§ **82**. — Media quae dicta est consonans, nunc rectius sonora dicitur, disiungitur ab insequenti liquida syllabamque longam efficit in locis 7 : *nĭg-ros* 35,10 (sic Seneca Oed. 358, Ag. 756, Thy. 654, 665, HO. 559, 1705), *ăg-ros* 126,1 (sic Seneca Phaedra 1051, 1105, 1209, 1278...), *Intĕg-ritatis* 55,5 et 76,30; — *hyd-rum* 3,24 (sic *hyd-ra* Sen. Med. 701, HO. 19, 94...); — *făb-ro* 76,7, *făb-ri* 85,3. Nos 131,5 pro *Huic ăg-ro* correximus *Huic iuro*. — Coniungere consonantes non licet in composito *nĕg-legere*, uelut ex. gr. 82,20.

Locis 13 coniungitur sonora cum liquida, itaque syllabam relinquit breuem : *Perĕ-grinam* 27,11; — *cathĕ-dra* 52,4; — *glă-bros* 82,22, *tenĕ-bris* 54,26; 60,4; 70,10, *tenĕ-bras* 54,42, *celĕ-bres* 7,1, *cerĕ-brum* 8,2, *colŭ-bram* 69,2, *muliĕ-brem* 82,21 (cf. § 1), *Celĕ-brate* 124,7, *Fă-bricasset* 84,9. Ex coniectura est *scă-bro* 97,6.

§ **83**. — Surda consonans disiungitur a liquida locis 7 : *rĕc-reatus* 119,27 (quod sine exemplo esse ait Quicherat), *uolŭc-ri* 101,1 (eodem uersus loco Sen. HF. 750, 756); — *rĕt-ro* 34,6 (eodem uersus loco Sen. HF. 55, 280, 941, Tro. 503, 1151, Phoen. 192, 541...), *pŭt-ris* 134,6 (sic Seneca Oed. 534); — *ăp-ro* 30,4, *uĕp-rem* 131,2 (sic Seneca Phaedra 1103), *locŭp-les* 119,2. Traditum est 84,16 *păt-ris*, sed reponendum uidetur *pă-tria*. Traditum est 75,24 *supra*, 3,20 *supra* uel *super*; utroque loco legendum putamus *supera* potius quam *sup-ra* (cf. Sen. HF. 1289, Phaedra 935, 1158). De *atroci* 113,21 u. § 29.

Locis 43 coniungitur surda cum liquida : necessitate corripitur in uersu iambico uox *merĕ-tricius* 107,4, uoluntate Phaedri corripiuntur *uolŭ-crem* 27,11, *uolŭ-cris* 37,6 et 93,3, *lă-crimas* 67,4, *Lă-crimis* 124,6, *să-crilegio* 88,3, *lŭ-crum* 24,8; 44,26; 70,26; 94,8; *lŭ-cro* 89,8, *lŭ-cri* 99,3, *să-crum* 88,13,

obsĕ-cro 111,1 et 135,5; — *pă-trimonio* 70,23, *arbĭ-trio* 62,10 et 106,1, *V-triusque* 54,2, *tonĭ-tribus* 100,23, *arbĭ-tror* 113,23, *impĕ-trant* 68,21, *pă-triae* 43,31, *pă-triam* 72,7 et 111,9, *merĕ-trix* 107,13 et 132,1, *uerĕ-tri* 64,1, *pă-tris* 115,2, *pă-trem* 52,9, *pă-tri* 82,30, *pĕ-tram* 125,2; — *locŭ-pletes* 28,2, *locŭ-ples* 72,6, *prŏ-prium* 4,10 et 5,1, *prŏ-priis* 62,13 et 87,2, *prŏ-prios* 43,12, *Prŏ-priae* 108,15, *stŭ-pro* 111,14, *rĕ-plent* 68,19. Traditur priore correpta 103,7 *latrans*, sed *lătrare* per uocalem breuem nemo antiquus dixit, ne comici quidem (neque Phaeder 24,6); pro *latrans* reposuit Bentley felici inuentu *Lacon*.

§ **84**. — Recte praebent codices *reccidat* 62,15, *rettulit* 34,6 et 63,10, *rettudi* 74,22, *repperit* 1,1; 54,43; 56,2; 82,49; 88,15, *repperi* 81,11; itaque restituenda sunt *rettuli* 75,4, *rettulit* 3,9, *repperisset* 117,5 (ut apud Senecam HF. 269 *reccidistis*). Semper autem praesens *reperio* primam syllabam corripit, quamquam male traditum est *repperies* 79,4 et 94,11, *repperire* 86,2 (cf. *repperti* 75,30). Corripitur recte *recipior* 44,23; item *reticebo* 127,3. Corripitur prima in *reliquiis* 23,6, *reliquiae* 45,6 et 76,15, *reliquias* 94,3 (sic Seneca Phaedra 1247, Oed. 1021, HO. 1823), *religio* 88,4 et 111,4, *religioni* 28,6.

Dissicit, non *disiicit* aut *disicit*, scripsi pro corrupto *dissipat* 113,10. Vsitatam enim fuisse eam per geminam *s* formam Phaedri aequalibus docet Seneca, qui quamuis in *adicio*, *abicio*, *obicio* primam corripere soleat (dactylicum *obice* nomen est HF. 999), tamen *dissicit* pro dactylo habet Tro. 395 (ubi scriptum inuenitur etiam *dissipat*). Quo ille iure uix dicam, sed siue iure aliquo siue iniuria, uoluit distingui *dissicit* a ceteris eiusdem uerbi compositis. Quae autem lingua *Pollux* habet pro **Poldux*, *tollo* pro **tolno*, *collum* pro **colsum*, *ferre* pro **ferse*, *parra* pro **parsa*, eamne incredibile est habere *diss* pro **disj*-? Non potuit confundi in composito iaciendi uerbum cum uerbo secandi? Non potuit Phaeder in eo composito

peccare, siquidem peccatum hoc est, quemadmodum peccasse dicuntur multi multorum librarii?

Producit Phaeder *prōcurare* 47,16.

§ **85**. — De *u* modo uocali modo consonante haec enotaui : pronuntiandum est *argŭebat* 11,4, *argŭis* 55,6, quod nihil noui habet, itemque *milŭum* 32,3 et *milŭo* 32,10, quod perinde legitimum est. In suescendi uerbo haesitat Phaeder : *insŭeta* 12,5, *adsŭetam* 44,14, *adsŭevi* 85,7, sed cum *u* consonante[1] *insvetis* 3,8, *adsvevit* 17,5, *mansvetudo* 115,15 (*consveverit* 57,14 ex coniectura; non sine metrica necessitate *mansvetudinem* 106,7, *consvetudine* 91,3 et 118,22); constanter tamen *persvasus* 49,8, *persvasa* 9,7, *svadebat* 16,6, *svadet* 39,11, *svaves* 96,3. Recte in *reliq-ŭus* siue mauis *relic-ŭus* auditur *u* uocalis (a relinquendo enim, ut a conspiciendo *conspic-ŭus* 83,6) : *reliqŭis* 32,13, *reliqŭas* 48,2, *reliqŭ*[o]*m* 75,12. Etiam recte *fortŭītum* 37,4 (*fortvītus* uel male *fortŭĭtus* alii, ut *pitvita* Horatius, *qvattvor* Ennii exemplo Seneca HO. 1095; *gratŭĭtus* Statius). De uoce *liquidam* u. ad 27.4.

§ **86**. — Collatis uersibus

3,16 Hoc mersum limo cum iaceret *diutius*,
76,14 Fruar *diutius* si celerius c[e]pero,

apparet Phaedrum pronuntiare solitum esse *dĭŭtius*, non uero *dĭūt-* uel *djūt-* aut *divt-*. At pronuntiauit *cuj*, *ej* : u. § 34.

§ **87**. — Producitur *-o* ubicumque semipedem parem efficit : *quaesō* 53,6; 131,7; 51,4 (et secundum *PR* 51,17), *purgō* 23,3, *parcō* 76,1 (sequitur *sc*), *placō* 84,4, *donō* 113,30, *pereō* 51,6, *faciō* 132,5, *uolitō* 135,6, *confidō* 19,6, *seruabō* 33,8, *monstrabō* 49,5, *perlustrō* 74,5 (nisi est *praegustō* 74,6), *committō* 135,12, *restituō* 57,15, *reticebō* 127,3; — *Nemō* 19,1, *uirgō* 111,16,

1. Sic Seneca constanter, ex. gr. HF. 653, Tro. 152, Med. 808, Phaedra 175, 207, qui habet et *Sŭebae* Med. 713 et *svapte* Ag. 250. — Raro exemplo librarius codicis *P* uocem ita diremit 91,3 : *consu etudine*.

condiciō 51,7 (?) et 57,12; — *subitō* 3,14 et 40,7 (ex coniectura 111,3), *Serō* 65,10, *Tutō* 123,5, *Ergō* 106,12, *retrō* 34,6, *meritō* 28,9 et 50,10, *ideō* uel *adeō* 41,11, *ilicō* 118,18, *aliquandō* 58,12, *Falsō-que* 84,18; *Immō* legitur 110,12 (sed coniectura sustuli 120,8) sicut Catull. 77,2, Plaut. Merc. 297 (nam parum fidei habet Cist. 565). Corripitur compositum *Quandŏquidem* 54,52.

Etiam producitur *-o* in semipede nono (§ 42) : *perstō* 123,8, *cedō* 129,5, *optō* 131,14, *habeō* 49,4, *uideō* (sequitur *st-*) 74,15 (?), *curabō* 92,6; — *scitō* 97,3; — *nemō* 46,5, *magnitudō* 83,12; — *agendō* 38,3, *ambulandō* 113,2; — *uerō* 27,1, *subitō* 16,5 et 54,20, *meritō* 32,13 et 57,7, *omninō* 84,23. — Facilius quam in Phaedri senariis apparet in trimetris Senecae *-ŏ* correpta, ut bis fit in Phoen. 64 : *Non obstŏ sed praecedŏ, quouis utere.*

Casu euenit ut numquam reperirentur iambica in *-ō*, qualia *uŏlō, hŏmō*. Vbicumque igitur legimus uoces huius generis, corripiuntur, et ex breuibus geminis fit semipes : *Scĭŏ* 92,13 et 129,6, ne-*scĭŏ*-quis 53,5, ne-*scĭŏ*-quid 38,20, *uĕtŏ* 68,31, *uŏlŏ* 71,6; — *Lĕŏ* 22,4, *hŏmŏ* 37,25; 72,1; 75,28; 100,32; — *cĭtŏ* 58,10 et 76,13, *mŏdŏ* 10,9 (ex coniectura 93,11 et 100,25).

§ 88. — De *hŏmŏ, tĭbĭ, tĭbī, mĭhī* et similibus in primo pede dictum est § 64, in secundo et quarto pede §§ 35-36 Praeterea enotaui in semipedibus paribus *tĭbĭ* 47,14; *ŭbĭ* 10,4; 31,1; 50,9 (?); 63,4; *tĭbĭ* 12,13; 23,3; 54,8; 56,7; 76,20; 84,17; 84,21; 123,3 (cf. praeterea 76,2 [cum § 18]; 112,4; 126,11; 135,12); *sĭbĭ* 30,2; 46,15; 68,4; 78,7; 92,2; 100,2; 102,5; ne-*scĭŏ*-quis 53,5, ne-*scĭŏ*-quid 38,20; *uĕtŏ* 68,31, *uŏlŏ* 71,6; *hŏmŏ* 37,25 et 100,32. Vbicumque pronuntiari potest *mĭhĭ* ut 51,13, potest etiam *mi*. In uersus exitu stat ea uox 2,5 et 55,5, posterioris syllabae elisionem patitur 20,9; 22,11; 135,6 et ut uidetur 56,7 et 88,6, ut de *mĭhi* disyllabo dubitare non liceat, etiam ubi non fit iambus.

De *ego* ante *sc-*, *ibi* ante *st-* bibreuibus u. § 48.

§ **89**. — Pronuntiatur producte *unīus* 82,49, *ullīus* 88,21 et 123,11, *illīus* 43,14 et 75,26; correpte autem (quae exempla Lucianus Mueller tolli postulauit omnia) *alterĭus* 54,55 et 86,2, *utrĭusque* 54,2, *illĭus* 15,8, ut bis in uersu Horatiano C. IV 13,18. Equidem me fateor nescire cur non licuerit Phaedro etiam in hac re pugnare secum; Vergilius in uno eodemque libro *unĭus ob noxam* A. I 41, *unīus ob iram* I 251; Seneca *ipsīus* HF. 480, *unīus* 1266, *illīus* Med. 729..., sed etiam *unĭus* Ag. 626 (quis enim uersus esse potest nisi sapphicus?), *alterĭus* Tro. 231, *utrĭusque* Tro. 893, Thy. 709, 1088...

§ **90**. — Posuit Phaeder in exitu uersus *dextera* 92,3, *dexteram* 131,8 (cf. Sen. Med. 104, Ag. 551; etiam in uersu medio Oed. 1002, HO. 870, 995, 1727...); in uersu medio *dextras* 100,9. Posuit Phaeder in exitu uersus *periculum* 30,3 et 47,8; pronuntiandum est in uersu medio *periclo* 29,11; 37,13; 40,14; 41,19, et restituendum *periclis* (non uero *periclo*) 67,8; de *periclum* 86,1 ipsam u. editionem. Recte se habent *Periclitatur* 83,12, *Periculosam* uel *-sum* 9,9; 54,1; 94,8 (*Archiv f. lat. Lexikogr.* IX 1894 p. 136). *Periculis* in uersus initio Sen. HF. 327, Med. 434, qui etiam *periclis -clum -cli* Oed. 709, 971, Ag. 234, 798, 978. — In u. medio *saeculis* Phaeder 79,16, cf. 108,1; *poculis* 75,20; in exitu *saeculo* 97,4, *poculis* 119,26.

De *dis* pro *diues* cogitauit Lucianus Mueller 40,4 et 95,4; recurrit *diues* 49,6; 89,2; *diuitis* 119,6; cf. *ditum* ap. Senecam HO. 648; de *diuĭtiae* dictum est § 39; de *-uĕ-*, *-uĭ-* in uerbis dicetur §§ 101-103; de Lachmanniana uoce *stum* pro Latina *istum* u. §§ 21 et 55; de *benficium* §§ 69, 79; de *mehercule[s]* u. 26,7.

Legitur *Neque enim* 43,25; praeterea semper *nec*.

Corcodillis 26,4, *corcodillus* 26,6 recte se habent; item *tympana* (non *typana*) 78,7.

§ **91**. — Pro *nihil* fere ubique *nil* scribit L. Mueller;

quin 74,17 pro *Nihil laboras* reponit *Laboras nil*. In quo sine iusta causa uidetur audax fuisse uir doctissimus. Quid enim impedit quominus Phaeder utramque formam usurpauerit, ut homo aequalis Seneca, qui sibi contradicit in uno eodemque uersu (Med. 163 Qui *nil* potest sperare desperet *nihil*[1])? Cur non *Nihil* iambum primum effecerit ille, ut Seneca HF. 365, 1302, Tro. 423, Med. 461, Ag. 1010, Thy. 435 (qui etiam *Nil* Phaedra 1176, Ag. 507, Ag. 517, Thy. 255, HO. 1479)? Legitur *nil* in *P* 40,12, pro eo *nec* 41,11. Recte restituitur *nil* pro *nihil* 95,31 et 123,16. Quod fecerat Pithou in 54,31 (cf. 54,51), cum nondum innotuisset uera scriptura ex Perottino testimonio. Vereor tamen ne hic et 110,9 diffidendum sit Perotto, cui ut uidetur senarius eo melior erat quo propius accedebat ad syllabarum numerum duodenarum (p. 287). Desinit uersus in *nĭhil* 82,16.

Restituendum est *mi* pro *mihi* 62,9 et 114,12.

Pronuntiandum est *prensa* 23,1, *comprensus* 49,10 (*-prehensus PV*) et 79,14 (traditur *-pressus*), *deprensi* 94,10 (trad. *-prehensi*; cf. Sen. HF. 224,323, Tro. 1097..., qui tamen *deprĕhensum* HO. 470), *prendens* 125,2, *prendit* (perf.) 107,15, *prenderat* 128,1 (cf. Sen. Tro. 1046, Oed. 916, HO. 533), ut recte uideatur Nevelet restituisse *reprendere* 101,4.

§ **92**. — Sicut in medio composito longam breuiat auctor Iliados (χαμαι-εῦναι Π 235), ita solent Latini non minus inter compositi partes quam inter uoces geminas elisionem facere : *ant(e)hac*, *d(e)in*, *m(e)hercules*, *sem(i)animus* (monstrum horrendum informe est Eicherti *semjanimus*, Vollstaendiges Woerterbuch zu den Fabeln des Phaedrus, s. u.). Opus igitur non est ut nos partim exquisitas partim barbaras scripturas inducamus, uelut *semanimus* aut *mercules*. Neque modo in scribendo parendum putamus esse consuetudini ueterum, etiamsi forte praua nonnumquam fuit, sed etiam in loquendo

1. Sic etiam Martialis II 3 : Sexte *nihil* debes, *nil* debes Sexte, fatemur.

non est cur uocalem deleamus, nam id interfuit inter elisionem Graecam et Latinam, quod uocalem elisam Graeci delebant, Latini quamquam non adnumerantes pronuntiabant tamen; neque opinor umquam homo uere Romanus pronuntiauit aut *minquit* pro *me inquit* aut *mercules* pro *mehercules*. Sed de efferendis utut est uocibus, in describendis summa religione seruauimus qualia sunt *antehac* 45,6; *semianimus* 10,8 (etiam in loco corrupto 68,19 requirit apicum numerus *semiusto*); *dein* et *deinde* ex. gr. 9,3; 15,7; 20,5; 49,3; 70,6; 82,16; 92,5; *mehercule* et *mehercules* 26,7 (ubi uide); 49,4; 61,8; 95,22; 117,3. Etiam in *circumire* 72,4 Phaeder elisionem admittit. Incertum est quomodo pronuntiemus *circumeunti* 63,5; *circŭmit* uel *circŭit* habet Seneca Oed. 547, Ag. 237.

§ **93**. — Vna uoce efferenda sunt *superuolans* et *superfuit* (ut apud Senecam *supererant*, Phoen. 240) in

42,6 [Ne] solus esset stud[u]i, quod *sŭperfŭit.*
126,9 Ostendit sese coruus et *sŭperuŏlans.*

Quare scripsi *propteruolans* 39,7, *propteruolitanti* 134,1; sed haec minus certa.

§ **94**. — *De declinatione.* — Metro requiruntur *pretii* 56,4, *iurgii* 2,4, *luscinii* 62,2, ex coniectura *studii* 77,4; sic Seneca *Ilii* Tro. 428, *senii* Phaedra 823, *coniugii* Ag. 80, *consilii* Ag. 126, *Danuuii* Thy. 376, *exilii* Thy. 923. Sed pronuntiandum est *ingeni* 112,5 (§ 37; sic Sen. Phoen. 238), *imperi* 84,20 (ubi traditur *imperium*) et 113,31 (sic Sen. Phoen. 296, 661, Oed. 84...; tamen *-rii* Phaedra 430, 542, 1111), *malefici* 18,1. *Supplici* 23,5 melius a supplice quam a supplicio repetas. Seneca *consili* Thy. 308, 325.

Certum est *frenos*, non *frena*, 81,9.

Genetiuo numeri pluralis legitur *superum* 99,5 (sic Sen. Thy. 789) et in pseudo-tragoedia *Graium et barbarum* 84,11 (*Graiorum* Seneca Tro. 526), *deum* 88,12 et 19 (sic Sen. Tro.

351), sed *deorum* 3,13; 61,10; 68,22 (sic Sen. Phoen. 200 et saepe).

Monosyllabum est *di* 100,24 (ex coniectura 68,26; sic Sen. Thy. 1070), *dis* 70,15 (sic Sen. Phoen. 205). Iambice tamen reposui 61,2 *Dii ut* uel *Dei ut* pro *Diui*, adhortante prosodia Senecae, qui *dei* HF. 450, 712, HO. 64, *deis* Oed. 767, Thy. 148, 984... Talia non habet Phaeder qualia sunt *meis* monosyllabum Tro. 191, *exilis* pro *exiliis* Phoen. 625, *supplicis* Med. 743, 1015, Oed. 944.

§ **95**. — *Venantum* scriptum est substantiui sensu 13,7 (*nocentum* Seneca HF. 93); item substantiui sensu repositum metro inuitante *potenti* pro *potente* (§ 44). Res anceps est de *maiori* siue *maiore* 47,11 et 13 (*maiore* Seneca HF. 747, Thy. 254, *maiori* Phaedra 543); apud Phaedrum *titubanti* metro firmatur 65,10 ut apud Senecam HF. 777; corrigitur *ueniente* pro *uenienti* 89,5. Accusatiuos in *-īs* seruarunt saepe codices; restituendum pro *humiles* censuimus *humilis* 29,1; cf. 76,12; 95,4.

Propter metrum restituitur *uulpes* 14,5 et 27,3 et 29,8 (his et ceteris locis *uulpis P*; cf. *feles* 37,2 et 4). — Versum claudit *gruis* pro *grus* 9,7; monosyllabum est *Sus* 37,3. — *Plebes* legitur 83,13, non *plebs*. Ex *R* reposui *colos* 57,6. — Restitui debent casu accusatiuo *uirginale* (pro *-ali*) 65,12, casu uocatiuo *animale* (pro *-al*) 93,8.

Quae Phaeder uidetur a declinatione Graeca mutuatus esse ut *myrtos* 61,3, *Tityos* 110,13, *sophos* uel σοφῶς (u. ad 58,9), *Lede* 75,9, *Simonide* 72,13, *Praxitelen* ante consonantem 97,6, *Cybebes* 78,4, *Cybebe* datiuo casu 61,4, ea plerumque ad prosodiam non pertinent. Contrarium Graeco mori est *Phalerĕus* 98,1.

§ **96**. — *In quis* sensu relatiuo seruauerunt *PR* et Perottus 98,9, Perottus 112,2; *De quis* testatur Perottus 57,11, ubi *PR* contra metrum *De quibus*. Praeterea *quis* conieci pro *quo*, *quae* 4,11 et 67,10. Etiam puto legeremus *quis* 8,3 pro *quibus* (utrumque metrum sinit), si seruatus esset ea quoque in parte

codex Perottinus. Sensum interrogatiuum habet *quibus* 100,6. Relatiuo sensu Seneca modo *quis* (Med. 711, Phaedra 443, Oed. 680, Ag. 197), modo *quibus* (Ag. 10, 525, Thy. 897...).

§ **97**. — *De coniugatione.* — Coniugationis tertiae sunt *orĭtur* (quod reponendum uidetur pro *uritur*) 118,19 et, si forte pro genuino haberi debet, *cupĭmus* 41,17 (ut *cupĭtis* Sen. Phoen. 491, *cupere* Med. 544). Secundae sunt *intuēre* 79,3 et quod fide codicum sola nititur *tuearis* 51,10 (cf. Sen. Tro. 501, 507, 667, 906...).

Legitur *libuerit* 33,9, *libitum est* 59,4; *miseriti* 46,4, *miserita* 59,16. De *coepit* cum passiuo u. ad 20,9. Traditur infinitiuus *ioculare* 79,1, neque ex alio auctore demonstratur dictum esse potius *iocul ari*, quamquam *iocari* dicitur.

§ **98**. — Infinitiuus medio-passiuus terminatur fere in *-i*, uelut *queri* 67,9; unico exemplo legitur *reuertier* 68,14.

In imperfecto coniugationis quartae notanda sunt haec: *parturibat* 73,1 (*-iebat* metrum non respuit), *sentiebat* 54,15, *Custodiebat* 70,4, *Veniebat* 98,13.

Restituitur *occucurrit* 51,3 et 135,3. Vix tamen potest intellegi *occurrit* tempore praesenti 123,2; perfectum esse potest ut *accurrit* 122,2; Seneca *occucurrit* Phoen. 367, *occurri* HO. 42[1]. Tamen uidendum est annon reposuerit Perottus *Aesopo occurrit* pro *Huic* uel *Illi occucurrit*, dempto promythio in quo steterit olim nomen Aesopi. Velut 54,39 pro *Diuo Augusto* posuit summum pontificem, pro *nostris* ut uidetur 113,16 Romanos et pro *contubernales* 107,1, nisi nos coniectura fefellit, mulieres.

§ **99**. — Secundam personam medio-passiuam finit Phaeder in *-ris* si praesentis est: *quer[er]is* 2,7, *falleris* 24,6, *abigeris* 74,16, *caperis* 77,10; — *uideris* 11,9; — *minaris* 73,4, *dele-*

1. Praeterea *incucurrit* HO. 48; etiam apud T. Liuium uideo ex dissertatione quam scripsit J. Dianu, nunc sub prelo posita, seruatum esse in optimis codicibus *concucurrissent* VIII 7,9, *praecucurrerant* VIII 30,13.

ctaris 93,9; — *experiris* 123,17. Sic solet Seneca : *moreris* Phoen. 76, *uereris* 492, *moraris* Med. 988, *moliris* Phaedra 431... Nam ab ambiguitate cauendum est poetis, in uerbis praesertim quae actiuam formam recipiunt. Seneca tamen *rere* Phaedra 895, Ag. 250, *speculare* Phaedra 679.

In subiunctiuo et in futuro maior datur poetis libertas; in subiunctiuo igitur Phaeder *fruaris* 23,6, *irascaris* 70,14, *tuearis* 51,10, *priueris* 131,14, in futuro *dicēre* 61,11. Seneca in subiunctiuo *condaris* HF. 1010, *queraris* Thy. 1104, *frueris* Phaedra 1187; in futuro *cogēre* HF. 426, HO. 1710, *moriere* HF. 429, Tro. 860, Med. 170, HO. 332, sed etiam *morieris* Ag. 971, *sequēris* Tro. 777, HO. 897, 1532, *mittēris* Oed. 521 (quibus cum formis uix recte conferas *satiaberis* Thy. 980).

§ **100**. — In perfecto utitur Phaeder promiscue, more ueterum, terminationibus tribus *-ērunt*, *-ĕrunt*, *-ere* :

peperērunt 47,4; — *uidērunt* 21,3 et 68,10, *dixērunt* 25,8 et 133,2, *legērunt* 61,2, *fecērunt* 78,7, *haesērunt* 125,4; — *restitērunt* 51,4; — *pertraxērunt* 54,35, *euasērunt* 83,4, *respondērunt* 98,16;

fuĕrunt 76,24, *luĕrunt* 118,7; — *laesĕrunt* 46,19, *coepĕrunt* 66,2 (cf. *uertĕrunt* Hor. Epod. 9,17); — *abiĕrunt* 70,16, *periĕrunt* 94,10; — *praebuĕrunt* 37,24 (cf. *miscuĕrunt* Verg. G. III 283); — *inspexĕrunt* 52,5;

posuere 42,1, *petiere* 3,11; — *misere* 3,22 et 68,1, *coepere* 21,5; 35,7; 68,23, *Videre* 46,3, *Haesere* 83,8, *Venere* 95,7, *Finxere* 101,7; — *sustulere* 7,4.

Traditum est (a rubricatore) *petiere* 54,39, ubi reponendum est *petierunt* ut 72,18; utroque loco et *ē* admitti potest et (ut in *abierunt*, *perierunt*) *ĕ*.

Vbi libera est poetae eligendi potestas, semipedem tertium efficit *-re* in *Sonuere* 117,3, *Periere* 21,6, *Misere* 46,6, *-runt* nusquam; semipedem septimum efficit *-re* in *rapuere* 94,9, *-runt* in *adscripserunt* 97,6, *miserunt* 68,33 (ubi poetae libertas

non fuit, si forte legendum est *miserunt hos*). Semipedem quintum efficit *-re* in *fuere* 6,4 et 116,5 (sic *intulere* Seneca HO. 95) *-runt* in *sciērunt* 75,32, *indidērunt* 133,3 (sic *abstulerunt* Seneca HO. 956).

Terminationem *-ĕrunt* ob necessitatem metricam uitant dactylici praeter in quibusdam uerbis (*stĕtĕrunt*, *dĕdĕrunt*, *tŭlĕrunt*...). Quos Seneca seueritate regulae superat. Hic numquam *-ĕrunt*, saepius *-ērĕ* quam *-ērunt* adhibet; praeter uoces ab anapaesto uel spondeo incipientes, ut *adiere*, *sensere*, enotaui *bibere* HF. 484, Ag. 700, *tulere* Tro. 209, *iere* Phaedra 554, *luere* Phaedra 1166, *stetere* Ag. 712, *dedere* Ag. 784. In penthemimere *abstulerunt* HO. 956; ante uocalem *fuerunt* Ag. 876, *steterunt* Oed. 963. Ante iambum ultimum *cesserunt* HF. 955, *ceciderunt* Tro. 175, *texerunt* Ag. 41, *fecerunt* Ag. 171, *pepulerunt* Ag. 549, *redierunt* Thy. 311, *uicerunt* HO. 575, *senserunt* HO. 1164.

§ **101**. — Syllaba *-uĕ-* in temporibus perfectis modo demitur, modo seruatur :

92,7 Quos *adtemtarit*; tunc qui *depugnauerat*.
112,1 Aesopo quidam scripta *recitarat* mala
In quis inepte multum se *iactauerat*.

Sic in exitu uersus *celauerat* 95,32, *lucubrauerat* 118,14, *nouerat* 82,28; — *nouerit* 45,7 (ex coniectura *consueuerit* 57,14); — *cognoueris* 54,58. Alio in loco *uiolarat* 28,4, *occuparat* 42,5, *negarat* 60,19, *promorat* 75,27 (*promouerat PR*; *mouerat* Seneca Tro. 1098 in medio uersu, *norat* Med. 309, 334, Phaedra 531, Oed. 596); — *ligarant* 83,6, *compilarant* 118,6; — *laudaram* 13,15; — *crearit* 7,9, *optarit* 107,8 (ex coniectura *putarit* 38,20, *uacarit* 77,14, *denotarit* 114,14; Seneca *efferarit* Phoen. 206, *expiarit* Phaedra 718, *contaminarit* Oed. 389); — *laxaris* 58,11, *occuparis* 101,3, *peccaris* 123,18 (*pararis* Seneca Thy. 1106); — *monstraro* 39,9; — *cessarunt* 10,5, *negarunt* 25,6, *collocarunt* 42,2, *postularunt*

54,34, *concacarunt* 68,11, *conprobarunt* 119,33 (*leuarunt* Seneca Tro. 696; *norunt* Phaedra 1212, sicut etiam *norint* Oed. 749).

In medio uersu etiam *fauer*[*i*]*t* 42,8, quod uix contrahi potest (cf. *creueras* Sen. Oed. 419, *fouerat* Oed. 762).

§ **102**. — Contra omittitur constanter syllaba *-uĭ-* praeter in *adiuuisses* 92,8: *Superasse* 116,9, *commendasse* 18,3, *inuitasse* 27,4, *Interrogasse* 114,4; — *destinassem* 77,1; — *rogasset* 20,3, *reuocasset* 27,7, *fabricasset* 84,9, *fundasset* 53,2, *limasset* 54,49, *procreasset* 65,2, *immolasset* 94,1, *oblectasset* 117,6, *persalutasset* 89,4; — *uitassent* 32,4, *aequassent* 66,3, *inquinassent* 3,21, *impetrassent* 66,1, *perorassent* 11,7, *recusassent* 57,17; — *uindicasti* 113,31, *concupisti* 28,10 (ubi *concupiisti* metrum non respuit); — *nossem* 12,14, *nosset* 57,4 et 122,4, *deflesset* 122,8; — *redisses* 56,5, *praeterissem* 57,16 (in quibus locis metrum non respuit per *i* duplicem *rediisses*, *praeteriissem*).

Itidem Seneca, uelut *redisse* HF. 640, *perisse* Tro. 490, *exisse* Med. 281, *exisset* Med. 955, *petisset* Med. 1010, *punisti* Phaedra 1194, *nescisse* Oed. 514, *petisti* Ag. 371, HO. 551, *audistis* HO. 294, *redisti* HO. 982. — Manet *-ui-* in *neuisset* Phaedra 662, *pauissem* HO. 1194.

§ **103**. — Perfecta in *-iui* terminata amittunt consonantem ante *-ĕr-*, *-ēr-* (quod Seneca quoque obseruat): *petiĕrant* 21,6, *petiĕrint* 33,15, *petiĕrit* 46,17, *periĕrant* 72,15, *periĕrunt* 94,10, *abiĕrunt* 70,16 (de *petierunt* 54,39 et 72,18 u. § 100), *exiĕris* 37,14, *Audiĕrat* 36,3, *desiĕrint* 82,11 (ex coniectura *desiĕrit* 76,18). Legitur *sciĕrint* 36,6, *sciērunt* 75,32, *Periēre* 21,6, *petiēre* 3,11 (non 54,39).

In ceteris formis inueniuntur inter se dissimilia:

poliui 1,2, *petiuit* 34,10, *quaesiuit* 25,7; 48,3; 89,6, *adquaesiuit* 15,4, *exaudiuit* 126,2, *sciuit* 59,10; Seneca *concupiuit* Phoen.

198, *audiuit* Med. 514, Ag. 855, *asciuit* Phaedra 202, *quaesiuit* HO. 1694 ;

obiit 54,3 (*obit PR*), *abiit* 63,9 (*abit P*) et 131,8, *rediit* 75,19 et 113,29 (utroque loco *redit* Perottus), *periit* 79,15 (*perit et PR*; u. infra), *petiit* 81,4 (*petit PR*); Seneca *subiit* Phaedra 135, *abiit* Ag. 944, HO. 751 ;

syllabis duabus *perit* 38,24 et 72,27, *petit* 41,3 *et* 75,6 ; Seneca *perit* HF. 49, Ag. 113, *redit* Tro. 50, *obit* Tro. 597. Sic fortasse 108,12. In uersus tamen initio 81,5 pronuntiari debet anapaestice *Rediit* (traditur *Redit*); sic Seneca *Petit* HF. 244, *Adit* HF. 321, *Redit* Tro. 806.

Corripitur *perit*, quamquam perfectum est, in uersu uno :

79,15 Alter similiter, deinde *perĭt* et tertius;

nisi forte scribendum est *dein perĭt*. Correpte certe Seneca HF. 1023 *Perĭt ante uulnus, spiritum eripuit timor*.

§ **104**. — Posuit Phaeder *dixisse* 11,8, non *dixe*, et ut uidetur *dixisti* 2,10, non *dixti*. Neque magis formis mutilis utitur Seneca.

DISQVISITIONVM CRITICARVM

PARS POSTERIOR

DE ORDINE RESTITVENDO
ET TEMPORIBVS DISTINGVENDIS

De codice X et de poematiis 42-44.

§ **105**. — Prologus qui uulgo fertur libri III constat ex partibus duabus, quarum prior continet uersus 32, altera uersus 31. In priore parte alloquitur poeta Eutychum quendam (§ 159), hominem intentum *lucro* et occupatum *negotiis* et *officii*[*s*], qui uix per ferias ad legendum tempus inuenire possit. Quem ab *limine Musarum* deterret Phaeder candidius fortasse quam gratius, eoque esse parum litteratum significat, quod dubitat lecturusne sit Eutychus librum *honori et meritis* suis dedicatum, quodque notissimum Aeneidos locum laudans non leuiter hominem commonet « nec plura alludens », uerum quasi studiorum puerilium iam immemorem nimia cum diligentia edocet. Trimalchionem credas, qui, nisi quis praecaueat, locuturus sit de Diomede Helenae fratre aut de Troia ab Hannibale capta[1].

1. Eutycho dicitur *tibi* 54,8; Eutycho igitur et simplicibus (54,54) scriptum est illius fabulae epimythium; exemeritne ex *simplicium* numero amicum Phaeder incertum est.

§ **106**. — Valde diuersa leguntur in alterius partis exitu (apud nos 43,38-39). Primum dicit Phaeder *Induxi te ad legendum*, qui reuera Eutychum non *induxit*, sed potius ab legendo deterruit. Deinde alloqui uidetur non Trimalchionem alterum, sed alterum Particulonem, cuius approbatio pro laude sit (u. 77,17); immo iisdem blanditiis utitur quibus Horatius, ubi *sermonum candidum iudicem* praedicat Tibullum :

sincerum mihi
Candore noto reddas *iudicium* peto.

§ **107**. — Alius igitur est ille Eutychus, ad quem pars prior prologi derigitur, alius homo anonymus, ad quem uersus 43,38-39. Huic autem, non illi, conueniunt uersus praecedentes (43,28-35); nam aut nesciebat Eutychus, aut saltem non meminerat, ex Phrygia oriundum fuisse Aesopum, ex Scythia Anacharsin, ex Thracia Orphea multoque minus clarum Linum. Doctiori etiam lectori, uel nude dicam lectori (quoniam lecturus uix uidebatur Eutychus) conueniunt uersus 43,21-26, de iis quae in Phaedri libello continebantur, atque uersus 43,9-13, de genere ipso deque mente Aesopi et de sensu fabularum recondito. Idem dicendum est de uersibus 43,14-20, in quibus nominatur Seianus. Nemo enim dubitat quin Eutychus ille sit, quem Phaeder in epilogo rursus alloquitur : at hic cautissimis uerbis utitur poeta, ueteris sententiae[1] *Palam muttire*... se memorem fore promittit (76,33-35), de copia tantummodo fabularum loquitur (76,1-7), non uero de *affectibus propriis* deque arcana illa utilitate; quin ubi *difficulter contineri spiritum* excusans ait (76,29), eatenus audax est ut se *innocentem* fuisse affirmet. Quam imprudenter, qui se in epilogo tam timidum fingit, ea in prologo diserte posuisset per quae facilius posset uideri seditiosus! Ad Eutychum ergo non uersus 43,14-20, non 43,21-39, non 43,9-13 mitti potuerunt; atque a prologo Eutychiano separanda sunt quaecumque uersum

1. Ennianam esse non dicit, quia opinor timet ne Ennium Eutychus parum nouerit. Nisi forte sententiam sine nomine intermixtam Publilianis legerat.

44,32 subsequuntur. Quo facto multo melior fit prologus. Nam in textu uulgari postquam se in *iugo Pierio* et Musarum cunabulis natum dixit Phaeder addiditque se tamen uix recipi in coetum poetarum (44,17-23), cur in eodem textu se Thracem profitetur patriaque illa superbit (43,30-35)? offendit ipsa iteratio; ex singulis offendunt et quae similia sunt et quae uariantur; diuiso autem prologo recte se habent utrimque omnia.

§ **108**. — Pars prologi prior (fab. 44) sine dubio pertinet ad librum III (44,29 *Librum exarabo tertium*). Eiusdem libri non fuit pars posterior (43,9-39); nam quae modo dixi de uersibus prope seditiosis 43,14-20, ea spectant ad librum uniuersum.

Neque de genere fabularum (43,9-13), aut de mente sua (43,21-26), aut de non deserendo patriae *decore* et quaerenda per litteras *gloria* (43,27-37), eo modo disseruisset scriptor qui iam edidisset fabularum libros duos. Decent tales praefationes eum qui aliquid noui incipit, neque quidquam simile reperias in genuino libri III prologo (44), in epilogo (76), in libri IV prologo (77) et epilogo (96), in libri V prologo (97). Adde quod in parte prologi genuina queritur poeta de inuidis, a quibus *fastidiose in coetum recipitur* (44,23); in parte altera (43,36) abesse liuorem iubet, quasi nondum constet futurine sint sibi qui inuideant. Quique in parte prologi genuina meriti sui iam conscius est (44,22) haud secus quam in prologis libri IV (77,16) aut libri V (97,9), idem in parte altera uerecunde roga iudicium alienum (43,39); nam in uersibus 43,27-37 magnae quidem spes, sed spes tantummodo insunt, non uero ea confidentia quae ex usu et laude iam parta oriri solet.

§ **109**. — Abiudicanda igitur est ab libro III pars prologi posterior. Libro I ne attribuamus uetat nomen Seiani (43,17) Nam cum propter fabulas fuerit accusatus a Seiano Phaeder (43,15-16), debuit liber fabularum primus scribi uiuente Seiano; ii autem uersus, per quos Phaeder accusatorem accusat, non potuerunt scribi nisi Seiano mortuo.

Ergo restat hoc unum, ut prologi partem non genuinam demus libro II. Atque huic libro ea conuenit optime. Eundem hic alloquitur poeta candidum iudicem (43,39) cui in prologo libri II commendat breuitatem suam (33,12), cuius laudes in epilogo libri II pro *felicitate* sibi esse dicit (43,1-3). Quae de se Phaeder, quae de fabularum genere profitetur, ea in libro II bene erant collocata, quia cauerat olim Seianus ne liber I in publicum prodiret (de qua re dicitur §§ 135-136), uidebaturque legentibus liber II nouum noui poetae opus.

§ **110**. — Sane habet liber II iam prologum, qui uidetur esse integer, nisi quod aut periit, aut obscuratum est mendo aliquo, nomen candidi illius iudicis, quem nescimus quis fuerit. Praeterea habet liber II iam epilogum. Sed breuior est ille epilogus quam uulgo creditur. Nullo enim pacto cohaerent uersus priores undecim (nobis fab. 42) cum sequentibus. Neque modo non cohaerent, sed est cur necessario separari debeant; immo uix credas trecentos per annos toleratum esse ut post *Quod si*..., *Si*... (42,8-11) statim diceret Phaeder *Si*..., *Sin autem*... (43,1-8), iuxtaque enumerarentur duo condicionum paria quae nihil inter se commune habent. Separanda est igitur fabula 42, id est narratio de Aesopi statua breuis cum longo epimythio, in qua poeta non cum Particulone aut Eutycho aut Phileto aut alia quauis persona rem habet, uerum cum toto *Latio*, ab octo uersibus quorum primus hic est :

43,1 Si nostrum studium ad aures peruenit *tuas*.

§ **111**. — At mire congruunt ii uersus cum parte prologi libri III non genuina. Vtroque loco alloquitur Phaeder hominem quendam litteratum. Vtroque de calamitate sua conqueritur :

II EPIL.	43,3	Omnem *querelam* submouet felicitas...
	43,7	*Fatale*. . . . corde durato feram
		Donec fortunam criminis pudeat sui.
III PROL.	43,19	Dignum faterer esse me *tantis malis*,
		Nec his *dolorem* delenirem remediis.

Altero loco inducit ad legendum certam personam (43,1-2), sicut iam in prologo libri II fecerat (33,11); altero se *induxisse* dicit (43,39). Altero postulat ut *arte fictas fabulas* animus sentiat (43,2); altero docet quomodo in fabulis eludatur calumnia *fictis iocis* (43,13). Vnde apparet coniungendos esse locos. Iam quanto melius introducuntur uersus de seruitute fabularum inuentrice! Qui *corde durato* loqui incipit, eo inuitus deuenit ut fateatur se *dolorem delenire*. Qui ob animi aegritudinem rauulas nescioquos obiter carpebat, ecce praeter exspectationem transit ad ipsum aegritudinis auctorem. Insigne est totum restituti epilogi initium (43,1-20) uno eodemque affectu.

Valde discrepat ea pars epilogi a genuino libri III prologo, in quo Phaeder animum placidum coactus assumit. Hic et sui et *neniarum* suarum conatur esse immemor; de Eutychi negotiis, de Eutychi feriis, de Eutychi amicis et uxore loquitur; Seianum non nominat; ne liuorem quidem aperte incusat, sed leniore uocabulo fastidium; cumque intellegat sibi esse periculum ne in amaritudinem quandam uerborum delabatur, hilarem rursus se facere properat, ad Sinona et Priamum confugit atque ad Aesopi non *seruitutem*, sed *stilum*; iam congerit uoces faustas : *magnas opes*, *dulce lucrum*, *honorem*, *merita*, *laetabor*, *se oblectent*. Qui ergo animus « sentiet uim carminis », ille non dubitabit quin recte separauerim ab hoc prologo illud tristioris epilogi fragmentum (quamuis utriusque frustula coniuncta legantur ap. Wiss. v 8 et Rom. IV 23; nam etiam 42,1 et 43,14 coniungunt Wiss. v 11, Rom. IV 22).

§ **112**. — Igitur quod usque adhuc lectum est post genuinum libri III prologum, reuera ante eundem prologum collocandum est. Folia duo puto fuisse in codice aliquo inter se commutata, ex quibus alterum continuerit prologi uersus 32 cum titulo, alterum illos uersus 31, qui epilogo libri II reddendi sunt; praeterea debuerunt reseruari rubricatori, inter epilogum et prologum, lineae uacuae in quibus talia scriberentur : PHAEDRI AVG. LIB. LIBER II EXPLICIT, INCIPIT LI-

BER III FELICITER. Itaque uidentur continuisse singula folia lineas tricenas quaternas. In illo quod primitus prius erat fuerunt lineae uacuae tres, in posteriore linea uacua una. Transit igitur disquisitio nostra a poeta ad ueterem codicem (ille codex deperditus est, qui hic uocatur *X*).

§ **113**. — Neque iam de animi affectibus loquendum est, sed de computatione linearum. Nam si reuera in codice *X* duo deinceps fuerunt folia quae constarent lineis tricenis quaternis, neque plures neque pauciores lineas continere debuerunt cetera folia. Ergo firmior fiet coniectura nostra de foliis commutatis et de parte prologi praecedenti epilogo reddenda, sicubi apud Phaedrum recurret numerus linearum 34.

§ **114**. — Primum uidendum est quot lineae fuerint ab initio totius operis ad uersum 43,8, qui ultimus fuit ante folia commutata. Sunt autem uersus 536, fabularum tituli 41, praeterea totius operis titulus; denique inter 32,13 et 33,1 titulus mendosus (§ 139) PHEDRI AVG. LIBERTI LIB. SECVNDVS INCIPIT LIBER TERTIVS FELICITER. Hunc adnumerandum non arbitror, non modo quia suspecti insunt librorum numeri, sed etiam quia praecedit lacuna, in qua periit opinor qui antiquitus traditus erat libri II titulus. At non adnumerato adulterino titulo fiunt in summam lineae $578 = 34 \times 17$. Folia igitur 17 compleuerunt illa priora; commutata autem inter se folia fuerunt decimum octauum (in quo scripti erant uersus 43,9-39) et decimum nonum (in quo fab. 44, id est libri III prologus).

§ **115**. — Inter folia commutata et uersum 54,39, qui in *PR* litteris maiusculis rubris ad instar tituli exaratus erat, sunt uersus 159, fabularum tituli 10, in summam lineae 169. His addita una lineae fiant $170 = 34 \times 5$, quae compleant folia quinque a uicesimo ad uicesimum quartum. Videtur igitur uersus 54,39 fuisse primus folii uicesimi quinti, id est primus quaternionis quarti, ideoque fuisse in codice *X* litteris rubris

conscriptus. A codice *X*, in quo insigniebant litterae rubrae quaternionis initium, transmissus est imitatione caeca ille ornatus ad codices *PR*.

Cur autem deficiat in nostra computatione linea una, certo dicere non possum. Casu fortasse euenit ut uersiculus unus bis scriberetur. Veri tamen similius uidetur mihi distributum esse laborem describendi Phaedri inter duos librarios, quorum uterque tres quaterniones confecturus fuerit[1], ideoque praescriptum esse alteri ut a uersu 54,39 inciperet, sed, qui sic iusserat, errasse in computandis lineis, aut parum accurate egisse. Inde etiam repetendum crediderim quod in foliis commutatis (fol. 18 et 19) paulo plus spatii titulo libri II supplendo relictum erat quam fuisse uidetur necesse; nempe perspexerat fortasse librarius prior pauciores sibi esse attributas lineas quam quibus quaternio tertius ad finem legitimum deduceretur.

Vtut est, id admittendum non est quod facillime quis coniciat, exstitisse in codice *X* uersum qui in *PR* non compareat. Nam quamquam post 51,24 lacuna haud dubia agnoscenda est, uersum ne in *X* addamus uetat ratio arithmetica codicis *Y*, a quo codex *X* defluxit; u. § 129.

§ **116**. — A uersu 54,39 ad 82,28 exstant in *P* quae uersus conficiant 222 (nam in unum conflati leguntur duo uersus 59,11-12, quos ut hodie distinguamus permisit testimonium Perotti) cum fabularum titulis 14 et libri titulo 1. Fiunt in summam lineae 237, si libri titulus unam lineam occupauit; sin duas, quod ueri similius uidetur, lineae $238 = 34 \times 7$. Compleuit igitur illa textus pars folia septem a uicesimo quinto ad tricesimum primum, debuitque folium tricesimum secundum incipere a uersu 82,29. Qui uersus sicut 54,39 aliquid habet in *P* prorsus insigne. Nam ita scriptus est in noua linea cumque littera initiali *A* maioris formae, *Aesopus media subito*..., quasi fabulae

1. Vbi rursus codicis *X* apographum factum est, fortasse traditi sunt ex eo quaterniones terni librariis singulis exscribendi. Sic intellegas cur rubricatori reseruauerit uersum 54,39 alter librarius, quid praecederet omnino ignorans.

esset primus, atque praemittitur litteris maiusculis rubris *AESOPVS* ad instar tituli. Vnde concludas in *X* fuisse *AESOPVS media subito*; scilicet uocem totius folii primam exaratam fuisse litteris maiusculis rubris. Itaque uidentur in *X* insignita esse uersu integro rubro initia quaternionum, syllabis aliquot rubris initia foliorum; omnes autem litteras rubras fuisse formae maiusculae. Simili ornatu distinctum fuisse codicem Plauti aliquem, a quo defluxerint codices nunc superstites *BDEJ*, indicauimus in editione nostra Amphitruonis Plautinae. Aliis quaerendum relinquimus, eodemne forte e monasterio oriundus fuerit Plautinus ille archetypus atque Phaedri codex *X*. — Etiam Phaedri codex *Y* habuit aliquid simile (§ 128).

§ 117. — Peruoluenti mihi editionem codicis Rosanboniani *P*, ab Vlixe Robert summa cum diligentia et summa cum peritia rei palaeographicae comparatam, hoc maxime laudabile uidebatur quod ipsa operis ratio ab omni parte bona erat, ab omni parte utilis. Hic enim uidere est iam primo conspectu quid in quaque pagina, quid in quaque linea, quid inter lineas stet; quae plerumque docti aut referre non curant aut obscure significant. Neque tempus atque operam perdunt legentes aut errori fiunt obnoxii, qui ab Roberto non cogantur confusa distinguere, non dissimiliter enuntiata comparare, non alieno loco dicta quasi fugientem praedam persequi. Quin erat in quo illae typis confectae tabulae photographicis praestantiores essent; nam solent imagines photographicae uel optimae colores obscurare, ut ab atramento rubricam non distinguas; at quae in *P* litterae rubrae essent Vlixes Robert non dico enotauit, uerum ipsis « oculis fidelibus » subiecit. Itaque rem in editione Roberti statim animaduerti, quam me numquam docuisset liber aliter institutus. Litterae fabularum initiales cum sint in toto Phaedro numero 102, omnes non ab librario exaratae, uerum ab rubricatore, colore sunt eae partim rubro, partim nigro (nigriore quam est librarii atramentum).

Variandi gratia esse adhibitos colores duos credibile non est, ita dispari numero sunt utriusque coloris exempla; nam litterae initiales nigrae sunt 95, rubrae 7 tantummodo (fabb. 19, 21, 23, 27, 36, 45, 76). Per codicis *P* condicionem non explicatur diuersitas colorum, nam modo in pagina summa, modo in media adhibita est rubrica.

Itaque repetenda est ex codice uetustiore, ex quo *P* defluxerit, causa cur haec et illa fabula littera rubra insignita sit. At computatis lineis cognoscitur uersum fabulae 18 ultimum stetisse in linea codicis *X* 238ᵃ, id est in calce folii septimi. Igitur in folio octauo continebat linea prima titulum fabulae 19, linea secunda uersum ab *N* rubra incipientem *Nemo libenter recolit*.... Fabulae autem 45 praecedebant in *X* folia inter se commutata decimum octauum et decimum nonum. Igitur in folio uicesimo continebat linea prima titulum fabulae 45, linea secunda uersum ab *A* rubra incipientem *Anus iacere uidit*.... Denique debuit in folio quadragesimo secundo continere prima linea titulum fabulae 76, secunda linea uersum ab *S* rubra incipientem *Supersunt mihi quae scribam*.... Nam in prima linea folii tricesimi secundi stetit ut diximus uersus 82,29; ab eo autem uersu ad ultimum fabulae 75 uersum leguntur in *P* (82,29—91 et 64—75) quae efficiant uersus 322 et fabularum titulos 20, in summam lineas 342, qui numerus proxime abest ab hoc, $340 = 34 \times 10$. Neque id magni momenti est, quod duabus lineis maior est summa quam expectamus. Nam turbae complures sunt in hac Phaedri parte, quibus consideratis conicias potuisse in *X* omitti a prima manu uersum 84,19 aut 84,20, uersum 68,15 aut 68,16, uersus 68,29-30, multos ex uersibus 74,13-19, uersum 75,27 aut uersus 75,26-28. Item potuerunt in unum conflari uersus 74,5-6, contra bis scribi uersum 86,1 : at si utrumque factum esse statuimus, praetereaque, propter iteratum nomen Simonidis, post

75,25 Mandant ut ad se prouocet *Simonidem*

omissos esse a prima manu (ut etiam apud Perottum euenit, utque facile, propter interpositum in *PR* 75,27, credas in *X* euenisse)

75,26 Illius interesse; ne faciat moram;
75,28 Homo perturbatus excitat *Simonidem*,

stat ut dixi titulus fab. 76 in prima folii linea, tertiumque habemus exemplum litterae initialis rubrae in folii linea secunda. Vt igitur, ubi a uersu incipiebant codicis *X* folia, rubrica scriptae erant uersus syllabae primae, ita, siquod forte folium a titulo incipiebat, rubro titulo rubra subiciebatur littera initialis. Ceterum, computatione linearum facta in tota illa textus parte quam ex *X* desumptam seruauit codex *P*, inueni non necesse esse ut ullius fabulae, praeter 19, 45 et 76, in prima folii linea titulum collocemus[1].

§ **118**. — Ita uidetur constare de origine litterarum initialium rubrarum trium. Aliae restant quattuor (fab. 21, 23, 27, 36). Ex his duae (*M* in *Mustela* 23,1, *N* in *Nulli* 27,1) collocatae sunt in *P* in initio paginae uersae; sed similiter collocatae sunt initiales nigrae fabularum 8, 15, 83.

§ **119**. — Ex iis quae disputauimus uidentur haec esse ueri simillima: defluxit codex Rosanbonianus *P* eiusque gemellus *R* ex codice quodam *X* cuius folia continuerunt lineas tricenas quaternas; inter se commutata fuerunt in *X* folia decimum octauum et decimum nonum; maiusculis rubris ornata erant foliorum initia; incipiebat

folium 8um a titulo 19,
folium 18um (19um) a uersu 43,9.
folium 19um (18um) a titulo 44,
folium 20um a titulo 45,
folium 25um a uersu 54,39,
folium 32um a uersu 82,29,
folium 42um a titulo 76.

1. Saltem sic est, si eae turbae admittuntur quas modo dixi. Nam cum primum aliis coniecturis indulsissem, modo fabulae 90, modo fab. 69 aut 71 aut 75, quae litteram initialem habent nigram, incidebat titulus in primam folii lineam.

§ **120**. — Quibus cognitis plerumque facile fuit per rationem arithmeticam inuenire ceterorum folium initia. Omnia adscripsi in textus margine sinistra; item paginarum uersarum initia. Quoque melius possent legentes et de disquisitione nostra iudicare et noua eiusdem generis instituere studia, per totum opus adscripsi computationem linearum continuam, in qua pro lineis singulis numeraui quotquot uersus aut tituli in *P* seruati sunt.

§ **121**. — In ipso *P* et simili modo in eius gemello *R* abolita est distinctio uersuum (u. ad 1,2). Vnde patet non descriptos esse eos ex codice *X*, uerum ex uno eodemque codicis *X* apographo, in quo primum, ut chartae parceretur, illa distinctio sublata est.

De codice Y
et de fabulis librorum III-V.

§ **122**. — In textu Phaedri, qualem exhibet codex *P* et exhibebat codex *R*, turbas inesse testantur poematia 76-77, 96-97. Nam 77 aperte prologus est libri IV (*u.* 14 *Quartum libellum...perleges*); epilogus igitur libri III est 76; ergo titulus LIB. III EXPLICIT INCIPIT LIB. IIII legi debet inter 76 et 77, id est in pagina codicis *P* 68; reuera autem legitur ille titulus p. 46. Atque si 77 libri IV est prologus, eiusdem libri epilogus esse debet 96, in quo rursus appellatur *Particulo*; sed miro modo distat a prologo epilogus paginis codicis *P* non plus sex, fabulis item sex (97-98 et 92-95), ex quibus una (97) uidetur esse libri alicuius prologus (u. 10 *Sed iam ad fabellam...feror*). Itaque docti complures haeserunt in partiendis libris; iam anno 1599 Rigaltius discerpsit fabulam 78-79, partem priorem libro III addens, ex parte posteriore fingens aliquem libro IV prologum; libri V initium uolunt esse alii 97, alii 99; etiam sunt qui inde ab 78 usque ad 103 nihil numerent nisi libri IV fabulas, ut liber V prorsus euanescat.

Quoque facilius in his rebus liceret indulgere coniectando, nonnulli ut Vrsin, Gude, Burman ipsam inuestigandi lucem restinxerunt; illum enim libri numerum, u. 77,14 ab ipso poeta significatum, uariis modis fecerunt aut mendacem aut nullum, pro tradito *Quartum* scribentes *Quintum*, *Quarum*, *Harum*.

Tandem fuit qui rectius iudicaret non de uniuerso quidem turbarum genere, sed tamen de ipsis poematiis 76-77, 96-97. Ea laus fuit Broterii, qui uir primus anno 1783, immutato audacius codicum ordine, iussit librum III desinere cum 76, librum IV incipere cum 77 et desinere cum 96, librum V incipere cum 97. Broterii inuentum cupide arripuerunt recentiores fere omnes; pauci ut Orellius cautiores se praebuerunt, quorum tarditatem laudabilem esse ostendit nimia ceterorum festinatio. Nam nullo modo, quia Brotier partem ueritatis perspexerat, ideo ueritatem reliquam legitimum erat obscurare. Loco autem mouere unum et alterum poematium, cum dicere nequeas cur prauus ordo sit traditus in libris, atque quem tu prologum aut epilogum libro suo reddas, eundem a fabulis cohaerentibus seiungere, quid aliud est quam turbas nouis turbis cumulare, maiorem parare sequentibus molestiam, denique cauere, ut ita dicam, nequis se umquam ex auctis difficultatibus expediat? Equidem memini, cum assidue uersarem editionem Luciani Mueller, nonnihil suscensere uiro clarissimo, quod offerretur mihi ille textus ordo Broterianus, non sicut in libris manu scriptis socordia tantummodo corruptus, sed cura et industria factus corruptior.

§ **123**. — Ergo Broterium ita mihi ducem sumpsi, ut quae recte docuisset libens acciperem, alia tamen statuerem aut posse inueniri aut saltem debere inquiri. Primum inuestiganda erat causa turbarum. Quae uix alia fuisse poterat, ut mihi uidebatur, quam foliorum alicuius codicis inter se mutatio. Mutata autem inter se si sunt olim folia, promiscue cum prologis et epilogis debuerunt loco moueri nonnullae fabulae. Atque nonnumquam fieri debuit ut aliqua fabula scripta fuerit

in duobus foliis, quibus disiunctis aut prior pars sola aut posterior in alienum locum peruenerit, ut deficiente altera parte lacuna notabilior in hodierno textu agnosci possit; quali casui procul dubio referenda est origo lacunarum quae sunt ante fab. 14[a], post 32, ante 64, post 90, post 91, ante 92, post 98, etiam fortasse post 85. Ita fabulae exitus, si deperditum est initium, folii incipientis memoriam seruat; exeuntis contra folii fabulae initium, si deperditus est exitus. Denique, sicubi inter se commutatae sunt foliorum series duae, necesse est appareat ratio aliqua arithmetica in computandis utrimque lineis. Qui igitur quaestionem mihi proposueram de ordine textus philologicam, quaestionem de linearum numeris mathematicam instituere debui.

§ **124**. — Neque me paenituit quod eam uiam essem ingressus. Cum enim uiderem esse lacunam post V I 17 (98,17), ut in illo ipso uersu folium olim desiisset, haberemque pro certo incepisse olim folium una cum V PROL. (97), cui poematio praeit nunc in libris IV PROL. (77), inueni fuisse scriptos in hoc folio uersus 27 et titulos 2, occupantes lineas 29. Tricesima praeterea debuit esse linea (nam in folio impar esse nequit linearum numerus), quae relicta fuerit rubricatori titulum libri V exaraturo. Itaque intellexi exstitisse aliquando Phaedri codicem cuius folia lineas continuerint tricenas. Quem codicem uolui per litteram *Y* designari.

§ **125**. — Cum liber V inceperit in *Y* una cum folio nouo, necesse est desiisse una cum folio praecedenti librum IV, cuius epilogus (96) legitur nunc loco alieno post fabb. V II-V (92-95). At fabulae V II deest initium, ut olim folii primus fuerit uersus V II 3 (92,3). Ab hoc autem uersu ad ultimum libri IV, id est ad IV EP. 9 (96,9), uersus sunt 85, tituli 4; addenda est linea una uacua, titulo libri reseruata; sunt igitur in summam lineae $90 = 30 \times 3$. Vnde colligitur folio illi singulari, quod continuit V PR.-I (97-98), praue esse postpositam, quae

praeponi debebat, foliorum trium seriem, continentem V II-V et IV EP. (92-96). Neque recte attribuuntur libro V fabulae 92-95, sed reuera, sicut 96, fuerunt libri IV; cf. ad 95,4. Nunc uides quid intersit inter textus medicinam Broterianam atque nostram. Loco mouet Brotier solum 96; mouemus nos quasi unum indiuiduum corpusculum quicquid secum 96 ducit. Velut si forte uideas in lacu fluitare caesariem humanam, prehensis crinibus ipsum hominem extrahere conuenit. At Brotier cum forfice accurrit, tonsoque homine sedulus capillos in ripa sistit saluos.

§ **126**. — Vna cum folio desinebat IV PROL. (77), cui succedit folium illud singulare. Vna cum folio incipiebat IV XV (64), quae fabula initio mutila est. A 64 autem ad 77 sunt uersus 255, tituli fabularum 14, in summam lineae 269. Sed inter III EPIL. (76) et IV PROL. (77) reseruari debuit una linea scribendo libri titulo. Qua adnumerata fiunt lineae 270=30×9. Nouem igitur folia apparet esse loco alieno posita. Atque fabulas IV XV-XXVI (64-75), quae cum III EPIL. (76) cohaerent, perspicuum est fuisse olim libri tertii, nullo modo libri quarti [1]. Brotier dum epilogum solum transponit, non modo ipse complures fabulas siuit exsulare ab legitima sede, sed in saeculum et amplius prohibuit ne eo reuocarentur ab aliis. Quod iterum moneo, non quo mihi placeat insectari uirum doctum de Phaedro optime meritum, sed quia de omni artis criticae ratione nunc agitur. Non celando aut clependo sanari solent menda codicum, sed illuminando; neque errori humano is satis officit qui citius damnat, explodit, abigit, fugat, sed qui deprehensum tenet fortiter et obseruat et ostentat et cogit aciem oculorum pati.

§ **127**. — Desinente una cum folio poematio IV PROL. (77), una cum folio incepisse necesse est quod sequitur IV I (78). Vna autem cum folio desinebat quod ex fabula mutila IV XIV (91) superest; ei enim folio postpositum est olim alterum folium

1. Ingratum non est, quod in alio libro uersus 77,19, in alio 71,3 nunc legitur.

incipiens cum fabula libri tertii IV xv (64). Computatione facta uidemus contineri in IV I-XIV (78-91) uersus 199, titulos rubrica scriptos 13, titulum atramento scriptum 1, in summam lineas 213. Sed adnumerandus non est titulus atramento scriptus (fab. IV IV, nobis 81), qui nisi olim defuisset, rubrica ut ceteri esset exaratus. Neque adnumerandus titulus adulterinus AESOPVS uersui 82,29 praepositus; qui inde natus est quod in codice *X* fuit uersus *Aesopus media*... prima folii linea (§ 116). Restant igitur lineae tantummodo 211. Nos autem exspectaremus 210 = 30 × 7. Sed contra Phaedri mentem uidetur esse additus tit. POETA inter fabb. arte cohaerentes 78 et 79 (sic etiam inter 33 et 34 additus est tit. IVVENCVS LEO ET PRAEDATOR, qui in *Y* uidetur nondum exstitisse; § 129[1]). Compleuerunt igitur fabb. 78-91 folia septem[2].

§ **128**. — Horum foliorum continuerunt paenultimum et ultimum fabulas 86-91. Inde factum est ut in prima linea folii paenultimi scriberetur litteris maiusculis rubris, in speciem tituli, uersus 86,1 (IN PERICVLVM SIMVL AC VENIT CALLIDVS). Sic exaratum esse uidimus in *X* uersum 54,39, sed in eo folio quod quaternionis esset primum. Conicere igitur licet fuisse in *Y* quoque primum in quaternione illud folium quod fabulam 86 continuit.

Vnde concludas non cohaesisse folia duo, continentia fabulas 86-91, cum foliis quinque continentibus fabulas 78-85; itaque minime constare utra fabularum series fuerit prior. Libri quarti fuisse 78-85 certum uidetur; nam nisi in margine superiore (cf. § 139) seruata esset eius libri memoria, non legeretur in *PR* inter 63,12 et tit. 78 titulus PHEDRI AVG. LIBERTI LIBER III EXPL. INCIPIT LIBER IIII. At fabulas 86-91 uix est cur confidamus stetisse primitus post IV VIII (85) uel post IV PROL. (77) potius quam post III XIX (63) uel

1. Etiam fortasse tit. DEMETRIVS REX ET MENANDER POETA inter 97 et 98, si in computatione adnumerari debet uersus post 98,2 deperditus.

2. In quarto et quinto similiter collocati erant u. 83,4 et 84,10, quos uide.

post V I (98)[1]. Vtut est de 86 et insequentibus fabulis, quae praecedit fab. 85 uidetur esse mutila. Itaque post quinque folia, quae fabb. 78-85 olim continuerunt, restituenda est memoria deperditi folii aut unius aut etiam complurium.

§ **129**. — Vna cum folio incipiebat ut uidimus fabula IV I (78). Vna igitur cum folio desinebat quae ei in codicibus praemittitur fabula III XIX (63). Mutila autem est fabula I XXXI (32), quae exitu caret; ergo incipiebat una cum folio qui subsequitur libri II prologus (33). At continent 33-63 uersus 541, fabularum titulos 30, in summam lineas 571; cum uideatur contra mentem Phaedri additus titulus IVVENCVS LEO ET PRAEDATOR inter 33 et 34 (sicut, ut dictum est § 127, inter 78 et 79 titulus POETA), genuinae lineae remanent $570 = 30 \times 19$. Compleuerunt igitur fabulae 33-63 folia decem et nouem.

Ex his uidentur decem, quae prima erant, continuisse fabulas 33-48, illa autem nouem folia, quae post ueniebant, fabulas 49-63; dubitationi tamen locus est. Nam si reuera ita distributa fuerunt folia illa decem et nouem, nullum reseruatum erat spatium in quo scriberetur titulus libri III. Fortasse reseruata erat ei titulo una linea, sed in *Y*, sicut in *X*, ex uersibus duobus 59,11-12 factus erat uersus unus; quod si fuit, nulla ex fabulis 33-63 incepit una cum folio nouo.

§ **130**. — Hactenus cum aliqua fiducia progredi licet in distribuendis codicis *Y* foliis. Quo facilius de computationibus nostris iudicari posset, curauimus ut in hac editione singulae paginae paginas codicis *Y* repraesentarent. Cum ordinem foliorum genuino propiorem restituerimus, adscriptis inter uncos paginarum numeris significauimus ordinem in codicibus *PR* traditum. Itaque nullo negotio scire poterunt legentes

1. Libro III minus libenter tribuam, qui iam omnium est longissimus, quam libro IV aut V; cf. tamen § 163. — *Iuppiter* nominatur in fab. 87, ubi apud Babrium est Προμηθεύς; at Promethea Phaeder induxit in libro III, non in libro IV; unde fortasse de libro fit indicium qualecumque. In fabula 90 collato Dione Cassio uidentur derideri quae C. Caligula circa a. 40 egit; nescimus autem quo primum tempore ausus sit Phaeder defuncti Gai memoriam aggredi.

quid nos quoque modo transposuerimus. Immo nihil prohibet quin ipsas editionis nostrae chartulas cultro abscidant, quibus inter se transpositis ordinem codicum instaurent.

§ **131**. — Ex codice *Y* defluxisse codicem *X*, non contra *Y* ex *X*, inde colligitur quod in distribuendis codicis *X* foliis cogimur sequi ordinem codicis *Y* iam foliis transpositis perturbatum. Ceterum defluxit *Y* ex alio codice, transpositis foliis itidem perturbato, ex quo sua hausit paraphrastes; u. ad fab. 90.

Liber autem quo usus est Perottus defluxit aut ex *Y* nondum perturbato (cf. 92,1-2 et 98,18) nequedum mutilo, aut ex codice uetustiore, de quo nihil quod dicam habeo. Ex interpolatione legitur *neptuno* 61,4 et in *PR* et apud Perottum. — Cf. 75,26-28 [cum § 117].

Neque quicquam praedicare ausim de origine schedae Danielinae *D* (u. fabb. 12-14, 18-22). In cuius textu hoc notatu dignum est, laborare uersum 20,3 eodem mendo atque in textu codicis *P*; iam corruptus erat ut uidetur locus in codice quem paraphrastes adhibuit. — Interpolata est scheda ex paraphrasta 14,12.

De codice Z
et de fabulis librorum I-II.

§ **132**. — Commutatis inter se codicis *X* foliis diximus esse perturbata poematia 43-44. Codicis autem *Y* commutatis foliis transierat pars libri tertii in quartum, pars quarti in quintum. De turbis eiusdem generis nunc disserturi sumus, per quas pars libri secundi transierat in primum. Rursus necesse est commutata fuerint inter se alicuius codicis deperditi folia; qui codex cum et ab *X* et ab *Y* diuersus fuisse uideatur, per litteram *Z* in hac disquisitione indicabitur. Sed antequam de eo disputamus, praemittenda sunt nonnulla de utriusque libri temporibus et de Phaedri aetate.

§ **133**. — His rebus cognoscendis utiles sunt praecipue uersus notissimi

43,15 Excogitaui plura quam reliquerat [*scilicet Aesopus*],
In calamitatem deligens quaedam meam.
Quodsi accusator alius Seiano foret,
Si testis alius, iudex alius denique,
Dignum faterer esse me tantis malis...

Vnde hoc primum apparet, Phaedrum in calamitatem deuenisse uiuente adhuc Seiano propter fabulas; deinde hoc, uersus de Seiano conscriptos esse illo mortuo. Ante Seiani igitur mortem, id est ante annum p. Chr. n. 31, compositus est liber I. Contra post eundem annum 31 compositus est, aut certe editus, liber II. Nam quamquam uulgo leguntur uersus de Seiano in libri III prologo, nobis nihil certius est quam reuera reddendos esse eos libri II epilogo (§§ 105-112).

Neque haerendum est in opinione doctissimorum hominum, qui putauerunt et librum I et librum II editos esse ante Seiani mortem. Velut Lucianus Mueller p. vii (anno 1877), « iam regnante Tiberio cum *duo fabularum uolumina* emisisset, Seiani fraude est circumuentus »; Ludouicus Schwabe in quinta editione libri Teuffeliani Geschichte der roem. Literatur § 284,2 (1890), « *die zwei ersten Bücher* scheinen *zusammen* (unter Tiberius) herausgegeben zu sein »; Hervieux in secunda editione (1893) t. I p. 22, « on ne peut conserver aucun doute sur l'époque de l'apparition *de ses deux premiers livres* »; Robinson Ellis (1895) p. 4 : « It was probably in the reign of Tiberius that he published *his first two books* of fables. I should suppose that Book i. was published by itself... It was *after the publication of Book ii.* that Phaedrus was attacked by Sejanus ». Fraudi enim fuit omnibus error ille ueteris monachi, qui codicis *X* folium decimum nonum decimo octauo praeposuit; quo errore semel detecto quicquid in eo nitebatur statim cadit et ad nihilum redit.

§ **134**. — Siquis est autem qui de restituto ab nobis ordine

dubitet et a testimonio codicum recedere nolit omnino, uideat ne incredibilia testentur codices. Nam si uiuente Seiano et imperitante Tiberio editus est liber II, quo pacto potuit princeps in eo libro (II v 7, nobis 38,7) uocari hoc nomine, *Caesar Tiberius*? num obscurum per se futurum erat *Caesar*, aut poterat positum putari pro *diuo Iulio* aut *diuo Augusto*? num praenomine distinguendus erat *Tiberius*, non adiectiuo, uelut *inuictus*, aut aliqua laude longiore? Compluries sane Velleius *Ti. Caesarem* dixit et *Caesarem Tiberium*, sed in opere historico, in quo tempora sedulo distingui debent et principes; cauitque Velleius satis superque, ne parum adulator existimaretur; at in Phaedri fabella pro contumelia fuisset nomen sic nude adhibitum.

Fac autem recte se habere illud *Caesar Tiberius*. Num licuit principis sales, sicut histrionis aut scurrae, publicae memoriae sponte mandare? Sin permiserat ipse aut iusserat princeps, id dici non debuit? Atqui iocatus erat Tiberius non coram populo, non in circo aut theatro, quo garrulitas Phaedri excusatione dignior fuisset, sed domi suae dum in horto ambulat aut solus aut cum paucis. Quanta narrandi intemperantia liberto praesertim tribui debet, qui talem fabellam conscripserit et ediderit, talemque *calamitati* suae parauerit causam! Sed id non fuit, opinor, quod intempestiue *delegit* ex Aesopo. Itaque aut libro II abiudicanda est fabula II v et in ea testimonium codicum reiciendum, aut contra fabula suo stare loco debet, sed liber II conscriptus est non modo post Seiani (anno p. Chr. n. 31), uerum post Tiberii mortem (anno 37). At ut iam docebo, ne in anno quidem 37 sistere debemus; aliquot demum annis postea editus est liber II.

§ **135**. — Seneca in Consolatione ad Polybium (VIII 27) ita de fabulis loquitur, quasi Phaedri opus nullo modo nouerit: « Non audeo te eo usque producere ut *fabellas* quoque et *Aesopeos logos*, *intemptatum Romanis ingeniis opus*, solita tibi

uenustate conectas[1]; difficile est quidem ut ad haec hilariora studia tam uehementer perculsus animus tam cito possit accedere; hoc tamen argumentum habeto iam corroborati eius et redditi sibi, si poterit a seuerioribus scriptis ad haec solutiora procedere. » Satis mire : haec enim scripsit Seneca anno 43 aut 44 (ut colligitur ex XIII 32, in quo loco alludit ad Claudii expeditionem Britannicam : « hic Germaniam pacet, *Britanniam aperiat*, et patrios triumphos ducat et nouos »); itaque anni effluxerant duodecim aut tredecim a morte Seiani, quindecim fortasse aut uiginti, ex quo calamitatem attulerat Phaedro liber fabularum primus.

Sane exsul erat Seneca iam secundum uel tertium annum, neque fortasse quae cottidie apud bibliopolas edebantur statim cognoscere poterat; non tamen rectum esse potest quod apud Teuffel-Schwabe legitur (§ 27,2) : « Da er damals in der Verbannung lebte, so kannte Seneca den Phaedrus noch nicht ». Nam in exsilium missus erat imperitante iam Claudio a. 41, itaque, quo tempore missus erat, iam per decem annos et amplius potuerat Phaedri libellum legere et perlegere.

Nullam autem notitiam operis tam elegantis simul et tam noui peruenisse ad filium rhetoris, rhetorem ipsum et philosophum et πολυγραφώτατον et poetam et adulescentem, per se incredibile uidetur, praesertim cum in illo Consolationis loco Senecae sermo non illius hominis esse uideatur, qui se de litteris Romanis parum doctum existimet. Lectas Senecae esse olim fabulas, sed postea ex memoria omnino elapsas, non minus incredibile est; nam ut stili lepor eum fugerit, ut nihil suspicatus sit de locis Seiano parum gratis et de recondito sensu, neque etiam in mentem uenerit inquirere quinam illi essent homines, *qui fictis causis innocentes opprimunt*, ut non animaduerterit « intemptatum esse Romanis ingeniis opus », aliquid tamen erat quod diligentius attendere debuit homo in

1. Prius suasit Seneca Polybio ut Claudii res gestas conscriberet; nunc iubet a principe transire ad Aesopeas personas, quod prae candore nimio facere uix arbitror eum scriptorem, qui postea composuit Apocolocyntosin.

pangendis uersibus exercitatus et ingeniosus : senarii formam dico, a Phaedro instauratam simul et arte cum summa renouatam. Mentiri adulandi gratia Senecam putet fortasse, sicui turpissima Consolatio e manibus excidit; sed cauendum est ne nos in iudicandis illorum temporum moribus paulo simus quam decet iniquiores, itaque Senecam, quia sunt apud illum quae iure displiceant, statim pro uiro improbo habeamus; ceterum uix grata futura erat adulatio nimis aperte mendax, meliusque esset Polybio blanditus qui ab eo Phaedrum dixisset longe superari. — Itaque neque falsum dixit Seneca, neque tamen potuit esse aut ignarus aut immemor libelli a Phaedro editi. Vna restat uia, per quam expediri possit res primo aspectu perdifficilis; sed ea uia simplicissima est. Nempe editum exstabat anno p. Chr. n. 43 Phaedri uolumen nullum; ne primus quidem prostabat apud bibliopolas liber, conscriptus ante mortem Seiani, neque magis uenditabatur tunc temporis liber II. Quare diximus supra editum esse librum II aliquot demum annis post mortem Tiberii.

§ **136**. — Cur lib. I editus nondum fuerit causa cito excogitari potest. Nam curarat Seianus ne in publicum emitteretur; qui si scriptorem calamitate affecisset, librum autem lectitari permisisset, parum sibi uisus esset profecisse. Sane non *censuere patres* cremandas esse per aediles liberti fabulas, uelut anno 25 senatoris Cremutii Cordi annales (Tacit. Ann. IV 35), quia etiam ille odium Seiani meruerat (Seneca ad Marciam consol. XXII). Sed neque senatu neque aedilibus opus fuit; satis, quid impune liceret, intellexit et poeta ipse et quicumque forte in manibus exemplar libelli habebat. Quin ideo putauerim esse Phaedro uitam relictam, quia uix aliquot amicis innotuerant fabulae, altiusque silentium exspectabatur a paucorum pauore quam a caede, quae plurium sermonibus locum dedisset. Itaque neque exstitisse fabularum librum resciuit Seneca, neque esse propter senarios quosdam afflictum obscure hominem obscurum. Optima igitur fide credidit neminem Latinum

temptauisse ante Polybium Aesopeos logos. — Atque magni nobis est pretii, in hac re errasse Senecam. Nam disertissimo eius testimonio constat non Polybium quidem, sed Phaedrum aggressum esse primum ex omnibus Romanis ut id excoleret litterarum genus. Buecheler si recte in titulis Pompeianis agnouit fragmenta fabularum (u. p. xvi), compositae sint illae fabulae oportet inter annos 43 et 79.

§ **137**. — Quo tempore Seneca ad Polybium scribebat, anno igitur 43 uel 44, nondum licuerat Phaedro aut ueteres libri I fabulas tandem populo notas facere, aut, siquas nouas secreto conscripserat, altero uolumine comprehensas obicere, quasi iteratas ingenii primitias, laudi atque liuori. Ei ergo non profuerat quod primis principatus temporibus Gaius Caesar damnatis libris clarioribus ignouit (Sueton. Gai. 16 : « Titi Labieni, Cordi Cremuti, Cassi Seueri scripta senatusconsultis abolita requiri et esse in manibus lectitarique permisit »). Itaque certum uidetur, contra ac uulgo putant, nihil ex operibus Phaedri esse publicatum imperitante Tiberio, nihil imperitante Gaio. Claudii demum tempore, neque statim primis annis, prodierunt fortasse coniuncti, fortasse separati libellus uetustior et libellus nouus. Princeps erat Claudius Caesar, — usque ad Neronis principatum confugiendum esse non uidetur, — cum antecessoris antecessorem in fabula II v Phaeder *Caesarem Tiberium* nuncupauit.

Perspicuum fit iniuria, qui litterarum Romanarum historias conscribunt, in ordine temporum digerendo praeponere ex consuetudine Senecae Phaedrum. Nam sine dubio incepit Seneca litteratis Vrbis hominibus notus esse, priusquam de Phaedro quicquam suspicarentur; *maxime placuisse* ex oratoribus Senecam Gai Caesaris tempore ait Suetonius, qui ipsius Gai de Senecae eloquentia iudicium refert (Gai. 53), praeterque orationes scimus esse nonnullos eius libros ante Claudii principatum editos. Neque, quando post annum demum 43 liber II Phaedri prodiit, tuto opineris prodiisse librum V ante

annum 65, qui Senecae fuit uitae ultimus; inter singulos enim libros satis longa requiruntur temporis interualla, ut mihi quidem ueri dissimile non uideatur conscriptum esse librum V sub Vespasiano potius quam sub Nerone (§ 168). Certo igitur post initia Senecae Phaedri uera initia, fortasse post ultima Senecae Phaedri ultima collocanda sunt, ut in libris ex ratione temporum dispositis praeire iam non debeat Phaeder Senecae, uerum Seneca Phaedro.

§ **138**. — Fabulas nouas quo tempore edidit Phaeder, longe alia erat res publica quam illo quo primas conscripserat. Neque Tiberio erat similis Claudius, neque Seiano Messalina aut Agrippina, et decederant plerique ex senibus qui libertatem uiderant, et didicerant nobiles libertis adulari. Longe alius etiam ipse ni fallor erat factus poeta, iam non adulescentulus, iam et annis et calamitate nonnulla edoctus. Itaque id exspectandum est, ut multum liber II a priore abhorreat; credasque, si utrumque statim oculis perlustres, facile deprehendi posse quibus in rebus alter ab altero discrepet. Sed ecce noua quaestio oritur; nam ut esse debet dissimilitudo, ita distinctio non reperitur; ubi liber I desinat, ubi liber II incipiat, dixerunt quidem multi, sed uere dixit nemo.

§ **139**. — Mos adhuc fuit, ut libro II id nec aliud tribueretur quod in *P* legitur inter eius libri prologum (33) et prologum libri III (44), id est poematia 34-43 usque ad 43,8. Quo nihil posset esse rectius, si omnes Phaedri prologi et epilogi suo quisque loco legerentur in *P*; sed, ut ceteras turbas non memoremus, quamquam seruatae sunt in *P* fabulae libri IV, tamen huius libri prologus coniungitur prologo libri V.

Neque fortasse alius magis scriptor Latinus fuit huiusmodi perturbationibus per se obnoxius; nam siquo in monasterio erat eius exemplar solutis aut diuulsis quaternionibus atque foliis mutilatum, diuisum, dispersum, singulae tamen narrationes manebant fere intactae; quique monachus secum in cellulam abstulerat hanc aut illam textus particulam, ad calcem

tamen perlegere poterat totam breuiculam de lupo et agno, de uulpe et uua, de asino et lyra fabellam; uix autem mirandum est, si nonnullae membranae in cellulis remanserunt, aut intra codicis opercula sunt prauo ordine repositae[1]. Immo bonae fortunae tribuendum est, quod non omnes singillatim perierunt. Quod ex prologis et epilogis tam pauca interciderunt, id inde repetierim quod cupidius ipsae fabulae lectitabantur et asportabantur, prologi autem et epilogi pauciores delectabant, atque eos praesertim qui minus puerili erant ingenio.

Videas rogo igitur, quantulum fidei debeatur ordini codicis *P*. Cuius ordinis auctoritas eleuatur ipsius codicis *P* testimonio, in quo ante II PROL. (33) legitur titulus PHEDRI AVG. LIBERTI LIB. SECVNDVS INCIPIT LIBER TERTIVS FELICITER. Nondum exstabat hic titulus, ut supra indicatum est (§ 114), in archetypo codicis *X*. Qui eum confecit, uoluit sine dubio LIB. SECVNDVS *explicit*, INCIPIT LIB. TERTIVS. Itaque praecedentes fabulas tribuebat siue iure siue iniuria non libro I, ut nunc fit uulgo, uerum libro II; atque quamuis in parte textus priore nec compareret alter libri titulus nec alter prologus, poematium 33 tamen habuit pro prologo libri III. Errorem sane mirum, si talia ex sese ille homo excogitasset! Sed cur sic erraret aliqua in archetypo causa certo fuit. Transponuntur prologi facile, sed non facile delentur tituli in margine superiore appositi (cf. § 128). Itaque statuo exstitisse in archetypi marginibus, saltem eorum foliorum quibus libri II prologus statim succedebat, titulum LIB. II; qui titulus postea errori ansam dedit, sed per se et uerus esse potest et maiorem auctoritatem habet quam ordo foliorum et fabularum maximis turbis obnoxius.

§ **140**. — Redimus igitur ad foliorum commutationes; nam

1. Satis opinor nunc apparet, Rosanbonianam fabularum syllogen nullo modo esse, ut uoluit Lucianus Mueller p. XIV et XV, *anthologiam* ex codice Merouingicae aetatis *excerptam*. Neque magis *anthologia* ulla usus est Perottus (ibid. p. XXV). — Numquam separantur in *PR* eiusdem fabulae initium et exitus, quod comprobat fuisse tamen aliquam bibliothecariis ueri ordinis curam.

nisi commutatis foliis non potuit prologus ipsis fabulis non praeponi. Videndum est uerene attributae sint olim libro II quae fabulae prologo antecedebant.

Hoc primum animaduertendum est, nimis breuem esse nunc librum II. Nam continent poematia 33-43 lineas 214; at qui uulgo dicitur liber I (1-32) continet lineas fere 400; libri III mutili seruatae sunt lineae fere 600, libri IV mutili fere 320, libri V admodum mutili fere 100. Itaque ueri ualde simile est, reperiri posse in alia textus parte quod libri II olim fuerit.

§ **141**. — Secundo loco id notatu dignum est, non comparere libri I epilogum. Sane epilogo carere potuit liber I, tot annis ante reliquos compositus. Sed tamen si adesset ille epilogus, statimque sequeretur prologus libri II, haereret quicumque turbas quaereret; nunc nihil ab ea parte nobis obstare potest. Neque tantummodo deficit epilogus, sed ultima fabula (I xxxi = 32) mutila est. Lacuna igitur reperitur ante II PROL., quod certissimum est indicium codicis parum integri.

§ **142**. — Etiam intra ipsum librum II, qui uulgo fertur, detegitur lacuna. Sane nihil primo aspectu deesse certum est praeter epilogi titulum; cum eo tamen titulo intercidere potuerunt uersus nonnulli. Immo melius procedat uersus primus

43,1 Si nostrum studium ad aures peruenit *tuas*,

si prius interpellatus fuerit uocatiuo casu, uelut *amice*, in ipso epilogo ille quem poeta alloquitur; sic nomine interpellantur Particulo in epilogo libri IV (96,5), Philetus in ultimo uersu libri V (103,10). Nam in epilogo libri III quod deest uocatiuus, id minus offendit, tum quia non abrupte introducitur uox *tibi* (76,2), tum quia non nude *tibi* dicitur, sed additur *Distringit quem multarum rerum uarietas*.

Ante 43,1 siue in ipsius poematii textu aliquid omissum statuimus, siue negamus aut ignoramus, titulus certe abest, itaque lacuna est agnoscenda. Ergo habemus quo fabulas loco motas, si motae sunt, reuocare possimus.

§ **143**. — At si transpositis foliis migrauit pars libri II in librum primum, non modo post folia transposita (id est post I xxxi = 32) exspectari potest lacuna, sed etiam ante folia transposita, in medio igitur illo libro, qui primus uocitatur, spes est lacunae alterius inueniendae. Quam agnouimus praeeunte Dresslero inter fabulas 14 et 14[a].

Omnia igitur conueniunt indicia externa, quae foliorum commutationem comprobare possunt: titulus ille in codice *P*, libri II amplitudo iusto minor, lacuna intra librum II, atque in libro I series fabularum inter duas lacunas collocata. Neque obstat, quod inter eas lacunas lineae sunt 207, qui numerus neque per 30 neque per 34 diuiditur. Nam neque codicis *Y* neque codicis *X* folia dicenda sunt, cum codices ambo, ut ex editione perspicitur, lacunam libri II habuerint post lineam folii uersi nonam. De alio codice loquimur, quem *Z* diximus. Obliuiscendi erunt igitur illi in prioribus capitibus sollemnes nobis numeri 30 et 34, ubi ad quaestionem arithmeticam deuenerimus.

Sed aliud nunc agendum est, inuestigandaque diuersi generis indicia. Ipsae libri I fabulae, quas in suspicionem uocauimus, examinari debent ita ut constet utrum libro uetustiori magis conueniant temporibusque Seiani, an libro nouo et Claudii imperio. Id quoque quaeri debebit, congruantne melius singulae cum prologo libri I an libri II; nam comparatis prologis apparet in argumentorum delectu aliquid interfuisse.

§ **144**. — Fabula de cane in thesauro immoriente (I xxvii = 28), cuius uersum secundum supra § 30 contra Bentleium aliosque uindicauimus, ita miro argumento est ut putes non ex Aesopea sylloge haustam (in qua hodie haud comparet), uerum ab ipso Phaedro excogitatam. Qui cum odium atque contemptum diuitiarum prae se ferat (§ 170) diuitesque a *malis* non distinguat (89,7; 88,5) lucrumque improbis esse proprium arbitretur (94,8-11), ibi non modo perstringit *auaros*, uerum etiam *qui humiles nati dici locupletes student*. Non id

genus hominum intellegendum est, quos uernacula nos lingua « peruenisse » dicimus, qui saepe uidentur esse inurbani, inculti, inficeti, pictarum tabularum maximi emptores, pessimi iudices, non uero existimantur esse necessario foedi, abiecti, perfidi, crudeles; quin potest idem qui deridetur esse tamen bona fama, quod se praebuerit mitem aut munificum. Peiores notat Phaeder, quibus non labor aut industria, uerum turpitudo et scelus opes peperit. Eorum exemplar facit animal sibi inuisum (cf. fab. 68) canem, *educatum stercore*, stultissime auarum, sacrilegum, qui *humana effodit ossa*. At *triuio conceptus* dicitur idem canis, ut castigentur illi *humiles nati* homines.

Seianine amicos nescioquos putabimus tali imagine depingi, an quos enumerat Suetonius (Claud. 28) Claudii libertos, Pallantem, Narcissum, Felicem trium reginarum maritum, Posiden spadonem triumphi Britannici socium, Harpocran spectacula publice edentem, atque Phaedri aemulum in componendis Aesopeis fabulis Polybium, ad quem, cum histrio hunc uersum pronuntiasset,

Ἀφόρητός ἐστιν εὐτυχῶν μαστιγίας,

omnes oculos conuerterunt (Dio Cassius LX 29,3)? Aliquem certo habuit in animo Phaeder, quem quis sit nescire cogimur, tanta fuit turba μαστιγιῶν. Monuimus in editione *dici locupletes* intellegi posse de cognomine; sic ex Claudianis libertis habuit Felix cognomen Latinum. — Sed de persona uix umquam constare poterit; hoc tantummodo certum uidetur (tam acre totam fabulam implet odium et in iis etiam agnoscitur quae minus bene excogitata sunt), ex toto genere hominum unum fuisse qui praeter omnes mouerit poetae bilem. Eius hominis quia nomen dicere nequimus, ideo non necesse est omnem spem abiciamus sentiendi quid sibi Phaeder uoluerit. Itaque contendo remanere fabulam obscuram, si ad Seiani tempora referatur, contra fieri noua luce illustrem, si ad tempora Claudii et Pallantis.

§ **145**. — In fabula de sene et asello (I xv = 16) siue *ciuium* siue *saepius* ac postea siue *domini mores* siue *domini nomen* legitur, dubiae non sunt uoces primae *In principatu commutando*, nec magis dubium est quin id negetur, pauperum interesse quis imperitet. Negatne igitur Phaeder, pauperum interfuisse utrum Augusto parendum esset an Tiberio? spesne significat, Augusti excitatas morte, a Tiberio esse deceptas? uix credas; potius teste Tacito (Ann. I 10) dicebant nonnulli, quoniam Augustus arrogantiam saeuitiamque Tiberii introspexisset, *comparatione deterrima sibi gloriam quaesiuisse*. Plebs Romana quid tunc commune habuit cum Phaedri asello, cui eligere licuit utrum dominum sequeretur an hostem maneret? non alio fugiebat *dominus*, sed uita decesserat; *hostis* autem iam aderat, nam « simul excessisse Augustum et rerum potiri Neronem fama eadem tulit » (Tac. Ann. I 5). Talem fabulam nec scribere poterat poeta, quo tempore nondum Tiberio Gaius, ne Seiano quidem Macro successerat; nec, si tamen poeta scripsisset, intellecturi erant lectores.

Tum demum aliquid ea boni sensus continere coepisset, ubi *Tiberium in Tiberim* clamitatum est (Suet. Tib. 75), imperiumque adeptus est Gaius, « *exoptatissimus* princeps *maximae parti prouincialium ac militum*, quod infantem plerique cognouerant, *sed et uniuersi plebi urbanae* ob memoriam Germanici patris... » (Suet. Gai. 13). Huic soli, contra Tiberii testamentum, ius arbitriumque omnium rerum permissum est « consensu senatus *et irrumpentis in curiam turbae* » (Suet. Gai. 14); pronus igitur fuit in amorem noui domini populus; *lenti* fortasse sapientiores, ut ille in fabula asellus.

Sed multo melior factus est tali fabulae sensus, postquam bis intra quattuor annos commutatus erat princeps, bis uanae spes fuerant. Vt enim Tiberio succedere bonum principem turba putauerat, ita occiso Gaio uisa erat quibusdam ipsa instauratum iri libertas, τοῖς μὲν γὰρ (ex senatoribus) δημοκρατεῖσθαι τοῖς δὲ μοναρχεῖσθαι ἐδόκει (Dio Cass. LX 1), neque coniurati cuiquam imperium destinauerant (Suet. Gai. 60). Ita potuerunt

et multi et Phaeder de « principatu commutato » cogitare et quaerere num rei publicae, num omnium ciuium, num pauperum commutatio interesset. Inter quos pauperes se ipse, ut crediderim, potissimum poeta respexit, quem a *calamitate* non exemerat Tiberius perdito Seiano, non Gaius, non primis saltem annis Claudius; nam quamquam incerto post annum 43 tempore tandem permissum est ut fabulas ederet, *calamitati* tamen finem impositum nondum esse (§ 159) perspicitur ex II EPIL. (43) u. 7; quin etiam in libro III (76,20-27) innocentem se esse affirmans ab Eutychi bonitate postulat *ueniam*.

Sed siue de se fabulam 16 narrauit, siue in uniuersum de « pauperibus » uel « humilibus », in libro II post annum 43 narrare debuit potius quam in libro I ante annum 31. Ea fabula inter Graecas hodie superstites deest, ut suspiceris, uelut I XXVII (28), esse a Phaedro excogitatam. Quo magis necesse erit ut argumentum conueniat cum historia temporum. Nam in I II (3) potuit *hydrus* referre ex poetae mente Seianum uel Tiberium, cum *tigillo* dandum nomen non esset; ex Graeca enim tigillum desumptum erat; at fab. 16 si primus Phaeder repperit, omnia conicias accommodasse ad animum suum.

§ **146**. — Etiam libro II tribuo fabulam I XXX (31), cuius est promythium

Humiles laborant ubi potentes dissident.

Contraria sane sententia haec est illi quam in I XV (16) exprimi poeta uoluit, sed pariter utraque uera est, et eadem ad utramque experientia cogitationes hominum ducit; utramque omisit paraphrastes. Atque uix inuenias quo tempore *potentes dissederint* saluo Seiano; contra saepe dissederunt qui Claudii consilia regebant; etiam exstitit a. 42, quocum *de principatu gregis* certaturus ipse Claudius uideretur, Camillus Delmatiae legatus. — Haec quoque fabula inter Graecas superstites non legitur.

§ **147**. — Plura eiusdem generis indicia fortasse inueniet, qui fabulas 14ª — 32 cum historicorum testimoniis sedulo

contulerit. Nobis nunc de alio indiciorum genere disserendum est. In opere Phaedri distinguendi sunt apologi, uelut 117 de asino et lyra, ab narratiunculis, uelut 113 de Pompeio Magno et milite. Apologos dico in quibus pro hominibus introducuntur pecudes, ferae, aues, serpentes, uespae, arbores, mons quoque aut lima; narratiunculas, in quibus ipsae personae agunt, uelut Tiberius, Aesopus, Prometheus, Hercules, Minerua, Religio, medicus, anus, lanius, eunuchus... — Vtrumque genus adhibetur in libro III (apologi sunt 46, 50, 51..., 66, 69, 70...; narratiunculae 45, 47, 48..., 65, 67, 72...); — in libro IV (apologi 79, 80, 81..., 94; narratiunculae 78, 82, 88..., 92, 95); — in libro V (apologi 102, 103; narratiunculae 98, 100...).

Itidem in libro II apologi (34, 36, 37, 39, 40, 41) intermixti sunt narratiunculis (35, 38, 42).

In libri I parte priore, id est ante lacunam de qua supra dictum est, nulla est narratiuncula; apologi continui leguntur tredecim (lupus et agnus, ranae et hydrus, gragulus et pauo, canis carnem ferens, leo cum tribus pecudibus, ranae et sol, uulpes et persona, lupus et gruis, passer et lepus, simius iudex, asinus et leo uenantes, ceruus ad fontem, uulpes et coruus); in posteriore parte rursus reperiuntur interpositis apologis tribus narratiunculae duae (15 sutor medicus, 19 mulier parturiens), quas subsequitur altera series continua apologorum tredecim (20-32). Casu autem factum uidetur, quod hanc nouam seriem nulla narratiuncula rumpit; sed de priore serie idem dici nequit.

§ **148**. — In libri I prologo nihil se admisisse profitetur Phaeder praeter *Aesopus auctor quam materiam repperit*. Eam materiam quin ex apologis constare putauerit dubium non est; quid enim *risum mouere* dicit, nisi ranas pro Atheniensibus positas, pro rege tigillum? Etiam apologi erant illae deperditae fabulae, in quibus arbores loquebantur, uelut sunt in Graecis nostris δρύες καὶ Ζεύς (Halm 122), πεύκη (123[b]), ἐλαία

καὶ συκῆ (124), ἐλάτη καὶ βάτος (125), κάλαμοι καὶ δρῦς (179). Huius quoque argumenti fabulas ex Aesopea sylloge esse decerptas ueri est simillimum, neque ab sese tantummodo sed etiam ab Aesopo defendere Phaedrum calumniam, si solis feris concedat opinio uulgi loquelam, uelut solis concessit natura ipsam uocem. Quod autem in libri II epilogo (non libri III prologo) se Aesopeis olim aliquid addidisse confitetur,

43,14 Illius porro semita[m ego] feci uiam;
E[x]cogitaui *plura quam reliquerat*,
In calamitatem deligens quaedam meam,

inde nullo pacto sequitur recessisse eum in libro I umquam ab Aesopi exemplo et ab apologi forma, nouumque genus ueteri illi intermiscuisse; id modo sibi uult, Aesopeis apologis nonnullos esse additos ab se repertos apologos. Ceterum in libro adulescentis, qui primus omnium Romanorum (§ 136) syllogen fabularum edere conatus est, uarias inter se commixtas esse materias uix exspectes. Itaque fabulae tredecim 2-14, quae cum prologo libri I cohaerent uidenturque esse certissimae eius libri particulae, ideo sunt omnes apologi meri, quod ex apologis meris totus liber constabat; neque credendum est, siquando ex nouo codice proferatur exitus libri I nunc deperditus, fore ut ulla in lucem ueniat narratiuncula.

§ **149**. — Contra in libro II, ut supra dictum est, admissum est id alterum fabularum genus. Neque tantummodo ea argumenta accepit aut inuenit Phaeder, quae ab apologo parum discrepent, ut in fab. 35 de « aetatis mediae *quodam* », sed etiam quae longius ab apologo quam ab historia absint, ut in fab. 38 de Tiberio, in qua ad emendandos Ardaliones « uera fabella » utitur. Mirum esse non uidetur poetam post annos duodecim uel plures ab instituto priore discessisse, neque iam ut tironem eo fuisse contentum, ut auctorem suum ab omni parte imitaretur.

Immo par erat Romanum scriptorem etiam ab Romano litterarum genere petere exempla, idque Graecis fabulis addere quod etiam uernacularum satirarum effigiem referret. Neque reuera aliud est unusquisque fabularum liber apud Phaedrum, quam apud Horatium sunt satirarum libri, nisi quod alter poeta forma sermonis utitur libera, alter materiam aequaliter distribuit singulasque sententias breuibus narrationibus concludit. Eundem utrumque genus finem petit, *ridentem dicere uerum*; in utroque carpuntur modo auari, modo fautores ueterum (u. 97,8-9); in utroque introducitur *Paruola, nam exemplo est, magni formica laboris*; in utroque potest locum inuenire persona siue Tigellii cantoris siue Principis tibicinis, responsa siue Tiresiae siue Pythiae... Atque in hoc complures docti peccauerunt, quod non intellexerunt Phaedrum esse Lucilio quam nostro Fontanio propiorem; modo enim eos fugit *quod interiore condidit cura angulo*, modo parum animaduerterunt quot intersererentur apologis narratiunculae.

Ad quas ut reuertar, additis narratiunculis distinguuntur libri II, III, IV, V ab illo uetere libro I, quem ira Seiani tantum non aboleuerat. Additumque narratiuncularum genus, nisi fallor, significatur in prologo libri II, in quo id cordi est poetae, ut nouitatem coepti excuset auctoritatemque Aesopi reiciat. Nam ne forte putes excogitatum esse in secundo demum libro unum et alterum argumentum de asino aut boue aut uulpe, id iam esse in libro I factum docent uersus supra laudati 43,14-16. Diuersum aliquid Phaeder *interposuit* argumentis Aesopeis, quod frustra quaeras extra quas proprie dicimus hic narratiunculas. Ita illata est in librum II illa quae sensus delectaret *dictorum uarietas*; ei nouitati uenia lectoris petitur, *Dum capiat aurem et seruet propositum suum*. Vtque ex praecedentibus apparet libri I non esse quae uulgo eo referuntur narratiunculae I xiv (15) et I xviii (19), sic ex modo dictis perspicuum fit reddi eas posse libro II cum omnibus cohaerentibus fabulis. Vtramque hausit Phaeder ex fonte ali-

quo Graeco[1], prorsus ab Aesopea sylloge diuerso, ex quo etiam Plutarchus sumpsit quae de muliere parturiente refert. Ex simili fonte petitum crediderim fabulae 26 de corcodillo argumentum; hoc quoque fuit Aesopeis apologis additamentum.

§ **150**. — Praeter narratiunculas addidit Phaeder apologis quos dixerim pseudapologos, in quibus ferae nomine tantum ferae sunt. Apologus est ubi lupus os festinantius deuorat (I VIII = 9); pseudapologus, ubi *sponsor* (I XVI = 17) aut de re commendata *testis* (I XVII = 18) fit lupus. Apologus est ubi canis fert carnem (I IV = 5); pseudapologus, ubi *diuitiarum* cupidus fit canis et suum custodit *aurum* (I XXVII = 28; cf. 70,7). Iam in libro I inest pseudapologus unus, sed ex Graeco desumptus (I V = 6); nam quod pro onagro carniuoro (Halm 258) carniuoras posuit Phaeder uaccam, capellam et ouem, paulo insulsiorem fecit fabulam satis insulsam. Sed libro II reddendae sunt illae miri argumenti fabulae I XVI, I XVII, I XXVII, omnes (ut de I XXVII dictum est § 30) ab ipso Phaedro excogitatae. Quem anni et ingenii fiducia ad audendum promptiorem, acerbitas odii elegantiae immemorem fecerat.

Pro pseudapologo habenda est fabula I XXIX (30), de asino inridente aprum, sale minime Attico insignis. Cuius argumentum uereor ne Phaeder ipse « reppererit ».

§ **151**. — Ergo multis de causis (etiam u. ad 71,6) statuimus quidquid inter lacunas legitur, inde a uersu 14,13 ad 32,13, debere inseri in medium librum II. Locus autem reponendis illis fabulis idoneus uidetur agnosci posse inter poematia 42 et 43 (§ 142). Transpositis foliis codicis alicuius, quem littera *Z* insigniuimus, diximus turbas esse factas (§ 132); gratum autem esset, si codicis *Z*, computationibus linearum factis, liceret formam aliquatenus definire. Sed in codice *Z* deserit nos illa felix fortuna, quae in describendis codicibus

1. In fabula 15 plures sunt Graecismi, ut uidetur, quam in ulla alia : *rex urbis* = πόλεως, *antidotum*, *strophis*, *scyphum*, *toxicum*.

deperditis *X* et *Y* praesto fuit. Non modo certae de codice *Z* computationes institui nequeunt, sed etiam fuit cum prope desperarem ad ueri similitudinem aliquam perueniri posse.

Breuiter igitur indicabo quod fortasse factum est, — fortasse inquam, qui propter fiduciam, siquando meliora reperta erunt, reprehendi nolim. Fac codicem *Z* (sicut Plauti palimpsestum) constitisse ex foliis continentibus lineas tricenas octonas; in foliis primis quinque stare potuerunt fabulae libri primi genuinae 1-14 (quae lineas efficiunt 188), dummodo statuas esse datas titulo totius operis lineas tres; etiam possis ei titulo duas tantummodo relinquere lineas, ut in ultima quinti folii linea scriptus fuerit fabulae deperditae titulus, quem posteriores rubricatores non exceperint. Deperdito autem codicis *Z* folio sexto cum iis quae insequebantur intercidit magna pars libri I. Ideo foliis codicis *Z* tribui lineas tricenas octonas, quod aliter (nisi forte textui Phaedri praeibat alius textus) explicari nequit numerus linearum 188 ante primam lacunam. Nam si continuerunt folia lineas quadragenas, numerus exspectatur 160 aut 200; si tricenas senas, 180 aut 216; si tricenas quaternas, 170 aut 204; si tricenas binas, 160 aut 192; si tricenas, 180 aut 210; si uicenas octonas, 168 aut 196....

§ **152**. — Prologus autem libri II (33) cum uideatur incepisse una cum aliquo codicis *Y* folio, fac ante eum prologum periisse folia codicis *Y* quinque, id est lineas 150 : additis lineis 207 quae sunt a 14,13 ad 32,13, item 175 lineis quae sunt a tit. 33 ad 42,11, fiet summa linearum a 14,13 ad 42,11 haec : $207 + 150 + 175 = 532 = 38 \times 14$. Quattuordecim igitur codicis *Z* folia in manibus habebat qui codicem *Y* exarauit, ex quibus sex prima continebant fabulas 14ª-32 et praeterea 21 lineas, quinque ultima lineas libri primi 15 ultimas cum fabulis 33-42, media tria partes deperditas aut libri I aut libri II aut utriusque. Sed commutata inter se erant ea quattuordecim folia eo modo, ut quae librario codicis *Y* priora uiderentur reuera fuissent olim posteriora; itaque ante

fabulas 33-42 legebantur fabulae 14^a-32, quae olim positae fuerant inter 42 et 43. — Eae, ut dixi, incertissimae sunt computationes neque hic nisi exempli gratia afferuntur. Fac enim exstitisse in codice *Z* loco aliquo lacunoso (15,5 aut 15,13 aut 35,2 aut 39,14)[1] duos uersus quos *Y* demum omiserit, iam non deerunt ex codice *Y* quinque folia, uerum decem; neque fabulae 14^a-42 reputandae erunt effecisse in *Z* lineas $532 = 38 \times 14$, uerum $684 = 38 \times 18$.

De Phaedri uita.

§ **153**. — In quattuor titulis (p. 1, 32, 71, 121) dicitur poeta *Augusti libertus*, quod de diuo Augusto intellegi et potest et in libro quidem debet. *Memoria sua* (54,8) id factum refert quod* curare debuerit *diuus Augustus* (54,39), qui anno p. Chr. n. 14 mortuus est. De ludis anni p. Chr. n. 9 (u. ad 100,16) ita loquitur ut nesciamus utrum ipse interfuerit necne; cf. § 158. Eum crediderim, ut Senecam, perpaucis ante Christum natum annis diem uidisse.

§ **154**. — Cognomen Φαῖδρος legitur apud ipsum 44,1 et apud Martialem (u. pag. xvi) genetiuo casu. Nominatiuus *Phaedrus* legitur saeculo IV uel V apud Auianum (u. p. xvi), qui nulla puto auctoritate nitebatur, atque praeterea in titulis trium fabularum (44, 71, 84), quorum titulorum auctor Auianum fortasse secutus est. At Φαῖδρος grammatici numquam numerant inter nomina Graeca quae terminationem *-rus* accipiant, uelut *Codrus*, *Petrus*. Ex inscriptionibus quas ad tit. 44 laudaui apparet usitatum fuisse in uita communi *Phaeder*; itaque, ut ipse poeta alicubi scripserit *nominor Phaedrus*, quod minime credo, uix dubium est quin ei persaepe *salue Phaeder* dictum sit; quare ego quoque hanc formam praetuli alteri.

Diui Augusti libertum facile conicias uocitatum esse *C.*

1. Non adnumero locum 20,3, item lacunosum; uetustissimum enim inesse puto uitium, quod et in *D* recurrat et ut uidetur in paraphraseos fonte (§ 131).

Iulium; poetae filius aut nepos fuit fortasse *C. Iulius C.f. Phaeder* (non *Phaedrus*), C.I.L. vi 20181; u. ad fab. 52[1].

§ **155**. — Phaedrum mater enixa est *Pierio iugo* (44,17) in Thracia (43,32-35), id est non in Pieria citra Haliacmonem, uerum ultra Strymonem, intra fines tamen prouinciae Macedoniae, quo in tractu condita erat a. ante Chr. n. 42 colonia Philippi; *Pierium iugum* uidetur esse idem atque mons Pangaeus. Thraciam non modo nascendi locum agnoscit sed proprie *patriam*, cuius *decus* deserere non debeat (43,31). — Thraciae partem liberam parum nouerat, nam cum Vergilius scripsisset *uolucremque fuga praeuertitur Hebrum* (Aen. i 317), quem de Hebro errorem castigat pseudo-Seruius (« falsum est, nam est quietissimus etiam cum per hiemem crescit »), imprudens Vergiliano testimonio credidit posuitque et ipse (si recte Pithou restituit *Hebri* pro *hereb*)

43,35 *Hebri*que tenuit *impetus* dulci mora.

Similiter aequalis Seneca HO. 1036 de Orpheo : « Illius stetit ad modos *Torrentis rapidi* fragor, Oblitusque sequi fugam Amisit liquor *impetum* ; Et dum fluminibus mora est, Defecisse putant Getae *Hebrum* Bistones ultimi. »

Phaeder in Thracia non degebat, quo tempore conscripsit libri III prologum. Nam non dixisset tantummodo *mater enixa est*, uerum aliquo pacto significasset se adhuc in patria morari ; atque, ut exponetur § 158, Romae librum III uidetur composuisse, ab exsilio quodam reuersus. Ceterum iam Romae nisi fallor uiuebat, cum libri I fabulae iram Seiani mouerunt.

§ **156**. — Graeco nomine uocitatus est, ut serui permulti, et sine dubio in prouincia Macedonia saepissime Graeculis occucurrit; longe tamen abest ut se Graeculum esse profiteatur. *Litteratae Graeciae* se propiorem dicit, quoniam Thrax sit, quam

1. *Iulium Phaedrum* praeterea non noui; (at in triginta fere titulis nominatur aliquis *Iulius Hermes*.) Praeter locos nominatiui *Phaeder* causa ad titulum 44 laudatos recurrit cognomen C.I.L. vi 10500; 19474; 24058; viii 8377; ix 5227; xiv 124; 3956; C.I.G. 194; 765; 1553; 6829; 9602.

Phrygem Aesopum aut Anacharsin Scythen (43,30), sed libens deridet *Graecos loquaces* eamque qua se iactent uerborum copiam (133,2-4). Quin se, utpote Latina lingua utentem, *Latii* aduersus *Graeciam* propugnatorem facit (42,8-9).

Latinis litteris iam puer imbutus est siue Romae, siue fortasse Philippis apud Orbilium aliquem colonorum Romanorum filios edocentem, lectique Ennii meminit (76,33-34; § 107). Atque in eligendo uersuum genere omnia Graeca metra respuit; senarium sibi sumpsit, apud Latinos ueteres excultum et ab exemplis Graecis docte detortum. Publilium Syrum maxime uidetur esse imitatus; nam cum ipsis fabulis exemplar metricum et Graece et Latine deesset, promythia et epimythia pronum erat accommodare ad Publilianas sententias; cf. 20,1; 25,1, etc.

Scriptorum ueterum amor indicio esse potest, iam uirum aut certe ephebum fuisse Phaedrum cum patriam reliquerit, informatumque in prouincialibus scholis esse iudicium. Nimis simplex et prope inscita eius est nonnumquam in promythiis et epimythiis elocutio (*Haec propter illos scripta est homines fabula*..., *Id esse uerum parua haec fabella indicat*..., *Quas ut uitemus* uersus subiecti *monent*..., Hac re *probatur*..., Haec res *auaris esse conueniens potest*..., Hac re... *non possumus*..., Hoc argumento *tuta est*..., *Quot* res *contineat hoc argumentum* utiles *Non explicabit*...); oppidanum scribendi genus fortasse etiam in narrationibus ipsis inueniebant Romae illi fastidiosi de quibus conqueritur (44,23). Vulgaris sermonis sunt, opinor, *tricare* 50,9 et 120,2, *stigmare* 111,13, *strophae* 15,4, *uiduuium* 118,5.

Quod *memoria sua* euenisse ait imperitante Augusto, ut pro moecho ciuis Romanus proprium filium occideret, id factum est in *oppido* (54,19); in Thracia puto, in qua Phaeder uixerit cum iam non esset infans aut paruulus puer; fortasse Philippis in colonia Romana.

§ **157**. — Pater sibi quis esset nouisse debuit, qui deriserit sub canum nomine *triuio conceptos* (28,11). Et patrem et ipsum, siquidem iam anni sinebant, Phaedrum crediderim

fuisse occupatos in administranda re principis et potestati procuratoris prouinciae Macedoniae subiectos. Vna simul esse manu missos ueri simile est, nam ea aetate Phaeder fuit ut per se uix ab Augusto libertatem merere posset. Veram in domo erili seruitutem, quae homini eripiat ἥμισυ ἀρετῆς, ille numquam passus est; itaque non erubuit se libertum fateri. Ipsi enim tribuendum est, quod in fabularum titulo dicitur *Augusti libertus*; neque dubitandum est quin sese respexerit cum scriberet de Aesopo

42,2 *Seruom*que collocarunt aeterna in basi.

Qua de causa etiam *plebeium* se memorat 76,34 causamque *humilium* amplectitur 29,1. Fortasse in fab. de eunucho seruitutem exprobrantibus respondet (55,6-7).

Anno p. Chr. n. 15 cum prouincia Macedonia a proconsulari imperio ad Caesarem traducta sit (Tac. Ann. I 76 et 80), fortasse ibi tota fisci ratio mutata est dataque Phaedro occasio Romam migrandi. Iam tamen fuisse Romae anno 9 crediderim, cum derisus est in theatro Princeps tibicen (fab. 100).

§ **158**. — Propter librum fabularum primum nondum editum damnatus est Seiano et *accusatore* et *teste* et *iudice* (43,17-18), igitur ante Seianum anno 31 oppressum. Neque ullam fabulam publicare ei licuit ante annum 43 uel 44 (§ 135). Librum II cum tandem emisit, *calamitati* (43,16) et *dolori* (43,20) finis nondum impositus erat, ita ut durato corde ferre conaretur *fatale exitium*, ut in *P* traditur, uel ut corrigendum esse uidetur *fatale exilium* (43,7). De uoce *exilium* quamquam parum constat, Romae Phaeder uidetur non uixisse tunc temporis; uix enim ea uerba delegisset quibus in epilogo utitur,

43,1 Si nostrum studium ad aures peruenit tuas...
43,4 Sin autem [rauulis] doctus *occurrit* labor.

Postea permissum est ut in Vrbem rediret, nam reducis sunt quae de ceterorum poetarum fastidio narrat in libro III :

44,23 Fastidiose tamen *in coetum recipior.*

Redibat autem nonnullis infensus. Nam siquis dubitat de sensu fabulae 46 neque libenter credit *pantheram* ipsum esse poetam, uideat ille qua acerbitate, dum sibi benignos fera bono animo esse iubet, inuita in odium et minas feratur :

46,15 Tum sibi timentes, qui ferae pepercerant
Damnum haut recusant, tantum pro uita rogant.
At illa : « Memini quis me saxo petierit,
Quis panem dederit : uos timere absistite ;
Illis *reuertor hostis* qui me laeserunt. »

Hic equidem proprii doloris agnosco ueritatem. Neque alius melius locus ipsum Phaedrum posteris depingit iustamque ut uidetur iracundiam aperit, nisi tamen hos eiusdem libri uersus excipias, in quibus pariter dolor erumpit, pariter tanguntur iidem inimici :

76,28 Excedit animus quem proposuit terminum ;
Sed difficulter continetur spiritus,
Integritatis qui sincerae conscius
A noxiorum premitur insolentiis.

Certum igitur uidetur de sese loqui poetam, quem *despectum* fuisse uersu primo significat, uelut 29,1 *humilibus* gratulatur uindictam. Sese, non pantheram, [illegible] *liberatum* praedicat, et simul salute, simul spe ulciscendi prope nescius effertur.

§ 159. — Duas res igitur iam adeptus erat, ut uersus impune publicaret et ut ab exsilio nescioquo reuerteretur. Sed tamen damnatus fuerat temporibus Seiani, et damnatus manebat, ut ipse in epilogo libri III declarat :

76,22 Saepe impetrauit *ueniam* confessus *reus*.
Quanto *innocenti* iustius debet dari !

Damnatus igitur prouocat ad Eutychum :

76,24 *Tuae sunt partes* ; fuerant aliorum [prius] ;
Dein simili gyro uenient aliorum uices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et. . . . . *iudicio tuo*.

Obtinebat enim Eutychus partem aliquam potestatis publicae, qui non modo *negotiis* (44,2) ut mercator aut faenerator, uerum etiam *officiis* (44,5) occupatus erat; quin rei domesticae curam impendere uix poterat, nisi per *ferias* (44,8-11). Homo tamen nobis prorsus incognitus, Graeco cognomine, *lucro* attentus (44,26), minime doctus (supra § 105), non fuit ex primoribus ciuitatis; fere tuto contendas fuisse principis (ut ipsum Phaedrum) libertum, imperitantis tunc Claudii procuratorem, nuper praepositum nesciocui in Vrbe fiscali administrationi, in cuius officiales iurisdictionem habuerit[1]. Nempe ab eo id rogabatur, ut et *bonitatis* (76,17) et aequitatis causa priorum procuratorum facta dirimeret poetamque restitueret in officium aliquod humilius, unde per calumniam fuisset olim deiectus.

§ **160**. — Haec si uera sunt aut ueritati proxima, quo pacto Phaedrum Seianus perdiderit prope diuinare licet. Non modo de uera iracundiae causa tacuit, sed nihil ei imputauit quod ad principem aut ad res publicas pertineret; nam si ita Seianus egisset, aut a Macrone aut a Gaio aut a Messalina ueniam impetrare perdifficile non fuisset. Id ut uidetur Phaedro obiectum est, quod hominem et in praesens deiceret et etiam in futurum dedecoraret, res in officio male gesta, fortasse furtum.

Falsus igitur testis de Caesaris pecunia fuit Seianus, sicut in fab. 18 (ergo in libro II) de pane commendato ille lupus. Quae fera quin ipse in Phaedri mente Seianus sit nullus dubito; eoque minus offendit fabulae argumentum. Id primo aspectu ridiculum est : nulla causa affertur cur calumniatori lupo male eueniat potius quam innocenti oui, nec per se intellegunt legentes utrum fortuitus casus an diuinum consilium ulciscendo sceleri prouiderit. At Phaedro res non ambigua erat cum librum II scriberet :

18,9 Haec, inquit, merces fraudis *a superis* datur.

1. Propter u. 76,24 uidetur non esse cogitandum de noua procuratorum potestate iudiciaria, quae instituta est senatusconsulto a. 53 (Tac. A. XII 60). Aliter de Eutycho Buecheler, Rh. Mus. XXXVII (1882) p. 334. — Fortuito euenit ut in uno titulo Atheniensi (C.I.L. III 555) coniungantur nomina *Phileti* et Q. Calpurnii *Eutychi*; neuter homo ut mihi persuasum est Phaedrum nouit.

Insulse, si animo remisso excogitatum erat; non sine quadam ui eloquentiae, si tacitum dolorem solatus erat repentinus nuntius ultionis uel alienae.

De Phaedro et Seiano intellegenda est fabula in qua fur (non sicut in Graeca fabula dominus) uendit equum ex quadriga, *multis palmis nobilem*. Maerens equus

124,4 In circum aequales ire conspexit suos
Vt grata ludis redderent certamina.

Inde conicias Phaedro suas fuisse palmas olim in agone Neapolitano quinquennali, qui fuerat a. p. Chr. n. 2 institutus; fabulam autem scriptam esse post Seianum oppressum (saluum enim quis ausus esset etiam in uersibus domi asseruatis *furem* dicere?) eo anno quo Neapoli fuerit agon, 34 igitur aut 38 aut 42. Quae libro II reddi debet fabula.

Fabulam 39 de *consiliatoribus maleficis*, in eodem libro positam, facili interpretatione explices de Seiani adiutoribus. Ipso enim iamdiu occiso inimicis non caruit poeta, quibus in libro III minatur (46,19) et ut *noxiis* (76,31) quasi accusationem praenuntiat et ostentat; u. supra § 158. Fortasse ex illis fuit qui propter officium fiscale aliquam in Phaedrum potestatem haberet : cui homini conueniant in libro III partes muscae mulam increpantis (50), aut ouis (59) cui iustis de causis denegatur pietas agni. Haec tamen incerta sunt.

§ **161**. — In uniuersum notandum est, in libro III maxime aperiri proprios poetae affectus. Praeter enim fabulas iam laudatas 46, 50, 55, 59, complures sunt in quibus semet respexisse uideatur. Ad Seiani calumniam et Phaedri calamitatem in fab. 54 de credendo et non credendo alluditur; immo ideo illam fabulam conscripsit poeta, ut apud Eutychum (quem u. 8 alloquitur) causam suam oraret. Ipse est Phaeder ille in fab. 67 factus periculis σοφός. Sese ab liuore defendit in fab. 71, deridet 54,60 qui *breuitatem* suam carpserant, mutuatusque in fabb. 72 et 75 Simonidis personam poetas contra

indoctorum fastidium tutatur. In fab. 57 plagiarium insectatur suum, credo (ut Martialis I 52 et alibi), qui tertii poetae arbitratum prius admiserit, postea damnatus repudiarit. In fabula 53 locuturus de Socrate, praeter exspectationem se ipse interponit, animusque suus qui sit profitetur :

53,2 Cum paruas aedes sibi fundasset Socrates,
Cuius non fugio mortem, si famam adsequar,
Et cedo inuidiae, dummodo absoluar cinis.

§ **162**. — Praeterea in libro III demum admonentur legentes, quod totius operis et singularum fabularum et nonnumquam uersuum uocauerim lumen, inesse et menti sagaci inuestigandum esse sensum reconditum, qui nimis simplices fugiat; hoc docet et ipsa fabula 56 de pullo et margarita et aculeatum eius epimythium :

56,8 Hoc illis narro *qui me non intellegunt.*

Nostro saeculo inter parum intellegentes fuit quem minime exspectes. Vir acutissimus cum pro explorato haberet destinatas esse pueris etiam Phaedri fabulas (exemplari puto uti solebat iuniorum gratia mutilato), scripsit de fabularum genere : « ... je n'y vois qu'une forme d'instruction véritablement à l'usage des enfants. Ésope, Babrius *ou Phèdre* ont pu y exceller; ce n'est pas moi qui, les ayant lus, irai les relire. *Ce Phèdre que d'habiles gens ne veulent nullement reconnaître pour être du siècle d'Auguste, mais qui est classique du moins par son exacte pratique du genre conçu dans toute sa simplicité et son élégance, est un auteur qu'il est permis de ne pas rouvrir quand on a une fois fini sa quatrième.* » (Sainte-Beuve, *Causeries du lundi*, VII, p. 525-526, *La Fontaine*.) Reuera Phaedrum more puerorum legit quicumque non aliud in eius fabulis dispicit quam pueri uident. — De sensu recondito iam significatum erat in libro II (43,10-13), sed propter solum Aesopum. Multo apertius illud libri III *qui me non intellegunt*; idem iterum, sed fusius, dicturus erat poeta in libro IV :

79,3 Sed diligenter intuere has nenias:
Quantam sub ti[tu]lis utilitatem reperies!
Non semper ea sunt quae uidentur dispici.
[. . . . . decipit]
Frons prima multos; *rara mens intellegit*
Quod in[t]eriore condidit cura angulo.

Ceterum in libro III non tantummodo cautum erat, breuiter quidem, at clare, ne nihil esse intellegendum putarent legentes, uerum etiam sic iubebantur uti diuinatione :

45,7 Hoc quo pertineat dicet qui me nouerit.

Quae mea uolo sit excusatio, sicubi forte plus sum diuinare conatus quam tuto licebat.

§ **163**. — Aliud quoque fuit quod librum III a praecedentibus distingueret. In eo enim (non ut uulgo fertur in libro IV) admissae sunt fabulae philosophicae partim obscaenae de origine quarumdam rerum, cur canes inter se culum olfaciant (68), cur sint tribades et molles mares (65). Quas respexit puto Martialis cum aliis nonnullis obscaenis (30, 17...) in hoc uersu (u. p. xvi) : *An aemulatur improbi iocos Phaedri*, « ce polisson de Phèdre ». Easdem fortasse excusaturus scripsit ipse Phaeder fabulam 58 de Aesopo nucibus ludente. Sed mutila ea est pars libri III philosophica; ei reddenda esse uidetur (quamquam obscaena non est) fabula 108 de origine mendacii, in qua sicut in 64-65 inducitur Prometheus. Pro Prometheo Iouem habet fab. Graeca obscaena illis ualde similis (Halm 148). — Aliud αἴτιον continetur in fabula 88 (u. uersus 12-13); ea autem utrum in libro IV relinquenda an in librum III transferenda sit incertum est (§ 128).

§ **164**. — Scriptus esse uidetur liber III imperitante adhuc Claudio. In cuius epilogo sic loquitur Phaeder de aetate sua :

76,15 *Languentis aeui dum sunt aliquae reliquiae,*
Auxilio locus est; *olim senio debilem*
Frustra adiuuare bonitas nitetur tua.

Senectae igitur propior erat, sed nondum senex; annos natum dixerim paulo plus quinquaginta. At Claudio successit Nero anno 54; uidetur autem Phaeder natus esse ante annum computationis Christianae primum (§ 153).

Fabula 66 de barba capellarum si forte referri debet ad Pallantis ornamenta praetoria, scripta est a. 52 (Tac. Ann. XII 53; cf. Sueton. Claud. 28). Sin de re agitur quam Tacitus in parte Annalium deperdita narrauerit, scripta est ante a. 48. Sueton. Claud. 24 : « ornamenta consularia etiam procuratoribus ducenariis indulsit »; Dio Cass. LX 23,2-3.

§ **165**. — Librum III cum edidit Phaeder, decreuerat sibi non esse addendum quartum librum (76,1-5; 77,1). Sed et pessimam desinendi causam habuerat et sese placuisse nouerat nonnullis, uelut homini litterato nobis aliunde ignoto Particuloni. Interpositis igitur ut uidetur aliquot annis, iam fortasse sub Nerone, nouum fabularum librum emisit et Particuloni dedicauit. — Nuper puto prodierat quartus ille liber, cum Medeam Seneca conscripsit, cui anno 62 adhuc obiciebatur quod *carmina crebrius factitaret postquam Neroni amor eorum uenisset* (Tac. Ann. XIV 52). Nam in fab. 84 Phaeder initium Medeae Euripideae et Ennianae imitatur; id autem initium Seneca, tamquam ab aequali occupatum, sibi non assumpsit, tragoediam modo prorsus diuerso incohauit.

§ **166**. — In libro IV nihil praeter fabulam 83 de murium ducibus et *magnitudine principum* admisisse Phaeder uidetur quod equidem ad res publicas trahere audeam, siue ipse cautior factus erat aut magis Nero quam Claudius timebatur, siue ego minus bene interpretor. Ex illis tamen uersibus quos § 162 laudaui apparet etiam hic quaerenda esse quae *rara mens intellegat*. In inuidos poetae infensos scriptae sunt fabulae 84 et 85. Qui cum iam in libro I timuerit calumniaturos (1,5), nihil saepius in omnibus libris insectatus est quam liuorem (42,10; 43,4-6; 43,36; 71,1; 77,15; 97,9; 105,3).

§ **167**. — Libro IV sua est facies peculiaris. Vt diximus, librum secundum a primo distinxerant intermixtae apologis narratiunculae; in libro III demum admissae erant fabulae περὶ αἰτίων philosophicae; ita sua libro IV fuit nouitas narrationum longiorum genus, ex nescioquo libro Graeco petitarum; quales sunt fab. 82 de Aesopo et testamento et fab. 95 de scurra et porcello, etiam a Plutarcho narrata. Paulo breuiores sunt in libro III narrationes de Simonide (72 et 75), in Appendice fabulae 118 de uidua et 119 de duobus procis. Perlonga est in libro III fabula 54 de ciui Romano filium occidente, sed non ex libro Graeco petita (54,8).

§ **168**. — Senex iam erat poeta uelut in fabula 103 canis, cum librum V ad Philetum, Claudii fortasse libertum, misit; cf. quae iam in epilogo libri III (supra § 164) de aetate sua dixerat. Ipse fortasse est in fabula 102 taurus, uitulus autem aemulus iunior. Prorsus ignorare me fateor utrum imperitante Nerone an Vespasiano liber V prodierit; anno p. Chr. n. 69 non dubito quin Phaeder iam septuagenarius fuerit (u. supra § 153). Ceterum ex omnibus libris difficillime quintus cognoscitur, ex quo tanta pars periit.

§ **169**. — Nullus umquam additus est liber VI. Quod diserte testatur Auianus : *Phaedrus etiam partem aliquam* quinque *in libellos resoluit.* Credas paucis post editum librum V annis Phaedrum esse aut morbo aut morte oppressum. Vita sine dubio cessit ante a. 87-88, quo scripsit Martialis (§ 163) *improbi iocos Phaedri.*

§ **170**. — Opus in uita satis longa composuerat unicum ut uidetur et breue, nam uersus superstites sunt minus 2000, cui numero si addantur promythia uel epimythia fere 30 fabularum Perottinarum et fabulae fere 40 ab solo paraphrasta seruatae, summa uniuersa possit aequare 2500 uel 2600 uersus, uel fortasse paulo plures; nullo autem pacto ad 3000 peruenias, nisi statuas exstitisse fabulas 20 aut 30 quarum omnis memoria perierit.

Illud opus commendabat ante omnia ipsa *breuitas*, quam sibi laudem Phaeder uindicare solet (33,12; 54,60; 76,8; 82,2; 96,7; cf. 115,5); praeterea ea uenustas quae per laborem quaeritur, posita in proprietate uerborum et perspicuitate nitida dictionis. Sermonem nimis simplicem esse interdum, praesertim in promythiis et epimythiis, dictum est (§ 156); nec nobis grata sunt abstracta persaepe pro concretis adhibita, uelut *corui stupor* pro *coruo stupido*, *aequalitas* pro *aequalibus* (119,29); cf. p. 277. Poetis Phaedrum illis adnumerem qui *fiunt*, non *nascuntur*; uersificatoribus quam optimis, nam inest eius senariis lepor qui aures uel nostras mulceat. In argumentis nouis reperiendis parum felix fuit; de epimythio multiplici u. § 30.

Philosophum non dicas, qui nonnulla candore puerili narrauerit (ut fab. 119); pharmacopolis tamen et hariolis non credidit (fabb. 15, 47); nullum uerbum reliquit de arte magica aut astrologica. Diuitias Christiano prope more damnauit (88,5; 89,7; cf. 28,10; 44,21; 70,16-26; 94,8; 119); de diis ueteribus non dubitauit, sed in Iouis templo induxit loquentem ipsius loco *sanctam Religionem* (88,4; cf. 28,6 et 111,4).

Risum mouere se professus est (1,3), plerumque ne μειδιῶν quidem. Vix homines inter se dissimiliores inuenias quam nostrum Fontanium atque illum Romanum siue mauis Thracem; conscripsit alter *une ample comédie*, alter satirarum libros (§ 149) uitata ubertate graues. Alterum delectabat uel cuniculus; alteri homines magis odio fuerunt mali quam placuerunt boni (u. ex. gr. 93,11-13). Non sine acerbitate singulos notat Phaeder (quippe qui id se facere neget, 43,25). Auaros, inuidos, iniquos praecipue, qui potestate tyrannica abutantur, oratorie carpit magis quam poetice. Raro iucundus est, saepe nescioqua grata morositate sanctus, tristitiae Taciti proximus, ut fuit captus liberti.

Plebeius ausus est muttire et, Senecae aequalis cum esset, nemini adulatus est.

FABVLARVM PROSAICARVM CONSPECTVS

Fabulae deperditae **Fabulae seruatae ab solo Perotto** ***Fabulae codd. PR quae apud Perottum desunt*** **Fabulae codd. *PR* Perottinae.**	Ordo apud Phaedrum.	Numeri in paraphraseos fontibus nostris		
14ᵃ-32 **: numeris inclinatis significantur fabulae libri I libro II restituendae**		Adem.	Wiss.	Rom.
Pullus et margarita (praeit prooem. Wiss. v 6).	56	1	v 7	I 1
Vulpes et persona	8		III 6	II 15
Canes et corium	*21*	2		
Lupus et agnus	2	3	I 1	I 2
Mus et rana **(Halm 298, pseudo-Dositheus p. 44, 97[1])**		4	I 3	I 3
Ouis, lupus et canis [et miluus et accipiter] . .	*18*	5	I 2	I 4

1. Exstant et Graece et Latine apud pseudo-Dositheum (*Corpus glossar. Latin. III*) secundum hermeneumata Leidensia (p. 40) et fragmentum Parisinum (p. 95) hae fabulae :	Ordo in herm. Leid.	Ordo in fragm. Paris.	Adem.	Rom.
Cervus ad fontem (Phaeder 13).	1	1	41	III 7
Leo et mus.	2	2	18	I 17
Vulpes et coruus (Phaeder 14	9	3	15	I 14
Puer et scorpius.	10	4		IV 14
Canis carnem ferens (Phaeder 5)	11	5	7	I 5
Mus et rana.	12	6	4	I 3
Pugna murium et mustelarum (Phaeder 8[illegible] . . .	3	7		
Lapides [illegible] minitans.	4	8		
Cattus et g[illegible]	5	9		
Leonis spelunca	6	11	59	IV 12
Medicus et aegrotus, cf. Halm 168	7	12		
Cornix et urna (Phaeder 14[illegible] Auianus 27)	8	10		IV 13
Asinus aeger et lepus.	13	13		IV 15
Taurus [illegible] Auianus 15	14	14		IV 16
Homo leonem subuehens (Auianus 24)	15	15	52	IV 17
Culex et taurus.	16	om.	36	
Formica et cicada (Auianus 34	17	17	56	IV 19
Mus urbanus et rusticus.	18	18	13	I 12

Fabulae deperditae Fabulae seruatae ab solo Perotto *Fabulae codd. PR quae apud Perottum desunt* Fabulae codd. *PR* Perottinae.	Ordo apud Phaedrum.	Numeri in paraphraseos fontibus nostris		
		Adem.	Wiss.	Rom.
Galli et accipiter		6		
Canis carnem ferens (pseudo-Dositheus p. 44, 97).	5	7	I 6	I 5
Cochlea et simia.		8		
Vacca, ouis, capella et leo.	6	9	I 7	I 6
Ranae et solis nuptiae.	7	10	I 8	I 7
Lupus et gruis.	9	64	I 9	I 8
Ciconia, anser et accipiter		53		
Canis parturiens	*20*	54	I 10	I 9
Serpens misericordi nociua.	69	11	IV 2	I 10
Asinus inridens aprum.	*30*	12	I 11	I 11
Mus urbanus et rusticus (Halm 297, pseudo-Dositheus p. 47, 101); u. ad 37,17		13	II 1	I 12
Vulpes et aquila.	*29*	14	II 2	II 8 (in Romulis Oxoniensi et Florentino post I 12 : Hervieux II² p. 463, 703)
Aquila, cornix et testudo.	39		II 5	I 13
Vulpes et coruus (pseudo-Dositheus p. 43, 96). .	14	15	II 7	I 14
Leo senex, aper, taurus et asinus.	*22*	16	II 8	I 15
Asinus domino blandiens (Halm 331); u. ad 115,11.		17	II 10	I 16
Leo et mus (Halm 256, pseudo-Dositheus p. 40, 96); u. ad 18,7-8; 125,5; 131,1		18	II 11	I 17
Miluus aegrotans.				I 18
Grus et cornix (Halm 99).		19		
Hirundo et aues (Halm 105, cf. 417).		20		I 19
Ranae regem petentes	3	21	III 7	II 1
Miluus et columbae.	*32*	22	III 8	II 2
Canis et fur.	*24*	23	III 9	II 3
Caluus et hortulanus		24		
Cauannus, cattus et mus.		25		
Agni mater.	50			II 6
Gragulus et pauones.	4	26	II 4	II 16
Musca et mula.	50		II 6	II 17
Formica et musca.	74	27		II 18
Lupus, uulpes et simius	11	28		II 19
Mustela et homo.	*23*	29	II 9	II 20

Fabulae deperditae Fabulae seruatae ab solo Perotto *Fabulae codd. PR quae apud Perottum desunt* Fabulae codd. *PR* Perottinae.	Ordo apud Phaedrum.	Numeri in paraphraseos fontibus nostris		
		Adem.	Wis.	Rom.
Perdix et uulpes		30		
Canis et corcodillus	26	31		
Canis et thesaurus	28	32		
Rana et bos	25	33		II 21
Asinus et bos (textum uide p. 275)		34		
Leo et pastor (*Androclus*)		35	III 1	III 1
Culex et taurus (pseudo-Dosith. p. 46, cf. Halm 234)		36		
Leo medicus et equus (cf. Halm 334); u. ad 22,8			III 2	III 2
Equus phaleratus et asinus (textum uide p. 276)		37	III 3	III 3
Vespertilio (cf. Halm 307; etiam 391; Varro Agathone apud Nonium 47)		38		III 4
Luscinia et accipiter		39	III 4	III 5
Lupus, uulpes et pastor		40	III 5	III 6
Ceruus ad fontem (pseudo-Dositheus p. 40, 95)	13	41	III 10	III 7
Iuno et Venus			III 11	III 8
Vidua et miles (comparandus est Petronius 111)				III 9
Meretrix et iuuenis			IV 1	III 10
Scrofa parturiens			IV 4	II 4
Mons parturiens	73		IV 14	II 5
Adulescens et iuuencus			IV 15	III 11
Vipera et lima	85	42	IV 8	III 12
Oues et lupi (Halm 268)		43	IV 9	III 13
Securis manubrium (cf. Halm 123)		44	IV 10	III 14
Lupus et canis	51	45	IV 16 et 7	III 15
Membra et uenter (Halm 197)			IV 11	III 16
Simia et uulpes		46	IV 12	III 17
Asinus et galli	78	47	IV 13 et 5	III 18
Ceruus et boues	41	48	IV 6 et 16	III 19
Leo regnans	91	49	V 2	III 20
Vulpes et uua	80		V 3	IV 1
Mustela et mures	79			IV 2
Lupus (Lepus) et bubulcus		50		IV 3
Pauo et Iuno	62		V 4	IV 4
Panthera et pastores	16		V 5	IV 5
Vulpes in hominem uersa (Halm 88)			V 9	
Taurus et uitulus	102		V 10	

Fabulae deperditae Fabulae seruatae ab solo Perotto *Fabulae codd. PR quae apud Perottum desunt* Fabulae codd. *PR* Perottinae.	Ordo apud Phaedrum.	Numeri in paraphraseos fontibus nostris		
		Adem.	Wiss.	Rom.
Berbeces (*Veruceces*) *et lanius*				IV 6
Aues et auceps (cf. Adem. 20)				IV 7
Mendax, uerax et simii	90	51		IV 8
Equus et aper, apud Romulum *Equus et ceruus* . .	[84]			IV 9
Asinus et leo uenantes (non ex Phaedro Romulus).	[12]			IV 10
Coruus et aues				IV 11
Leonis spelunca (Halm 246, pseudo-Dosith. p. 42, 99)		59		IV 12
Cornix et urna (Auianus 27, pseudo-Dosith. p. 43, 98)	(*14a ?*)			IV 13
Puer et scorpius (Halm 350, pseudo-Dosith. p. 44, 97)				IV 14
Asinus aeger et lupus (pseudo-Dositheus p. 45, 99)				IV 15
Equus (= *Taurus*) *et hirci* (Auianus 13, pseudo-Dositheus p. 45, 100, cf. Halm 396, etiam 394)				IV 16
Homo leonem suffocans (Halm 63, Auianus 24, pseudo-Dositheus p. 45, 100).		52		IV 17
Formica et cicada (Halm 401, Auianus 34, pseudo-Dositheus p. 47, 101)		56		IV 19
Gladius et uiator				IV 20
Ouis et cornix		55		IV 21
Passer et lepus	10	57		
Equus asino negans hordeum		58		
Pulex (*Culex*) *et camelus*		60	IV 3	IV 18
Lepores et ranae (Halm 237).			I 4	II 9
Haedus et lupus		61	I 5	II 10
Canis senex et uenator	103	62	V 1	II 7
Vulpes et ciconia	*27*	63	II 3	II 14
Serpens a paupere uulneratus (Halm 96).		65	I 12	II 11
Ouis, lupus et ceruus	*17*		I 13	II 12
Caluus et musca	93	66	I 14	II 13
Aquila et miluus		67		(in Rom. Monac., Hervieux I² p. 464-465, extra locum suum leguntur libri II fabulae 3, 4, 14, 13, 16, 19, 9).

A Phaedro aliena uidentur argumenta ab Auiano admissa.

Libri I nihil habuit Perottus; ei igitur libro tribuendae sunt plerumque fabulae per solum paraphrasten notae.

Desunt in paraphrasi prologi, epilogi, et plerumque quas (§ 147) uocauimus *narratiunculas* de hominibus aut diis; praeterea *apologi* 16 et 31 (§ 146), 37, 40, 57, 60, 66, 70, 83, 86, 94, 121, 124-125, 127-128, 133-135.

De *Wiss.* v 6, 8, 11, *Rom.* I *pr.*, IV 22-23 (*Phaeder* 42-44), *u. p.* XV.

In fabula de equo phalerato et asino (*Adem.* 37, *Wiss.* III 3, *Rom.* III 3) Phaedri senarios nisi fallor fere incorruptos seruauit Ademarus :

Auro frenatus, insolens phaleris equus*
Asino oc*cu*currit, qui fatigatus malis
Quia transeunti tardius ded*era*t uiam,
« Vix me »* inquit « teneo *quin* te rumpam calcibus. »
Reticuit ille, *gemitu testatu*s* deos.
Equus currendo ruptus paruo in tempore
Ad uillam est missus. Hunc onustum stercore
Vt uid*e*t as*ell*us *ingredi per semitam*
In prato pascens, tali eum *uoce increpat*:
« Quid *glori*ari* quondam phaleris *profuit*,
Modo ad contemptam *qui* redisti miseriam ? »

1 Auro frenatus *add.* : ornatus freno ex auro et argento *Wiss. Rom.* — 1-2 asino occurrit equus — 3 quia...dederat *Wiss. Rom.* : dedit — 4 me inquit *Rom.* : inquit me — quin : ut non — 5 Reticuit : *de pede tribreui u.* § 68 — gemitu testatus : et gemitu testatur — 8-9 uidet asellus : uidit asinus, *cf. infra*; *de* hunc *cum praesenti u. ad* 95,22 — ingredi...pascens *add.*; tali eum irrisit uerbo *Adem.* — accepit ornamenta rustica et onustus ibat per semitam (*uel* -tas) *Wiss. Rom.*; *postea* asellus ille (asinus *Wiss.*) in prato pascens agnouit [equum] iam infelicem *Wiss. Rom.*; *denique* cui (quem *Wiss.*[2]) increpat talia dicens *Wiss.*, quem tali sono increpat *Rom.* — 10 gloriari...profuit : tibi gloriose quondam faleris *Adem.* tibi profuerunt tunc illa ornamenta pretiosa *Wiss. Rom.* (tunc *om. Rom.*) — 11 qui *add.*

Item nullo negotio restituitur pars uersuum in fabula de asino et boue (*Ademarus* 34).

Asellus et bos uno sociati iugo

trahebant. Bos dum conatur [paulo ualidius (*lacuna admittenda est*) incedere aegro cornu, asinus ipse negabat nullum leuamen accipere. Solus aratrum trahens bos cornu corruit et confestim mortuus est.

Asinum bubulcus carne bouis exaggerat ;
Qui multas inter plagas ruptus co*n*cidit
Et expirauit media collapsus *uia*
Tu*nc duplicem* ad praedam conuolant*es alites* :
Si te precanti mitem exhibuisses boui,
Non inmaturo nos *interitu pasceres*.

3 cecidit — 4 uia pondere collapsus — 5 tua uolucres aduenientes ad praedam conuolant dicentes — 7 iam inmaturo — pasceres tuo.

FABVLARVM PROSAICARVM APPENDICVLA

EX SCRIPTORIBVS AETATIS MEROVINGICAE

Gregorivs Tvron. Hist. Franc. iv 9 ed. Arndt (circa a. 553): Theodoualdus uero cum iam adultus esset, Vuldetradam duxit uxorem. Hunc Theodoualdum ferunt mali fuisse ingenii, ita ut iratus cuidam, quem suspectum de rebus suis habebat, fabulam fingeret dicens: *Serpens ampullam uino plenam repperit. Per huius enim os ingressus, quod intus habebatur auidus hausit. A quo inflatus uino exire per aditum quo ingressus fuerat non ualebat. Veniens uero uini dominus, cum ille exire niteretur nec possit, ait ad serpentem: Euome prius quod ingluttisti, et tunc poteris abscidere liber.* Quae fabula magnum ei timorem atque odium praeparauit...

V. Buecheler, Rheinisches Museum xli (1866) p. 3.

Fredegarii scholastici Chronicarum quae dicuntur iv 38 ed. Krusch (a. 612): Theudebertus terga uertens... Theudericus post tergum cum exercitum insequens, beatos et apostolicos uir Lesio Mogancensis urbis episcopus diligens utiletatem Theuderici et odens stulticiam Theudeberti, ad Theuderico ueniens, dixit: *Quod coepisti perfice* (cf. infra); satis te uteliter oportet huius rei causam expetire. Rustica fabula dicetur, ⌊*cum*⌋ *lopus ascendisset in montem, et cum filiae suae iam uenare coepissent, eos ad se in monte uocat, dicens: Quam longe ocolus uester in unamquemque parte uidere preualet, non habetis amicus, nisi paucus qui uestro genere sunt; perfecite quod coepistis.* Theudericus cum exercitum Ardinnam transiens, Tholbeaco peruenit...

PEROTTI PROLOGVS

(*Vsus sum imagine codicis N apud Hervieux et apographo V*[1].)

Nicolai Perotti epitome fabellarum Aesopi, Auieni et Phedri ad Pyrrhum (Perottum *add. N*) fratris filium adolescentem suauissimum incipit foeliciter:

Non sunt hi mei quos putas uersiculi
Sed Esopi sunt et Auienĩ et Phedri,
Quos collegi ut essent, Pyrrhe, utiles tibi,

= PHAEDRI Tuaque causa legeret posteritas
Quas edidissent uiri docti fabulas.
44,30 *Honori et meritis dicaui* (dicam V^r) *illos tuis*,
33,9? Sepe uersiculos *interponens* meos]
33,6? 43,1? Quasdam tuis quasi insidias *auribus*,
33,10? Solet quippe iuuare ista *uarietas*.
44,31 Hos *si leges laetabor: sin autem minus*,
32 *Habebunt certe quo se oblectent posteri.*
43,9 *Nunc fabularum cur sit inuentum genus*
10 *Breui docebo: seruitus obnoxia*,
11 *Quia que uolebat non audebat dicere*,
12 *Affectus proprios in fabellas transtulit*
13 *Calumniamque fictis elusit* (-siet *N*) *iocis* (ocis *V*).
Redeo unde discessi ad libellum meum.
77,15 *Hunc obtrectare si uolet malignitas*,
16 *Imitari dum non possit obtrectet licet.*
17 *Mihi* magna *laus est quod tu, quod similes tui*
Labores libenter legant usque meos
19 *Dignosque longa iudicent memoria.*
97,8 Semper *fugatae plus uetustati fauet*
9 *Inuidia mordax quam bonis presentibus*

Memoria lapsus distinxit Perottus *Aesopum* et *Phaedrum*, cum *Phaedri* essent fabulae *Aesopiae*, quas « adulescens » (u. ad fab. 61) descripserat, quo tempore Graece nondum sciebat proque σοφος legebat *certe* (120,15). Simili errore in Cornucopiae tribuit *Auieno* fabulam Phaedri 61. Ceterum distinctioni falsae ansam dederat ipse Phaeder 43,15 et 77,12. Equidem Phaedro sine ulla dubitatione tribuo quidquid Perottus seruauit iambice conscriptum; contra nuperrime dixit Ellis p. 26-28. Doctissimi uiri argumentum p. 26 parum ualidum uidetur : « ...these points of similarity in no way prove identity : an imitator reproduces the saliences of his model; and if Phaedrus had called the crane's long neck *colli longitudinem* [9,8], that is the very reason why he would *not* borrow from himself, and talk [107,16] of *nasi longitudinem* ». Cf. enim hos uersus :

95,4 *Facturus ludos* diues *quidam nobilis.*
100,16 Erat *facturus ludos quidam nobilis.*

Item cf. Ouidii uersus de apro :

A. a. II 374 *Fulmineo* rabidos cum rotat *ore canes.*
F. II 232 *Fulmineo* celeres dissipat *ore canes.*

Similia uersuum paria ex omnibus, credo, Latinis poetis afferri possint, in quibus eos uideas « to borrow from themselves ». Atque ita Phaeder in exemplo ab Ellis laudato sese imitatus est, ut dictionem suam felicissime nouaret. Nam in libro I *colli longitudinem* dicitur pro *collum longum*, ut *corui stupor* pro *coruus stupidus*, quod genus loquendi et parum utile et etiam putidum iure dicas; in altero loco multis post annis et arte iam matura positum est *traxit nasi longitudinem* pro *traxit nasum, qui trahendo longus fiebat.*

SYLLOGES PEROTTINAE CONSPECTVS

Fabulae in paraphrasi exstantes *Fabulae in paraphrasi deficientes*	Phaedri Auiani *Perotti uel alius*	Ordo apud Phaedrum.	Ordo apud Auian.
	Nicolaus Perottus Pontifex Sypontinus Tito Manno Veltrio Viterbiensi conciui suo S. P. D.		
	Nicolai Perotti Pontificis Sypontini fabellarum ad Pyrrum Perottum fratris filium index incipit		
III PR., IV PR., V PR.; — II PR.?	*Nicolai Perotti epitome... foeliciter* (index : *Prohemium libri*); textum prologi u. p. 276-277		
APP. I (Simia et uulpes)	Auarum etiam quod sibi superest non libenter dare		
	Ad libellum (index : *apostrophe ad lib-*)		
APP. XXXI (« *Hoc qualecumque...* »; u. p. 122).	De his qui legunt libellum (*index* : De h- q- librum uindicant)		
	De uirtute ad Lentulum (*ad L-* om. index)		
IV XXIII (*Simonides naufragus*)	De Simonide (*index* : De S- poeta, et quod homo uirtute et doctrina preditus omnia secum habet)	72	
APP. II (*Animalis cuiusque commoda*)	Non esse plus aequo petendum		
	De eodem fabella		8
APP. III (*Mercurius et mulieres*)	De eodem alia fabella		
	De malis uitae humanae ad Pyrrhum (index add. : *Grecum disticon*)		
III X (*Ciuis Romanus filium occidens*)	De fide non adhibenda temere et adhibenda oportune	61	
————	Longe praestare laboriosam uitam sine periculo (index : lab- s- p- uitam) agere quam molliter in ocio mori		

Fabulae in paraphrasi exstantes *Fabulae in paraphrasi deficientes*	Phaedri Auiani *Perotti uel alius*	Ordo apud Phaedrum.	Ordo apud Auian.
APP. IV (*Prometheus et Dolus*) (inter III XIX et IV XV)	De ueritate et mendacio	(inter 63-64)	
	Non facile cuique fidendum esse (*index add.*: multos enim esse infideles)		9
III XVII (*Arborum tutela*)	Nihil agendum esse quod non prosit (*index*: non utile ac commodum sit)	61	
	Ingenio aliquando superari naturam (index: *al- n- s-*)		
III XVIII (Pauo et Iuno)	Oportere (*index*: Oportet) omnes contentos esse sorte sua (*index*: s- s- c- e-)	62	
	Sua cuique maxime placere (*index*: S- cuiusque naturaliter m- pl-)		14
APP. IV[a] (« *Simulata interdum...* »)	Nihil diu occultum (*index*: Licet simulata uicia interdum prosint nihil tamen posse longo tempore occultum esse)		
APP. V (*Inferorum supplicia*)	Sensum (*index*: In omnibus rebus sensum) extimandum esse non uerba		
	Haud facile esse magnis obsistere (*index*: potentioribus resistere), nisi paulatim cedendo		16
II VIII (Ceruus et boues)	Dominos in rebus suis uidere plurimum (*index*: s- pl- u-)	41	
	Tunc recte fieri (a nobis *add. index*) omnia cum per nos facimus		21
III III (*Agni humano capite*)	Ratione potius quam oraculis agendum (*index*: res esse agendas)	47	
	Apte uerbum pro uerbo poni aliquando (index: *al- poni solere*)		
	Anseres ad eum qui (index: *quem*) *ludo calculi uictus miserat remissi duobus eunuchis* (index: *mis- a uictore rem- d- gallinaceis*) *pullis additis ita loquuntur* (index: *loquitur*)		
III XI *Eunuchus et improbus*)	Haud insectandum esse fortunae uicium	55	
	Ad Paulum Benignum enigma (add. index: *de duodecim mensibus filii et triginta diebus noctibus anni*)		
III XIII (*Apes, fuci et uespa*); cf. p. 280 in fine	Vbi dubia est sententia astu utendum esse	57	
	Epitaphium Iacobi Veronensis		

Fabulae in paraphrasi exstantes *Fabulae in paraphrasi deficientes*	Phaedri Auiani *Perotti uel alius*	Ordo apud Phaedrum.	Ordo apud Auian.
IV xxv (Formica et musca)	Neminem debere se exornare falsis laudibus	74	
	Ad amicum absentem (index : *Versus suauissimi ad a- a-*)		
V v (*Scurra et rusticus*)	Prauo fauore saepenumero homines labi (*index* : s- decipi h- solere)	95	
	Frustra fieri uota nisi te adiuues (*index* : u- ad superos nisi nos ipsos iuuemus)		32
IV xxi (*Vulpes et draco*)	In auarum [*uersus* 16-26, *deinde uersu interposito* 1-15] (*index* : Acerba reprehensio hominis auari)	70	
	De auaris (*index* : Contra auaros et nimis parcos homines fabella)		33
II vii (*Muli duo*)	*De diuitiis et paupertate ad Andream Contrarium Venetum* [*iambici* xv *Perottini*, quibus adiuncti sunt senarii Phaedri de mulis duobus]	40	
	Paupertatem cum libertate praestare summis diuitiis		37
	Iocus (index : Lascivus i-) *ad Theodorum*		
III xiv (*Arcus retensus*)	Relaxandum interdum esse iocis (ac ludis *add. index*) animum	58	
	Ad Caesarem de laurea		
APP. vi (*Oraculum Delphicum*)	De oraculo Apollinis (*add. index* : optimo atque sanctissimo)		
	Ad Argentinum (add. index : *cauenda esse omnia quae ab F littera incipiunt*)		
	Ad Iacobum (index : *Iacobum penultima correpta male proferri : et debere dici Iacobum penultima longa; et quadrisillabam esse ditionem*)		
APP. vii (*Aesopus et scriptor*)	De malo scriptore se laudante (*index* : Irrisio mali scriptoris se temere laudantis)		
	Ad Pyrrhum Perottum (add. index : *uersus faceti et blandi*)		
V i (*Demetrius et Menander*)	Quam (Quomodo *N*) saepe (in rebus humanis *add. index*) fallatur hominum (*index* : hominis) iudicium	98	
	Apostropha ad urbem Viterbium (index : *De pace et tranquillitate ciuium ad Viterbienses*)		
[III xiii (*Apes, fuci et uespa*) iterum; u. p. 279 in fine]	[Pulcher modus indicandi *N*; *hic iterum fabula in N, non in V; tamen V habet in indice :* De iudicio ferendo in rebus dubiis pulcherrima fabella]	[57]	

Fabulae in paraphrasi exstantes ***Fabulae in paraphrasi deficientes***	Phaedri Auiani *Perotti uel alius*	Ordo apud Phaedrum.	Ordo apud Auian.
	De amore superato (add. index : *tetrasticon*)		
	De apparatu aulae regis Alfonsi (index : *De admirabili app- a- regiae Alphonsi quando cardinalem Nicenum ad cenam inuitauit*)		
APP. VIII (*Pompeius et miles*)	Quam difficile sit hominem nosse (*index* : de homine uerum iudicium ferre)		
	De Atrebatum pontifice post mutatam uestem quae quasi rete contexta erat (index : *De A- pontifices postquam cardinalis factus mutauit uestem quae instar retis c- e-*)		
	Ad Nicolaum quintum pontificem maximum (add. index : *conquaestio*)		
	Epitaphium (index : *Breue ep-*) *Caesaris*		
APP. IX (Iuno et Venus)	De mulierum (continua et insatiabili *add. index*) libidine; *cf. APP.* XIII		
	Non modo qui male agit sed etiam qui suadet errare		39
APP. X (Adulescens et iuuencus)	Quomodo (*index* : Quemadmodum a parentibus) domanda sit ferox iuuentus		
	Qui minus cari sunt interdum mutata sorte cariores effici		35
III VIII (*Soror et frater*)	De speculo ab adolescentibus aspiciendo	52	
	Epitaphium Zucarinae catellae amatissimae (index : *Zuchar- c- amoeniss-*)		
III XII (Pullus et margarita)	Contra eos qui res optimas non gustant (*index* : o- non intelligentes contemnunt)	56	
	Aliquando breui dictu euitari iustam calumniam		40
APP. XI (*Aesopus et uictor gymnicus*)	Quomodo comprimatur aliquando iactantia		
	Epitaphium Scilli catuli		
	Epitaphium Ptholomei e Greco translatum		
APP. XII (*Asinus et lyra*)	Quomodo ingenia sepe calamitate intercidant		
	Debere se (*index* : sese) unumquemque metiri, nec alienis laudibus se (frustra *add. index*) ornare		5

Fabulae in paraphrasi exstantes *Fabulae in paraphrasi deficientes*	Phaedri Auiani *Perotti uel alius*	Ordo apud Phaedrum.	Ordo apud Auian.
APP XIII (Vidua et miles)	Quanta sit inconstantia (incontinentia *index*) et libido mulierum (-bris *index*); *cf. APP.* IX		
	Epistola (*breuis* add. index) *ad Dionisium Veronensem*		
	Epitaphium Iulii astrologi		
	Quod (*Quam* index) *grauia mala sepenumero casu eueniant*		
[III IX (*Socratis domus*)]	*Quanta sit uerorum amicorum penuria*	[53]	
	Socrates exiguas aedes dum forte pararet *E turba quidam talia uerba refert :* *Quidnam tam paruas uir tantus construis aedes?* *Impleat has utinam uerus amicus, ait.*		
II EP. (Aesopi statua)	Ingenio et uirtuti ueram gloriam tribui (exhiberi *index*)	42	
	Quod omnes in fortunam (semper *add. index*) calamitatis causam reiciunt		12
III XV (Agni mater)	Obstare sepe homines naturalibus legibus, meritis capi	59	
	De puella longos pedes habente		
	Laus Pii pontificis maximi		
III XVI (*Cicada et noctua*)	Non esse sponte alicui faciendam iniuriam nam qui humanitati se (qui se h- *index*) non accommodant plerumque poenas dant superbiae	60	
	Industriane hominis praestet leonis uiribus an e contrario		24
APP. XIV (*Diues et pauper proci*)	Fortunam interdum praeter spem atque expectationem (a- e- *om. index*) hominibus fauere		
	Duplici imminente calamitate magis illustrem (calamitate honestiorem *index*) esse appetendam		42
	De Saxoferrato (add. index : *quae urbs apud auctores Sentina dicebatur*)		
	De papa Pio (*De Pio pontifice maximo* index) *disticon*		
	De Aquapendente oppido		
APP. XV (*Aesopus et domina*)	Quam noceat saepe (Q- saepe hominibus obsit *index*) uerum dicere		
	Quam periculosum sit principibus subesse		41
	De Diana et Hectore		
APP. XVI (*Gallus et feles lecticarii*)	Nimiam securitatem sepe in periculum homines ducere		

Fabulae in paraphrasi exstantes *Fabulae in paraphrasi deficientes*	Phaedri Auiani *Perotti uel alius*	Ordo apud Phaedrum.	Ordo apud Auian.
	De asparagis et lacte		
	Ad Brigidam (*Brigulam* index) *iurisconsultum quem licet uictor donauerit poeta* (*q- p- l- u- d-* index)		
	Ad Iulium tetrasticon		
APP. XVII (Scrofa parturiens)	Faciendum prius (Prius f- *index*) de homine periculum quam eius te committas fidei (f- te committis *index*)		
	Eos magis admirandos (*hic om., post corporis add.* magis adamandos *index*) qui ingenio ualent quam qui uiribus et (aut *index*) pulchritudine corporis		40
IV XXII (« *Quid iudicare...* »)	Multum semper inuidie inter homines esse (inuidie hominum postera occupare *index*)	71	
	Breuibus dictis retundi saepe aliquorum insolentiam		38
APP. XVIII (*Aesopus et seruus profugus*)	Non esse malo addendum malum (malo m- addendum *index*)		
	Laborandum esse dum aetas florida est ne adueniente senectute frustra aliorum auxilium imploremus		34
APP. XIX (*Equus in pistrino*)	Ferendum esse equo animo quidquid acciderit	(inter 42-43? § 160)	
APP. XX (*Vrsus esuriens*)	Famem (saepenumero *add. index*) acuere animantibus ingenium		
	Epitaphium Pierii Antonii Benteuolei		
	Federici Bentiuolei fratris epitaphium (*Ep- Fed- Benteuolei fr-* index)		
APP. XXI (*Viator et coruus*)	Verbis sepenumero decipi solere homines (h- s- d- *index*, h- d- s- *N*)		
	Etiam paruos aliquando magnis (maioribus *index*) obesse		31
APP. XXII (*Pastor et capella*)	Nihil ita occultum esse quod non reueletur		
APP. XXIII (*Serpens et lacerta*)	Vbi leonis pellis deficit uulpinam insuendam esse, hoc est ubi deficiunt uires astu utendum		
II VI (Aquila, cornix et testudo)	Potentibus non facile resisti posse : quod si nefarius consiliator (consultor *V*) accesserit omnia pessumdari	39	

Fabulae in paraphrasi exstantes *Fabulae in paraphrasi deficientes*	Phaedri Auiani *Perotti uel alius*	Ordo apud Phaedrum.	Ordo apud Auian.
	De Pio pontifice maximo (*disticon* add. index)		
	Vrbano dicto principum (-pis *index*) iram aliquando comprimi, et contra eos (et is *index*) qui saepe (semel *index*) in peccato comprehensi non abstinent (tandem male cedere *add. index*)		30
	Quae non sine ratione fiunt, ab his qui non (non *om. index*) intelligunt horrori haberi		29
III II (Panthera et pastores)	Non esse faciendam (fac- esse v) alicui iniuriam	46	
III I (*Anus et amphora*)	Luxuriosos et[iam] sola luxuriae cogitatione delectari	45	
III IV (*Lanius et simius*)	Aspectu hominum saepe iudicium falli	48	
III V (*Aesopus et petulans*)	Male agentes processu temporis puniri	49	
III VI (Musca et mula)	Vanas minas sine uirtute parum momenti habere	50	
	Quantum prudentia uiribus praestet		27
	Non esse improbi hominis consilio credendum		26
	Incerta spe perdere saepe homines quae certa habent et prouecta aetate (prouectos aliquando *index*) homines a pueris decipi		25
III VII (Lupus et canis)	Quam dulcis sit libertas	51	
	Eos quibus permissa est rerum potestas posse et bene et male facere (agere *index*)		23
	Quanta sit in hominum mentibus (moribus *index*) inuidiae uis		22
IV XXVI (*Simonides et pycta*)	Quantum momenti habeant (-at *index*) pietas et religio diuina	75	
	Quantum possit concordia et quantum discordia obsit		18
III XIX (*Aesopus et garrulus*)	In tanta mortalium multitudine paucos esse homines	63	
	Saepe in mediocri aspectu maiorem esse uirtutem		15
	Interdum homines metu maioris cedere etiam minoribus		13

Fabulae in paraphrasi exstantes *Fabulae in paraphrasi deficientes*	Phaedri Auiani *Perotti uel alius*	Ordo apud Phaedrum.	Ordo apud Auian.
		....	
V II (*Milites et latro*)	Multos in rebus secundis fortes esse qui in dubiis sunt timidi	92	
	Natura qui imbecilliores sunt semper timere		11
V III (Caluus et musca)	His qui casu (Eis qui risu *index*) peccant dandam esse ueniam, qui uero consulto delinquunt eos esse puniendos (delinquunt hos merito p- *index*)	93	
V IV (*Asinus et porcelli hordeum*)	Vitandum semper esse periculosum lucrum	94	
	Multis ad ignominiam adscribi quae sibi laudi esse putant		7
APP. XXIV (Ouis et cornix)	Multos lacessere debiles et cedere fortibus (M- l- infirm[i]ores, fortioribus autem c- *index*)		
	Detrahere sibi fidem qui alios facere uolunt quales ipsi non sunt		6
APP. XXV (*Seruus moechus*)	Nullum maledictum esse grauius conscientia		
	Viribus potius fidendum esse quam minis		4
APP. XXVI (Lepus et bubulcus)	Multos uerbis blandos esse, pectore infideles		
	Nullam esse mulieribus adhibendam (hab- *index*) fidem		1
APP. XXVII (Meretrix et iuuenis)	Multa esse iucunda quae tamen sunt incommoda		
APP. XXVIII (*Feber siue castor*)	Multi uiuerent (etiam *add. index*) si aliena gratia parui facerent fortunas (suas *add. index*)		
APP. XXIX (*Papilio et uespa*)	Non praeteritam sed presentem aspiciendam esse fortunam		
APP. XXX (*Terraneola et uulpes*)	Prauis non esse fidem adhibendam		
	De Gallo Aethiope seruo Pyrrhi Perotti (*seruo P- P-* om. index) *cum puella deprehenso*		
	Theognidis uersus (*de fide* add. index) *in seditione seruanda e Greco* (*de Gr- in Latinum* index) *translati*		
	Versus Homeri de immutabili necessitate mortis (e *Graeco in Latinum* add. index)		
	Melissi uersus de primo ente e Greco translati		
	Versus Parmenidis (*Armenidis uersus* index) *de ente finito ex Greco translati*		
	Eiusdem uersus de elementis rerum (*e Graeco translati* add. index)		

	Perotti uel alius
	Eiusdem uersus de ente immobili (*e Graeco translati* add. index) *Versus* (*Eiusdem* index) *Solonis e Graeco translati de diuitiis* (*uitio* index) *et uirtute* *Epitaphium Platonis e Greco translatum* *Epitaphium Virgilii Maronis a Nicolao Perotto* (*V- a N- P- compositum* index) *Epitaphium Virgilii ab eodem Nicolao compositum* (*Ep- eiusdem ab e- c-* index) *Oraculum Apollinis de isthmo a Nic° P. e Greco* (*e Graeco ab eodem* index) *in Latinum conuersum* *De coco ignauissimo ad amicum* (*ad a-* om. index) *De eodem coco* *In personam Pyrrhi filii fratris, endecasillabos post cenam offerentis sedentibus* (index : *Endecasillabi a Pyrro fratris filio in conuiuio recitati*) *Ad Sismundum qui* (*quod* index) *febre uexatus uotum* (*beato* add. index) *Hieronimo fecerat* *Omnia in hoc mundo uana esse* *De milite furibundo* *De uero Deo et uera fide ac* (*f- ac* om. index) *religione ad Pomponium* *Ad Iulium Pomponium* (om. index)

Phaedri desunt 1-38 (I PR. — II v), nisi aliqua memoria seruata est ex 33 (u. p. 277); item 64-69 (IV xv-xx) et 73 (IV xxiv); item 78-91 (IV i-xiv); item 99-103 (V vi-x). Consulto, puto, omisit Perottus 73.

Auiani desunt 2-3, 17, 19-20, 28.

In fine codicis *V* leguntur haec :

1517.

Federicus ueteranus Vrbinas bibliothecarius ad memoriam.

Ne careat lacrymis liber hic post fata feretri
Hic me subscripsi; cumque dolore graui
Hunc ego iamdudum Federicus stante feretro
Transcripsi; gratus uel fuit ille mihi
Quem modo uel semper fas est lugere parentem
Et dominum, qui me nutriit atque diu.
Pagina testis erit lacrimis interlita multis
Haec tibi, qui mesta haec carmina pauca legis;
Et si dissimilis conclusit littera librum
Scriptorem ignarum me dolor ipse facit.

Perotto cum de re metrica parum constaret (u. ad 54,39), admisit ille homo quae nunc uix credibilia uideantur. Velut putauit spondeum in sexta sede esse legitimum : 41,14 ; 41,27 ; 47,13 ; 54,44 ; 54,47 ; 56,4 ; 61,3 ; 71,1 ; 72,13 ; 104,5 ; 120,15 ; 125,4 ; 131,5 ; 135,12...

Non ignorauit Perottus fuisse in usu pedes trisyllabos (iterum u. ad 54,39). Sed saepe haesit, ubi uersum inueniebat syllabarum plus duodenarum, quare, dum Phaedri senarios interpolando suos facit, compluries syllabas detraxit singulas uel binas. Pro ternis denis posuit duodenas 39,8 ; 39,15 ; 41,10 ; 41,27 ; 44,30 ; 47,13 ; 51,10 ; 54,44 ; 59,5 ; 72,11 ; 75,15 ; 92,13 ; pro quaternis denis ternas denas 40,7 ; 41,13 ; 51,22 ; 54,2 ; 56,6 ; 61,3 ; 72,10 ; 75,29 ; etiam 63,8, ubi reuera nimis longus tradebatur uersus ; pro quaternis denis duodenas 51,25 ; 56,4 ; 62,9 ; 92,12 ; pro quinis denis quaternas denas 52,4 ; 59,9 ; 60,4 ; 72,15 ; pro quindecim tredecim 74,17 ; imprudens puto tres uersus ita coartauit ut syllabae superessent tantummodo undenae, 41,11 ; 47,14 ; 95,8.

Rarius auxit syllabarum numerum ; inscius fortasse posuit *existimo* pro *aestimo* 48,5 (cf. *extimandum* tit. 110); *lapides* pro *lapidem* ante uocalem 49,2 et *gemitus* pro *gemitum* 70,22 (u. ad 39,11) ; *alueos* pro *aluos* 57,9 ; *de* pro *e* post *porcellum* 95,36 ; mendis codicis sui inductus, nisi fallor, scripsit *huic eo* pro *hic bos* 41,5 ; *ipsius pastorem* pro *ipsos pastores* 46,13 ; *custos si fueris* pro *custos ut sis* 51,9 (cf. 62,1); obscuritatem fugiens pro *liber ut non sim mihi* 51,27 finxit hemistichium *nisi libertatem habeam*.

Vbi autem aliqua de causa addebat Perottus uocem aut syllabam, fere cauit ut quaedam fieret in eodem uersu compensatio. Addito *monet* 39,12 sustulit *altis* ; addito *esse* 47,8 sustulit *et* ; addito *sic* 58,13 sustulit *tibi* ; addito *supra* 75,4 sustulit *idem* ; addito *et* 95,4 ita uocum ordinem immutauit ut *quidam* elideretur. Pro *quod* posito *quia* 41,16, pro *praestiterint* posuit *praestarent* ; pro *insitiuos* posito *illegitimos* 47,10, pro *significari* posuit *significat* ; pro *cruce* posito *sceleris* 49,10, pro *persoluit* posuit *soluit* ; pro *perscrutatus* posito *bene scrutatus* 54,47, pro *crimina* posuit *crimen* ; pro *quis* posito *quisque* 61,8, pro *narrauit* posuit *inquit*. Cum legisset *suo sedit* pro *subsedit* 54,20, pro *deinde* posuit *dehinc* ; itidem egit 54,36 (*magna insolentem* pro *maligna insontem*) ; 72,13 (*inquit tu nihil ex istis sumis*, praeeunte elisione, pro *tu ex opibus nihil sumis tuis*) ; 41,1 (*nemorum exagitatus* pro *nemorosis excitatus*) ; 47,15 ; 58,4 ; 62,6 ; 71,3 ; exemplum insigne est 54,39, ubi, posito *pontificem maximum* pro *a diuo Augusto*, pro *tunc petierunt* posuit *rogarunt*.

Ea debent penitus animo tenere, qui iudicaturi sunt de Perotti uariis lectionibus. In fabulis autem Appendicis, quas solus seruauit, textum patet esse dubitationibus permultis obnoxium. Ex Taciti Germania nuper reperta interpolauit ille uersum 106,6. Cf. § 98. De singulari numero pro plurali et plurali pro singulari u. 70,22. Fortasse, quae Perottus adulescens descripserat (p. 277), ipse postea minus bene legit ; uelut 109,23 potuit ipse pro *m'ita* legere *uitia*, 115,12 *nisi istum* pro *ni filium*.

INDEX FABVLARVM ET TITVLORVM

D

E

F

G

DISQVISITIONVM CRITICARVM PARS PRIOR :

DISQVISITIONVM CRITICARVM PARS POSTERIOR :

29548. — Imprimerie Lahure, rue de Fleurus, 9, à Paris.